

BIBLIOTEKA SLOVENSKE AKADEMIJE
ZNANOSTI IN UMETNOSTI V LJUBLJANI

LETOPIŠ

SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI

PETA KNJIGA

1952—1953

ZALOŽILA SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI
V LJUBLJANI

1954

Slovenska akademija znanosti in umetnosti
EKSPEDIT PUBLIKACIJ
Ljubljana, Trg revolucije 7

LETOPIS

V

LETOPIS

SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI

PETA KNJIGA

1952—1953

ZALOŽILA SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI
V LJUBLJANI

1954

Sprejeto na seji predsedstva Akademije
dne 19. januarja 1954

Uredil akademik Milko Kos

Tiskala Triglavsko tiskarna v Ljubljani

I

ZAKONI — UKAZI — STATUTI
PRAVILNIKI — POSLOVNIKI

Sedež Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Novi trg 5

UKAZ

Na podlagi 4. točke 72. člena ustave LR Slovenije Prezidij Ljudske skupščine LR Slovenije razglša zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti z dne 21. maja 1948, ki ga je sprejela Ljudska skupščina LR Slovenije na V. rednem zasedanju dne 6. maja 1949 tako, da se njegovo spremenjeno in prečiščeno besedilo glasi:

ZAKON

o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti

I. Splošne določbe

1. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je najvišja znanstvena in umetnostna ustanova v Ljudski republiki Sloveniji in združuje najpomembnejše znanstvenike in umetnike. Njen sedež je v Ljubljani.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je pravna oseba, ki ima svoj predračun dohodkov in izdatkov v okviru proračuna Ljudske republike Slovenije. Odredbodajalec za izvajanje predračuna je predsednik Akademije.

Akademija ima svoj pečat, katerega obliko predpiše statut.

2. člen

Glavna naloga Slovenske akademije znanosti in umetnosti je, da z vsemi svojimi silami in sredstvi prispeva k napredku in razvoju znanosti in umetnosti.

V ta namen Slovenska akademija znanosti in umetnosti:

a) usmerja svoje delo na važnejše probleme vseh znanstvenih in umetnostnih področij, zlasti tistih, ki so pomembni za Slovenijo in Jugoslavijo;

b) proučava naravna bogastva in proizvodne sile države kakor tudi obča ekonomska in kulturna dognanja in si prizadeva za njih vsestransko racionalno izrabo;

c) podpira znanstveno in umetniško delo ter načrtno skrbi za popolnjevanje znanstvenega naraščaja in za zvišanje njegove znanstvene kvalitete;

č) objavlja izsledke raziskavanj in znanstvena dela;

d) daje strokovna mnenja ter rešuje znanstvene in umetnostne probleme na zahtevo vlade LRS;

e) vodi razvid dela znanstvenih in umetniških zavodov in ustanov v Ljudski republiki Sloveniji.

3. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti ima razrede.

Določbe o ustanovitvi novih razredov, o odpravi, spojitvi ali spremembi obstoječih razredov, o organizaciji, delu in nalogah razredov predpiše statut, ki ga izda Akademija in potrdi Prezidij Ljudske skupščine LRS.

Razredi so v reševanju znanstvenih vprašanj samostojni.

4. člen

Za splošno usmeritev znanstvenega in umetniškega dela, za razvoj znanstvenih in umetnostnih raziskavanj, za organizacijo ekspedicij, za zvezo z najpomembnejšimi znanstvenimi in umetniškimi ustanovami sklicuje Akademija seje ter organizira kongrese in posvete znanstvenikov in umetnikov, vzdržuje zvezo z znanstvenimi in umetniškimi akademijami, zavodi in društvi ter znanstveniki in umetniki drugih držav.

II. Sestav Akademije in njeni člani

A. Člani

5. člen

Slovensko akademijo znanosti in umetnosti sestavljajo redni člani (akademiki), dopisni člani (korespondenti) in častni člani.

6. člen

Za rednega člana je lahko izvoljen znanstvenik ali umetnik, ki je obogatil znanost ali umetnost z deli znanstvenega ali umetniškega pomena in prispeval z njimi k razvoju kulture.

Dopisne člane voli Akademija iz priznanih domačih in tujih znanstvenikov in umetnikov.

Častne člane voli Akademija iz znanstvenikov in umetnikov, ki so obogatili znanost ali umetnost z deli svetovnega pomena ali z deli, ki imajo poseben pomen za Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo, Ljudsko republiko Slovenijo ali za Akademijo.

7. člen

Redni in dopisni člani opravljajo svoje znanstveno in umetniško delo v skladu z delovnim programom Akademije.

Podrobnejše določbe o delu ter o pravicah in dolžnostih članov Akademije predpiše statut Akademije.

8. člen

Prejemke funkcionarjev in članov Akademije določi vlada LRS z uredbo.

9. člen

Kandidate za redne in dopisne člane Akademije predlagajo iz vrst najpomembnejših znanstvenikov in umet-

nikov pristojni razredi po strogi in skrbni presoji ter z izčrpno utemeljitvijo skupščini Akademije v odločitev; za člana je izvoljen kandidat, za katerega sta glasovali najmanj dve tretjini v skupščini navzočih članov. Izvolitev je končnoveljavna, ako Prezidij Ljudske skupščine LRS v 30 dneh ne ugovarja,

10. člen

Častne člane voli skupščina Akademije na predlog razredov ali posameznih rednih članov Akademije. Kandidat je izvoljen, če sta zanj glasovali dve tretjini navzočih članov. Častni člani imajo enake pravice kot redni člani, niso pa uvrščeni v razrede.

11. člen

Članstvo rednih, dopisnih in častnih članov preneha s smrtjo, z odpovedjo, ki se pismeno preda predsedniku Akademije, ali z izključitvijo iz zelo tehtnih razlogov javnega ali zasebnega značaja. Izključitev mora skleniti skupščina akademije z dvetretjinsko večino celotnega števila rednih članov. Predlog za izključitev da lahko Prezidij Ljudske skupščine LRS ali člani Akademije.

B. Znanstveni sodelavci Akademije

12. člen

Pri izvrševanju nalog Akademije, njenih zavodov in ustanov lahko sodelujejo tudi strokovnjaki, ki niso člani Akademije.

Za proučevanje prirodnega bogastva in proizvodnih sil države ustanovi Akademija poseben svet svojih članov. V ta svet lahko pritegne skupščina Akademije tudi znanstvenike, ki niso njeni člani.

Strokovne sodelavce v ustanovah Akademije imenuje in razrešuje na predlog pristojnega razreda predsedstvo

Akademije, ki jim določi tudi nagrade za njihovo sodelovanje.

Znanstvene sodelavce predlaga v sporazumu s pristojnim razredom predsedstvo Akademije predsedstvu vlade LRS za imenovanje.

Podelitev mest znanstvenih aspirantov, ki so v zvezi z državnimi štipendijami, predlaga za razpis in na predlog pristojnega razreda predsedstvo Akademije ministru za prosveto LRS.

Podrobnejše določbe k temu členu in določbe glede znanstvenih aspirantov predpiše statut Akademije.

III. Organizacija Akademije

A. Skupščina

13. člen

Najvišji organ Akademije je skupščina, ki jo sestavljajo vsi redni in častni člani.

Skupščina določa splošno smer znanstvenega dela in organizacijo Akademije ter opravlja druge naloge, ki jih ji daje ta zakon ali statut.

Skupščina voli člane Akademije, predsednika, enega ali več podpredsednikov, glavnega tajnika in nadzorni odbor; odloča o izključitvi članov in voli člane sveta za proučevanje prirodnega bogastva in proizvodnih sil države.

Skupščina izda statut Akademije, ki ga potrdi Prezidij Ljudske skupščine LRS.

14. člen

Seje skupščine se sklicujejo po potrebi, toda vsaj enkrat na leto ali če to zahteva najmanj ena tretjina rednih članov oziroma dva razreda.

Skupščina akademije je po pravilu sklepčna, če je navzoča vsaj polovica rednih članov, in odloča z večino

glasov navzočih članov. Izjeme določata ta zakon in statut Akademije.

Odločujočo pravico glasovanja imajo na skupščini redni in častni člani Akademije.

Dopisni člani in upravniki posameznih ustanov Akademije, ki niso redni ali častni člani, smejo na vabilo predsednika ali njegovega namestnika prisostvovati skupščini in imajo posvetovalni glas.

B. Predsedstvo

15. člen

Predsedstvo Akademije sestavljajo predsednik, eden ali več podpredsednikov, glavni tajnik in razredni tajniki.

Predsednika, podpredsednika in glavnega tajnika voli skupščina Akademije za tri leta izmed rednih članov Akademije. Izvolitev predsednika potrjuje Prezidij Ljudske skupščine LRS.

Razredne tajnike volijo razredi po določbah statuta Akademije.

16. člen

Predsedstvo Akademije izvršuje sklepe skupščine; v času med sejami skupščine je predsedstvo najvišji upravni organ Akademije.

Predsednik predstavlja Akademijo na zunaj, usmerja upravo in delo Akademije, sklicuje in vodi seje skupščine in predsedstva.

Natančnejše določbe o nalogah in delu predsedstva Akademije in njegovih funkcionarjev predpiše statut.

Predsedstvo Akademije imenuje uslužbence Akademije. Za imenovanje uslužbencev prve vrste je potrebno soglasje predsednika vlade LRS.

17. člen

Upravljanje imovine Akademije nadzira poseben nadzorni odbor treh rednih članov in enega namestnika, ki jih izbere skupščina za dve leti.

C. Zavodi

18. člen

Znanstveno raziskovalno delo opravlja Akademija v svojih zavodih (inštitutih), komisijah, odborih, laboratorijih itd.

Podrobnejše odredbe o njihovi organizaciji in delu predpiše statut Akademije in pravilniki v okviru statuta.

19. člen

Vlada LRS določi v sporazumu z Akademijo, katere državne ustanove so glede svojega znanstvenega dela pod neposrednim nadzorstvom Akademije.

Č. Uslužbenci Akademije

20. člen

Za opravljanje administrativnih, znanstveno upravnih in tehničnih poslov ima Akademija administrativne, tehnične in pomožne uslužbence.

Natančnejše določbe o ustroju pisarne ter o dolžnostih in pravicah predpiše statut.

IV. Končna določba

21. člen

Ta zakon velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«, U št. 134.

Ljubljana, dne 11. maja 1949.

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

L. S.

Sekretar:

France Lubej, l. r.

Predsednik:

Josip Vidmar, l. r.

Ta zakon je bil objavljen v Uradnem listu Ljudske republike Slovenije, št. 16, z dne 13. maja 1949.

STATUT

Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani

I. Splošne določbe

1. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je najvišja znanstvena in umetnostna ustanova v Ljudski republiki Sloveniji s sedežem v Ljubljani.

Zaradi trajnega napredka znanosti in umetnosti združuje najpomembnejše znanstvenike in umetnike in usmerja znanstveno in umetniško delo za prosep Ljudske republike Slovenije in Federativne ljudske republike Jugoslavije.

2. člen

Glavna naloga Slovenske akademije znanosti in umetnosti je, da z vsemi svojimi silami in sredstvi prispeva k napredku in razvoju znanosti in umetnosti.

V ta namen Slovenska akademije znanosti in umetnosti:

a) usmerja svoje delo na najvažnejše probleme vseh znanstvenih in umetnostnih področij, zlasti tistih, ki so pomembni za Slovenijo in Jugoslavijo;

b) proučuje naravna bogastva in proizvodne sile države kakor tudi občna ekonomska in kulturna dognanja in si prizadeva za njihovo vsestransko racionalno izrabo;

c) podpira znanstveno in umetniško delo ter načrtno skrbi za popolnjevanje znanstvenega naraščaja in za zvišanje njegove znanstvene kvalitete;

č) sodeluje v Svetu Akademij Federativne ljudske republike Jugoslavije in vzdržuje zvezo z znanstvenimi in umetniškimi akademijami ter z znanstvenimi in umetniškimi ustanovami drugih jugoslovanskih narodov;

d) zaradi proučevanja in reševanja splošnih znanstvenih in umetniških problemov vzdržuje zvezo z znanstveniki in umetniki drugih narodov;

e) za splošno usmeritev znanstvenega in umetniškega dela, za razvoj znanstvenih in umetnostnih raziskavanj in za organizacijo ekspedicij sklicuje seje in posvete ter organizira kongrese domačih in tujih znanstvenikov in umetnikov;

f) objavlja izsledke raziskavanj in znanstvena dela;

g) daje strokovna mnenja ter rešuje znanstvene in umetnostne probleme na zahtevo vlade LRS;

h) vodi razvid dela znanstvenih in umetniških zavodov in ustanov v Ljudski republiki Sloveniji.

3. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je pravna oseba.

Akademija upravlja svoje premoženje in razpolaga z njim po predpisih, ki veljajo za splošno ljudsko premoženje, uporablja ga za izpolnjevanje svojih nalog.

Akademija ima svoj predračun dohodkov in izdatkov v okviru proračuna Ljudske republike Slovenije. Odredbodajalec za izvajanje proračuna je predsednik Akademije.

4. člen

Akademija ima svoj pečat; v sredi pečata je državni grb Ljudske republike Slovenije, okrog njega pa v enem ali v dveh krogih besedilo »Ljudska Republika Slovenija — Slovenska akademija znanosti in umetnosti«.

5. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti ima te-le razrede:

1. za zgodovinske in družbene vede;

2. za filološke in literarne vede;

3. za matematično-fizikalne in tehnične vede;
4. za prirodoslovne in medicinske vede;
5. za umetnosti (besedno, glasbeno, likovno).

Umetnostna zgodovina spada v razred za zgodovinske in družbene vede; ta razred pa v vprašanjih umetnostne zgodovine sodeluje z razredom za umetnosti.

6. člen

Za izvrševanje znanstvenih in umetnostnih nalog ustanavlja Akademija znanstvene raziskovalne zavode (inštitute), laboratorije, komisije, svete, odbore, sekcije, kabinete, biblioteke, muzeje in druge potrebne ustanove.

II. Sestav Akademije

A. Člani

7. člen

Slovensko akademijo znanosti in umetnosti sestavljajo redni člani (akademiki), dopisni člani (korespondenti) in častni člani.

Redni in dopisni člani so razvrščeni v razrede.

8. člen

Za rednega člana je lahko izvoljen znanstvenik ali umetnik, ki je obogatil znanost ali umetnost z deli znanstvenega ali umetniškega pomena, s katerimi je prispeval k razvoju kulture.

Dopisni člani se volijo izmed priznanih domačih in tujih znanstvenikov in umetnikov.

9. člen

Kandidate za redne in dopisne člane Akademije predlagajo skupščini Akademije pristojni razredi po strogi in skrbni presoji; predlog morajo izčrpno utemeljiti.

Za člana je izvoljen kandidat, za katerega sta glasovali najmanj dve tretjini v skupščini navzočih članov. Izvolitev postane dokončna, ako Prezidij Ljudske skupščine LRS v 30 dneh ne ugovarja.

10. člen

Redni in dopisni člani opravljajo znanstveno in umetniško delo v skladu z delovnim programom Akademije; sodelujejo v razredih, komisijah, odborih in ustanovah Akademije ter pri vzgoji znanstvenega naraščaja in opravljajo druge naloge, ki jim jih da Akademija.

Redni člani so dolžni udeleževati se sej in sestankov Akademije, na katere so vabljeni.

11. člen

Vsak redni in dopisni član Akademije je uvrščen le v en razred, lahko pa je izvoljen v odbore, komisije in ustanove raznih razredov.

Redni in dopisni član sme spremeniti svoj razred s privoljenjem razreda, ki mu pripada, ako ga razred, v katerega želi prestopiti, sprejme in ako skupščina to potrdi. Če razred, kateremu tak član pripada, ne da privoljenja, so pa sicer dani drugi pogoji za prestop iz enega razreda v drug razred, odloči o tem skupščina Akademije.

12. člen

Akademija podpira svoje člane pri znanstvenem raziskavanju in umetniškem delu. Člani Akademije imajo pravico objavljati svoja dela v izdajah Akademije. O pomoči in tiskanju del odloča predsedstvo Akademije na predlog pristojnega razreda.

Predsedstvo Akademije sme na predlog pristojnega razreda dovoliti podporo znanstvenim in umetniškim organizacijam in tudi posameznikom za njihovo znanstveno raziskovanje in umetniško delo ali za izdajo znanstvenih in umetniških del.

13. člen

Častne člane voli Akademija izmed znanstvenikov in umetnikov, ki so obogatili znanost ali umetnost z deli svetovnega pomena ali z deli, ki imajo poseben pomen za Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo, Ljudsko republiko Slovenijo ali za Akademijo.

Častni člani imajo enake pravice kakor redni.

14. člen

Častne člane voli skupščina Akademije na predlog razredov ali posameznih rednih članov. O predlogu člana Akademije mora dati mnenje razred, ki je najbližji kandidatovi stroki.

Pri kandidatih, katerih zasluge za državo, za Akademijo, za znanost ali za umetnost niso strokovne narave, izdelava in utemelji predlog za skupščino predsedstvo Akademije.

Kandidat je izvoljen, če sta glasovali zanj dve tretjini navzočih članov.

15. člen

Rednim, dopisnim in častnim članom, katerih izvolitev je dokončna, izroči predsednik na skupščini diplomo o članstvu. Redni in dopisni člani dobijo tudi člansko izkaznico.

Obliko diplome in izkaznice določi predsedstvo Akademije.

16. člen

Članstvo rednih, dopisnih in častnih članov preneha s smrtjo, z odpovedjo, ki se pismeno sporoči predsedniku Akademije, ali z izključitvijo.

Člana lahko izključi skupščina Akademije z dvetretjinsko večino vseh rednih članov iz zelo tehtnih razlogov javne ali zasebne narave.

Če se član odpove članstvu Slovenske akademije znanosti in umetnosti, sklepa o razrešitvi predsedstvo. Predsedstvo lahko odpoved takoj sprejme ali pa poprej posreduje.

17. člen

Volitev članov in glasovanje o izključitvi članov je tajno, če skupščina ne sklene drugače.

18. člen

O vsakem članu Akademije vodi glavni tajnik članski list, ki obsega vse pomembnejše podatke o življenju ter o znanstvenem oziroma umetniškem delu. Navodila o tem predpiše predsedstvo Akademije.

B. Znanstveni sodelavci Akademije

19. člen

Pri izvrševanju nalog Akademije, njenih zavodov in ustanov lahko sodelujejo kot znanstveni in strokovni sodelavci tudi strokovnjaki, ki niso člani Akademije.

20. člen

Znanstveni sodelavci so znanstveniki, ki so s svojim delom pokazali sposobnost in uspeh v svoji panogi; po smernicah pristojnih razredov ali upravnikov razredov opravljajo samostojno znanstvena dela in raziskovanja v ustanovah in zavodih Akademije. V sporazumu s pristojnim razredom jih predlaga predsedstvo Akademije predsedstvu vlade LRS za imenovanje.

21. člen

Na predlog pristojnega razreda imenuje predsedstvo Akademije izmed priznanih strokovnjakov strokovne sodelavce, katerih naloga je, da z zbiranjem in ureje-

vanjem znanstvenega gradiva sodelujejo pri pripravi za znanstveno delo.

22. člen

Za spopolnjevanje znanstvenega naraščaja in za zvišanje njegove znanstvene ravni nastavlja predsedstvo Akademije pri ustanovah Akademije znanstvene aspirante praviloma izmed graduiranih ali diplomiranih absolventov univerze in drugih visokih šol, ki so pokazali posebno nagnjenje in sposobnost za znanstveno delo. Pod vodstvom članov Akademije ali upravnikov zavodov opravljajo znanstveni aspiranti znanstveno delo, ki si ga izbere sami ali ki se jim dodeli.

Predsedstvo Akademije predlaga v sporazumu z razredi ministru za prosveto, koliko mest znanstvenih aspirantov, ki so v zvezi z državno štipendijo, naj razpiše in po razpisu mu predlaga kandidate.

Natančnejše določbe o dolžnostih znanstvenih aspirantov določi pravilnik, ki ga izda predsedstvo Akademije in potrdi skupščina.

III. Organizacija

A. Skupščina

23. člen

Najvišji organ Akademije je skupščina, ki jo sestavljajo vsi redni in častni člani.

Skupščina določa splošno smer znanstvenega dela in organizacijo Akademije; pretresa vprašanja znanstvene, znanstveno-tehnične in organizacijske narave; odloča o razvrstitvi članov v razrede; sklepa o ustanovitvi novih, o odpravi, spojitvi ali spremembi obstoječih razredov, zavodov (inštitutov), laboratorijev, komisij, svetov, odborov, sekcij, kabinetov, bibliotek in drugih potrebnih ustanov, sklepa o delovnih načrtih razredov in ustanov.

Skupščina voli člane Akademije in odloča o njihovi izključitvi; voli in razrešuje predsednika, enega ali več podpredsednikov, glavnega tajnika, člane nadzornega odbora, upravnike znanstvenih zavodov (inštitutov), predsednike in člane komisij, odborov, svetov, predsednika in člane sveta za proučevanje prirodnega bogastva in proizvodnih sil države; voli in razrešuje predstavnike in namestnike v Svet Akademij FLRJ.

Skupščina potrjuje pravilnike o delu in ustroju ustanov Akademije in druge pravilnike, ki jih izda predsedstvo.

Skupščina razpravlja o predlogu predračuna dohodkov in izdatkov in o zaključnem računu Akademije ter o poročilu nadzornega odbora.

24. člen

Sejo skupščine skliče predsednik Akademije po potrebi, toda vsaj enkrat na leto in če to z navedbo predmeta, o katerem naj se razpravlja na seji, zahteva najmanj tretjina rednih članov ali dva razreda. Dnevni red skupščine mora biti vsem rednim in častnim članom sporočen vsaj pet dni pred sejo.

25. člen

Skupščina je sklepčna, če je nazvočih vsaj polovica rednih članov in odloča po pravilu z večino glasov navzočih članov.

Za veljavnost sklepa o izključitvi člana je potrebna dvetretjinska večina vseh rednih članov.

Za veljavnost izvolitve članov Akademije ter sklepa o ustanovitvi novega ali odpravi, spojitvi ali spremembi obstoječega razreda kakor tudi za spremembo statuta je potrebna dvetretjinska večina navzočih članov.

Pravico glasovanja na skupščini imajo redni in častni člani Akademije.

Dopisni člani in upravniki ustanov Akademije, ki niso redni ali častni člani, se smejo na vabilo predsednika udeležiti skupščine s posvetovalnim glasom.

B. Predsedstvo

26. člen

Predsedstvo Akademije sestavljajo predsednik, eden ali več podpredsednikov, glavni tajnik in razredni tajniki.

27. člen

Predsedstvo Akademije izvršuje sklepe skupščine; v času med sejami skupščine je najvišji upravni organ Akademije.

Predsedstvo predlaga skupščini delovne načrte razredov in ustanov; sprejema njihova poročila; rešuje znanstveno-organizatorična vprašanja; sestavlja in predlaga v razpravo skupščini predračun dohodkov in izdatkov Akademije; razporeja kredite in njihovo uporabo; vodi publikacijsko delo Akademije; predpisuje in predlaga skupščini v potrditev pravilnike o delovnem načrtu in notranji organizaciji znanstvenih zavodov (inštitutov), laboratorijev, kabinetov, sekcij, komisij, odborov, svetov, pravilnike o razvidu znanstvenega in umetniškega dela, o znanstvenih aspirantih, o podelitvi stopnje doktorja znanosti po Akademiji in druge pravilnike; opravlja druge naloge po predpisih zakona, statuta in po sklepih skupščine.

28. člen

Predsedstvo Akademije odloča o načinu nagrajevanja članov, znanstvenih in strokovnih sodelavcev Akademije ter drugih strokovnjakov za posebno delo in o povračilu njihovih stroškov.

29. člen

Na seje predsedstva morajo biti z navedbo dnevnega reda vabljeni pismeno vsi njegovi člani praviloma vsaj tri dni pred sejo.

Seja predsedstva je sklepčna, če je navzoča večina njegovih članov, med njimi predsednik ali podpredsednik. Predsedstvo odloča z navadno večino glasov.

Predsednik ima glasovalno pravico. Ob enakosti glasov odloča predsednikov glas. Redni člani, ki so vabljeni na sejo predsedstva zaradi posveta, nimajo glasovalne pravice.

O zadevi, ki se tiče samo določenega razreda, se ne sme sklepati, če ni navzoč tajnik tega razreda ali njegov namestnik.

30. člen

Predsednika, podpredsednika in glavnega tajnika voli skupščina Akademije za tri leta izmed rednih članov Akademije. Izvolitev predsednika velja, ko jo potrdi Prezidij Ljudske skupščine LRS.

Funkcijska doba predsednika traja, dokler Prezidij Ljudske skupščine LRS ne potrdi novega predsednika.

31. člen

Predsednik predstavlja Akademijo na zunaj; usmerja njeno upravo in delo; sklicuje in vodi seje predsedstva in skupščine; podpisuje skupno z glavnim tajnikom diplome in druge važne listine in dopise ter opravlja druge naloge po določbah zakona, statuta in po sklepih skupščine in predsedstva.

32. člen

Predsednik sme zadržati izvršitev oziroma odpravo sklepa skupščine, predsedstva ali razreda, o katerem misli, da je za Akademijo škodljiv. To mora z obrazložitvijo nemudoma sporočiti organu, ki je sklep izdal, da o pred-

metu znova sklepa. Če ta organ vztraja pri svojem sklepu, je predsednik nanj vezan.

33. člen

Podpredsednik pomaga predsedniku pri njegovem delu, opravlja sporazumno z njim posamezna dela iz njegovega delovnega področja in ga nadomestuje, kadar je zadržan.

34. člen

Glavni tajnik pomaga predsedniku; načeluje upravni in znanstveni pisarni Akademije; piše zapisnike o sejah skupščine in predsedstva; skrbi za publikacije; sestavlja sporazumno s predsednikom dnevni red za seje predsedstva in skupščine, predloge in poročila; podpisuje skupno s predsednikom diplome in druge važne listine in dopise; piše članske liste in opravlja druge naloge po določbah zakona, statuta in po sklepih skupščine in predsedstva Akademije.

Če je glavni tajnik zadržan, ga nadomešča za to od predsedstva Akademije določeni redni član.

35. člen

Če predsednik, podpredsednik ali glavni tajnik umre ali če preneha njihova funkcija pred potekom funkcijske dobe, se mora sklicati skupščina Akademije takoj zaradi izvolitve novega predsednika, podpredsednika oziroma glavnega tajnika.

C. Nadzorni odbor

36. člen

Upravljanje imovine Akademije nadzoruje nadzorni odbor treh članov in enega namestnika, ki jih izbere skupščina za dve leti izmed rednih članov Akademije.

Član predsedstva ne more biti hkrati član nadzornega odbora ali njegov namestnik.

Predsednika izbere nadzorni odbor izmed svojih članov.

Poročilo nadzornega odbora mora biti 14 dni pred skupščino (peti odstavek 23. člena) na vpogled vsem rednim članom.

Č. R a z r e d i

37. člen

Razredi opravljajo glavne naloge Akademije v svojih strokah ter usmerjajo in vodijo znanstveno delo v ustanovah, ki so v njihovem sestavu, sprejemajo znanstvena in umetniška poročila in sklepajo o vloženih predlogih.

Razredi so v reševanju znanstvenih in umetniških vprašanj samostojni.

Razredi Akademije razpolagajo v okviru svojega programa samostojno s kreditom, ki jim je dodeljen iz proračuna Akademije.

38. člen

Delo razreda vodi razredni tajnik. Nadomešča ga od razreda za to določeni redni član.

Razrednega tajnika volijo redni člani razreda izmed sebe na dve leti z navadno večino glasov.

39. člen

Razredi imajo seje po potrebi, vendar vsak drugi mesec razen v juliju, avgustu in septembru.

Seje razredov so določene zlasti za obravnavanje znanstvenih in umetnostnih vprašanj in predloženih znanstvenih spisov, za predavanja članov, za pripravljanje predlogov razreda in za pripravo razrednih publikacij.

Sejo razreda skliče in vodi tajnik razreda. Na sejo povabi z navedbo dnevnega reda praviloma vsaj tri dni

prej redne in tiste dopisne člane razreda, ki prebivajo na ozemlju FLRJ. Glasovalno pravico imajo samo redni člani razreda. Ob enakosti glasov odloča tajnikov glas. Seja je sklepčna, če je navzoča večina rednih članov razreda.

Upravniki ustanov, ki niso člani razreda, imajo na seji razreda glasovalno pravico le glede vprašanj, ki se tičejo njihovih ustanov.

Zapisnik o seji vodi najmlajši navzoči redni član razreda.

Razredni tajnik mora sklicati sejo razreda v osmih dneh, če to zahtevajo najmanj trije redni člani razreda z navedbo predmeta, o katerem naj se na seji razpravlja.

Sklepe razreda izvršuje razredni tajnik.

40. člen

Zadeve, ki se tičejo dveh ali več razredov, se obravnavajo na skupnih sejah prizadetih razredov. Skupno sejo skliče in vodi najstarejši izmed tajnikov prizadetih razredov.

41. člen

Za pripravo ali raziskavo posameznega predmeta lahko izbere razred komisijo ali odbor izmed svojih članov in tudi izmed drugih znanstvenikov.

42. člen

Razred poroča o svojem delu vsako leto skupščini Akademije po predsedstvu.

D. Zavodi in druge ustanove

43. člen

Znanstveno raziskovalno delo opravlja Akademija v svojih zavodih (inštitutih), laboratorijih, komisijah, odborih itd.

Znanstveni zavodi (inštituti) in laboratoriji Akademije so upravno podrejeni predsedstvu Akademije po razredu, v čigar sestav spadajo. Vodijo jih upravniki.

44. člen

Pri vsakem zavodu (inštitutu) Akademije je znanstveni svet, ki ga sestavljajo upravnik, s sklepom skupščine določeni člani Akademije ter visoko kvalificirani znanstveni sodelavci Akademije. V znanstveni svet lahko skupščina Akademije pritegne tudi druge strokovnjake. Znanstveni svet usmerja specialno znanstveno delo zavoda (inštituta).

45. člen

Za proučevanje prirodnega bogastva in proizvodnih sil države ustanovi Akademija poseben svet svojih članov, ki ga izvoli skupščina. V ta svet lahko skupščina Akademije pritegne tudi znanstvenike, ki niso njeni člani.

E. U s l u ž b e n c i

46. člen

Za opravljanje administrativnega, znanstveno-administrativnega in tehničnega dela ima Akademija upravno in znanstveno pisarno, ki ju vodita upravnika.

Akademija ima potrebno število znanstvenih, strokovnih, tehničnih in pomožnih uslužbencev. Zanje veljajo predpisi zakona o državnih uslužbencih.

Poslovník o notranji ureditvi in delu pisarn, o pravicah in dolžnostih uslužbencev ter o pogojih in kvalifikaciji, potrebnih za dosego posameznih nazivov, predpiše predsedstvo Akademije.

IV. Publikacije

47. člen

Publikacije Akademije so dvojne: splošne in razredne. Med splošne publikacije spadajo vsakoletno poročilo o poslovanju Akademije in njenih razredov, skupne periodične publikacije in izdaje večjih del.

Za razredne publikacije se štejejo periodične publikacije razredov, posamezna dela in razprave, monografije, strokovna poročila ter predavanja v razredih.

Avtorske pravice ostanejo avtorju.

48. člen

V razrednih publikacijah Akademije se objavljajo dela, ki jih sprejme pristojni razred na seji in za katera dá glede na razpoložljiva sredstva pristanek za tisk predsedstvo Akademije.

O tem, ali se objavi v razredni publikaciji delo nečlana, odloča pristojni razred na predlog in po strogi, pismeni oceni vsaj enega svojih članov.

49. člen

Akademjske publikacije se tiskajo po avtorjevi želji v slovenskem, srbskem, hrvatskem ali makedonskem jeziku. Po sklepu razreda in v sporazumu s predsedstvom se lahko tiska razprava tudi v tujem jeziku.

Posnetki razprav (publikacij) in krajša strokovna poročila se lahko tiskajo po avtorjevi želji v tujem jeziku tudi brez posebnega sklepa razreda ali predsedstva.

50. člen

Velikost naklade določi za vsako publikacijo predsedstvo na predlog razreda.

Pisec dobi brezplačno 25 posebnih odtiskov svoje razprave. Posebni odtiski so kot taki označeni na naslovnem listu.

Pisec oziroma prireditelj posebnega izdanja Akademije dobi 20 primerkov izdanja.

Predsedstvo Akademije lahko pokloni publikacije Akademije posameznikom, zavodom in organizacijam in lahko dovoli prodajo publikacij s popustom.

V. Končne določbe

51. člen

Statut se sme spremeniti ali dopolniti s sklepom skupščine, ki ga potrdi Prezidij ljudske skupščine LRS.

52. člen

Ta statut dobi obvezno moč, ko ga sprejme skupščina Akademije in potrdi Prezidij ljudske skupščine LRS.

Na podlagi zadnjega odstavka 13. člena zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti Prezidij ljudske skupščine LR Slovenije potrjuje Statut Slovenska akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani.

Ljubljana, dne 11. julija 1949.

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

L. S.

Sekretar:

France Lubej, l. r.

Predsednik:

Josip Vidmar, l. r.

PRAVILNIK

za tisk publikacij Slovenske akademije znanosti
in umetnosti

1. Publikacije Akademije so splošne in razredne. Katere so splošne in katere so razredne določa statut Akademije (47. člen), v dvomljivih primerih ali po potrebi pa more o tem odločati tudi predsedstvo Akademije, pri čemer upošteva zadevne predloge ali mnenje razreda.

2. Splošne publikacije se dajo v tisk potem, ko jih je sprejelo na svoji seji predsedstvo Akademije.

3. Razredne publikacije se dajo v tisk potem, ko jih je na svoji seji sprejel pristojni razred in je na to na svoji seji pristalo predsedstvo Akademije.

4. V kompetenco predsedstva spada strokovna ocena predloženih splošnih publikacij, v kompetenco razreda pa strokovna ocena predloženih razrednih publikacij.

Predsedstvo more zavrniti natis spisa ali publikacije, ki jo je razred že sprejel, če ta po obrazloženem mnenju enega ali več članov predsedstva v strokovnem oziru ni zadovoljiva. Sicer ima pa predsedstvo pravico zavrniti tudi sprejem in natis spisa ali publikacije, če zanjo ni na razpolago dovolj finančnih sredstev, če bi izdatki za publikacijo preveč obteževali proračun Akademije, če se spisu ali delu, ki je v strokovnem oziru sicer neoporečno, more upravičeno prigovarjati iz drugih tehtnih razlogov, ki jih predsedstvo utemelji.

5. Spisi rednih in dopisnih članov niso predmet strokovne ocene predsedstva oziroma razreda. Spise drugih avtorjev izroči predsedstvo ali razred vsaj enemu svojih članov kot referentu v oceno, ki se mora pismeno opraviti najkasneje tri mesece po zadevnem sklepu.

V sporazumu s predsedstvom oziroma z razredom more referent določiti tudi strokovnega referenta izven Akademije, če v okviru razreda ali Akademije ni za to po stroki pristojnega člana.

6. Vse predložene spise tako članov kot nečlanov Akademije mora pregledati urednik, ki ga za razredne publikacije določi razred in ki je za splošne publikacije glavni tajnik Akademije. Urednik določi, ali naj gre spis v jezikovni pregled ali ne, skrbeti mora, da bo spis, poslan v tiskarno, že povsem prirejen za natis, mora pa tudi opozoriti na nedostatke nestrokovnega značaja, zaradi teh stopiti v stik z avtorjem in spis eventualno zopet predložiti predsedstvu oziroma razredu.

7. Akademijske publikacije se tiskajo po avtorjevi želji v slovenskem, srbohrvatskem ali makedonskem jeziku. Po sklepu razreda in v sporazumu s predsedstvom se lahko tiska razprava tudi v tujem jeziku, mora pa v tem primeru imeti povzetek v domačem jeziku. Povzetki razprav (publikacij) in krajša strokovna poročila se lahko tiskajo po avtorjevi želji v tujem jeziku tudi brez posebnega sklepa razreda ali predsedstva.

8. Višino naklade, format in tisk določa za vsako publikacijo predsedstvo na predlog razreda oziroma v soglasju z njim in z avtorjem.

9. Pisec dobi brezplačno 25 posebnih odtisov svoje razprave. Posebni odtisi so kot taki označeni na naslovnem listu. Pisec oziroma prireditelj posebnega izdanja Akademije dobi 20 primerkov izdanja.

10. Posebna naročila za risarje, kartografe, fotografe itd. morajo izvršiti avtorji v dogovoru z razredom ali predsedstvom oziroma z urednikom publikacij; obveznosti, ki nastanejo iz takih nalogov, plača Akademija.

11. Korekture mora opravljati avtor sam; če jih iz kakršnega koli razloga ne more opraviti, preskrbi predsedstvo strokovnjaka za avtorske korekture; stroške nosi avtor. Po pravilu sta določeni dve nelomljeni korekturi, ena lomljena in revizija.

12. Kasnejše manjše spremembe in dopolnitve rokopisa so dovoljene samo v nelomljenih odtisih. V lomljenih odtisih gredo korekture, če povzročijo ponovno lomljenje,

na avtorjev račun. Za neopravičeno zavlačevanje korektur je odgovoren avtor.

Korekturne odtise pošilja tiskarna predsedstvu Akademije, ki jih dostavlja avtorju. Korigirane odtise vrača avtor predsedstvu. Končni imprimatur dasta urednik publikacije in predsedstvo Akademije ali njegov pooblaščenec.

13. Avtorski honorarji se ravnaajo po veljavnih uredbah.

14. Referentom, urednikom in jezikovnim korektorjem gre honorar, ki ga določi razred po veljavnih uredbah. Pri jezikovnih korekturah, ki gredo preko meje navadnih korektur, mora po predlogu urednika nositi del stroškov avtor.

15. Če imajo spisi povzetke v tujih jezikih ali spisi, spisani v tujih jezikih, povzetke v domačem jeziku, se zanje računa honorar takole:

a) za povzetke v domačem ali tujem jeziku, če jih sestavi avtor sam, enako kot za glavni tekst;

b) za povzetke, ki jih sestavi kdo drug, se izplača honorar po dogovoru med njim in avtorjem ob pristanku predsedstva;

c) za naročene prevode, domače in tujejezične, gre honorar po uredbi o avtorskih honorarjih;

č) v izrednih primerih odloča glede honorarja za povzetke predsedstvo.

16. Avtorske pravice ostanejo avtorju, ki ima pravico za dogovor s kako drugo založnico za drugo izdajo ali za prevode svojega dela v druge jezike. Treba pa je predsedstvo o tem obvestiti, če si je Akademija izgovorila prvenstveno pravico.

17. Ta pravilnik stopi v veljavo, ko ga sprejme skupščina Akademije.

Glavni tajnik:
Milko Kos, l. r.

Predsednik:
Josip Vidmar, l. r.

Ta pravilnik je bil sprejet na skupščini Akademije dne 2. junija 1953 in ima od tega dne dalje obvezno moč.

SPREMEMBA V PRAVILNIKU

Kemičnega inštituta »Borisa Kidriča«

V Pravilniku tega inštituta, ki je odtisnjen v Letopisu Slovenske akademije znanosti in umetnosti, IV. knjiga (1952), str. 50 in dalje naj se po 5. členu (na str. 51) vstavi sledeče:

Upravnik inštituta ima kot posvetovalni organ inštitutski kolegij.

Inštitutski kolegij tvorijo poleg upravnika namestnik upravnika in načelniki strokovnih skupin.

Inštitutski kolegij se na poziv upravnika sestaja na posvetovanje o:

1. letnem delovnem načrtu, njegovih dopolnitvah ali izpremembah,

2. letnem delovnem poročilu,

3. predlogih za izboljšanje, izpremembo ali dopolnitve znanstvenega in strokovnega dela v inštitutu,

4. predlogih za ustanovitev novih ali ukinitve obstoječih strokovnih skupin v inštitutu,

5. aktualnih strokovnih problemih, ki jih upravnik postavlja na dnevni red.

To spremembo je potrdila skupščina Akademije 2. junija 1953.

POSLOVNIK

biblioteke Slovenske akademije znanosti in umetnosti

1.

Na podlagi pravilnika o ureditvi upravne in znanstvene pisarne ter biblioteke SAZU v Ljubljani, sprejetega na skupščini Akademije dne 7. februarja 1952, ter odredb predsedstva SAZU, št. U—904/50 z dne 27. junija 1950 in št. 1—1828/51 z dne 16. novembra 1951 predpisuje predsedstvo SAZU za poslovanje biblioteke SAZU ta poslovnik.

2.

Po členu 5 a) pravilnika o ureditvi upravne in znanstvene pisarne ter biblioteke SAZU sestoji biblioteka SAZU iz centralne biblioteke ter iz bibliotek inštitutov, zavodov in sekcij. Centralna biblioteka ter biblioteke inštitutov, zavodov in sekcij tvorijo celoto pod upravnim in strokovnim vodstvom centralne biblioteke. Zato vrši centralna biblioteka:

- a) vso knjižno akcesijo,
- b) inventarizacijo vseh knjig in revij,
- c) katalogizacijo vseh knjig in revij,
- č) vso zameno akademijskih publikacij z drugimi ustanovami v tu- in inozemstvu,
- d) vso prodajo akademijskih publikacij.

3.

Knjižna akcesija

Inštituti, zavodi in sekcije javijo svoje želje glede nabave knjig in revij centralni biblioteki, ki ta naročila sporazumno z njimi koordinira zaradi izogibanja dublet; nabava dublet naj odpade oziroma se v res potrebnih primerih skrči na minimum. Centralna biblioteka nato izvrši naročila v okviru razpoložljivih kreditov. Zaradi pregleda vodi centralna biblioteka posebno evidenco o stanju kreditov, ki jih imajo posamezni inštituti, zavodi in sekcije na razpolago na poziciji »Nabava znanstvene in umetniške literature«. Konec vsakega tromesečja obvesti centralna biblioteka inštitute, zavode in sekcije pisмено o stanju njihovih kreditov za nabavo knjig in revij.

4.

Inventarizacija knjig in revij

Vsaka knjiga in revija, ki pride v last Akademije, najsi bo kupljena, podarjena ali poslana v zameno, se

knjiži v centralni inventarni katalog. Ta katalog mora prikazovati točno stanje celotnega akademijskega knjižnega fonda. Katalog mora biti izdelan v knjižni obliki na posebnih obrazcih za inventarizacijo knjig.

Inventarna knjiga se hrani v centralni biblioteki SAZU.

5.

Katalogizacija knjig in revij

Centralna biblioteka izdeluje za vse knjige in revije, ki pridejo v last Akademije, po opravljeni inventarizaciji:

- a) abecedni imenski katalog,
- b) stvarni sistematični katalog.

Abecedni imenski centralni katalog se izdeluje v listkovni obliki po splošno veljavnih predpisih o abecednem imenskem katalogu. Signatura knjig in revij je skupna za vse biblioteke inštitutov in zavodov ter sekcij. Vsaka biblioteka inštitutov, zavodov in sekcij ima karakteristično črko, ki se doda signaturi.

Kolikor biblioteke inštitutov, zavodov in sekcij smatrajo za koristno, da opremijo knjige in revije še s svojo lastno signaturo, store to svojim potrebam primerno ter dodajo centralni signaturi in karakteristični črki še svojo posebno signaturo.

Stvarni sistematični katalog se izdeluje v listkovni obliki. Kot osnova mu služi mednarodna decimalna klasifikacija, ki pa je za akademijske potrebe primerno skržena.

Abecedni imenski in stvarni sistematični centralni katalog se hranita v centralni biblioteki SAZU.

Če smatrajo biblioteke inštitutov, zavodov in sekcij, da so jim koristni lastni katalogi, si jih morejo izdelati svojim potrebam primerno.

6.

Vsak mesec izdela centralna biblioteka seznam knjig in revij, ki jih je prejela ter obdelala. Seznam naj bo urejen po vsebini z označbo inštituta, ki bo knjige ali revije prejel za svojo biblioteko. Ta seznam se razmnoži in dostavi vsem akademikom ter bibliotekam inštitutov, zavodov in sekcij v trajno uporabo.

Ko izdela centralna biblioteka ta mesečni seznam, odpošlje bibliotekam inštitutov, zavodov in sekcij ustrezne knjige in revije.

7.

Z a m e n a

V zameno pošilja centralna biblioteka akademijske publikacije v smislu dogovorov, sklenjenih z raznimi ustanovami v tu- in inozemstvu. Vodita se dve kartoteki, urejeni po naslovih ustanov:

a) z označbo vseh akademijskih publikacij, ki smo jim jih odposlali,

b) z vpisom vsega, kar smo od njih prejeli.

Centralna biblioteka naj po možnosti vzpostavi knjižno zameno z vsemi akademijami in važnejšimi znanstvenimi ustanovami po svetu. Prav tako pa ji morejo posamezni inštituti, zavodi ali sekcije predlagati razne strokovne ustanove, s katerimi naj vzpostavijo zameno.

8.

Biblioteke inštitutov, zavodov in sekcij prejmejo:

a) vse knjige in revije, ki so jih zase naročile,

b) knjige in revije, ki obravnavajo v celoti njih stroko.

V centralni biblioteki ostanejo:

a) vsa dela splošnega in leksikalnega značaja,

b) knjige in revije, ki združujejo več različnih strok,

c) knjige in revije, ki v celoti sicer obravnavajo le eno stroko, za katero pa Akademija nima posebnega inštituta, zavoda ali sekcije.

Ob ustanovitvi takega novega inštituta, zavoda ali sekcije si ta iz knjig in revij, ki so v centralni biblioteki, izbere za svojo biblioteko tiste, ki obravnavajo njegovo stroko. Po opravljenih preknjižbah v centralnih katalogih, ki so pri tem potrebne, se knjige novemu inštitutu, zavodu ali sekciji dodele.

9.

Poleg bibliotek inštitutov, zavodov in sekcij ima biblioteka Akademije še:

a) zbirko »Dela članov Akademije«, kjer naj bo v čim popolnejši obliki prikazano znanstveno in umetniško delo domačih članov Akademije,

b) priročne biblioteke v raznih pisarnah Akademije (n. pr.: upravni pisarni, računovodstvu, znanstveni pisarni),

c) rokopisni oddelek.

10.

Akademijska biblioteka nudi svoje knjige zainteresiranim osebam na vpogled in na pòsodo.

To poslovanje uredi poseben čitalniški red. Za centralno biblioteko SAZU velja čitalniški red št. Z—1897/51 z dne 20. avgusta 1951. Biblioteke inštitutov, zavodov in sekcij izdelajo v soglasju s čitalniškim redom za centralno biblioteko SAZU svojim potrebam primeren čitalniški red.

Čitalniški red je v biblioteki na vidnem mestu.

11.

Centralna biblioteka SAZU hrani in upravlja vse skladišče akademijskih publikacij in vodi posebno evi-

denco o izdaji knjig ter blagovno kartoteko o stanju knjižne zaloge.

12.

Centralna biblioteka prodaja akademijske publikacije stalnim naročnikom, študentom in knjigarnam. Naročniki na vse akademijske publikacije imajo eno tretjino popusta od polne cene; naročniki na publikacije posameznih razredov s splošnimi izdajami ali brez njih imajo 25 % popusta; knjigarnam se prizna 20%-ni popust. Prav tako si morejo v centralni biblioteki nabaviti akademijske publikacije z 20%-nim popustom tudi študentje.

13.

Ves knjižni fond akademijske biblioteke kakor tudi vsa zaloga akademijskih publikacij je shranjena v zaklenjenih prostorih. Kolikor ni mogoče, da bi bila to posebna skladišča ali safi, naj bodo knjige shranjene v prostorih, ki so pod kontrolo odgovornih uslužbencev Akademije.

Akademijska biblioteka je zavarovana proti vlomski tatvini in elementarnim nezgodam.

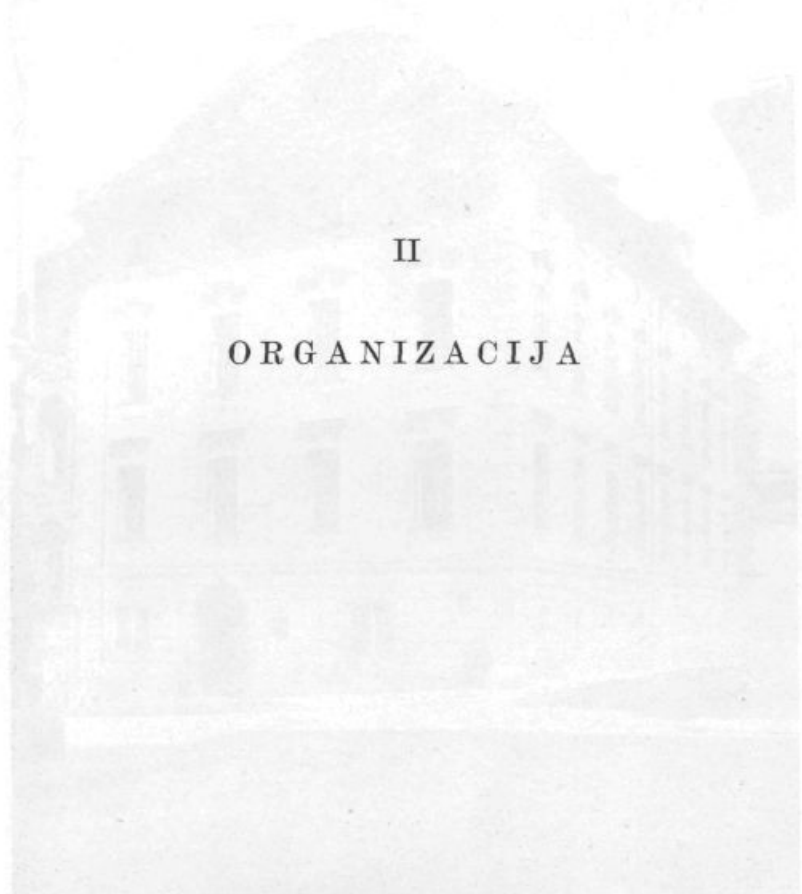
14.

Ta poslovnik stopi v veljavo, ko ga odobri predsedstvo SAZU.

Ta poslovnik je odobrilo predsedstvo Akademije na svoji seji dne 19. januarja 1954.

II

ORGANIZACIJA

WISCONSIN STATE UNIVERSITY
MADISON, WISCONSIN

*Hiša Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Novi trg 4,
v kateri so nekateri inštituti I., II. in IV. razreda*

PREDSEDSTVO

Predsednik: Fran Ramovš, do dneva smrti 16. septembra 1952.

Josip Vidmar, od izvolitve 27. oktobra 1952.

Podpredsednik: Božidar Lavrič, ponovno izvoljen 2. junija 1953.

Glavni tajnik: Milko Kos, ponovno izvoljen 2. junija 1953.

Razredni tajniki: 1. v razredu za zgodovinske in družbene vede France Stele, ponovno izvoljen v razredu 17. okt. 1953;
2. v razredu za filološke in literarne vede Ivan Grafenauer, ponovno izvoljen v razredu 22. okt. 1953;
3. v razredu za matematične, fizikalne in tehnične vede Milan Vidmar, ponovno izvoljen v razredu 16. oktobra 1953;
4. v razredu za prirodoslovne in medicinske vede Jovan Hadži, ponovno izvoljen v razredu 24. okt. 1953;
5. v razredu za umetnost Anton Lajovic, ponovno izvoljen v razredu 24. septembra 1953.

Nadzorni odbor

Člani: Rajko Nahtigal, Josip Plemelj, Janko Polec; namestnik: Anton Melik.

Od izvolitve v skupščini 7. februarja 1952 dalje:

Člani: Anton Melik, Josip Plemelj, Janko Polec; namestnik: Ivan Rakovec.

Delegati v Akademijskem svetu FLRJ

Redni: Milko Kos, France Stele, Milan Vidmar;
namestnika: Anton Melik, Anton Peterlin.

VODILNI USLUŽBENCI UPRAVE AKADEMIJE

(po stanju 31. decembra 1953)

I. UPRAVNA PISARNA

Upravnik — višji upravni referent: dr. Leo Baebler

Administrator: Nada Jesse

Vodja računovodstva — računski referent: Franjo Mihelčič

II. ZNANSTVENA PISARNA

Upravnik — znanstveni sodelavec: dr. Matej Šmalc

III. BIBLIOTEKA

Upravnik — bibliotekar: Primož Ramovš

IV. KEMIČNI INŠTITUT »BORISA KIDRIČA«

Upravni direktor — referent: Ciril Polajnar

Vodja računovodstva — računski referent: Rožica Štok-Medvešček

V. FIZIKALNI INŠTITUT »JOŽEFA STEFANA«

Upravni direktor — višji referent: Karel Kajfež

Vodja računovodstva: Božidar Pauer

VI. INŠTITUT ZA ELEKTRIŠKO GOSPODARSTVO

Upravni direktor — višji referent: Josip Arh

Vodja računovodstva — računski referent: Adolf Paučnik

VII. INŠTITUT ZA TURBINSKE STROJE

Upravni tehnični direktor — višji referent: Ferdinand Hladnik

Vodja računovodstva — računski referent: Hinko Florjančič

UPRAVA INŠTITUTOV IN KOMISIJ

Po stanju 31. decembra 1953

1. KEMIČNI INŠTITUT »BORISA KIDRICA«

Upravnik: akad. dr. Maks Samec.

Znanstveni svet: akad. dr. Anton Peterlin, akad. dr. Josip Plemelj, akad. dr. Maks Samec, akad. dr. ing. Milan Vidmar.

Sistemizirano znanstveno osebje:

Znanstveni sodelavci: ing. Karel Andreč, dr. Marta Blinc, ing. Miroslav Dermelj, ing. Rajko Kaučič, ing. Boris Lavrenčič.

Svetnik: ing. Riko Repič.

Redni honorarni sodelavec: dr. Dušan Hadži.

Strokovni sodelavec: ing. Štefan Skledar.

Asistenti: Savo Bratož, ing. Miroslav Čeh, ing. Božidar Hočevar, ing. Ljubosava Klemenc, ing. Jelka Komar, ing. Damjan Kozak, Bogomir Koželj, ing. Aleksander Novak, ing. Živa Paulič, ing. Marko Reisner, ing. Tatjana Sernec-Avšič, ing. Ludvik Strauch.

Mr. ph.: Marija Kreč, Helena Sočič.

Inštitut je organiziran na principu raziskovalnih skupin, ki se formirajo po značaju in potrebi dela. V letu 1953 so se tako formirale naslednje delovne skupine:

a) Skupina za anorgansko in analitično kemijo, vodja znanstveni sodelavec ing. Miroslav Dermelj, sodeluje ing. Štefan Skledar, strokovni sodelavec.

b) Skupina za biokemijo, vodja znanstveni sodelavec dr. Marta Blinc.

c) Skupina za premog in koks, vodja ing. Boris Lavrenčič, znanstveni sodelavec. V tej skupini sodelujejo naslednje delovne skupine, ki sicer delajo popolnoma samostojno:

Struktura premoga in koks, vodja redni honorarni sodelavec dr. Dušan Hadži.

Kemična predpriprava premogov za koksanje, vodja znanstveni sodelavec ing. Rajko Kaučič.

Ekstrakcijski produkti goriv, vodja občasni honorarni sodelavec prof. dr. Salvislav Jenčič.

č) Skupina za kemijo steroidov, vodja znanstveni sodelavec ing. Karel Andreč.

d) Skupina za kemijo alkaloidov, vodja ing. Riko Repič.

2. FIZIKALNI INSTITUT »JOZEFA STEFANA«

Upravnik: akad. dr. Anton Peterlin.

Namestnik upravnika: Milan Osredkar.

Inštitutski svet: akad. dr. Anton Peterlin, dr. Franjo I. Havliček, ing. Lado Kosta, docent Anton Moljk, Milan Osredkar.

Inštitutski zbor: akad. dr. Anton Peterlin, ing. Joško Battestin, dr. ing. Branko Brčić, ing. Franc Bremšak, ing. Edvard Cilenšek, Milan Čopič, ing. Janez Dekleva, dr. Franjo I. Havliček, Darko Jamnik, Karel Kajfež, ing. Lado Kosta, dr. ing. Ljubo Knop, doc. Anton Moljk, Milan Osredkar, ing. Anton Pečnikar, Rudolf Petkovšek, ing. Gorazd Mohorčič, ing. Franjo Štrukelj, Stane Vrščaj.

Inštitutski plenum tvorijo vsi nameščenci inštituta.

Sistemizirano znanstveno osebje:

Znanstvena sodelavca: dr. Franjo I. Havliček, ing. Lado Kosta.

Strokovni sodelavci: ing. Joško Battestin, ing. Janez Dekleva, ing. Gorazd Mohorčič.

Asistenti: ing. Franc Bremšak, ing. Edvard Cilenšek, Milan Čopič, Bibijana Dobovišek, ing. Vladimir Furman, Darko Jamnik, ing. Franc Krašovec, ing. Janez Kristan, Velibor Marinković, ing. Majda Ostanek, ing. Anton Pečnikar, ing. Miro Pirš, Marjan Senegačnik, Črtomir Zupančič.

Honorarni znanstveni sodelavci: dr. ing. Branko Brčić, ing. Saša Kandare, dr. ing. Ljubo Knop, Drago Lebez, doc. Anton Moljk, ing. Franjo Štrukelj.

Razdelitev inštituta na laboratorije:

- R- 1 Laboratorij za analizo — vodja ing. Lado Kosta.
- R- 2 Laboratorij za spektrografijo — vodja ing. Ivan Perman.
- R- 3 Laboratorij za fluoriranje — vodja dr. ing. Branko Brčić.
- R- 4 Laboratorij za težko vodo — vodja dr. ing. Ljubo Knop.
- R- 5 Laboratorij za koncentracijo izotopov — vodja dr. Franjo I. Havliček.
- R- 6 Laboratorij za masno spektrometrijo — vodja ing. Janez Dekleva.
- R- 7 Laboratorij za študij razvoja in perspektive atomske energije — vodja Milan Osredkar.
- R- 8 Laboratorij za reaktorsko fiziko — vodja dr. Ivan Kuščer.
- R- 9 Laboratorij za reaktorsko tehniko — vodja dr. Franjo I. Havliček.

- R-10 Laboratorij za jedrske meritve — vodja doc. Anton Moljk.
- R-11 Laboratorij za jedrsko elektroniko — vodja ing. Franc Bremšak.
- R-12 Laboratorij za dozimetrijo in zaščito pred žarkovjem — vodja docent Anton Moljk.
- R-13 Laboratorij za preiskavo materiala — vodja dr. Anton Peterlin.
- R-14 Laboratorij za delo z radioaktivno zaznamovanimi atomi — vodja docent Anton Moljk.
- R-15 Laboratorij za elektromerilno tehniko — vodja ing. Franjo Štrukelj.
- A- 1 Laboratorij za elektrostatični pospeševalnik po Van der Graaffu — vodja ing. Edvard Cilenšek.
- A- 2 Laboratorij za betatron — vodja Darko Jamnik.
- A- 3 Laboratorij za elektronski generator — vodja dr. Franjo I. Havliček.
- K- 1 Laboratorij za velemolekulsko fiziko — vodja Milan Čopič.
- K- 2 Laboratorij za optiko — vodja dr. Franjo I. Havliček.
- K- 3 Laboratorij za organsko kemijo — vodja ing. Gorazd Mohorčič.

3. INSTITUT ZA ELEKTRIŠKO GOSPODARSTVO

Upravnik: akad. dr. ing. Milan Vidmar.

Namestnik upravnika: ing. Ožbolt Gros.

Ustanova ima kolegij in plenum, ki fungirata kot posvetovalni organ upravnika. Kolegij sestavljajo poleg upravnika in namestnika vsi načelniki strokovnih skupin. Plenum pa tvorijo poleg upravnika in namestnika načelniki strokovnih skupin, znanstveni sodelavci inštituta, načelniki pomožnih skupin ter imenovani zunanji znanstveni sodelavci. Člani plenuma so lahko tudi gosti, ki jih povabi upravnik ter vidni zunanji

strokovnjaki, ki jih v ta namen imenuje na predlog
upravnika predsednik Slovenske akademije znanosti
in umetnosti.

Člani inštitutskega kolegija:

1. upravnik akad. dr. ing. Milan Vidmar,
2. namestnik upravnika ing. Ožbolt Gros,
3. načelniki strokovnih skupin: ing. Edvard Höfler,
ing. Janko Rudolf, ing. Srečko Sajovic, ing. Branko
Vajda.

Člani inštitutskega plenuma:

1. upravnik akad. dr. ing. Milan Vidmar,
2. namestnik upravnika ing. Ožbolt Gros,
3. načelniki strokovnih skupin: ing. Edvard Höfler,
ing. Janko Rudolf, ing. Srečko Sajovic, ing. Branko
Vajda,
4. znanstveni (strokovni) sodelavci inštituta: ing. Jurij
Detiček, ing. Franc Mlakar, ing. dr. Marjan
Plaper, ing. Bogdan Remše, ing. Joško Ro-
sina, ing. Milan Vidmar,
5. načelniki pomožnih skupin: upravni direktor Josip
Arh; — vodja dokumentacije in strokovne literature
(nezasedeno).
6. imenovani zunanji znanstveni sodelavci: univ. prof. dr.
ing. Vratislav Bedjanič; ing. Miloš Brelih, di-
rektor Eles; ing. Vekoslav Korošec, direktor Elek-
tropodjetja; ing. Jože Voršič, obratni inženir to-
varne glinice in aluminija, Strnišče; ing. Vladimir
Žepić, univ. prof. v Zagrebu.

Sistemizirano znanstveno osebje:

Znanstveni sodelavci: ing. Ožbolt Gros, ing. Edvard
Höfler, ing. dr. Marjan Plaper, ing. Janko Ru-
dolf, ing. Srečko Sajovic, ing. Branko Vajda,
ing. Milan Vidmar.

Strokovni sodelavci: ing. Jurij Detiček, ing. Franc Mlakar, ing. Bogdan Remše, ing. Joško Rosina, ing. Franc Špiler.

Inštitut je razdeljen na naslednje oddelke:

- I. Proučevanje proizvodnje električne energije:
načelnik ing. Ožbolt Gros,
referent ing. Milan Vidmar.
- II. Proučevanje transformiranja in preusmerjanja električne energije:
načelnik akad. dr. ing. Milan Vidmar,
referent ing. dr. Marjan Plaper.
- III. Proučevanje prenosa in razdeljevanja električne energije:
načelnik ing. Janko Rudolf,
referent ing. Joško Rosina.
- IV. Analiza potrošnje in tarifiranje električne energije:
načelnik ing. Srečko Sajovic.
- V. Proučevanje zaščite elektrotehniških naprav:
načelnik ing. Edvard Höfler,
referent ing. Jurij Detiček — vodja kemičnega laboratorija,
referent ing. Franc Špiler.

Pomožna strokovna skupina:

Gradnja laboratorijske opreme, aparatov in modelov:

načelnik ing. Branko Vajda,
referent ing. Franc Mlakar,
referent ing. Bogdan Remše.

4. INSTITUT ZA TURBINSKE STROJE

Upravnik: akad. dr. ing. Anton Kuhelj.

Znanstveno in raziskovalno osebje: dr. ing. Ivo Vušković, honorarni znanstveni sodelavec; ing. Miroslav Pečornik, svetnik; ing. Marijan Dolgan, višji

referent; ing. Vladislav Šimnic, višji referent;
ing. Ljubo Bizjak, asistent; ing. Miloš Sfiligoj,
asistent.

Organizacija inštituta:

- a) Splošni oddelek (tajništvo, računovodstvo, komerciala in knjižnica).
- b) Tehnično organizacijski oddelek (priprava dela, delavnica, kapitalna izgradnja in skladišče).
- c) Znanstveno raziskovalni oddelek (referat za turbine, referat za črpalke, referat za aerodinamiko, referat za hidromehansko opremo, konstrukcijski biro in laboratorij). Vodja: akad. dr. ing. Anton Kuhelj.

Vodje posameznih referatov: za turbine ing. Marijan Dolgan, za črpalke ing. Vladislav Šimnic, za aerodinamiko ing. Miroslav Pečornik.

5. ZAVOD ZA RAZISKOVANJE KRASA V POSTOJNI

Upravnik: akad. dr. Srečko Brodar; od avgusta 1951: vršilec dolžnosti upravnika: znanstveni sodelavec dr. Roman Savnik.

Znanstveni svet: akad. dr. Srečko Brodar, akad. dr. Jo van Hadži, akad. dr. Anton Melik, akad. dr. Ivan Rakovec, prof. dr. Albin Seliškar, vršilec dolžnosti upravnika dr. Roman Savnik.

Strokovni sodelavec: Egon Pretner.

Asistent: Franc Hribar.

Honorarni znanstveni sodelavec: dr. Valter Bohinec.

Honorarni strokovni sodelavec: Ivan Michler.

6. INSTITUT ZA GEOGRAFIJO

Upravnik: akad. dr. Anton Melik.

Znanstveni svet: akad. dr. Milko Kos, akad. dr. Anton Melik, akad. dr. Ivan Rakovec, prof. dr. Svetozar Ilešič.

Honorarni znanstveni sodelavec: prof. dr. Svetozar Ile-
šič.

Asistenta: Ivan Gams, Drago Meze.

V okviru Inštituta za geografijo je tudi Zavod za
kartografijo.

7. INŠTITUT ZA GEOLOGIJO

Upravnik: akad. dr. Ivan Rakovec.

Znanstveni svet: akad. dr. Srečko Brodar, akad. dr. Jo-
van Hadži, akad. dr. Anton Melik, akad. dr. Ivan
Rakovec, prof. dr. ing. Jože Duhovnik.

Strokovni sodelavec: Cveto Germovšek.

Honorarni znanstveni sodelavec: prof. dr. ing. Jože Du-
hovnik.

Inštitut ima naslednje sekcije:

- a) geološko-paleontološka sekcija: načelnik akademik
dr. Ivan Rakovec;
- b) mineraloško-petrografska sekcija: načelnik prof. dr.
ing. Jože Duhovnik;
- c) prazgodovinska sekcija: načelnik akad. dr. Srečko
Brodar.

8. INŠTITUT ZA BIOLOGIJO

Upravnik: akad. dr. Jovan Hadži.

Znanstveni svet: akad. dr. Jovan Hadži, prof. dr. Albin
Seliškar, prof. dr. Miroslav Zei, docent dr. Ernest
Mayer.

Honorarni znanstveni sodelavec: prof. dr. Miroslav Zei.

Asistent: Janez Matjašič.

9. ODBOR ZA UREJEVANJE FAVNE, FLORE IN GEJE SLOVENIJE

Predsednik: akad. dr. Jovan Hadži.

Znanstveni svet: akad. dr. Srečko Brodar, akad. dr. Jo-
van Hadži, akad. dr. Anton Melik, akad. dr. Ivan
Rakovec.

10. INŠTITUT ZA MEDICINSKE VEDE

Upravnik: akad. dr. Igor Tavčar.

Znanstveni svet: akad. dr. Bogdan Breclj, akad. dr. Božidar Lavrič, akad. dr. Igor Tavčar.

11. INŠTITUT ZA ZGODOVINO

Upravnik: akad. dr. Milko Kos.

Znanstveni svet: akad. dr. Ivan Grafenauer, akad. dr. Milko Kos, akad. dr. Janko Polec, akademik dr. France Stelè, prof. dr. Josip Korošec.

a) Sekcija za občo in narodno zgodovino.

Načelnik akad. dr. Milko Kos.

Honorarni znanstveni sodelavec: dr. Melita Pivec-Stelè.

b) Sekcija za zgodovino umetnosti.

Načelnik: akad. dr. France Stelè.

Asistent: dr. Emilijan Cevc.

Strokovni svet: akad. dr. Izidor Cankar, akademik dr. France Stelè, asistent dr. Emilijan Cevc.

c) Sekcija za arheologijo.

Načelnik: univ. prof. dr. Josip Korošec.

Asistent: ing. Demetrij Brodar.

Honorarni nameščenec na sistemiziranem mestu: Stanislav Jesse.

Strokovni svet: akad. dr. Srečko Brodar, dr. Jože Kastelic, upravnik Narodnega muzeja, prof. dr. Josip Klemenc, prof. dr. Josip Korošec, prof. dr. Božo Škerlj.

12. INŠTITUT ZA SLOVENSKI JEZIK

Upravnik: akad. dr. Ivan Grafenauer.

Namestnik upravnika: znanstveni sodelavec dr. Rudolf Kolarič.

Znanstveni svet: akad. dr. Ivan Grafenauer, akad. dr. Rajko Nahtigal, znanstveni sodelavec dr. Rudolf Kolarič, prof. dr. Anton Bajec.

Znanstvena sodelavca: dr. Rudolf Kolarič, Božo Vodušek.

Strokovni sodelavec: dr. Tine Logar.

Asistent: Joža Pograjc.

Honorarni znanstveni sodelavec: dr. Vaso Suyer.

Honorarni strokovni sodelavec: dr. France Bezljaj.

V okviru inštituta so po členu 2 statuta Inštituta za slovenski jezik komisije: a) komisija za slovar slovenskega knjižnega jezika; b) komisija za etimološki in historični slovar slovenskega jezika; c) komisija za slovenski lingvistični atlas; č) komisija za slovar slovenskih priimkov; d) komisija za kulturo slovenskega jezika (pravopis, pravorečje in opisna slovnica).

13. INSTITUT ZA LITERATURE

Upravnik: akad. dr. Josip Vidmar.

Znanstveni svet: akad. dr. Ivan Grafenauer, akad. dr. Janko Polec, akad. Josip Vidmar, dopisni član dr. Fran Lukman.

Strokovna sodelavca: Dušan Pirjevec, doktor Milena Uršič.

Honorarni znanstveni sodelavci: prof. dr. France Koblar, prof. dr. Anton Ocvirk, prof. dr. Anton Slodnjak.

14. INSTITUT ZA SLOVENSKO NARODOPISJE

Upravnik: akad. dr. Ivan Grafenauer.

Znanstveni svet: akad. dr. Milko Kos, akad. Anton Lajovic, akad. dr. Anton Melik, prof. Matija Tomc.

Strokovni sodelavec: Milko Matičetov.

Laborant prosvetne stroke: Albina Štrubelj.

Honorarna znanstvena sodelavca: prof. dr. Jakob Kelemina, inšp. v pok. dr. France Kotnik.

Honorarni strokovni sodelavci: Alojzij Bolhar, profesor na II. gimnaziji v Celju; Niko Kuret, profesor

na Srednji šoli za turizem in gostinstvo; dr. Vilko Novak, asistent na univerzi v Ljubljani; dr. Sergij Vilfan, upravnik Mestnega arhiva v Ljubljani.

15. TERMINOLOŠKA KOMISIJA

Predsednik: akad. dr. Janko Polec.

Strokovni svet: univ. profesorji: dr. Alija Košir, dr. Rudolf Sajovic, ing. Albert Struna.

- a) Pravna sekcija. Načelnik: honorarni znanstveni sodelavec univ. prof. dr. Rudolf Sajovic.

Strokovni sodelavci: univ. profesorji: dr. Avgust Munda, dr. Albin Ogris, dr. Leonid Pitamic in akad. dr. Janko Polec.

Asistent dr. Vladimir Kukman.

- b) Tehniška sekcija. Načelnik univ. prof. ing. Albert Struna.

Strokovni sodelavci: doc. ing. Boris Černigoj (za strojništvo); prof. dr. ing. Marija Perpar (za kemijo); prof. ing. Vinko Sadar (za agronomijo); ing. Srečko Sajovic (za elektrotehniko); ing. Viktor Skaberne (za gradbeništvo); prof. dr. ing. Matija Žumer (za rudarstvo in metalurgijo); ing. Lojze Žumer (za gozdarstvo in lesno industrijo).

Jezikovni svetovalec pri sekcijah a) in b): znanstveni sodelavec Inštituta za slovenski jezik dr. Rudolf Kolarič.

- c) Medicinska sekcija. Načelnik: univ. profesor dr. Alija Košir.

Strokovni sodelavec: Mudr. Franc Smerdu.

Preglednica organizacije Slovenske akademije znanosti in umetnosti

III

ČLANI

ČASTNI ČLANI

Josip Broz-Tito, predsednik FLRJ, maršal Jugoslavije, izvoljen 9. avgusta 1948.

Gl. Letopis III, 79—115.

Edvard Kardelj, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta FLRJ, izvoljen 6. decembra 1949.

Gl. Letopis III, 119—132.

I. RAZRED

Za zgodovinske in družbene vede

Redni člani

Milko Kos, rojen 12. decembra 1892, dr. phil., redni profesor za občo zgodovino srednjega veka in historične pomožne vede na univerzi v Ljubljani; redni član 7. oktobra 1938; načelnik filozofsko-filološko-historičnega razreda od 31. januarja 1940 do 28. junija 1941; od 19. maja 1950 glavni tajnik Akademije; upravnik Inštituta za zgodovino pri Akademiji. Dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu, Poljske akademije znanosti v Krakovu in Královske české společnosti nauk v Pragi, častni član Muzejskega društva v Ptuj. — Glej Letopis I, 53—62.

Janko Polec, rojen 19. avgusta 1880, dr. iur., redni profesor za narodno in primerjalno pravno zgodovino na univerzi v Ljubljani v p.; redni član 7. oktobra 1938; načelnik pravnega razreda od 23. februarja 1942 do 30. septembra 1949; predsednik Terminološke komisije pri Akademiji. — Glej Letopis I, 97—101.

Francè Stelè, rojen 21. februarja 1886, dr. phil., redni profesor za umetnostno zgodovino na univerzi v Ljubljani; redni član 16. maja 1940; načelnik filozofsko-filološko-historičnega razreda od 1. julija 1942 do 2. oktobra 1945; tajnik razreda za zgodovinske in družbene vede od 24. julija 1948 dalje; načelnik Sekcije za zgodovino umetnosti pri Inštitutu za zgodovino; častni član Muzejskih društev v Mariboru, Ptuj in Celju; član Mednarodnega odbora za umetnostno zgodovino, član dopisnik Mednarodnega komiteta za spomenike pri UNESCO. — Glej Letopis I, 115—123.

Dopisni člani

Ljudmil Hauptmann, rojen 5. februarja 1884, dr. phil., redni profesor za občo zgodovino srednjega veka na univerzi v Zagrebu (od leta 1948 v pokoju); dopisni član 16. maja 1940; dopisni član Srpske akademije nauk v Beogradu in Královske české společnosti nauk v Pragi. — Glej Letopis I, 166—167.

Zdeněk Nejedlý, rojen 10. februarja 1878, profesor muzikologije na Karlovi univerzi v Pragi; predsednik České akademie věd a umění v Pragi; dopisni član 7. novembra 1947; dopisni član Akademije nauk SSSR v Moskvi.

Boris Zihlerl, rojen 25. septembra 1910, ljudski poslanec, redni profesor za teorijo družbenih ved na univerzi v Ljubljani; dopisni član 6. decembra 1949. — Glej Letopis III, 165—171.

II. RAZRED

Za filološke in literarne vede

Redni člani

Ivan Grafenauer, rojen 7. marca 1880, dr. phil., profesor v pokoju; dopisni član 16. maja 1940; redni član

21. decembra 1946; tajnik razreda za filološke in literarne vede od 30. decembra 1949 dalje; upravnik Inštituta za slovensko narodopisje in Inštituta za slovenski jezik. — Glej Letopis I, 161—165.

Rajko Nahtigal, rojen 14. aprila 1877, dr. phil., redni profesor za slovansko filologijo in primerjalno gramatiko slovanskih jezikov v pokoju in častni predstojnik Slovanskega inštituta na univerzi v Ljubljani; redni član 7. oktobra 1938; prvi predsednik Akademije od 4. januarja 1939 do 27. junija 1942; načelnik razreda za zgodovinske in zemljepisne vede, filozofijo in filologijo od 2. oktobra 1945 do 30. septembra 1949; predsednik Znanstvenega društva za humanistične vede 1921—1939; predsednik Slavističnega društva 1935 in njegov častni član 1937; dopisni član Srpske akademije nauka v Beogradu in Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu. — Glej Letopis I, št. 71—75.

Josip Vidmar, rojen 14. oktobra 1895; redni član 6. decembra 1949; od 27. oktobra 1952 predsednik Akademije; upravnik Inštituta za literature; ljudski poslanec LRS, predsednik odbora za prosveto in kulturo Ljudske skupščine LRS. — Glej Letopis III, 172—184.

Dopisni člani

Aleksandar Belić, rojen 2. avgusta 1876, dr. phil., profesor srbskega jezika na univerzi v Beogradu; predsednik Srpske akademije nauka v Beogradu; dopisni član 7. novembra 1947; dopisni član akademij znanosti v Zagrebu, Sofiji, Pragi, Krakovu in Moskvi; častni doktor univerz v Pragi in Glasgowu; častni profesor univerze Lomonosova v Moskvi.

Franc Ksav. Lukman, rojen 24. novembra 1880, dr. theol., dr. phil., redni profesor za historično dogmatiko, za zgodovino starokrščanskega slovstva in za zgodnjo cerkveno zgodovino na teološki fakulteti v Ljubljani v p., dopisni član 16. maja 1940. — Glej Letopis I, 168—169.

Kazimierz Nitsch, rojen 1. februarja 1874, profesor poljskega jezika na univerzi v Krakovu; predsednik Poljske akademije znanosti v Krakovu; dopisni član 7. novembra 1947; dopisni član Akademije nauk SSSR v Moskvi, Srpske akademije nauka v Beogradu in Bolgarske akademije znanosti v Sofiji.

III. RAZRED

Za matematične, fizikalne in tehnične vede

Redni člani

Anton Kuhelj, rojen 11. novembra 1902, dr. ing., redni profesor mehanike na Tehniški visoki šoli v Ljubljani; redni član 6. decembra 1949. — Glej Letopis III, 185.

Feliks Lobe, rojen 14. oktobra 1894, redni profesor za obče strojeslovje na Tehniški visoki šoli v Ljubljani; redni član 6. decembra 1949. — Glej Letopis III, 186—187.

Anton Peterlin, rojen 25. septembra 1908, dr. sci. nat., redni profesor za fiziko na univerzi v Ljubljani; dopisni član 21. decembra 1946; redni član 6. decembra 1949; upravnik Fizikalnega inštituta »Jožefa Stefana« pri Akademiji; član American Association for the Advancement of Science (Washington); American Physical Society (Washington); American Chemical Society (Washington); Kolloid Gesellschaft (Köln); Société mathématique de France (Paris); član Makromolekulske sekcije Mednarodne unije za čisto in uporabljeno kemijo; član International Committee of Rheology (Amsterdam). — Glej Letopis II, 45—46.

Josip Plemelj, rojen 11. decembra 1873, dr. phil., redni profesor za matematiko na univerzi v Ljubljani, redni član 7. oktobra 1938; načelnik matematično-prirodoslovnega razreda oziroma razreda za matematične, prirodoslovne, medicinske in tehnične vede od 16. julija 1942 do 30. septembra 1949; dopisni član Jugoslavske akade-

mije znanosti i umjetnosti v Zagrebu, Srpske akademije nauka v Beogradu in Bavarske akademije znanosti v Münchenu. — Glej Letopis I, 93—94.

Maks Samec, rojen 27. junija 1881; dr. phil., redni profesor za kemijo na tehniški fakulteti univerze v Ljubljani od 1919 do 1945; upravnik Kemičnega inštituta »Borisa Kidriča« pri Akademiji, redni član 6. decembra 1949; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu; član Leopoldinsko-karolinške akademije prirodoslovcev v Halle a/d Saale. — Glej Letopis III, 188—198.

Milan Vidmar, rojen 22. junija 1885, dr. ing., redni profesor za elektrotehniko na Tehniški visoki šoli v Ljubljani; redni član 16. maja 1940; načelnik matematično-prirodoslovnega razreda od 10. oktobra 1940 do 16. julija 1942; predsednik Akademije od 27. junija 1942 do 2. oktobra 1945; tajnik razreda za matematične, fizikalne in tehnične vede od 30. septembra 1949 dalje; upravnik Inštituta za elektriško gospodarstvo; predsednik Nacionalnega komiteta CIGRE; dopisni član Zveze nemških elektrotehnikov v Berlinu in Češke elektrotehnične zveze v Pragi. — Glej Letopis I, 139—142.

IV. RAZRED

Za prirodoslovne in medicinske vede

Redni člani

Bogdan Brecelj, rojen 6. maja 1906, dr. med., redni profesor za ortopedijo in vodja ortopedske klinike na Medicinski visoki šoli v Ljubljani; redni član 6. decembra 1949; član Mednarodnega društva za ortopedsko kirurgijo in traumatologijo; član Francoskega ortopedskega društva; član Zveznega odbora za rehabilitacijo invalidov. — Glej Letopis III, 199—200.

Srečko Brodar, rojen 6. maja 1893, dr. phil., redni profesor za prazgodovino človeštva na univerzi v Ljubljani; dopisni član 6. decembra 1949; redni član 2. junija 1953; upravnik Zavoda za raziskovanje krasi v Postojni; dopisni član H. Obermaier Gesellschaft für die Erforschung des Eiszeitalters und seiner Kulturen (Bonn). — Glej Letopis III, 205—206 in Letopis V.

Jovan Hadži, rojen 22. novembra 1884, dr. phil., redni profesor za zoologijo na univerzi v Ljubljani; redni član 7. oktobra 1938; načelnik matematično-prirodoslovnega razreda od 28. januarja 1939 do 10. oktobra 1940; tajnik razreda za prirodoslovne in medicinske vede od 30. septembra 1949; upravnik Inštituta za biologijo pri Akademiji; predsednik Odbora za urejevanje favne, flore in geje Slovenije; dopisni član Jugoslavske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu in Srpske akademije nauka v Beogradu. — Glej Letopis I, 29—37.

Božidar Lavrič, rojen 10. novembra 1899, dr. med., redni profesor za kirurgijo na Medicinski visoki šoli v Ljubljani, vodja kirurgične klinike; redni član 6. decembra 1949; od 21. marca 1950 podpredsednik Akademije; častni član Češkoslovaškega kirurgičnega društva v Pragi in Bolgarskega kirurgičnega društva v Sofiji; član Internacionalnega kirurgičnega društva. — Glej Letopis III, 201—202.

Anton Melik, rojen 1. januarja 1890, dr. phil., redni profesor za geografijo na univerzi v Ljubljani; dopisni član 16. maja 1940, redni član 21. decembra 1946; upravnik Inštituta za geografijo pri Akademiji; predsednik Geografskega društva v Ljubljani. — Glej Letopis I, 170—171.

Ivan Rakovec, rojen 18. septembra 1899, dr. phil., redni profesor za geologijo in paleontologijo na univerzi v Ljubljani; dopisni član 21. decembra 1946; redni član 6. decembra 1949; upravnik Inštituta za geologijo pri Akademiji. — Glej Letopis II, 47—53.

Igor Tavčar, rojen 2. novembra 1899, dr. med., redni profesor interne medicine in vodja interne klinike na Medicinski visoki šoli v Ljubljani; upravnik Inštituta za medicinske vede pri Akademiji; redni član 6. decembra 1949. — Glej Letopis III, 203—204.

Dopisni član

Andrija Štampar, rojen 1. septembra 1888, dr. med., redni profesor higiene in socialne medicine na univerzi v Zagrebu; predsednik Jugoslavske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu; dopisni član 7. novembra 1947; pravi član Srpske akademije nauka; častni član Ameriškega društva za narodno zdravje in Akademije za medicino v New Yorku.

V. RAZRED

Za umetnosti

Redni člani

Fran Sal. Finžgar, rojen 9. februarja 1871; književnik; redni član 7. oktobra 1938; od 28. januarja 1939 do 30. septembra 1949 načelnik razreda za umetnosti. — Glej Letopis I, 23—25.

Božidar Jakac, rojen 16. julija 1899; redni profesor na Akademiji upodablajočih umetnosti v Ljubljani; redni član 6. decembra 1949. — Glej Letopis III, 207—213.

Gojmir Anton Kos, rojen 24. januarja 1896; redni profesor na Akademiji upodablajočih umetnosti v Ljubljani; redni član 6. decembra 1949. — Glej Letopis III, 214—215.

Anton Lajovic, rojen 19. decembra 1878, kompozist in muzikolog; redni član 16. maja 1940; tajnik razreda za umetnosti od 30. septembra 1949 dalje. — Glej Letopis I, 63—67.

Jože Plečnik, rojen 23. januarja 1872, častni doktor Tehniške visoke šole v Ljubljani in Tehniške visoke šole na Dunaju; redni profesor za arhitekturo na Tehniški visoki šoli v Ljubljani; redni član 7. oktobra 1938. — Glej Letopis I, 87—89.

Lucijan Marija Škerjanc, rojen 17. decembra 1900; redni profesor za kompozicijo na Akademiji za glasbo v Ljubljani; upravnik Slovenske filharmonije v Ljubljani; redni član 6. decembra 1949. — Glej Letopis III, 216—220.

SPREMEMBE

v članstvu Akademije

Dne 11. februarja 1952 je umrl dopisni član razreda za filološke in literarne vede, redni profesor za slovansko filologijo na Karlovi univerzi v Pragi (v pokoju), dr. Matija Murko. — Glej Letopis I, 172—174 in to knjigo Letopisa, str. 168—177.

Dne 16. septembra 1952 je umrl predsednik Akademije in njen redni član v razredu za filološke in literarne vede, redni profesor na univerzi v Ljubljani, dr. Fran Ramovš. — Glej Letopis I, 105—110; III, 55, 280 in to knjigo Letopisa, str. 148—160.

Dne 11. aprila 1953 je umrl redni član v razredu za zgodovinske in družbene vede, predsednik Gospodarskega sveta FLRJ, Boris Kidrič. — Glej Letopis III, 156—164 in to knjigo Letopisa, str. 161—167.

NOVI ČLANI

RAZRED ZA ZGODOVINSKE IN DRUŽBENE VEDE

IZIDOR CANKAR

Rojen dne 22. aprila 1886 v Šidu (Srem). Redni profesor za zgodovino umetnosti na univerzi v Ljubljani, od 1950 v pokoju. Redni član Akademije v razredu za zgodovinske in družbene vede je postal 2. junija 1953.

Po maturi na klasični gimnaziji v Ljubljani je tu študiral teologijo do leta 1909, nato umetnostno zgodovino v Belgiji (Louvain in Bruselj), dopolnil študije v Londonu in Parizu ter jih kot učenec Maksa Dvořáka končal 1913 na Dunaju z doktorsko disertacijo o Giugliu Quagliju in z rigorozom iz umetnostne zgodovine in klasične arheologije.

V letih 1914 do 1919 je bil urednik Doma in sveta, služil medtem 1915/16 v vojski in bil v času boja za ostvaritev jugoslovanske državne misli 1918/19 glavni urednik »Slovenca«. Sodeloval je v Narodnem veču in bil član njegove deputacije, s katero se je v Beogradu 1918 izvedlo jugoslovansko državno zedinjenje. Od 1919 je nadaljeval študije v umetnostnozgodovinskem inštitutu na Dunaju, bil 1920 imenovan za docenta, 1923 za izrednega, 1928 za rednega profesorja umetnostne zgodovine na univerzi v Ljubljani. Tu je 1921 osnoval Zbornik za umetnostno zgodovino in ga urejal (deloma skupaj s Fr. Mesesnelom) do 1930. Bil je medtem tajnik Narodne galerije, član Znanstvenega društva ter 1935/36 predsednik slovenskega PEN kluba. Leta 1936 je odšel kot poslanik v Buenos Aires in bil za časa službovanja tam hkrati akreditiran v Montevideu in nekaj časa v Riu de Janeiru. Leta 1942 je bil imenovan za poslanika v Kanadi, a je 1944 dal ostavko na to mesto. Istega leta pozneje je bil postavljen za ministra prosvete v (Šubašičevi) jugoslovanski vladi v Londonu, se po treh mesecih

odpovedal temu mestu in se po osvoboditvi Beograda vrnil v Jugoslavijo. Leta 1945 je odšel za poslanika v Atene, kjer je ostal do 1947, ko je bil razrešen dolžnosti.

Izidor Cankar se je kot leposlovni pisatelj, prevajalec iz francoščine in angleščine, znanstvenik, kritik, publicist in organizator mnogostransko in pomembno uveljavil. Znatna je njegova vloga v napredku naše kulturne publicistike, ki jo je odigral kot urednik Doma in sveta. Z uvodi k Zbranemu delu Ivana Cankarja je uveljavil nove vidike literarnoumetnostne interpretacije. Kot leposlovec je vzbudil zaslužen pozornost s knjigo S poti, ki je bila prevedena tudi v češčino. Velik odmev je dosegel tudi s svojimi esei o sodobnih slovenskih umetnikih pod naslovom Obiski. Najpomembnejši pa je Cankar kot umetnostni zgodovinar. S knjigo Uvod v umevanje likovne umetnosti je položil metodološke temelje naše likovne umetnostne vede. S knjigo Zgodovina likovne umetnosti v zahodni Evropi pa je uresničil enega najposrečenejših poskusov prikazati umetnostno zgodovino kot zgodovino stila in kot odraz svetovnega nazora vsake dobe. Cankarjevo umetnostnozgodovinsko in publicistično delo pomeni tudi pomembno jezikovno dejanje in enega izmed temeljnih kamnov našo sodobne umetnostne terminologije.

Kot organizator se je Cankar uveljavil kot ustanovitelj Umetnostnozgodovinskega društva in Zbornika za umetnostno zgodovino, organiziral je delo za Slovenski biografski leksikon in odločilno sodeloval pri organizaciji Narodne galerije in izvršitvi zamisli Moderne galerije; aktivno je sodeloval tudi pri akciji za ustanovitev Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

BIBLIOGRAFIJA

LITERARNA DELA

Knjige

S poti. Ljubljana 1919.

Obiski. Ljubljana 1920.

Ivan Cankar: Zbrani spisi. Od 1. do 19. zvezka napisal uvode in opombe. Ljubljana 1925—1936.

Pisma Ivana Cankarja. Ljubljana 1948. I—III.

Razprave

Ljudsko gledišče. DS XXXI (1908), str. 371—375.

Litraren slučaj (Sedaine-Cankar). DS XXIII (1910), str. 327—328.

70-letnica prof. Maksa Pleteršnika. DS XXIV (1911), str. 39—41.

Simbolizem v francoskem pesništvu. DS XXV (1912), str. 148—151, 176—180.

Gregorčičeva pisma Gruntarju. DS XXIX (1916), str. 82—92, 144—150, 198—206, 251—257.

Trideset let. DS XXIX (1916), str. 327—332.

Ivan Cankar v Zadruzi. DS XXXIII (1920), str. 12—17.

Ob 50-letnici rojstva Ivana Cankarja. DS XXXIX (1926), str. 179—182.

Kettejeva pisma Ivanu Cankarju. DS XXXIX (1926), str. 182—186.

Književne ocene

Don Quijote. DS XIX (1906), str. 378—379.

Miroslav Hirc: Na bezpuću. DS XIX (1906), str. 443.

Cviece slovenskoga pjesništva (zbral dr. Fr. Ilešič). DS XX (1907), str. 87—88.

Marinković: Hrvatsko kolo. DS XX (1907), str. 88—89.

Hrvatska knjižnica. DS XX (1907), str. 139.

Zbornik Slovenske Matice. DS XX (1907), str. 184—185.

Dostojevski: Ponižani in razžaljeni. DS XX (1907), str. 566.

Zabavna knjižnica. Izdala Slovenska Matica. DS XXI (1908), str. 185 in 186.

Simo: Matavulj: Nemirne duše. DS XXI (1908), str. 282—283.

»Hrvatska knjižnica«, 2. zv. DS XXI (1908), str. 282.

Siman Gregorčič: Poezije IV. DS XXI (1908), str. 330.

Prvi slovenski prevod Molièra. DS XXI (1908), str. 333—334.

Guy de Maupassant: Novele. DS XXII (1909), str. 186.

Paul Bourget: Skrivnosti srca. DS XXIII (1910), str. 138.

A. Kalan: Povesti slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo. DS XXIII (1910), str. 138.

Etbin Kristan: Kato Branković. DS XXIII (1910), str. 138—139.

Ferid Maglajić: Iz staroga vilajeta. DS XXIII (1910), str. 140.

Dr. Nikola Andrić: Hrvatske narodne pjesme. Ženske pjesme. DS XXIII (1910), str. 186—187.

Hrvatsko kolo V. DS XXIII (1910), str. 187—188.

Janeza Trdine zbrani spisi. I. knjiga. DS XXIII (1910), str. 553.

Dr. Vlad. Korun: Spake. DS XXIV (1911), str. 34.

Evgenij Kumičić: Žačudjeni svatovi. DS XXIV (1911), str. 80.

Matija Lisičar: Pripovjesti. DS XXIV (1911), str. 80.

Dajmir Feigel: Pol litra vipavca. DS XXIV (1911), str. 197.

Homunkulus (Robida): Krivoprisežnik. DS XXIV (1911), str. 199.

Julij Slapšak: Dedek je pravil. DS XXIV (1911), str. 322.

J. S. Machar: Rim. DS XXIV (1911), str. 483.

Slavko Klepec: Zbirka slovenskih citatov in aforizmov. DS XXIV (1911), str. 159—160.

A. Aškerc: Poslednji Celjan. DS XXV (1912), str. 112—114.

Zabavna knjižnica (Ksaver Meško: Črna smrt; Milan Pugelj: Gregor). DS XXV (1912), str. 153—154.

F. S. Finžgar: Naša kri. DS XXV (1912), str. 191.

Anton Cerar-Danilo: Miklova Zala. DS XXV (1912), str. 191—192.

Anton Novačan: Naša vas. I. del. DS XXV (1912), str. 192.

Gorenjska knjižnica, 3. zv. DS XXV (1912), str. 349.

Milan Pugelj: Ura z angeli in druge zgodbe. DS XXVI (1913), str. 33, 34.

Ksaver Meško: Mladim srcem. II. del. DS XXVII (1914), str. 408.

Podlimbarski: Gospodin Franjo. DS XXVII (1914), str. 126—127.

Milan Pugelj: Literarna pratika. DS XXVII (1914), str. 61.

B. Budisavljević: S ličke grude. DS XXVII (1914), str. 166.

- Koledar Družbe sv. Mohorja za leto 1915. DS XXVIII (1915), str. 31 in 32.
 Carniola. VII. letnik, 1. zv. DS XXIX (1916), str. 161.
 Carniola. VII. letnik, 2. zv. DS XXIX (1916), str. 275.
 Dr. Fran Detela: Svetloba in senca. DS XXIX (1916), str. 333.
 Izobraževalna knjižnica, DS XXIX (1916), str. 103.
 Koledar Družbe sv. Mohorja za leto 1916. DS XXIX (1916), str. 44.
 Dr. Josip Lovrenčič: Oče naš! DS XXIX (1916), str. 44.
 Luč. (Uredila dr. Josip Stipančič i Stanko Deželič, Zagreb.) DS XXIX (1916), str. 334.
 Silvin Sardenko: Nebo žari. DS XXIX (1916), str. 436.
 O. Zupančič: Ciciban. DS XXIX (1916), str. 44—45.
 M. Elizabeta: Iz moje celice. DS XXX (1917), str. 122.
 Koledar Družbe sv. Mohorja za leto 1918. DS XXX (1917), str. 349 in 350.
 Lovrenčič Joža: Deveta dežela. DS XXX (1917), str. 292—293.
 Vladimir Nazor: Stoimena. DS XXX (1917), str. 151—152.
 Ob 50-letnici dr. J. Ev. Kreka: DS XXX (1917), str. 239.
 Ante Petravič: Treće studije i portreti. DS XXX (1917), str. 352.
 J. Ribičič: Razvaline. DS XXX (1917), str. 350.
 A. Gradnik: Padajoče zvezde. DS XXX (1917), str. 121—122.

Razno

- Ljudski oder. DS XXIV (1911), str. 407—408.
 Jubilej v gledališču. DS XXVI (1915), str. 200.
 Odlomki iz pisem. DS XXIX (1916), str. 110—111.
 Kritika (z ozirom na Kritiko Slovenskega Naroda o Lovrenčičevi: Deveti deželi). DS XXX (1917), str. 360.
 Problems of the New Yugoslavia (The Slavonic and east European Review, London 1945).

Prevodi

- Sheehan Patrick Augustin: Dolina krvi. V Ljubljani 1909.
 Dickens Charles: Povest o dveh mestih. V Ljubljani 1911. Nova izdaja 1952.
 Bazin René: Gruda umira. V Ljubljani 1917.
 Lichtenberger André: Moj mali hlaček. V Ljubljani 1927.
 Immanuel Kant: Dve razpravi. V Ljubljani 1937.
 Thackeray William Makepeace: Semenj ničevosti. Roman brez junaka. V Ljubljani 1946. 2 knjigi.
 Swift Jonathan: Gulliverjeva potovanja. V Ljubljani 1951.
 Trollope Anthony: Pod zvoniki Barchestra. V Ljubljani 1951.
 Lewis Sinclair: Guliver med pritlikavci in velikani. V Ljubljani 1953.

UMETNOST

Znanstvene publikacije

- Slovenska moderna umetnost. I. del. Slikarstvo. Uvod. V Ljubljani 1922.
 Uvod v umevanje likovne umetnosti. (Sistematika stila.) V Ljubljani 1926. 224 str.

Zgodovina likovne umetnosti v zahodni Evropi. I. del. Od začetka krščanske umetnosti do leta 1000. Razvoj stila v starokrščanski dobi in zgodnjem srednjem veku. V Ljubljani 1927—1929. 316 str.
II. del. Od leta 1000 do leta 1400. Razvoj stila v visokem in poznem srednjem veku. V Ljubljani 1931—1933. 335 str.
III. del. Od leta 1400 do leta 1564. V Ljubljani 1936—1951. 468 str.
Gojmir Anton Kos: Uvod. V Ljubljani 1951.

Razprave

Egipčanska umetnost. DS XXIV (1911), str. 107—111.
Razstava za cerkveno umetnost. DS XXVI (1913), str. 60—66.
Verska podoba. DS XXVII (1914), str. 34—37.
Donatello. DS XVIII (1915), str. 135—137, 203—204.
Giulio Quaglio. DS XXXIII (1920), str. 77—84, 131—137, 186—192, 240 do 245.
Prezbiterij sv. Katarine. DS XXXIV (1921), str. 112—118.
Umetnost v krščanskem slovstvu 2. stoletja. ZUZ I (1921), str. 59—75, 168—185.
Kaj je umetnostno pomembno? (Eno metodično vprašanje.) DS XXXV (1922), str. 31—38.
Zgodovinska razstava slovenskega slikarstva. ZUZ II (1922), str. 129 do 134.
Dialog o snovi in obliki. DS XXXVI (1923), str. 21—23.
Razmerje krščanstva do umetnosti v Tertulianovi dobi. ZUZ III (1923), str. 9—24.
Gotsko stensko slikarstvo na Kranjskem. ZUZ III (1923), str. 129—137.
Tri slike Žalostne Matere božje. ZUZ IV (1924), str. 19—26.
Potočnikove risbe. ZUZ IV (1924), str. 124—128, 165—175.
Značaj starije slovenačke umetnosti. Nova Evropa 1924. Knjiga X, br. 7 i 8, str. 200—205.
Razstava moderne dekorativne umetnosti v Parizu. ZUZ V (1925), str. 104—108.
Realizem v starokrščanskem slikarstvu. ZUZ VI (1926), str. 1—25.
»Likovna umetnost« ali drugače? ZUZ VI (1926), str. 222—225.
Stilni razvoj starokrščanske skulpture. ZUZ VII (1927), str. 49—120.
Jakopičeve skrivnosti. Jakopičev jubilejni zbornik 1929, str. 17—27.
Narodna galerija. ZUZ XII (1932/33), str. 86—88.
Stara slika rojstva v Narodni galeriji. ZUZ XIII (1934/35), str. 1—9.
Slovensko slikarstvo v dobi realizma. Likovni svet 1951, str. 87—111.

Razno

Nenravnost v umetnosti. DS XXI (1908), str. 283—284.
Pogovori o umetnosti. Leposlovna priloga »Zore« XVI (1909/10), str. 41 do 44, 49—51, 57—59 in na platnicah 10. zvezka.
IV. instruksijski kurz za cerkveno umetnost. DS XXIV (1911), str. 486 do 487.
Najnovejša umetnost — futurizem ali ekspresionizem. DS XXV (1912), str. 351—352.
Tratnikove risbe (razlaga priobčenih risb). DS XXVII (1914), str. 339 do 340.
Naš umetnostni trg. ZUZ II (1922), str. 72.

O kritiki zgodovinske razstave slovenskega slikarstva. Slovenec št. 240, 26. septembra 1922.
Post scriptum. Slovenski Narod št. 229, 8. oktobra 1922.
Seznam slik in spisov. Jakopičev jubilejni zbornik. Ljubljana 1929, str. 85—94.

PRISPEVKI ZA SLOVENSKI BIOGRAFSKI LEKSIKON

Ajlez Jožef, Cankar Karel, Eller Fran, Fekonja Roman, Grohar Ivan, Jakopič Rihard, Jeglič Branko, Kollmann Robert, Metzinger Janez, Valentin, Quaglio Giulio.

POROČILA

Jubilejna umetniška razstava. DS XXIV (1911), str. 41—42.
Razstava vojnih slik c. in kr. glavnega poročevalnega stanu. DS XXIX (1916), str. 53—55.
XII. umetniška razstava. DS XXIX (1916), str. 216—217.
XIV. umetnostna razstava. DS XXX (1917), str. 353—354.
Narodna galerija. ZUZ I (1921), str. 90—93, 189.
Umetnostno zgodovinsko društvo (Pravilnik). ZUZ I (1921), str. 93—95.
Narodna galerija. ZUZ II (1922), str. 60—64, 162.
Umetnostno zgodovinsko društvo. ZUZ II (1922), str. 64.
60-letnica Jožefa Strzygowskega. ZUZ II (1922), str. 67.
† Ulrik Thieme. ZUZ II (1922), str. 67.
Arheološki kongres v Beogradu. ZUZ II (1922), str. 164.
Narodna galerija. ZUZ III (1923), str. 65—67.
Narodna galerija. ZUZ IV (1924), str. 42—46, 154—155.
Poročilo o mednarodni razstavi slikarskih in kiparskih sodobnih del. ZUZ IV (1924), str. 219—220.
Narodna galerija. ZUZ V (1925), str. 177—180.
Narodna galerija. ZUZ XIII (1934/35), str. 102—120.
Razstava Gojmir Anton Kos — France Pavlovec. Likovni svet 1951, str. 125—138.
Slovinská Národní galerie. Z rukopisu pro »Umělecký list« přeložil B. Vybiral, str. 19—20.

KNJIZEVNE OCENE

Steska Viktor: Slikar Andrej Herrlein — Slikar J. Wolf. DS XXIV (1911), str. 78—79.
Slovinské umění. Umělecký list. ZUZ II (1922), str. 65.
Dr. Vlad. R. Petković: Manastir Ravanica. ZUZ II (1922), str. 65—66.
Ant. Matějček: Le Passonnaire de l'Abbesse Cunegonde. ZUZ III (1923), str. 73.
Spominski list ob 30-letnici Muzejskega društva v Ptuj. ZUZ IV (1924), str. 51.
Dr. Vlad. R. Petković: Kalendar u starom živopisu srpskom. ZUZ IV (1924), str. 51.
Dr. Vlad. R. Petković: Manastir Studenica. ZUZ IV (1924), str. 100—101.
Dr. Josip Mal: Zgodovina umetnosti pri Slovencih, Hrvatih in Srbih. ZUZ V (1925), str. 70—72.
Andrej Grabar: Bojanskata crkva. ZUZ V (1925), str. 72—73.

Joseph Brassinne: Psautier Liégeois du XIIIe siècle. — Livre d'Heures de Gysbrecht de Brederode. Deux Livres d'Heures neerlandais. ZUZ V (1925), str. 73.

Festschrift Heinrich Wölfflin. ZUZ V (1925), str. 73—77.

Dr. Lazar Mirković i arh. Žarko Tatić: Markov manastir. ZUZ V (1925), str. 118—119.

Ludwig von Pastor: Die Fresken der Sixtinischen Kapelle und Raffaels Fresken in den Stanzen und Loggien des Vatikans. ZUZ V (1925), str. 119—120.

Dr. Joseph Bauer: Wesen und Wollen der christlichen Kunst. ZUZ VI (1926), str. 180—182.

Narodni muzej u 1925 god. ZUZ VI (1926), str. 244—245.

Francè Stelè: Slike gotskega krilnega oltarja. ZUZ VIII (1928), str. 66 do 69.

J. A. Glonar: Aus der Werkstatt Thomas Krügers. ZUZ VIII (1928), str. 69—70.

Balduin Saria: Fibeln mit Sperrvorrichtungen. ZUZ VIII (1928), str. 70.

Dr. Vlad. R. Petković i arh. Dušan Tatić: Manastir Kalenić. ZUZ VIII (1928), str. 70—72.

N. Okunev: Monumenta artis Serbicae. ZUZ VIII (1928), str. 72.

Francè Stelè: Celjski strop. ZUZ IX (1929), str. 146—147.

François Stelè: La Vierge Protectrice à Graz. ZUZ IX (1929), str. 147 do 148.

Dr. Balduin Saria i dr. Rudolf Egger: Istraživanja u Stobima. ZUZ IX (1929), str. 148—149.

Marolt Marijan: Umetnostni spomeniki Slovenije. Dekanija Celje. ZUZ XII (1923/33), str. 110—111.

Kratice: DS = Dom in svet, ZUZ = Zbornik za umetnostno zgodovino.

MARKO KOSTRENCIĆ

Rojen 21. marca 1884 v Zagrebu. Redni profesor za zgodovino države in prava narodov FLRJ do 19. stoletja na pravni fakulteti vseučilišča v Zagrebu. Za dopisnega člana Akademije v razredu za zgodovinske in družbene vede je bil izvoljen 2. junija 1953.

Vse šolanje do pravnega doktorata l. 1908 je dovršil v Zagrebu. Kratko dobo je služil v sodni stroki, od 1909 do 1911 pa študiral slovansko pravno zgodovino v Pragi, Varšavi, Krakovu in Lvovu pri takrat vodilnih predstavnikih slovanske pravno-zgodovinske vede in delal leto dni tudi v avstrijskem Inštitutu za zgo-

dovino na Dunaju. Leta 1910 je kot privatni docent prvi začel predavati na zagrebški univerzi hrvatsko pravno zgodovino, postal 1913 izredni, 1916 pa redni profesor tega predmeta; sedaj je redni profesor za zgodovino države in prava FLRJ do 19. stoletja. Od 1920 je dopisni, od 1921 pa pravi član Jugoslavske akademije znanosti i umjetnosti; sedaj je tudi njen glavni tajnik; od 1922 do 1924 je bil njen gospodarski tajnik. Od 1930 je dopisni član Srpske akademije nauka; od 1948 doktor honoris causa Karlove univerze v Pragi.

Znanstveno delo dr. Kostrenčića obravnava vprašanja hrvatske in deloma srbske pravne zgodovine srednjega veka. Njegovo glavno delo je izdaja teksta in prevoda v današnjo hrvaščino ter skrbna razlaga Vinodolskega zakona (Rad Jugoslavske akademije, zv. 227/1923). Vnovič je bil ta zakon predmet njegovega razpravljanja v polemiki z Grekovo izdajo tega pravnega vira (Historijski zbornik 1949). Znamenita je njegova razprava: »Slobode dalmatinskih gradova po tipu trogirskom« (Rad Jugoslavske akademije, zv. 239/1930). S tega področja je tudi razprava v Šišićevem zborniku: »Postanak dalmatinskih srednjevekovnih gradova«. Kot posebno izdanje Srpske akade-

mije nauka je izšel leta 1930 njegov daljši spis »Fides publica« (Javna vera u pravnoj istoriji Srba i Hrvata do kraja XV. veka), kjer razpravlja zlasti o različnih sredstvih javne vere na hrvatskem in srbskem ozemlju: o pristavih, notariatu in avtentičnih pečatih.

Eno njegovih prvih del »Hrvatska pravna povijest« (dve izdaji) služi kot dober pripomoček za uvod v hrvatsko pravno viroslovje. V tem delu se v dodatku ukvarja tudi z Dušanovim zakonom, kakor v novejšem času v Zborniku u čast 600-godišnjice zakonika cara Dušana (1951). Za Zgodovino narodov Jugoslavije je obdelal XII. in XIII. stoletje hrvatske zgodovine (1953). Priredil je tudi XIII. in XIV. zvezek dela: »Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae«; XIII. zvezek skupno z Laszowskim.

FRAN ZWITTER

Rojen 24. oktobra 1905 v Beli cerkvi na Dolenjskem. Redni profesor za občo zgodovino novega veka na univerzi v Ljubljani. Za dopisnega člana v Razredu za zgodovinske in družbene vede je bil izvoljen 2. junija 1953.

Srednjo šolo je obiskoval v Novem mestu (1916—1924), univerzo je študiral v Ljubljani in na Dunaju in se v študijah še izpopolnjeval v Parizu. Diplomsko iz zgodovinske stroke je dosegel 1928, doktorat z disertacijo *Starejša kranjska mesta in meščanstvo* pa 1929 na univerzi v Ljubljani. Po službovanju na sred-

njih šolah v Ljubljani in v Kočevju in kot asistent na univerzi v Ljubljani je od 1937 privatni docent, od 1938 univerzitetni docent, od 1945 izredni profesor, od 1948 pa redni profesor za občo zgodovino novega veka na univerzi v Ljubljani. Od marca leta 1942 do septembra 1943 je bil v konfinaciji v Italiji, potem pa je živel na osvobojenem ozemlju, kjer je bil 1944 imenovan za direktorja Znanstvenega inštituta pri SNOS. Od 1945 do 1948 je bil ekspert za mejna vprašanja pri Ministrstvu za zunanje zadeve in pri mirovni konferenci po drugi svetovni vojni. Od leta 1948 je predsednik Zgodovinskega društva v Ljubljani, od 1952 rektor univerze v Ljubljani.

Fran Zwitter je začel svoje znanstveno delo s študijem nastanka in razvoja srednjeveških mest na Slovenskem, ki ga je tudi kasneje, ko se je posvetil prvenstveno problemom novejših zgodovine, trajno privlačeval. Zlasti je omeniti kritično preverjene in trdno zasnovane izsledke pri njegovih raziskavah o starejši zgodovini slovenskih mest in meščanstva, kakršnih se v tej obliki in takem obsegu pri nas doslej še ni nihče lotil.

Slovenski zgodovini novejše dobe, njenim problemom in historiografiji je posvečena vrsta nadaljnjih razprav dr. Zwitterja. Odlikujejo jih samostojni pogledi, ki so v mnogočem novi in različni od tradicionalnega gledanja na našo novejšo

zgodovino in njen potek. Od problemov v teh razpravah bi bilo zlasti omeniti pojem slovenstva ter odnos do narodnosti in jezika v starejši slovenski historiografiji, delež zgodovinarjev pri zavestnem oblikovanju slovenske enotnosti od prosvetljenstva dalje, Ilirske pokrajine, pomen francoske revolucije in pomen leta 1848 za Slovence, Zedinjeno Slovenijo, odnos med narodnostjo in politiko pri Slovencih, sociologijo in zgodovino ter študije o populaciji na Slovenskem od 18. stoletja dalje.

Pomembno je delo, ki ga je dr. Zwitter v korist države in njenih interesov opravil za časa boja za naše meje po drugi svetovni vojni v smeri znanstvene obrambe ter dokumentacije stališča Jugoslavije; ne le tako, ki se kaže v vrsti razprav, informativnih člankov, bibliografij itd., marveč tudi zelo obsežno in tehtno delo službeno internega značaja, ko je šlo za pravilno znanstveno afirmacijo stališča Jugoslavije v času bojev za naše meje in za ureditev odnosov naše države do sosedov v povojni dobi. Pa že tudi pred drugo svetovno vojno in zopet po njej se je dr. Zwitter rad posvečal problemom zamejskih in obmejnih Slovencev.

Končno nam je omeniti še delo, ki ga je dr. Zwitter opravil pri organizaciji znanstvenega in strokovnega dela na področju zgodovine in njenih panog (Znanstveni inštitut pri SNOS, Zgodovinsko društvo, Zgodovinski časopis, zborovanja slovenskih zgodovinarjev, Zgodovina narodov Jugoslavije, vprašanja naših arhivov in arhivarstva).

BIBLIOGRAFIJA

I. Knjige in razprave

- Starejša kranjska mesta in meščanstvo. Inavguralna disertacija. Ljubljana 1929. VI + 77 str.
- Razvoj ljubljanskega teritorija. Geografski vestnik V/VI, 1929—1930, str. 158—154.
- Nov seznam frankofilov v Napoleonovi Iliriji. Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo XII, 1931, str. 48—50.
- Socialni in gospodarski problemi Ilirskih provinc. Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo XIII, 1932, str. 54—70.
- Les origines de l'illyrisme politique et la création des Provinces Illyriennes. Articles parus dans le Monde Slave, avril, mai et juin 1933, sous le titre Illyrisme et sentiment yougoslave. (Paris) 1933, 91 str.
- Vprašanje naših arhivov. Glasnik Muzej. društva za Slovenijo XVI, 1935, str. 85—88.
- Prebivalstvo na Slovenskem od XVIII. stoletja do današnjih dni. Razprave Znanstvenega društva v Ljubljani 14, historični odsek 5, Ljubljana 1936, 113 str.

- Prva štajerska narodnostna statistika. Časopis za zgodovino in narodopisje XXXII, 1937, str. 190—193.
- Problemi zgodovine slovenskih mest. Jugoslovenski istoriski časopis III, 1937, str. 236—247.
- Koroško vprašanje. Ljubljana 1937, 32 str. (razširjen ponatis iz revije Sodobnost V, 1937).
- Sociologija in zgodovina. Ljubljana 1938, 16 str. (razširjen ponatis iz revije Sodobnost V, 1937).
- Nemci na Slovenskem. Sodobnost VI, 1938, str. 483—497.
- Francoska revolucija v sodbi poznejših dob. Sodobnost VII, 1939, str. 292—299.
- Prva koncepcija slovenske zgodovine. Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo XX, 1939, str. 355—372.
- Osnutek zgodovine Slovencev v okviru zgodovine Južnih Slovanov (ciklostil). Osvobojeno ozemlje 1944, (2+) 66 str.
- Oko Trsta. Beograd 1945 (eden od redaktorjev in avtor poglavij str. 221—225, 231—235, 244—248, 249—259, 263—277, 281—288, 290 do 291, 292—298, 322—330).
- Slovenačka Koruška. Beograd 1946. Narodni univerzitet 3, 35 str. (cir.) (izšlo tudi v Sofiji v bolgarskem prevodu Slovenska Koruška, Biblioteka Južni Slavjane, s. a.).
- To destroy Nazism or to reward it? An aspect of the Question of Slovene Carinthia. Yougoslav Institute for International Affairs. Beograd 1947. 30 str.
- Juljska krajina po drugi svetovni vojni. Geografski vestnik XIX, 1947, str. 15—24 + karta v prilogi.
- Narodnost in politika pri Slovencih. Zgodovinski časopis I, 1947, str. 31—69.
- Bibliografija o problemu Julijske krajine in Trsta 1942—1947. Zgodovinski časopis II—III, 1948—1949, str. 259—326.
- Naše kulturne revindikacije v novih mirovnih pogodbah. Zgodovinski časopis II—III, 1948—1949, str. 157—165.
- Slovensko Primorje in Istra. Beograd 1953 (poglavje »Razdobje od miru v Campoformiju do konca prve svetovne vojne. Slovensko Primorje«, str. 77—81, 86—115; knjiga je izšla tudi v srbo-hrvaščini pod naslovom Istra i Slovensko Primorje, Beograd 1952).
- Zgodovina narodov Jugoslavije. Prva knjiga. Do začetka XVI. stoletja. Ljubljana 1953 (odstavek »Gospodarski in družbeni razvoj Evrope do XI. stoletja«, str. 113—115, in odstavki »Razvoj obrti in trgovine, nastanek mest in meščanstva. Denar, kredit, rudarstvo«, str. 715—729 in bibliografija k njim str. 747—748; knjiga je izšla tudi v srbski in hrvaški izdaji).
- K predzgodovini mest in meščanstva na starokarantanskih tleh. Zgodovinski časopis VI—VII, 1952—1953, str. 218—245.

II. Članki, ocene in poročila (v knjižnih in revijalnih publikacijah)

- Prebivalstvo Ljubljane po poklicu. Geografski vestnik V/VI, 1929 do 1930, str. 179—181.
- Prometne smeri v stari Ljubljani. Geografski vestnik V/VI, 1929 do 1930, str. 182.
- Zemlja in zgodovina. Geografski vestnik VII, 1931, str. 149—151.
- Naš kmet v tlačanski dobi. Gruda X, 1933, str. 136—137, 174—175, 214—216 (rokopis napisan nekaj let prej).

- Kultura in politika. Sodobnost I, 1933, str. 45—47.
- K socialnemu programu hitlerjevcev. Sodobnost I, 1933, str. 84—86. (Observator), Nekaj misli k letu 1934. Sodobnost III, 1935, str. 34—38. (Observator), Konec idile. Sodobnost III, 1935, str. 286—287. (Observator), Bankrot slovenskega liberalizma. Sodobnost III, 1935, str. 303—304.
- (Observator), Ideološka vojna. Sodobnost IV, 1936, str. 561—562.
- »Slovensko zgodovinarstvo na razpotju.« Ljubljanski Zvon LVII, 1937, str. 164.
- Zunanje politična orientacija Slovencev. Slovenski zbornik 1942, str. 23—26 (ciklostil). Ponatis Ljubljana 1945.
- Slovenes and Italians. The liberation of the Yugoslav Littoral. London 1945.
- Naš Znanstveni inštitut. Slovenski zbornik 1945, Ljubljana 1945, str. 316—321.
- Trst. Slovenski zbornik 1945. Ljubljana 1945, str. 426—432.
- O Beneških Slovencih. Slovenski zbornik 1945, Ljubljana 1945, str. 449 do 453.
- Ob osvobojenju. Glasnik Muzejskega društva XXV-XXVI, 1944—1945, str. 1—2.
- Beneški Slovenci. Uvod knjigi Jaka Avšič, Naš prvi pohod v Beneško Slovenijo. Ljubljana 1946, str. 3 do 11 (izšlo tudi v ruščini in angleščini).
- Slovenskij nacional'nyj vopros v tečenii istorii. Učenyje zapiski Instituta slavjanovedenija I, Moskva 1947, str. 312—319.
- Gaulajter Rajner o svoji predaji vlasti Hansu Pišu. Trideset dana V, maj 1947, str. 54—57 (cir. izdaja).
- Dokumenti o stavu Italije po pitanju jugoslovensko-austriske granice 1919—1920 godine. Trideset dana V, juni 1947, str. 66—87 (cir.) (izšlo brez podpisa).
- Borba oko korušskog i austriskog pitanja. Trideset dana V, oktobar-novembar 1947, str. 12—24 (netočen prevod: Vprašanja naših dni 7. decembra 1947, str. 1196—1201).
- Problem Slovenačke Koruške. Slovensko bratstvo II, 1948, str. 423 do 427.
- France Kidrič. Zgodovinski časopis IV, 1950, str. 219—220.
- Le caractère ethnique du Territoire libre de Trieste. Revue de la politique mondiale II, n. 6, Beograd 14 mars 1951, str. 11—12 (izšlo tudi v srbski in angleški izdaji te revije).
- La tradition politique de Trieste. Revue de la politique mondiale II, n. 24, Beograd 21. novembra 1951, str. 12—13 (izšlo tudi v srbski in angleški izdaji).
- Prebivalstvo Celovca pred sto leti. Koledar Slovenske Koroške 1952, Celovec 1951, str. 112—114.
- Napoleonova Ilirija. Radio univerzitet 1, Beograd 1953, str. 38—47.
- L'hinterland de Trieste dans l'histoire. Revue de la politique mondiale IV, n. 16, Beograd 16 août 1953, str. 13—14 (tudi v srbski in angleški izdaji).
- Auersperg Anton Aleksander (članek oddan za Enciklopedijo Jugoslavije).
- Bleiweis Janez (članek oddan za Enciklopedijo Jugoslavije).
- Drago Godina: Idealizem. Ljubljanski Zvon XLV, 1925, str. 759—761.
- Generacija pred stvaranjem. Ljubljanski Zvon XLVI, 1926, str. 470 do 472.

- Historischer Atlas der österreichischen Alpenländer-Erläuterungen zum Historischen Atlas der österreichischen Alpenländer, Geografski vestnik V/VI, 1929—1930, str. 206—209.
- Arko Mihael: Zgodovina Idrije. Geografski vestnik VII, 1931, str. 170 do 171.
- E. Spektorskij: Zgodovina socialne filozofije I, Ljubljanski Zvon LII, 1932, str. 499—502.
- Marc Bloch: Les caractères originaux de l'histoire rurale française, Geografski vestnik IX, 1933, str. 199—201.
- Rudolf Andrejka: Selški predniki dr. Janeza Ev. Kreka, Geografski vestnik IX, 1933, str. 203.
- Charles Nodier: Statistique illyrienne. Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo XIV, 1933, str. 153—154.
- Kreft Bratko: Celjski grofje. Sodobnost I, 1933, str. 134—137.
- Nemške revije. Sodobnost I, 1933, str. 237—238.
- E. Spektorskij: Zgodovina socialne filozofije II. Sodobnost II, 1934, str. 77—78.
- Ivan Vrhovnik: Trnovska župnija v Ljubljani. Kronika slovenskih mest I, 1934, str. 160.
- Milko Kos: Zgodovina Slovencev od naselitve do reformacije. Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo XV, 1934, str. 120—121.
- Milko Kos: Zgodovina Slovencev od naselitve do reformacije. Znanstveni vestnik I, 1934/35, str. 11.
- Josef Zontar: Hauptprobleme der jugoslawischen Sozial- und Wirtschaftsgeschichte. Znanstveni vestnik I, 1934/35, str. 46.
- Josef Zontar: Hauptprobleme der jugoslawischen Sozial- und Wirtschaftsgeschichte. Geografski vestnik XI, 1933, str. 198.
- Arko Mihael: Zgodovina Idrije. Jugoslovanski istoriski časopis I, 1935, str. 196—197.
- K. Schünemann: Österreichs Bevölkerungspolitik unter Maria Theresia. Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo XVII, 1936, str. 157—158.
- Le centenaire de l'illyrisme. Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo XVII, 1936, str. 158—159.
- L. Čermelj: Life- and Death-Struggle of a National Minority (the Yugoslav in Italy). Sodobnost IV, 1936, str. 483—484.
- Die Ergebnisse der österreichischen Volkszählung vom 22. März 1934. Geografski vestnik XII—XIII, 1936—1937, str. 231—232.
- G. Bouthoul: La Population dans le Monde. Geografski vestnik XII do XIII, 1936—1937, str. 250—251.
- H. Haufe: Die Bevölkerung Europas. Geografski vestnik XII—XIII, 1936—1937, str. 251—253.
- Die Kärntner Slowenen in Vergangenheit und Gegenwart. Sodobnost VI, 1938, str. 142.
- Die Kärntner Slowenen in Vergangenheit und Gegenwart. Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo XIX, 1938, str. 84.
- S. Kranjec: Med Napoleonom in Leninom. Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo XIX, 1938, str. 165—166.
- Josip Zontar: Zgodovina mesta Kranja. Časopis za zgodovino in narodopisje XXXIV, 1939, str. 110—112.
- Josip Zontar: Zgodovina mesta Kranja. Sodobnost VII, 1939, str. 474 do 475.
- Dolenjska. Geografski vestnik XV, 1939, str. 138—139.
- Viri za zgodovino Slovencev. Srednjeveški urbarji za Slovenijo I. (M. Kos.) Sodobnost VIII, 1940, str. 277.

- Josip Mal: Zgodovina slovenskega naroda. Najnovejša doba. L. Mla-
ker: Kazalo h Grudnovi in Malovi Zgodovini slovenskega naroda.
Glasnik muzejskega društva za Slovenijo XXII, 1941, str. 94—100.
- Vekoslav Bučar: Politiška istorija Slovenačke. Glasnik Muzejskega
društva za Slovenijo XXII, 1941, str. 102—103.
- Dragotin Lončar: The Slovenes, A Social History. Glasnik Muzej-
skega društva za Slovenijo XII, 1941, str. 103.
- Stjepan Antoljak: Dalmacija, Hrvatska s Primorjem, Istra i Slovenija
na pregovorima u Ováru i u miru u Schönbrunnu. Glasnik
Muzejskega društva za Slovenijo XXII, 1941, str. 152—153.
- France Kidrič: Zgodovina slovenskega slovstva od začetkov do Zoi-
sove smrti. Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo XXII, 1941,
str. 153—154.
- France Kidrič: Zoisova korespondenca 1808—1809. Glasnik Muzej-
skega društva za Slovenijo XXII, 1941, str. 154.
- F. Petre: Poizkus ilirizma pri Slovencih (1835—1849). Glasnik Muzej-
skega društva za Slovenijo XXII, 1941, str. 155—156.
- Ivan Prijatelj: Kulturna in politična zgodovina Slovencev 1848—1895.
Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo XXII, 1941, str. 156—158.
- France Škerl: Ljubljana v prvem desetletju ustavne dobe 1860—1869.
Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo XXII, 1941, str. 158—159.
- Miroslav Gorše: Doktor Valentin Zarnik. Glasnik Muzejskega društva
za Slovenijo XXII, 1941, str. 159.
- Koroški zbornik. Zgodovinski časopis I, 1947, str. 195—199.
- Bogo Grafenauer: Czörnigova etnografska statistika in njena metoda.
Zgodovinski časopis V, 1951, str. 386—388.
- Ferdo Gestrin-Vasilij Melik: Slovenska zgodovina 1813—1914. Zgo-
dovinski časopis V, 1951, str. 388—394.
- Reorganizacija Muzejskega društva za Slovenijo. Glasnik Muzejskega
društva za Slovenijo XV, 1934, str. 125—126.
- Reforma Muzejskega društva za Slovenijo. Znanstveni vestnik I,
1934/35, str. 9—10.
- Naše društvo v letu 1934/35. Glasnik Muzejskega društva za Slo-
venijo XVI, 1935, str. 137.
- Društvo v letu 1935/36. Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo XVII,
1936, platnice.
- Društveni vestnik. Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo XXI,
1940, str. 140—148.
- Stoletnica Muzejskega društva za Slovenijo. Sodobnost VIII, 1940,
str. 239—240.
- Zgodovinsko društvo za Slovenijo. Historijski zbornik III, 1950,
str. 288—290.
- Prva konferenca historikov Srbije. Zgodovinski časopis IV, 1950,
str. 216—217.

III. Kolektivne objave in uradne publikacije (sodeloval)

- V decembru leta 1938. Sodobnost VI, 1938, str. 481—482.
- Pot slovenstva. Sodobnost VII, 1939, str. 409—412.
- »Romantika in realnost.« Sodobnost VII, 1939, str. 551—552.
- Obračun in program. Zgodovinski časopis I, 1947, str. 7—10.

Memorandum Vlade Demokratske Federativne Jugoslavije po pitanjima Julijske Krajine i drugih jugoslovenskih teritorija pod Italijom. 22 str. + 10 prilog kart. Beograd 1945. (Izšel tudi v ruščini, angleščini in francoščini.)

Données statistiques sur la structure ethnique de la Marche Julienne. (Beograd) 1946, IX + 35 str.

La politique autrichienne des nationalités dans la Marche Julienne. (Beograd 1946), 5 str.

Memorandum of the Government of the Federative Peoples Republic of Yugoslavia to the Deputy Foreign Ministers regarding the territorial and other clauses of the Treaty with Austria. (Beograd) 1948, 14 str.

Documents on the Carinthian Question. Ministry for Foreign Affairs of the FPRY. Beograd 1948, XIV + 216 str.

RAZRED ZA FILOLOSKE IN LITERARNE VEDE

KAREL OŠTIR

Rojen 13. oktobra 1888 v Arnačah, občina Št. Ilj pri Velenju. Redni profesor za primerjalno jezikoslovje na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani. Za rednega člana Akademije v razredu za filološke in literarne vede je bil izvoljen 2. junija 1953.

Oštir je obiskoval gimnazijo v Celju in Mariboru, maturiral 1909, študiral univerzo v Gradcu, na Dunaju in v Leningradu (takrat Petrogradu); promoviral za doktorja filozofije 1919 v Gradcu. V času od 1913 do novembra leta 1914 je študiral v Londonu v British Museum; bil

od 1915 do novembra 1918 vojak na italijanski fronti. Po prvi svetovni vojni je ponovno študiral na Dunaju, zlasti v Nacionalni biblioteki. Leta 1922 je postal docent za primerjalno indoevropsko jezikoslovje na filozofski fakulteti v Ljubljani, 1924 izredni, 1932 pa redni profesor.

Oštirjevo znanstveno delo je posvečeno a) indoevropistici, b) predindoevropskim jezikom v mediteranskem okrožju. Njegove prve študije se tičejo nekaterih vprašanj armenščine, nadaljnje obravnavajo razne slovanske etimologije. Največja razprava s področja indoevropistike je Baltoslovanska metatonijska; v njej postavlja Oštir spremembo indoevropskih intonacij pod določenimi pogoji že v balto-slovansko dobo, v nasprotju s slovanskimi akcentologi, ki jo stavijo šele v praslovansčino.

Glavno Oštirjevo zanimanje pa je posvečeno predindoevropskim jezikom iz tako imenovane megalitske dobe. Osrednje jim je Sredozemsko morje s svojim širšim zaledjem (Staro Evropo, Staro Prednjo Azijo in Belo Afriko). Tu gre za jezike, ki so se v teh krajih govorili pred Indoevropci in Semiti in

katerih žive ostanke najdemo še danes od Baskov na Pirenejskem polotoku do nekaj desetih majhnih narodov v območju Kavkaza; od izginulih narodov pa so ostala v prvi vrsti krajevna imena na vsem imenovanem ozemlju in veliko število raznih kulturnih in drugih besed. Prva taka velika študija so *Beiträge zur alarodischen Sprachwissenschaft*, I, 1921. V njej pojasnjuje Oštir na osnovi ogromnega gradiva iz vseh sedanjih in nekdanjih jezikov na omenjenem področju latinsko besedo *figus* »smokva«, etruške števnike od 1 do 6 in predlatinsko besedo *acnua*. Pri tem je dobilo svoje razlage mnogo stotin besed, tudi slovenskih oziroma slovanskih, med njimi mnogo krajevnih in osebnih imen, ki doslej niso imela zadovoljivih etimologij. — Podobne, samo včasih še bolj zgoščene so njegove kasnejše razprave, ki so izšle po raznih domačih in tujih revijah ali kot samostojna knjiga, n. pr. *Drei vorslavisch-etruskische Vogelnamen*. Te razprave so v mnogem pokazale tudi etnične osnove slovanskih jezikov in narodov.

BIBLIOGRAFIJA

- Etymologische und grammatische Versuche, Wörter und Sachen* III do V, Heidelberg 1912/13.
 Grnati, *Archiv für slavische Philologie* XXXIV, Wien 1913.
 Zum Verhältnis des idg. x-Lautes zu den semitischen Kehlkopflauten. *Anthropos* VIII, Wien 1913.
 Slovenisch dëblo. *Rocznik slawistyczny* VII, Kraków 1914/15.
 Slavische Wortdeutungen. *Archiv für slavische Philologie* XXXVI, Wien 1916.
Beiträge zur alarodischen Sprachwissenschaft I, Wien 1921.
 Sumerski izvor abac. številčnih imen. *Čas* XVI, Ljubljana 1922.
 Alarodica I. Razprave Znanstvenega društva za humanistične vede I, Ljubljana 1923.
 Illyro-Thrakisches. *Arhiv za arbanasku starinu, jezik i etnologiju* I, Beograd 1923.
 Baltoslovanska metatonija. Razprave Znanstvenega društva za humanistične vede II, Ljubljana 1925.
 Illyro-Pelasgica. *Arhiv za arbanasku starinu, jezik i etnologiju* II, Beograd 1925.
 Danuvius-Asamus-Naissus. *Arhiv za arbanasku starinu, jezik i etnologiju* III, Beograd 1925.
 Vorindogermanische (= alarodische) Zahlwörter auf dem Balkan. *Arhiv za arbanasku starinu, jezik i etnologiju* II—III, Beograd 1925/26.
 K predslovanski etnologiji Zakarpatja. *Etnolog* I, Ljubljana 1926/27.
 Slav. слонъ »Elefant«. *Slavia* VI, Praha 1927.

- Vorindogermanische Metallnamen in Alteuropa. Arhiv za arbanasku starinu, jezik i etnologiju, IV, Beograd 1926 (ni izšlo v javnosti).
- Zum Voralbanischen. Arhiv za arbanasku starinu, jezik i etnologiju IV, Beograd 1926 (ni izšlo v javnosti).
- Présłave Ѡѡѡ »lion«. Symbolae grammaticae in honorem Rozwadowski, Cracoviae 1927.
- Vorthrakischer Ursprung des Wortes Vyzántion. Glasnik skopskog naučnog društva III, Skoplje 1927.
- Veneti in Anti. Etnolog II, Ljubljana 1928.
- Kleinasiat. »Termilai« »die Wölfischen«. Razprave Znanstvenega društva za humanistične vede V—VI, Ljubljana 1929.
- Iapodi. Etnolog III, Ljubljana 1929.
- Vorgriech. mōly. Festschrift — Schrijnen 1929.
- Drei vorslavisch-etruskische Vogelnamen. Razprave Znanstvenega društva 8/I, Ljubljana 1930.
- Predslovansko sebyrъ, »zadrugar«, Etnolog IV, Ljubljana 1930.

ANTON SOVRÈ

Rojen 4. decembra 1885 v Šavni peči pri Zidanem mostu. Redni profesor za grščino na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani. Za rednega člana Akademije v razredu za filološke in literarne vede je bil izvoljen 2. junija 1953.

Nižjo gimnazijo je obiskoval v Celju, višjo pa v Ljubljani; maturiral je 1906. Po odslužitvi vojaškega roka je od 1907 do 1912 študiral najprej na univerzi na Dunaju, kasneje pa v Gradcu klasično filologijo. Do prve svetovne vojne je služil na II. državni gimnaziji v Ljubljani in na slovenski gimnaziji v Gorici, po vojni pa od 1919

do 1926 na državni gimnaziji v Ptuju. Od 1926 do 1932 je bil profesor na klasični gimnaziji v Ljubljani, od 1932 do 1933 v Pančevu (kazensko zaradi »slovenoborstva« prestavljen), bil 1933 premeščen v Sremske Karlovce, a 1934 na II. državno gimnazijo v Ljubljani. Od 1938 do začetka druge svetovne vojne je bil inšpektor pri prosvetnem ministrstvu v Beogradu, nato inšpektor pri prosvetnem oddelku v Ljubljani. Od 1945 do 1946 je bil dramaturg Narodnega gledališča v Ljubljani, 1946 je postal izredni, 1952 pa redni profesor za grščino na filozofski fakulteti ljubljanske univerze.

Poleg izredno vestnega poklicnega dela v šoli je Sovrè našel še dovolj časa za pedagoško literarno, prevodno in znanstveno delo. Sovrè je avtor latinske čitanke Lanx satura, soavtor predvojnih Slovenskih čitank in vadnic za srednje šole, Slovenske slovnice za srednje šole in soavtor Latinskih vadnic I–II. Čitankam je s svojim klasičnim čutom za lepoto izraza in z izrednim poznavanjem slovenskega jezika pripomogel do evropske višine. Ob takem delu si je še bolj izostril čut za stilistične posebnosti slovenskega jezika.

Sovrè si je nadel za življenjsko nalogo, da bo oskrbel Slovincem prvovrstne prevode najvažnejših klasičnih del, zlasti iz grške literature. Vrsta njegovih prevodov od Plato-

novega spisa Sokratov zagovor, 1923, do Herodotovih Zgodb, I. del, 1953, je dolga. Že prvi prevod kaže vse glavne lastnosti Sovretovega klenega sloga. Vsak naslednji je boljši in v prevodu Avguštinovih Confessiones 1932 doseže njegov slog tako lepoto, da je podoben veličastnim starogrškim templjem. Enak mojster kakor v prozi je Sovrè tudi v verzu. To najlepše dokazujeta celotna prevoda Homerjeve Iliade in Odiseje. Še nikomur od Slovencev ni bil heksameter tako pokoren kakor Sovretu.

Sovrè je objavil tudi nekaj manjših razprav, zlasti tekstovno kritične vsebine, leta 1939 obširno zgodovino »Stari Grki«, pri naši Akademiji pa 1948 z V. Mošinom dodatke h grškim listinam iz arhiva samostana Hilandar na gori Atos.

BIBLIOGRAFIJA

Razprave

- Donos k tekstovni kritiki Senekovih pisem Ad Lucilium. Razprave Znanstvenega društva V—VI (1930).
 Oziralni zaimek — sintaktični omnibus. Slovenski jezik II, 1939.
 V. Mošin in A. Sovrè: Dodatki h grškim listinam Hilandarja. Supplementa ad acta graeca Chilandarii. Izdaja Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. 1948.
 Appendix Vergiliana, Culex vv. 372—385, h kritiki teksta. Zbornik filozofske fakultete v Ljubljani I (1950).

Orisi

- Gospodarske razmere pri starih narodih. Kmetijska Matica, Ljubljana 1928.
 Stari Grki. Mohorjeva občna zgodovina, II. zvezek (1939).
 Homer: Odiseja. Mladinska knjiga, Ljubljana 1951.

Prevodi iz klastičnih jezikov, opremljeni z uvodi in komentarji

- Euripides: Bratski spor. Nova založba, Ljubljana 1923.
 Platon: Sokratov zagovor. Družba sv. Mohorja, 1923.
 Apuleius: Amor in Psihe. Ptuj 1925.
 Platon: Faidon. Društvo prijateljev humanistične gimnazije, Ljubljana 1929.
 Aurelii Augustini Confessiones. Družba sv. Mohorja, 1932.
 Dnevnik cesarja Marka Aurelija. Slovenska Matica, 1934.
 Q. Horatius Flaccus: Pismo o pesništvu. Cvetje 1934.
 Q. Horatius Flaccus: Izbor iz Satir in Pisem, prevedla Škerlj Amat in Sovrè Anton. Ljubljana 1935.

Sofokles: Kralj Oidipus. 2. izdaja. Cvetje 1942.
Homer: Iliada (izbor za šolo). Cvetje 1942.
Predsokratiki. Slovenska Matica, 1946.
Lukian: Satire. Državna založba Slovenije, Ljubljana 1946.
Plutarh: Življenje velikih Rimljanov. Državna založba Slovenije, Ljubljana 1950.
Homer: Iliada. Državna založba Slovenije, Ljubljana 1950.
Homer: Odiseja. Državna založba Slovenije, Ljubljana 1950.
Živa antika, II, 1952, latinski prevod pet Prešernovih pesmi in Aškercovega Brodnika v antičnih metrumih.
Herodot: Zgodbe I. del. Državna založba Slovenije, Ljubljana 1953.

PETAR SKOK

Rojen 1. marca 1881 v Jurkovem selu pri Žumberku na južnih obronkih Gorjancev. Redni profesor za romansko filologijo na filozofski fakulteti univerze v Zagrebu, sedaj v pokoju. Za dopisnega člana Akademije v razredu za filološke in literarne vede je bil izvoljen 2. junija 1953.

Skok je dovršil gimnazijo v Rakovcu pri Karlovcu, filozofski fakulteto na Dunaju (romansko, germansko in primerjalno jezikoslovje), promoviral za doktorja filozofije 1905, bil od 1904 do 1917 profesor na gimnaziji v Banja Luki, se 1912 habilitiral na filozofski fakulteti v Zagrebu in je od 1920 dalje redni profesor za romansko filologijo na zagrebški univerzi (za NDH je bil od 1942 do 1945 upokojen). Od 1952 je v pokoju. Šolsko leto 1921/22 in zimski semester 1922/23 se je kot honorarni predavatelj vozil iz Zagreba na ljubljansko univerzo predavat italijansko jezikoslovje in literaturo.

Prof. Skok je pravi član Jugoslavske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu, dopisni član Srpske akademije nauka v Beogradu, Romunske akademije znanosti v Bukarešti, Královské české společnosti nauk v Prahi in Académie des Sciences et de Belles-Lettres v Toulousu.

Spočetka, pa tudi še kasneje se je Skok ukvarjal z različnimi literarnimi in splošnokulturnimi vprašanji, kmalu pa je prešel na študij toponomastike, izposojenk in sploh substratnih elementov v srbohrvaščini in slovenščini. Že v svoji disertaciji je obravnaval toponomastične probleme (o južnofrancoskih krajevnih imenih s sufiksi *-acum*, *-anum*, *-ascum* in *-uscum*). Zaradi študija toponomastike je prepotoval zlasti Dalmacijo in Makedonijo. Ker so romanski elementi, tudi v toponomastiki, razširjeni po vsej Jugoslaviji, jim je posvetil največ dela. Kasneje jim je pridružil še ilirsko-traške in venetske ter etruške elemente.

V substratni toponomastiki je tudi za Slovence oral ledino. Slovenskim imenom je posvetil celo vrsto razprav, začevši z razlago krajevnih imen *Oglej — Celje, Bezjak, Jernej, Radgona* itd. Tudi glasoslovni problemi so ga zanimali, n. pr. substitucija lat. *ū* s slovanskim *y* (v slovenščini kasneje *i*): prvotni slovanski in tudi še alpskoslovenski *y* se je izgovarjal velarno in so ga zato neslovanski sosedje substituirali z diftongom *oi, ui, iu* ali z vokalom *u*, Slovani pa romanski dolgi *ū* s svojim *y*. Romanske in predromanske leksikalne ostanke v slovenščini je obravnaval mimogrede v toponomastičnih študijah, pa tudi posebej. V vseh svojih razpravah o srbskohrvatski toponomastiki, onomastiki in leksikonu je stalno upošteval tudi slovenščino.

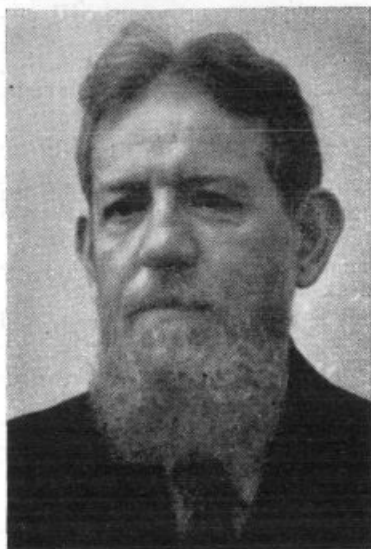
V naslednjih delih in razpravah Petar Skok zlasti upošteva Slovence in slovensko ozemlje

- Oglej — Celje. ČJKZ III (1921—1922) 24—32, 151—153.
 Tri etimologije. ČJKZ IV (1924), 38—46 [Bezjak, Jernej, Radgona, Radovljica].
 Lat. Caesar = Caesar. Razprave Znanstvenega društva za humanistične vede III (1926), 32—44.
 Toponomastički prilozi. ČJKZ V (1926), 1—14 [Črnomelj, Milje, Kočevje].
 Les travaux serbocroates et slovènes de linguistique romane. Revue linguistique romane (Paris) II (1926), 263—270.
 O zamjeni vlt. *ū* > sl. *y*. ČJKZ VI (1927), 1—7.
 Država — dežela. ČJKZ VI (1927), 248—251.
 Kupljenik = Kupělnikъ. ČJKZ VI (1927), 251—252.
 Toponomastički prilozi. ČJKZ VII (1928), 1—20 [Zagreb].
 Recimo još koju o riječi »car«. ČJKZ VII (1928), 151—153.
 Slovenačko-hrvatsko kajkavska paralela u porodičnim imenima. ČJKZ VII (1928), 155—156.
 Supstantiviranje infinitiva u slovenačkom. ČJKZ VII (1928), 156—157.
 Još o riječi »Bezjak« i metodu onomastičkog ispitivanja. ČJKZ VII (1928), 66—76.
 Dunaj et Dunav. Slavia VIII (1929), 721—731.
 Iz slovenačke toponomastike. Etnolog (Ljubljana) III (1929), 179—195.
 Iz slovenačke toponomastike. ČJKZ VIII (1931), 118—125.
 Études de vocabulaire yougoslave basées sur le folklore et la géographie. 1. S.-cr. čakavien et kaïkavien, slovène commun *kača* et s.-cr. commun *zmija* »serpent«. Etnolog (Ljubljana) V/VI (1933), 46—63.
 Dolazak Slovena na Mediteran (Pomorska biblioteka Jadranske straže, kolo II, svezak 1, Split 1934).
 Iz slovenačke toponomastike. Etnolog VII (1934), 50—87.

- Bericht über den Stand der jugoslavischen Ortsnamenforschung.
Zeitschrift für Ortsnamenforschung XI (1935), 157—184.
- L'importance de l'œuvre des slavistes Kopitar et Miklošič pour la linguistique balkanique. — Zbirka odgovora na pitanja III. medjunarodnog kongresa slavista, str. 207—208, 1939.
- O važnosti Kopitarove i Miklošičeve slavistike za balkanologiju. Govori i predavanja na III. medjunarodnom kongresu slavista, str. 65—78, 1939.
- Oko Trsta. Beograd, Državni izdavački zavod 1945 (skupaj z dr. S. Škerljem, str. 174—190).
- Critères adoptés pour la différenciation des noms de familles en Istrie. Cadastre national de l'Istrie d'après le Recensement du 1er octobre 1945. Sušak, Institut adriatique, 1946, str. VII—XII.
- Observations préliminaires. Supplément au Cadastre national de l'Istrie. Index patronymique. Sušak 1946, str. 1—4.
- Prilog ispitivanju predrimskih leksičkih ostataka u slovenačkom i srpskohrvatskom jeziku. Slavistična revija III (1950), 350—355.
- Miklošičevo zanimanje za slovenačku toponomastiku u Furlaniji. Slavistična revija IV (1951), 104—108.
- Toponomastički problemi, Istoriski časopis III (1952), 1—39 [Iz vsebine: Brišče, Bovec, Kobarid, Škedenj i ostala tršćanska toponomastika slov. podrijetla].

Kratice: ČJKZ = Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino.

LUCIEN TESNIÈRE

Rojen 13. maja 1893 v Mont-Saint-Aignanu (Seine-Inférieure). Redni profesor za primerjalno jezikoslovje v Montpellieru. Za dopisnega člana Akademije v razredu za filološke in literarne vede je bil izvoljen 2. junija 1953.

Srednjo šolo je Tesnière obiskoval v Elbneufu in v Rouenu, univerzo v Parizu, Leipzigu in na Dunaju ter École des Langues orientales vivantes v Parizu. Leta 1920 je bil imenovan za lektorja francoščine na ljubljanski univerzi. Da bi tu razširil zanimanje za francoščino, je ustanovil Francoski inštitut; ta je bil po njem in njegovih

naslednikih sicer zvezan z univerzo, je pa tudi neodvisno od nje gojil francoski jezik in širil zveze med Slovenci in Francozi. Iz Ljubljane je prišel Tesnière za izrednega profesorja slavistike na univerzo v Strasbourg, kasneje pa za profesorja primerjalnega jezikoslovja na univerzo v Montpellier. Tam je še danes.

Ljubljana je Tesnière opozorila na slovenščino in slovenske jezike sploh. Tesnière je izšel iz generacije francoskih lingvistov J. Gilliérona, A. Meilleta in njunih sodobnikov. Zato je dobro poznal moderne metode francoske lingvistike, ki je že takrat bila daleč preko nemške mladogramatične šole. Slovenščina, ki se je je zelo hitro naučil, je Tesnière nudila s svojo strukturo zelo zanimiv objekt študija. Ker zgodovinski razvoj slovenščine še ni bil dosti raziskan in se tega študija sam ni lotil, je toliko več zanimanja posvetil živemu govoru, zlasti še, ker je videl, da je tudi knjižni govor močno narečno pobarvan. Posebno ga je pritegnil problem slovenske dvojine, ki jo je našel v knjižnem jeziku in v mnogih narečjih. Zato je to vprašanje podrobno obdelal po metodah francoske lingvistične geografije. Svoje izsledke je objavil v obširni študiji *Les formes du duel en slovène* (1925). Pridružil ji je še Atlas

linguistique pour servir à l'étude du duel en slovène (1925), obsegajoč 70 kart. Atlas je narejen po znamenitem vzorcu Gilliéronovega francoskega lingvističnega atlasa. S tem delom je Tesnière postal ustanovitelj ne samo slovenske, temveč sploh slovanske lingvistične geografije. — Skupaj z A. Meilletom je zasnoval načrt za lingvistični atlas vseh slovanskih jezikov (poročila iz let 1929, 1933, 1934).

Slovenskim narečnim pojavom je Tesnière po francoskih in drugih revijah posvetil še več razprav ter spada tako tudi med odlične slovenske dialektologe. Njegova Slovenska slovnica pa, žal, še ni izšla.

Tesnière se je ukvarjal tudi s slovensko literaturo in je Francozom in zunanjemu svetu sploh v obsežni knjigi prikazal našega velikega pesnika Otona Župančiča (Oton Joupantchitch, poète slovène, l'homme et l'œuvre, 1931).

Ukvarjanje z morfološkimi problemi slovenščine je Tesnière privedlo tudi do študija sintaktičnih vprašanj (Sur le système casuel du slovène). S sintakso je hotel pojasniti nekatere vprašanja, ki jim historična lingvistika in fonetika nista mogli do živenga. Najprej je hotel sestaviti nekako občo sintakso, ki bi mu praktično pomagala odstranjevati težave, ki so jih imeli tuji študentje francoščine v Strasbourgu (Comment construire une syntaxe, 1934; L'emploi des temps en Français, 1927). Preko obče sintakse je prišel na strukturalno sintakso, ki jo goji še danes (Théorie structurale des temps composés, 1939, idr.).

*Lingvistični in literarnozgodovinski spisi,
ki se zlasti nanašajo na Slovence in slovenščino*

Ob tristoletnici Molièrovega rojstva. Ljubljanski Zvon 1922, 257—269. Poročila o slovenskih publikacijah v Revue des Études Slaves, od 1922 dalje.

Sur quelques développements de nasale en slovène. Bulletin de la Société de Linguistique de Paris XXIV (1923), 152—182.

Sur le système casuel du slovène. Mélanges linguistiques offerts à M. J. Vendryès par ses amis et ses élèves. Paris (Champion) 1925, 357—361.

Du traitement i de ě en styrien. Mélanges publiés en l'honneur de Paul Boyer, Paris (Champion) 1925, 246—251.

Les formes du duel en slovène. Paris (Champion) 1925, XX + 450 str. Travaux publiés par l'Institut d'études slaves de Paris, t. III (Couronné par l'Institut, Prix Volney).

Atlas linguistique pour servir à l'étude du duel en slovène. Paris (Champion) 1925, 42 str. in 70 zemljevidov.

- Poročila o slovanskih publikacijah, Bulletin de la Faculté des Lettres de l'Université de Strasbourg, od 1. aprila 1929 dalje.
- L'accent slovène et le timbre des voyelles. *Revue des Études Slaves* IX (1929), 89—118.
- A. Meillet, L. Tesnière: *Projet d'un atlas linguistique slave. Premier congrès des philologues Slaves à Prague, 1929.*
- Poročila o slovanskih publikacijah v *Les langues modernes*, od oktobra 1929 dalje.
- Poročilo o: Fr. Ramovš: *Historična gramatika slovenskega jezika II. Konzonantizem.* *Slavia* IX (1930), 333—358.
- Oton Joupantchitch, poète slovène, l'homme et l'œuvre. Paris (Les Belles-Lettres) 1931, XV + 383 str.
- Les diphones TL, DL, en slave: essai de géolinguistique. *Revue des Etudes Slaves* XIII (1933), 51—100.
- Comment construire une syntaxe. Bulletin de la Faculté des Lettres de Strasbourg XII (1934), 219—229.
- Théorie structurale des temps composés. *Mélanges de linguistique offerts à Charles Bally sous les auspices de la Faculté des Lettres de l'Université de Genève par les collègues, des confrères, des disciples reconnaissants.* Genève (Georg et Cie, Librairie de l'Université) 1939, 153—183.
- Les voyelles nasales slaves et le parler slovène de Replje. *Slavistična revija* III (1950), 265—265.
- Le duel sylleptique en français et en slave. Bulletin de la Société de de Linguistique de Paris 47, 57—63.

RAZRED ZA MATEMATIČNE, FIZIKALNE IN TEHNIČNE VEDE

VENČE A. KOŽELJ

Rojen 17. septembra 1901 v Domžalah. Redni profesor na Fakulteti za elektrotehniko Tehniške visoke šole v Ljubljani. Za dopisnega člana Akademije v razredu za matematične, fizikalne in tehnične vede je bil izvoljen dne 2. junija 1955.

Maturiral je 1919 na realki v Ljubljani, študiral na tehniški fakulteti v Ljubljani in na tehniški visoki šoli v Stuttgartu ter 1925 diplomiral za elektroinženirja v Ljubljani in tam opravil 1934 doktorski izpit iz tehničnih znanosti. Od leta 1925 je asistent, nato docent, izredni in redni profesor na univerzi oziroma Tehniški visoki šoli v Ljubljani. Bil je asistent prof. dr. ing. Milana Vidmarja za »Osnovne nauke elektrotehnike« in »Električne stroje«, kot docent pa je predaval »Splošne električne meritve« in »Meritve na električnih strojih«. Nato je prešel na predavanja »Osnove elektrotehnike« in kratko dobo na »Prehodne elektromagnetne pojave«, zatem pa na »Teoretično elektrotehniko«, ki je danes njegov glavni predmet.

BIBLIOGRAFIJA DEL,

ki imajo ali originalno vsebino ali pa kažejo nov način obravnave

Skripta iz aerodinamike za inženirje hidroavionskega oddelka morarice v Kumboru, 1927.

Z radiatorji ali z vodo hlajen transformator. Tehnički list, Zagreb 1928, št. 10.

Izčrpno obravnavan problem splošne transformacije enakosmerne toka, v patentni prijavi Berlin 79.188, 11. septembra 1929.

- Kako nastanejo električne napetosti elektromagnetnim potom? Elektrotehniški vestnik 1933, št. 3.
- Prosudjivanje ugrijavanja električkih strojeva i aparata. Tehnički list. Zagreb 1932, št. 21.
- Ein Beitrag zur Bestimmung des Harmonischen aus der Magnetisierungskurve. Elektrotechnik und Maschinenbau 1932, št. 30.
- Magnetische Induktion und Magnetisierungsstrom. Elektrotechnik und Maschinenbau 1933, št. 27.
- Določitev dobe, po kateri se mora števec obnoviti. Elektrotehniški vestnik št. 5/6.
- Doktorska disertacija 1934: Magnetne razmere okvirnih transformatorjev.
- Pravi, bezvatni i prividni učin kod vremensko čisto sinusovog oblika struje i napona. Tehnički list. Zagreb 1935, št. 3—4, 5—6.
- Kako nastanejo mehanične lise v električnih strojih. Elektrotehniški vestnik 1935, št. 11.
- Skalarno polje ovoja. Referat za Congrès Electrotechnique. Praha 1938, str. 220.
- Pota elektromagnetne energije. Elektrotehniški vestnik 1938, št. 3.
- Lega Slovenije v radio-svetu. Elektrotehniški zbornik 1946.
- Merski sistem elektrotehnike. Elektrotehniški vestnik 1946, št. 1—2.
- Magnetenje in trajni magneti. Elektrotehniški vestnik 1946, št. 5—6.
- Izračunavanje in oblike trajnih magnetov. Elektrotehniški vestnik 1946, št. 11—12.
- Kotiček elektrotehniškega izrazoslovja. (Skupaj s prof. dr. A. Slodnjakom.) V vseh številkah Elektrotehniškega vestnika 1946 in v štirih številkah letnika 1947.
- Ploskovni toki in sile na zaprti utor. Elektrotehniški vestnik 1947, št. 3 in 5.
- Nekaj o računanju tuljav z železom. Elektrotehniški vestnik 1948, št. 1 in 2—3.
- Kje ima krivulja magnetenja koleno? Elektrotehniški vestnik 1948, št. 2—3.
- Večplastni kabel. Elektrotehniški vestnik 1948, št. 4—5, 6—7.
- Analiza komutiranih izmeničnih veličin. Elektrotehniški vestnik 1948, št. 10—11.
- Fizikalno osnovana geometrijska soredja pri transformatorjih in dušiljkah. Elektrotehniški vestnik 1948, št. 12.
- Magnetno polje lovka za magnetne mine. Ekspertiza za Vojno Mornarico, 1949.
- Kapacitivnost enožičnih in dvožičnih daljnovodov. Elektrotehniški vestnik 1949, št. 1, 2.
- Ureditev visokonapetostnega laboratorija z ozirom na električna polja. Ekspertiza za Inštitut za elektriško gospodarstvo Slovenske akademije znanosti in umetnosti, 1949.
- Električna senca strelovodnih in ozemelnih žic. Elektrotehniški vestnik 1949, št. 8—9; 1950, št. 1—2.
- Študija polja elektrovodne lovke na magnetne mine. Ekspertiza za Vojno Mornarico, 1950.

Ampèrov zakon in nekaj elektromagnetnih paradoksov. Elektrotehniški vestnik 1951, št. 4—5, 6—7.

Elipsni diagrami povezanosti toka z napetostjo. Elektrotehniški vestnik 1951, št. 10—12.

Tabele za globinska polja zankastih lovka na magnetne mine. Ekspertiza za Vojno Mornarico, 1951.

Izgube v železu in kompleksni ter zaključeni diagrami. Elektrotehniški vestnik 1952, št. 7—8.

Preprosta razlaga širjenja elektromagnetnega polja. Elektrotehniški vestnik 1952, št. 9—10.

Induktivnost ekscentričnega kabla. Elektrotehniški vestnik 1953, številka 5—6.

Magnetische Wanderfelder von Teilstatoren. Sonderheft der »Blätter für Technikgeschichte«. Wien 1953.

Induktivnost ravnih vzporednih žic končne dolžine. Elektrotehniški vestnik 1953, št. 11—12.

Zapiski po predavanjih prof. dr. V. Koželja »Osnove elektrotehnike«, I. del. (Ing. E. Verč s sodelovanjem prof. Koželja; v tisku.)

SREČKO BRODAR

Rojen dne 6. maja 1893 v Ljubljani. Redni profesor za prazgodovino človeka na prirodoslovno matematični fakulteti univerze v Ljubljani. Za dopisnega člana Akademije v razredu za prirodoslovne in medicinske vede izvoljen 6. decembra 1949, za rednega člana v tem razredu pa 2. junija 1953.

Biografija in bibliografija njegovih del in spisov do izvolitve za dopisnega člana je objavljena v Letopisu III, 205 in 206.

Srečko Brodar se je že pred vojno uspešno uveljavil. V Potočki zijalki je odkril novo paleolitsko postajo, v Špehovki pri Zgornjem Doliču je ugotovil prvo mezolitsko, v Ajdovski jami pri Krškem pa prvo neolitsko postajo na Slovenskem. O vseh teh odkritjih in še drugih izsledkih je pred vojno objavil v naših in inozemskih znanstvenih revijah 17 razprav.

Po vojni je prenesel prof. Brodar paleolitsko raziskovanje na kraška tla. Obsežna izkopavanja in raziskovanja v letih 1947 do 1950 so odkrila v Betalovem spodmolu vrsto kulturnih plasti, od doslej pri nas ugotovljenega najstarejšega paleolitika (ekvivalentnega pramoustierski kulturi) do najmlajše že epi-paleolitske kulture. V zvezi s temi izkopavanji je razširil raziskovanje jamske stratigrafije na vse območje Pivške kotline. Ugotovil je stratigrafijo jamskih sedimentov do dosegljive globine leta 1950 v Hauptmanovem kevdru in v Jami brez imena pri Postojni, v Parski golobini pri Pivki, kjer je bilo odkrito najdišče pleistocenske favne, ter v Otoški jami pri Velikem Otoku, kjer je bila ugotovljena paleolitska postaja. Leta 1951 je odkril v Postojnski jami sledove paleolitika in izvršil več stratigrafskih sondiranj v jami. Leta 1951 je vodil

izkopavanja v Pećini pod Jerininim Brdom pri Kragujevcu, ki mu ga je poveril Arheološki inštitut Srpske akademije nauka v Beogradu, in ugotovil prvo paleolitsko postajo v Srbiji. Isto leto je vodil izkopavanja tudi na Budžaku pri Subotici v Vojvodini in dognal pod doslej najstarejšo starčevsko neolitsko kulturo še starejši, verjetno epipaleolitski kulturni sloj. Leta 1952 je raziskoval Županov spodmol pri Hruševju pod Nanosom in odkril novo mlajšepaleolitsko postajo. Isto leto je po terenskem ogledu klasificiral ob Usori pri Doboju v Bosni odkrito kameno industrijo kot deloma paleolitsko, deloma mezolitsko, torej mnogo starejšo od doslej v Bosni znane butmirske neolitske kulture.

V svojem 25-letnem raziskovalnem delu Brodar ni samo prvi odkril paleolitik na slovenskih tleh, marveč je takó zgostil mrežo postaj ledenodobnega človeka, da je vzpostavljena zveza med avstrijsko-moravskim paleolitskim središčem in paleolitikom na zahodu.

Uveljavil je slovenski paleolitik v svetu, kjer je celo bolj poznan kot doma. Zlasti izsledki iz Potočke zijalke kot visokoalpske postaje so odločilno vplivali na razvoj paleolitske vede tako glede kronologije paleolitskih kultur kakor tudi glede vprašanja popolne razčlenitve ledene dobe. Najpomembnejši znanstveniki, kakor na primer Bayer, Kyrle, Menghin, Penck, Soergel, Zotz in drugi so v svojih razpravah zavzeli do teh problemov svoje stališče in korigirali svoja prvotna mnenja. Problematika Potočke zijalke in drugih naših alpskih paleolitskih postaj je še danes tako živa, da se že sedaj kaže v mnogih razpravah, v priročnikih in učbenikih. Priznanje Brodarjevemu raziskovalnemu delu se kaže tudi v povabilih na mednarodne in državne kongrese, ki izrecno izražajo željo po predavanjih o jugoslovanskem paleolitu. Zelo laskavo je za našo znanost priznanje prof. O. Tschumija (v knjigi *Urgeschichte der Schweiz*, 1949), ki meni da bi bila Brodarjeva raziskovanja lahko vodilna tudi za probleme švicarskega paleolitika.

Zelo pomembne so Brodarjeve ugotovitve na področju kraškega paleolitika, ki je tesno zvezan z alpskim. Sistematično proučevanje jamskih sedimentov, ki je tudi v inozemstvu šele v prvih začetkih, je dalo doslej ne samo važne arheološke in paleontološke izsledke, marveč je poseglo tudi v speleogenezo in more služiti celo geomorfologiji. Raziskovanja v jamah Pivške kotline so še v polnem teku in tvorijo že sedaj obsežno gradivo za sintezo.

Izsledki prof. Brodarja v severozahodnem delu naše države pa so ponovno sprožili zanimanje za balkanski paleolitik, od katerega pričakujejo rešitve mnogih paleolitskih problemov. O tem priča med drugim razprava prof. Skutila (v reviji *Obzor prehistorický* XXIV, 1952), ki obsežno obravnava Brodarjeve izsledke v Sloveniji. Tudi naše znanstvene ustanove v drugih republikah so Brodarja naprosile za sodelovanje. Ugotovil je, da je tudi na našem jugu živel ledenodobni človek, s čimer so ustvarjeni prvi početki tamkajšnjega paleolitskega raziskovanja, ki bodo zamašili dosedanjo občutno vrzel.

O rezultatih svojih raziskovanj, izvršenih po izvolitvi za dopisnega člana Akademije, je poročal prof. Brodar v razpravah:

Iz Betalovega spodmola pri Postojni. Varstvo spomenikov II (1949), 118—122.

Otoška jama, paleolitska postaja. Razprave SAZU I, razred za prirodoslovne in medicinske vede, 1951, 203—242.

Paleolitski sledovi v Postojnski jami. Raprave SAZU I, razred za prirodoslovne in medicinske vede, 1951, 243—264.

Prerez paleolitika na slovenskih tleh. Arheološki vestnik I (1950), 5—11.

K odkritjem novih paleolitskih postaj v avstrijskih Alpah. Arheološki vestnik II (1951), 111—123.

Pripravek k stratigrafiji kraških jam Pivške kotline, posebej Parske golobine. Geografski vestnik XXIV (1952), 43—76.

K odkritju kamenih industrij ob Usori. Izročeno za tisk Glasniku zemaljskog muzeja v Sarajevu.

Ajdovska jama pri Nemški vasi, Razprave SAZU, III, razred za zgodovinske in družbene vede, 1953, 5—74.

Bibliografija ostalih spisov akademika Brodarja je objavljena v Letopisu III, 205—206.

FRAN KOGOJ

Rojen 13. oktobra 1894 v Kranjski gori. Redni profesor za dermato-venerologijo in predstojnik dermato-venerološke klinike na medicinski fakulteti univerze v Zagrebu. Za dopisnega člana Akademije v razredu za prirodoslovne in medicinske vede izvoljen dne 2. junija 1953.

Po maturi leta 1913 je študiral medicino najprej v Pragi, nadaljeval s študijem v Gradcu in ga končal leta 1920 v Pragi. Do leta 1923 je kot praktični zdravnik prakticiral na dermatoloških klinikah v Pragi in kot klinični asistent v Brnu. Leta 1924 deluje kot klinični asistent na Dermatološki kliniki v Zagrebu, 1924—1926 se kot štipendist Rockefellerjeve ustanove specializira za dermato-venerologijo na dermatoloških klinikah v Brnu, Wrocławu (Breslau), Strasbourgu in v Hôpital Saint-Louis v Parizu.

Leta 1925 se je habilitiral za privatnega docenta za kožne in spolne bolezni na Masarykovi univerzi v Brnu. Predaval pa je le en semester in je nato prišel v Zagreb kot suplent na dermato-venerološko kliniko vseučilišča. Leta 1927 je bil izvoljen za izrednega profesorja, leta 1932 pa za rednega profesorja dermato-venerologije na zagrebški medicinski fakulteti. Okupator ga je odstranil z univerze. Po osvoboditvi je zopet redni profesor in predstojnik dermato-venerološke klinike.

Leta 1925 se je habilitiral za privatnega docenta za kožne in spolne bolezni na Masarykovi univerzi v Brnu. Predaval pa je le en semester in je nato prišel v Zagreb kot suplent na dermato-venerološko kliniko vseučilišča. Leta 1927 je bil izvoljen za izrednega profesorja, leta 1932 pa za rednega profesorja dermato-venerologije na zagrebški medicinski fakulteti. Okupator ga je odstranil z univerze. Po osvoboditvi je zopet redni profesor in predstojnik dermato-venerološke klinike.

Prof. Kogoj je objavil blizu 100 razprav in manjših publikacij v slovenskem, srbohrvatskem, češkem, poljskem, nemškem, francoskem, angleškem in italijanskem jeziku v domačih in tujih strokovnih časopisih (seznam do 1948 glej v Ljetopisu Jugoslavenske akademije 54, 1949, str. 173—177). Med publikacijami so 4 knjige oziroma monografije: Dermato-venerološka propedeutika, Zagreb 1947; Genitale und extragenitale Primäraffekte, v Handbuch der Haut- und Geschlechtskrankheiten,

Berlin 1950; Terapija sifilisa; Problematika ekzema. Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti 273 (1948).

Prof. Kogoj je pravi član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti in sedaj tajnik njenega IV. oddelka za medicinske vede ter častni član oziroma dopisnik bolgarskega, češkega, poljskega, dunajskega, francoskega, italijanskega in madžarskega dermatološkega društva.

SINIŠA STANKOVIĆ

Rojen 26. marca 1892 v Zaječaru. Redni profesor za zoologijo na univerzi v Beogradu in predsednik Akademijskega sveta FLRJ. Za dopisnega člana Akademije v razredu za prirodoslovne in medicinske vede izvoljen dne 2. junija 1953.

Osnovno šolo ter prva dva razreda gimnazije je obiskoval v Negotinu, nadaljnje pa v Beogradu, kjer je po maturi (1910) študiral biologijo na Filozofski fakulteti beograjske univerze. Za časa prve svetovne vojne je kot prostovoljec služil v vojski, po umiku iz Srbije je šel v Francijo in je od 1917 nadaljeval študij biologije v Grenoblu, kjer je diplomiral 1918 ter tudi doktoriral (1921). Njegova disertacija ima naslov »Étude sur la morphologie et la nutrition des alevins de poissons Cyprinides« (objavljena po Société scientifique de l'Ysère, Grenoble). Že za bivanja in študija v Franciji je Stanković objavil kakih deset del s področja ihtiologije (ekologija, razvoj, parazitologija).

Po vrnitvi v domovino leta 1921 je postal najprej asistent pri zoološki katedri in inštitutu univerze v Beogradu (vodja prof. dr. Živojin Djordjević). Za docenta za zoologijo na Filozofski fakulteti beograjske univerze je bil imenovan leta 1922, za izrednega profesorja 1924, leta 1936 pa za rednega.

Za časa druge svetovne vojne je bil preganjan, interniran in na smrt obsojen; po osvoboditvi je postal predsednik Prezidija Ljudske skupščine LR Srbije.

Poleg številnih razprav (o jezerski favni, turbelarijih, jamski favni Srbije, mrzličarjih, ihtiologiji v ekološko-gospodarski smeri in o produktiviteti naših južnih jezer), od katerih sta zlasti znameniti »Die Fauna des Ohridsees und ihre Herkunft« (Archiv für Hydrobiologie 1932) in pa »Über die Verbreitung und Ökologie der Quellentrikladen der Balkanhalbinsel (Zoogeographie 1934), je Stanković napisal delo »Okvir života« (izd. Nolit v Beogradu 1933), ki je vzbudilo

veliko pozornost in je pravzaprav ekologija živalstva, ter izvrsten učbenik zoologije za nižjo stopnjo srednjih šol, po osvoboditvi pa učbenik primerjalne anatomije vretenčarjev. Aktivno je nastopal na mednarodnih kongresih za hidrobiologijo, geografijo in zoologijo ter je organiziral limnološki kongres, ki se je vršil 1934 v Jugoslaviji.

Sinišo Stankovića štejemo med vodilne biologe Jugoslavije, zlasti mu gre vodstvo na področju limnobiologije ali biologije sladkih voda. Svetovni sloves je dosegel s svojimi raziskovanji o hidro- in biologiji naših južnih, to je egejskih jezer, z Ohridskim v prvi vrsti. Kot odličnemu organizatorju se je posrečilo ustanoviti velik in uspešno delujoč zavod za hidrobiologijo ob obali Ohridskega jezera. Kot hidrobiolog se je močno zanimal tudi za talasobiologijo, zlasti v organizatoričnem oziru kot vodilni član znanstvenega odbora pri Inštitutu za oceanografijo in ribarstvo FLRJ v Splitu.

Po osvoboditvi je v okrilju Srpske akademije nauka ustanovil dva znanstvenoraziskovalna inštituta: »Institut za fiziologiju razvića, genetiku i selekciju« in »Institut za ekologiju i biogeografiju«. V »Zborniku za ekologiju«, ki ga izdaja Inštitut za ekologiju in biogeografijo, je Stanković objavil pomembno in obširno razpravo »Naselja dna jegejskih jezera«. Hkrati vodi Stanković tudi obnovljeni in razširjeni Inštitut za zoologijo na Prirodoslovno matematični fakulteti univerze v Beogradu.

Prof. Stanković je od 1934 dopisni, od 1946 pa pravi član Srpske akademije nauka, od 1949 pa dopisni član Jugoslavske akademije znanosti i umjetnosti.

ALOJZ TAVČAR

Rojen dne 2. marca 1895 v Ljubljani. Redni profesor za genetiko in žlahtnjenje rastlin na Poljedelsko-gozdarski fakulteti vseučilišča v Zagrebu. Za dopisnega člana Akademije v razredu za prirodoslovne in medicinske vede je bil izvoljen 2. junija 1953.

Osnovno šolo in realko je obiskoval v Ljubljani. Na češki tehniški visoki šoli v Pragi je študiral agronomijo ter leta 1918 diplomiral za inženirja agronomije. Že za časa študija je deloval dve leti kot volonter v Zavodu za agrikulturno kemijo v Pragi. Ko se je vrnil v domovino, je prevzel pri Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani kot adjunkt referat za rastlinsko produkcijo in žlahtnjenje rastlin. Leta 1920 odide zaradi specializacije v Zavod za žlahtnjenje rastlin v Pragi, kjer je 1921 na češki tehniški visoki šoli promoviran za doktorja. Še tega leta odide v Zagreb, kjer postane adjunkt in hkrati vodja »Zavoda za rastlinogojstvo« na Poljedelsko-gozdarski fakulteti, na kateri se iz rastlinogojstva leta 1924 habilitira. Leta 1926 dobi od International Education Boarda štipendijo za enoletno specializacijo na področju žlahtnjenja rastlin in genetike ter študira v te vrste zavodu na Cornell univerzi v Ithaki, New York. Leta 1927 postane izredni, 1933 pa redni profesor za genetiko in žlahtnjenje rastlin na Poljedelsko-gozdarski fakulteti v Zagrebu. S podporami Rockefellerjeve ustanove potuje v študijske namene večkrat v sloviti zavod za genetiko v Passadeni in tudi v zahodne in severne države v Evropi.

Prof. Tavčar slovi ne le v Jugoslaviji kot pomemben znanstvenik na področju rastlinogojstva in rastlinske genetike, temveč je tudi v svetu dobro znan in priznan znanstvenik svoje stroke. Razen preko 50 znanstvenih in strokovnih razprav v srbohrvatskem, češkem, nemškem, francoskem in angleškem jeziku je napisal štiri knjige, od katerih sta zlasti pomembna

visokoškolska učbenika »Biometrika u poljoprivredi« (Zagreb 1946) in »Osnovi genetike« (Zagreb 1952).

Prof. Tavčar je od leta 1947 pravi član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, od 1952 redni član Masarykove akademie práce v Pragi, od 1927 častni član Scientific Society Sigma X, Cornell University, New York.

KOSTA TODOROVIĆ

Rojen 5. julija 1887 v Beogradu. Redni profesor za infekcijske bolezni in upravnik infekcijske klinike na Medicinski fakulteti univerze v Beogradu. Za člana dopisnika Akademije v razredu za prirodoslovne in medicinske vede je bil izvoljen 2. junija 1953.

Gimnazijo je obiskoval v Vranju in jo končal leta 1906 v Zaječaru. Medicinsko fakulteto je končal 1912 v Gradcu. Že zgodaj se je prof. Todorović specializiral za področje infekcijskih bolezni. S tem v zvezi je veliko potoval po domovini in v inozemstvu. Raziskoval je na terenu in v laboratorijih ter poročal o svojih

tehtnih izsledkih v velikem številu publikacij doma in v tujini pa tudi na številnih znanstvenih in strokovnih kongresih, večinoma mednarodnih (n. pr. v Parizu, Pragi, Montpellieru, Strasbourg, Leysinu itd.). Glede organizacije v borbi zoper nalezljive bolezni v domovini ima prof. Todorović velike zasluge.

Po prizadevanju prof. Todorovića je bil ustanovljen Koordinacijski odbor medicinskih razredov naših Akademij, ki mu tudi predseduje. Svoje velike znanstvene in praktične izkušnje posveča prof. Todorović »Komisiji za medicinska znanstvena raziskovanja« (»Komis«), ki ji prav tako načeluje.

Poleg nekaj manj kot 100 razprav iz različnih strok s področja nalezljivih bolezni je prof. Todorović napisal zajetni učbenik »Akutne infektivne bolesi« (II. spopolnjena izdaja je iz leta 1947).

Prof. Todorović je redni član Srpske akademije nauka, tajnik njenega Medicinskega razreda in od 1948 dopisni član Jugoslavske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu.

Rojen 21. februarja 1886 v Gospiću. Redni profesor za botaniko na Prirodoslovno-matematični fakulteti vseučilišča v Zagrebu. Za dopisnega člana Akademije v razredu za prirodoslovne in medicinske vede je bil izvoljen dne 2. junija 1953.

Osnovno in srednjo šolo je dovršil v Gospiću, prirodopisno stroko je začel študirati na zagrebški, nadaljeval in končal jo je pa 1908 na dunajski univerzi. Do leta 1912 je služboval kot asistent pri dunajskem Botaničnem zavodu, nato pa odšel v Zagreb in bil kot suplent oziroma srednješolski profesor dodeljen na delo pri Botaničnem zavodu vseučilišča. Leta 1913 se je habilitiral za privatnega docenta in kmalu nato je že supliral izpraznjeno katedro botanike. Leta 1915 je postal izredni in 1918 redni profesor za botaniko ter upravnik Botaničnega zavoda in Botaničnega vrta v Zagrebu. Za časa druge svetovne vojne je bil zaprt in odstavljen. Od 1945 pa je zopet na svojem prejšnjem mestu kot redni profesor za botaniko na Prirodoslovno-matematični fakulteti vseučilišča v Zagrebu.

Prof. Vauk — lahko trdimo — je na čelu botanikov v Jugoslaviji. Še mlad, delaven in spreten eksperimentator ter izredno dober organizator znanstvenega dela je kmalu dosegel znatne uspehe pri znanstvenem delu in pri urejevanju znanstvenih delavnic.

Prof. Vauk — lahko trdimo — je na čelu botanikov v Jugoslaviji. Še mlad, delaven in spreten eksperimentator ter izredno dober organizator znanstvenega dela je kmalu dosegel znatne uspehe pri znanstvenem delu in pri urejevanju znanstvenih delavnic.

Na področju botanike se prof. Vauk ni omejil na eno samo panogo te vede, marveč je posegel na večino stranskih področij, zlasti pa na področje rastlinske fiziologije in morfološke, pa tudi sistematike in ekologije. Lotil se je tudi splošnih bioloških problemov, zlasti simbioze, biologije termalnih rastlin v zvezi z balneologijo in pa teoretske podlage sistema znanosti, predvsem botanike.

Prof. Vouku se je posrečilo ustanoviti botanično šolo, ki je vzgojila znatno število učencev. Mimo velikega števila razprav

RAZRED ZA UMETNOSTI

FRANCE BEVK

Rojen 17. septembra 1890 v Zakojci pri Cerknem (Goriško). Književnik. Za rednega člana Akademije v razredu za umetnosti je bil izvoljen dne 2. junija 1953.

Po ljudski šoli in kratkem vajenstvu v trgovini je odšel na učiteljske in v Gorici maturiral 1913. Učiteljeval je v Orehku in Novakih pri Cerknem. Leta 1917 je odšel na fronto v Galicijo in Ukrajino, 1918 pa na Madžarsko. Po zlomu Avstro-Ogrske je pustil učiteljsko službo in postal časnikar pri Večernem listu in Slovincu. Leta 1920 se je preselil v Gorico, tu urejeval Mladiko, Goriško Stražo, služ-

boval pri Narodni knjigarni in ostal pri njej kot ravnatelj do 1926. Hkrati je urejeval Čuka na pal'ci, knjige Goriške Matice ter sourejeval Naš glas. Leta 1927 je odšel v Trst, tam delal pri Edinosti, toda po treh mesecih so ga izgnali v Gorico. Leta 1934 je bil konfiniran na otoku Ventotene pri Neaplju, od koder ga je rešil PEN klub. Ob drugi svetovni vojni je bil Bevk sedem mesecev interniran, pozneje zaprt do 1943. Nato se je uvrstil med partizane kot kulturni in politični predstavnik primorskega ljudstva in se v prvih majskih dneh 1945 odpravil v Trst kot predsednik Pokrajinskega narodnoosvobodilnega odbora. Leta 1947 se je preselil v Ljubljano, kjer je bil postavljen za podpredsednika Ljudske skupščine LRS.

BIBLIOGRAFIJA

Bibliografija obsega samo knjige, ki so izšle pod Bevkovim imenom (ali enim njegovih psevdonimov). Niso pa upoštevane številne pesmi in ne še številnejša leposlovna proza, raztresena po revijah in listih (n.pr. Dom in svet, Edinost, Ilustrirani glasnik,

Jutro, Ljubljanski Zvon, Mentor, Njiva, Prijatelj, Slovenec, Ženski svet itd.) ter knjigah (Koledar Goriške Matice, Biblioteka za pouk in zabavo itd.), čeravno bi prav med to prozo marsikateri tekst dosegel obseg celotne knjige. Drame, ki niso bile izdane v obliki, knjige, niso navedene.

A. KNJIGE

1. Vano Esar (psevd.): Veseli god. Dramatični prizor v Slomškovo proslavo. V Ljubljani 1912.
2. Narod, ki izumira. Po Nansenu priredil Ivan Bežnik (psevd.). Ljubljana 1919.
3. Lovski tat. Ljudska drama v petih dejanjih. Po Gerstäckerju priredil in z režijskimi opombami opremil Franc Seljak (psevd.). Ljudski oder. Zbirka ljudskih iger 1. Ljubljana 1920.
4. Pastirčki pri kresu in plesu. Ljubljana 1920 (Mladinska knjižnica 1).
5. Enodejanke. Uredil Franc Bevč. Gorica 1921. (Vsebina: Ivane. Zaloigra v enem dejanju. Spisal Franc Kranevitter. Prevedel Franc Bevč. — Vse naše. Burka enodejanka. Spisal F. S. Finžgar. — Kje je meja? Veseloigra v enem dejanju. Po Ogrincu. — Damoklejev meč. Burka v enem dejanju. Iz nemščine. — Satan. Igrokaz v enem dejanju.)
6. Malčki in palčki. Za primorsko deco zbral in priredil France Bevč. Gorica 1921.
7. Pesmi. Gorica 1921.
8. Faraon. Trst 1922. Gl. Dom in svet 1917, 119—120.
9. Rablji. Gorica 1923. Gl. tudi Dom in svet 1922, 23—25.
10. Tatič. Moja mati. Idrija 1923. Gl. tudi Tatič, Mentor 1916—17, 1, 37, 79, 125 in št. 105 (Tatič, 1952).
11. Mlada Zora. Narodne pripovedne pesmi. Izbral in priredil France Bevč. Gorica 1924.
12. Bedak Pavlek. Otroške igre. (Glasbene točke zložil Vinko Vodopivec.) Trst 1925. (Vsebina: Bedak Pavlek. — Skrb in smrt. — Kraljič in služabnik. — Neubogljivec. — Dobrota je sirota.)
13. Ivan Bežnik (psevd.): Otroci stepe. Narodnopsne črtice o Kirgizih in Turkmenih. Gorica 1925.
14. Pri črevljarju. Uglasbil Ferdo Juvanc. Ljubljana 1925. (Solski oder. Zbirka glasbenih in pevskih prizorov 2.) Gl. tudi Mladika 1921, 204.
15. Kaj vse mali Tonček zna. Kaj mi znamo, kako se igramo. Pisane podobe. Ah, kako lepo. Oglejte si učene živali! Slikanice. 1925. Daljše besedilo v verzih spisal F(rance) B(evč).
16. Kajn. Drama (v treh dejanjih). Ljubljana 1925. Gl. tudi Dom in svet 1925, 27, 77.
17. Smrt pred hišo. Roman. Gorica 1925. — Za Izbrane spise predelal pod naslovom Ljudje pod Osojnikom, 1954.
18. Brat Frančišek. Gorica 1926. Knjiga je posvečena † dr. Antonu Gregorčiču. Gl. tudi Jutro 1926, št. 88, str. 8—9 (odlomek iz 5. pogl., str. 50—55). Druga izdaja en mesec po prvi izdaji.
19. Hiša v strugi. Ljubljana 1927. Gl. 20. poglavje: Naš glas IV (1928), št. 1, str. 28—29.
20. Jakec in njegova ljubezen. V Trstu 1927. Gl. tudi Edinost LII (1927), št. 133—184; Izbrani spisi II, 1952 (pod naslovom Bridka ljubezen).

21. Kresna noč. Trst. Književna družina Luč, 1927. — Nekoliko predelano v Kresna noč. Vihar. 1935 (Izbrani spisi II).
22. Krvavi jezdec. Prva knjiga romana iz XIV. stoletja. Znamenja na nebu. Gorica 1927.
23. Krvavi jezdec. Prva knjiga romana iz štirinajstega stoletja. Znamenja na nebu. Druga izdaja. Gorica 1928.
24. Vihar. Ribiška zgodba. Trst 1928. (Književna družina Luč.) Druga izdaja Izbrani spisi II, 1935 (tekst spremenjen).
25. Jože Jeram (psevd.): Zastava v vetru. Povest. Ljubljana 1928.
26. Skorpioni zemlje. Druga knjiga romana iz XIV. stoletja Znamenja na nebu. Gorica 1929.
27. Črni bratje in sestre. Tretja knjiga romana iz XIV. stoletja Znamenja na nebu. Gorica 1929.
28. Krivda. Povest. Trst 1929. Književna družina Luč. V Izbranih spisih I, 1934 (pod št. 57).
29. Muke gospe Vere. Trst 1929. Književna družina Luč. Gl. tudi Dom in svet 1925, 4, 66, 97, 129, 161, 193, 233, 265; Izbrani spisi II, 1925.
30. Sestra in drugi spisi. (Biblioteka za pouk in zabavo 2.) 1929. V isti zbirki še: Konjski tatovi. Prevod. F. B.
31. Tuje dete in drugi spisi. Trst (Biblioteka za pouk in zabavo 1) 1929. Gl. tudi Mladika 1922, 54; Izbrani spisi III, 1953.
32. V zablodah. Roman. Ljubljana 1929 (Knezova knjižnica 23).
33. Človek proti človeku. Gorica 1930. Gl. tudi Človek proti človeku, 1937; Izbrani spisi III, pod št. 69.
34. Gospodična Irma. Ljubljana 1930.
35. Jagoda. Gorica 1930. Ta novela je ponatis iz Koledarja Goriške Matice za leto 1930, kjer je izšla pod naslovom Pastirček Matevžek in pod avtorskim psevdonimom »Tone Čemažar«.
36. Julijan Sever. Trst. Književna družina Luč. 1930. Gl. tudi Dom in svet 1926, 7, 75, 104, 171, 203, 236, 262; Izbrani spisi II (1952).
37. Nagrada in drugi spisi. Trst 1930 (Biblioteka za pouk in zabavo 7).
38. Umirajoči bog Triglav. Gorica 1930.
39. Živi mrlič in drugi spisi. Trst 1930 (Biblioteka za pouk in zabavo 10).
40. Tone Čemažar (psevd.): Burkež gospoda Viterga. Zgodovinska povest. Gorica 1931.
41. Kamnarjev Jurij. Spisal France Seljak (psevd.). Celje 1931 (Mohorjeva knjižnica 38). Gl. tudi Mladika 1930, 1, 41, 81, 121, 161, 201, 241, 281, 321, 361, 401, 441.
42. Lukec in njegov škorec. Povest za mladino. Ljubljana 1931 (Knjižnica Mladinske matice 13). Nadaljevanje gl. Lukec išče očeta (št. 46).
43. Predporočna noč in drugi spisi. Trst 1931. (Biblioteka za pouk in zabavo 12.)
44. Stražni ognji. Povest. Celje 1931. (Slovenske večernice 84.) Gl. Stražni ognji, 1938, pod št. 78. Tekst je nespremenjen.
45. Vedomec. Roman. Gorica 1931.
46. Lukec išče očeta. Povest za mladino. Ljubljana 1932. (Knjižnica Mladinske matice 17.) Nadaljevanje povesti navedene pri št. 42.
47. Slepce je videl in drugi spisi. Trst 1932. (Biblioteka za pouk in zabavo 14.)
48. Železna kača. Roman. Gorica 1932. Gl. tudi Železna kača, pod št. 89.

49. Žerjavi. Ljubljana 1932. XXVI. pogl. je izšlo predtem v Jutru 1932, št. 206.
50. Dedič. Gorica 1933.
51. Gmajna. Gorica 1933. (Književna družina Luč.) (Vsebina: Gmajna. — Drobna. — Laz. — Koza.) Novela Gmajna je ponatis iz Koledarja Goriške Matice za leto 1933, kjer je izšla pod avtorskim psevdonimom Tone Čemažar, ostale tri novele so pa tu prvič priobčene.
52. Kozorog. Pripovedka. Gorica 1933.
53. Povesti o strahovih. Gorica 1933.
54. Veliki Tomaž. Povest. Celje 1933. (Mohorjeva knjižnica 55.) Gl. tudi Mladika 1932, 1, 41, 81, 121, 161, 201, 241, 281, 321, 361, 401, 441; nekoliko spremenjen tekst pod št. 55.
55. Veliki Tomaž. Povest. Gorica 1933.
56. Živa groza in drugi spisi. Gorica 1933. (Biblioteka za pouk in zabavo 16.)
57. Ljudje pod Osojnikom. Krivda. Ljubljana 1934. (Izbrani spisi I.) Povest Ljudje pod Osojnikom je predelana po romanu Smrt pred hišo, gl. št. 17. Povest Krivda, gl. št. 28.
58. Tovariša. Povest za mladino. Ljubljana 1934. (Knjižnica Mladinske matice 26.)
59. Tone Čemažar (psevd.): Bridka ljubezen in drugi spisi. 1935. Biblioteka za pouk in zabavo 18.)
60. Huda ura. Povest. Celje 1935. (Mohorjeva knjižnica 74.) Glej tudi Mladika 1934, 3, 42, 83, 124, 163, 203, 244, 283, 326, 365, 408, 443; gl. tudi Huda ura pod št. 81.
61. Mrtvi se vračajo. Gorica 1935. (Književna zbirka Luč.) Slovensko besedilo z italijanskim naslovom I morti ritornano. Gl. tudi Dom in svet 1930, 17, 74, 141, 202, 230.
62. Kresna noč. Vihar. Ljubljana 1935. (Izbrani spisi II.) Kresna noč, glej št. 21 Vihar št. 24.
63. Pastirci. Ljubljana 1935. (Knjižnica Mladinske matice 30.) Glej Pastirci št. 92.
64. Samote. 3 povesti. Ljubljana 1935. Vsebina: Greh pogoniča Zidreja. — Zapeljivec. — Preužitkar. Gl. Obračun. Novele št. 96.
65. Izlet na Špansko. Potopisne črtice. Gorica 1936. (Knjižna zbirka Luč.)
66. Srebrniki. Ljubljana 1936. Gl. Srebrniki št. 70.
67. V mestu gorijo luči. Ljubljana 1936. (Rodbinska knjižnica 20.) Glej Prijatelj 1936, št. 5—12 in 1937, št. 1—2; Morje luči št. 90.
68. Vesele zgodbe. Zbral in prevedel Tone Čemažar (psevd.). Gorica 1936.
69. Človek proti človeku. Ljubljana 1937. (Izbrani spisi III.) Gl. št. 33.
70. Srebrniki. Povest. Gorica 1937. Gl. št. 66; tekst je nekoliko spremenjen.
71. Ubogi zlodej. Povest. Gorica 1937. Gl. tudi Dom in svet 1934, 147, 253, 331, 453; 1935, 54, 122, 189, 245, 315, 389, 491.
72. Bajtar Mihale in drugi spisi. Gorica 1938. (Biblioteka za pouk in zabavo 22.) Gl. tudi Dom in svet 1937—38, 19, 147; Novele št. 91; Obračun. Novele št. 96.
73. Huda čarovnica Čirimbara. Pravljica. Ljubljana 1938. Gl. tudi št. 74.
74. Čarovnica Čirimbara. Pravljičice 1938. Predelana izdaja prejšnje (št. 73).

75. Deset dni v Bolgariji. Potopisne črtice. Gorica 1938. (Knjižna zbirka Luč.)
76. Kaplan Martin Čedermac. Spisal Pavle Sedmak (psevd.). V Ljubljani 1938. — Odlomek pod naslovom Za našo besedo in pesem. Ženski svet 1939, 227—229.
77. Lepo vedenje. Sestavil Jerko Jermol (psevd.). Gorica 1938.
78. Stražni ognji. Gorica 1938. Gl. Stražni ognji št. 44. Tekst je nespremenjen.
79. Dan se je nagibal. Novele. Gorica 1939. Vsebina: Dan se je nagibal (gl. Dom in svet 1931, 142—152; tekst je nekoliko spremenjen). — Oče (gl. Ilustrirani glasnik 1916, št. 14, str. 116; Straža 1917, št. 42; Dom in svet 1937—38, 220—229; Obračun. Novele, 1950, št. 96). — Slovo. — Tobačnica. — Hanca. — Petnajst cigaret (gl. Prijatelj VII, 1935, št. 12, 337—339). — Odpustnica. — Tovariš. — Smeh (gl. Prijatelj IX, 1935, št. 5, 148—149). — Barake. — Umiranje. — Cene Zonta (gl. Dom in svet 1937—38, 266—273).
80. Grivarjevi otroci. Povest za mladino. V Ljubljani 1939. (Vrtičeva knjižnica 2.) Gl. št. 102.
81. Huda ura. Gorica 1939. Gl. št. 60.
82. Legende. Ljubljana 1939. Vsebina: Marija z Robidja (gl. Dom in svet 1936, 11—21). — Peta zapoved (gl. Mladika 1936, 88—94). — Češnja (gl. Dom in svet 1936, 363—372). — Pobožni zidar. — Bogati mlinar. — Poslednja tolažba. — Marija in razbojnik. — Božja marita (gl. Mladika 1937, 87—90). — Pevec Gruje (gl. Dom in svet 1937—38, 310—319).
83. Pesterna. Povest. Gorica 1939. Gl. št. 104.
84. Plešimož. Gorica 1939.
85. Pravica do življenja. Celje 1939. (Slovenske večernice 92.)
86. Mlada njiva. Novele. Ljubljana 1940. (Naša knjiga 4.)
87. Kaplan Martin Čedermac. Trst 1946. — Andrej Budal: Ob drugi izdaji (Leposlovna knjižnica 2.) Gl. Kaplan Martin Čedermac št. 76.
88. Med dvema vojnama. Novele in črtice. Trst 1946. (Leposlovna knjižnica 1.) Vsebina: Na prelomu (gl. Seljak France, Dom in svet 1929, 252, 264; Obračun št. 96; Domotožje, Obračun, Novele št. 91); Medaljon, Pismo (gl. Dom in svet 1919, 140—142). — Nevihta (gl. Prijatelj XIII, 1939, št. 9, 319). — Slabič.
89. Železna kača. Celje 1946. (Zadružna knjižna izdaja 12.) Gl. št. 48.
90. Morje luči. Trst 1947. Gl. V mestu gorijo luči št. 67.
91. Novele. Celje 1947. (Zadružna knjižna izdaja 22.) Vsebina: Modesta. — Bajtar Mihale (gl. št. 72). — Granata (gl. Dom in svet 1936, 483—498; Obračun, Novele št. 96). — Menče (gl. Dom in svet 1936, 169, 272; Obračun, Novele št. 96).
92. Pastirci. (Jagoda.) Dve povesti. Ljubljana. Mladinska knjiga 1947. Gl. št. 65.
93. Tonček. Povest. Ljubljana. Mladinska knjiga 1948.
94. Mati. Celje. Mohorjeva družba 1948. (Zadružna knjižna izdaja, Leposlovna knjižnica 14.) Gl. tudi Dom in svet 1929, 11, 70, 108, 135.
95. Otroška leta. Avtobiografske črtice. Ljubljana. Mladinska knjiga 1949. (Pionirska knjižnica.) — Levstikova nagrada Mladinske knjige 1949.
96. Obračun. Novele. Ljubljana 1950.
97. Snemalna knjiga za film. Trst 1950.
98. Še bo kdaj pomlad. Scenarij. Ljubljana 1950.

99. Mali upornik. Ljubljana. Mladinska knjiga 1951. (Pionirska knjižnica.)
100. Narod se je uprl. Izbor proze. Uredil France Bevk. Ljubljana 1951.
101. Črni bratje. Ljubljana. Mladinska knjiga 1952.
102. Grivarjevi otroci. Ljubljana. Mladinska knjiga 1952. (Bevkovo izbrano mladinsko delo 3.) Gl. št. 80.
103. Kmetič in volk. Tri igrice za ročne lutke. Ljubljana. Mladinska knjiga 1952. (Lutkovni oder 7.) — Vsebina: Kmetič in volk. — Trbue in razbojnik. — Teliček Rjavček.
104. Pesterna. V Ljubljani. Mladinska knjiga 1952. (Bevkovo izbrano mladinsko delo 2.) Gl. št. 83.
105. Tatič. (2. izdaja.) V Ljubljani. Mladinska knjiga 1952. (Bevkovo izbrano mladinsko delo 1.) Gl. št. 10.
106. Začudene oči. Koper 1952. (Naši pesniki in pisatelji 4.) Glej tudi Ljubljanski Zvon 1956, 39, 145, 265, 455, 559.
107. Obnašaj se spodobno! V Ljubljani. Mladinska knjiga 1953.
108. Pot v svobodo. V Ljubljani 1953.
109. Tonček. V Ljubljani. Mladinska knjiga 1953. (Bevkovo izbrano mladinsko delo.) Gl. št. 93.
110. Tonček. Igra v šestih slikah. Ljubljana. Mladinska knjiga 1953. (Mladinski oder 20.) Str. 93—102: Valo Bratina, Režijske in scenografske opombe.

B. PREVODI BEVKOVEGA DELA

- Gli uccisori. Prevedel Giusti. I nostri quaderni 1926. (Naslov izvirnika: Rablji, gl. A, št. 9; isti prevajalec je prevedel tudi Most samomorilcev, delo istega pisatelja.)
- In the Depth. A Play in One Act. Translated from the Slovene by Anthony J. Klančar in collaboration with Florence Noyes. London. Eyre and Spottiswoode Lim. 1936. 4°. Reprinted from the Slavonic Review, XV (1936). (Naslov izvirnika: V globini. Igra v enem dejanju. Ljubljanski Zvon 1922, 678—685, 734—740.)
- I Fuochi di S. Giovanni. Versione dallo sloveno e prefazione di Umberto Urbani. 1937. Edizioni Le lingue estere — Milano. 176 str., 4°. (Naslov izvirnika: Kresna noč, gl. A, št. 21.)
- Kaplan Martin Čedermac. Zo slovinskej pôvodiny preložil Koloman K. Geraldini. V Bratislave. Vydala Spoločnosť priateľov klasických kníh. 218 + (III) str. z 1 zemljevidom, 8°. (Naslov izvirnika: Pavle Sedmak: Kaplan Martin Čedermac, gl. A, št. 76.)
- Granata. (Mala biblioteka 36.) Prosveta, izdavačko podjetje Srbije. Beograd 1949. Preveo sa slovenačkog Duza Radović. 31 str. + (I). 8°. (Naslov izvirnika: Granata. Gl. A, št. 91.)
- Čobančiči. Pripovetke. Prevela sa slovenačkog Vida Pečnik. (Moja knjiga.) Novo pokolenje 1950, 356 str., 8°. (Naslov izvirnika: Pastirci. Gl. A, št. 65.)
- Tonček. Pripovijetka. (Novo pokolenje.) Zagreb, 1949, Beograd. Tipografija, grafičko nakladni zavod u Zagrebu. (Pionirska biblioteka.) Preveo sa slovenskoga Ćiro Ćulić. 94 str., 4°. Ilustrirao Mirko Ostojica. (Naslov izvirnika: Tonček, gl. A, št. 109.)
- Grivarevite deca. (Prevel Bang'a Čašuleva. Ilustriral Pande Jarevski.) Skopje. Kočo Racin. 1952. 82 + (II) str., s slikami, 8°. (Naslov izvirnika: Grivarjevi otroci, gl. št. 80.)
- Mali buntovnik. Ilustrirao Dalibor Parać. Prevela sa slovenskog Anđelka Martić. Mladost, Zagreb 1953. 118 str., 8°. (Naslov izvirnika: Mali upornik, gl. št. 99.)

PAVEL GOLIA

Rojen dne 10. aprila 1887 v Trebnjem na Dolenjskem. Književnik in upravnik Slovenskega narodnega gledališča v pokoju. Za rednega člana Akademije v razredu za umetnosti je bil izvoljen dne 2. junija 1953.

Osnovno šolo je obiskoval v Trebnjem, Mokronogu, Metliki in Novem mestu, kjer je dovršil tudi nižjo gimnazijo in vstopil jeseni 1903 v karlovško kadetnico. Kot aktivni častnik je služboval od 1907 do 1914 najprej v Trstu, nato v Ljubljani ter odšel septembra 1914 na rusko fronto. Septembra 1915 se je s celo četo prebil na rusko stran. V Rusiji

je živel najprej kot vojni ujetnik, a v začetku leta 1916 se je javil štabu I. srbske prostovoljske divizije. V imenu tega štaba je po ujetniških taboriščih zbiral slovenske, hrvatske in srbske dobrovoljce. Kasneje se je udeležil pohoda na Dobruđžo, kjer je bil ranjen. Leta 1917 je zaradi nesoglasja z velesrbsko politiko v dobrovoljskih enotah prestopil v rusko armado in se je kot štabni kapetan vrnil na romunsko fronto. Leta 1918 se je priključil francoski vojni misiji kot strokovnjak za jugoslovanska vprašanja in se z misijo vrnil v Moskvo. Tu je živel kot novinar in se zelo intenzivno zanimal za rusko gledališče, posebej še za Hudožestveni teater. Januarja 1919 se je vrnil v Ljubljano. Tu je februarja istega leta prevzel mesto dramaturga v ljubljanski drami, leta 1922 pa je postal njen direktor. Od leta 1919 do decembra 1943 je bil neprekinjeno pri gledališču, bodisi v Ljubljani, Beogradu ali Osijeku. Po osvoboditvi je bil upravnik Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani, dokler ni decembra 1946 stopil v pokoj.

Pesmi je začel pisati že v gimnaziji, a v letih 1907 do 1913 je v Trstu pripravil pesniško zbirko z naslovom Blodnje. Izročil jo je Otonu Župančiču, takratnemu uredniku Slovana, kjer je v letih 1914 in 1915 izšla večina teh pesmi. Kasneje, ko se je

začel ukvarjati z gledališčem, je pisal tudi dramska dela, hkrati pa se lotil prevajanja, prevajal je drame, prozo, mladinske knjige in pesmi ter prepesnil Šilihovo Pravljico o carjeviču Jeruslanu.

Goljeva pesem se že od vsega začetka uspešno upira impresionistični dediščini naše poezije ter uveljavlja tako formalno zlasti pa še vsebinsko nove elemente, ki imajo svoj izvor v dobi in v svojevrstni pesnikovi osebnosti. Kot plod izrazito senzualnega odnosa do sveta in sebe se njegova pesem giblje med ekstatičnim navdušenjem nad lepoto in razočaranjem, ki ga povzročajo protislovnosti družbene ureditve in notranje organizacije človeka. Zato je v njegovem delu mnogo presenetljivo iskrenih izpovedi, na drugi strani pa polno živahnega, bohemskega protesta. Prva poteza družji Goljo z modernim ekspresionizmom, druga pa ga veže s fin de sièclem.

Med drugimi deli Pavla Golje zavzemajo najpomembnejše mesto mladinske igre. Odlikuje jih živahna domišljija, humor, intimno poznavanje otroške duševnosti, neprisiljen a učinkovit optimizem in odrska efektnost. Nekatere med njimi so doživele čez deset uprizoritvenih sezon, kar pomeni tak gledališki uspeh, kakršnega slovenska dramatika skoraj ne pozna.

BIBLIOGRAFIJA

I. Pesniške zbirke

Večerna pesmarica. Ljubljana 1921.

Pesmi o zlatolaskah. Ljubljana 1921.

Pesmi. Ljubljana 1936.

Izbrane pesmi. Pesmi je zbral in uredil Filip Kalan. Ljubljana 1950.

II. Dramatska dela

A. Objavljena

Petrčkove poslednje sanje. Božična povest v štirih slikah. Ljubljana 1923.

Triglavska bajka. Pravljična igra v petih slikah. Ljubljana 1927.

Princeska in pastirček. Pravljična igra v petih dejanjih. Ljubljana 1931.

Jurček. Pravljična igra v štirih dejanjih. Ljubljana 1932.

Kulturna prireditve v črni mlaki. Veseloigra v treh dejanjih. Ljubljana 1933.

Sneguljčica. Igra v osmih slikah. Ljubljana 1950.

Jurček. Pravljična igra v štirih dejanjih s prologom. Ljubljana 1951.

Igre. Ljubljana 1953. Vsebinska: Princeska in pastirček; Jurček; Sreče igraček; Uboga Ančka; Sneguljčica.

B. Neobjavljena

- Betlehemska legenda (s prvotnim naslovom: Kralj brezpravnih). Premiera 23. decembra 1928.
Bratomor na Metavi. Premiera 6. novembra 1935. Dva odlomka objavljena v Gledališkem listu — Drama 1935/36, št. 6.
Dobrudža. Premiera 30. novembra 1938.

III. Pesmi (objave v periodikah)

Žalostni večeri. Slovan 1913, 230. — Alkohol. Slovan 1914, 65. — V spominsko knjigo. Slovan 1914, 80. — Prebudi se. Slovan 1914, 102. — Ob uri mraka. Slovan 1914, 110. — Pismo. Slovan 1914, 146. — Vprašanja. Slovan 1914, 146. — Umirajoči. Slovan 1914, 252. — Žalostni večeri. Slovan 1914, 257. — Jesen. Slovan 1914, 264. — Jaz te ljubim. Slovan 1914, 310. — Sonet. Slovan 1914, 327. — Moja duša. Slovan 1914, 321. — Pismo prijatelju Gabrijelusu. Slovan 1914, 330. — Gospa. Slovan 1914, 336. — Dolenjsko jutro. Slovan 1914, 336. — Izseljenci. Slovan 1914, 347. — Pepelnična sreda. Ljubljanski Zvon 1914, 202. — Pevec. Ljubljanski Zvon 1914, 202. — V senci poznih ur. Ljubljanski Zvon 1914, 345. — Zimsko popoldne. Ljubljanski Zvon 1914, 555. — Jesen leži nad vrti. Slovan 1915, 7. — Noči brez pokoja. Slovan 1915, 40. — Notturmo. Slovan 1915, 100. — In hipoma. Slovan 1915, 115. — Kostum iz črnega baržuna. Slovan 1915, 117. — Veliki petek. Slovan 1915, 117. — Mojim profesorjem. Slovan 1915, 126. — Pesem Don Juana. Slovan 1915, 126. — Eksprincesa sanj. Slovan 1915, 132. — Iz cikla »Izprehodi po krasu«. Slovan 1915, 137. — Mesečina. Slovan 1915, 161. — Bol. Slovan 1915, 176. — O, Ester, o, Renée. Ljubljanski Zvon 1915, 289. — Pesem poljan. Ljubljanski Zvon 1919, 65. — Domotožje. Ljubljanski Zvon 1919, 116. — Lestve. Ljubljanski Zvon 1919, 143. — Procesija. Ljubljanski Zvon 1919, 193. — Gorijske zvezde. Ljubljanski Zvon 1919, 182. — Iz cikla: 1914/15. Ljubljanski Zvon 1915, 193. Vsebinska: Pismo prijatelju Gabrijelčiču; Nevesti padlega junaka; Bojišče; Poznam roko. — Iz cikla »Pisma Domovini«. Ljubljanski Zvon 1919, 130. — Zimski motiv. Ljubljanski Zvon 1919, 271. — Brez sna (iz zbirke: Harpa izgnanika). Ljubljanski Zvon 1919, 371. — Na bojišču. Ljubljanski Zvon 1919, 513. — Roke tolažbe. Svoboda 1919, 37. — Stepa. Svoboda 1919, 44. — Iz cikla »Pisma domovini«. Svoboda 1919, 57. — Vrtec Jelene Petrovne. Svoboda 1919, 57. — Srečanje. Svoboda 1919, 77. — Zlatolaska. Svoboda 1919, 85. — Iz knjige »Pesmi o zlatolaskah«. Ljubljanski Zvon 1921, 65. Vsebinska: Magdalena; In skoro bo dan...; Mračno mladoletje; Zapuščena; Hči noči. — Peterčkove poslednje sanje (odlomek). Jutro 1921, št. 301, 9. — Iz knjige: »Večerna pesmarica«. Ljubljanski Zvon 1923, 193—6. Vsebinska: Pogovori z Njim; Odrešenika ni...; Ni več solnce... — Pesmi. Ljubljanski Zvon 1926, 1. Vsebinska: Kanarček in poet; Marija v polju; Manifest. — Trubadurjeva izpoved. Ljubljanski Zvon 1926, 107. — Večer. Ljubljanski Zvon 1926, 182. — O mraku. Ljubljanski Zvon 1926, 224. — Vera. Ljubljanski Zvon 1926, 302. — Dezertjerji. Ljubljanski Zvon 1926, 341. — Najtišji zvok. Ljubljanski Zvon 1926, 452. — Na vojno. Ženski svet 1926, 270. — Ti nosiš križ. Ženski svet 1926, 342. — Marche funèbre.

Ljubljanski Zvon 1927, 84. — Večernice. Ljubljanski Zvon 1918, 257. — Ribice. Ljubljanski Zvon 1927, 577. — Večernice. Ljubljanski Zvon 1927, 642. — Deseti brat. Ženski svet 1927, 12. — Pomladna romanca. Ženski svet 1927, 146. — Uspavanka, Odmevi I, 1929—1930, knj. I, 19. — Krota. Odmevi I, 1929—1930, knj. II, 37. — Iz novejših pesmi. Odmevi I, 1929—1930, knj. IV, 31. Vsebina: Milan Pugelj; Prijatelj moj, 6. IX. 1930; Pijanec; Najnovejša pisarija. — Uspavanka. Mlado jutro 1931, št. 42, str. 3. — Iz pravljice »Srce igračk«. Mlado jutro 1933, št. 1, str. 3. — Iz pravljice »Srce igračk«. Mlado jutro 1933, št. 1, str. 2. Vsebina: Velika punčka; Pici-puci-pacica; Mala punčka. — Privid. Ljubljanski Zvon 1935, 189—91. — Marijina kapela. Sodobnost 1935, 97. — Petdesetletnica. Sodobnost 1938, 103. — Balada o grehotni fregati. Umetnost 1941—42, Živa njiva 22. — Odlomki iz komedije »Medicina v Črni mlaki«. Umetnost 1941—42, Živa njiva 36. — Chanson triste. Umetnost 1941—42, Živa njiva 41. — Prolog. Umetnost 1942—43, Živa njiva 101. — Ivan Cankar. Podoba Ivana Cankarja I, 54, 1945. — Talec. Slovenski Poročevalec 1945, št. 24. — Prolog k otvoritvi Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani v sezoni 1945/46. Gledališki list SNG v Ljubljani — Drama 1945/46, 1. — Slovenska mladina govori. Novi Svet 1946, 17. — Aleš Stanovnik govori iz groba. Novi Svet 1946, 19. — Balada o nesrečnem doktorju Vladimirju Kantetu. Novi Svet 1946, 20. — Jesenska idila. Novi Svet 1946, 22. — Življenje. Novi Svet 1947, 216. — Balada o črnih grenadirjih in partizanih. Novi Svet 1947, 217. — Slovenska mladina govori (odlomki). Glas mladih 1947, št. 4. — Pohorski bataljon. Novi Svet 1948, 961. — Bratovska pesem. Novi Svet 1948, 205—7. — Polževa snubitev. (Po ljudski pesmi.) Ciciban 1948—49, 170—171. — Medvedova svatba. (Po narodni pesmi.) Ciciban 1949—50, 52. — Petelinček se ženi. (Po narodni pesmi.) Ciciban 1949—50, 84. — Lisica in petelin. Ciciban 1949—50, 120. — Kos. Pionir 1949/50, 185. — Ljudski motivi. Novi Svet 1950, 391. Vsebina: Gospod Baroda; Kresnice; Sirotek na materinem grobu. — Starec. Novi Svet 1950, 908. — Pismo v Pariz (Francetu Miheliču). Novi Svet 1950, 602. — Zajčja šola (Prizor iz mladostne igre). Ciciban 1950—51, 37. — Mravljinčja družina in polž. Ciciban 1950—51, 58. — Kos. (Po belokranjski narodni pesmi.) Ciciban 1950—51, 136. — Tovarišu Bojanu Pečku (ob 40-letnem igralskem jubileju). Gledališki list SNG — Drama 1950/51, št. 7, str. 216. — F. S. Finžgarju ob osemdesetletnici. Novi Svet 1951, 315. — Smrt albatrosa na prekoceanski ladji »Florida«. Novi Svet 1951, 516—17. — Pomlad na Dolenjskem. Nova obzorja 1951, 581. — Pesmi in balade. Novi Svet 1951, 1070. Vsebina: Poslednja melodija; Slovo; Micika Koširjeva (Ljudski motiv); Dominik (Ljudski motiv); Balada o kadetu. — Železne dveri. Nova obzorja 1951, 581. — Pesmi in balade. Novi Svet 1952, 486. Vsebina: Hrepenenje; Oktave; Urška in Matija; Krajcar (Ljudski motiv). — Pesmi. Novi Svet 1952, 903. Vsebina: Franu Lipahu; Ivanu Levarju; Kadetnica v Karlovcu; Melodija. — Pesem o krasu. (V spomin Srečku Kosovelu.) Novi Razgledi 1952, št. 1, str. 16. — Galjot. Obzornik 1952, 274. — Grajski vrtnar. (Ljudski motiv.) Zbornik Prešernove knjižnice 1952, 59.

IV. Članki

† Ignacij Borštnik. Slovenski Narod 1919, št. 223.

Na Borštnikovem grobu. Govor dramaturga gosp. Golija. Slovenski Narod 1919, št. 226.

Pol sezone v drami. Slovenski Narod 1920, št. 61.

Pol sezone v drami ali razkačeni krivi prerok. Slovenski Narod 1920, št. 72.

Ruski gostje v Ljubljani. Gledališki list — Drama 1920/21, 16.

Hudožestveni teatr. Gledališki list — Drama 1920/21, 16.

»Mladoletje« Leonida Andrejeva. Gledališki list — Drama 1930/31, 1.

Dragi Osip Andrejevič (čestitke ob 25 letnici gledališkega dela). Gledališki list — Opera 1937/38, 130.

O »Triglavski bajki«. Gledališki list — Drama 1945/46, 85.

BORIS KALIN

Rojen 24. junija 1905 v Solkanu pri Gorici. Redni profesor za kiparstvo na Akademiji upodabljajočih umetnosti v Ljubljani. Za rednega člana Akademije v razredu za umetnosti je bil izvoljen dne 2. junija 1953.

V Ljubljani je končal tri razrede gimnazije, nato pa se vpisal v kiparski oddelek na Tehnični srednji šoli (profesor A. Repič). Leta 1924 je bil sprejet na Umetniško akademijo v Zagrebu, kjer je študiral kiparstvo pri R. Valdecu, F. Kršiniću in I. Kerdiću. Nato je bil v mojstrski šoli Ivana Meštrovića. Po absolutoriju je delal 8 let za kamnoseško podjetje v Ljubljani. Leta 1938 je priredil prvo samostojno razstavo in se takoj uveljavil. Sledilo je več študijskih potovanj v inozemstvo. Leta 1941 se je vključil v narodnoosvobodilno gibanje in v njem aktivno sodeloval do leta 1945, ko ga je zaprla domobranska policija. Po osvoboditvi živi v Ljubljani. Leta 1945 je bil imenovan za rednega profesorja kiparstva na Akademiji upodabljajočih umetnosti v Ljubljani. Leta 1947 ga je Komite za znanost in kulturo pri vladi FLRJ imenoval za kiparja-mojstra.

Razstavljal je v Ljubljani, Mariboru, Trstu, Gorici, Zagrebu, Beogradu, Skoplju, Pragi, Parizu, Moskvi in Leningradu.

Leta 1947 in 1948 je bil nagrajen z nagrado za kiparstvo Komiteja za znanost in kulturo pri vladi FLRJ. Trikrat je prejel Prešernovo nagrado.

Dela predvsem v marmoru in bronu. Odličen je kot portretist. Izvršil je več kiparsko pomembnih spomenikov osvobodilnega gibanja. Doprsni portret maršala Tita spada med najboljše svoje vrste. Pozornost vzbujajo razpoloženski kipi Večer, Dekle z draperijo, Petnajstletna, Grupa mladincev in Jutro.

Boris Kalin spada med najuspelejše slovenske kiparje; zgodaj si je ustvaril lasten slog, ki spaja intimno doživetje motiva z monumentalnim izrazom.

GLAVNA DELA

- Zerjavov spomenik, pokopališče Sv. Križ v Ljubljani, marmor, 1931.
Dekorativen relief na nebotačniku v Ljubljani, umetni kamen, 1932.
Pietà, relief, pokopališče v Dravljah, marmor, 1935.
Nagrobnik družine Verovšek, pokopališče Sv. Križ v Ljubljani, bron, 1936.
Nadškof Sedej (Stična), bron, 1937.
Portret arhitekta Glanza (privatna last), mavec, 1937.
Portret dr. Tominca (privatna last), mavec, 1937.
Portret dr. Ramovša (privatna last), bron, 1939.
Doječa mati, relief (vila pod Rožnikom), marmor, 1937.
Splavar (Bled), bron, 1937.
Portret slikarja I. Vavpotiča (privatna last), mavec, 1937.
Pomlad (privatna last), kamen, 1938.
Portret dr. Nahtigala (Slovenska akademija znanosti in umetnosti), kamen, 1938.
Portret slikarja S. Pengova (Galerija v Skoplju), bron, 1939.
Portret slikarja S. Šantla (privatna last), mavec, 1941.
Večer (Svet za prosveto in kulturo LRS), marmor, 1941.
Portret hčerke (privatna last), kamen, 1942.
Portret dečka (Moderna galerija v Ljubljani), bron, 1942.
Dekle z draperijo (Predsedstvo Izvršnega sveta LRS), marmor, 1945.
Petnajstletna (Dramsko gledališče, Beograd), bron, 1945.
Talec (spomenik v Kamniku), bron, 1946.
Skupina mladincev (vila Bled), bron, 1947.
Jutro (vila Bled), kamen, 1948.
Portret maršala Tita (predsedstvo vlade FLRJ), marmor, 1948.
Partizan (spomenik na Vrhniki), kamen, 1950.
Talec (spomenik v Begunjah), bron, 1951.
Ječa (spomenik v Begunjah), bron, 1952.
Mučenec (spomenik v Begunjah), bron, 1952.
Primož Trubar (spomenik v Celju), bron, 1952.

MARJAN KOZINA

Rojen 4. junija 1907 v Novem mestu. Izredni profesor na kompozicijskem oddelku Akademije za glasbo. Za rednega člana Akademije v razredu za umetnosti je bil izvoljen 2. junija 1953.

V Novem mestu je obiskoval osnovno in srednjo šolo ter maturiral leta 1925. Nato se je vpisal na univerzo v Ljubljani, hkrati pa na državni konservatorij, kjer je študiral violino pri prof. Janu Šlajsu. Kmalu se je odločil za kompozicijo in opustil visokošolski študij ter se vpisal na dunajsko akademijo za glasbo v oddelek za kompozicijo pri prof. dr. Josipu Marxu. Študij je

končal z absolutorijem leta 1930. Dve leti nato je diplomiral še v Pragi pri skladatelju Jos. Suku in opravil dirigentski seminar pri prof. Nikolaju Malku.

Po končanih študijah je nastopil mesto korepetitorja pri Operi v Ljubljani, nato pa je prevzel mesto ravnatelja Glasbene matice v Mariboru, kjer je ostal 5 let. Beograjska Muzička akademija ga je leta 1941 pozvala kot docenta za kompozicijo. Iz Beograda je odšel leta 1943 k partizanom. Po osvoboditvi je prevzel vodstvo glasbenih oddaj radio Trst do anglo-ameriške okupacije; nato se je vrnil v Beograd na prejšnje službeno mesto. Leta 1947 se je preselil v Ljubljano in postal upravnik novoustanovljene Slovenske filharmonije, leta 1951 je bil imenovan za izrednega profesorja na kompozicijskem oddelku Akademije za glasbo.

Glasbeno delo Marjana Kozine obsega poleg študijskih del opero »Ekvinokcij« po drami Ive Vojnovića, ki je bila izvajana v Ljubljani v sezijah 1946—48, v Sarajevu 1950, dalje simfonijo, ki je bila doslej izvedena v posameznih delih kot »Ilova gora«, »Bela Krajina«, »Proti morju«. Snov celotne simfonije je doživljanje partizanske borbe. Za glas in orkester je napisal »Balade Petrice Kerempuha« (1940), dva cikla pesmi z orkestrom (1940

in 1941), a cappella-zbor »Lepa Vida« (1941) in mnogo samo-spevov s klavirjem, zborov, manjših klavirskih in violinskih skladb, slikanico za mladino itd. Za film je napisal glasbo »Brigadirji« in nekaj krajših dokumentarnih spremljav. Med celovečerne filmske stvaritve spada njegova glasba k filmoma »Na svoji zemlji« (1948) in »Kekec« (1951). Napisal je tudi baletno glasbo »Metka« po scenariju Pina Mlakarja ter več manjših scenskih glasb.

Udejstvoval se je tudi kot glasbeni recenzent in esejist in je avtor knjige »Uvod v glasbo«. Kot dirigent je nastopal v Mariboru, Ljubljani, Trstu in Beogradu na koncertnem in opernem odru.

Od njegovih del je doslej izšla v tisku partitura simfonične pesnitve »Ilova gora« ter klavirski izvleček opere »Ekvinokcij« pa nekaj klavirskih skladb in odlomkov iz filmskih glasb.

MIŠKO KRANJEC

Rojen 15. septembra 1908 v Veliki Polani v Prekmurju. Književnik. Za rednega člana Akademije v razredu za umetnosti je bil izvoljen dne 2. junija 1953.

Osnovno šolo je obiskoval od 1914 do 1921 v Veliki Polani, gimnazijo pa najprej v Murski Soboti, nato pa v Ljubljani, kjer je bil tudi gojenec Marijanišča. Od 1930 do 1933 je bil vpisan na ljubljanski univerzi, in sicer kot slušatelj slavistike. Leta 1934 je prekinil študije in se vrnil v Veliko Polano. Že v gimnaziji je postal simpatizer delavskega gibanja, ki se mu je kasneje pridružil kot aktiven borec.

Sodeloval je pri raznih naprednih revijah in časnikih, bil urednik Ognja, leta 1934 pa urednik pollegalne Ljudske pravice. Leta 1938 je kandidiral na listi združene opozicije, a v začetku januarja je bil konfiniran v Ivanjici. Ob napadu na staro Jugoslavijo je bil pozvan v Karlovac v vojsko, ob zlomu armade so ga v Zagrebu Nemci zajeli, a se mu je posrečilo pobegniti. Ponovno je bil zajet v Varaždinu, od koder je pobegnil v Veliko Polano. Tu je postal eden od organizatorjev OF v Prekmurju. Okupacijo je preživel v večnem preganjanju, dokler ni v jeseni 1944 prišel v partizanske enote.

Po osvoboditvi je postal zvezni poslanec, bil je štiri leta predsednik Društva slovenskih književnikov, sodeloval v uredništvu Ljudske pravice in Ljubljanskega dnevnika, bil direktor Cankarjeve založbe, zdaj je direktor Slovenskega knjižnega zavoda in urednik Obzornika.

Umetniško ustvarjati je pričel Miško Kranjec že zelo zgodaj. Sodeloval je najprej pri raznih rokopisnih dijaških listih, kot so bili Izvir, Plamen in Kremen, nato v Angeljčku in Orliču, kasneje še v Mentorju, Modri ptici, Ljubljanskem Zvonu in Sodobnosti, a kot pomembnejši literarni ustvarjalec se je prvič uveljavil z novelo Smehljaj, ki je izšla v zborniku Sedem mladih slovenskih pisateljev.

Miško Kranjec je izrazit realističen pripovednik, motivno pa je njegova umetnost v glavnem ujeta v območje prekmurskega kmečkega življenja in prav Kranjcu gre zasluga, da je v naši književnosti uveljavil še neznano slovensko pokrajino — slovensko Prekmurje, kar je imelo za naš narodnostni boj v stari Jugoslaviji tudi precejšen politični pomen. Vendar Kranjčeva dela niso zgolj stvaren in neprizadet opis življenja. Že v njegovih prvih proznih poskusih se pojavljajo močni lirični elementi in upor proti krivičnosti in nasilju, a polagoma se v njegovem pisanju vse bolj uveljavlja socialistična miselnost, ki se ne izraža v nasilni tendencioznosti in neživljenjskih idejnih konstrukcijah, marveč predvsem v izboru motivov in v ljubezni, s katero opisuje zatirane družbene plasti. Njegovo delo je dragocen dokument o prodiranju kapitalizma v zaostalo vas slovenskega Prekmurja ter prežeto s protestom proti socialnim krivicam, ki nujno spremljajo kapitalističen razvoj.

Kranjčevo delo je doživelo priznanje tudi izven meja Slovenije, saj so nekateri njegovi romani, novele in črtice prevedeni v hrvaščino, madžarščino in nemščino.

BIBLIOGRAFIJA

I. Knjige

- Življenje. Povest. Ljubljana 1932.
 Težaki. Ljubljana 1932.
 Sreča na vasi. Ljubljana 1933. Vsebina: Sreča na vasi; Na valovih Mure; Kati Kustecova.
 Predmestje. Roman. Ljubljana 1933.
 Pesem ceste. Ljubljana 1934.
 Satire. Dolnja Lendava 1935.
 Tri novele. Ljubljana 1935. Vsebina: Režonja na svojem; Beg s kmetov; Martin Zalig na kmetih.
 Os življenje. Roman. Ljubljana 1935.
 Zalesje se prebuja. Roman v dveh delih. Ljubljana 1936.
 Prostor na soncu. Roman. Ljubljana 1937.
 Južni vetrovi. Gorica 1937. Vsebina: Južni vetrovi; Hiša s kanarčkom.
 Kapitanovi. Roman. Ljubljana 1938.
 Povest o dobrih ljudeh. Ljubljana 1940.
 Do zadnjih meja. Roman. Ljubljana 1940.
 Tihožitja in pejsaži. Novele. Ljubljana 1945. Pejsaži; Če me ne bo; Na cesti; Tihožitje z zajci; To je moj dom; Igra; Srečanje; Jaz bom pa zdaj tako sam; Stara jablana; Podobe; Ko bo konec; Bela stena; Most; Idila v gorah; Ob zidu; Peč; Ob cesti; Žena; Za dom; Ded in vnuk; Tvoj otrok; Če jih ne bo.
 Pesem gora. Roman. Ljubljana 1946.
 Fara Svetega Ivana. Roman. Ljubljana 1947.

Majhne so te stvari. Novele. Ljubljana 1947. Vsebina: Na valovih Mure; Za en večer; Pesmi ni več; Liza; Usoda Tinča Raščana; Sreča na vasi; Davorin Ivanovič Kolenkov; Na službo; Življenje in smrt Hilarija Bogdanoviča; Južni vetrovi; Ljubezen Heli Weiszove; Beg s kmetov; Martin Žalig na kmetih.

Pomlad. Novele. Ljubljana 1947. Vsebina: Rdeči gardist; Režonja na svojem; Zgodba o dveh devicah; Pot med blažene; Ni se zgodil čudež; Kati Kustecova; Mrtvo ognjišče; Majhne so te stvari; Grlice; Pomlad.

Samotni otok. Ljubljana 1947.

Os življenja. Roman. Ljubljana 1948.

Pot do zločina. Drama v treh dejanjih. Ljubljana 1948.

Pot do zločina. Drama v treh dejanjih. Ljubljana 1949.

Pisarna I. Kronika oblasti, ki je od boga. Ljubljana 1950.

Pod zvezdo. Roman o ljudski oblasti v Ravnem. Ljubljana 1950.

Rad sem jih imel. Povesti o ljudeh. Ljubljana 1953.

Nekoč bo lepše. Dve povesti. Maribor 1953.

II. Novele, črtice, članki itd. (objave v periodikah)

Sporalov Nacek. Orlič 1925/26, 57.

Gustijov strah. Novine 1926, št. 37.

Na te veliki den. Novine 1926, št. 52.

Goloba ne grulita več. Angelček 1926/27, 97.

Otroci naše ulice. Orlič 1926/27, 78.

Materi na grob. Orlič 1926/27, 58.

Majska noč. (Slika iz dolinskega Prekmurja.) Mentor 1926—27, 219.

Vstajenje. Novine 1927, št. 16.

V življenje. Novine 1927, št. 19.

Prve rože. (Novela z Gorici.) Novine 1927, št. 59.

Presajena vijolica. Kalendar Najsvetejšega Srca Jezusovega 1927, 35.

Lagoja žena. Kalendar Najsvetejšega Srca Jezusovega 1927, str. 53.

Jaz pa vem za kose. Orlič 1927/28, 34.

Sanje in hrepenenje. Orlič 1928/29, 124.

Brodar. Mladika 1928, 215.

Pot za cili. Novine 1929, št. 43.

Pot zavrženih. Ogenj 1929, 103.

Slovenska krajina. Ilustracija 1929, 284.

Smehljaj. Sedem mladih slovenskih pisateljev, 1930.

Čuk je djao. Kalendar Srca Jezusovega 1930, str. 50.

C. O.: Proletarski fragment. Ogenj 1930, 105 (pesem).

Pesem. (Ciganovi zapiski.) Slovenec 1930, št. 135.

Otroci. Slovenec 1930, št. 137.

Ko listje šelesti. Slovenec 1930, št. 237.

Zgodba. Slovenec 1930, št. 238.

Mimo sanj. Delavska pravica 1930, št. 52.

Noč v mrtvašnici. Zika 1930—31, 105.

Kolonisti. Zika 1930—31, 81.

Za en večer. Modra ptica 1930—31, 130.

Ko akacije cveto. Modra ptica 1930—31, 195.

Zgodba o dveh devicah. Modra ptica 1930—31, 325.

Dva odlomka iz zgodovine malega naroda. Modra ptica 1930—31, 361.

Poljana. Prekmurski motiv. Dom in svet 1931, 108.

Logar Matjaž. Dom in svet 1931, 358.

Pesmi ni več. Dom in svet 1931, 459.

Greh. Ljubljanski Zvon 1931, 783.
 Na valovih Mure. Ljubljanski Zvon 1931, 460.
 Hiša št. 17. Ogenj 1931, 1.
 Januar 1930. Ogenj 1931, 7.
 Česa hočemo. Ogenj 1931, 28.
 Dva človeka. Ogenj 1931, 119.
 Kapale so snežinke. Kalendar Srca Jezusovega 1931, 36.
 Ob cesti. Odmevi 1931—32, I, 31.
 Večer. Modra ptica 1931—32, 2.
 Pomlad. Modra ptica 1931—32, 146.
 Šaljivec. Modra ptica 1931—32, 353.
 Človek na begu. Dom in svet 1932, 389.
 Življenje v zatonu. Ljubljanski Zvon 1932, 222.
 Sreča na vasi. Ljubljanski Zvon 1932, 467.
 Simboli in problemi malega naroda. Beseda o sodobnih vprašanjih, 1932, str. 98.
 Pravljica. Beseda o sodobnih vprašanjih 1932, 172.
 Popotnik pod večer. Novine 1932, št. 4.
 Zenska in vrag. (Pripoved.) Novine 1932, št. 7.
 Kako se je Matjašička z nebesi kregala. Novine 1932, št. 10.
 Ljudje. Novine 1932, št. 13.
 Kako je Agata romala in kako se ji je hudič prikazal. Novine 1932, št. 33.
 Življenje (odlomek) VI. Ljudje se vračajo. Novine 1932, št. 36.
 Majhen dogodek v provinci. Modra ptica 1932—33, 97.
 Usoda Tinča Raščana. Modra ptica 1932—33, 233.
 Kati Kustecova. Modra ptica 1932—33, 296.
 Noč na Poljani. Dom in svet 1933, 36.
 Marko Sobočan. Dom in svet 1933, 459.
 Obisk pri Dominkovih. Sodobnost 1933, 8.
 Rapsodija nepoznane zemlje. Sodobnost 1933, 31.
 Ljubezen Heli Weiszove. Sodobnost 1933, 169.
 Rdeči gardist. Sodobnost 1933, 442.
 Sreča. Gruda 1933, 66.
 Fox Movietone ima čast prikazati Ljubljanu u slici i rječi. Modra ptica 1933—34, 97.
 Kdor bi rad bil človek. Dom in svet 1934, 316.
 Življenje in smrt Hilarija Bogdanovića. Sodobnost 1934, 205.
 Tretji poklic gospoda Dardele. Ljudska pravica 1933, št. 3.
 Strah. Ljudska pravica 1934, št. 2.
 Naše ceste. Ljudska pravica 1934, št. 3.
 Naš človek. Ljudska pravica 1934, št. 5.
 Naše kase. Ljudska pravica 1934, št. 6.
 Zgodba o pravici. Ljudska pravica 1934, št. 7.
 Saharin. Ljudska pravica 1935, št. 1.
 Spet bomo videli. Ljudska pravica 1935, št. 5.
 Slovenska pomlad. Ljudska pravica 1935, št. 6.
 Drobne opombe h kratki zgodovini slovenskega ljudstva. Ljudska pravica 1935, št. 8.
 Kronika. Ljudska pravica 1935, št. 10.
 Naši vodniki. Ljudska pravica 1935, št. 13.
 Program in resolucija. Ljudska pravica 1935, št. 14.
 Narodno delo. Ljudska pravica 1935, št. 15.
 Bralcem »Ljudske pravice«. Ljudska pravica 1935, št. 16.

Brez naslova. Ljudska pravica 1935, št. 16.
 Udruženja in stranke. Ljudska pravica 1935, št. 21.
 Psi. Ljudska pravica 1935, št. 20.
 Južni vetrovi. Sodobnost 1935, 55.
 Davorin Ivanovič Kolenkov. Modra ptica 1935/36, 265.
 O pravi podobi Prekmurja. Sodobnost 1937, 85.
 Divje race. Sodobnost 1936, 109.
 Jesenske sanje. Ljudska pravica 1936, št. 2.
 Mrtvo ognjišče. Modra ptica 1936/37, 1.
 Domača pesem. Modra ptica 1936/37, 161.
 Do Podturna. Modra ptica 1936/37, 263.
 Vrnil sem se. Sodobnost 1937, 105.
 Naše žene. Sodobnost 1937, 306.
 Ljubimci so pozabljeni. Sodobnost 1937, 487.
 Ni treba misliti. Neodvisnost 1937, št. 19.
 Gremo v Ljubljano. Modra ptica 1937/38, 1.
 Gugalnica. Modra ptica 1937/38, 292.
 Kako je Pavliha videl in opisal Prekmurje. Mladi Prekmurec, 1937—38, št. 27.
 Grlice. Sodobnost 1938, 304.
 Ljudje so dobri. Sodobnost 1938, 204.
 Poezija domače ječe. Večernik 1938, št. 204.
 Beg po svetu. (Sodobna legenda.) Večernik 1938, št. 228.
 Demokracije ni več. Večernik 1938, št. 240.
 Pravica, ki ni priznana. Večernik 1938, št. 246.
 V zgodovini bo pojasnjeno. Večernik 1938, št. 251.
 Politika. Večernik 1938, št. 263.
 Kdor nima vseh šol. Večernik 1938, št. 277.
 Zlata svoboda. Večernik 1938, št. 285.
 Kako je Pavliha videl in opisal Prekmurje. Sobota 1938, št. 7. Ponatis iz Mladega Prekmurca.
 Mesto strahu. Sobota 1938, št. 29.
 Ilirija reče: Napoleon vstan. Sobota 1938, št. 31.
 Dvajsetletnica. Sobota 1938, št. 33.
 Ni se zgodil čudež. Modra ptica 1938/39, 107.
 Kruh je bridka stvar. Modra ptica 1938/39, 209.
 Obletnica. Mladi Prekmurec 1938—39, str. 135.
 Pot med blažene. Sodobnost 1939, 9.
 Majhne so te stvari. Obzorja 1939, 1.
 To je i. Obzorja 1939, 451.
 10 minut domače zabave. Večernik 1939, št. 230.
 Strašna maska. Mariborski večerni k »Jutra« 1939, št. 46.
 Dobro obiskan sestanek. Mariborski večernik »Jutra« 1939, št. 5.
 Za službo. Modra ptica 1939/40, 199.
 Zapiski iz mladosti. Modra ptica 1939/40, 94.
 Do zadnjih meja (odlomek iz romana). Mladi Prekmurec 1938—39, št. 101.
 Ko škrjanec zapoje. Sodobnost 1940, 1.
 Prodal sem Prekmurje. Večernik 1940, št. 16.
 Za čast Prekmurja. Večernik 1940, št. 67.
 Epilog. Večernik 1940, št. 174.
 Kadar se Casar pripelje v Prekmurje. Večernik 1940, št. 197.
 O deklici, ki je odšla v mesto. Modra ptica 1940/1, 48.
 O ženi, ki je varala moža. Sodobnost 1941, 12.
 Svet nasilja se je podrl. Slovenski zbornik 1945, 211.

To je moj dom. Ljudska pravica 1945, št. 10.
 Prišepetovalec. Ljudska pravica 1945, št. 11.
 Pomlad v Prekmurju. Titova mladina 1945, št. 3. Ljudska pravica 1945, št. 12.
 Naši mejniki Trst, Gorica, Celovec, Beljak, Monošter! Ljudska pravica 1945, št. 14.
 Delo in cvetje. Ljudska pravica 1945, št. 15.
 Če jih ne bo. Ljudska pravica 1945, št. 16.
 Impresije iz Trsta. Ljudska pravica 1945, št. 16.
 Tega ne moremo odpustiti. Ljudska pravica 1945, št. 22.
 Potrdilo naše bodočnosti. Ljudska pravica 1945, št. 28.
 Most (Tihožitja in pejsaži). Ljudska pravica 1945, št. 27.
 Stare politične sence nad Prekmurjem. Ljudska pravica 1945, št. 57.
 Jaz bom pa zdaj tako sam (Tihožitja in pejsaži). Ljudska pravica 1945, št. 59.
 Bela stena (Tihožitja in pejsaži). Ljudska pravica 1945, št. 60.
 Do kam so šli. Ljudska pravica 1945, št. 179.
 Igra (Tihožitja in pejsaži). Delavska enotnost 1945, št. 3.
 Stara jablana (iz »Tihožitja in pejsaži«). Delavska enotnost 1945, št. 6.
 Podobe (iz »Tihožitja in pejsaži«). Delavska enotnost 1945, št. 16.
 Podstrešna sobica. Delavska enotnost 1945, št. 25.
 Obisk v kuhinji (iz »Srečanja«). Delavska enotnost 1945, št. 28.
 Prekmurski mladini. Vestnik mariborskega okrožja 1945, št. 72.
 Na balkonu. Novi svet 1946, 562.
 Anica ni mislila tako. (Povest.) Koledar OF za 1946, 107.
 Dokazi... »Narod naš dokaze hrani«. Ljudska pravica 1946, št. 65.
 Zgodba o sreskem načelniku. Ljudska pravica 1946, št. 101.
 Dežela pesmi. Ljudska pravica 1946, št. 109.
 Reke bodo pokorne. Ljudska pravica 1946, št. 204.
 Na Rožnik. Delavska enotnost 1946, št. 18.
 Vsakdanje stvari. Obzornik 1947, 21.
 Pesem Slovenskih gor. Odlomek iz romana »Fara sv. Ivana«. Obzornik 1947, 292.
 Na kmetih. Ljudska pravica 1947, št. 31.
 Pomlad v Bosni. Ljudska pravica 1947, št. 141.
 Zandarji (odlomek iz romana »Pisarna« I. del: Madžarska). Ljudska pravica 1947 — 17. avgusta.
 Župani v Ravnem za Madžarske (iz »Pisarna« I. del). Ljudska pravica 18. avgusta 1947.
 Začarani akti (Pisarna; Začetek stare Jugoslavije). Ljudska pravica 1947, št. 200.
 Ravenci izbirajo organista in tajnika (Pisarna, Začetek stare Jugoslavije). Ljudska pravica 1947, št. 201.
 Ravenci ustanavljajo JNS (Pisarna, Začetek stare Jugoslavije). Ljudska pravica 1947, št. 202.
 Ravenci na volitvah 1938 (Pisarna). Ljudska pravica 1947, št. 204.
 Agrarna reforma (Pisarna II. del, Madžarska). Ljudska pravica 1947, št. 205.
 Ustanovitev OF v Ravnem (»Pisarna« III. del: Nova Madžarska). Ljudska pravica 1947, št. 210.
 V Prekmurju se je Marija prikazala. Ljudska pravica 1947, št. 211.
 Iz Berlina. Ljudska pravica 1947, št. 271.
 Pomlad v Bosni. Slovenski poročevalec 1947, št. 220.
 Ded in vnuk. Slovenski Vestnik 1947, št. 20.
 Pot domov. »Na juriš, naprej, partizan!« Ljubljana 1947, 45.

Odšli so in se ne vrnejo. Novi svet 1948, 52.
 Naš dom. Obzornik 1948, 382.
 Pot iz vasi. Kmečka žena 1948, 44.
 Talcev grobove. Kmečka žena 1948, 220.
 Na straži miru. (Ob 8. marcu.) Naša žena 1948, 65.
 Poroka v mestu. Ljudski tednik 1948, št. 123.
 Ubežnik iz DID-a. Novela. Ljudski tednik 1948, 125.
 Vprašanje ženske (Ljudje s terena). Ljudska pravica 1948, št. 1.
 Poslanica (Ljudje s terena). Ljudska pravica 1948, št. 5.
 Zapoznelo ali prezgodaj? (Ob razstavi Ferda Vesela.) Ljudska pravica 1948, št. 37.
 Pustite male k meni. (Povest naših dni.) Ljudska pravica 1948, št. 93.
 Pajki. (Zapiski s kmetov.) Ljudska pravica 1948, št. 254.
 Nekaj bi Vam rad povedal. Ljudska pravica 1948, št. 307.
 Ravenci gredo na vojsko. (Iz »Pisarna« I.) Ljudska pravica 1948, 20. avgusta.
 Na cesti. Slovenski Vestnik 1948, št. 39.
 Tihožitja z jajci. Slovenski Vestnik 1948, št. 41.
 Ob zidu. Slovenski Vestnik 1948, št. 45.
 Zena. Slovenski Vestnik 1948, št. 49.
 Za dom. Slovenski Vestnik 1948, št. 55.
 Ko bo konec. Slovenski Vestnik 1948, št. 58.
 Če jih ne bo. Slovenski Vestnik 1948, št. 61.
 Na Vratnicah. Koledar OF 1948, 69.
 Zitna polja, akacije, jagredi... in drugo... Tehnika in Gospodarstvo 1948, 169.
 Odšli so in se vračajo... Mladina 1948, št. 12.
 V areni življenja. Mladinska revija 1948/49, 96.
 Zemlja dalje živi. Novi svet 1949, 1105.
 Sonce sije na zemljo. Obzornik 1949, 373.
 Človek se je predramil. Kmečka žena 1949, 141.
 Kralj gre na krušno. Ljudska pravica 1949, št. 66.
 Vrabci na dvorišču. Ljudska pravica 1948, št. 80.
 Zemlja svobode. (Potni zapisi.) Ljudska pravica 1949, št. 118.
 Pesem o zibelki. (Povest naših dni.) Ljudska pravica 1949, št. 168.
 Naše kase. Ljudska pravica 1949, št. 239.
 List, ki ga je pisalo ljudstvo. Ljudska pravica 1949, št. 239.
 Razgovor z gospodom župnikom. Kaj je povedal on meni in kaj jaz njemu. Primorski Dnevnik 1949, št. 1121.
 Jankovičevi zidajo hišo. Koledar Prešernove knjižnice 1949, 76.
 Sprehod v življenje. Pionir 1949/50, 73.
 Zemlja in človek. Novi svet 1950, 19.
 Mošt vre. Nova obzorja 1950, 11.
 Plemeniti obraz. Kmečka žena 1950, 86.
 Kaj je hotel Domitrica. Mariborski večernik 1950, št. 67.
 Meteor bo padel. Ljudski glas. Murska Sobota 1950, št. 10.
 Nova pomlad. Ljudski tednik 1950, št. 213.
 Prve počitnice. Pionir 1951—52, 6.
 Srečanje s Prešernom. Pionir 1951—52, 161.
 Znamenje za hišo. Pionir 1951—52, 227.
 Kos in kuščar. (Z našega vrta.) Ciciban 1951—52, 86.
 Zgodba o vljudnosti. Naša žena 1952, 78.
 Prehodni dom. Reportaža. Naša žena 1952, 72.
 Naše Prekmurje. Naša žena 1952, 137.
 Kupčija. Mladi svet 1953, 164.

Povest o žalostnem poštarju. (Iz še neobjavljene zbirke »Rad sem jih imel«.) Socialistična misel 1952, 532.
 Dež. Socialistična misel 1952, 24.
 Vaška trgovina. (Iz zbirke »Rad sem jih imel«.) Literarna priloga. Ljudska pravica 1953, 20. junija.
 Kam pelje ta pot? Ljubljanski Dnevnik 1952, št. 2.
 Za razpotjem. Ljubljanski Dnevnik 1952, št. 18.
 Proletkult ali odkod prihaja nevarnost za kulturo. Ljubljanski Dnevnik 1952, št. 61.
 Živel prvi maj. Ljubljanski Dnevnik 1952, št. 19.
 Lep kulturni dogodek v Kopru. Poročilo o razstavi Hermana Pečariča. Ljubljanski dnevnik 1952, št. 115.
 Razgibano življenje. Ljubljanski Dnevnik 1952, št. 193.
 Ponizanje umetnosti. Ljubljanski Dnevnik 1952, št. 181.
 Bogato življenje. Ob šestdesetletnici maršala Tita. Ljubljanski Dnevnik 1952, št. 122.
 Poezija odmaknjenosti. Ljubljanski Dnevnik 1952, št. 156.
 Materialna podlaga kulture. Ljubljanski Dnevnik 1952, št. 247.
 Seme bo raslo. Pred VI. kongresom KPJ. Ljubljanski Dnevnik 1952, št. 258.
 Za srečo in mnogo uspehov. Ljubljanski Dnevnik 1952, št. 308.
 En zarod poganja. Mladina 1952, št. 9. (Ocena dijaških listov.)

IVO ANDRIĆ

Rojen 10. oktobra 1892 v Dolcu pri Travniku (Bosna). Književnik. Za dopisnega člana Akademije v razredu za umetnosti je bil izvoljen dne 2. junija 1953.

Osnovno šolo je obiskoval v Višegradu, gimnazijo v Sarajevu, filozofijo na Dunaju, Krakovu in Zagrebu, končal pa jo je po prvi svetovni vojni v Gradcu, kjer je bil tudi promoviran za doktorja. Leta 1914 so ga avstrijske oblasti aretirale in je bil do 1917 zaprt v ječah v Splitu, Šibeniku, Mariboru, Ovčarevu pri Travniku in Zenici. Kot diplomatski uradnik je služboval po raznih konzulatih in poslanstvih Jugoslavije (Gradec, Rim, Bukarešta, Madrid, Ženeva), potem pa v ministrstvu za zunanje zadeve v Beogradu. Nazadnje je bil poslanik v Berlinu. Drugo svetovno vojno je preživel v Beogradu, kjer je bil po osvoboditvi nekaj časa predsednik Društva književnikov Jugoslavije.

Andrićevo delo ni obilno, toda po kvaliteti je med najboljšimi jugoslovanskimi ustvarjalci. V književnosti se je pojavil med revolucionarno mladino pred prvo svetovno vojno. Postopoma se je razvijal v širino, a prav tako je poglobljal metodo, s katero je slikal stvarnost. Prve pesmi je objavil pred prvo svetovno vojno v revijah Hrvatski djak, Bosanska vila in Vihor. Med mladimi pisatelji se je odlikoval v »Hrvatski mladi liriki« (1914) z nekaterimi pesmimi v prostem ritmu. V tem prvem obdobju je eden prvih prevajalcev ameriškega pesnika Walta Whitmana. Vendar ni ostal zvest lirskim formam, marveč je prešel počasi k epiki. Njegova knjiga »Ex ponto« (1918), v kateri opisuje svojo bol in trpljenje v avstrijskih ječah od 1914 do 1917, očitno kaže prehodni stadij v epiko. Ta bolna lirska doživetja so podana v obliki posameznih črtic ali pesmi v prozi. Potem se je popolnoma odločil za prozo in objavil tri zbirke povesti, a po drugi svetovni vojni je presenetil z večjimi

kompozicijami proze, s tremi romani (Na Drini ćuprija, Traviška kronika, Gospodjica). Gojil je pa še nadalje novelo (Nove pripovedke, 1948), a že od mladih dni je objavljajal od časa do časa kritike, prikaze in eseje (O Njegošu, Goji, Vuku, Matavulju). Bil je tudi med uredniki revije Književni jug v Zagrebu in prevajal je češkega pesnika Bezruča.

V prvi vrsti je Andrić pisatelj Bosne, z njenimi mnogimi družbenimi, narodnostnimi, verskimi in rasnimi nasprotji. V svojih delih je posvetil pozornost opisovanju Hrvatov, Srbov, bosenskih muslimanov, Turkov, Ciganov, Avstrijcev, Judov, fevdalcev, birokracije, kmetov, meščanov, frančiškanov in pravoslavnih duhovnikov. Borbo nasprotij med temi elementi je prikazal ali kot široko zgodovinsko epopejo (Na Drini ćuprija) ali je pa osredotočil pozornost na posamezne karakteristične zgodovinske situacije, kot na napoleonsko obdobje v Traviški kroniki, na avstro-ogrsko okupacijo v »Priči o kmetu Simanu«, vse do opisovanj strašnih posledic, ki jih je povzročila druga svetovna vojna (Bife Titanik).

Kot realist uporablja podatke o času in ljudeh iz raznih listin in zapiskov, zato da bi podal čim vernejšo družbeno sliko. Prikazuje Bosno in njene ljudi, njihov odnos do najvažnejših problemov življenja, smrti, sreče, a pri tem kot da jih prepušča nekakemu fatalizmu. Slika tudi potencirano erotičnost, včasih patološka seksualna nagnjenja. Skuša poglobiti osebe do splošno ljudskih karakteristik. Slike družbe spretno prepleta z opisi narave in tako poveča plastičnost prikazanih dogajanj. Iz njegovih del odseva tihi humanizem, vendar se ogiba programatskim izjavam.

Z realističnim opisom, s finim smislom za karakterističen detajl, z živahnim stilom, prepletenim z metaforami, jasnimi stavki, ki so redkokdaj dolgi, svežim poetičnim slovarjem in turcizmi zaradi tipizacije življenja je ustvaril vrsto plastičnih tipov. Med njimi se odlikujejo tipi fra Krneta, Mustafa Madjar, Alija Djerzelez, kmet Siman in še nekateri iz romanov, zlasti ženski portreti, ki ostanejo trajna impresivna doživetja čitateljev.

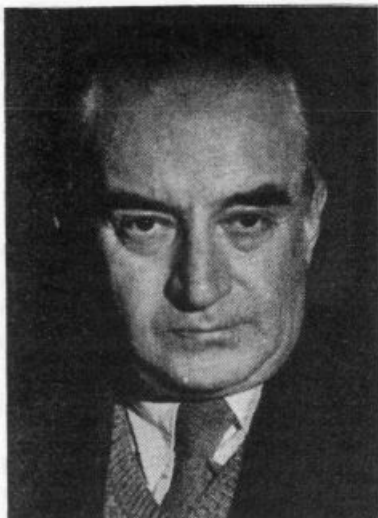
Ivo Andrić je redni član Srpske akademije nauka.

MILAN BOGDANOVIĆ

Rojen 10. januarja 1894 v Beogradu. Književnik. Profesor novejše srbske književnosti in upravnik gledališča v Beogradu. Za dopisnega člana Akademije v razredu za umetnosti je bil izvoljen dne 2. junija 1953.

Osnovno šolo je obiskoval v Požarevcu. Tam je končal tudi tri razrede gimnazije, ki jo je nadaljeval v Beogradu. Diplomiral je na filozofski fakulteti v Beogradu leta 1919. V Beogradu je služboval kot srednješolski profesor in na univerzi kot asistent pri katedri za teorijo književnosti, toda bil iz političnih razlogov odpuščen. Od tedaj se je ukvarjal s književnim in publicističnim delom. Pred drugo svetovno vojno je honorarno predaval v Beogradu jugoslovanske in svetovne književnosti na glasbeni in likovni akademiji. Za druge svetovne vojne so ga Nemci ujeli. Po končani vojni se je vrnil v Beograd.

Bogdanović se je v svojem književnem delovanju najbolj uveljavil kot književni in gledališki kritik, potem kot urednik revij in prevajalec. Njegovo delo na področju kritike je obsežno. Čeprav je večinoma ocenjeval dela iz najnovejše književnosti, se je vendarle pogosto vračal tudi v 19. stoletje, zlasti k najboljšim pisateljem. Poleg zanimanja za srbsko meščansko liriko je plastično orisal dela Vuka Karadžića, Branka Radičevića, Njegoša, Sterije Popovića, Djure Jakšića, Svetozara Markovića, Bore Stankovića in Laze Lazarevića. Med obema vojnama je kot stalni kritik in nekaj časa urednik »Srbskega književnega glasnika« ter revije »Danas« (s Krležo) spremljal vse pomembnejše pojave književnega in gledališkega življenja ter s svojimi kritičnimi ocenami znatno vplival na razvoj srbske književnosti in gledališča po prvi svetovni vojni. Njegovi prikazi so po obsegu večinoma krajši in brez težkega dokumentarnega aparata, vendar pa so v njih zapopadene glavne karakteristike ocenjenega dela. Zlasti je poudariti ostro kritiko povojnega srbskega

modernizma, iskanje dramskih lastnosti M. Begovića, D. Nikolajevića, natančno analizo sloga v delih N. Velimirovića in ugotovitev značajnih ustvarjalnih vrlin B. Nušića, I. Cankarja, M. Krleža in I. Andrića. Po drugi vojni so najboljši in najobsežnejši članki o Vuku, Njegošu in Lazi Lazareviću. Njegove izbrane ocene so izšle v štirih zbirkah pod naslovom »Stari i novi« (Beograd 1931, 1946, 1949, 1952) in v zagrebški izdaji »Kritike« (1948).

Pri svoji metodi, s katero pristopa h književnemu delu, pazi na družbeno-politično ozadje, na naprednost pisatelja v njegovem obdobju, največjo pozornost pa posveča analizi ustvarjalnih kvalitet dela. Svoje sodbe izraža v živahnem slogu, saj je kot kritik v nekaterih člankih sam ustvarjalec.

Prevedel je tudi zbirko francoskih novel in roman Romaina Rollanda »Colas Breugnon«.

Revije Srpski književni glasnik, Danas in Buktinja, ki jih je urejal med dvema vojnama, ter časopis Književne novine, ki ga je urejal po drugi vojni, so pokazale živahnost, pestrost in zanesljiv kriterij pri izbiri objavljenih del.

Milan Bogdanović slovi kot eden najsolidnejših književnih in gledaliških kritikov v srbski književnosti.

LOJZE DOLINAR

Rojen dne 19. aprila 1893 v Ljubljani. Redni profesor na Akademiji za umetnost v Beogradu. Za dopisnega člana Akademije v razredu za umetnosti je bil izbran dne 2. junija 1953.

Svoj prvi strokovni pouk je Dolinar prejel na Umetno-obrtni šoli v Ljubljani pri prof. Repiču. Kiparstvo je študiral na akademiji na Dunaju leta 1910/11 (prof. Jos. Müller), 1912/13 pa v Münchenu (prof. Georg Müller). Do 1916, ko je bil poklican k vojakom, je živel v Ljubljani. Po vojni je prebival do 1920 v Ljubljani, nato pa odšel za eno leto v Zedinjene države Amerike,

kjer je delal v ateljeju Rodinove učenke Hofmanove v New Yorku in sodeloval pri spomeniku študentov newyorške univerze. Leta 1924 je obiskal Pariz. V tem času je začel delati za Beograd, kamor se je leta 1932 preselil.

Dolinar pripada prvemu rodu sodobnih slovenskih kiparjev in si je v njem pridobil častno mesto. Največ dela v kamnu, bronu in lesu. Stilistično izhaja iz realizma, v dekorativniplastiki pa se je pogosto do skrajnosti podredil arhitekturi (okras palače Delavske zbornice v Ljubljani in podobno v Beogradu). Zelo se je uveljavil v portretu, ki ga pojmuje dosledno realistično, a ga zna dvigniti tudi na višjo stopnjo karakteristike (portret R. Jakopiča, 1929). Goji monumentalno figuraliko, posebno pa ga mika mnogofigurna kompozicija v reliefu in v polnotelesni skupini. Poleg smisla za monumentalno kompozicijo je odlika njegovih zrelih del posebno v ostri, psihološko poglobljeni karakteristiki glav upodobljenih oseb.

GLAVNA DELA

Portret Riharda Jakopiča, gips, 1912; Ljubljana, privatna last.
Skulptura Matije Gubca, gips, 1913; uničena. Ostala je samo glava v bronu, last Izidorja Cankarja, Ljubljana.
Portret Antona Aškerc, gips, 1914; Ljubljana, Mestna občina.

Spomenik Janezu E. Kreku, kamen, 1917; Ljubljana, Sv. Križ.

Deset metop, kamen, 1922; Beograd, palača Jadransko podunavske banke.

Reliefi v dolžini 26 m, štukatura, 1923; Beograd, sejna dvorana palače Jadransko podunavske banke.

Skulptura »Mati«, kamen, 1926; Ljubljana, Narodna galerija.

Skulptura »Mojzes«, bron, 1927; Ljubljana, Narodna in univerzitetna knjižnica.

Timpanon, kamen, 1928; Beograd, palača Ministrstva za promet.

Portret Riharda Jakopiča, kamen, 1929, Ljubljana, Mestni muzej.

Skulptura »Sv. Jurij«, bron, 1929; Ljubljana, Miklošičeva cesta.

Glava »Ilirija« in glava Napoleona na spomeniku Ilirije, bron, 1930, Ljubljana.

Herme jugoslovenskih skladateljev, bron, 1930; Ljubljana, Vegova ulica.

Relief »Delo« in »Skrb za delavca«, kamen, 1930; Ljubljana, Miklošičeva cesta, Zavod za socialno zavarovanje.

Skupina »Strta sreča«, kamen, 1931; Ljubljana, Moderna galerija.

Skulptura »Počitek«, kamen, 1931; Ljubljana, privatna last (doktor Kraigher).

Spomenik Mitru Ljubiši, bron, 1933; Budva.

Spomenik Simi Igumanovu, bron, 1934, Beograd (uničeno).

Spomenik padlim študentom-vojakom, bron, 1935; Skoplje (uničeno v dobi okupacije).

Spomenik Davorinu Jenku, bron, 1935; Cerklje pri Kranju.

Spomenik Lamartinu, bron, 1936; Beograd.

Spomenik prof. Košaninu, bron, 1937; Beograd.

Skulptura »Mati z otrokom«, bron, 1938; Beograd, Dečja klinika.

Skulptura »Preplah«, bron, 1946; Beograd, last avtorja.

Skupina »Obnova«, bron, 1947; Beograd, palača Nar. odbora VI. rajona.

Skupina »V novo življenje«, bron, 1947; Beograd, Dom kulture VI. raj.

Skulptura »Nikola Tesla«, bron, 1948; Beograd, Muzej Nikole Tesle.

Portret Maksima Gorkega, bron, 1948; Beograd.

Relief »Pri branju«, bron, 1948; Beograd.

Model za spomenik Rihardu Jakopiču, bron, 1948; last avtorja.

Model za spomenik Ivanu Cankarju, bron, 1948; Beograd, Ministrstvo narodne odbrane.

Relief »Zgodovina KPJ 1941—1945« v dolžini 20 m, bron, 1949, Beograd, palača CK ŽKJ.

Skulptura »Kurjač«, bron, 1949; Beograd, Sekretariat zunanjih zadev.

Spomenik »Bratstvo i jedinstvo«, bron, 1949; Djakovica.

Skulptura »Delavec«, bron, 1950; Beograd.

Skulptura »Jama«, bron, 1950; last avtorja.

Skulptura »Počitek«, bron, 1950; Cetinje, Mestni muzej.

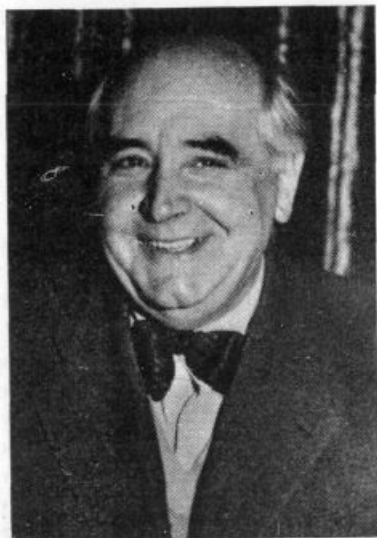
Spomenik padlim šumadinem v NOV, bron, 1953; Prijepolje.

Spomenik-skupina »Streljanim«, bron, 1946—1952; Beograd (še ni postavljen na javnem mestu).

MIROSLAV KRLEŽA

Rojen 7. julija 1893 v Zagrebu. Književnik in podpredsednik Jugoslavske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu, podpredsednik Zveze književnikov Jugoslavije, glavni redaktor Enciklopedije Jugoslavije. Za dopisnega člana Akademije v razredu za umetnosti je bil izbran 2. VI. 1953.

Osnovno šolo in nižjo gimnazijo je dovršil v Zagrebu. Nato je vstopil v kadetnico v Pečuhu, pozneje pa je bil sprejet v budimpeštanski Ludoviceum, ker se je nameraval posvetiti vojaškemu poklicu. Kot gojenec častniške šole je prebiral Tolstoja in Ibsena, prevajal Petöfija, pisal pesmi in sanjal o kozmopolitizmu, hrvaškem in jugoslovanskem nacionalizmu ter tako »trgal poslednje niti, ki so ga vezale z Avstro-Ogrsko in njenim portepéjem«, kakor pravi v svojih avtobiografskih izjavah. V mladostnem nacionalnorevolucionarnem navdušenju je že maja 1912 prvič odpotoval v Beograd, da bi vstopil v srbsko vojsko, a so ga kot premladega zavrnili. To mu ni vzelo poguma, zato je spomladi 1913 dezertiral iz Ludoviceuma in ilegalno prekoračil srbsko mejo. Hotel je oditi s prvo srbsko četo na fronto. Po raznih tavanjih v Beogradu in Skoplju so ga kot sumljivega tujca zaprli in ga obdolžili vojnega vohunstva, naposled pa ga izročili avstrijski policiji. Leta 1914 je objavil v »Književnih novostih« svoje prvo literarno delo, biblijsko dramo »Legendo«. Odtlej pa do danes (z izjemo med zadnjo vojno, ko si je v NDH komaj rešil življenje) stoji s svojim literarnim delom v središču hrvaške in jugoslovanske književnosti. Med prvo svetovno vojno je sodeloval v »Obzoru«, »Slobodi«, »Pravdi«, »Novem društvu«, »Savremeniku«, »Hrvatski njivi« itd. Pisal je celó vojaško-strokovne članke o položajih na bojiščih, glavno njegovo delo pa je bilo literarno (pesmi, novele, drame). Vojni ciklus »Hrvatski bog Mars« je v jugoslovanski književnosti ena izmed najmočnejših umetniških manifestacij s snovjo iz prve

svetovne vojne. V svetovni književnosti stoji v isti vrsti z Barbusovim »Ognjem«, le da je Krleža temperamentnejši in v napadu na imperialistično vojno žolčnejši. Narodnemu gledališču v Zagrebu je do leta 1917 ponudil šest dram: »Saloma«, »Sodoma«, »Leševi«, »Kraljevo«, »Gospa Lili« in »Utopija«, vendar so bile vse odklonjene. Leta 1919 je izdajal skupno z Avgustom Cesarcem revijo »Plamen«, ki pa jo je oblast po petnajsti številki zaradi njene revolucionarnosti in neprikritih simpatij za Oktobrsko revolucijo ustavila. Leta 1924 je začel izdajati (v začetku skupaj z A. Cesarcem) literarno in publicistično revijo »Književna republika«, v kateri je zastopal stališče nedogmatičnega marksizma v umetnosti, filozofiji, sociologiji in politiki. To svoje delo je nadaljeval pozneje v revijah »Danas« in »Pečat«.

Krležovo delo je zelo obsežno in vsestransko, saj ga ni skoraj področja, ki bi se ga ne bil dotaknil v svoji publicistiki in leposlovju. Tudi v leposlovju se je uveljavil na vseh področjih, tako v pesmi, noveli, romanu in dramatiki. Izdal je več pesniških zbirk (»Lirika«, »Simfonije«, »Pjesme u tmini« itd.). Med najpopularnejšo njegovo liriko je treba šteti »Balade Petrice Kerempuha«, ki so hkrati tudi umetniški višek njegove lirike. Romane je napisal tri: »Vrnitev Filipa Latinovicza«, »Na robu pameti« in »Banket v Blitvi«, ki pa ga ni končal. Poleg lirike je ustvaril največ v dramatiki, iz katere izstopa znani ciklus o Glembajevih (»Gospoda Glembajevi«, »V agoniji«, »Leda«), prav tako pa vojna drama »V taborišču« in drama iz zaledja »Vučjak«. Drama »Golgota« sodi med dela o socialnih bojih in revoluciji. Iz vseh njegovih del se zrcali tako v stilu kakor po prijemu in umetniški obdelavi silno eruptivna in potentna umetniško-polemična in analitska natura z zaostrenim estetskim čutom, ki ga je izpričal tudi v vrsti svojih znamenitih esejev (o Georgu Grosu, B. Shawu, nemški moderni liriki, M. Proustu, Kranjčeviću itd.). Ustvaril si je svoj osebni slog, ki je zdaj skoraj groteskno naturalističen, zdaj lirično ekspressiven, zanosen in poln barvnih, miselnih in čustvenih kontrastov, nekakšen tipičen krleževski »sivi« barok, s katerim nihilistično riše propadanje starega sveta in ljudi s strastjo tožnika, odkrivajoč brezobzirnost borbe med ljudmi in razmerami, hkrati pa z neko romantično ironijo ne prikriva, zlasti v liriki, svoje osebne povezanosti z njim in osebnega spoznanja brezupnosti in tragičnosti tega umiranja ter svojega protislovnega položaja, ki odmeva v globoko občutenih byronsko melanholičnih in anarhično uporniških samoizpovedih.

Kljub elementarni polemičnosti njegovega dela in značaja se skriva v njem subtilen lirik refleksije in meditacije, s silno občutljivostjo za zvok besede in barvitost podobe, česar ne izpričujejo le njegove pesmi, marveč prav tako mnogi odstavki v njegovih novelah, romanih in dramah. Močno zasidran v svoj zagrebški, hrvaško-panonski svet, ki ga je s silo svojega umetniškega dela postavil in prikazal kot del evropskega sveta, je našel način in obliko, s katero se je izžvil iz tradicionalne, velikokrat provincialne lokalnosti naše literature pred njim ter mu v svojem delu ustvaril evropsko, svetovljansko umetniško obliko in vsebino. Nedvomno je, da je Krleža po vsem svojem delu ena izmed največjih umetniških osebnosti, kar jih je imela in ima jugoslovanska književnost.

*Stabba Slovenske akademije znanosti in umetnosti ob Salendrovi ulici,
v njej so nekateri inštituti I., II. in IV. razreda*

IV

UMRLI ČLANI

UMRLI ČLANI

Rado Kušej, rojen 21. julija 1875, umrl 10. maja 1941; dr. iur., redni profesor za cerkveno pravo na univerzi v Ljubljani, redni član pravnega razreda 7. oktobra 1938. — Glej Letopis I, 185—190.

Metod Dolenc, rojen 19. decembra 1875, umrl 10. oktobra 1941; dr. iur., redni profesor kazenskega prava na univerzi v Ljubljani; redni član pravnega razreda 7. oktobra 1938, načelnik tega razreda od 28. januarja 1939 do smrti 10. oktobra 1941; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, častni doktor univerze v Bratislavi. — Glej Letopis I, 193—197.

Gregor Krek, rojen 27. junija 1874, umrl 1. septembra 1942; dr. iur., redni profesor rimskega in državlanskega prava na univerzi v Ljubljani, redni član pravnega razreda 7. oktobra 1938; prvi generalni sekretar Akademije od 28. januarja 1939 do 11. julija 1942; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. — Glej Letopis I, 201—238.

Alfonz Pavlin, rojen 14. septembra 1853, umrl 1. decembra 1942; gimnazijski profesor v pokoju, strokovnjak za floristiko, fitogeografijo in botanično sistematiko; dopisni član matematično-prirodoslovnega razreda 16. maja 1940. — Glej Letopis, 241—257.

Ferdinand Seidl, rojen 10. marca 1856, umrl 1. decembra 1942; realčni profesor v pokoju, strokovnjak za meteorologijo, klimatologijo, seizmologijo in geologijo; dopisni član matematično-prirodoslovnega razreda 16. maja 1940; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu. — Glej Letopis I, 261—290.

Rihard Jakopič, rojen 12. aprila 1869, umrl 21. aprila 1943; akademski slikar; redni član umetniškega razreda 7. oktobra 1938. — Glej Letopis I, 41—43; II, 75—89.

Anton Breznik, rojen 26. junija 1881, umrl 26. marca 1944; dr. phil., gimnazijski ravnatelj, jezikoslovec, slovenist;

dopisni član filozofsko-filološko-historičnega razreda od dne 16. maja 1940. — Glej Letopis I, 157—160; II, 61—74.

Matija Jama, rojen 4. januarja 1872, umrl 4. aprila 1947; akademski slikar, redni član umetniškega razreda 7. oktobra 1938. — Glej Letopis I, 47—49; II, 90—103.

Ivan Regen, rojen 9. decembra 1868, umrl 27. julija 1947; dr. phil., gimnazijski profesor v pokoju; strokovnjak za živalsko fiziologijo in občo biologijo; dopisni član matematično-prirodoslovnega razreda 16. maja 1940. — Glej Letopis I, 175—176; II, 104—105.

Milan Škerlj, rojen 4. septembra 1875, umrl 8. decembra 1947; dr. iur., redni profesor za trgovinsko, menično in čekovno pravo na univerzi v Ljubljani; redni član pravnega razreda 16. maja 1940. — Glej Letopis I, 127—130; II, 106—123.

Oton Župančič, rojen 23. januarja 1878, umrl 11. junija 1949; književnik; redni član 7. oktobra 1938; častni doktor univerze v Ljubljani, odlikovan s častnim naslovom »ljudski umetnik« od Prezidija Ljudske skupščine LRS, pravi član Srpske akademije nauka v Beogradu, dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu in School of Slavonic and East European Studies v Londonu. — Glej Letopis I, 151—153; III, 225—256.

France Kidrič, rojen 23. marca 1880, umrl 11. aprila 1950; dr. phil., redni profesor za starejše slovanske in slovensko literaturo na univerzi v Ljubljani, višji znanstveni svetnik Akademije; redni član 7. oktobra 1938, od 28. junija 1941 do 1. julija 1942 načelnik filozofsko-filološko-historičnega razreda, od 2. oktobra 1945 do smrti predsednik Akademije, pravi član Srpske akademije nauka v Beogradu, dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu, Bolgarske akademije v Sofiji, Kralóvske české společnosti nauk v Pragi, častni član Slavističnega društva v Ljubljani. — Glej Letopis I, vložek 51—62; II, 34—44; III, 257—266; IV, 86—100.

Sergej Ivanovič Vavilov, rojen leta 1891, umrl 25. januarja 1951; prezident Akademije nauk SSSR v Moskvi; dopisni član razreda za matematične, prirodoslovne, medicinske in tehnične vede 7. novembra 1947; član znanstvenih akademij v Beogradu, Zagrebu in Sofiji ter Indijske akademije znanosti.

Janko Šlebing, rojen 19. oktobra 1876, umrl 3. februarja 1951; dr. phil., upravnik Narodne in univerzitetne bi-

bljoteke v Ljubljani (v pokoju), slovenski bibliograf; dopisni član razreda za zgodovinske in zemljepisne vede, filozofijo in filologijo 21. decembra 1946. — Glej Letopis II, 54—58; IV, 101—124.

Matija Murko, rojen 10. februarja 1861, umrl 11. februarja 1952; dr. phil., redni profesor za slovansko filologijo na Karlovi univerzi v Pragi (v pokoju); dopisni član filozofsko-filološko-historičnega razreda 16. maja 1940; častni doktor univerze v Ljubljani in Karlove univerze v Pragi; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu, Srpske akademije nauka v Beogradu, Češke akademije znanosti in umetnosti v Pragi, Akademije znanosti v Krakovu (redni inozemski član), Akademije nauk SSSR v Moskvi, Bolgarske akademije znanosti v Sofiji, Saksonske akademije znanosti v Leipzigu, School of Slavonic and East European Studies v Londonu. — Glej Letopis I, 172—174 in to knjigo Letopisa, str. 168—177.

Fran Ramovš, rojen 14. septembra 1890, umrl 16. septembra 1952, dr. phil., redni profesor za fonetiko in za zgodovino slovenskega jezika na univerzi v Ljubljani; redni član 7. oktobra 1938; načelnik filozofsko-filološko-historičnega razreda od 28. januarja 1939 do 31. januarja 1940; generalni sekretar Akademije od 11. julija 1942 do 19. maja 1950; predsednik Akademije od dne 19. maja 1950 do smrti 16. septembra 1952; upravnik Inštituta za slovenski jezik; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu, Srpske akademije nauka v Beogradu, Poljske akademije znanosti v Krakovu, Kralovské české společnosti nauk v Pragi, School of Slavonic and East European Studies v Londonu; član The modern Language association of America (New York); častni član Slavističnega društva v Ljubljani. — Glej Letopis I, 105 do 110; III, 55 in 280 in to knjigo Letopisa str. 148—160.

Boris Kidrič, rojen 10. aprila 1912, umrl 11. aprila 1953; predsednik Gospodarskega sveta FLRJ; redni član 6. decembra 1949. — Glej Letopis III, 156—164 in to knjigo Letopisa, str. 161—167.

FRAN RAMOVŠ

Tine Logar

16. septembra 1952. leta je umrl dr. Fran Ramovš, univerzitetni profesor in predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Z njim je slovenski narod izgubil človeka izrednih kvalit, v katerem so se združile v harmonično osebnost redke poteze velikega in široko razgledanega znanstvenika — jezikoslovca, prodornega analitika in prav tako velikega sintetika, izvrstnega predavatelja in vzgojitelja številnih generacij slovenskih slavistov, neutrudnega delavca in organizatorja znanstvenega dela ter toplega in nesebičnega prijatelja. Slovenska univerza, slavistika, Akademija znanosti in umetnosti, slovenska znanost in kultura sploh je s smrtjo prof. Ramovša izgubila osebnost, ki je ne bo mogoče nadomestiti še desetletja. Za njim zija praznina, za njim so ostali veliki znanstveni načrti in že začeta, pa še nedokončana dela, ki jih je Ramovš zasnoval v Inštitutu za slovenski jezik pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti; ta pa bodo terjala, če naj se do kraja izvrše, organiziranega in vztrajnega dela več generacij slovenskih slavistov.

Profesorja Ramovša uvršča njegovo znanstveno delo med največje slovenske znanstvenike-jezikoslovce. Pojavil se je nenadoma in nepričakovano, ko se je že zdelo, da bo s smrtjo treh velikih slovenskih slavistov Vatroslava Oblaka, Karla Štreklja in Stanislava Škrabca za dalj časa popolnoma zamrlo tudi slovensko jezikoslovje, če se ne oziramo na Antona Breznika, ki se je že skraja popolnoma posvetil praktičnim potrebam slovenskih šol in proučevanju zgodovine slovenskega knjižnega jezika. Tedaj pa se je — še za Škrabčevega življenja — oglasil mladi Ramovš, ki je že s svojimi prvimi objavami dokazal, da se za usodo slovenistike ni bati, nasprotno, da je prešla v še zanesljivejše in spretnejše roke, kot je bila dotlej.

Slovenistika je primeroma mlada znanost. Pravi razvoj je doživela šele po prvi svetovni vojni, ko smo Slovenci dobili svojo lastno narodno univerzo s posebno katedro za slovenski jezik, dasi so tudi že pred prvo vojno bili pri nas jezikoslovci, ki so se posvetili študiju zgodovine slovenskega jezika. Med največje

Vilek je bil v študiju, nato je razumel, da je koncept
 svet o slovenščini do prve svetovne vojne vedel pravzaprav
 v glavnem le to, kar je bilo tudi na slovenskih pisateljih
 v Osloniji, kar pomeni, da ni bil izkrajni, ampak
 precejšen razpisatelj, ki je bil slovenski, zato je
 slovenski svet, ki je bil slovenski, zato je slovenski
 svet, ki je bil slovenski, zato je slovenski svet, ki
 je bil slovenski, zato je slovenski svet, ki je bil
 slovenski, zato je slovenski svet, ki je bil slovenski,

predstavnik slovenistike pred prvo svetovno vojno moramo nedvomno prištevati p. Stanislava Škrabca, dr. Vatroslava Oblaka in dr. Karla Štreklja, ki so bili vsi jezikoslovci velikega formata. Škrabec se je posvetil v glavnem študiju zgodovine slovenskega jezika z namenom, da spričo Levstikovega romantičnega gledanja na jezik določi in utrdi pravilno, realnosti ustrezajočo slovensko ortofonijo in ortografijo. Pri tem se je izgubljal v neprestanih polemikah in znanstvenih sporih, da kljub svoji bistrosti in razgledanosti v jezikoslovnih vprašanjih ni mogel napisati večjih in sistematičnih del iz zgodovine slovenskega jezika, dasi bi bil za to nedvomno sposoben. Neprimerno bolj sistematičen pa je bil v svojem znanstvenem delu nadarjeni mladi jezikoslovec Vatroslav Oblak, ki si je postavil velike načrte in bi, če bi mu usoda dopustila, Slovencem nedvomno ustvaril prvo historično slovnico. Že zgodaj se je lotil proučevanja zgodovine slovenskega jezika in je poleg nekaterih zaokroženih monografij o jeziku starejših slovenskih in protestantskih tekstov napisal tudi še obsežnejše zaključeno delo o razvoju slovenske nominalne sklanje, ki še danes v vseh bistvenih ugotovitvah drži. Poglavitna Oblakova pomanjkljivost je bila v tem, da še ni preštudiral vseh slovenskih tiskanih in pisanih jezikovnih virov, še manj pa poznal živo slovensko jezikovno gradivo, ki je tako bogato nakopičeno v številnih slovenskih narečjih in govorih. V nasprotju s prvima dvema pa se je dr. Karel Štrekelj po začetnih študijah o kraškem narečju skoraj popolnoma posvetil problemom slovensko-furlanskih in slovensko-nemških jezikovnih stikov in napisal nekaj monografičnih študij, ki so še danes izhodišče vsem, katere ta vprašanja zanimajo. Neobdelano polje slovenistike po Oblakovi smrti še skoraj dvajset let ni našlo pravih delavcev. S slovenističnim študijem so se ukvarjali v glavnem ljudje, ki za to niso bili dovolj znanstveno pripravljeni in tudi ne poklicani. Sistematično slovenskega jezika tedaj nihče ni študiral. Zato je razumljivo, da je znanstveni svet o slovenščini do prve svetovne vojne vedel prav malo: v glavnem le to, kar si lahko bral na Škrabčevih platnicah ter v Oblakovih razpravah in posnel iz kratkih oddelkov Miklošičeve primerjalne gramatike. Celotna področja slovenske zgodovinske slovnice, še bolj pa dialektologije, so ležala tako rekoč nedotaknjena, kaj šele preiskana. Ničesar ni bilo znanega o slovenskem jeziku v prvih stoletjih po naselitvi na novem ozemlju v vzhodnih Alpah in na Krasu, zmedeni in nepopolni so bili pojmi o jeziku brižinskih spomenikov, torej o jezikovnem razvoju v času, ko se je ustvarjala slovenska jezikovna individualnost, nejasni in medli so bili nazori o jeziku slovenskih protestantskih pisa-

teljev, nihče ni imel pravega pojma o razvoju slovenskega vokalizma in konzonantizma, prav malo se je vedelo o slovenskem akcentu, oblikoslovju itd. Tudi slovenska dialektologija je pred prvo svetovno vojno mogla pokazati le nekaj nepopolnih in že tedaj zastarelih opisov. O historični dialektologiji ni bilo ne duha ne sluha. Vse to je bila ena sama, le tu in tam komaj načeta, v splošnem pa še popolnoma nepreorana ledina.

Ustvaritev slovenske zgodovinske slovnice je tako postala, kakor se je izrazil že Vondrak, slovenska nacionalna naloga. Ni bilo namreč slovanskega jezika, o čigar razvoju in sedanji podobi bi znanstveni svet tako malo vedel kot o slovenščini. Zato je razumljivo, da se slovenski jezik v tujih preglednih delih tedaj skoraj ni notiral; če pa so ga omenjali, so bili podatki o njem zgrešeni, ali vsaj nezadostni. Pri vsem tem pa se moramo zavedati, da je šlo za jezik, ki po svoji pisani dialektični razčlenjenosti in nenavadno zanimivem razvoju med slovanskimi jeziki nima para in bi zato lahko v mnogočem pripomogel k rešitvi vprašanj splošnega slovanskega in indoevropskega jezikoslovja. Približno tako je bilo stanje slovenistike tedaj, ko se je s prvimi, še medvojnimi razpravami v Jagičevem Arhivu oglasil tedaj najmlajši slovenski jezikoslovec Fran Ramovš, o katerem je že Škrabec zaslutil, da bomo Slovenci dobili v njem znanstvenika, ki bo o slovenskem jeziku lahko povedal več, kot je bilo dano njemu samemu, Oblaku, Štreklju, Brezniku in drugim.

Ne mislim na tem mestu opisovati Ramovševega življenja in naštevati biografskih in bibliografskih podatkov. V tem pogledu opozarjam na Ramovševi šestdesetletnici posvečeno številko Slavistične revije III (1950), 3—4, str. 441—457, kjer lahko vsakdo, ki se za to zanima, najde vse podatke o Ramovšem življenju in znanstvenih delih do leta 1950.

Ko je bila po razpadu Avstro-Ogrske in po nastanku Jugoslavije ustanovljena nacionalna univerza v Ljubljani — pri čemer ima mimogrede povedano — Ramovš velike zasluge kot njen organizator — je katedro za slovenski jezik zasedel mladi znanstvenik Fran Ramovš, ki je zavrnil povabilo tujih univerz in se takoj ob koncu vojne vrnil nazaj v Ljubljano, da tu razdaja svoje bogato znanje in vzgaja tedanje in bodoče rodove slovenskih slavistov. Z njim se začenja v slovenistiki nova doba. Ramovš je že kot dunajski in graški študent sistematično preštudiral vse slovenske tekste tja do srede 19. stoletja in jih istočasno ekscerpiral za vsa poglavja slovenske zgodovinske slovnice, razen za sintakso, katere se očitno ni nameraval lotiti, verjetno zaradi tedaj še nejasne znanstvene metode. Hkrati s tem je med počitnicami intenzivno študiral živo slovensko jezikovno gra-

divo in križem kražem prehodil skoraj vse slovensko jezikovno ozemlje. S tem se je osebno na terenu seznanil skoraj z vsemi slovenskimi narečji in glavnimi govori, kolikor niso bili že od prej znani iz raznih objav. Mimogrede je izčrpal tudi vse opise posameznih narečij, ki so jih tedaj na graški univerzi kot seminarske naloge predlagali njegovi seminarski tovariši, za posamezne dialekte pa navezal stike z informatorji, ki so mu dajali odgovore na razna dialektološka vprašanja. Razvoj slovenskega jezika je tako ležal pred njim kot odprta knjiga. Nihče pred njim ni razpolagal s toliko in tako sistematično zbranimi podatki o slovenskem jeziku kot on. Zato je razumljivo, da že prve razprave o razvoju slovenskega jezika kažejo Ramovša kot suverenega poznavalca vseh pojavov slovenskega knjižnega in živega jezika in da je že 1918. leta v svojih *Slovenische Studien*, kjer je podrobno obdelal najmlajši splošno slovenski jezikovni pojav, namreč moderno vokalno redukcijo, lahko napovedal svoj bodoči znanstveni program: napisati Slovincem zgodovinsko slovnico njihovega jezika.

Delo, ki ga je poslej opravil, je občudovanja vredno. Medtem ko so vsi prejšnji slovenisti pričenjali zgodovino slovenskega jezika z brižinskimi spomeniki ali še pogosteje s Trubarjem, pa je Ramovš zastavil lopato prav pri viru, tam, kjer slovenščina pravzaprav še ni bila slovenščina, temveč le eden izmed praslavenskih dialektov, pri alpski slovanščini 6. stoletja, ko so se Slovenci šele naselili na novem ozemlju in je bil s tem dan prvi povod za formiranje samostojnega slovenskega jezika, ki se je iz praslavenskega dialekta polagoma in v zvezi s celotnim družbenim življenjem ljudstva, prebivajočega na novem ozemlju, v novih geografskih, klimatičnih, socialnih in zgodovinskih razmerah razvil do današnjega nenavadno razčlenjenega jezikovnega organizma. Preučevanje zgodovine slovenskega jezika je Ramovš s tem pomaknil vsaj za kakih 400—500 let nazaj. Preučujoč to staro dobo v razvoju slovenskega jezika, se je seveda oprl na tisto, kar mu je kot vir edino bilo dano, namreč na vzajemne jezikovne odnose na novo naseljenega slovenskega ljudstva z vsemi sosedi, s katerimi je prišlo v stik, in z ljudstvi, na katerih ozemlju se je naselilo, odnose, ki se kažejo v jezikovnih substitucijah in zgodnjih izposojenkah iz bavarščine in furlanščine. To jezikovno gradivo je za tisto dobo edini vir za študij slovenskega jezika poleg že dane praslavanske podlage ter smiselnega razbiranja in primerjanja posameznih današnjih slovenskih narečij med seboj. Rezultate teh raziskavanj je Ramovš sproti objavljal v posameznih krajših razpravah v domačih in tujih znanstvenih revijah, strnjeno pa podal v začetnih po-

glavjih svoje najbolj dognane knjige *Kratka zgodovina slovenskega jezika, I.* (1936). To je bil pravzaprav najtrši oreh, ki ga je moral Ramovš streti, še preden se je lotil študija o nadaljnjem razvoju slovenskega jezika, ki je kodificiran v pisanih in tiskanih slovenskih tekstih. Tu se nam Ramovš kaže tudi kot suvereni poznavalec romanščine, germanščine, vulgarne latinščine, furlanščine, zlasti pa splošne in specialnih fonetik. Preučujoč slovenščino teh zgodnjih stoletij je Ramovš dognal, da je bila slovenščina od 6. do 8. stoletja še praslovanski dialekt z vsemi bistvenimi potezami praslovanskega jezika. Razlik med današnjo srbohrvaščino in slovenščino tedaj še ni bilo, če pa so bile, so bile neznatne. Podobno je bilo tudi z razmerjem slovenščine do tedanje severne in vzhodne slovanščine. Do teh razlik je prišlo šele v 8. do 10. stoletju in se nam v prvem slovenskem pisanem jezikovnem spomeniku, v brižinskih obrazcih, že izrazito kažejo.

Rezultati študija slovenskega jezika v prvih stoletjih po naselitvi so na navo osvetlili tudi *brižinske spomenike* same, ki so bili in so deloma še danes predmet številnih razprav in znanstvenih sporov. Treba jih je bilo le pravilno aplicirati. S temi spomeniki so se pred Ramovšem že celo stoletje ukvarjali, lahko trdimo, vsi pomembni domači in tuji slavisti, kljub temu je njihova problematika ostala temna in dokončno ne rešena. Nazori o njih so bili najrazličnejši: ti so v njih gledali starocerkvenoslovanske spomenike s slovenskimi jezikovnimi potezami, oni slovenske jezikovne tekste s starocerkvenoslovanskimi, češkimi, moravskimi, hrvatskimi jezikovnimi elementi. Vsem skupaj pa je bil tako njihov izvor kot tudi čas nastanka, jezik itd. nejasen. Če je to vprašanje danes jasnejše, gre zasluga predvsem slovenskim znanstvenikom (Nahtigal, Grafenauer, Grivec, Kos in dr.) in ne na zadnjem mestu med njimi predvsem prof. Ramovšu. Ramovš je o brižinskih spomenikih, njihovi grafiki in jeziku večkrat razpravljal in polemiziral. Strnil pa je svoja dognanja v uvodu k *slovenski izdaji teh tekstov*, ki jo je pripravil skupaj z zgodovinarjem in paleografom Milkom Kosom, kjer je podal tudi njihovo fonetično transkripcijo in prevod v sedanjo slovenščino (1937). Po študijah, ki sta jih opravila ta dva slovenska znanstvenika, bo vsaj, kar se tiče jezikovnih in grafičnih vprašanj, težko kaj bistvenega spremeniti. Brižinski spomeniki so slovenski spomeniki, dasi se v njih odražajo tudi vplivi starocerkvenoslovanske literature, so prevodi iz nemščine in že prepisi. Prepisovalca sta bila Nemca, kar je razvidno iz grafike, ki je starobavarska. Njihov jezik je slovenščina 10.—11. stoletja, tedaj ko so se začele ustvarjati prve slovenske inovacije. Zato sta v njih podana dva jezikovna stadija — starejši, bližji praslovan-

ščini, in mlajši, izraziteje slovenski. Vsaj drugi spomenik je pisan po diktatu. Nerešena in še naprej sporna pa ostajajo vprašanja, ki se tičejo razmerja nemških vzorcev in predlog brižinskih spomenikov do zadevne starocerkvenoslovanske literature in obratno. Dokler ne bodo odkriti novi teksti, ki bodo v to temo prinesli luč, bodo ta vprašanja komajda rešljiva.

Največ časa, truda in znanstvenega raziskovanja je Ramovš posvetil *razvoju slovenskega vokalizma*, ki je tako specifično slovenski, da niti kaj približno takega ne najdemo nikjer drugod v slovanskem svetu. Tu mu vsa izredna razgledanost po primerjalni slavistiki in indoevropelistiki, ki je bila zanj tako značilna, ni prav nič pomagala, kvečjemu mu je lahko zameglila pogled za specifičnost slovenskega jezikovnega razvoja. Raznolikost in navidezna nasprotja so tu tolikšna, da je to uganko lahko razrešila samo osebnost takega kova in takih znanstvenih kvalit, kakršen je bil profesor Ramovš. Samo znanstvenik, ki je bil hkrati prodoren analitik in intuitiven sintetik — in prav to je Ramovš bil — se je lahko znašel v na videz neizmernem kaosu slovenskega vokalizma, kaosu seveda za tistega, ki se ni dokopal do poznanja in razumevanja osnovnih gibalnih sil, usmerjajočih razvoj slovenskih vokalov nekako od 12. stoletja dalje do današnjih dni. In do razumevanja teh razvojnih silnic se vse do Ramovša ni dokopal nihče, niti pri nas doma niti drugod po svetu. Celu Oblaku in Škrabcu, ki sta bila pred Ramovšem naša najboljša jezikoslovca, se o tem skoraj sanjalo ni. Pa tudi za Ramovša samega to ni bila lahka niti ne preprosta stvar. Če danes prebiramo njegove prve razprave, zlasti pa »*Slovenische Studien I, Die moderne Vokalreduktion*« (1918, 1920), ki je sicer epohalno delo, nas preseneča, kako nejasne in medle pojme je še tedaj imel o razvoju slovenskega vokalizma, dasi je že razpolagal z izčrpnim tozadevnim gradivom iz slovenskih knjig od protestantov pa vse do srede 19. stoletja in prav tako temeljitim poznanjem živih slovenskih govorov. Iz njegovega lastnega pripovedovanja je znano, da ga je nepreglednost in brezmejna številnost slovenskih vokalnih refleksov, kot jih je poznal iz živih slovenskih govorov, spravljala naravnost že v obup. Od kod ta nenavaden pojav in kako je moglo na tako majhnem etničnem ozemlju do njega priti? Kako povezati na videz tako velika nasprotja v slovenskem vokalizmu v enoten razvojni proces, kako ustvariti enoten sistem, kjer bodo dobili svojo razlago vsi, če še tako različni vokalni rezultati? Ramovša so ta vprašanja dolgo mučila, preiti je moral skozi več faz, preden se je dokopal do jasnih pogledov, preden je našel vsem pojavom skupni imenovalce, enotno formulo. O tem nam najzgovorneje pričajo prav njegove »Slo-

venische Studien« pa tudi še *litografirana skripta o slovenskem vokalizmu iz 1920. leta*. Tu so šele slutnje, tu so šele zarodki njegovih kasnejših pojmovanj, ki so mu končno razsvetlila temo slovenskega vokalizma.

Ramovšev nauk o razvoju slovenskih vokalov, kakor se mu je izoblikoval v prvem desetletju po prvi svetovni vojni, je zgrajen na nekaterih temeljnih spoznanjih, ki jih njegovi predhodniki še niso poznali. Prvo in najvažnejše je v tem, da je v alpski slovanščini nekako v 12. stoletju v pogledu razvoja vokalov prišlo do bistveno novih, specifično slovenskih razvojnih tendenc, ki so se končno izoblikovale v naslednjo zakonitost: Kvalitetni razvoj slovenskih vokalov je odvisen od njihove kvantitete, ki pa je sama zopet najožje povezana s prvotnimi praslovanskimi intonacijami. Zato na slovenski vokalizem od 12. stoletja dalje ne smemo več gledati s praslovanskimi očmi kot na enoten sistem, temveč moramo ostro ločiti med dolгим in kratkim vokalizmom, kajti odslej ima vsak svojo posebno razvojno pot. Dolgi vokali teže po napeti artikulaciji, zoževanju in diftongizaciji, kratki vokali pa po vseh mogočih oblikah redukcij, ki so privedle v tem govoru do teh, v onem do onih stopenj in oblik. Seveda vsi govori in narečja do danes niso prešla enako dolge razvojne poti: ta je v razvoju že zelo daleč, oni je na svoji poti zaostal in je še bližje prvotni slovenščini. Treba je bilo le ločiti, kaj je v tej pisanosti starejše, kaj mlajše. Pri tem je Ramovš zelo plodno uporabil in na slovensko jezikovno področje apliciral Bartolijev nauk o areah. Ta mu je razkril, da imajo osrednja slovenska narečja, gorenjščina, dolenjščina, osrednja štajersščina, do danes za seboj največjo razvojno pot, kajti bila so središče živahnega dogajanja in življenja, socialnega občevarja in prometa, zaradi česar ravno se v jeziku pojavljajo nove tendence in novi pojavi. Ti so torej funkcija celotnega narodovega žitja in bitja. Nasprotno pa so obrobni, odmaknjeni predeli ter zaprte doline in kotline, ki se jih promet ni dotaknil, kjer ni bilo živahnih in obsežnih socialnih kontaktov in medsebojnega mešanja, v jezikovnem razvoju zaostali, ta bolj, oni manj. Vse to so jezikovna dejstva, ki imajo paralelo tudi v etnografiji slovenske zemlje.

Šele ko se je Ramovš docela jasno zavedel te prve in osnovne slovenske zakonitosti, se mu je razjasnilo tudi vprašanje slovenskih vokalnih redukcij, ki je tako begalo vse sloveniste pred njim. Ramovš se je s tem vprašanjem mnogo ukvarjal in ga obravnaval v številnih študijah, zlasti pa v svoji »Die moderne Vokalreduktion«, ki je bilo njegovo habilitacijsko delo. Najbolj dognano, vseskozi premišljeno in sistematično, skratka, mojstrsko

rešitev tega pojava pa je podal v *Kratki zgodovini slovenskega jezika, I.*

Drugo temeljno spoznanje, do katerega je Ramovš prišel pri študiju razvoja slovenskega vokalizma, je bilo v tem, da vokali v svojem razvoju niso vsi enako elastični, da se torej nekateri vokali celo v enem in istem govoru lahko razvijajo hitreje kot drugi in da zato v enako dolgem časovnem razdobju lahko dosegajo glede na izhodiščno obliko različno razvojno stopnjo. Razlog za to vrsto razlik med današnjimi refleksi sicer paralelnih vokalov torej ni čas, temveč *narava vokala* samega in z njo povezane njegove fonetične razvojne možnosti. Ko je Ramovš prišel do tega spoznanja, se mu je na mah razjasnila cela vrsta slovenskih dialektičnih pojavov, ki so mu prej delali velike preglavice in mu zamegljevali jasnost pogleda in sodbe. Če prebiramo njegove »Slovenische Studien« in nekatere druge zgodnje razprave, zlahka ugotovimo, s kakšno mujo se je Ramovš prebijal do tega spoznanja, koliko težav so mu povzročali posamezni refleksi in kako umetne in prisiljene so bile nekatere njegove mladostne razlage. Ko pa je spoznal to drugo temeljno načelo o razvoju slovenskih vokalov, se mu je kaos razjasnil in vsak pojav je dobil svoje pravo, genetično mesto v veličastni stavbi slovenskega vokalizma.

Cela vrsta zapletenih vprašanj s področja slovenske dialektologije se je nadalje Ramovšu pojasnila s spoznanjem, da so se slovenski diftongi lahko razvili bodisi iz širokih bodisi ozkih monoftongov.

Ramovševemu raziskovanju slovenskega vokalizma je stala na poti še ena izredno težka ovira, težja kot vse druge, namreč vprašanje *razvoja slovenskega akcenta*. Dokler se tudi v tem pogledu ni pregrizel do jasnosti, so bile tudi njegove druge interpretacije na šibkih nogah. Saj sta vendar akcent in prvotna slovanska intonacija odločilno vplivala na nadaljnji razvoj slovenskih vokalov. Zavedajoč se odločilnosti slovenskega akcenta in intonacij, se je Ramovš dolga leta intenzivno ukvarjal s tem problemom, dokler ni spravil vseh raznovrstnih pojavov v sistem, čigar posamezne sestavine bodo morda doživele še korekture, celota pa bo ostala. S področja slovenske akcentologije je Ramovš objavil posamezne študije, celotnega svojega akcentskega sistema, ki ni v vsem plod njegovega lastnega dela, temveč sin-teza dognanj vse slavistike, pa za tisk še ni pripravil, čeprav ga je na univerzi že večkrat podal. Verjetno zato, ker se mu še ni zdel dovolj dognan in z vseh strani trden. Najdragocenejša so tista poglavja, kjer razlaga razvoj slovenskega akcenta, nastanek slovenskih akcentskih premikov, njihove vzroke, geografsko raz-

širjenost in relativno kronologijo. Iz geografske razširjenosti posameznih premikov in iz današnjih kvalitiet in kvantitet na novo poudarjenih vokalov je ustvaril nauk, ki v celoti in v posameznostih nedvomno drži. Za presojo in pravilno genetično razvrščanje slovenskih dialektičnih vokalnih refleksov je bila odločilnega pomena tudi Ramovševa razlaga o razvoju starega praslovanskega akuta na slovenskih tleh. Z njo je pojasnil celo vrsto sicer težko razumljivih in razložljivih vokalnih refleksov na obširnem perifernem področju od Rezije preko Koroške in Pohorja pa vse do Prekmurja. Tudi to spoznanje je bilo eden izmed temeljnih kamnov v zgradbi slovenske historične gramatike, zlasti pa še vokalizma.

Študij Ramovševe znanstvene zapuščine nam priča tudi o tem, kako silne težave je imel Ramovš z določitvijo praslovanskih in alpskoslovanskih vokalnih kvalitiet, ki so bile izhodišča nadaljnega specifično slovenskega vokalnega razvoja. Njegove mladostne objave izkazujejo v teh vprašanjih večkrat diametralno nasprotna mnenja, kot so bila tista, do katerih se je dokopal v zrelih letih. Prav od teh izhorišč pa je bila odvisna vsa nadaljnja znanstvena razlaga današnjih dialektičnih refleksov.

Ramovš si je primeroma zgodaj tudi o teh vprašanjih prišel na jasno. K temu mu je pripomogel študij vzajemnih odnosov med slovenščino na eni ter vulgarno latinščino, bavarščino in furlanščino na drugi strani, dalje teorija o centralnih in perifernih areah ter končno lingvistična geografija. S temi svojimi dognanji je mnogo prispeval k pravilnemu pojmovanju praslovanske in primerjalne slovanske gramatike. Ramovš je v zreli dobi moral marsikak svoj mladostni nazor korigirati, da ga spravi v sklad z novimi ugotovitvami, in morda je prav v tem razlog, da tega dela svoje historične gramatike, namreč vokalizma, še ni pripravil za tisk, čeprav je posamezne vokale že davno obdelal v zaključenih monografijah, celotno podobo pa v strnjeni in naravnost genialno podani obliki prikazal v svoji *Kratki zgodovini slovenskega jezika*, I. Ta del njegove knjige je morda ena izmed največjih mojstrov in celotnega njegovega znanstvenega opusa.

S svojim raziskovanjem slovenskega vokalizma je Ramovš odkril, če se lahko tako izrazim, ključ za realno in pravilno pojmovanje razvoja, našel je formulo, ki zaobsega prav vse pojave slovenskega vokalizma od 12. stoletja do danes. Slovenski vokalizem nam po Ramovševih delih ni več uganka, temveč jasna in razumljiva realnost.

Podobno kot z vokalizmom je tudi s slovenskim *konzonantizmom*. Razvoj je tudi tu zelo pisan in bogat, ne pa tako za-

pleten. Zato je razumljivo, da je to poglavje svoje historične gramatike Ramovš najprej spravil v dokončno obliko in ga kot *drugo knjigo svoje slovnice* izdal že 1924. leta. To delo je znanstveni svet s priznanjem sprejel, kajti bilo je tako po izčrpnosti obravnavanega gradiva kot tudi po svoji metodi, prijemih in preglednosti v slavistiki novost. Človek, ki danes študira starejše slovenske tekste ali živa slovenska narečja, je ob tej knjigi na vsak korak presenečen. Težko je namreč najti kak pojav slovenskega konzonantizma, ki bi se Ramovševi pozornosti izmuznil. Če že ni naravnost omenjen, pa je gotovo vsaj načelno rešen.

Tujemu slavističnemu svetu še najmanj poznano je *oblikoslovsje slovenskega jezika*, kakor se nam kaže v živih slovenskih narečjih. Vzrok je v tem, da je Ramovš s tega jezikovnega področja primeroma najmanj objavljajal oziroma še ni podal sintetične slike. Ta del slovenske zgodovinske slovnice poznajo v celoti samo njegovi slušatelji in učenci, ki so imeli priliko, poslušati njegova v vsakem pogledu dognana predavanja na univerzi. Od objavljenih razprav bi omenil samo nekatere najvažnejše: o mnogovrstnih analogijah v fleksiji besed kri in uho, o razvoju praslovanskega otъcъ in nastanku oblike oče v slovenščini, o končnici -ov v instr. sing. fem. v prekmurskem narečju, o rezijanskem imperfektu in ostankih psl. aorista v koroščini, o preobrazbah v besedah duri — dveri — dauri, o glagolu morati, o pridevniški sklanji, o postanku končnic -á, -é, -í v gen. plur. sam. fem. mask. v centralnih oziroma zahodnih slovenskih narečjih ipd. Že po njegovi smrti pa je izšla knjiga *Morfologija slovenskega jezika* (1952), ki so jo za tisk pripravili njegovi povojni učenci, vendar to delo še zdaleč ne obsega vsega tistega, kar je Ramovš na tem področju dognal in ustvaril.

Primeroma najmanj poznana so bila pred Ramovšem *slovenska narečja*. Imeli smo sicer že prej nekaj opisov posameznih narečij in govorov (Baudoin de Courtenay, Scheinigg, Štrekelj, Grafenauer, Breznik itd.), celotna slika slovenskih narečij in njihovih medsebojnih razmerij pa je bila popolnoma medla. Zato so bile tudi vse klasifikacije slovenskih narečij pred Ramovšem mehanične in napačne ter niso podajale realne slike slovenske dialektične razčlenjenosti in medsebojne povezanosti. Slonele so večinoma na dveh do treh izoglosah ali dialektičnih pojavih. Ramovš se je s slovenskimi dialekti, kot sem že omenil, ukvarjal že iz prvih let svojega študija na Dunaju in v Gradcu pa vse do dokončne formulacije svojih dialektoloških nazorov v VII. knjigi *Historične gramatike*, namreč v *Dialektih* (1935). Ta knjiga je *zlata knjiga slovenistike*. To je nepogrešljiv vademekum za vsakogar, ki se bo kdajkoli zanimal za živo slovensko govorico. Tu

je Ramovš poleg podrobnega opisa predvsem podal novo klasifikacijo slovenskih narečij, pri kateri je upošteval več kot tisoč lingvističnih dejstev ter vse geografske, naselitvene, kolonizacijske, migracijske, socialne, politične in druge momente, ki so privedli zgodnjo alpsko, dialektično še nerazčlenjeno in enotno slovenščino do današnjega pisanega mozaika, kateremu v slovenskih jezikih ni primere. Ramovš je z objavo te knjige počakal vse dotlej, dokler se mu niso razjasnila vsa ostala poglavja slovenske zgodovinske slovnice in dokler ni zbral obsežnega dialektičnega gradiva, ki ga je deloma objavljaval v monografijah o posameznih dialektih in dialektičnih pojavih, že prej pa je 1931. leta objavil *Dialektološko karto slovenskega jezika*, katere kratek povzetek je nato izšel 1935. leta še v *Karti slovenskih narečij* v priročni izdaji. Iz lastnih izkušenj govorim, da sem pri podrobnem zbiranju gradiva za *Lingvistični atlas Slovenije*, ki ga je zasnoval in mu vprašalnico ter krajevno mrežo določil Ramovš med zadnjo vojno in po njej, le redkokje naletel na dialektične pojave in dejstva, ki bi bistveno spreminjale Ramovševe poglede, tako zgoščeno izražene v njegovi *Dialektologiji*, pa čeprav so bili njegovi podatki za nekatera področja več kot skopi. Česar ni dognal s podatki, je v pomanjkanju gradiva največkrat zaslutlil z intuicijo.

Z urejevanjem knjižnega jezika se Ramovš ni preveč rad ukvarjal, meneč, da so to vprašanja, ki se zgodovinarju jezika tako rekoč sproti, sama po sebi rešujejo. Kljub temu je tudi v to področje posegel dvakrat: prvič pred vojno, ko je skupaj z Breznikom izdal *Slovenski pravopis* (1935), kjer je Ramovšu pripadlo pravorečje, t. j. akcentuacija, vokalne kvalitete in vse razlike med pisavo in izreko, in drugič, že po vojni, ko sta Inštitut za slovenski jezik in Zavod za kulturo slovenskega jezika pri SAZU prevzela nalogo, da izdasta *nov slovenski pravopis*. Kljub boleznim je Ramovš tudi to delo do konca (1950) vodil.

Ramovševo delo bi ne bilo dovolj označeno, če bi v tej zvezi vsaj z nekaj besedami ne omenil tudi njegovih *zaslug pri organiziranju slovenskih znanstvenih ustanov in tiska*, čeprav je ta plat Ramovševe dejavnosti slovenski javnosti bolj poznana. Odločilna je bila že njegova vloga pri ustanovitvi slovenske univerze, ko je kot tajnik vseučiliške komisije pripravil vse potrebno za njeno ustanovitev, znanstveni nivo in redno delo. Bil je dalje v uredništvu Časopisa za slovenski jezik, književnost in zgodovino ter eden izmed ustanoviteljev Znanstvenega društva za humanistične vede, njegov tajnik in urednik Razprav. Zadnje desetletje pred drugo svetovno vojno pa se je zagrizel v delo za ustanovitev Slovenske akademije znanosti in umetnosti,

dokler mu, kljub silnim težavam, tudi to 1938. leta ni uspelo. Zanj je opravil vse potrebno organizacijsko delo, pripravil statute, pravilnike itd. Že od vsega začetka je bil njen redni član, načelnik filozofsko-filološko-historičnega razreda in od 1942. leta dalje tudi glavni tajnik. Po drugi vojni je bil spet organizacijsko njen najagilnejši član, vodja Inštituta za slovenski jezik, sourednik Slavistične revije, generalni sekretar akademije, po smrti Franceta Kidriča (1950) pa do svoje smrti njen predsednik.

Fran Ramovš je bil predvsem in na prvem mestu znanstvenik. Izšel je iz šole mladogramatikov, trdno in zanesljivo zasidrane v indoevropski primerjalni gramatiki, vendar ni bil mladogramatik. Bil je še dovolj mlad in prožen, da ni ostal gluh za nova stremljenja in nove poglede. V njegovem znanstvenem delu, metodi in prijemih vsekakor slutimo vplive H. Paula, H. Schuchardta, F. de Saussura, M. Bartolija, A. Meilleta in še nekaterih drugih pomembnih tujih znanstvenikov, čeprav ne moremo reči, da je sledil temu ali onemu. Bil je znanstvenik, ki je samostojno izbiral tiste prijeme in segal po tistih znanstvenih instrumentih, o katerih je bil prepričan, da mu lahko pri njegovem znanstvenem iskanju pomagajo, ne glede na to, ali so čisto novi in njegovi ali pa jih je morda uporabil že kdo drug pred njim. Franu Ramovšu je bila znanost in iskanje resnice več kot vse drugo.

BORIS KIDRIČ

Boris Ziherl

Dne 11. aprila 1953 je umrl Boris Kidrič, redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ena izmed najpomembnejših osebnosti v jugoslovanskem in še posebej v slovenskem javnem življenju zadnjih dveh desetletij. Z njim je umrl človek, ki je dosegel redko visoko skladnost med poletom svoje revolucionarne volje ter znanstveno pretehtanostjo in utemeljenostjo slehernega svojega dejanja. Ta skladnost je bistveno obeleževala vso njegovo osebnost, od tistih dni, ko se je kot mlad dijak vključil v boj za družbene smotre proletariata, do njegove prezgodnje smrti.

Boris Kidrič je bil rojen 10. aprila 1912 na Dunaju kot edini sin uglednega slovenskega slavista in prešernoslovca Franceta Kidriča. Že kot gimnazijec se je odlikoval s svojo nadpovprečno razgledanostjo in vsestranostjo svojega zanimanja. Svojo vključitev v revolucionarno delavsko gibanje je utemeljeval na spoznanjih, do katerih se je dokopal s pronicljivim opazovanjem stvarnosti, ki ga je obdajala, in s proučevanjem te stvarnosti, njenih zgodovinskih izvorov in zakonitosti. Že kot sedemnajstleten dijak poljanske gimnazije v Ljubljani je obvladal vrsto poglavitnih del znanstvenega socializma. S poznavanjem predmeta je na primer razpravljal o filozofskih problemih Engelsovega »Anti-Dühringa« ali Leninovega »Materializma in empiriokriticizma«. Zategadelj je med svojimi vrstniki in somišljeniki na gimnaziji užival ugled človeka, ki mu ni moči osporavati duhovnega vodstva.

Jeseni 1929 je bil zaradi komunistične dejavnosti aretiran in obsojen na eno leto zapora, ki ga je prebil v mariborski kaznilnici. Ta čas je, kolikor mu je bilo to mogoče, izrabil za poglobljanje svojega znanja o družbeni problematiki, in to znanje je po vrnitvi iz zapora takoj spet posvetil nadaljnjemu razvijanju revolucionarnega delavskega gibanja na Slovenskem.

Danes bi bilo težko ugotoviti in zbrati vse, kar je Boris Kidrič v letih po svoji vrnitvi iz zapora napisal v ilegalnem tisku slovenskih komunistov, v »Rdečem praporu«, v študen-

tovskem glasilu »Rdeči signali«, v raznih letakih itd. Samo to lahko rečemo, da so bili njegovi prispevki v ilegalnem komunističnem tisku zmerom hkrati pomembni prispevki k oblikovanju partijske politike na vseh področjih slovenskega družbenega življenja, na katerih so se komunisti tedaj borili proti monarhistično-fašistični šestojanuarsčini in vsem njenim odkritim ter prikritim podpornikom na Slovenskem.

Oblikovanje pravilne, zgodovinsko nastalim družbenim odnosom in perspektivam njihovega razvoja ustrezajoče partijske politike je bilo tedaj prav posebej vezano na pravilno pojmovanje enega izmed temeljnih problemov stare Jugoslavije, na pravilno pojmovanje nacionalnega vprašanja. V tem pogledu sodi Boris Kidrič poleg Edvarda Kardelja nedvomno med tiste, ki so tedaj z načelnim idejnim bojem ustvarili predpogoje za zedinjevanje in zedinjenje vseh tistih naprednih, antiimperalističnih sil med Slovenci, ki jim je zares šlo za svobodo in enakopravnost slovenskega naroda. V tem pravcu se je Boris Kidrič udeleževal tako v ilegalni akciji in tisku kakor s svojimi prvimi deli v legaliziranem partijskem tisku, kakor na primer v »Književnosti«, kjer je objavil nekaj polemičnih člankov in svojo prvo literarno-kritično oceno, oceno Čufarjevega »Poloma«. V tej oceni se Kidrič zavzema za resnični realizem v književnosti ter v obrambi Čufarjevega dela odkloni tako imenovano »socialno literaturo«, ki z dokaj cenanimi sredstvi skuša zbuditi zgolj sočutje z delovnim človekom, ne pa njega samega idejno-politično dvigati.

Leta 1934 se Boris Kidrič s kritiko Prepeluhove »Agrarne reforme« pojavi tudi med sotrudniki nove slovenske revije »Sodobnost«. Zlasti v zadnjih dveh letih pred Osvobodilno vojno, po svojem povratku iz večletne emigracije, je mnogo prispeval k temu, da je ta revija postala pomemben činitelj združevanja vse slovenske antifašistične inteligence. Njegovi tehtni in v bistvo stvari prodirajoči članki o mednarodni politiki, ki jih je tedaj objavljajl v »Sodobnosti«, so vnašali jasnost in pravilno vnanjepolitično orientacijo med slovenske izobražence, čeprav niso bili namenjeni samo njim, marveč vsem slovenskim delovnim ljudem. V obliki, v kateri je bilo to spričo tedanje reakcionarne cenzure moči reči, je Boris Kidrič s temi članki izpovedal vse tiste temeljne resnice o slovenskem narodu ter o perspektivah njegovega razvoja v sodobnem svetu, ki jih je kmalu nato v celoti potrdila Osvobodilna vojna.

V istem času je v »Sodobnosti« objavil tudi vrsto člankov o slovenskih kulturnih problemih in posebej o problemih slovenskega literarnega zgodovinopisja. Poleg svojega trajnega

teoretičnega pomena, so imeli ti članki tedaj tudi velik mobilizacijski pomen in namen: z znanstveno osvetlitvijo njene preteklosti doseči pri slovenski inteligenci pravilno usmeritev v usodnih letih druge svetovne vojne.

Vse svoje neizmerne energije, sposobnosti in znanje je Boris Kidrič razvil in uveljavil v letih Osvobodilne vojne.

To poglavje iz Kidričevega življenja je slovenskemu človeku morda najbolj znano. Ime Borisa Kidriča je postalo neločljivo povezano z Osvobodilno fronto, z osvobodilno borbo slovenskega ljudstva proti fašističnim okupatorjem in njihovim hlapcem iz vrst domače reakcije.

Na vseh svojih političnih in vojaških položajih med vojno, v najtežjih okoliščinah boja je znal Boris Kidrič zmerom pravilno oceniti trenutek in nakazati rešitev nalog, ki jih je ta trenutek postavljal pred politično vodstvo osvobodilnega gibanja. Njegove ocene trenutka in nalog so zapisane v vrsti njegovih medvojnih člankov in direktivnih sestavkov, ki imajo trajno teoretično vrednost, predstavljajoč sijajne primere znanstvene, marksistične analize posameznih stopenj v razvoju Osvobodilne vojne.

Naj v tej zvezi omenimo njegove preglede doseženih rezultatov in predstoječih nalog, ki jih je med vojno dajal ob vsaki obletnici ustanovitve Osvobodilne fronte. Naj omenimo tako pomembne članke kakor so na primer »Vloga delavskega razreda in delovnega ljudstva v slovenskem narodnoosvobodilnem gibanju«, ki je bil objavljen v »Slovenskem zborniku 1942«, ali »Revolucionarni razvoj slovenskega narodnoosvobodilnega gibanja«, ki je bil leta 1942 objavljen v »Delu« in v katerem je Boris Kidrič v strnjeni obliki obeležil vso strategijo komunistov v Osvobodilni vojni. In omenimo naj še njegove medvojne misli o slovenskih kulturnopolitičnih problemih, njegovo zavzetost za te probleme, ki jo je tudi v tistih težkih okoliščinah ob vsaki priliki izpričal tako s sklicanjem kongresa slovenskih kulturnih delavcev na osvobojenem ozemlju kakor z ustanovitvijo Znanstvenega inštituta itd.

Noben zgodovinar, ki hoče o borbi slovenskega ljudstva v letih 1941 do 1945 povedati kaj znanstveno tehtnega, ne more mimo tistega, kar je Boris Kidrič med Osvobodilno vojno dejal in zapisal. Vse to miselno bogastvo v polni meri ustreza zgodovinski pomembnosti tistih let, v katerih se je v Kidričevem delu do kraja razodela tista univerzalnost in vsestranska temeljitost, ki je bila zanj tako značilna in ki jo sicer redko srečamo pri sodobnem izobražencu.

Brez svoje vsestranske razgledanosti in temeljitosti Boris Kidrič nikakor ne bi mogel biti kos tistim nalogam, ki so ga čakale po osvoboditvi.

Po nepolnem letu, kolikor časa je bil prvi predsednik vlade v osvobojeni Sloveniji, je Boris Kidrič prevzel najodgovornejše mesto v vodstvu občejugoslovanskega gospodarstva. S tem se pričinja zadnje razdobje v Kidričevem življenju, ki po svojem pomenu za našo jugoslovansko socialistično skupnost ni v nobenem sorazmerju z njegovim prekratnim trajanjem. Kadar govorimo o tem razdobju v njegovem življenju, moramo govoriti o Kidriču kot organizatorju našega povojnega gospodarstva, kot znanstvenem delavcu, ki je na temelju svojega obsežnega teoretičnega znanja in svojih praktičnih izkušenj pričel uspešno utemeljevati in razvijati našo sodobno ekonomsko vedo, in končno kot človeku, ki je s svojo pobudo in vsestransko pomočjo prispeval k ustanovitvi cele vrste znanstvenih ustanov, ki so ogromnega pomena za nadaljnji razvoj našega socialističnega gospodarstva.

V vsem Kidričevem delu zadnjega razdobja se kaže široka znanstvena zasnova in perspektiva. Čeprav se je to delo pričelo v času, ki ga danes imenujemo dobo državno administrativnega vodstva v gospodarstvu, bi v vsem gospodarskem sistemu, čigar graditev je vodil, že tedaj zastonj iskali togosti in okostenelosti. Ves Kidričev sistem načrtovanja v gospodarstvu je bil, kakor po pravici pravi eden izmed njegovih tedanjih sodelavcev v Gospodarskem svetu, na znanstveno podlago postavljeni program boja za ostvarjenje osnovnih nalog v graditvi socializma in socialističnih družbenih odnosov, za tehnični in kulturni napredek, za enotno socialistično načrtno gospodarstvo, za okrepitev enotnosti jugoslovanskih narodov in za razvijanje zavesti ter iniciative pri naših delovnih ljudeh.

Osnovno znanstveno spoznanje, da je socializem mogoč le na temelju visoko razvitih proizvodjalnih sil, se pravi, na temelju napredne tehnike in ob nenehno se dvigajoči kulturni ravni delovnih ljudi, to spoznanje je rajnkega Kidriča vodilo pri vseh njegovih ukrepih in na vseh prelomnicah v zadnjem razdobju njegovega življenja. Še preden je prišlo do našega preloma s predstavniki birokratskega sistema v SSSR je bila Kidriču povsem nazorna nevarnost, ki jo predstavlja togo birokratsko administriranje, dušitev ustvarjalne iniciative od spodaj, v delovnih množicah. O tem priča vrsta njegovih sestavkov, razprav in govorov iz razdobja 1946 do 1948. Zato je Boris Kidrič lahko na temelju poglobljenih spoznanj po letu 1948 z vso načelnostjo zasnoval tiste zgodovinske posege v ves sistem našega gospo-

darstva, ki so pomenili hkrati odločilno zavrnitev birokratizma kot največje nevarnosti v prehodnem razdobju od kapitalizma k socializmu, in pa sprostitev ustvarjalne iniciative od spodaj.

Boris Kidrič je v tem razdobju opravil veliko znanstveno delo.

Njegovo, na Marxovih ekonomskih naukih zasnovano in hkrati v največji meri ustvarjalno, samostojno, na konkretne ekonomske probleme našega časa usmerjeno raziskovalno delo nedvomno pomeni precejšen prispevek k razvijanju marksistične politične ekonomije. Se pravi, to delo ni zgolj jugoslovanskega pomena, marveč presega okvire jugoslovanskih družbenih problemov.

Kidrič se je poglobil v raznolikost elementov, ki tvorijo celoto družbeno ekonomskih odnosov v prehodni dobi. Proučeval je problem blagovnega proizvodnje in razmenjave v tej dobi, problem vrednosti, cene in denarja, dalje problem razširjene reprodukcije v vsej konkretnosti naše povojne ekonomike. Postavil je teorijo socialističnega načrtovanja v gospodarstvu kot načrtovanja glavnih proporcev in ključnih nalog, ter jo pričel praktično ostvarjevati. Z vsemi temi izsledki je Boris Kidrič utemeljeval našo ekonomsko politiko in ji tako rekoč postavil teoretično podlago. Dal je pobudo za več znanstveno raziskovalnih ustanov na področju ekonomske vede.

Svoje izsledke in spoznanja, na katerih je utemeljeval našo ekonomsko politiko, je Boris Kidrič razvijal v vrsti svojih govorov, člankov in razprav iz tega razdobja. Ukvarjal se je z zamislijo večjega dela o ekonomiki prehodne dobe, ki bi bilo nedvomno dogodek v sodobni marksistični politično-ekonomski literaturi. Toda žal je ostalo le pri zasnutku, ki ga je že leta 1950 v obliki tez o ekonomiki prehodnega razdobja v naši zemlji objavil v reviji »Komunist«. Kazalo je, da se je lotil ostvarjevanja svoje zasnove, ko je v isti reviji, v začetku leta 1952, objavil začetek razprave »O nekaterih teoretskih vprašanjih novega gospodarskega sistema«. Toda razprava je ostala nedokončana. Težka bolezen mu je onemogočila, da bi jo nadaljeval in dokončal. Ostale so le globoke misli, ki jih je še na smrtni postelji razlagal svojim ožjim sodelavcem.

Kot znanstveni delavec je bil Boris Kidrič zvest Marxov učenec. Njegovo dialektično metodo je obvladal kakor malokdo. Imel jo je za metodo, ki je vsakemu resničnemu znanstveniku neogibno potrebna, ker je sama rezultat resnično znanstvenih prizadevanj in zato nikdar in nikjer ne more krniti znanstvenikove ustvarjalne samostojnosti. Marxov »Kapital« je bil Kidriču namizna knjiga, v kateri je zmerom iznova odkrival pomembne

misli, ki so mu bile v pomoč in ga utrjevale v prepričanju, do katerega se je bil v praktični izkušnji predhodno že sam dokopal. Kot teoretik in praktik naše socialistične ekonomske graditve je bil rajnki Boris Kidrič neomajen privrženec Titove zamisli o pravici naših narodov do svobodnega in enakopravnega življenja. Ostvarjevanju te zamisli je v zadnjem razdobju svojega življenja posvetil vso svojo energijo, vse svoje sposobnosti in vse svoje znanje. V duhu te zamisli je delal za osamosvojitve naših narodov na vseh področjih družbenega življenja, kjer koli bi od koder koli utegnila biti ogrožena njihova neodvisnost.

Ime Borisa Kidriča bo zmerom ostalo zvezano ne le z giganti naše socialistične industrije in električnega gospodarstva, marveč hkrati tudi z mnogimi velikimi znanstvenimi ustanovami, ki so po vojni zrasle na naših tleh in ki so nam v čast in ponos. Med take ustanove sodijo tudi trije prirodoslovno-znanstveni in tehnični inštituti pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti.

Borisu Kidriču, človeku, revolucionarnemu borcu in znanstveniku naj bo večna hvala in slava!

MATIJA MURKO

Ivan Grafenauer

Pred dvema letoma, v ponedeljek dne 11. februarja 1952, prvi dan svojega dvaindevetdesetega življenjskega leta, se je v daljni Pragi poslovil od tega sveta starina slavistike, naš rojak Matija Murko, zunanji dopisni član *Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani* (od 16. maja 1940).

Eno leto poprej, 10. februarja 1951, ko je Murko dopolnil devetdeseto leto, mu je posvetila Slovenska akademija posebno spomenico, s katero mu je čestitala za tako redki življenjski god in ga počastila za neminljiva zasluženja, ki si jih je pridobil za slovenstvo in slovanstvo na dolgem, z delom in trudom napolnjenem, pa tudi s častjo in uspehi bogatem življenjskem potu. Nekaj tednov nato, dne 22. marca 1951, mu je *ljubljska uni-perza* podelila zanje častni doktorat.

Spomenica »*Matiji Murku ob devetdesetletnici*« se je natisnila kot osebna listina samo v petih izvodih. Ker pa je prav tako v čast zdaj pokojnemu slavljenцу kakor le sedem mesecev za njim umrlemu slavitelju, predsedniku Slovenske akademije znanosti in umetnosti univ. profesorju *dr. Francu Ramovšu*, je prav, če jo priobčimo tu kot nekako vodilo za sledeče besede slovesa od pokojnega našega *Matije Murka*.

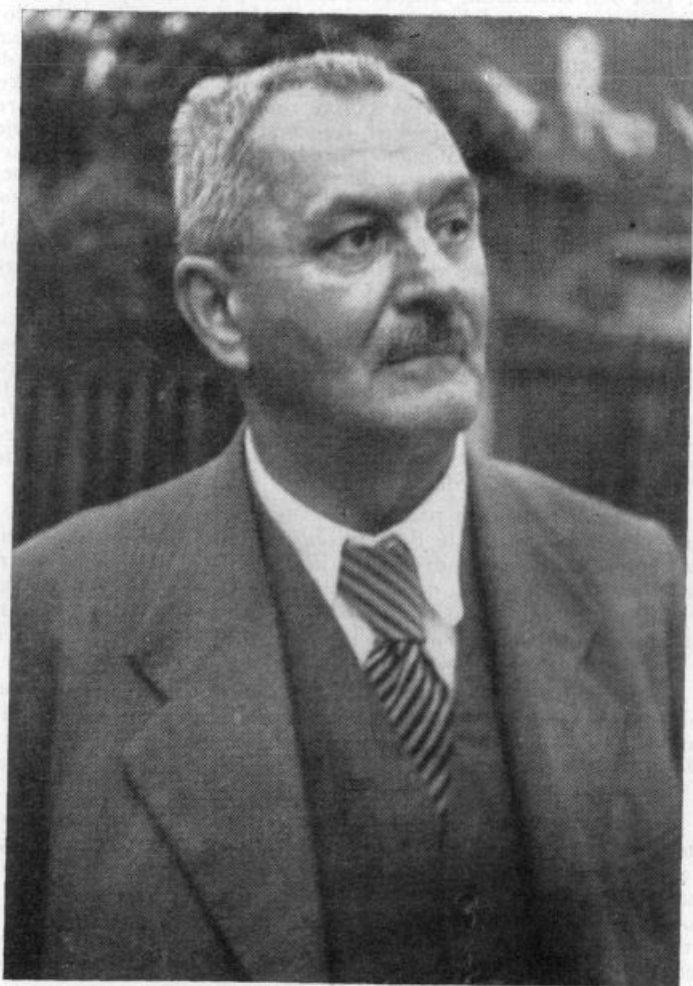
Glede napačnega datuma 12/2 1861 za Murkovo rojstvo v Stanojevičevi Enciklopediji SHS (v lat.) II, stlp. 1063, in drugod glej pojasnilo v *Slovenskem etnografu* V (1952), str. 197, op. 1.

MATIJI MURKU OB DEVETDESETLETNICI

Globoko spoštovani profesor in naš dragi član!

Danes ste dosegli mejo častitljive starosti, ki jo označuje 90. leto Vašega življenja.

Kaj vse je v teh letih zgoščeno! Predvsem neprenehno delo in trud za uspeh slovanske filologije in slovanskega narodopisja, organizacijsko delo ali priprava za te uspehe, informacijsko delo, ki ste ga opravili za pravilno in pravično presojanje in prizadevanje Slovanov na teh osnovnih popriščih Vašega znanstvenega sektorja.

Ljubljana, 18. februarja 1951

Glavni tajnik M. Košar
 Inž. L. Lamski
 Podpredsednik B. Lavšič

Pred nami leže knjige, ki že kar po naslovih pripovedujejo o Vaši neutrudljivi sili in za znanost tako odlični vlogi, ki ste jo v svojem življenju in v slovanski filologiji opravljali, za kar so Vam danes predvsem Vaši ožji znanstveni sodelavci, obenem pa tudi najvišje slovanske kulturne ustanove, med katere je po težki borbi vstopila tudi Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani, ter slovanski narodi kot družbeni kolektivi hvaležni, ker bodo iz njih črpali še dolgo dolgo vrsto let pobudo za nadaljevanje Vaših prizadevanj in teženj: te knjige so *Nemški vplivi na pričetke slovanske romantike*, *Zgodovina starejših južnoslovanskih literatur*, *Pomen reformacije in protireformacije za duhovno življenje južnih Slovanov*, predvsem pa razni spisi, s katerimi ste tako odlično pojasnili celotni milje *južnoslovanske narodne poezije*; pogledi, ki ste jih v teh spisih podali, so izredno pomembni zaradi širine Vaših nazorov, oprtih vseskozi na gradivo, ki ste ga med ljudstvom našli, in zasegajo daleč preko meja slovanske filologije v splošno primerjalno evropsko literaturo in celo v območje ustvarjanja narodne poezije kjerkoli že.

Vaša povezava med predmetom in besedo je rodila nebroj tolmačenj, ki bi sicer ostala nepojasnjena, in je imela za posledico v panogi semaziologije izreden pomen. Iz sodelovanja moderno usmerjenega, na realijah slonečega časopisa *Wörter und Sachen* so potekle Vaše odlične razprave kot *Grab als Tisch*, ki jo je imenoval veliki romanist *Meyer-Lübke* za kapitalno delo, za vzorec vsem modernim lingvistom. Prav iz te povezave je izšlo tudi Vaše veliko etnografsko delo *K zgodovini ljudske hiše pri južnih Slovanih*.

Pri vseh teh obširnih problemih niste nikdar pozabili na naš mali narod Slovencev; gojili ste do naraščaja mladih slovenskih znanstvenikov ne le simpatije, marveč ste jim nudili stalne in prepotrebne pobude ter skrbeli za to, da se uveljavijo. Za slovenistiko ste še posebej bili dobrohotni, zato ni čudno, da se je ves prvi rod ljubljanskih slavistov izobraževal ob Vas in ob Vaši podpori. Za vse te Vaše skrbi smo Vam zdaj še prav posebno hvaležni.

Gospod profesor! Ni čudno, marveč samo po sebi umljivo, da Vas je Slovenska akademija znanosti in umetnosti na eni svojih prvih sej imenovala za svojega dopisnega člana v znak spoštovanja Vašega dela in v znak vseh tistih imponderabilnih dejstev, po katerih ste uravnali in mnogo doprinesli k slovenski znanosti.

Zato sprejmite zdaj, ob svoji 90-letnici, od naše najvišje slovanske znanstvene ustanove obenem s čestitkami tudi izraz našega najglobljega spoštovanja in posebnega priznanja za vse Vaše ogromno delo in prizadevanje. Želimo Vam, da bi bili zdravi in srečni ter bi doživljali sadove Vašega prizadevanja vsepovsod v zavesti, da je iz Vaših strokovnih potomcev z Vašo pomočjo izšel rod, ki se še peha in skrbi za ugled in za dostojno priznanje naroda, čigar zvesti sin ste bili ves čas svojega življenja.

V hvaležnem spoštovanju hočemo slediti Vam, našemu vzorniku.

Ljubljana, 10. februarja 1951.

Glavni tajnik:

M. Kos s. r.

Predsednik:

Fr. Ramovš s. r.

Podpredsednik:

B. Lavrič s. r.

To pot uspehov si je odprl nadarjeni želarski sin z Drstelje (zdaj je to Drsteljski vrh) v okolici Ptuja, ko se je po gimnazijskih študijah, ki jih je vseskozi z odličnim uspehom dovršil v Ptuj (1872—1876) in Mariboru (1876—1880), odločil za združitev slavističnega in germanističnega študija na dunajski univerzi. Pri Fr. Miklošiču in Rich. Heinzlu si je pridobil široko filološko znanje in temeljito disciplino, pri Erichu Schmidt u si je usvojil primerjajočo literarnohistorično metodo, pri Miklošiču se je ob Asanaginici seznanil tudi s problemi srbsko-hrvatske narodne epike. Odločilo pa je nekaj drugega: v upanju na mesto germanista na zagrebškem vseučilišču si je bil z odličnim uspehom (sub auspiciis imperatoris) pridobil doktorski naslov na osnovi germanistike (rigorosi 1885, promocija 1886), pa mu je Khuen Héderváry s svojim varovancem to upanje podrl. In Murko se je odločil za habilitacijo iz slavistike ter se je pri V. Jagiću pripravil za študijsko bivanje na Ruskem, v Peterburgu in Moskvi (1887—1889). Tam se je ob velikem Aleksandru Nik. Veselovskem poglobil v primerjajoči literarnohistorični študij staroruskih rokopisov. Tako je ob monografiji o zgodovini »*Pověsti o semi mudrecah*« pri Slovanih (*Die Geschichte von den sieben Weisen bei den Slaven*, Sitzungsberichte Dunajske akademije, fil.-hist. razr. 122 [1890], 138 str.; več postranskih člankov v raznih jezikih) dozorel za svoje pravo habilitacijsko delo »*Deutsche Einflüsse auf die Anfänge der böhmischen Romantik*« (Gradec 1897), ki je izšlo kot prvi del nameravane, a ne dopisane monografije o *Nemških vplivih na začetke slovanske romantike*. Pred to knjigo in spored je priobčil Murko vrsto pripravljalnih in postranskih del iz istega področja.

V knjigi »*Deutsche Einflüsse*« Murku ni šlo za odkrivanje dotlej neznanih osnovnih dejstev v nemški romantiki ali v češkem prerodu, ampak za razvojno povezavo duha in hotenja v prizadevanjih nemških romantikov z duhom in rastjo češkega narodnega preroda od racionalističnega razsvetljenstva 18. stoletja v duhovno razvnetost romantičnih narodnostnih zanesenjakov v začetku 19. stoletja. Glavne osnove za primerjavo je dobil Murko predvsem iz spisov in predavanj E. Schmidta, češko snov pa največ od J. Jakubca in T. Masaryka. Povsem nova, Murkova, pa je razvojna povezava obeh duhovnih gibanj: kako so misli in težnje Herderjeve, bratov Schleglov in drugih nemških romantikov neposredno ter posredno po našem J. Kopitarju z Vukom Karadžićem pronicale že v duha čeških razsvetljencev, Dobrovškega in Jungmanna, kako so se prilagajale razmeram pri Čehih, kako so se vezale s češkimi idejami in prizadevanji ter pridobile moči pri rodovih mladega 19. stoletja. Glavni poudarek je

na F. Čelakovskem in njegovem krogu, na P. J. Šafaříku, zlasti pa na Janu Kollárju, ki se je v njem najbolj vtelesil vpliv Herderjev in je od njega izšlo gibanje *oveslovanske vzajemnosti*, ki je tako odločilno razgibalo tudi kulturno in literarno življenje pri Jugoslovanih. Delo je odločilno vplivalo na literarno zgodovino pisje ne le pri Čehih, ampak tudi pri Slovencih: odslej ni bilo več mogoče našo slovstveno zgodovino deliti v »Katoliško dobo od 1600 do 1790« (Glaser I, 1894), »od 1790 do 1815«, »od 1815 do 1848« (Glaser II, 1895), ampak ji je bilo treba označevati *dobe* in njihovo *vsebino* po vidikih kulturnega in slovstvenega razvoja.

Na osnovi te knjige si je Murko 22. januarja 1897 pridobil »*veniam docendi*« za slovansko filologijo na dunajski univerzi; za nastopno predavanje »*Die ersten Schritte des russischen Romans*« je uporabil izsledke svojih razprav o »*Pověsti o semi mudrecah*« in o sorodnih spisih.

Že na Dunaju je z univerzitetnimi predavanji in z razpravami pripravljajl drugi del svoje epohalne knjige o *Nemških vplivih*, ki jo imenuje češki učenjak J. Horák (Murko, *Rozprawy* I [1937], *Uvod*, str. IX) »*jedno z prokopnických děl*« (t. j. del, ki so prekopale pot) na poprišču primerjajoče zgodovine slovanskih slovstev; priobčil je važno monografijo »*Miklosichs Jugend- und Lehrjahre*« (1898), spise o Kopitarju, Vuku, Karadžiću, Gajevih časnikih i. dr. Pa so poklicali Murka kot rednega profesorja na univerzo v Gradcu (1902), kjer so ga čakale številne drugačne dolžnosti, in drugega dela ni več napisal.

Pač pa mu je iz novih dolžnosti nastala važna Zgodovina starejših južnoslovanskih slovstev (*Geschichte der älteren süd-slawischen Literaturen*, 1908), v kateri je mogel svojo primerjalno slovstvenozgodovinsko metodo in kulturnohistorično osvetljevanje uporabiti ob skupnem orisu vsega srednjeveškega slovstva južnih Slovanov, od starocerkvenoslovanskega preko srednjeveškega bolgarsko-, srbsko-, hrvatsko-cerkvenoslovanskega slovstva do začetkov pismenstva v ljudskih jezikih (slovenskega, hrvatskega) in ustnega slovstva balkanskih Slovanov. Dotlej so se slovstveni zgodovinarji ob tem srednjeveškem gradivu zadovoljevali skoraj le z naštevanjem rokopisov ter bibliografskih, včasih še biografskih podatkov. Slovensko srednjeveško slovstvo, pismensko in ustno, pa zaradi pomanjkanja pripravljajlnih del še ni moglo priti prav do veljave. Žal pa tudi temu delu Murko ni napisal nadaljevanja. Nepremišljena, deloma kar nedostojna kritika mladega Vlad. Čorovića v Srpskem književnem Glasniku (maja 1909), ki jo je v prevodu prinesel tudi Jagićev Archiv (32. letn. [1910], 275—281), s sledečo polemiko mu je vzela veselje do na-

daljevanja. Kratki očrt »*Die südslavischen Literaturen*« (Die Kultur der Gegenwart I, 9 [1908], 192—245) nedovršenega dela ne more nadomestiti, tudi ne poljudne razprave iz tega področja.

Šele v *Lipskem* (1917—1920), od koder se je lahko seznanil s torišči, kjer so delovali slovenski protestantski pisci, mu je dozorevalo in v *Pragi* je dozorelo delo, ki je to izgubo nekako nadomestilo. V *Lipskem* je o *Pomenu reformacije in protireformacije za duhovno življenje južnih Slovanov* predaval v Saksonski akademiji znanosti, v *Pragi* pa je knjigo izdal (*Die Bedeutung der Reformation und Gegenreformation für das geistige Leben der Südslaven*, Slavia IV—V, 1925—27, knjiga: Prag-Heidelberg 1927). Tudi v tej knjigi *Murko* ne razklada nadrobnosti iz slovensko-hrvatskega protestantovskega slovstva iz 16. stoletja in iz protireformacijskega iz 17. ter prve polovice 18. stoletja; pač pa prinaša »pregledno sintezo dosedanjih izsledkov, razširjene z obilnimi prispevki iz lastnih študij in z obilico opazk in glos... glavno vrednost in težo pa polaga na ideje, brez katerih ostanejo vsa imena in letnice samo mrtvo gradivo« (Glonar, Ljubljanski Zvon 48 [1928], 312). Tudi mu ni dovolj, da ob velikih možeh, kakršni so *Trubar*, *Križanić*, *Kašić*, podaja oznako bistvenih prizadevanj protestantskih in protireformacijskih piscev in njihovih trajnih pridobitev, literarnih in kulturnih, ampak prikazuje ideje, ki so jih vodile pri teh prizadevanjih in so kot sveta dediščina prešle na prihodnje rodove, pa najsi je bila duhovna usmeritev dob, ki so druga drugi sledile, v še tako hudem medsebojnem nasprotju. Tu jasno stopa v ospredje književni jezik slovenskih protestantov, ki se je z neznatnimi prilagoditvami uveljavil po vsem Slovenskem in pomagal Slovencem, da so postali narod, in *Dalmatinova Biblija*, ki je še danes osnova slovenskemu sv. pismu, in to s sodelovanjem katoliških škofov in duhovščine (*Murko*, str. 4). Isto velja za takisto stoletni razvoj srbsko-hrvatskega knjižnega jezika in za »presenetljivo dejstvo, da so prinašali jezuitje in frančiškani južnim Slovanom pod turškim jarmom pridobitve kultiviranejšega zapada. S knjigami, ki jih niso ovirale nikake državne meje, je prodiral zapad na turški Balkan, ž njimi se je nadaljevala tradicija južnoslovenskega programa, ki sega nazaj v 16. stoletje, pa živi še v sedanjosti« (Glonar, n. m., po *Murku*, str. 131—133). Tako daje po Glonarjevih besedah (n. m.) *Murkova* knjiga, »ki izhaja iz opisa duševnih razmer med južnimi Slovani v 16. stoletju, ključ do umevanja pojavov 20. stoletja«, ključ tudi »do težav današnjih dni« (t. j. okoli leta 1928).

V zvezi z vodilnimi mislimi te knjige je tudi vrsta člankov, večinoma češko pisanih, o Jugoslaviji (po prvi svetovni vojni)

in njenih kulturnih osnovah, n. pr. »*Myšlenka jihoslovanského sjednocení v minulosti*« (Slovanský Přehled 1907, č. 1 = Rozpravy I, 539—552).

H književnozgodovinskim spisom Murkovim se pridružujejo še biografski in drugačni prispevki k zgodovini slovanske filologije. Mimo spisov o Miklošiču in V. Jagiću (ki jih je kar vrsta), o Navratilu, Štreklju, Jirečku i. dr. je najvažnejša njegova monografija o Vatroslavu Oblaku (Knezova knjižnica III, 1899; nemška prireditev 1902), ki jo je imenoval R. Nahtigal (Ljubljanski Zvon 41, 1921, str. 477) »*miniaturno slavistično enciklopedijo, knjižico, ki jo je kot vademecum priporočati vsakemu slovenskemu slavistu*«, in z njo kajpak Murkova avtobiografija »*Paměti*« (1949) — »*Spomini*« (1951).

Ob književnozgodovinskih spisih se je sprožilo tudi Murkovo delo za preučevanje južnoslovanske narodne pesmi, predvsem narodne epike. Sodelovanje pri Miklošičevi monografiji »*Über Goethes ‚Klaggesang von der edlen Frauen des Asan Aga‘. Geschichte des Originaltextes und der Übersetzungen*« (1883) ga je seznanilo s problemom »*Asanaginice*«, ki ga je spremljal vse življenje in mu je posvetil vrsto pomembnih spisov, dokler ga ni pol stoletja pozneje dokončno rešil (*Das Original von Goethes ‚Klaggesang von der edlen Frauen des Asan Aga‘ [Asanaginica] in der Literatur und im Volksmunde durch 150 Jahre. Germanoslavica 1935—1936; knjiga 1937*).

Na študij še živeče ljudske epike pri Srbih in Hrvatih, zlasti pri bosenskih, hercegovskih, novopazarskih in kosovskih muslimanih, ga je napotilo zanimanje, ki ga je zbudilo njegovo, še zgolj po literarnih virih sestavljeno, predavanje o ljudski epiki bosenskih muslimanov na mednarodnem kongresu zgodovinarjev v Berlinu 1908, in prvi stik z bosenskimi epskimi pevci v Bihću (1909). V letih 1912 in 1913 je s fonografom za snemanje petja (stare konstrukcije) prepotoval najprej Liko, severozahodno Bosno in severno Dalmacijo, nato Posavje do Broda, dolino Bosne ter Hercegovino. Poročila o potovanjih je priobčeval v Sitzungsberichte Dunajske akademije. Nadaljnje preučevanje mu je pretrgala prva svetovna vojna. Mogel ga je pričeti spet šele iz Prage. Leta 1924 je prepotoval zahodni del Novopazarskega sandžaka, 1927 je bil v domovini Asanaginice, Ljubuškem in Imotskem, v letih 1930—32 pa je svoje študije dokončal: prehodil je Srbijo, Črno goro, Metohijo, Staro Srbijo, mimo tega še nepreiskane dele Bosne, Hercegovine, Novopazarskega sandžaka, Dalmacije; in ta mu je prav naposled odkrila uganko Asanaginice.

O potovanjih je poročal v kratkih poročilih, vrsti člankov o posameznih rešenih problemih in sestavnih študijah o jugo-

slovanski narodni epiki. Najvažnejše so francosko pisane študije, »*L'état actuel de la poésie populaire épique yougoslave*« (Le Monde slave V [1928]; češko: Národopisní Věstník československý 1929), »*La poésie populaire épique en Yougoslavie au début du XXe siècle*« (Travaux publiés par l'Institut d'études slaves X, Paris 1929) z dopolnilom »*Nouvelles observations sur l'état actuel de la poésie épique en Yougoslavie*« (Revue des études slaves XIII, Paris 1933).

Ti spisi so posebno važni, ker so pridobili Murku naslednikov pri raziskovanju srbskohrvatske narodne pesmi, kjer jih pač ni pričakoval: Amerikanec Milman Parry (umrl 1935) z A. B. Lordom sta prišla, opremljena z izboljšano elektrotehnično opremo za snemanje v Jugoslavijo (od junija 1934 do septembra 1935), Lord še 1937 in 1950; skupne zbirke in svoje izsledke je začel Lord tudi že priobčevati.

Vsoto svojih izsledkov, nabranih na potovanjih, je Murko napisal in narekoval v češkem jeziku v prisiljenem mirovanju zaradi zadnje vojne in bolezenske oslabelosti, po osvoboditvi izpod Hitlerja pa so delo prevedli v srbohrvaščino, priobčila pa jih je Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu z naslovom Dr. Matija Murko, *Tragom srpsko-hrvatske narodne epike. Putovanja u godinama 1930—1932*. Knj. I—II (Djela, knj. 41—42. Zagreb 1951). O pomembnosti dela tu zaradi pomanjkanja prostora ni mogoče govoriti. Zadovoljiti se moramo s spremno besedo Oddelka za filologijo pri Jugoslavenski akademiji (I, str. 7): »*Tragom srpsko-hrvatske narodne epike*« živотно je djelo svoga pisca. Ono nije samo opis putovanja, što ih je prof. dr. Matija Murko izvršio u godinama 1930., 1931. i 1932., već je u njemu, kao rezultatu dugogodišnjeg rada, zahvaćena cjelokupna problematika predmeta. Gotovo nepregledan niz pitanja, što ih ona izaziva, prof. Murko je u njemu i postavio, a ponajviše i riješio. Po mnoštvu grade, sto je sadržava, ono će i dalekoj budućnosti ostati osnovnim pomagalom za proučavanje naše narodne epike.

Djelo je napisano na češkom jeziku, te je imalo najprije izići u Čehoslovačkoj, u izdanju Slavenskoga instituta u Pragu. S različitim razloga ono dosad tamo nije objavljeno. Izdano u hrvatskom prijevodu, ima ono stoga značaj originala.

Tudi slovenskih narodnih pesmi Murko ni pozabil. Ob pripravah za veliko izdajo ljudskih pesmi in napevov vseh v Avstriji živečih narodov (*Volkslieder und Volksmusik der in Österreich lebenden Völker*), ki jo je pokrenilo 1904 avstrijsko naučno ministrstvo, je stal Murko Štreklju ob strani, ko je

prevzel vodstvo slovenskega odseka pri tem podjetju ter sestavil potrebna »*Osnovna načela*«, »*Povpraševalno polo*«, »*Navodilo*« (vse Ljubljana 1906) ter organiziral delovni odbor. Po Štrekljevi smrti (1912) je moral prevzeti vodstvo sam. Konec leta 1912 je bilo nabranih že okoli 11.000 pesmi z napevi. Vojska leta 1914 je podjetje pokopala. Murko se je sicer trudil, da bi v Jugoslaviji delo spet pričeli, pa brez uspeha. Beograjsko ministrstvo prosvete je 1927 odbornike s predsednikom vred razrešilo dolžnosti in Murko je v Etnologu III (1929) podal svoje poročilo »*Velika zbirka slovenskih narodnih pesmi z melodijami*« (str. 5 do 54). Zbirka je zdaj na varnem največ v Etnografskem muzeju v Ljubljani, nekaj v Glasbeno-narodopisnem inštitutu, potem ko so jo dobro desetletje nezavarovano pri Glasbeni Matici in v Etnografskem muzeju plenili razni komponisti harmonizatorji.

Mimo tega je Murko napisal tudi nekaj razprav s poprišča zgodovine slovenske narodne pesmi: »*Zgodopinski podatki o slovenskih narodnih pesmih*« (Kovačičev zbornik Časopisa za zgodovino in narodopisje 32 [1937]), »*Indija slovenskih narodnih pesmi*« (Slovenski jezik III, 1940, 20—27). Tudi v velikem delu »*Tragom...*« se dotika slovenske narodne pesmi, s priznanjem tudi novim metodam njenega raziskovanja (I, str. 455 in op.).

Že zgodaj se je Murko oprijel tudi študija ljudske snovne kulture ter je prav s tem dal slovenskemu narodopisju odločilnih pobud. Njegovo obširno poročilo o »*Narodopisni razstavi češkoslovaški v Pragi*« leta 1895 v Letopisu Slovenske Matice 1896, 75—137, je tehtna razprava, ki podaja mimo opisa razstave že nekak uvod v sodobno narodopisno znanost, ki je, oprta na prirodopisne in kulturnohistorične metode, dobila novo živo obliko, pomembno za narodno kulturo in javno življenje. Pomembno je zlasti zadnje poglavje »*Nauki za Slovence*«, ki je podalo kar celoten načrt, kako treba narodopisno delo pri nas urediti in gojiti. Praktično se je Murko tega dela lotil v Gradcu, kjer je v sodelovanju z lingvistom R. Meringerjem dojel važnost takih študij tudi za jezikoslovje in je kot sourednik sodeloval pri Meringerjevem časopisu »*Wörter und Sachen*« (od 1909 dalje). V knjigi »*Die Stellung des bosnischen Hauses und Etymologien zum Hausrat*« (1901) je bil Meringer v nasprotju z željo vladnih krogov pokazal, da je sestava hiš v gozdnati Bosni sorodna alpskim hišam, ne pa kakim imaginarnim antično-ilirskim. Murko je nato v razpravi »*Zur Geschichte des volkstümlichen Hauses bei den Südslaven*« (1905—1906) Meringerjevo stališče potrdil še z gradivom iz drugih južnoslovanskih dežel in pokrajin in to tako glede na razvoj delov hiše kakor glede na poimenovanja stavbnih delov in pohištva.

Med pripravami za to delo je Murko s Štrekljem pomagal pri ustanovitvi mariborskega »Časopisa za zgodovino in narodopisje« (1903—40), pri katerem je s Štrekljem tudi sodeloval.

Pomembnejši pa so spisi v Meringerjevem časopisu »*Wörter und Sachen*«. Študija o nagrobnih gostijah (*Das Grab als Tisch*, 1910) prepričljivo razkazuje predkrščanske osnove poedin ali obdarovanja ubogih in mladine na grobeh pri južnih Slovanih in drugih narodih, pri čemer zajema gradivo kar najbolj na široko, preko Vzhodnih Slovanov tudi do vzhodnofinskih narodov. Kako je Meyer-Lübke ta spis pohvalil, že vemo. V »*Wörter und Sachen*« je priobčil Murko mimo drugega tudi razpravi »*Die Schröpfköpfe bei den Slaven, baña, baňka, lat. balnea*« (1912) in »*Zur Geschichte der Heugabel*« (1929). Zlasti s spisoma o južnoslovanski hiši in o gostovanju na grobeh je spodbudil svoje učence in druge narodopisce k plodnemu nadaljevanju raziskovanja.

Vsega priznavanja vredna je tudi Murkova poljudnoznanstvena in narodnopolitična poročevalska služba v slovenskem in v drugih jezikih. Murko je južne Slovence seznanjal z dejstvi pri drugih Slovanih (n. pr. *V provinciji na Ruskem*, Ljubljanski Zvon 1889; *Rusi u Rusiji, Nerusi u Rusiji*, Nova Evropa 1920), Srednjo in Zahodno Evropo pa z družbenimi in kulturnimi razmerami pri slovanskih narodih (n. pr. *Die Balkanslaven*, Veröffentlichungen der Handelsschule München, III. H., 1914; *Das serbische Geistesleben*, Süddeutsche Monatshefte 1916; *Die ethnographischen Verhältnisse in Russland*, Internationale Monatschrift für Wissenschaft... 1919; *O předhůdcích illyrismu [Sjednocení Jihoslovanů]*, Nové Atheneum, Praga 1920).

Prav tako važno kakor Murkovo znanstveno-knjževno delo je bilo njegovo delo za vzgojo mladih znanstvenikov, pri čemer tudi družabne vzgoje v svojem domu in izboljšanja njihovega gmotnega položaja ni pozabljal, in za organizacijo znanstvenega dela in tiska. Za Slovence so bila v tem pogledu najplodovitejša Murkova graška leta (1902—17), ko je s Štrekljem smotrno uredil delo v slavističnem seminarju, v katerem sta vzgojila vrsto odličnih slovenistov, jezikoslovcev in narodopiscev, od koder sta s Štrekljem pomagala osnovati mariborski Časopis (gl. zgoraj). Iz Lipskega je Murko spodbudil založbo Carl Winter v Heidelbergu, da je začela izdajati novo serijo znanstvenih spisov z naslovom »*Slavica*«, v kateri sta izšla tudi habilitacijska spisa R. Nahtigala in Fr. Kidriča. V Pragi pa je v družbi s češkimi znanstveniki s »*Slovanskim ústavom*« in s slavističnim organom »*Slavia*« ustvaril novo središče slavistične vede.

V

POROČILA O DELU AKADEMIJE

DELO AKADEMIJE V LETU 1952

Člani, funkcionarji, predavanja. Ob koncu leta 1952 je štela Slovenska akademija znanosti in umetnosti dva častna člana, 25 rednih članov in 8 dopisnih članov. Umrla sta v letu 1952 dva člana, dopisni član drugega razreda profesor dr. Matija Murko dne 11. februarja 1952 v Pragi in predsednik Akademije ter redni član drugega razreda profesor dr. Fran Ramovš dne 16. septembra 1952 v Ljubljani. Spominu obeh se je Akademija oddolžila tudi na seji predsedstva oziroma na posebni žalni skupščini.

Na mesto dne 16. septembra 1952 umrlega predsednika Akademije prof. dr. Frana Ramovša je skupščina Akademije, ki se je sestala dne 27. oktobra 1952, izvolila za predsednika Akademije Josipa Vidmarja, rednega člana drugega razreda.

V letu 1952 je Akademijo oziroma njene inštitute obiskalo večje število domačih in tujih gostov. Od teh so imeli na Akademiji javna predavanja:

Prof. dr. Hans Ehrbring, predsednik Koloidnega društva v Kölnu (11. februarja: Papirna kromatografija).

Dr. Rudolf Signer, profesor univerze v Bernu (6. oktobra: Timonokleinska kislina kot velemolekulski sistem; 7. oktobra: Razstavljanje organskih zmesi z dializo in protetično ekstrakcijo).

Prof. dr. Gustav Hüttig, s Tehniške visoke šole v Gradcu (17. oktobra: Metalurgija prahastih snovi in Mehanokemija).

Dr. Walter Frol, generalni konservator za spomeniško varstvo, Dunaj (3. decembra: Novo odkrite srednjeveške freske v Avstriji; 5. decembra: Metode in skušnje spomeniškega varstva v Avstriji po vojni).

Akad. dr. Vale Vauk, Zagreb (4. decembra: Vpliv premogov na rast rastlin).

Začeta je bila akcija za uvedbo rednih strokovnih javnih predavanj na Akademiji. Do njene realizacije je prišlo v prvih mesecih leta 1953.

Nomeščenci. Z nadaljnjo izgraditvijo akademijskih inštitutov in z razširitvijo upravnega poslovanja Akademije je v letu 1952 narastlo število nameščenec in sodelavcev Akademije. Ob koncu leta 1952 je štela Akademija 248 sistemiziranih uslužbencev (od teh 122 prosvetno znanstvene stroke, 55 upravne stroke in 71 delavcev). Honorarnih znanstvenih sodelavcev je bilo skupaj 12, honorarnih strokovnih sodelavcev pa 17. Skupaj je bilo na Akademiji na dan 31. decembra 1952 sistemiziranih in honorarnih nameščenec 277.

Med letom 1952 je bilo na novo nastavljenih 184, iz službenega razmerja je pa izstopilo 27 nameščenec in 6 sodelavcev.

Akademija je 1. aprila 1952 prevzela 59 uslužbencev Savezne uprave za pospeševanje proizvodnje, ki so že dotlej bili nastavljeni v Kemičnem in Fizikalnem inštitutu.

V dobi od aprila do septembra je bila izvršena prevedba uslužbencev Akademije. Komisiji je predsedoval glavni tajnik Akademije. Vladna revizijska komisija je pregledala delo prevedbene komisije in ga našla v redu.

Za personalna vprašanja je bila pri Akademiji postavljena personalna komisija, katere predsednik je glavni tajnik, tajnik pa direktor dr. Baebler.

Članisvetov, komisij, odborov. V Akademijskem svetu FLRJ so bili delegati naše Akademije akademiki Kos, Stele in M. Vidmar, namestnika pa akademika Melik in Peterlin. Izvoljeni so bili jeseni 1951 za triletno funkcijsko dobo.

Za upravnika Medicinskega inštituta je medicinska sekcija 4. razreda izvolila akademika Tavčarja.

Za upravnika Inštituta za turbinske stroje je bil izbran akademik Kuhelj. Pri tem inštitutu je bil za zunanjega znanstvenega sodelavca izvoljen dr. ing. Ivo Vušković.

Za začasnega upravnika Inštituta za slovenski jezik je bil po smrti predsednika in upravnika tega inštituta prof. dr. Ramovša določen akademik dr. Grafenauer.

Za člane komisije za pravno terminologijo so bili postavljeni prof. dr. A. Munda, prof. dr. A. Ogris in prof. dr. R. Kolarič. V strokovni svet Terminološke komisije so bili poklicani prof. dr. R. Sajovic, ing. Albert Struna in prof. dr. Alija Košir.

Za člane nacionalnih komitejev pri Akademijskem svetu so bili izvoljeni deloma člani naše Akademije, deloma znanstveniki izven Akademije.

Seje skupščine. V letu 1952 se je Akademija sestala na skupščinah trikrat (7. februarja, 18. septembra, 27. oktobra), od teh je bila skupščina dne 18. septembra 1952 žalna, s katero

je Akademija počastila spomin in se poslovila od svojega umrlega predsednika prof. dr. Frana Ramovša.

Predsedstvenih sej je bilo v letu 1952 pet (15. januarja, 14. maja, 11. in 27. oktobra, 8. decembra). Na njih so bile obravnavane tekoče zadeve Akademije.

Razrednih sej je bilo: v I. razredu 3, v II. razredu 4, v III. razredu 5, v IV. razredu 4, v V. razredu 4. Znanstveni sveti inštitutov in komisij, plenumi in kolegiji inštitutov ter razni delovni odbori v inštitutih so se sestajali po potrebi.

Inštituti. Glede inštitutov je bilo prizadevaje Akademije kot inštitutov samih v letu 1952 usmerjeno v nadaljnjo izgraditev inštitutov na zunaj in znotraj. Predsedstvo Akademije in vodstva inštitutov so imela brigo za primerne stavbe in delovne prostore, prizadevanja so šla za pridobivanjem in pravičnim razmeščanjem znanstvenega, strokovnega, upravnega in pomožnega delovnega kadra; reševali so se problemi, ki jih je zastavljalo znanstveno ter strokovno delo ter so jih narekovale potrebe našega gospodarstva. Velika je bila seveda briga in skrb doseči za delo in razvoj inštitutov primerna materialna sredstva.

Ob koncu leta 1952 je znašalo število inštitutov naše Akademije 13. Nekateri so se delili v več sekcij. Poleg tega je obstajala še Terminološka komisija s tremi sekcijami in Odbor za urejevanje favne, flore in geje Slovenije. Pri Inštitutu za geografijo je bil ustanovljen Zavod za kartografijo. Inštituti s samostojnim računovodstvom so: Kemični inštitut, Fizikalni inštitut, Inštitut za elektriško gospodarstvo in Inštitut za turbinske stroje.

Pri Fizikalnem in Kemičnem inštitutu, ki ju je delno financirala Zvezna uprava za pospeševanje proizvodnje, je bilo, kot povedano, 1. aprila 1952 prevzeto osebje in izvršen prenos inventarja, dočim glede novih stavb, ki jih za oba inštituta gradi Zvezna uprava, še ni bil izvršen prenos lastninskih pravic v zemljiški knjigi na Akademijo.

Fizikalni inštitut je bil na predlog 3. razreda preimenovan v Fizikalni inštitut Jožefa Stefana.

Dograjuje se Inštitut za elektriško gospodarstvo. Ob koncu leta 1952 je bilo še nedograjeno prvo, drugo in tretje nadstropje. Dne 1. decembra se je Inštitut vselil v pritličje novega poslopja. Nujna pa je dovršitev ostalega dela stavbe.

Inštitut za turbinske stroje je bil z odločbo vlade LRS z dne 19. maja 1952 in z veljavnostjo z dne 1. aprila dodeljen Akademiji. Osnutek pravilnika tega Inštituta je bil predložen

in potrjen na skupščini Akademije 27. oktobra, za upravnika Inštituta pa izvoljen akad. Kuhelj. Izvršene so bile prevedbe nameščencev inštituta, ki jih je ob prevzemu bilo 19.

Glede delovnih prostorov za posamezne inštitute je ome-niti sledeče:

V hišo Akademije na Novem trgu 4 v pozni jeseni 1951 vseljeni inštituti so se med letom namestili tudi v prostore, ki so jih postopoma izpraznili razni poprej v tej zgradbi nastan-jeni uradi. Inštitut za slovensko narodopisje in Inštitut za literature sta razširila oziroma dobila nove delovne prostore.

Sedaj imajo v tej hiši svoje več ali manj ustrezajoče pro-store: Inštitut za geografijo, Inštitut za slovensko narodopisje, Inštitut za literature, Inštitut za zgodovino s tremi sekcijami, Inštitut za slovenski jezik in Terminološka komisija. Nabav-ljeno je bilo za te inštitute nekaj opreme, vendar pa je hiša v notranjščini potrebna še temeljite obnove. Na zunaj je bila obnovljena fasada in streha. V nekaterih prostorih, za namene inštitutov manj primernih, stanujejo nameščenci Akademije.

Pri Zavodu za raziskovanje krasa v Postojni moremo v letu 1952 pokazati na delni uspeh glede nastanitve in prostorov. Z odločbo MLO Postojna z dne 22. aprila 1952 je postala Aka-demija upravni organ stavbe v Postojni, Titov trg 1, v kateri je že imel Zavod svoje študijske in muzejske prostore. Notranjski muzej v pritličju stavbe ostane v njej še nadalje. Je pa ta stavba potrebna mnogoterih popravil in obnove. Že v letu 1952 si je Akademija prizadevala stavbo usposobiti za dostojno namestitev Zavoda, hkrati pa tudi urediti vprašanje muzejskih zbirk v Postojni vobče.

Odobren je bil Pravilnik Inštituta za medicinske vede, ki je bil na novo ustanovljen. Spremenjeni pa so bili, ker je razvoj in zlasti povečanje inštitutov to zahtevalo, pravilniki Inštituta za elektriško gospodarstvo, Fizikalnega in Kemičnega inštituta. V zvezi z oddelitvijo biblioteke od Znanstvene pisarne in večjo osamosvojitvijo biblioteke je bil spremenjen statut Akademije.

Publikacije. Akademija je v letu 1952 objavila v tisku 13 del v skupnem obsegu blizu 160 tiskovnih pol. Publikacije so naslednje:

1. *Letôpis Slovenske akademije znanosti in umetnosti*, četrta knjiga, 256 str., 16 pol.

2. P. Ramovš, *Biblioteka in publikacije Slovenske akademije znanosti in umetnosti* v letih 1938—1951, 8 in $\frac{3}{4}$ pole, 140 str.

3. *Slovenski biografski leksikon*, 8. zvezek, 8 pol.

4. *Bogo Grafenauer*, Ustoličevanje koroških vojvod in država karantanskih Slovencev (Dela 1. razreda, 7), 624 str., 38 pol.

5. *Arheološki vestnik* III, 1. polovica, 166 str., 11 pol. — III, 2. polovica, 190 str., 12 pol.

6. Radivoj Fr. *Mikuš*, A propos de la syntagmatique du professeur A. Belić (Dela 2. razreda, 5), 12 in $\frac{1}{2}$ pole, 200 str.

7. Anton *Bajec*, Besedotvorje slovenskega jezika II, Izpeljava slovenskih pridevnikov; III, Zloženke. 8 in $\frac{1}{2}$ pole, 135 str.

8. Jelena *Komar*, Nova aparatura za elektroforezo na papirju (Razprave 3. razreda, serija A, 4/1), 16 str., 1 pola.

9. Ivan *Vidav*, Elementaren dokaz neke formule za površino loka na krogli (Razprave 3. razreda, serija A, 4/2), 12 str.

10. Ernest *Mayer*, Seznam praprotnic in cvetnic slovenskega ozemlja (Dela 4. razreda, 5), 26 in $\frac{3}{4}$ pole, 428 str.

11. *Geografski zbornik* I, 10 pol, 167 str.

12. Anton *Lajovic*, Tri pesmi za visoki glas s spremljevanjem klavirja (Dela 5. razreda, 1), 19 str.

13. Lucijan Marija *Škerjanc*, Šest klavirskih skladb za eno roko (Dela 5. razreda, 2), 26 str.

Tisk publikacij Akademije je napredoval, kolikor ni bila ovira vse večja obrabljenost tiskarskega materiala, nedostatni stroji, pomanjkanje izvežbanega osebja v stavnicah in siceršnja preobloženost tiskarn z delom. KomPLICIRANEGA tiska, n. pr. matematičnega in lingvističnega, naše tiskarne že ne morejo skoraj več prevzemati ali pa se ga branijo. Nujna je spopolnitev tiskarn z novim tiskarskim materialom. Kolikor je stavila in tiskala naše publikacije Triglavska tiskarna, je bilo to izvršeno ob zglednem prizadevanju njenega delovnega kolektiva. Vprašanje je pa, ali se bo delo Triglavske tiskarne za Akademijo moglo tudi vnaprej vršiti v enaki meri, kajti poveza Triglavske tiskarne z Akademijo v smislu, da je Akademija upravni organ tiskarne in da mora tiskarna služiti prvenstveno potrebam Akademije, ne obstaja več. Bojimo se, da bomo, če se ne bo našla druga rešitev, n. pr. lastna akademijska tiskarna, kmalu zopet na tem, da se bomo morali potegovati za natis naših publikacij od tiskarne do tiskarne in da bomo prišli do tiska le, če ne bodo sicer imele tiskarne drugega dela, kajti zavedati se moramo, da sorazmerno majhna naklada naših publikacij ter navadno komPLICIRAN stavek tiskarn ne privlačuje in da se zato za tisk naših edicij navadno ne potegujejo.

Akademij s k i s v e t. Preko svojih delegatov je Akademija sodelovala v Akademij s k e m s v e t u FLRJ. Zasedanja Akademij s k e g a s v e t a so bila v letu 1952 štiri: januarja v Beo-

gradu, aprila v Ljubljani, junija v Opatiji in decembra v Zagrebu. Na teh zasedanjih se je razpravljalo o vprašanjih, na katerih so zainteresirane vse tri naše akademije. Zlasti tudi se je sklepalo o udeležbi na znanstvenih kongresih in o študijskem bivanju naših znanstvenikov v inozemstvu.

Na predlog naše Akademije so se po sklepih Akademijskega sveta udeležili iz LRS v letu 1952 inozemskih kongresov naslednji delegati:

akad. Kuhelj (Kongres mednarodnega združenja za mostove in konstrukcije, Cambridge),

akad. Lobe (Mednarodni kongres mašinskih inženirjev, Stockholm),

akad. Melik (Mednarodni geografski kongres, Washington),

akad. Peterlin (Zasedanje mednarodne unije za velike molekule, Paris),

akad. Samec (Mednarodna konferenca poljedelskih industrij, Rim),

akad. Stele (Kongres mednarodnega komiteta za zgodovino umetnosti, Amsterdam),

akad. Tavčar (Kongres avstrijskih zdravnikov, Vrba),

akad. M. Vidmar (Kongres mednarodne konference za velike električne mreže, Paris),

dop. član Brodar (Kongres raziskovalcev ledene dobe, Regensburg),

prof. Duhovnik (Mednarodni geološki kongres, Alžir),

prof. Ilešič (Mednarodni geografski kongres, Washington),

prof. Jeglič (Mednarodni kongres pejsažnih arhitektov, Stockholm),

prof. Klemenc (Mednarodni kongres za grško in latinsko epigrafiko, Paris),

prof. V. Korošec (Zasedanje mednarodnega društva za proučevanje antičnega prava, Siena — Firenze),

doc. Volavšek (Medn. kongres za inter. medicino, London).

Zaradi študija so se na predlog naše Akademije in s podporo Akademijskega sveta leta 1952 mudili v inozemstvu:

akad. M. Vidmar (Anglija, Nemčija, Švedska), ing. Vajda (Paris, London), dr. M. Blinc (Bearn, Holandska), asistent Matičetov (Italija), prof. Oštir (Avstrija), prof. Polenec (Nemčija).

V pripravi je objava Biltena Akademijskega sveta, ki naj prinaša v tujih jezikih zlasti izvlečke iz znanstvenih publikacij naših akademij.

Počitniški domovi. Vila Šverljuga na Bledu je s pogodbo, sklenjeno 8. maja 1952 pri sodišču v Radovljici, prešla v last Akademije. V poletni sezoni 1952 je bila že nastanjena.

Nabavljeno je bilo tudi nekaj najnужnejše opreme in izvršenih je bilo nekaj manjših popravil. Vendar je v tej hiši potrebno še obilo obnove in reparatur in zlasti jo bo treba še opremiti na način, dostojen Akademije. V tem smislu gredo prizadevanja akademijskega predsedstva, ki pa so zaradi pomanjkanja finančnih sredstev manj uspešna.

Pri vili v Ratečah-Planici so bila opravljena nekatera manjša popravila, obnovljena je bila zlasti streha.

Za bivanje v počitniških domovih je bila po osebi in nočnini določena pristojbina, ki jo odmerja predsedstvo. Uporaba tega denarja gre za drva, razsvetljavo in opremo.

Del prostorov v vili Perun (Plemelj) na Bledu je še vedno na razpolago članom in nameščencem Akademije za počitniško bivanje.

Proračun. V proračunu LRS za 1952 so bile odobrene za našo Akademijo naslednje globalne postavke:

osebni izdatki	9,879.000 din
materialni izdatki	2,015.000 din
funkcionalni izdatki	8,700.000 din
Skupaj	20,594.000 din

Poleg tega še posebej za inštitute z lastnim računovodstvom:

Kemični inštitut	15,958.000 din
Inštitut za elektriško gospodarstvo	7,766.800 din
Fizikalni inštitut	16,010.000 din
Turboinštitut	6,307.000 din

Skupaj je v letu 1952 imela Akademija iz rednega kredita LRS na razpolago vsoto 66,635.800 din.

Investicijskih kreditov je Akademija v letu 1952 porabila 40,940.062 din.

Podrobne podatke o uporabi teh kreditov je najti v sklepnem računu, ki je bil predložen skupščini.

Gospodarski svet LRS je nakazal iz investicijske postavke za geološka raziskovanja Geološkemu inštitutu 180.000 din iz rednega kredita, Biološkemu pa za biološka raziskovanja 150.000 din. Arheološka sekcija Inštituta za zgodovino je za izkopavanja v Šempetru v Savinjski dolini prejela od Gospodarskega sveta LRS 600.000 din izrednega kredita; v iste namene je dal OLO Celje-okolica 200.000 din, Hmezad v Celju pa 60.000 din. Za arheološka izkopavanja v Ljubljani je arheološka sekcija prejela od Mestnega muzeja v Ljubljani 50.000 din, od Mestnega arhiva v Ljubljani pa 40.000 din. 200.000 din je dal Akademiji za raziskovalne namene Inštitut za turbinske stroje.

DELO V INŠTITUTIH V LETU 1952 IN DELOVNI NAČRTI ZA LETO 1953

KEMIČNI INŠTITUT »BORISA KIDRIČA«

Inštitut je nadaljeval preiskave:

1. Na področju anorganske kemije je bila nadaljevana in v glavnih potezah zaključena preiskava o uporabi pirita za pridobivanje železa.

2. V okviru analitskih del je bila predvsem izvršena kontrolna analiza v zvezi s probno koksarno in preizkušena uporabnost znanih analitičnih metod za naše razmere.

3. Na področju biokemije se je inštitut bavil z vprašanjem fermentov v glivi *mucor mucedo*; pripravljeni in frakcionirani so bili diastatični fermenti. Pri tem delu se je inštitut z uspehom posluževal papirne hromatografije in elektroforeze na papir.

4. Na področju endokrinoloških preiskav je bila ugotovljena uporabnost nekaterih ionskih izmenjevalcev za odločevanje Oestrone, Oestradiola in Oestriola. Ugotovljeno je bilo, da kalcijev stearat in statu nascendi absorbira konjugirane Oestrogene iz urina. Končno je bila na osnovi literaturnih podatkov izdelana metoda za titracijo adrenotropnega hormona.

5. Na področju fizikalne kemije je bil izdelan priročen aparat za elektroforezo na papirju in izvršene so bile priprave za montažo ter začetek dela z infrardečim spektrografom.

6. Na področju mikrobiologije je bila izpopolnjena mikrobiološka zbirka, ki šteje danes 350 točno identificiranih mikrobov. Zanimiv doprinos k tej zbirki so mikrobi iz okolice Ohridskega jezera. Ugotovljen je bil nastop antibiotikov v raznih mikrobih in študirani pogoji za kopičenje masti v nekaterih mikrobih. Del teh preiskav je zaključen, tako da se že vrši prestop k tekoči laboratorijski proizvodnji mikrobnih masti. Nadaljnja pozornost je bila posvečena fabricaciji maslene kisline, in sicer predvsem ob uporabi lesnih hidrolizatov.

Kemični inštitut Borisa Kidriča

7. Na področju organske kemije je bila izvršena sinteza nekaterih tvarin, ki, dodane nespekavim premogom, omogočajo tvorbo trdnega koksa. Raziskovane so bile podrobnosti o pridobivanju koksa iz raznih mešanic in proučene nekatere fiziko-kemične podrobnosti, ki naj bi dale vpogled v proces koksanja samega. Preiskovane so bile razne frakcije katranskih smol in destilacijskih preostankov nafte z vidika njihovega pomena na lastnosti koksa.

8. Postavljena je bila poizkusna koksna naprava z vsemi aparati za pridobivanje katrana, plinske vodice in plina, opremljena z vsemi potrebnimi merilnimi inštrumenti. Koksarna od srede leta dalje redno obratuje. V njej se proučujejo problemi v zvezi s postavitvijo velike koksarne v Lukavcu. Potrebni predhodni poizkusi se vrše v Bauerjevi in Jenknerjevi aparaturi.

9. V okviru Kemičnega inštituta so predavali: prof. Ehrbring iz Kölna, dr. R. Franklin iz Londona, prof. Hüttig iz Gradca in prof. Vouk iz Zagreba.

Iz inštituta so izšle v letu 1952 publikacije:

Jelena Komar: Nova aparatura za elektroforezo na papirju (Razprave 3. razreda SAZU, serija A, IV/1, 1—15).

Dušan Hadži-N. Sheppard: The »Carbonyl« Frequency in Polycyclic Quinones.

Preiskave v inštitutu so vodili: ing. Karl Andreč, dr. Marta Blinc, ing. Miro Dermelj, dipl. chem. Dušan Hadži, prof. Salvi-slav Jenčič in ing. Boris Lavrenčič.

V letu 1953 bodo nadaljevane začete študije, zlasti na pre-mogih in koksih, deloma z znanstvenega, deloma s praktičnega vidika.

Inštitut bo začel eksperimente z aparatom za infrardečo spektrofografijo. Na novo bo vpeljano kurzorično pridobivanje mikrobnih masti in mikrobne beljakovinske hrane na lesnih hidrolizatih in na sulfitni lužnici. Proučevane bodo naloge gnojil na podlagi dušika v zvezi z mikrobiološko kontrolo moke in s problemi staranja kruha.

FIZIKALNI INŠTITUT »JOŽEFA STEFANA«

1. Laboratorij za jedrsko tehniko (F.I. Havliček) se je baval predvsem s proučevanjem literature o jedrskih reaktorjih in z možnostjo konstrukcije reaktorja na koncentriran uran. V tej zvezi je izdelal laboratorij dve poročili: »Diskusija reaktorja LOPO« in »Ocena stroškov pri koncentriranju urana«.

2. Laboratorij za jedrske meritve (A. Moljk) je napravil poskusno števno cev za delce alfa, s katero naj bi se raziskovali sunki v obsegu omejene proporcionalnosti v števcih. Izdelala se je priprava za merjenje elektronske temperature plazme v visokofrekvenčnem polju z metodo dvojne sonde in merilna glava za meritev s scintilacijskim kristalom in elektronsko pomnoževalko.

3. Laboratorij za elektrostatični akcelerator (E. Cilenšek). Izdelal se je dokončni načrt za elektrostatični generator za 2 milijona voltov, ki bi delal v kotlu pod pritiskom 10 atmosfer. Skoraj dokončani so poskusi na ionskem izvoru z visokofrekventnim vzbujanjem.

4. Laboratorij za jedrske emulzije (B. Dobovišek). Pregledale so se plošče, ki jih je eksponiral Fizikalni inštitut v Lundu v balonu na višini 36 km. Delo na doma eksponiranih ploščah, prepojenih s torijevimi in uranovimi solmi, je dalo vse potrebne podatke za analizo sledi elementarnih delcev v emulziji.

5. Laboratorij za masno spektrometrijo (J. Dekleva). Izdelan je bil enostopni masni spektrometer na hitrostno zbiranje, ki naj bi služil za mase do 20, in pripravljen material z elektronskimi instrumenti za zgraditev tristopenjskega spektrometra. Začele so se priprave za postavitve masnega spektrometra po Nieru (V. Furman). Izdelal se je tudi v provizorni obliki oddajnik za visokofrekventno indukcijsko gretje, ki bi služil za spoje baker—steklo in za razžarevanje kovinskih elektrod v vakuumskih napravah (P. Zazula).

6. Laboratorij za elektroniko (F. Bremšak). Izdelal se je pogostnostni merilec sunkov za obseg $0,1-10^4$ sun-

kov na minuto. Izdelujejo se sistemi dvojčkov in desetic za šteвне delilnike.

7. Laboratorij za makromolekulsko fiziko. Uredila se je aparatura za sipanje svetlobe (D. Jamnik). Aparatura omogoča meritve kotne porazdelitve razsute svetlobe. Za določevanje molekulske mase je potrebna še postavitev primerne refraktometra. Prav tako je bila skonstruirana aparatura za meritve strujnega dvojnega loma in izvršene na njej prve meritve na valemolekulskih raztopinah (M. Čopič). Konstruiran je bil nov tip osmometra s horizontalo membrano.

8. Rentgenski laboratorij (V. Marinković). Med letom so se izvršile rentgenske raziskave po naročilih Zavoda za farmacevtske raziskave, Metalurškega inštituta, Centralnega higienskega zavoda in Inštituta za anorgansko kemijo Tehniške visoke šole.

9. Laboratorij za optiko (F. I. Havliček). Izdelan je bil aparat za interferometrično preskušanje planparalelnih plošč, polariskop, tripletni anastigmat F/3,3 mikroobjektiv $A=0,25$. Sistematično so se analizirali in preračunavali mikroobjektivi in fotoobjektivi.

10. Analizni laboratorij (L. Kosta, M. Pirš). Prekusile so se vse poznane metode in izdelali dve novi metodi za določevanje urana do najnižjih koncentracij. Izvršenih je bilo 40 določitev urana v mineralih in koncentratih in 2 določitvi berilija. Začeli so se poskusi za določevanje sledov torija. Pripravil se je material za nevtronski izvor (RaBeF_4) velikosti 50 mC.

Izdelan je bil aparat za radioaktivno merjenje množine urana v rudah s proporcionalnim števcem (Č. Zupančič).

11. Spektrografski laboratorij (I. Perman). Izdelala se je znatno občutljivejša celica za podvodno vzbujanje spektrov, ki naj služi za kvantitativno analizo. Popravljen je bil kremenov spektrograf. Glavno delo pa je veljalo potenciometrski določitvi urana v rudah, pri čemer se odstranjujejo moteči elementi z elektrolizo na živosrebrno katodo.

12. Organskokemijski laboratorij (G. Mohorčič). Izdelali so se naftalinovi kristali $150 \times 45 \text{ mm}$ $\odot$ in s terfelinom in naftalinom aktivirani stirolovi polimerizati za scintilacijske števce. Sintetizirali so se poliestri jantarjeve in sebacinske kisline z etilenovim glikolom. Izdelali so se preparati, potrebni za delo v analiznem laboratoriju.

13. Laboratorij za elektrolizo (L. Knop) je pripravil ves material in nabavil potrebno opremo za postavitev

Fizikalni inštitut Jožefa Stefana

polindustrijske naprave za elektrolizo, kjer naj bi se preskušali vplivi različnih elektrod in elektrolita.

14. Betatronska skupina je pripravila gradbene načrte za prizidek, v katerega se bo postavil betatron in pripadajoči laboratorij.

15. Delavnice. Močno se je razširila mehanična delavnica, ki zmore danes že vsa finejša dela in izdeluje za inštitut skoraj vse specialne aparature, ki se potrebujejo pri posameznih delih. Prav tako se je povečala elektronska delavnica, ki ima sedaj tudi dovolj materiala za uspešno delo. Steklarska delavnica je močno prizadeta zaradi odhoda enega steklopilhača na odslužitev vojaškega roka.

Kljub mnogim oviram zaradi premajhnega števila sodelavcev in razmeroma poznega prihajanja materiala se je delo v inštitutu zelo uspešno razvilo, tako da obstoji upanje, da se bodo mogle postavljene naloge s pridom izvršiti po preselitvi v prostore novodograjenega inštituta, kjer bodo posamezne skupine imele za delo dovolj prostora na razpolago.

O izsledkih znanstvenega dela v inštitutu poročajo publikacije:

- A. Peterlin: *Forme des macromolécules en solution (Interaction des segments de la molécule et du solvant)*. — *Hommage national à P. Langevin et J. Perrin. Collège de France*, 70—78, 1948.
- A. Peterlin: *Fizika velemolekul*. — *I. Kongres mat. fiz. Jugoslavije, Bled 1949*, 223—227.
- A. Peterlin: *Biréfringence acoustique des liquides purs*. — *J. Phys. Radium* 11 (1950), 45—48.
- A. Peterlin: *Biréfringence acoustique des solutions macromoléculaires*. *Rec. Trav. Chim.* 69 (1950), 14—21.
- A. Peterlin: *Modèle statistique des grosses molécules à chaîne courte. I. La viscosité intrinsèque*. — *J. Chim. Phys.* 47 (1950), 669—675.
- A. Peterlin: *Viscosity and sedimentation of linear macromolecules exhibiting partial solvent immobilization*. — *J. Polymer Sci.* 5 (1950), 473—482.
- H. A. Stuart, A. Peterlin: *Optische Anisotropie und Form von Fadenmolekülen. I. Depolarisationsgrad der Lichtzerstreuung von Lösungen mit Fadenmolekülen*. — *J. Polymer Sci.* 5 (1950), 543—549.
- H. A. Stuart, A. Peterlin: *Optische Anisotropie und Form von Fadenmolekülen. II. Künstliche Doppelbrechung*. — *J. Polymer Sci.* 8 (1950), 551—563.
- A. Peterlin: *Modèle statistique des grosses molécules à chaîne courte. III. Viscosité et sédimentation*. — *Atti 2. Congr. Int. Mat. Plast. Torino*, 72—79, 1950.
- A. Peterlin: *Medsebojno hidrodinamično vplivanje odsekov velemolekul*. — *Razprave SAZU (III A)*, 1 (1950), 39—76.

- A. Peterlin: Vpliv topila na obliko velemolekule. — Razprave SAZU (III A), 1 (1950), 77—96.
- A. Peterlin: Statistics of Linear Macromolecules with a Relatively Short Chain. IV. Molecular Dimensions from Viscosity and Sedimentation. J. Polymer Sci., 8, 1952, 173—185.
- A. Peterlin: Effect of the Velocity Gradient on Intrinsic Viscosity of Polymers in Solution. J. Polymer Sci., 8, 1952, 621—632.
- F. I. Havliček: Zur Feinkorrektion optischer Systeme, Optik 9, 1952, 333—354.

V tisku so publikacije:

- F. I. Havliček: Zur Auslegung optischer Systeme. — Znanstveni bilten Akademjskega sveta FLRJ.
- F. I. Havliček: Über die Korrektur von anastigmatischen Tripletten mittels der Differentialausdrücke der Seidel'schen Theorie. — Znanstveni bilten Akademjskega sveta FLRJ.
- F. I. Havliček: Zur Bestimmung asphärischer Korrektionsflächen. — Znanstveni bilten Akademjskega sveta FLRJ.
- F. I. Havliček: Sistematična raziskovanja mikroobjektivov. I. Objektivni srednjih apertur. — Razprave 3. razreda SAZU.
- A. Peterlin: Light Scattering by Very Stiff Molecules. — J. Polymer Sci.
- A. Peterlin: Das viskose Verhalten von Hochpolymeren und Polyelektrolyten. — Kunststoffe.
- A. Peterlin: Lichtzerstreuung an verhältnismässig steifen Fadenmolekülen. — Makromolekulare Chemie.
- A. Peterlin: Viskosität von Hochpolymeren, Viskosität und Form, Lichtzerstreuung an hochpolymeren Mischungen, Doppelbrechung von hochmolekularen Lösungen. (Prispevki za drugi del knjige: Physik der Hochpolymeren — H. A. Stuart.)

Program dela za leto 1953

V januarju in februarju se bo inštitut preselil v svoje novozgrajene prostore, ki se bodo svečano odprli na narodni praznik LRS dne 8. februarja. Slovesnost bo združena s posebno razstavo jedrske fizike, za katero se vršijo intenzivne priprave.

Zaradi razmeroma počasnega napredovanja gradbenih del in težav pri organizaciji posameznih laboratorijev je zelo verjetno, da se bo skoraj vsa prva polovica leta 1953 porabila za dokončno razmestitev in organizacijo laboratorijev na novih delovnih mestih, tako da je računati s sistematičnim delom v velikem obsegu šele v drugi polovici leta.

Glavno delo inštituta naj bi se skoncentriralo okoli problemov reaktorja na uranski koncentrat in na pripravo za to

potrebnih surovin. Ta program zahteva dolgotrajen študij in veliko množino pomožnih del. Tako se namerava po možnosti postaviti aparatura za koncentriranje na principu ločitve v ultracentrifugi in spektrometer za meritve koncentracijskih učinkov. V polindustrijski elektrolizni napravi naj bi se določili optimalni pogoji in možnosti za izdelavo težke vode. Izdelale naj bi se jedrske merske naprave, predvsem števeci za nevtrone, ki jih potrebuje reaktor. Uvesti se namerava delo na radioaktivnih izotopih in njihova uporaba v kemiji in medicini.

V drugi polovici leta se bo montiral betatron, ki bo služil za čisto fizikalne raziskave, pa tudi za terapijske namene. Verjetno bo v prihodnjem letu mogoče doseči samo normalen obrat naprav in izmeritev osnovnih žarkovnih pojavov. Po možnosti naj bi dela na Van der Graaffu dosegla tako fazo, da bi se mogel elektrostatični del že preskusiti. Na področju velikih molekul naj bi se dovršile raziskave o vedenju raztopin pri večjih koncentracijah ter rešilo vprašanje molekulske sestave domačih polivinilkloridov, kar zanima tovarno »Jugovinil«.

K temu okvirnemu programu prispevajo posamezni laboratoriji po svojih sposobnostih, kakor to predvidevajo podrobni delovni programi za leto 1953. Teh nima smisla naštevati, ker gredo preveč v podrobnosti, ne da bi s tem podali bolj jasno sliko o celotnem delovnem programu.

Uspehi dosedanjega dela se nameravajo priobčiti v posebni publikaciji inštituta, ki naj posatne nekaj inštitutski letopis. V tej publikaciji naj bi bili zbrani znanstveni izsledki in tehnična poročila inštituta, kar bi služilo informiranju predvsem inozemske javnosti. Zato bi bili prispevki za publikacijo le v tujih jezikih.

INSTITUT ZA ELEKTRIŠKO GOSPODARSTVO

Delo vseh petih skupin in ene pomožne skupine Inštituta se je vršilo v glavnem v okviru postavljenega delovnega načrta za leto 1952 ter v smislu zahtev operative elektriškega gospodarstva.

I. Skupina za proučevanje proizvodnje električne energije pod vodstvom ing. Ožbolta Grosa je posvetila glavno pozornost problemu korozije na lopaticah vodnih turbin, o katere nastanku je avtor ekspertize ing. Ožbolt Gros postavil svojo teorijo. Ta velevažni problem je vzbudil doma in v inozemstvu v ožjih strokovnih krogih in pri proizvajalcih turbin primerno zanimanje. Izsledki so bili v izveščkih objavljeni v domačih in inozemskih revijah ter je avtor tudi v stiku s strokovnjaki v inozemstvu. Izvršen je bil že prvi poskus zaščite turbinskih lopatic v hidroelektrarni Mariborski otok, in sicer z naknadno kloriranim polivinilnim lakom domače tvrdke »Jugovinil«. V Inštitutu za turbinske stroje se že dograjuje kavitacijska naprava, na kateri se bodo poskusi nadaljevali. Obenem se pripravlja visokofrekvenčna merilna metoda za merjenje električnih množin v kavitacijskem prostoru.

Nadaljeval se je tudi študij evakuacije visokih voda pri rečnih hidroelektrarnah. Deloma zelo revolucionarna ideja avtorja lanske ekspertize o tem vprašanju je posegla v življenjska vprašanja rečnih hidroelektrarn in vzbudila zelo žive diskusije strokovnjakov in projektantov; prepričala jih je o potrebi diferenciranja evakuacijskih organov in z drugačnim gledanjem na katastrofalne vode omogočila znižanje gradbenih stroškov bodočih hidrocentral. Nadaljevalo se je tudi sodelovanje pri načelnih vprašanjih z »Elektroprojektom« in je bila le-temu predložena ideja novega tipa rečne prelivne hidrocentrale.

Nadalje je bil obravnavan zelo važen problem stabilnosti sistema generator—omrežje, ki je zahteval obširnega študija in zbiranja podatkov ter je delo že v teku. S tega področja je avtor ing. Milan Vidmar ml. dostavil delni referat glavnemu komiteju CIGRE v Parizu.

Poleg tega je skupina obravnavala še naslednja vprašanja: referat o generatorju hidroelektrarne Mariborski otok, poročilo o študiju programske naloge za hidroelektrarno Vuhred za Gospodarski svet LRS, poročila o študijskih potovanjih sodelavcev ing. Grosa in ing. Vidmarja po Švici in Avstriji.

Skupina je dokončno obdelala in izdala ekspertizo:

Ing. Gros, ing. Strgaršek, ing. Lapajne: »Prispevek k evakuaciji visokih voda pri rečnih hidroelektrarnah.«

II. Skupina za proučevanje pretvarjanja električne energije pod vodstvom akad. prof. dr. Milana Vidmarja je kot temeljno nalogo obravnavala problem uporabe vodnikov iz čistega aluminija za električne prenosne proge, problem, ki je za elektriško gospodarstvo ogromnega pomena. Praktična elektrotehnika je reševanje tega problema v svetu osnovala na električno ekvivalentnih prerezih aluminija in zašla nujno v težave, ko je včasih nasilno prikrojila mehanske zahteve elektriškim pogojem. Revolucionarna ideja akademika dr. Vidmarja o mehansko ekvivalentnih vodnikih je pokazala možnost rehabilitacije čistih alumijskih vodnikov, ki so bili prišli po gornjih metodah na glas mehanske šibkosti in nezanesljivosti. To idejo je avtor razvijal naprej, rezultate pa objavil v več ekspertizah in člankih, deloma tudi v inozemstvu, in sicer v knjigi »Die Gestalt der elektrischen Freileitung« (založba Birkhäuser, Basel) in v reviji »Archiv der elektrischen Übertragung«.

Skupina je poleg te obširne snovi zagrabila tudi v razčiščenje problematike najgospodarnejše prenosne moči in s tem v zvezi v obravnavo naravne prenosne moči ter v metodiko izdelave obratnih diagramov prenosnih prog.

Poleg tega je izvršila skupina še naslednja dela:

revizijo načrtov trdnice »Rade Končar« za transformator 50 MVA,

izdelala nov osnutek za transformator 50 MVA s štirimi variantami,

študij vklopnih pojavov na dalnjovodih,

študij Carsonovega operatorskega računa,

študij razcepljenih vodnikov,

ogled hidroelektrarn Doblar, Plave in Savica,

ocenjevanje doktorske disertacije ing. Zellerja z berlinske Tehniške visoke šole. V delu pa je še obširna monografija o alumijskih vodnikih. Skupina je pripravila tudi več predavanj za III. cikel, Ljudsko univerzo in Radio Ljubljana.

Inštitut za elektriško gospodarstvo

Skupina je dokončno obdelala in izdala naslednje ekspertize: akademik prof. dr. Milan Vidmar »Študijsko potovanje po zapadni Evropi v letu 1925«, dalje isti avtor »Mehansko ekvivalentni bakreni in aluminijski vodniki v prenosni elektrotehniki«, »Z jeklom ojačeni aluminijski vodniki«, »Neoporečne neojačene aluminijske daljnovodne vrvi«, »Mehanska šibkost aluminija v nadzemnih prenosnih progah« ter »Daljnovod Maribor—Strnišče«; ing. Marjan Plaper »Metodika izdelave obratnih diagramov električnih prenosnih prog« in »Problematika naravne prenosne moči v tehniki prenašanja električne energije«.

III. Skupina za proučevanje in razdelitve električne energije pod vodstvom ing. Janka Rudolfa je obravnavala v glavnem probleme v zvezi z ustvarjanjem predpisov za gradnjo daljnovodov visoke napetosti ter v zvezi z novimi metodami in načini dela v gradnji le-teh, in sicer po naslednjih temah: trdnostni in geometrični problemi spletenih homogenih vodnikov; kombinirani vodniki enake varnosti proti trajnim deformacijam; študij homogenih vodnikov enake varnosti proti trajnim deformacijam; optimalna razpetja homogenih vodnikov konstantnega faktorja varnosti proti trajnim deformacijam; raziskovanje varnostnih predpisov raznih držav glede na faktorje varnosti proti trajnim deformacijam, računano na dodatno breme $0,18 \text{ Vd kgm}^{-1}$; izdelava projekta za daljnovod 110 kV Maribor—Strnišče; podrobne analize montažne metode z viziranjem povesa; montaža vodnikov po nihalni metodi; analiza napenjanja vodnikov v daljnovodih s podpornimi izolatorji; študij in poročilo o montaži vodnikov daljnovoda Šoštanj—Ljubljana; študij možnih napak pri montaži vodnikov na daljnovodih.

Poleg tega je skupina še izvršila sledeča dela: gradbeno poročilo o poskusni progi za 400 kV v letu 1951; konzultacije specialistov in poročilo o prostorih s stalno temperaturo za potrebe Inštituta; sodelovanje pri sušenju generatorjev v hidroelektrarni Moste; pregled glavnega projekta daljnovoda Dravograd—Guštanj ter pregled in kritika glavnega projekta za priključek 110 kV hidroelektrarne Moste; študi meritev na sinhronskih strojih; poročilo o študijskem potovanju ing. Janka Rudolfa v Francijo v letu 1952.

Skupina je dokončala in izdala naslednje ekspertize:

1. ing. Janko Rudolf: »Raziskovanje varnostnih predpisov raznih držav z ozirom na faktorje sigurnosti proti trajnim deformacijam, ki so računanane na osnovno dodatno breme $0,19 \text{ Vd kgm}^{-1}$ «.

2. ing. Joško Rosina: »Montaža vodnikov 110 kV prenosne proge Šoštanj—Ljubljana«,

3. ing. Joško Rosina: »Nihalna montažna metoda«,

4. ing. Joško Rosina: »Sušenje generatorjev v HE Moste«,

5. ing. Joško Rosina: »Poročilo o ogledu HE Vinodol, HE Ozalj I in Ozalj II«,

6. ing. Joško Rosina: »Poročilo o gradnji poskusne proge za 400 kV v letu 1951«.

IV. Skupina za analizo potrošnje in tarifieranje električne energije pod vodstvom ing. Srečka Sajovica se je lotila gospodarskih problemov proizvodnje in potrošnje električne energije z namenom, da vsaj za LRS ustvari pregled nad osnovnimi elementi, jih analizira in pripravi pogoje za njihovo znanstveno obdelavo. Ta obdelava je gotovo najvažnejša prav v LRS, kjer je največja proizvodnja, pa tudi zaradi eksporta energije v inozemstvo. Delo skupine je bilo naslednje:

Zbiranje karakterističnih diagramov obremenitve delovne in jalove energije v letu 1952, njih sestava v razvrščene dnevne, tedenske in letne diagrame, z izločenim oziroma ločenim dirigiranim delom konsuma (Ruše, Avstrija). Za izdelavo tipičnih nadomestnih diagramov za matematično obravnavo je bila izdelana preiskava odvisnosti faktorjev izgub od faktorja izkoriščenosti oziroma od obratnih ur. Ta preiskava je dala za naše razmere karakteristično razliko od izkušenj v inozemstvu. Preiskava obsega tudi jalovo energijo, zato je delo kljub vsem poenostavitvam silno zamudno in obsežno in bodo neoporečni rezultati doseženi šele po večletnem delu, nakar bo delo prešlo v stalno kontrolo značilnih koeficientov. Izvršena je bila tudi analiza tipičnih dnevnih diagramov za leto 1951 glede potrebe po akumulaciji in izdelana teorija konstrukcije standardnega diagrama. V delu je študija ocenitve energije v času nadpovprečne obremenitve. V razvoju je tudi postopek za ugotavljanje odpadne oziroma odvečne energije, ki je v vsakem sistemu pretežno vodnih elektrarn posebno kritična. Vso nujnost zgoraj omenjenih študij osnov je pokazala zahteva operative elektriškega gospodarstva, da se izdela ekspertiza o utemeljenosti izgradnje tretjega in četrtega agregata v hidroelektrarni Moste. Ta ekspertiza je bila naslonjena na sočasne gospodarske osnove in je morala zato nujno upoštevati zelo široke tolerance.

Skupina je dalje obravnavala študijo o vplivu tarif na posamezne vrste odjemalcev in karakteristike potrošnje s pri-

lagoditvijo časa konic ter nasprotno vpliv karakteristike konsuma na tarife, sodelovala je s skupino za gradnjo analizatorja pri konstrukciji in tehnološkem postopku izdelave indukcijskih regulatorjev, izvršila pregled in meritve na 20 kV kablu v tovarni Iskra v Kranju, sestavljala mesečne biltene Inštituta ter periodična poročila o delu Inštituta za »Elektrotehniški vestnik«, študirala grafične metode za prikazovanje energijskih potreb in potrošnje, pripravljala predavanja za IV. cikel, namenje operativi, ter za kongres nacionalnega komiteja CIGRE. Poleg tega pa je pripravila organizacijo mehanične delavnice Inštituta ter oskrbela nabavo orodja in strojev ter izdelala načrt električne instalacije v novih delavniških prostorih.

Dokončno obdelana in izdelana je bila ekspertiza »O utemeljenosti izgradnje tretjega in četrtega agregata v HE Moste«.

V. Skupina za proučevanje zaščite električnih naprav pod vodstvom ing. Edvarda Höflerja ima za poglobitno nalogo študiranje zaščitnih sistemov električnih strojev in prenosnih naprav, zasledovanje njih razvoja in podajanje praktičnih navodil operativi ter reševanje konkretnih problemov s tega področja. Zato se v tej skupini obdelava zaščita prenosnih omrežij proti previsoki napetosti in drugim njenim nevsječnim posledicam ter problem zaščite proti atmosferskim prenapetostim in načina ozemljitve nevtralne točke visokonapetostnih prenosnih omrežij. Iz tega glavnega programa je bilo v letu 1952 obdelanih in deloma rešenih več problemov ter v III. cikel predavanj za operativno vključeno predavanje o zaščiti prenosnih sistemov proti atmosferskim prenapetostim. V dokončni obdelavi je obširna ekspertiza o priključku dveh Petersenovih tuljav na isti transformator; izvršen je bil obračun napetosti na zdravih fazah ob zemeljskem stiku na daljnovodu in vsa problematika ozemljevanja nevtralne točke prediskutirana z raznimi domačimi in inozemskimi strokovnjaki, ker predstavlja ta problem eno izmed najvažnejših načelnih vprašanj naše elektrifikacije in odločitev z daljnosežnimi posledicami. S tem povezani problemi kompenzacije toka zemeljskega stika so bili tudi predmet študija skupine. Ta problem je bil predmet obširnega poročila za konferenco pri GEDES, kjer so bili storjeni pomembni zadrevni zaključki.

Zaradi spoznavanja najnovejših izsledkov in praktičnih načinov zaščite je vodja skupine ing. Edvard Höfler opravil sredi leta skrbno pripravljeno študijsko potovanje po Franciji

in dobil zelo dragocene podatke v zvezi z gradnjo visokonapetostnega laboratorija in poskusne proge za 400 kV v našem Inštitutu ter podatke glede merjenja izgub zaradi korone.

V isto področje spada tudi študija o izbruhih olja v transformatorju hidroelektrarne Doblar, katere je skupina teoretično pojasnila in dala praktična navodila za zaščito.

Skupina je poleg glavnih tém obravnavala tudi nekatere obrobne probleme, ki so pa za naše elektriško gospodarstvo zelo pomembni. Tako je sodelovala v zvezni komisiji za standardizacijo v Beogradu pri vprašanju normiranja visokih napetosti z obširnimi poročili, dalje stopila v stik z raznimi inozemskimi institucijami in tovarnami v tej zvezi ter zbrala obširno gradivo za obravnavanje tega važnega vprašanja.

Skupina je bila zadolžena tudi z gradnjo visokonapetostnega laboratorija in kemičnega laboratorija za raziskave in servisno službo za izolirna olja. Nabavila je sredi leta Scheringov mostič z normalnim kondenzatorjem za 250.000 V in pripravlja še nabavo oziroma izdelavo potrebnega regulacijskega transformatorja. Veliko truda je bilo vloženega v organiziranje in nabavke za kemični laboratorij, ki je pričel z delom že v začetku leta 1953. V zvezi s študijem izolirnih olj je opravil vodja kemičnega laboratorija ing. Jurij Detiček v novembru in decembru študijsko potovanje ter zbral dragocene izkušnje in podatke. Pripravlja se lastna konstrukcija naprave za čiščenje in sušenje transformatorskega olja pod vakuumom, za katero je specialna oprema iz Švice že zagotovljena, ostali deli pa bodo izdelani doma.

Skupina je še opravila naslednja dela:

študij referatov CIGRE 1952 o zaščiti; pregled in kritika referatov ing. Tekavčiča (Elektroprojekt) in ing. Dokmaniča (Inštitut za elektroprivredu pri GEDEH) ter ing. Krivaneka (Elektroprojekt Zagreb); konzultacije v zvezi s priključkom hidroelektrarne Medvode; študij inozemskih standardov za izolirna olja; ogledi, meritve in poročilo v zvezi s transformatorjem na Mirju; študij teoretičnih osnov za čiščenje olja; sestava poročila in gradbenega programa za visokonapetostni laboratorij; študij visokonapetostne tehnike in katodnega oscilografa; sestava pripomb k jugoslovanskim standardom za instalacijske predpise; konstrukcija merilnega pulta za analizator.

Skupina je dokončno obdelala in izdala izčrpano ekspertizo: »Študijsko potovanje ing. Höflerja v Francijo«.

VI. Skupina za gradnjo laboratorijske opreme pod vodstvom ing. Branka Vajde je usmerila svoje napore v

glavnem na konstrukcijo in gradnjo omrežnega analizatorja. Ta velika in zahtevna gradnja je v projektu domala dozorela in je skupina vzporedno z izdelavo detajlnih načrtov nadaljevala izdelavo sestavnih delov ter konstrukcije. Vsa konstrukcija, s predali in drugimi sestavnimi deli je bila v tem letu izgotovljena ter pripravljena za montažo. Od bistvenih elementov, to je indukcijskih regulatorjev napetosti in $\cos\varphi$ regulatorjev, ki predstavljajo generatorske edinice v analizatorju, sta bila izdelana dva prototipa. Na teh prototipih so bile izvršene natančne meritve, ki so pokazale potrebo preciznejše tehnološke obdelave in spremembo standardne oblike sekala pri tvrdki »Rade Končar« v Zagrebu v smislu našega načrta. Pri tem je bil raziskan najgospodarnejši način kompenzacije induktivnosti regulatorjev in ugotovljeno, da bo mogoče s spremembo navitja izdatno zmanjšati kondenzatorje. Z majhnimi tehnološkimi spremembami se bo povečal prostor za glave navitja.

Dalje je skupina izdelala veliko število detajlov, kot: pritrditve uporovnih elementov, škatlice za elemente, nastavke za releje, nastavke za skale regulatorjev, omare za elemente in bremenilne predale, merilne mize, omare za shrambo instrumentov, svetilna telesa, temelje za motor-generatorje. V delu je tudi specialen Maxwellov mostič in prototip dušilke.

Zaradi zadrževanja dobav od domačih in tujih tvrdk delo na gradnji analizatorja ni moglo napredovati po načrtu in bo skupina v bodoče morala mnogo del izvršiti v lastni režiji v novi delavnici Inštituta. Zamuda pri dobavi pločevinastih jeder za regulatorje in dušilke je bila zlasti kritična, delno jo je povzročila tudi prekasna otvoritev investicijskih kreditov.

Skupina je poleg tega opravila še naslednja dela:

konstrukcija stikalne plošče za strojnico analizatorja; dokončala je definitivne načrte za električne instalacije v novi stavbi Inštituta; projekt Maxwellovega mostiča; projekt električnih peči za analizatorsko dvorano; izračun avtomatske regulacije napajalnega generatorja; študij relaksacijske metode reševanja enačb; študij elektrolitskega korita; zbirala je literaturo v zvezi z uporabo analizatorja in s tem v zvezi prevedla večje število člankov; izvrševala je nadzorstvo nad elektroinstalacijskimi deli v novi stavbi Inštituta in pripravila predavanja za III. cikel, namenjen operativi.

Skupina je v zvezi z delom Inštituta Nikola Tesle obdelala kritiko meritev na beograjskem analizatorju z ekspertizo: »Pojasnila k 'Odgovoru' odeljenja za elektroprivredno Inštituta

SAN za ispitivanje električnih pojav ,Nikola Tesla' na našo kritiko meritev na beograjskem analizatorju.

Študijska potovanja in publikacije znanstvenih sodelavcev Inštituta. V zvezi z raziskovanji Inštituta so njegovi znanstveni sodelavci opravili v letu 1952 naslednja študijska potovanja:

akademik dr. Milan Vidmar je opravil šesttedensko potovanje po zahodni Nemčiji, Švedski, Angliji, Belgiji in Franciji, z udeležbo na kongresu CIGRE v Parizu;

ing. Ožbolt Gros je potoval štirinajst dni po Avstriji;

ing. Milan Vidmar ml. štirinajst dni po Švici;

ing. Janko Rudolf in ing. Edvard Höfler štirinajst dni po Franciji;

ing. Branko Vajda štiri tedne po Franciji, Angliji in Italiji;

ing. Jurij Detiček pa je opravil štiritedensko potovanje po Avstriji in Nemčiji.

O izsledkih znanstvenega dela poročajo naslednje publikacije:

Akademik dr. Milan Vidmar: »Die Gestalt der elektrischen Freileitung« v založbi Birkhäuser, Basel; — »Razgovori o skrivnostih elektrotehnike«, v založbi Slovenskega knjižnega zavoda; — »Transformatoren Kurzschlüsse«, II. predelana izdaja, v založbi Vieweg, Braunschweig; — »Mechanisch gleichwertige Kupfer- und Aluminiumleiter in Starkstromfreileitungen«, v Archiv der elektrischen Übertragung, št. 6, 1952; — »Z jeklom ojačeni aluminijski vodniki«, Elektrotehniški vestnik, št. 52.

Ing. Marjan Plaper: »Prispevek k problemu Vidmarjevega napetostnega efekta«, Elektrotehniški vestnik, št. 1, 2, 1952; — »Naravna moč in obratovalni diagrami«, Elektrotehniški vestnik, št. 9 in 10, 1952.

Ing. Ožbolt Gros: »Korozija na lopaticah vodnih turbin«, Elektrotehniški vestnik, št. 2, 3, 4, 5, 1952; — izvleček gornjega članka v Elektrotechnik und Maschinenbau, št. 8, 1952.

Ing. Milan Vidmar ml.: »Comparaison des quatre types principaux des excitatrices tournantes, utilisées dans l'électrotechnique moderne, par rapport à leur efficacité d'excitation«, CIGRE, Paris 1952.

Ing. Srečko Sajovic: »O delu Inštituta za elektriško gospodarstvo SAZU«, Elektrotehniški vestnik, št. 1, 2, 3, 1952.

Ing. Branko Vajda: Izvlečki za dokumentacijo, Zeleni Bilten, Beograd.

Ing. Franc Mlakar: »Magnetilne krivulje železa in njegovih zlitin«, Elektrotehniški vestnik, št. 11 in 12, 1952.

Ing. Janko Rudolf: »Conducteurs homogènes ayant le même taux de sécurité par rapport aux déformations permanentes«, CIGRE, Paris 1952.

Ing. Edvard Höfler: »Pregled referatov na XIII. zasedanju CIGRE leta 1952 v Parizu — skupina 31: »Zaščita in releji«, Elektrotehniški vestnik, št. 5 in 6, 1952; — »Primerbe na predlog jugoslovenskog standarda na napone, struje i frekvencije«, Elektroprivreda, št. 3 in 4, 1952.

Sodelovanje inštitutskih sodelavcev v raznih komisijah in na konferencah:

Na zasedanju Akademijskega sveta FLRJ v Beogradu, 10.—12. I. 1952 (akad. dr. Milan Vidmar). — Na konferenci o organizaciji znanstvenega dela pri Gospodarskem svetu FLRJ v Beogradu, 10. in 12. I. 1952 (akad. dr. Milan Vidmar). — Na konferenci pri tovarni »Rade Končar« v Zagrebu, 19. II. 1952, v zadevi maloooljnih stikal (ing. Edvard Höfler). — Na konferenci pri GEDEH z ing. Chevalierom od ACEC v Zagrebu, 13. III. 1952 (ing. Höfler). — Na diskusiji z zastopnikom tovarne ACEC ing. Chevalierom iz Belgije, 14. III. 1952, o transformatorskih problemih (akad. dr. Milan Vidmar). — Na dveh konferencah pri tovarni »Rade Končar« v Zagrebu, 17. in 27. III. 1952 (akad. dr. Milan Vidmar). — Na konferenci pri GEDES z ing. Chevalierom v Ljubljani (ing. Höfler). — Na seji strokovne komisije za revizijo projekta elektrifikacije Celja pri »Elektroprojektu« v Ljubljani, 7. IV. 1952 (ing. Sajovic). — Na revizijski konferenci Ministrstva za gradnje LRS v zvezi z idejnim projektom visokonapetostnega laboratorija, 1. IV. 1952 (ing. Höfler). — Na konferenci pri GEDES v zadevi ozemljevanja nevtralne točke 110 kV sistema Slovenije, 2. IV. 1952 (ing. Höfler). — V strokovni komisiji »Elektroprojekta«, 15., 17. in 18. IV. 1952 (ing. Gros). — Na seji revizijske komisije pri Svetu za industrijo LRS v zvezi s projektom daljnovoda Brdo—Črnuče, 23. IV. 1952 (ing. Sajovic). — Na sestanku z zastopniki »Süddeutsche Kabelwerke« v zvezi s standardi napetosti (ing. Höfler). — Na seji strokovne komisije »Elektroprojekta«, 28. V. 1952 v Ljubljani (ing. Höfler). — Na predavanju in konzultaciji z ekspertom tvrdke »Siemens-Schuckert« D. W. von Mangoldt v Zagrebu, 23. V. 1952, v zvezi s problemom ozemljevanja nevtralne točke (ing. Höfler). — Na seji strokovne komisije »Elektroprojekta«, 26. in 27. V. 1952, o projektu hidroelektrarne Vuhred (ing. Gros). — Na seji komisije Sveta za industrijo LRS v Ljubljani, 9. VI. 1952 (ing. Sajovic). — Na konferenci z zveznim ministrom za kulturo in prosveto R. Čolakovićem ter republiškim ministrom B. Ziherlom o pro-

blemih Inštituta (akad. dr. Milan Vidmar). — Na konferenci s konstruktorjem tvornice »Rade Končar« iz Zagreba v zvezi s transformatorjem 50 MVA na HE Mavrovo. — Na zasedanju Akademijskega sveta FLRJ v Opatiji 27. in 28. VI. 1952 (akad. dr. Milan Vidmar). — V strokovni komisiji »Elektroprojekta«, 9. IX. 1952, v zadevi HE Krško (ing. Höfler). — Na konferenci GEDES v zadevi RTP Radovljica, 16. IX. 1952 (ing. Höfler). — Na kongresu kemikov FLRJ v Zagrebu, 14.—18. X. 1952 (ing. Detiček). — Na konferenci GEDES v zadevi ozemljevanja nevtralne točke, 5. XI. 1952 (ing. Höfler). — V strokovni komisiji »Elektroprojekta« v zadevi stikalne naprave za rudnik Velenje (ing. Höfler).

VII. Upravnoračunska skupina.

Gradnja nove inštitutske stavbe je med letom zaradi zelo omejenih investicijskih kreditov le počasi napredovala in je bilo mogoče v glavnem izvršiti le notranja zaključna obrtniška dela v kletnih prostorih in pritličju stavbe ter nabaviti delno opremo za nekatere laboratorije. Ta dela so bila zaključena v novembru in se je Inštitut 1. decembra preselil v del nove stavbe.

Upravnih sej je bilo šest, inštitutski kolegij je imel pet rednih sej, inštitutski plenum se je sestel dvakrat.

Inštitutska knjižnica je pridobila med letom 336 domačih in tujih strokovnih knjig ter obsega 1166 del. Med letom je prejemal Inštitut 29 jugoslovanskih in 34 inozemskih strokovnih revij. V študijske namene je bilo prevedenih 17 večjih člankov iz angleških, francoskih in ruskih revij. Opremljenih in publiciranih je bilo 11 zunanjih in 5 notranjih ekspertiz Inštituta, v srbohrvatski jezik pa so bili prevedeni vsi do sedaj izdani referati Inštituta.

INŠTITUT ZA TURBINSKE STROJE

Inštitut je deloval v provizoriju na Celovski cesti št. 71, kjer je:

1. nadaljeval in delno zaključil hidravlične in konstrukcijske študije na raznih *tipih črpalk* (enostopne spiralne črpalke, večstopne, polaksialne vertikalne in črpalke za melioracije), ki naj služijo kot osnova za proizvodni program naših tovarn;

2. inštitut je nadaljeval eksperimentalno in teoretsko raziskovanje na pretočni *turbini* (Banki);

3. proučeval je eksperimentalno vpliv spreminjanja števila lopatic na pretočno vodno množino pri *propelernih turbinah*;

4. od *hidromehanične opreme* central je inštitut eksperimentalno preiskal razne *cevne organe* (lopute, razcepe, zasune);

5. nadaljeval je *aerodinamične študije* za aksialne ventilatorje;

6. izvršil je eksperimentalno študijo o uporabi raznih instrumentov v aero- in hidrodinamičnih preiskavah;

7. nadaljeval je s projektiranjem in izdelavo preizkusnih naprav ter instrumentov za novi laboratorij.

Delovni načrt za leto 1953

1. Nadaljevanje raziskovanj na črpalkah;

2. podrobno hidravlično proučevanje (z zrakom in vodo) in analiza enostopne spiralne črpalke;

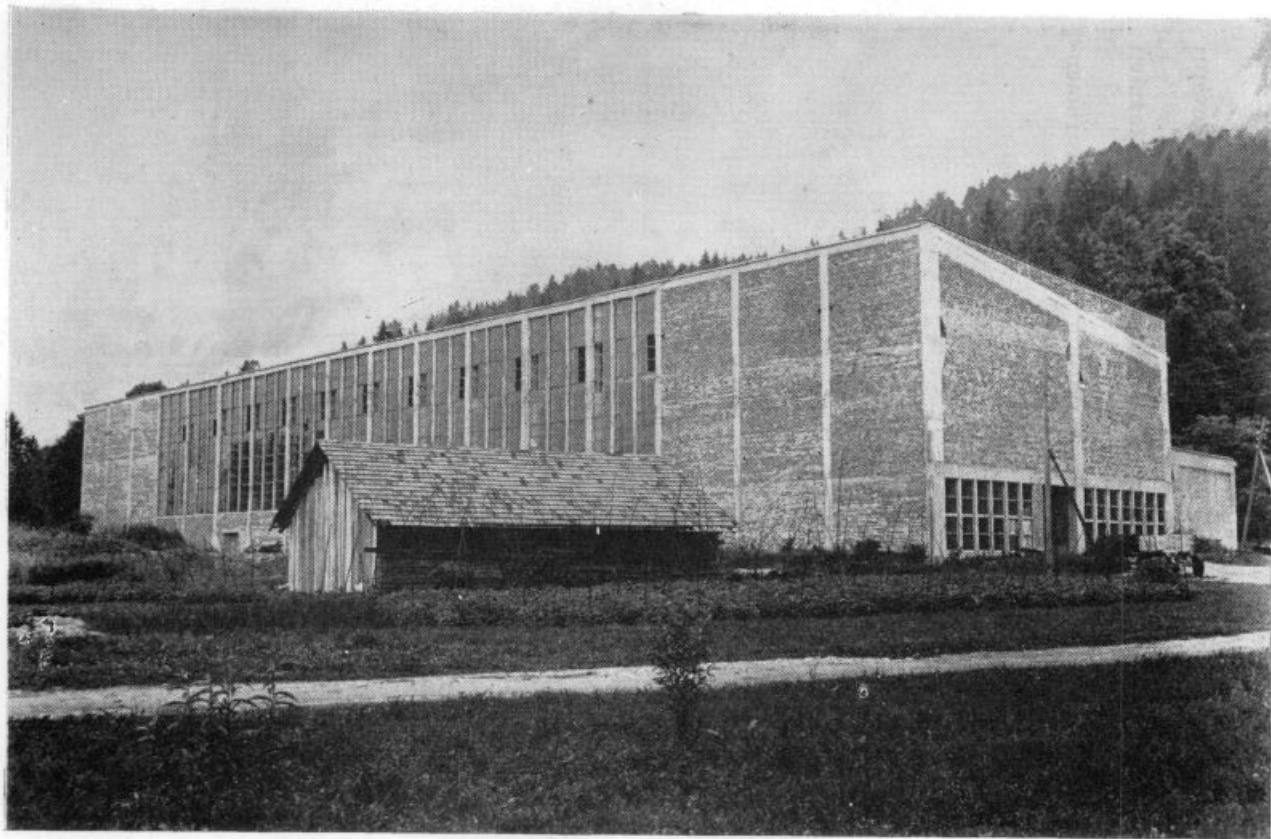
3. raziskave lastnosti črpalke pri prehodu od črpalnega delovanja k turbinskemu;

4. diagram izokerd za razne variante Kaplanove turbine;

5. nadaljevanje raziskav na pretočni turbini in analiza rezultatov;

6. eksperimentalne raziskave dovodnega sistema za 4-šobno Peltonovo turbino;

7. merjenja na raznih hidrocentralah;

Inštitut za turbinske stroje v Sentvidu

8. nadaljevanje aerodinamičnega študija na aksialnih ventilatorjih in analiza rezultatov;

9. raziskave uporabe modernih aerodinamičnih profilov pri turbinskih strojih;

10. podrobna raziskovanja kavitacijske korozije z različnimi tekočinami;

11. nadaljevanje izdelave preizkusnih naprav in instrumentov za novi laboratorij v lastni delavnici.

ZAVOD ZA RAZISKOVANJE KRASA

Organizacijsko delo. V aprilu 1952 je postala Slovenska akademija znanosti in umetnosti upravni organ stavbe na Titovem trgu št. 1 v Postojni, kjer ima Zavod svoje prostore. S tem je bilo doseženo jamstvo za nemoten razvoj našega Zavoda. Odprto je še vprašanje temeljitega popravila strehe in notranjih prostorov. Zato še ni bil odprt muzej. V ostalem je bil izpolnjen delovni načrt za leto 1952.

Knjižnica je urejena in katalogizirana. *Muzejski prostori* so opremljeni z eksponati in napisi. *Zbirke* so bile dopolnjene z novimi primerki s terena in z nekaterimi novimi ponazorili. *Kartoteka* kraških objektov, zlasti jam, je bila izdelana na podlagi italijanskih virov in arhiva Društva za raziskovanje jam v Ljubljani. Februarja 1952 je bila na našo pobudo ustanovljena postojnska sekcija Jamskega društva, ki se je lotila terenskega dela po naših napotkih. Avgusta 1952 so bili navezani stiki s Slovenskim planinskim društvom v Trstu, ki je ustanovilo posebno jamsko sekcijo. Ta poslej opravlja v anglo-ameriški coni STO terensko delo v tesni povezavi z Zavodom (ugotavljanje lege, domačih imen in lastnikov jam, preiskava novoodkritih jam). Razen tega je teklo delo Zavoda v stalni povezavi s centralnim Društvom za raziskovanje jam v Ljubljani in z Upravo kraških jam Slovenije, ki je podprla Zavod z delovno silo na terenu ter dala na razpolago prevozna sredstva. Navezani so bili stiki z vojaško oblastjo, ki bo omogočila delo Zavoda v obmejnih sektorjih in bo v doglednem času sama organizirala svojo jamsko ekipo, dalje s Prirodoslovnim muzejem na Reki, ki hrani liburnijski kataster jam in precej nam sicer nedostopne kraške literature, ter z Institutom za proučevanje krša »Jovan Cvijić« v Beogradu, s katerim je bilo koordinirano raziskovalno delo.

Univerza v Bernu je napotila na enomesečni študij v Postojno absolventa geologije Heinza Örtlija, ki je izdelal diplomsko delo o našem krasu. V zavodu je delal prof. Jean Corbel iz Lyona, raziskovalec krasa v severozahodni Evropi. Hidrografski zavod iz Zagreba je v Zavod napotil ing. Jovanovića, da se seznani z delom Zavoda in da njegove metode prenese na Hrvatsko.

Terensko delo. Proučevali so se podrobno podzemeljski tok Pivke, kraška pokrajina v okolišu Prestranka, Sajevč, Slavine in Oreška, bolj ekstenzivno pa Nanos, Trnovski gozd in Julijske Alpe. Vseh terenskih ogledov je bilo 126, proučenih 68 jam, od teh 28 dotlej še neznanih. Ekskurzije so bile naslednje: 23. I. in 28. VIII.: jame v Predjami; 1. V.: Velika in Mala Vratnica pri Trebnjem na Dolenjskem; 2. V.: jami Mišenca in Mala jama pri Trebnjem na Dolenjskem; 3. V.: jame Štampovca, Velika jama in Žekane pri Trebnjem; 4. V.: spodmoli pri Slavini, ki predstavljajo nekdanje vodne požiralnike; 15. V.: ekstenziven ogled Ledene jame v Fridrihštajnskem gozdu pri Kočevju; 23. in 24. V., 3. IX., 9. X. in 29. X.: Magdalena jama pri Postojni; 1. VI.: Globinja I. in II. na Kaludrniku, Golobinja I. za Ostrim vrhom; 9. VI.: Zakajeni spodmol, Pretrta jama, Ovčja jama, Mrzla jama in nekaj manjših spodmolov pri Prestranku; 9. VI., 28. VII., 11. VIII.: Curka jama; 9. VI., 28. VII. in 11. VIII.: Bruhalnik pri Mrzli jami blizu Prestranka; 28. VII. in 11. VIII.: dve brezimeni brezni pri Prestranku; 26. in 27. VI.: Dolenjca jama pri Brestovici; 16. VI.: Jazbina, Mala jama I. in II. pri Prestranku; 16. VI., 25. VI., 11. VIII. in 23. VIII.: Polšja jama pri Slavini; 25. VI. in 23. VIII.: Jama sv. Janeza nad Prestrankom; 25. VI.: dva manjša spodmola pri Slavini; 25. VI. in 23. VII.: Škrlivec I. in II. pri Prestranku; 6. VII.: Košanski spodmol; 12. in 13. VII.: Škocjanske jame pri Divači, prodor do Mrtvega jezera ter raziskovanje sifona; 15. VII.: Ponikve pri Sajevčah, požiralnik pri Markovem spodmolu, ki odvaja visoko vodo potoka Rakuljščice; 17.—19. VII.: ekstenziven ogled ledenih jam in nekaterih brezen na Studorju in Pršivcu nad Bohinjem; 21. VIII.: Vilharjev rov v Črni jami pri Postojni; 23. VIII.: Jama sv. Petra pri Prestranku; 30. in 31. VIII.: raziskovanje podzemeljske Pivke v Postojnski jami; 14. IX.: Osojca pri Belskem in Rušov brezen v Trnovskem gozdu; 15. IX.: Ledenica pod Ledenim hribom in Velika ledena jama v Paradani; 16. IX.: Ledenik pod Črnim robom, ekstenziven ogled; 10. in 11. X.: ledene jame na Nanosu, ekstenziven ogled; 4. X.: Golobinja II. za Ostrim vrhom pri Slavini; 4. in 5. X. ter 23. XI.: Vodna jama v Lozi; 30. XI.: Šimčev in Rjavčkov spodmol na Ravniku pri Slavini.

Poglavitni rezultati navedenega terenskega dela so naslednji: dosedanje poznanje podzemeljske *Pivke* se je spopolnilo z odkritjem nekaterih stranskih pretokov in podzemeljskih pritokov v času višjega vodnega stanja. Na Sajevškem polju in južno od tam obstaja večji podzemeljski tok, ki je verjetno v medsebojni zvezi in menda pripada že povodju Jadranskega

Zavod za raziskovanje krasa v Postojni

morja. S tem se na tem področju rešuje dokončno vprašanje razvodja med Črnim in Jadranskim morjem. Preiskave spodmolov pri Slavini in Prestranku ter brezen v neposrednem zaledju Postojnske kotline so doprinos k rešitvi vprašanja razvoja te kotline.

Interno znanstveno delo. Ugotovitve na terenu so bile v Zavodu preverjene, prineseni material pregledan in sortiran. Rezultati so bili vneseni v zapisnike, izdelani so bili vsi črteži in profili jam. Pripravljen je bil osnutek za dokončni kataster kraških objektov in predebatiran v širšem krogu z nekaterimi našimi znanstvenimi in strokovnimi sodelavci. S postojnsko sekcijo Društva za raziskovanje krasa je organiziral Zavod dvakrat mesečno strokovne sestanke, kjer se obravnavajo dobljeni rezultati terenskega dela in znanstvena teoretična vprašanja o kraških problemih.

Prof. dr. Srečko Brodar je v poletnem času nadaljeval z *arheološkim izkopavanjem* v Betalovem spodmolu. Poskusni kop v Županovem spodmolu na Saješkem polju je odkril tu novo paleolitsko postajo.

Znanstveni sodelavec dr. Valter Bohinec je nadaljeval z izpisovanjem kraške bibliografije. Razen večjih knjižnih del izpisuje tudi Laibacher Zeitung od leta 1850 dalje. Število kartotečnih listkov je doseglo 4000. Ob obisku salzburških jamarjev v Postojni junija 1952 se je v imenu Zavoda udeležil vodstva te skupine ter imel za goste predavanje o kraških problemih.

Strokovni sodelavec Ivan Michler je sodeloval pri raziskovanju podzemeljske Pivke in še neznanih vodnih pretokov na Saješkem polju in južno od tod. Razen tega sodeluje pri pripravi bodočega katastra kraških objektov.

Strokovni sodelavec Egon Pretner je dodeljen našemu Zavodu od julija 1952 dalje. Njegovo poglavitno delo je urejanje zbirke jamske favne za naš bodoči muzej, registriranje doslej v literaturi navedenih jam v Sloveniji ter tehnična in strokovna pomoč na terenu. On in dr. Bohinec sta napisala več poglavij o primorskem kraškem ozemlju za knjigo Primorje v luči turizma.

Delovni načrt za leto 1953

Organizacijsko delo. V mejah možnosti bo izvršeno popravilo stavbe in notranjih prostorov ter končane vse priprave za otvoritev kraškega muzeja za javnost. Vzdrževani bodo nadaljnji stiki z jamarji v LRS in s slovenskimi jamarji iz

Trsta, s katerimi bo izdelan podroben načrt raziskovalnih del na terenu. Poglobljeni in razširjeni bodo stiki z ustanovami, ki se bavijo v Jugoslaviji s kraškimi problemi. Sodelovali bomo v Komisiji za kras, ki se pripravlja, in navezali nove stike s tujino.

Terensko delo. V načrtu je zaključna obdelava kraškega področja na zahodni in jugozahodni strani Postojnske kotline. Tu bodo končana raziskovanja vodnih jam in izvršeni poizkusi z barvanjem ugotoviti povezavo podzemeljskih vodotokov. V okolišu sistema Postojnske jame bodo ugotovljeni dihalniki in izvršeni poskusi, priti do novih dognanj neznanega toka podzemeljske Pivke v smeri proti Planinskemu polju. V programu je raziskovanje ledenih jam v Trnovskem gozdu in na tem področju študij inverzije flore v kraških dolinah in v okolišu ledenih jam. Začeto bo tudi preiskovanje visokogorskega krasa v Julijskih Alpah.

Interno znanstveno delo. Muzejske zbirke bodo dopolnjene z nekaterimi kartami, ki bodo pokazale razširjenost jam na Slovenskem, njihove pglavitne tipe, geološko zgradbo ozemlja in hidrografske razmere. Začetek z izdelovanjem katastra kraških objektov. Zavod bo v mejah denarnih možnosti izdal svoja prva tiskana poročila in z zameno skušal svojo knjižnico dopolniti s tekočo inozemsko literaturo, ki obravnava kraške probleme.

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO

Splošni del. V letu 1952 smo mogli bolje urediti naše delovne prostore in si nabaviti nekatere najpotrebnejših instrumentov ter priprav.

Kot osnovo za sistematično proučevanje Slovenije na geografskem področju smo še nadalje izpopolnili naše kartografske zbirke. Prizadevanje, da v Inštitutu za geografijo organiziramo izčrpno kartoteko geografske literature za Slovenijo, smo v letu 1952 uspešno realizirali s tem, da smo ekscerpirali še nadaljnje revije in prešli ob koncu leta že na ekscerpiranje najbolj važnih časopisov. Izpiske smo v glavnem uredili, tako da je naša bibliografska kartoteka že porabna in da more že služiti svojem namenu. V drugi polovici leta 1952 smo začeli sestavljati topografsko-demografsko kartoteko, ki naj olajša proučevanje našega populacijskega razvoja in naselij.

Posebni del. Nadaljevali smo s proučevanjem geomorfoloških in antropogeografskih ter gospodarskih razmer v Pohorskem Podravju in na Sotelskem. Rezultate teh proučevanj bomo mogli v tem letu že predložiti v tiskani obliki (avtorja asistenta I. Gams in V. Kokole).

Vzporedno z geomorfološkim proučevanjem v panonskem obrobju smo v tem letu skušali zajeti raziskavo morfogeneze na primorski jadranski strani, in sicer na dveh področjih, v Brdih ob Gorici ter v Šavrinskem gričevju. Rezultati dela v terenu se sedaj pripravljajo v tekstualni obliki. Podobno proučevanje v spodnji Vipavski dolini in na Krasu se še nadaljuje in bo prišlo v glavnem na vrsto v letu 1953.

Znaten del svoje znanstvene pozornosti je Inštitut za geografijo posvetil proučevanju planin. Z raziskovalnim delom v terenu je izvedena sistematična proučitev planin v Savinjskih Alpah, edinem planinskem področju v slovenskih Alpah, ki ga dosedanje raziskovalno delo še ni bilo zajelo. Istočasno smo nadaljevali proučevanje sedanjih in nekdanjih planinskih pašnih odnošajev v dinarskem delu Slovenije in smo proučili v ta namen Snežniško pogorje na Notranjskem. Našli smo tudi tu prav zanimive gospodarske odnošaje, ki nam pripovedujejo, kako so čez zimo živino gonili v toplo Istro na prezimovanje,

a čez poletje v dovolj namočene višave Snežnika. S tem je tudi za južno Slovenijo dognano podobno živinorejsko sožitje med toplim primorjem in celinskimi visokimi planotami, kakor je značilno za naše balkanske predele.

Tudi v tem letu smo nadaljevali proučevanje in redno sistematično opazovanje ledenika na Triglavu. Prav tako smo sistematično opazovali in kartografsko ugotavljali snežne plazove na Slovenskem. Stopili smo v stike z drugimi ustanovami, ki se zanimajo za opazovanje snežnih plazov ter škode, ki jo povzročajo, predvsem z gozdno upravo in njenimi postojankami, s Planinsko zvezo in njenimi podružnicami ter faktorji, z Lovsko zvezo in njenimi funkcionarji. Stopili smo tudi v stike s centralo za opazovanje plazov in borbo z njimi v Švici ter prejeli od nje najnovejše publikacije o rezultatih njenega dela. Upamo, da se jim bomo kmalu oddolžili s prvimi tiskanimi poročili o rezultatih našega dela. Lansko snežno katastrofo na Bovškem in Kobariškem smo posebej proučili, tudi z delom na terenu. Posebej smo dali iniciativo za proučitev vremenskih pogojev, ki so nam dali tako nenavadno velik sneg. Rezultati teh proučitev so že konkretizirani v posebni študiji, ki čaka na objavo.

Inštitut za geografijo si je vzel za nalogo, da s sistematično proučitvijo posameznih tipičnih področij Slovenije poglobi naše znanje o osnovah našega ljudskega življenja v gospodarskem pogledu. V tem letu je na ta način dal sistematično proučiti eno od naših gorskih področij, in sicer sosesko vasi Soča ob zgornji Soči; rezultati proučitve čakajo na objavo.

Razen navedenih raziskovalnih del je Inštitut izvedel še manjše proučevalne akcije, a nadaljeval je tudi že v prejšnjih letih začeta raziskovanja, kakor na primer ugotavljanje obsega in učinka pleistocenske glaciacije v južnozahodnih Julijskih Alpah.

Nekaj rezultatov svojega dela je Inštitut izdal v tisku v »Geografskem zborniku«, I. knjiga, ki ga je izdal četrti razred Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Delovni načrt za leto 1953

V internem delovnem programu je izpopolnitev tehnične strani našega Inštituta. Do kraja nameravamo izvesti dopolnitev geografske bibliografske kartoteke za Slovenijo, prebivalstveno topografsko kartoteko Slovenije pa hočemo sestaviti vsaj v glavnem obsegu.

Nadaljevali bomo opazovanje ledenikov na Triglavu in na Skuti in skušali naše proučevanje v prvi seriji zaključiti ter o tem izdati tiskano poročilo. Prav tako nameravamo nadaljevati proučevanje snežnih plazov in v ta namen razširjamo ter konsolidiramo opazovalno mrežo.

Na geomorfološkem področju bomo koncentrirali naša proučevanja zlasti na slovensko jadransko Primorje, kjer bodo spodnja Vipava, Kras ter Savrinska obala pri Piranu in Kopru poglavitno področje našega dela v terenu. Posebno pozornost bomo posvetili kvartarnemu razvoju v naših kraških poljih. Nadaljevali bomo s proučevanjem kvartarne glaciacije v Julijskih Alpah. Tudi ostala področja kvartarne geomorfologije ter hidrografije bomo proučevali, predvsem poplavna področja, razprostranjenost gline, jezera, sedanja in nekdanja itd.

Na področju gospodarskega proučevanja mislimo nadaljevati z raziskavo planin, nekdanjih in sedanjih, da čimbolj precizno doženemo prirodne osnove za planinsko gospodarstvo. Obnoviti nameravamo poskus, da precizno doženemo stanje slovenskega ribištva ob Tržaškem zalivu, poskus, ki se nam letos ni posrečil. Nadaljevati mislimo s proučevanjem gospodarsko-populacijske strukture posameznih regij Slovenije. Pozornost mislimo ob tem posvečati kritičnemu določanju zgornjih meja prirodne in kulturne vegetacije, in sicer po klimatskih pogojih in dejanski razprostranjenosti. V ospredje našega raziskovalnega zanimanja želimo postaviti proučevanje gospodarskega sožitja naših mest in industrijskih krajev z ruralno okolico, kar je posebna značilnost slovenskega gospodarstva.

Posebno pozornost nameravamo posvetiti vprašanju naših izseljencev. Računamo, da nam bodo rezultati novega štetja v marcu 1953 dali gradivo za poglobljen populacijski in gospodarski študij.

INŠTITUT ZA GEOLOGIJO

I. Geološko-paleontološka sekcija:

Akad. Ivan Rakovec je nadaljeval s podrobno raziskavo številnega fosilnega gradiva iz Betalovega spodmola, ki mu je bilo priključenih še nekaj novih najdb. Nadalje je proučil favno iz mostiščarske kulturne plasti Ljubljanskega barja, shranjeno v ljubljanskem Narodnem in Prirodoslovnem muzeju. Gradivo nudi obilo podatkov za rekonstrukcijo takratnih življenjskih razmer v ljubljanski okolici. Natančneje je obdelal bizonove ostanke, ki pripadajo drugi vrsti, kakor se je doslej domnevalo. Razprava o njih, ki bo izšla v Arheološkem vestniku, je v tisku.

Dalje se je ukvarjal z genezo Ljubljanskega polja s posebnim ozirom na njegov odnos do Ljubljanskega barja in vmesno karbonsko pregrado. Večino rezultatov o tem je priobčil v zadnjem (XXIV.) letniku Geografskega vestnika. — V obdelavi ima še ostanke povodnega konja, doslej edine najdbe iz slovenskih tal.

Cveto Germovšek, strokovni sodelavec inštituta, je končal z geološkim kartiranjem severnozahodne sekcije lista Novo mesto (1 : 75.000), to je ozemlja med Št. Vidom pri Stični, Trebnjem, Št. Rupertom in Sv. Križem pri Litiji. Razčlenil je naslednje formacije: karbon, spodnjo, srednjo in zgornjo triado, liado, titon, zgornjo kredo, miocen in kvartar. Titonski jedrnat psevdoolitni in brečni apnenci ter zgornja kreda v klastičnem razvoju segajo precej bolj severno, kakor je bilo doslej znano. Večina dolenjske ilovice je sicer eluvialnega nastanka, vendar je bila pozneje fluvialno preložena. Ozemlje je na prehodu posavskih gub v Dolenjski Kras tektonsko močno porušeno. Pri večini tektonskih enot je opazil manjše premike proti severu, le pri nekaterih proti jugu. Sicer so geološke poteze v mnogočem podobne onim zahodno od Ljubljanskega barja.

Pokrajino med Mokronogom in Šmarješkimi toplicami je kartiral po naročilu Geološkega zavoda v Ljubljani. Stratiografske razmere so podobne onim na področju med Stično in Št. Rupertom. Značilno je, da se zgornja kreda v gosauskem

faciesu pojavlja v precejšnjem obsegu. Tektonske razmere so enostavne; prevladujejo položne antiklinale in sinklinale.

Dalje se je posvetil reambulaciji vzhodnega in južnega obrobja Ljubljanskega barja.

Nabral in deloma določil je mnogo fosilnih ostankov iz okolice Novega mesta in Trebnjega. Povečini gre za titonske hidrozoje in korale. Določil je tudi koralne ostanke iz apnencev Malenskega vrha pri Blegošu in s tem dognal njih belerofonsko starost.

Sodeloval je pri geoloških ogledih nekaterih izvornih področij (Šmarješke toplice, Stopiče pri Novem mestu) in izdelal geološka strokovna mnenja.

Anton Ramovš, asistent Geološko-paleontološkega inštituta na univerzi, je provizorno obdelal permsko favno iz Volake, južno od Blegoša, in tako dognal belerofonski horizont. Dalje je na Malenskem vrhu dognal poleg belerofonskih skladov kampilske plasti, kar izpričujejo nabrani fosilni polži, školjke in amoniti.

Pri reambulaciji severnega in zahodnega obrobja Ljubljanskega barja ter polja je odkril nova nahajališča fosilnih ostankov, ki bodo razjasnili nekatere doslej še nerešene probleme. Posebno važno je odkritje bogate favne v karbonskih konglomeratih severovzhodno od Podlipoglava. V tamkajšnjih apnenčevih prodnikih pojavljajoče se korale, polži, školjke, cefalopodi, brahiopodi in krinoidi kažejo na predkarbonsko starost. Na južni strani horjulske doline je pa odkril wengenski horizont s številnimi, za to dobo značilnimi školjkami.

II. Mineraloško-petrografska sekcija:

Cveto Germovšek, strokovni sodelavec inštituta, je nadaljeval s petrografskimi preiskavami prodornin na Štajerskem. Pregledal je izdanke vulkanitov med Celjem, Laškim in Podčetrtkom, kjer so izključno srednjetriadne starosti. Pri Celju in Laškem so enako močno zastopani kremenov keratofir in njegovi grohi. Pri Libojah in Tremeljih se pojavlja večinoma le groh kremenovega keratofirja, precej manj je grohov bazičnih kamenin, in sicer porfiritev s kremenom in takih brez njega. Dalje proti vzhodu prevladujejo grohi avgitovega porfirita, vendar je najti še vedno goličice s kremenovim keratofirjem. Na Velikem vrhu, vzhodno od Laškega in pri Črnlóci se pojavlja avgitov porfirit v zvezi s psevdofiljskimi skladi. V Rudnici verjetno ni več kislih kamenin. Pojavljajo se le različni avgitovi porfiriti, njihovi grohi in tufiti.

Nadalje je preiskal vulkanite severno od Tuhinjske doline in v okolici prevala Črničca. Tudi tu se pojavljajo podobne srednjetriadne vulkanske kamenine kakor vzhodno od tod, in sicer pretežno grohi kremenovih keratofirjev, v manjši meri kremenovi keratofirji in porfiritski grohi. Tudi na tem ozemlju so v zvezi s psevdofiljskimi skladi, ki so mnogo bolj razširjeni, kot je označeno na dosedanjih geoloških kartah. Vsaj del tako imenovanega starega kristalinika Kranjske rebri in okolice pripada psevdofiljskim skladom in srednjetriadnim grohom. Slednjim so močno podobni vojniški starokristalinski skrilavci okoli Vojnika, kjer je prav tako nabral mnogo vzorcev.

Pregledal je še prodornine v okolici Kamne gorice in Nemilj ter vzorce vulkanskega materiala, ki ga je nabral A. Nosan, geolog Geološkega zavoda v Ljubljani. Vzorci pripadajo kislim prodorninam, ki so podobne štajerskim. Med njimi najdemo vse različke od kremenovih keratofirjev do kremenovih porfiritov. Preiskal je tudi nekaj vzorcev srednjetriadnih grohov in grohovih peščenjakov s področja med Jelovico in Ljubljanskim barjem, ki sta jih nabrala geolog A. Nosan in asistent A. Ramovš. Tu je preiskava prav tako pokazala, da pripada del domnevnega starega paleozoika v resnici srednjetriadnim skladom.

Po naročilu Geološkega zavoda v Ljubljani je s številnimi sodelavci, absolventi in študenti Mineraloško-petrografskega in Geološko-paleontološkega inštituta univerze pregledno kartiral celotno Pohorje. Napravili so vrsto profilov in nabrali veliko število vzorcev kamenin. Germovšek je izdelal geološko-petrografsko karto Pohorja, ko je preiskal večji del nabranega materiala. Številne nove ugotovitve bodo objavljene v časopisu Geologija.

V okviru Geološkega inštituta Slovenske akademije znanosti in umetnosti je dokončal s podrobno preiskavo pohorskih dacitov.

Sestavil je mineraloški in petrografski del za Prirodoslovni slovar, ki ga bo izdalo Prirodoslovno društvo v Ljubljani.

III. Prazgodovinska sekcija:

Profesor Brodar je skupno z arheološko sekcijo izvedel v času od 14. VII. do 18. VIII. dve izkopavanji, v Županovem spodmolu pri Sajevčah in v Betalovem spodmolu pri Postojni. Pri tem so sodelovali Franc Osole, prov. asistent Inštituta za

prazgodovino na univerzi, Demetrij Brodar, laborant arheološke sekcije Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ter študentje geologije in arheologije, razen tega še abiturient Samo Savnik.

V Županovem spodmolu je izkopavanje trajalo 14 dni. Po izmeritvi jame sta bili izkopani dve sondi, prva ob jamskem vhodu v obsegu 5×3 m do dosežene desne jamske stene v globini 3 m, druga v notranjosti jame v obsegu 2×2 m do globine 2 m, ne da bi dosegli dno. V vhodni sondi so ugotovili pod neznatnimi sledovi pozne prazgodovinske naselitve v zgornjem delu profila pleistocenu pripadajočo plast, ki je vsebovala 43 mlajšepaleolitskih kamenih artefaktov in tudi nekaj kostnih ostankov (*Marmota marmota* L., *Sus.*). Ob robu sonde so zadeli tudi na ognjišče, ki je pa v celoti ostalo neprekopano. Že blizu dna sonde je bil odkril kostni fragment, ki po obliki spominja na alpsko protolitsko kostno industrijo. V notranji sondi so pod brečo, sprijeto s sigo, odkrili ognjišče s številnimi kostnimi ostanki alpskih svizcev, a tudi nekaterih drugih živalskih vrst, zlasti malih glodalcev. V območju ognjišča sta ležala 2 kamena artefakta. Namen sondiranja je bil dosežen z ugotovitvijo nove paleolitske postaje, ki se po inventarju in stratigrafsko ujema z mlajšepaleolitsko kulturo zgornjih plasti Betalovega spodmola. Fotografirali in izmerili so profile ter vzeli za nadaljnjo raziskavo vzorce plasti, oglja i. dr. Iznivelirali so ves okolišni teren od Hruševja preko Županovega spodmola do Markovega spodmola v dolžini okrog 3 km.

Izkopavanje v Betalovem spodmolu je trajalo 32 dni. Ker paleontološki in arheološki interesi narekujejo za bodoče raziskavo plasti za prvim jamskim ovinkom, je bilo treba prej odstraniti in preiskati še pred ovinkom ležeče plasti, ki doslej še niso bile prekopane. Zaradi pomanjkanja časa so to nalogo rešili le delno. Prekopali in raziskali so po dolžini dva metra terena, in sicer od 10. do 12. metra. Profila 11. in 12. metra nista pokazala kake bistvene spremembe od dosedanjih. Ugotovili so le, da življenjski prostor srednje- in starejšepaleolitskih naseljencev ni segal globlje v notranjost jame, kar izpričujejo zmerom redkejša najdbe tako kamenih artefaktov kakor tudi fragmentov pleistocenske favne. Za genezo jame in stratigrafijo plasti pa so dobili mnogo dragocenih podatkov. Iznivelirali so istočasno ves teren od Postojne preko Postojnske jame do Otoške jame in Betalovega spodmola. Podatki bodo zelo koristni tudi za geomorfološke probleme celotne Pivške kotline.

Program dela za leto 1953

I. Geološko-paleontološka sekcija:

1. Dokončna obdelava fosilne sesalske favne iz Betalovega spodmola.
2. Podrobna obdelava bobrov iz mostiščarske kulturne plasti Ljubljanskega barja.
3. Obdelava novih mastodontovih ostankov iz vzhodne Slovenije.
4. Proučevanje migracij sesalcev v pleistocenski dobi na slovenskem ozemlju.
5. Reambulacija obrobja Ljubljanskega barja in polja.
6. Reambulacija južnovzhodnega dela Tellerjeve geološke specialke Celje-Radeče.
7. Kartiranje področja okoli Volake.
8. Obdelava jurske in kredne favne.

II. Mineraloško-petrografska sekcija:

9. Dokončna obdelava savinjskih keratofirjev.
10. Dokončna obdelava metamorfnih kamenin s Pohorja.
11. Raziskovanje severnozahodnega dela Pohorja in dela Kozjaka.
12. Raziskovanje tonalitnega pasu južno od Mežice.

III. Prazgodovinska sekcija:

13. Nadaljnji izkopi v Parski golobini.
14. Nadaljnji izkopi v Betalovem spodmolu.
15. Poskusni kopi v Kristalni jami pri Sežani.
16. Ogled nekaterih kraških jam.

INSTITUT ZA BIOLOGIJO

Se vedno je vodstvo Inštituta za biologijo v ostri borbi za elementarne pogoje možnosti raziskovalnega dela — za prostor, za opremo, za sodelavce. Razumljivo je, da ta le malo uspešna borba zelo ovira izpolnjevanje bistvenih nalog inštituta.

Inštitutu za biologijo ni uspelo do sedaj nabaviti neposredno iz inozemstva niti enega kosa opreme razen nekaj znanstvene literature. Za opremo inštituta je bilo mogoče nabaviti samo to, kar je bilo slučajno na razpolago v tukajšnjih podjetjih, ali pa po privatnikih. Inštitutu ni uspelo, da bi si zagotovil skromne prostore v adaptiranem poslopju na dvorišču glavnega poslopja Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Vse, kar je bilo doseženo, je to, da je inštitut dobil v začasno uporabo enookensko sobo v pritličju glavnega poslopja Slovenske akademije znanosti in umetnosti, v kateri sta shranjena inštitutski inventar in biblioteka. Poskus, da bi pridobil za potrebe planinskega limnološkega laboratorija primerne prostore ob Blejskem jezeru v zvezi s pridobitvijo bivše Šverljugove vile na Bledu, ni uspel.

Boljši uspeh pa lahko zabeležimo v dveh drugih smereh — to sta speleobiološki laboratorij v Postojni in talasobiološki laboratorij v Rovinju.

Speleobiološki laboratorij v Postojni. Vodja laboratorija je honorarni znanstveni sodelavec inštituta profesor dr. Albin Seliškar. Med letom je dala Uprava kraških jam v Postojni izvršiti najnujnejša popravila v stanovanjski hišici, v kateri ima laboratorij začasno eno sobo. Sobo je bilo možno zasilno opremiti z nekaj kosi pohištva iz zaloge Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Sedaj je omogočeno zasilno bivanje v Postojni in opravljanje nekaterih pripravljalnih in preprostejših raziskovalnih del tudi izven jame.

V jami, v rovu, v katerem je jamski laboratorij, nekatere instalacije polagoma propadajo, tako nekateri zidani in betonski podstavki, vodovodna in električna napeljava. Idejni načrti, ki so bili že v prejšnjih letih izdelani, se niso približali izvršitvi.

Pri delu predstavlja veliko zapreko pomanjkanje primer-
nih steklenih posod za kulture živali. Prizadevanja, da bi vodja

laboratorija prof. dr. A. Seliškar prišel do teh po raznih posredovalcih, niso uspela. Tako se je nujno omejil na poskuse kultiviranja manjših živali v nevelikih količinah, v prvi vrsti jamskih artropodov. Pri tem delu je dr. Seliškarju uspelo, da je s poskušanjem prišel do metode, s katero je mogoče zelo dolgo gojiti manjše ali večje število artropodov v prav preglednih zunanjih pogojih, ki jih ni težko kontrolirati. Obenem dopušča ta metoda prav različne variacije ekoloških pogojev. S to metodo proučuje dr. Seliškar sedaj predvsem potek življenja nekaterih za te poskuse prikladnih oblik (hrošči, mnogonožci, pajkovci, mokrice).

Kot glavno delo urejuje in dopolnjuje dr. Seliškar sedaj gradivo za monografsko obdelavo fiziologije človeške ribice. V bližnjem času bo sestavil opis speleobiološkega laboratorija in ekološki pregled postojnskega jamskega sistema.

Talasobiološki laboratorij v Rovinju. Po prizadevnosti honorarnega sodelavca inštituta prof. dr. Miroslava Zeia je Inštitut za biologijo pridobil razmeroma dobro urejeno postojanko ob Jadranu, ki naj bi služila ne le obravnavi talasobioloških problemov našega Jadrana, ampak tudi drugim raziskovalnim smerem na našem Primorju. V lepem in popolnoma renoviranem inštitutu za morsko biologijo Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Rovinju je naš inštitut dobil v brezplačno uporabo dve delovni sobi v drugem nadstropju. Ena je urejena kot laboratorij z dvema delovnima mestoma in je že opremljena z vsem potrebnim instrumentarijem in laboratorijskimi pripomočki. Druga je urejena kot delovna soba za pisanje, študij literature in potrebni oddih. V novem laboratoriju je preteklo jesen že delal vodja inštituta akad. Hadži in sicer je raziskoval v živem stanju nekatere epizoične folikulinide, naseljene na rakah samotarcih. O rezultatih tega dela bo poročal v prihodnjem letu. Honorarni sodelavec inštituta prof. dr. M. Zei, ki je obenem tudi honorarni upravnik inštituta za biologijo morja v Rovinju, je uporabil svoje službeno bivanje v inštitutu, da je nadaljeval že prej začeto delo, t. j. o življenjskih skupnostih na podmorskih tratah zostere, kakor tudi o biologiji ribe *Pagellus erythrinus*, ki je za ekonomijo tega področja pomembna riba, ter dokončal analize planktonskih polihetov Jadrana.

Sodelavec Inštituta za biologijo docent E. Mayer je tudi v pretekli sezoni s podporo Slovenske akademije znanosti in umetnosti vršil raziskovalno delo širom po Sloveniji na florističnem, fitogeografskem in sistematskem področju. Pri delu na terenu je nabral obsežen herbarijski material pretežno

kritičnih, doslej pri nas malo raziskanih rastlinskih rodov, nadaljeval je s preverjanjem zastarelih ali dvomljivih literaturnih navedb za naše ozemlje in na terenu študiral predvsem tudi razširjenost in naselitev submediteranskih in ilirskih elementov v srednjeevropskem in alpskem flornem območju. Deloval je zlasti po južnem Notranjskem, Primorskem, Slovenski Istri ter v Kamniških in Julijskih Alpah (vzhodnih in zahodnih).

Rezultate letošnjega raziskovanja bo dr. Mayer vključil v razpravi »Kritični prispevki k flori slovenskega ozemlja«, II. in III., ki ju misli predložiti spomladi in poleti 1953, in v obsežnejšem komentarnem delu k svojemu letos izdanemu »Seznamu praprotnic in cvetnic slovenskega ozemlja«. V letu 1953 bo dr. Mayer nadaljeval z revizijo slovenske flore na terenu.

Poloni Babnikovi, asistentki pri fiziološkem inštitutu Medicinske visoke šole v Ljubljani, je vodstvo Inštituta za biologijo s primerno podporo omogočilo enomesečno bivanje v Dubrovniku, kjer je v povezavi s tamkajšnjo Oceanografsko stanico (vodja dr. T. Gamulin) nadaljevala svoje raziskovalno delo o meduzah Jadrana s posebnim ozirom na globokomorske oblike. O rezultatih bo Babnikova poročala v posebni publikaciji.

Vodja inštituta akad. Hadži je kakor doslej delal v prostorih zoološkega inštituta univerze, ker sam inštitut še ne razpolaga s potrebnimi prostori. Zaradi popolnega pomanjkanja za tisk pripravljenih rokopisov ni izšla v letu 1952 pri Akademiji nobena biološka publikacija, pač pa je vodja inštituta predložil I. razredu za objavo v Arheološkem vestniku manjšo razpravo o kavrijih (*Monetaria moneta*) staroslovenskega grobišča na Ptujskem gradu. Razen tega je v londonskem *Nature* objavil (istočasno je isto snov predložil za tisk v *Bulletin international*) predhodno poročilo o temi »Application of the principles of phylembryogenesis to the Protista«, obenem piše razpravo o tej temi za Razprave razreda za leto 1953. Za ameriški časopis »Systematic zoology« je na poziv uredništva napisal članek o svoji verziji zoološkega sistema. V 2. knjigi Zbornika Matice srpske v Novem Sadu je akad. Hadži na prošnjo uredništva objavil članek »Današnja sistematika i njeno značenje u oblasti biologije«. V prvi številki novoosnovanega Biološkega vestnika biološke sekcije Prirodoslovnega društva v Ljubljani je objavil nekoliko spremenjeno predavanje »O celularni teoriji nekoč in danes«. Za Biografski

leksikon, ki ga izdaja Akademija, je pripravil biografijo Ivana Regna. V letu 1953 namerava poleg že omenjene razprave o primerjavi življenjskega kroga enoceličarjev z ontogenezo in nadaljevanja študija o folikulinidah v Rovinju še poročati na XIV. internacionalnem zoološkem kongresu v Kopenhagnu o problemu drobnosti osebkov v živalstvu, a na planiranem prvem jugoslovanskem kongresu biologov v Zagrebu predavati o modernem živalskem sistemu.

Asistent Janez Matjašič je začel raziskovati talno favno v jamah v zoocenotski smeri, in sicer glede na kvalitetne in kvantitetne odnose. To delo bo nadaljeval v letu 1953. Poleg tega bo asistent Matjašič sodeloval pri izdelavi kartotečnega kataloga hroščev Slovenije.

Honorarni znanstveni sodelavec prof. M. Zei ima v tisku manjšo razpravo o ribarsko-bioloških raziskovanjih na Jadranu, ki bo izšla še v tem letu v Biološkem vestniku Prirodoslovnega društva. Poleg tega ima pripravljen krajši referat o jadranskih pelagičnih polihetih za XIV. mednarodni zoološki kongres v Kopenhagnu in referat o inverziji spola ter o pelagičnih polihetih z akongres biologov v Zagrebu, ki bo poleti 1953. Za tisk pripravlja daljšo ekološko monografijo jadranskih pelagičnih polihetov, ki bo verjetno izšla v razpravah Inštituta za biologijo morja v Rovinju v okviru Jugoslavske akademije znanosti i umjetnosti. Prav tako pripravlja priročnik za udeležence bioloških tečajev na morju.

ODBOR ZA UREJANJE FAVNE, FLORE IN GEJE SLOVENIJE

Tudi v tekočem letu je bilo delo Odbora za urejanje favne, flore in geje Slovenije omejeno na pripravljalna dela. Vzrok tej omejitvi je v tem, da je delo našega Odbora v veliki meri odvisno od organizacijskih problemov Zveznega odbora za favno in floro pri Akademijem svetu FLRJ v Beogradu, ker gre za enotno metodo dela, obvezno za vse republike Jugoslavije.

Šele v pretekli jeseni je imel ožji odbor, ki ga je izbral Akademijski svet (Stanković, Vouk, Hadži), v Splitu prvo sejo in je sklenil, da se s primernim cirkularjem obrne na vse ustanove v državi, ki jim je do organizacije dela pri urejevanju kartotek in potem dela o flori, favni in geji Jugoslavije. V tem razpisu se naprošajo strokovni tovariši, da podajo svoje strokovno mnenje o ustreznih organizacijskih prijemih, po katerih bi se delalo v vseh republiških centrih. Ko dobi Odbor pričakovane sugestije, se bo ponovno sestel na nadaljnje razpravljanje in izdelal definitivni delovni načrt.

Medtem pa so potekala doma pripravljalna dela. Posamezni specialisti pripravljajo gradivo in izpisujejo podatke na provizorne lističe (s področja paleontologije, botanike, zoologije). Ko bodo dogovorjene metode dela in zlasti enoten vzorec za kartotečne listke določen, bo glavna skrb, pridobiti po možnosti za vsako večjo skupino organizmov med domačimi znanstveniki in strokovnjaki, ali pa če teh ne bo dovolj, tudi med inozemskimi najboljšimi specialisti zanesljive, to je delovne in večje ljudi za obravnavanje posameznih sistematskih skupin.

INŠTITUT ZA MEDICINSKE VEDE

Na treh sejah medicinske sekcije Slovenske akademije znanosti in umetnosti, 28. januarja, 7. marca in 24. oktobra, so se obravnavali tekoči problemi, med katerimi so najvažnejši: ustanovitev Inštituta za medicinske vede in koordinacija znanstvenega raziskovanja na vseh treh akademijah v državi.

Na seji 7. marca 1952 je bil izvoljen akad. prof. dr. Igor Tavčar za upravnika Inštituta za medicinske vede, kar je bilo na predsedstveni seji Akademije odobreno in predloženo v potrditev skupščini, ki je izvolitev potrdila.

Materialna sredstva, ki so bila za inštitut zelo pičila, so bila sporazumno uporabljena predvsem za nabavo knjig in literature sploh. Nekaj naših sredstev je bilo odobrenih profesorju dr. Koširju, ki je zanje zaprosil, da bi mogel raziskovati nekatera vprašanja iz etiologije malignih tumorjev.

V Razpravah tretjega razreda Akademije je bil objavljen članek akademika prof. dr. B. Breclja in akademika profesorja dr. M. Samca: Fiziko-kemična karakteristika sinovialnih eksudatov.

Najpomembnejši uspeh Medicinske sekcije v preteklem letu predstavlja sestanek medicinskih razredov oziroma sekcij vseh treh naših akademij. Inicativo zanjo je dala Srpska akademija v Beogradu. Sestanek je bil v Beogradu dne 25. in 26. februarja. Na sestanku je bil določen koordinacijski odbor, v katerega sta bila izvoljena iz naše sekcije akademik profesor dr. B. Lavrič in akademik prof. dr. B. Breclj. To izvolitev je sekcija na naši akademiji dne 7. marca 1952 potrdila in se strinjala z zaključki, ki so bili sprejeti na konferenci v Beogradu. Predsedstvo Akademije je bilo obveščeno o tem našem koraku in ga je odobrilo; prav tako sta storili tudi ostali dve akademiji.

Na sestanku koordinacijskega odbora v Zagrebu dne 20. in 21. decembra je bil po plodonosni diskusiji odobren konkretni delovni načrt, da bi se poživljalo delo v vseh treh medicinskih razredih oziroma sekcijah naših akademij.

Najbolj pereče vprašanje v naši zdravstveni službi je travmatizem. Pri tem problemu je polno manjših vprašanj, na katera ne moremo dobiti odgovora samo po strokovni oziroma administrativni poti, marveč je potrebno, da sami načnemo to problematiko, kot n. pr.: a) pregled travmatizma v naši državi na splošno, b) vpliv alkohola na travmatizem, c) posledice travme na delovno sposobnost, d) vpliv obsevanja z rentgenskimi žarki na kostno regeneracijo, e) vprašanje zaščite delavca v industriji, f) prehrana in travmatizem.

Vso to problematiko nameravajo medicinski razredi oziroma sekcije znanstveno proučiti preko koordinacijskega odbora in znanstvenih medicinskih delavcev, inštitutov in klinik, ki so pri akademijah ali pa pri medicinskih visokih šolah oziroma visokih šolah. Izdelan je podroben načrt. Z delom se bo začelo v januarju 1953.

INŠTITUT ZA ZGODOVINO

Sekcija za občo in narodno zgodovino

Tudi v letu 1952 je sekcija nadaljevala že v prejšnjih letih začeta dela.

Pri Leksikonu gospodarske in socialne zgodovine Slovencev se je delo nadaljevalo. Oddane so bile več ali manj podrobno izdelane dispozicije za 16 skupin, določen je bil način obdelave, ki naj ima obliko sistematskih razprav v enciklopedični povezavi, porazdeljenih na posamezne oddelke. V ta namen se je izkazala potreba predelati alfabetarij in izdelati predloge glede avtorjev oziroma skupin avtorjev za posamezne oddelke, s čemer je bil poverjen ožji delovni odbor (profesor dr. B. Grafenauer, dr. Š. Vilfan, dr. J. Žontar).

Temu delu se je v drugi polovici leta ta odbor posvečal. Dr. I. Slokar je predložil vrsto monografij iz raznih panog industrijske in gospodarske dejavnosti na slovenskih tleh v razdobju ok. 1740 do ok. 1860, izdelanih na podlagi dela v arhivih in literature; izsledki bodo nedvomno v korist zadevnim panogam pri obdelavi v leksikonu. Prav tako bodo prišle za namene leksikona prav zlasti raziskave dr. J. Žontarja o zgodovini komerčnega konsesa na Kranjskem, ki so v teku. Za namene leksikona ekscerpira iz Valvasorjeve Ehre gradivo ravnatelj Muzeja v Mariboru B. Teply.

Začeto je bilo delo na albumu gradov Slovenije, ki ga vodi ravnatelj Mestnega muzeja v Ljubljani dr. J. Mal. Ta topografska kolekcija naj zajame dosegljive podobe gradov, njihovih tlorisov, načrtov, posameznih delov ali tudi le ruševin. Zbirka naj obseže podobe iz vseh razdobj in v vseh tehnikah (bakrorezi, litografije, risbe, olje itd.), če jih je mogoče dobiti v izvirniku ali pa v originalni reprodukciji.

Ker pa danes na take pridobitve ni mogoče misliti, se je za sedaj začelo z izdelavo fotografskih posnetkov na podlagi gradiva, ki ga nudijo ljubljanske javne zbirke (Narodni, Mestni in Zemljepisni muzej, Zavod za varstvo spomenikov,

Umetnostnozgodovinski seminar). Doslej je bilo napravljenih 315 posnetkov v filmskih negativih. Prefotografirali so se v glavnem grafični listi in razglednice, za naprej pa pridejo na vrsto originalne risbe in akvareli Lad. Benescha, Konr. Grefeja, Kurz-Goldensteina in Karingerja, ki jih bo — kolikor je doslej zbranih — že nad sto komadov.

Ta topografska zbirka bo tvorila zunanjo, ilustrativno osnovo za znanstveno obdelavo zgodovine slovenskih gradov, njihovih lastnikov in posestnih razmer po arhivalnih, literarnih in umetnostnozgodovinskih virih.

Za knjižnico sekcije so bile odbrane in prevzete knjige zgodovinske vsebine iz še neurejenega starejšega knjižnega fonda Akademije. Katalogiziran je bil del knjižnice Kmetijske družbe za Kranjsko, ki jo je sekcija po velikem delu prevzela. Sestavljena sta bila za knjižnico signaturni katalog in inventarna knjiga.

V letu 1951 začeta izdelava kartoteke inozemskih zgodovinskih del se je nadaljevala. Pregledane so bile v ta namen nadaljnje knjige in revije iz Narodne in univerzitetne knjižnice, Študijska knjižnica v Celju, knjižni fond iz bibliotek Slovenskega Primorja in dokončno Naučna biblioteka v Pulju. Delo vodi honorarni znanstveni sodelavec dr. M. Pivec-Stelè.

Ob koncu leta 1952 se je začelo z delom na retrospektivni slovenski zgodovinski bibliografiji, ki naj zajame v celoti zgodovinska dela ter spise o Slovencih in slovenski zemlji do 1945. Delo vodi honorarni znanstveni sodelavec dr. M. Pivec-Stelè.

Za tisk pripravljeni drugi del urbarjev Slovenskega Primorja po izšel pri Akademiji v letu 1953; obsega goriške urbarje in urbarje kraških gospostev do začetka 16. stoletja (v obdelavi in redakciji akad. Kosa). V pripravi je obdelava briksenskih urbarjev za Bled in Bohinj (akad. Kos) in obdelava ter edicija freisinških urbarjev za Loko in Dolenjsko (znanstveni sodelavec dr. P. Blaznik). S pripravami za edicijo freisinških urbarjev v zvezi so tri razprave, ki jih je napisal dr. P. Blaznik in jih je Akademija sprejela za objavo v zborniku razprav 1. razreda: Kolonizacija in kmetско podložništvo na Sorškem polju, Zemljiška gospodstva na Besniškem ozemlju, Freisinško zemljiško gospodstvo na Dolenjskem.

Za objavo v Razpravah 1. razreda Akademije je bila sprejeta tudi razprava dr. J. Mala: Slovenska Karantanija in srednjeveška nemška država.

Manj je napredovalo delo pri Historično-topografskem leksikonu Slovenije; preverjen je bil del gradiva zlasti za kranjske in primorske kraje (akad. Kos) in za del štajerskega gradiva (dr. Ferdo Hauptmann).

Kot prva knjiga publikacij Sekcije za občo in narodno zgodovino pri Inštitutu za zgodovino je izšlo obsežno delo dr. B. Grafenauerja, Ustoličevanje koroških vojvod in država karantanskih Slovencev (624 strani).

Sodelavci sekcije so tudi v letu 1952 objavili številne razprave, ocene, referate in drugo v slovenskih, ostalih jugoslovanskih pa tudi inozemskih časopisih. Cilje, namene in načrte Sekcije za občo in narodno zgodovino so pa podprli v mnogem in v izdatnem obsegu tudi s svojim sodelovanjem in delom pri raznih glasilih zgodovinske stroke, v Zgodovinskem društvu in pri Zgodovinskem časopisu, katerega člani redakcije so tudi bili sodelavci sekcije, pri pripravah za novo Kroniko slovenskih mest, v Glavnem arhivskem svetu FLRJ in v Arhivskem svetu LRS, nadalje pri spisovanju in redakciji priročnika Zgodovina narodov Jugoslavije, pri zgodovini Ljubljane, ki jo pripravlja Mestni ljudski odbor v Ljubljani in pri še raznih drugih akcijah, pri katerih je in mora biti zainteresirano slovensko zgodovinopisje in delavci na njegovem področju.

Za leto 1953 so v načrtu nadaljevanja in pospešena akcija na področju znanstvenih podjetij, ki so bila v delovnem programu že v letu 1952, po možnosti pa tudi razširitev letošnjega delovnega obsega sekcije.

Sekcija za zgodovino umetnosti

Terenska raziskovanja. Preiskan je bil teritorij okoli Sevnice in Brestanice (Rajhenburga). Med važnimi najdbami moramo v tem okolišu omeniti dve plastiki iz časa okoli 1425 na Poljanah pri Rudežu in kip Sočutne (ok. 1420) v stari cerkvi v Brestanici, ki je važna vzporednica ptujskogorski plastični skupini. Ugotovljen je bil tudi lesen kip Sočutne na Bregu pri Sevnici iz srede 14. stoletja, ki ikonografsko pripada še tako imenovanemu »monumentalnemu kipu Sočutne« ter ni samo edini primer svoje vrste pri nas, ampak tudi najjužnejši spomenik tega tipa ter je zato kar srednjeevropskega merila.

V zvezi z raziskovanjem arhitekturne plastike je bil pregledan in dopolnjen opus kamniške kamnoseške delavnice iz

konca 15. stoletja. Ugotovljeni so bili tudi odmevi Parlerjeve praške delavnice na slovenskih tleh; njih izžarevanje sega ob koncu 14. in v začetku 15. stoletja vse do Zagreba ter se mikavno veže s fevdalno posestjo Celjskih grofov. Nadalje je bila pregledana srednjeveška arhitekturna plastika v Prekmurju, pri čemer je šlo v glavnem za ugotovitev stavbarske delavnosti Janeza Aquila.

V Batujah je bil poleg že opisanih dveh fragmentov predromanske pletenine (glej Arheološki vestnik I.) najden še tretji — kapitel z značilno predromansko dekoracijo.

Študij istrskega primerjalnega gradiva — to leto predvsem v okolici Pule — je osvetlil mediteranski akcent v delu slovenske srednjeveške plastike od romanike do renesanse.

V zvezi s študijsko razstavo ljubljanske kiparske delavnice iz srede 15. stoletja v ljubljanskem Mestnem muzeju, pri kateri je sodelovala tudi Sekcija, so bili revidirani dosedANJI izsledki o tem problemu. Rezultat tega raziskovanja je, da lahko govorimo ob tej skupini plastik o izrazitem primeru lokalnega umetnostnega stila ali stilne govorice, nastalega na križišču mediteranskih in srednjeevropskih kulturnih tokov; obenem je v tej luči osvetljeno vprašanje kulturnega pomena srednjeveške Ljubljane. Lep rezultat je dala tudi primerjava teh plastik s slikarskim delom Janeza Ljubljanskega.

Nadaljevali smo z revizijo slovenskih srednjeveških fresk.

Ponovno so bili preiskani ostanki poznoromanskih fresk v nekdanji zahodni empori ptujske proštije cerkve in njih nastanek pomaknjen v drugo četrtino 13. stoletja. Obenem se je v marsičem osvetlilo tudi vprašanje stavbnega razvoja tega zelo pomembnega umetnostnega spomenika. Freske so bile zajete tudi v risanih skicah in fotografirane. Podrobnejše poročilo glej: Zgodovinski časopis 1952—53 (»Kosov zbornik«).

Freske iz poznega 17. stoletja v razvalinah gradu Soteske pri Novem mestu so bile podrobno skicirane v celotni situaciji, tako da bodo vsaj v risbi in fotografiji ohranjene za nadaljnji študij.

Kabinetno delo. Nadaljevala se je priprava tekstno-kritične izdaje Dolničarjevega rokopisa »*Historia Cathedralis ecclesiae Labacensis*«.

Nadaljevali smo z zbiranjem gradiva za strokovno slovensko terminologijo.

V delu je pregled umetnostnozgodovinske literature, ki je dostopna v Ljubljani.

Sestavljen je bil register k V. Steskovi knjigi Slovenska umetnost I. Register k 20 letnikom Zbornika za umetnostno zgodovino je v delu.

Po razpoložljivih sredstvih smo kompletirali stalno fototeko slovenskih umetnostnih spomenikov. Isto velja za njih topografsko kartoteko.

Zveze s tujino. Načelnik Sekcije, akad. dr. E. Stelè, se je udeležil Mednarodnega umetnostnozgodovinskega kongresa v Amsterdamu z referatom »Umetnostnozgodovinski položaj 19. stoletja«.

Kot gost Sekcije za zgodovino umetnosti je imel v slavnostni dvorani Slovenske akademije znanosti in umetnosti dvojce predavanj generalni konservator za spomeniško varstvo na Dunaju, dr. Walter Frodl. Dne 3. decembra 1952 je predaval o novih odkritjih stenskih slikarij v Avstriji po letu 1945 in nas seznanil s še ne objavljenim gradivom iz razdobja med 12. in 16. stoletjem. Predavanje je vsebovalo polno za umetnostni razvoj važnih momentov, ki so se dotikali tudi umetnostnozgodovinske osvetlitve slovenskega gradiva. To velja n. pr. za vlogo salzburškega slikarstva v 12. stol. (freske v cerkvi sv. Janeza v Pürggu na Štajerskem), za poznoromanski slog cikcakasto lomljenih gub v 13. stoletju (škofova kapela v Gössu na Štajerskem), za zgodnjegotski lirični linearni stil prve polovice 14. stoletja (kapela v Göttweigerhofu v Steinu na Donavi, župna cerkev v Metnitzu), za italijanske vplive od štiridesetih let 14. stoletja dalje (križanje v cerkvi klaris v Dürnsteinu in v minoritski v Steinu na Donavi), za vplive češkega slikarstva od srede 14. stoletja dalje (minoritska cerkev v Brucku na Muri, grad Clan v Gornji Avstriji, cerkev v Litschauu). Freske iz časa okoli 1390, odkrite v Radgoni v hiši št. 30 na Glavnem trgu, pripadajo delavniškemu krogu Janeza Aquila in bistveno dopolnjujejo pričevanje naših prekmurskih spomenikov o delovanju tega slikarja. Nov doprinos k opusu slikarja Janeza Ljubljanskega pa pomenijo freske, odkrite v kapeli sv. Jurija v Maria-Pfarr v Lungauu na Salzburškem.

Dne 5. decembra 1952 je dr. Frodl predaval o razvoju in praksi spomeniškovarstvenih metod v Avstriji od leta 1945 dalje. Ob analizi izbranih tipičnih primerov nas je predavatelj seznanil z vprašanji urbanistične restavracije po vojni okrnjenih monumentalnih slikarij (v Schönbrunnu na Dunaju, v cerkvi sv. Jakoba v Innsbrucku itd.) ter samostojnih plastičnih in slikanih umetnin.

Delovni načrt za leto 1953

Nadaljevali bomo z revizijo slovenskega srednjeveškega slikarstva. Nadaljevali bomo z raziskovanjem slovenske srednjeveške arhitekturne plastike. V načrtu je podrobna preiskava terena pri Batujah, kjer je stala predromanska cerkev sv. Jurija.

Nadaljevali bomo priprave za izdajo slovenskih umetnostnozgodovinskih virov (Dolničarjevih rokopisov s komentarjem, viztacijskih zapisnikov).

Nadaljevali bomo z delom za strokovni terminološki slovar in za slovensko umetnostnozgodovinsko bibliografijo.

Sekcija bo sodelovala pri Leksikonu likovnih umetnosti v ediciji Leksikografskega zavoda FLRJ. Delo pri urejanju se je že začelo.

Sekcija za arheologijo

Sekcija za arheologijo je v letu 1952 vršila terenska dela (izkopavanja, topografija, kontrola del na terenu itd.) in tudi čisto znanstvena dela.

Terenska dela. Na poziv in prošnjo Mestnega muzeja v Celju je sekcija za arheologijo prevzela raziskovanje v Šempetru ob Savinji, kjer so odkriti najpomembnejši objekti iz rimske dobe v zadnjih desetletjih na slovenskih tleh. Dela so bila poverjena prof. dr. Klemencu, na razpolago pa mu je bil Arheološki seminar univerze v Ljubljani. Pri izkopavanju sodeluje tudi Mestni muzej v Celju s predstavnikom kustosem Alojzijem Bolto. Izkopavanja, ki jih je pod nadzorstvom prof. dr. Klemenca vodil kustos Bolta, so se začela že v januarju 1952 in trajajo še danes.

Pri raziskovanju so dosedaj odkrili 257 marmornih blokov, ki so pripadali eni ali več stavbam kultnega pomena oziroma nagrobnim stavbam. Večje število krasno izdelanih reliefov predstavlja scene in figure iz bajeslovja in iz vsakdanjega življenja ter predstavlja visoko umetniško vrednost.

Med najbolj dragocene lahko danes štejemo: rop Evrope, scene z nimfo in satirjem, Kastorja in Poluksa, za tem figure, predstavljajoče jesen in poletje, ravno tako pa tudi razne mitološke scene. Istočasno so bili odkriti tudi trije kipi, pripadajoči grobnim stavbam. Velike umetniške vrednosti je tudi lepo izdelan in bogato ornamentiran baldahin. Zanimivi so

ravno tako tudi napisi, ki nam bodo omogočili datacijo izkopanih objektov.

Začetne finančne težave je kasneje sekcija s pomočjo dotacij Gospodarskega sveta vlade LRS, Celjskega okraja (okolica), podjetja »Hmezad« v Žalcu, kakor tudi Mestnega muzeja v Celju premagala in so se raziskovanja lahko nemoteno nadaljevala.

Profesor dr. Brodar je raziskoval Županov spodmol pri Sajevčah in Betalov spodmol pri Zagonu. Izkopavanja so trajala 36 dni.

V Županovem spodmolu, v katerem je bilo v glavnem izvršeno le sondiranje, je bilo najdeno precejšnje število mlajših paleolitskih artefaktov in eno ognjišče. V Betalovem spodmolu so se vršila nadaljevalna dela, ki so pokazala, da življenjski prostor srednje- in mlajšepaleolitskih naseljencev ni segal globlje v jamo.

Narodni muzej je pod vodstvom dr. Kastelica v okviru Sekcije za arheologijo raziskoval pri Stični na že leta 1946 načetem tumulu, kjer so poleg čisto stratigrafskih posebnosti zanimive tudi razne ugotovitve, kronološke in tipološke vsebine. Pri tem je bilo odkritih več grobov, ki so grajeni v dveh osnovnih tipih. Med temi je karakterističen posebno grob št. 27 z v njem najdenim diademom, zlato ovratnico in drugimi dodatki.

Na področju Ljubljane sta pod vodstvom sekcije in s pomočjo Mestnega muzeja v Ljubljani raziskovala s sondami asistenta dr. Stare in Šašel. Tako so bile izkopane sonde v Salendrovi ulici, na Kongresnem trgu, na vrtu Šole za medicinske sestre (nunski vrt), v Rožni ulici itd. Pri tem so bili ugotovljeni zanimivi momenti iz rimske Emone, prav tako pa tudi iz predzgodovine mesta Ljubljane oziroma njenega področja.

Notranje znanstveno delo. V letu 1952 smo nadaljevali z izdelavo arheološke karte Slovenije in je bila pri tem predelana že vsa domača strokovna literatura, težave pa so nastale zaradi tuje, zlasti italijanske, ki nam je primanjkuje. Nadaljevali smo s kartotečno evidenco izkopanih objektov na Vinterjevcu, v Vačah in Dobovi ter v Ajdovski jami pri Nemški vasi.

V laboratoriju so bili preparirani objekti iz Dobove, izkopani v letu 1952, dalje objekti iz Ajdovske jame pri Nemški vasi, trenutno pa se izvršujejo dela na objektih z Ljubljanskega barja.

Strokovnjaki stomatologije in patologije so nadaljevali svoja raziskovanja na osteološkem gradivu, izkopanem v slovenskih nekropolah v Ptuj in na Bledu. V antropološkem laboratoriju so nadaljevali z meritvami osteološkega materiala iz Dobrače pri Kragujevcu.

Do konca leta 1952 so bila ali bodo predana v tisk sledeča znanstvena dela oziroma razprave in obdelave arheološkega gradiva:

Brodar Srečko-Korošec Josip: Ajdovska jama pri Krškem;

Klemenc Josip: Antično svetišče na Miklavškem hribu v Celju;

Korošec Josip: Oris staroslovanske arheologije v Jugoslaviji;

Korošec Josip-Korošec Paola: Predzgodovinska in staroslovanska nekropola blizu Turnišča pri Ptuj;

Korošec Paola: Staroslovanska grobišča köttlaške kulturne skupine;

Stare France: Ilirsko grobišče pri Dobovi;

Stare France: Ilirsko grobišče na dvorišču Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani;

Arheološki vestnik, letnik IV in začetek letnika V.

Iz tiska sta letos izšli dve številki Arheološkega vestnika, in to II/2 in III/1, medtem ko je III/2 v tisku, a IV/1 se je oddal v tisk.

Delovni načrt za leto 1953

Po medsebojnem dogovoru bodo člani sekcije v bodočem letu vodili sledeča terenska raziskovanja:

1. V Šempetru ob Savinji bo nadaljeval letošnja dela na antičnem grobišču prof. dr. Klemenc.

2. Na področju Ljubljanskega barja namerava vršiti izkopavanja in sondiranja prof. dr. Korošec, ki bo izkopaval tudi v okolici Ptuja.

3. Prof. dr. Brodar bo nadaljeval paleolitska raziskovanja v kraških jamah Postonjske kotline in okolice Sežane.

4. Ravnatelj Narodnega muzeja dr. Kastelic bo nadaljeval z izkopavanji na gomili v Stični.

5. Sekcija namerava podpreti tudi izkopavanja na področju okolice Maribora, ki jih namerava podvzeti Pokrajinski muzej v Mariboru.

6. Enako misli podpreti tudi izkopavanja muzeja v Brežicah pri izkopavanju ilirske nekropole v Dobovi.

7. V okviru sekcije bo vodil izkopavanja v Ljubljani in pri Sv. Križu pri Litiji asistent dr. Stare (predzgodovina Ljubljane, proučevanje železne dobe v Sloveniji).

Za znanstvena oziroma notranja dela predvideva sekcija naslednji plan za leto 1953:

1. Nadaljevanje izdelave arheološke karte Slovenije.

2. Nadaljevanje inventarizacije gradiva in muzeja v Predjambi pri Postojni.

3. Nadaljevanje inventarizacije arheološkega gradiva raznih muzejev.

4. Merjenja osteološkega gradiva slovanske nekropole v Ptuj, ki je bilo v letu 1952 prepeljano iz Antropološkega inštituta v Zagrebu.

INŠTITUT ZA SLOVENSKI JEZIK

Dne 16. septembra 1952 je zadel naš inštitut najtežji udarec, ki se mu je mogel pripetiti, ko nam je umrl njegov ustanovitelj in prvi upravnik prof. dr. Fran Ramovš. Ta izguba je za inštitut nenadomestljiva. Njegovi dosedanji sodelavci se zavedamo dolžnosti, ki jo imamo do njegovega imena in dela, in bomo po njegovih namenih in napotkih njegovo delo v danih razmerah z vso resnostjo in vestnostjo nadaljevali. Slava Ramovševemu spominu!

I. V skladu s postavljenimi nalogami (gl. Letopis Slovenske akademije znanosti in umetnosti III, 41 sl.) in v okviru kreditnih možnosti proračuna za leto 1952 je Inštitut za slovenski jezik nadaljeval začeta dela (Letopis IV, 187 sl.) in dosegel v posameznih odsekih tele uspehe:

1. Za slovar slovenskega jezika je do 24. 5. 1952, ko je zaradi pomanjkanja kreditov ekscerpiranje skoraj popolnoma zastalo, delalo 27 ekscerptorjev, do 30. okt. 1952 še 5 ekscerptorji, po tem dnevu samo še dva ekscerptorja. V letošnjem letu je bilo predelanih 300 del in napisanih preko 170.000 listkov; pri tem se periodika računajo kot eno samo delo. Celotna slovarska kartoteka znaša sedaj čez 1.117.000 listkov. Tudi letos so se povečini ekscerpirla novejša dela, izšla po Pleteršniku (leta 1895), ker misli inštitut, da je treba najprej izdati primeren slovar sodobnega knjižnega jezika kot nadomestilo za že zelo redkega Pleteršnika.

2. Historični slovar. V letu 1952 se je nadaljevalo in zaključilo ekscerpiranje Gutsmanna (M. Sušnik), začelo z ekscerpiranjem Kreljeve Hishne postille (Zlatka Zajec), končalo z ekscerpiranjem Trubarjevega Katekizma iz leta 1551, nadaljevalo z ekscerpiranjem in primerjanjem vseh treh prepisov Kastelčevega slovarja (Joža Pograjc). Od starejših tekstov je bil ekscerpiran še P. P. Glavarja Pogouor od zhebelnih rojou (Jože Stabej) in Enu Malu besedishe (Jože Stabej).

3. Delo za opisno slovnico slovenskega knjižnega jezika ni prišlo preko pripravljalnih osnutkov in študij, omenjenih v Letopisu IV, str. 190.

4. Gradivo za etimološki slovar slovenskega jezika je v letu 1952 naraslo le za ca. 1500 listkov in znaša celotno gradivo okoli 25.000 listkov. Zbiratelj tega gradiva prof. dr. Fr. Bezljaj je ekscerpiral samo novo literaturo, ki je prišla v Ljubljano, sproti pa si sestavlja bibliografijo del, ki v Ljubljani niso dostopna. Delo za etimološki slovar je zastalo deloma zaradi pomanjkanja literature v Ljubljani, zlasti pa zato, ker je zbiratelj prof. Bezljaj porabil večino časa za monografijo »Slovenska vodna imena«, katero upa končati do sredine prihodnjega leta. Obsegalo bo, kakor se zdi, 400 strani. Profesor Bezljaj končuje tudi bibliografijo slovenske toponomastike.

5. Onomastični slovar. Delo je še nadalje vodil dr. V. Suyer, stalno mu pomaga dr. Bartol. Delo ni potekalo hitreje, ker so 18. maja 1952 zaradi pomanjkanja kreditov prenehali delati vsi zunanji prepisovalci. — V letošnjem letu je bilo opravljeno tole delo: a) Za osnovno kartoteko je bilo napisanih na podlagi italijanskega štetja (1941) 8978 listkov, tako da ima z listki iz prejšnjih let osnovna kartoteka sedaj preko 204.000 listkov. Iz osnovne kartoteke je bilo prenesenih v imensko kartoteko 7292 imen. Ta kartoteka vsebuje sedaj več ko 19.500 imen. To delo se bo prihodnje leto nadaljevalo. — b) Nadalje so bili obdelani urbarji iz Škofijskega arhiva v Ljubljani za leta 1727, 1730, 1732, 1735 do 1738, 1743, 1744, 1746, 1757, 1764, 1797, 1815, 1833. — c) Dr. Bartol izpisuje priimke iz rektificiranih dominikalnih aktov na kartotečne liste in je prišel do 168. fascikla. Letos jih je obdelal 118. Dela je še za več let. — č) Dr. Kranjc je obdelal (do okoli leta 1670) poročne matice Sv. Petra v Ljubljani, krstne in poročne matice za župnije Šmarje, Polhov Gradec, Preserje in Vrhnika ter napisal več ko 16.300 novih imenskih lističev.

6. Toponomastično gradivo. — Poskus s celotno obravnavo toponomastičnega gradiva za vas Besnico na Gorenjskem (Letopis IV, 188 sl.) je uspel in je vse gradivo z zemljevidi vred v inštitutu. Zaradi pomanjkanja kreditov je pa v letu 1952 delal samo še ing. M. Mikuž, ki je končal popis vasi Most na Soči in najbližje južnovzhodne in deloma severne okolice z vaškim poljem. Obdelanih je okoli 90 hišnih številko oziroma posestnikov z navedbo njihovega domačega imena, prednikov in pripadajočih parcel z opisom lege, zemljišča in z navedbo (ponekod tudi s poskusom razlage) ledinskih imen. Ing. Mikuž je izdelal tudi kopijo mape Mostu na Soči.

7. Lingvistični atlas Slovenije. Eksplorator za atlas, strokovni sodelavec dr. Tine Logar, je v letu 1952 delo

za zbiranje gradiva intenzivno nadaljeval. V celoti je zapisal 33 novih govorov v fonetičnem, morfološkem in akcentnem pogledu, poleg tega pa pregledal ves teritorij, po katerem se je pri svojem zapisovanju gibal. Delo je nadaljeval tam, kjer je lani končal: na gorenjskem narečnem ozemlju je zapisal enajst govorov, na osrednjem Štajerskem govore ob Dreti, Bolski, srednji in zgornji Savinji, Paki, Mislinji in Meži, torej v glavnem govore, ki povezujejo srednještajersko s kranjskim gorenjskim narečjem. — Na koroškem dialektičnem ozemlju je zapisal govore Guštanja, Črne in Rateč na Gorenjskem. Rateški govor je namreč treba prišteti k ziljskim govorom. Na Primorskem je bilo na novo zapisanih sedem govorov v zgornji in srednji Soški dolini, dalje v Čepovanski dolini in Trnovskem gozdu. Končno je eksplorator zapisal še po dva govora na Notranjskem in v Istri.

Do sedaj je od 312 dialektov zapisanih 90. Po dosedanjem tempu zbiranja gradiva bi to delo trajalo še najmanj osem let. Z nabavo motocikla za eksploratorja pa se bo to skrajšalo vsaj za eno četrtino. — Prenašanje gradiva na kartotečne listke, ki ga opravlja diplomirana slavistka Saša Serneč, se je 1952 pospešilo (od dosedanjega gradiva sta preneseni že dve tretjini dialektov v kartoteko). V prihodnjem letu se bo zbiranje gradiva nadaljevalo po spodnji Savinjski dolini in po srednjem Štajerskem, po Krasu in Istri ter po Gorenjskem.

8. Narečno gradivo se je zbiralo tudi že z namenom, da se pripravijo obširne monografije za vse važnejše slovenske dialekte, ki jih je treba obdelati fonetično, morfološko in akcentno, leksikalno ter sintaktično. Znanstveni sodelavec dr. Rudolf Kolarič je zbral obsežno gradivo za Sv. Lenart nad Laškim (a ga bo treba še spopolniti), še več pa za vzhodnoslovenski govor v sektorju Ormož—Ljutomer—Središče ob Dravi—Ormož. O tem govoru pripravlja izčrpno monografijo.

9. Za zbornik dialektičnih tekstov nimamo še nobenega gradiva. Za to delo nimamo ljudi in bi jih bilo treba med študenti slavistike šele poiskati in primerno izšolati. Da bi si mogli ustvariti fonogramski arhiv dialektov, bi potrebovali vsaj magnetofon. Vsaj nekaj obsežnejših tekstov iz vsakega govora bi morali imeti na ploščah.

Inštitut je s sodelovanjem Radia Ljubljana, ki ima magnetofon, napravil za slavistični seminar v Göttingenu magnetofonske posnetke slovenskega knjižnega govora s posebnim ozirom na stavčno intonacijo in melodiko govora, ki jih je göttingenski slavistični seminar zapisal in analiziral z melografofom ter poslal zapise oziroma fotografije našemu inštitutu. Ta si je

oskrbel kopije teh zapisov, ki bodo služile za fonetični in fonološki študij.

10. Inštitut je tudi letos dobival v presojo razne terminologije, kot: pravno, tehniško, medicinsko (v zvezi s Črničevim medicinskim slovarjem; terminologijo odseka za medicinsko terminologijo na Medicinski visoki šoli v Ljubljani), tehniško, agronomsko in še druge manjše. V jezikovnih vprašanjih se na inštitut tudi sicer obračajo posamezniki in institucije za nasvete.

11. Inštitut je letos zbral tudi okoli 8000 listkov za slovensko gramatično terminologijo. Slavist Rotar je v glavnem že ekscerpiral vse slovenske slovnice. Delo bo prihodnje leto verjetno končano.

II. V prihodnjem letu (1953) je nujno potrebno, da se čimprej ustanovita: 1. sekcija za slovensko sintakso in 2. dialektološka sekcija.

1. Slovenska sintaksa je še popolnoma nepreiskano področje, tako s historičnega stališča kot s stališča današnjega knjižnega jezika. Ne za historično ne za sintakso sodobnega jezika nimamo niti osnovnih pogledov, kakšni naj bi bili, kaj šele, da bi imeli zanj kaj gradiva. Koga mlajših bi bilo treba poveriti najprej s temeljitim študijem vprašanj in metod pri tistih narodih, ki imajo sintakso z obeh vidikov že obdelano, zlasti modernih francoskih in angleških sintaksistov. Potem naj bi se izdelal načrt za zbiranje sintaktičnega gradiva po historični in dialektološki plati ter glede na sedanji knjižni jezik.

2. Dialektološka sekcija nam je nujno potrebna. Eksplorator za Lingvistični atlas Slovenije zaradi svojih specialnih nalog ne more izčrpati vsega narečnega gradiva, ki nam je potrebno za študij zgodovine slovenskega jezika. Slovenska narečja pa tako naglo izginjajo, oziroma se stapljajo v koiné, da po 20 letih ne bomo imeli več kaj zapisati in bomo pred zgodovino sami krivi, če ne bomo potomcem in znanstvenemu svetu ohranili natančne podobe naših številnih narečij in govorov, ki so v marsičem svetovna zanimivost. Vsak važnejši govor je treba ob obsežnem gradivu točno opisati, kakor je povedano že zgoraj v točki I/8. Šele ko bomo imeli vse govore zapisane in točno obdelane, bo ob medsebojni primerjavi mogoče rešiti nekatera vprašanja v zgodovini našega jezika, za katera obstajajo sedaj samo razne hipoteze. — Dialektološka sekcija bo morala imeti svoj štab delavcev, ki jih bo treba šele poiskati in vzgojiti (gl. tudi zgoraj točko I/9).

Inštitut za slovenski jezik mora tudi čimprej začeti s sestavljanjem podrobne bibliografije vse sloveni-

stike, ne samo samostojnih del, temveč tudi vseh člankov, poročil, recenzij in zapiskov, ki so kdaj koli in kjer koli izšli o slovenskem jeziku.

Na narečni slovar vseh besed, ki jih narečja imajo, a niso prišle v knjižni jezik (in tega ni malo), doslej pri nas nihče še pomislil ni. Drugod po svetu jih že izdajajo (Švica n. pr. za vse štiri jezike), ali pa so že končani. Gradivo za take slovarje pa pri količkah kulturnih narodih vsaj že zbirajo. Tudi za ta slovar bi morala biti posebna sekcija z lastnimi sodelavci ali vsaj komisija v okviru Dialektološke sekcije.

Za tisk v prihodnjem letu najbrž v okviru inštituta razen periodične Slavistične revije ne bo mnogo pripravljenega, morebiti Bezlajeva monografija Slovenska vodna imena in Kolaričev opis južnovzhodnega roba slovenjegoriškega narečja. Pač pa je v prihodnjem letu treba začeti s pripravami za tisk naslednjih publikacij:

1. Izdaja vseh slovenskih slovničarjev, ki so kakor koli pomembni za razvoj slovenistike. V prvi vrsti je treba misliti na nadaljevanje Kopitarjevih zbranih spisov.

2. Izdaja vseh člankov, ki so kakor koli pomembni za razvoj slovenskega knjižnega jezika (na primer Vodnik, Čop, Svetec, Levstik, Štrekelj itd.).

3. Nadaljevanje Ramovševih del: a) Historična gramatika (rajni predsednik je že sam pripravljal Vokalizem); Kratka zgodovina slovenskega jezika. Dalje je treba izdati vse Ramovševe zbrane jezikoslovne spise, saj mnogi izmed njih, zlasti tisti, ki so izšli po zunanjih revijah in zbornikih, sploh niso dosegljivi. — Začasni vodja inštituta je od dedičev profesorja Ramovša že dobil načelno dovoljenje, da more inštitut izdajo njegovih del vzeti v okvir svojega tiskovnega programa za prihodnja leta.

INSTITUT ZA LITERATURE

Slovenski biografski leksikon. Izšel je osmi snopič Slovenskega biografskega leksikona, drugi, odkar je Slovenska akademija znanosti in umetnosti prevzela nadaljnje izdajanje tega dela. Snopič obsega imena z začetnico P od Preglja Ivana do konca in imena z začetnico Q ter zaključuje drugo knjigo Slovenskega biografskega leksikona. Za tretjo knjigo je sestavljena kartoteka imen z začetnicami R do Ž. Kartoteka šteje nekaj nad 1300 imen, t. j. nad 50 odstotkov imen več kakor prvotni Seznam imen za Slovenski biografski leksikon iz leta 1922. Imena so povečini dodeljena posameznim sodelavnikom.

Deveti snopič bo obsegal imena z začetnico R, ki jih je okoli 240, in nekako tretjino imen z začetnico S. Veliko število člankov izpod črke R je že napisanih in prirejenih za natis, drugi so v delu ali pa za trdno obljubljeni. Če se sodi po sedanjem stanju, bo rokopis 9. snopiča v pozni jeseni leta 1953 zaključen.

Slovenska bibliografija v letu 1952. Pregledan in obdelan je bil knjižni fond Narodne in univerzitetne biblioteke v Ljubljani od št. 47.601 do 57.820 in čitalniška priročna knjižnica v omarah št. 1—30. Kartoteka Slovenske bibliografije je v tem času narastla na 11.800 glavnih in 3888 pomožnih listov.

Sodelavci so opravili skupno 1138 delovnih ur.

Delo za Prešernovo bibliografijo, ki jo pripravlja izven tega okvira Štefka Bulovec, nameščenska Narodne in univerzitetne biblioteke, je letos nekoliko zastalo. Obdelano in revidirano je bilo le gradivo od leta 1904 do 1910.

V letu 1953 se bo o okviru odobrenega proračuna delo nadaljevalo.

INSTITUT ZA SLOVENSKO NARODOPISJE

Poročilo o delu Inštituta za slovensko narodopisje za leto 1952 je združeno s poročilom za leto 1953 (glej stran 319 in dalje).

TERMINOLOŠKA KOMISIJA

Terminološka komisija si je v letu 1952 predvsem prizadevala sprovesti v tehniški in medicinski sekciji primerno organizacijo. To se je šele proti koncu leta deloma posrečilo. V seji predsedstva Slovenske akademije znanosti in umetnosti z dne 8. decembra 1952 so bili imenovani člani teh sekcij in je upati, da se bo delo v njih, zlasti v tehniški sekciji, kjer se je za razne panoge že mnogo dela izvršilo, vskladilo in pospešilo.

V sicer dobro organizirani pravni sekciji se je članstvo po smrti več članov spopolnilo.

Delo v posameznih sekcijah Terminološke komisije je podrobneje razvidno iz priloženih poročil vseh treh sekcij.

V Terminološko komisijo samo so bili v smislu sklepa glavne skupščine z dne 7. februarja 1952 pritegnjeni načelniki sekcij.

Naloga komisije za prihodnje leto je, da skuša organizacijo sekcij še spopolniti in njihovo delo, kolikor je ob različnosti razmer mogoče, tudi medsebojno vskladiti.

Po pobudi medicinske sekcije bo komisija poskušala ustanoviti še prirodoslovno sekcijo.

Pravna sekcija Terminološke komisije

1. Delo v letu 1952. Ker je bilo zbiranje gradiva za pravno terminologijo že v letu 1951 skorajda končano, se je v letu 1952 nadaljevalo v glavnem le izpisovanje novih pravnih virov in pravnega slovstva. V letu 1952 je pri tem sodelovalo 8 oseb; dne 1. decembra 1952 je znašalo število vseh dotlej oddanih listkov 219.562. Terminov (izpisanih besed) pa je dejansko dokaj več, ker je na mnogih listkih nabranih po več izrazov.

V pričetku leta 1952 je bila pravna sekcija, ki je imela dotlej tri člane (predsednik univ. prof. dr. Rudolf Sajovic, člana akademik univ. prof. dr. Janko Polec in univ. prof. dr. Leonid Pitamic), razširjena na šest članov, in sicer so bili na novo imenovani univ. prof. dr. Avgust Munda in dr. Albin Ogris ter

prof. dr. Rudolf Kolarič, slednji kot jezikoslovni svetovalec-slavist.

Pravna sekcija je imela tri seje, v katerih so se na osnovi načrta za črko »C«, ki ga je bil leta 1951 izdelal predsednik prof. dr. R. Sajovic, obravnavala osnovna načela, po katerih naj se sestavi nova slovenska pravna terminologija. Ugotovilo se je, da mora ta terminologija služiti specifičnim slovenskim razmeram in potrebam ter da se zaradi tega ne more naslanjati na noben tuj vzorec. Terminologija bo načeloma enojezična; pravni termini iz latinščine in drugih jezikov se bodo pritegnili le izjemoma, kadar bo to za razumevanje slovenskega besedila neobhodno potrebno. Po določitvi osnovnih načel za sestavo terminologije je bilo razdeljeno med člane sekcije izpisano gradivo črk »A« do »C«. Gradivo se že obdeluje, elaborat vsakega člana sekcije pa se bo pretresal na sekijskih sejah, tako da bo terminologija plod združenega dela in prizadevanja vse pravne sekcije.

2. Delovni načrt za leto 1953. Nadaljevanje dela pri redakciji pravne terminologije na podlagi zbranega izpisanega gradiva; hkrati nadaljevanje izpisovanja pravnega gradiva (pravnih virov in pravnega slovstva), ki bo v letu 1953 na novo izhajalo. Ker se je pravna sekcija meseca decembra 1952 preselila v lastne uradne prostore, so s tem podani pogoji, da se bo delo v bodoče lahko bolj pospešeno vršilo.

Tehniška sekcija Terminološke komisije

Tehniška sekcija Terminološke komisije je skozi vse letošnje leto intenzivno nadaljevala z izpopolnjevanjem in urejanjem kartotečne osnove za sestavo splošnega slovenskega tehniškega slovarja. V ta namen so njeni sodelavci poiskali, pregledali in izčrpali še več manj znanih, zato pa prav tako koristnih virov, hkrati pa končali prvi »grobi« jezikovni pregled celotnega kartotečnega gradiva.

V zvezi s tem slednjim delom se je ob nekaterih strokovnih izrazih, ki so po svoji besedni in pomenski raznolikosti segali v cele partije že zbranega besedja, pokazala živa potreba po ožjih stikih z »Inštitutom za slovenski jezik«, ki je medtem v vseh načetih vprašanjih že podal nekaj vsega uvaževanja vrednih razlag, obenem pa dal sekciji tudi nekatere načelne napotke po jezikovni strani. Vse to je sekciji znatno pomagalo že v sedanji fazi del za splošni slovar, še dragocenejše pa bi postalo tako sodelovanje pri nadaljnjem delu, ko bo treba

slovarju poskrbeti ne samo za najprimernejšo in najpreglednejšo obliko, temveč mu vtisniti tudi pečat samoniklosti.

Sekcija je od notranjega dela posegla tudi v prakso in tako po terminološki plati sodelovala pri izdajistandardov, ki jih izdajajo oziroma pripravljajo Litostroj, Društvo za varilno tehniko, Savezna komisija za standardizacijo, ter poskušala uveljaviti svojo besedo tudi pri izdajanju slovenskih tehniških knjig vobče. Spričo sporadičnega in le preveč omejenega stika z »Inštitutom za slovenski jezik« pa te zamisli ni bilo mogoče utemeljiti dovolj prepričevalno, čeprav je, da se izognemo nadaljnji zmedi v naši tehnični terminologiji, korak v tej smeri očitno potreben.

Za praktično uporabo dosedanjega gradiva je prišla pobuda iz uredništva »Nova proizvodnja«, ki je v svoji zadnji številki letnika 1952 priobčila prvi slovarski elaborat, in sicer izvleček iz gesel s črko »A«. Nagibi in namen takega publiciranja so po našem samo pozitivni; na odziv strokovnjakov, ki bodo — kakor predvsem računa uredništvo — po tej poti dobili vpogled v delo sekcije in posegli v odločanje o posameznih, predvsem spornih in ne še povsem dognanih strokovnih izrazih, pa je treba počakati. Vsekakor bo treba ta način obdelave — po prvih odmevih v strokovni javnosti — primerno prikrojiti, po vsej verjetnosti pa predvsem kakor koli pospešiti tempo in obseg objav, da bi glede koristi take javne diskusije o dobri tehniški besedi ne ostali sredi poti. Celotno gradivo je namreč — kljub izbiranju po dosedanjem merilu in v še tako zgoščeni obliki — mnogo preobsežno, da bi mogli v času, ki naj bi zadostoval za zaključek redakcije slovarja v sekciji, priti v javnost tudi preko stolpcev preredko izhajajoče »Nove proizvodnje«.

Mimo tega sestavlja sekcija celotni »rokopis«, pri čemer zadeva pravzaprav na edino — že prej omenjeno — težavo, da nima trajnega in ekspeditivnega stika z našim jezikovnim vrhom — Inštitutom za slovenski jezik —, ki bi omogočil reševanje raznih dvoumij in nejasnosti pred uvrstitvijo v besedišče. Odstotek teh primerov se po našem giblje med 8—10 % (ali še manj, ker gre marsikdaj za dolgo vrsto izpeljank, ki jim je treba predvsem dati pravilno osnovo) vsega izrazja, vsekakor samo takega, ki ga bo treba presejati res temeljito po načelu, da je prva potreba dober jezikovni čut, druga nič manj važna pa strokovno poznavanje, kar vse bo terjalo še precej truda in časa sodelujočih činiteljev — lingvistov in tehnikov.

Omembe vredno je dalje, da je bila tehniški sekciji komisije mimo prvotne naloge za sestavo splošnega slovenskega tehniškega slovarja (osnovnih pojmov) zaupana tudi naloga, da pod okriljem Terminološke komisije Slovenske akademije znanosti in umetnosti spravi v sklad vse terminološko delo na tehniškem področju, ki je v posameznih panogah, n. pr. v rudarstvu, poljedelstvu, gozdarstvu in gradbeništvu pri sestavi posebnih (ožjih) strokovnih slovarjev, že v fazi, kjer je za nadaljnji potek nujno in bistveno potrebna pomoč Inštituta za slovenski jezik. V ta namen je bila sekcija ojačena s pritegnitvijo novih strokovnih sodelavcev iz vseh tehniških panog, da bi po eni strani pomagali s strokovnimi nasveti pri obravnavi besednega zaklada iz ustrezne tehniške stroke za splošni slovar, za katerega tečejo dela po prej nakazanem programu dalje. hkrati pa bodo lahko odločujoče posegli v izvajanje nadaljnjega delovnega programa sekcije, ko se bo pod njenim okriljem vksladovalo in zaključevalo delo na posebnih tehniških slovarjih.

V delovnem načrtu za prihodnje leto je nadaljevanje sestave rokopisa splošnega slovarja za dosedanje dvojno rabo, prvopisa za potrebe slovarja samega, prepisa (primerno prirejenega) pa za uredništvo »Nove proizvodnje«, upoštevajoč, naj bi publikacija pritegnila čim več diskutantov in tako obogatila pojasnila, ki naj bi v slovarju ne bila nič manj koristna, kakor samo geslo.

Osnovni pogoj za uspešno nadaljevanje sestave splošnega tehniškega slovarja in posebnih strokovnih slovarjev pa je končno vendarle pomoč Inštituta za slovenski jezik, ki ne bo dosegljiva tako težko, ker bo sekcija obseg »problemov« skušala v svojem območju omejevati res samo na najbolj kritične in zavozlane primere, za katere bi rada — v korist najtežjega dela dobrega tehniškega jezika — dobila avtoritativno odločitev z najvišjega znanstvenega foruma.

Medicinska sekcija Terminološke komisije

V preteklem letu ustanovljena medicinska sekcija se je morala boriti z začetnimi težavami. Predvsem je skušala pridobiti primerne sodelavce, ki bi bili pripravljeni aktivno sodelovati. Doslej sta začela z zbiranjem medicinskih izrazov san. major dr. F. Smerdu, v. d. upravnika Centralne medicinske knjižnice, in prof. dr. A. Košir, vodja Histološko-embriološkega inštituta medicinske fakultete. Kot ekscerptor sodeluje še upo-

kojeni direktor I. Škerlj, ki je že prej bil aktiven kot ekscerptor iz leposlovja. Pripomniti pa je, da je težko najti med zdravniki primerne sodelavce, ki so že s svojim dosedanjim delom dokazali, da imajo za tako terminološko delo dovolj smisla in sposobnosti.

Vendar bi bilo glede dela medicinske sekcije pripomniti, da se njeno delo nekoliko razločuje od dela ostalih dveh sekcij Terminološke komisije. Z zbiranjem slovenskih medicinskih izrazov bo nastal besedni zaklad, ki bo dobrodošel Akademiji kasneje ob 2. izdaji Slovenskega pravopisa, a tudi ob izdaji Slovarja slovenskega knjižnega jezika. Zato smo usmerili po razgovoru z dr. Smerdujem in jezikoslovcem delo tako, da bo nabrani material hkrati rabil tudi za zgoraj omenjena namena. Sklenilo se je, da se bodo hkrati delale tri vzporedne kartoteke, in sicer:

1. Kartoteka slovenskih medicinskih izrazov, opremljenih s številko, in to za vsako črko posebej, n. pr. absces 1, adenohipofiza 2 itd.;

2. v drugi kartoteki bodo, zopet za vsako črko s posebno številko, urejeni peterojezični izrazi, n. pr. kri, sanguis, blood, le sang, das Blut, to je v slovenščini, po možnosti tudi v latinščini, nadalje v angleščini, francoščini in nemščini. Iz te druge kartoteke se lahko kasneje sestavi peterojezični slovar z vodečo latinsko ali angleško ali francosko ali nemško besedo. Taka terminologija bi bila dobrodošla vsem, ki berejo tujejezične medicinske knjige.

3. Tretja kartoteka ima slovenske izraze, kot se ekscerpirajo iz slovenskih leposlovnih knjig, to je abecedno urejene, vsaj z navedbo vira, po možnosti pa z dodatkom citata, ki rabo izraza dovolj karakterizira. Ta kartoteka je namenjena zbiralcem izrazov za novi slovenski pravopis in za slovar slovenskega knjižnega jezika.

Tako bo medicinska sekcija skušala združiti delo medicincev in jezikoslovca, kar bo obema le koristilo.

Konkretno ekscerpira sedaj dr. Smerdu iz prof. Hribarja Morfološke patologije, dir. Škerlj iz prof. Valentinčičeve Mikrobiologije in dr. Košir iz doc. Župančičeve Patofiziologije I.

Končno bi omenili, da je medicinska sekcija dala Akademiji pobudo, da bi se ustanovila tudi Prirodoslovna sekcija Terminološke komisije.

BIBLIOTEKA AKADEMIJE

1. Stari knjižni* fond: pričeli smo z vpisovanjem Robidove biblioteke v signaturni katalog, da bo tako ta biblioteka, ki je bila pri raznih selitvah dokaj premešana, dokončno urejena in se bo moglo natančno ugotoviti (s primerjanjem v abecednem listkovnem katalogu), katere knjige manjkajo. Ves ostali stari knjižni fond leži zaradi pomanjkanja delovne sile še vedno neurejen v skladišču. Vendar pa je Sekcija za občo in narodno zgodovino letos pregledala ta knjižni fond in iz njega izbrala knjige, ki jo zanimajo, ter jih pričela katalogizirati. Prav tako je tudi Geološki inštitut odbral knjige, ki ga zanimajo; katalogizacije teh še nismo mogli izvršiti.

2. Vsa tekoča literatura, ki je prispela v letu 1952, je urejena, inventarizirana in bibliotekarsko popolnoma obdelana v centralnem abecednem imenskem katalogu in v centralnem sistematičnem katalogu ter dodeljena inštitutskim bibliotekam. V centralnih katalogih so upoštevani razen Inštituta za elektriško gospodarstvo Slovenske akademije znanosti in umetnosti vsi ostali akademijski inštituti oziroma sekcije, ki imajo lastne biblioteke. Ti so: Sekcija za občo in narodno zgodovino, Sekcija za zgodovino umetnosti, Sekcija za arheologijo, Inštitut za slovenski jezik, Inštitut za slovensko narodopisje, Kemični inštitut, Fizikalni inštitut, Biološki inštitut, Geološki inštitut, Geografski inštitut, Inštitut za raziskovanje krasa.

Prirastek znaša v 1952. letu 3541 knjig oziroma letnikov revij, ki smo jih prejeli bodisi v zameno, bodisi kot nakup ali dar. Vse knjige, ki smo jih prejeli v zameno, so knjižene še v posebni kartoteki po ustanovah.

3. Celotni knjižni fond (urejena zaloga in še neobdelani del v skladišču) znaša ta čas okoli 25.000 knjig.

4. Za nabavo znanstvene literature je predlagala biblioteka za 1952. leto 1.400.000 din; od tega je znašal odobreni letni kredit 700.000 din, zvišanje z virmani je znašalo 30.147 din.

5. Zamena se je letos povečala za 49 ustanov in obsega ta čas 368 akademij in znanstvenih ustanov, od tega 77 v tuzemstvu in 291 v inozemstvu.

6. Izšla je prva publikacija biblioteke, ki opisuje historiat akademijske biblioteke in bibliografsko obdela akademijske publikacije do konca leta 1951 (Primož Ramovš: Biblioteka in publikacije Slovenske akademije znanosti in umetnosti v letih 1938—1951, 140 str.).

7. Ekspedit biblioteke je poslal v zameno, prodal in daroval letos 5576 akademjskih publikacij.

Delovni načrt za leto*1953

1. Kot najvažnejšo nalogo za leto 1953 si je biblioteka zadala načrt, da razširi svojo knjižno zameno in vzpostavi stike z vsemi akademijami in važnejšimi strokovnoznanstvenimi ustanovami celega sveta.

2. Za leto 1953 imamo še v načrtu dokončno ureditev tistih inštitutskih bibliotek, katerih celotni knjižni fond še ni vpisan v centralne kataloge Slovenske akademije znanosti in umetnosti: to je celotna biblioteka Inštituta za elektriško gospodarstvo in Inštituta za raziskovanje krasa, del bibliotek Fizičnega inštituta in Arheološke sekcije.

3. Biblioteka ima tudi v načrtu svojo drugo publikacijo: popis vseh revij in periodik.

4. Ker se je dotok novih publikacij v letu 1952 izredno povečal (leta 1951 — 1926 publikacij; leta 1952 — 3541 publikacij) in bo ta dotok 1953 po vsem pričakovanju še večji, nastopi vprašanje novih prostorov in knjižnih polic.

DELO AKADEMIJE V LETU 1953

Člani in funkcionarji Akademije. Število članov se je v letu 1953 povečalo z novimi, izvoljenimi na skupščini Akademije dne 2. junija 1953. Izgubila pa je Akademija v letu 1953 enega svojih članov. Dne 11. aprila 1953 je umrl redni član prvega razreda Boris Kidrič. Njegovemu spominu se je Akademija oddolžila tudi na žalni seji dne 16. aprila 1953. Dopisni član četrtega razreda dr. Srečko Brodar je bil na skupščini 2. junija 1953 izvoljen za rednega člana tega razreda. Tako je Akademija ob koncu leta 1953 štela vsega dva častna člana, 33 rednih članov in 21 dopisnih članov.

Ker je podpredsedniku dr. B. Lavriču in glavnemu tajniku dr. M. Kosu potekla funkcijska doba, je bila na dnevnem redu skupščine 2. junija 1953 tudi volitev podpredsednika in glavnega tajnika Akademije. Oba imenovana sta bila, potem ko so se zanj predhodno izrekli tudi razredi, ponovno izvoljena za naslednjo triletno funkcijsko dobo.

Jeseni 1953 so razredi volili razredne tajnike, ker je tudi tem potekla dveletna funkcijska doba. Izvoljeni so bili ponovno dotedanji tajniki razredov, to pa:

- v 1. razredu dr. France Stelè,
- v 2. razredu dr. Ivan Grafenauer,
- v 3. razredu dr. Milan Vidmar,
- v 4. razredu dr. Jovan Hadži in
- v 5. razredu Anton Lajovic.

Za načelnika Medicinske sekcije 4. razreda je bil ponovno izvoljen akad. dr. B. Lavrič.

Na skupščini 2. junija 1953 je bila na dnevnem redu volitev novih rednih in dopisnih članov. Izvoljeni so bili na predloge razredov:

V razredu za zgodovinske in družbene vede

za rednega člana dr. Izidor Cankar, univ. prof. v pokoju v Ljubljani,

za dopisnega člana dr. Marko Kostrenčič, univ. prof. in glavni tajnik Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu,

za dopisnega člana dr. Fran Zwitter, univ. prof. v Ljubljani.

V razredu za filološke in literarne vede

za rednega člana dr. Karel Oštir, univ. prof. v Ljubljani,

za rednega člana Anton Sovre, univ. prof. v Ljubljani,

za dopisnega člana dr. Petar Skok, univ. prof. v pokoju v Zagrebu,

za dopisnega člana dr. Lucien Tesnière, univ. prof. v Montpellieru.

V razredu za matematične, fizikalne in tehnične vede

za dopisnega člana dr. Venče Koželj, prof. Tehniške visoke šole v Ljubljani.

V razredu za prirodoslovne in medicinske vede

za rednega člana dr. Srečko Brodar, do tedaj dopisni član Akademije, univ. prof. v Ljubljani,

za dopisnega člana dr. Fran Kogoj, univ. prof. v Zagrebu,

za dopisnega člana dr. Siniša Stanković, univ. prof. v Beogradu,

za dopisnega člana dr. Alojzij Tavčar, univ. prof. v Zagrebu,

za dopisnega člana dr. Kosta Todorović, univ. prof. v Beogradu,

za dopisnega člana dr. Vale Vouk, univ. prof. v Zagrebu.

V razredu za umetnosti

za rednega člana France Bevk, književnik v Ljubljani,

za rednega člana Pavel Golia, književnik v Ljubljani,

za rednega člana Boris Kalin, akad. kipar v Ljubljani,

za rednega člana Marjan Kozina, skladatelj v Ljubljani,
za rednega člana Miško Kranjec, književnik v Ljubljani,
za dopisnega člana Ivo Andrić, književnik v Beogradu,
za dopisnega člana Milan Bogdanović, književnik v Beogradu,

za dopisnega člana Lojze Dolinar, akad. kipar v Beogradu,
za dopisnega člana Miroslav Krleža, književnik v Zagrebu.

Predavanja in obiski

Akademija, njeni razredi in inštituti so se tudi v letu 1953 prizadevali, da pridobe kot goste-predavatelje ugledne domače in tuje znanstvenike. Od teh so imeli na Akademiji, oziroma v njenih inštitutih predavanja:

Einar Hille, profesor Harvardske univerze (ZDA), O semi-grupah (3. aprila 1953).

Henri Piéron, profesor na Collège de France v Parizu, Bistvo psihičnih sposobnosti (29. aprila 1953).

R. Morris Fréchet, profesor na Sorboni, Pariz, O praanalitičnih funkcijah (4. maja 1953).

Dr. O. Kratky, profesor na univerzi v Gradcu, Velikost in oblika makromolekul določena s pomočjo rentgenske spektrografije (10. junija 1953).

Dr. N. Sheppard, kemik z univerze v Cambridgu, O pojavih rotacijske izometrije v vibracijskih spektrih (12. junija 1953).

P. F. Pelshenke, direktor Zveznega zavoda za predelavo žita v Detmoldu, Znanstveni in tehniški napredek v boju zoper bolezni kruha in Kakovostno gojenje pšenice (v Kemičnem inštitutu, 21. septembra 1953).

Dr. E. Lindemann, dipl. kemik, sodelavec Zveznega zavoda za predelavo žita v Detmoldu, Novejša raziskovanja o specifičnosti encimov, ki razkrajajo škrob (v Kemičnem inštitutu, 21. septembra 1953).

Dr. Milislav Demerec, direktor Genetskega inštituta Carnegieve ustanove v Cold Spring Horborn, New York, Antibiotiki in genetika (21. septembra 1953).

André Vaillant, profesor na Sorboni, Baltsko-slovanska jezikovna skupnost (3. novembra 1953).

Akad. dr. Ivan Gjaja, profesor na matematično-prirodoslovni fakulteti univerze v Beogradu, Hibernacija in eksperimentalna poikilotermija (5. decembra 1953).

V prvi polovici leta 1953 je začela Akademija tudi v svojem območju prirejati znanstvena predavanja za širše zainteresi-

rane kroge, ki se vrše v njeni dvorani na Novem trgu in so se v glavnem prav dobro obnesla. Z njimi nadaljuje tudi v letu 1954. V letu 1953 so predavali:

Prof. dr. Josip Klemenc, Arheološka izkopaavnja Akademije v Šempetru v Savinjski dolini (19. marca 1953).

Akad. prof. dr. Milan Vidmar, Problemi upravljanja elektrifikacijskega aparata (2. aprila 1953).

Prof. dr. Bogo Grafenauer, Pomen ustoličevanja koroških vojvod za slovensko zgodovino in njegova problematika (dne 16. aprila 1953).

Akad. dr. Srečko Brodar, Stara kamena doba na Krasu (7. maja 1953).

Akad. dr. Jovan Hadži, Živali — človek (dedovanje in izročilo), (21. maja 1953).

Akad. dr. France Stelè, Slovenska umetnostna zgodovina po letu 1945 (12. novembra 1953).

Akad. prof. dr. Anton Kuhelj, Cilji in pota eksperimentalnih raziskav v mehaniki (26. novembra 1953).

Akad. prof. dr. Božidar Lavrič, Pomen kirurgije v zdravljenju tuberkuloze (17. decembra 1953).

Že pred tem je 4. februarja 1953 na Akademiji predaval prof. dr. Andrej Župančič (Enzimaska teorija v splošni fiziologiji in farmakologiji celičnih receptorjev).

Skupščine, seje, sveti, komisije, odbori, nameščenci

V letu 1953 se je Akademija na skupščinah sestala trikrat (2. junija, 29. junija, 11. decembra); od teh je bila skupščina 29. junija izredna in sklicana zaradi izročitve diplom novo izvoljenim rednim in dopisnim članom Akademije, skupščina 11. decembra pa se je vršila v proslavo 80 letnice akademika Josipa Plemlja. Na žalni seji 16. aprila 1953 je Akademija počastila spomin svojega umrlega rednega člana Borisa Kidriča.

Predsedstvene seje so bile v letu 1953 štiri (16. februarja, 4. maja, 30. maja, 21. oktobra). Na njih so bile obravnavane tekoče zadeve Akademije.

Razrednih sej je bilo: v I. razredu 5, v II. razredu 4, v III. razredu 5, v IV. razredu 3, v V. razredu 8.

Znanstveni sveti inštitutov in komisij, plenumi in kolegiji inštitutov ter razni delovni odbori v inštitutih so se pa sestajali po potrebi.

V Akademijem svetu FLRJ so bili delegati naše Akademije še nadalje akademiki dr. Vidmar, dr. Stelè in dr. Kos, namestnika pa sta bila akademika dr. Melik in dr. Peterlin.

Koordinacijski odbor medicinskih razredov oziroma sekcij naših akademij je imel 5. in 6. julija zasedanje v Ljubljani, ki ga je Akademija tudi materialno podprla. Na dnevnem redu zasedanja je bila predvsem razprava o travmatizmu.

V Komisiji za kulturne zveze z inozemstvom FLRJ sta zastopala Akademijo akad. Jakac, oziroma akad. Cankar.

V letu 1953 je Akademija promovirala dva svoja prva doktorja. Dne 14. januarja 1953 je branil svojo tezo takratni strokovni sodelavec našega Kemičnega inštituta Dušan Hadži (Elementarni procesi tvorbe koksa), 14. maja 1953 pa znanstveni sodelavec Inštituta za elektriško gospodarstvo ing. Marjan Plaper (Problematika naravne moči v tehniki prenašanja električne energije). Oba kandidata sta bila promovirana na svečan način 30. maja 1953.

Tudi v letu 1953 je število uslužbencev in sodelavcev Akademije narastlo. Zlasti je prišlo do tega zaradi nadaljnje izgraditve akademijem inštitutov, zaradi preselitve nekaterih teh v nove zgradbe in s tem zvečanega obsega upravnega poslovanja, kar je povezano s povečanim delokrogom in delovnimi možnostmi inštitutov. Ob koncu leta 1953 je bilo pri Akademiji zasedenih 326 sistemiziranih delovnih mest (od teh je bilo 77 prosvetno-znanstvenih, 120 upravnih oziroma laborantskih in 35 honorarnih uslužbencev ter 94 delavcev). Zunanijh sodelavcev je bilo skupaj 23 (od teh 14 znanstvenih in 9 strokovnih).

Leta 1953 je bilo na novo sprejetih v službo 42 uslužbencev in 52 delavcev, iz službenega razmerja je pa izstopilo 19 uslužbencev in 20 delavcev.

Inštituti

Tudi v letu 1953 je bila ena glavnih brig Akademije izgraditev in spopolnitev inštitutov, tako glede osebja, v njih zaposlenega, kot glede primernih stavb in delovnih prostorov zanje, pa seveda tudi briga pridobiti in dati inštitutom na razpolago potrebna materialna sredstva. Znanstveno in strokovno delo v inštitutih je podrobno opisano v posebnem delu tega poročila. Na tem mestu naj glede inštitutov damo le nekaj splošnih podatkov.

Ob koncu leta 1953 je bilo število inštitutov Akademije 15. Nekateri so se delili v več sekcij. Poleg inštitutov je omeniti še

Terminološko komisijo s tremi sekcijami, Odbor za urejevanje favne, flore in geje Slovenije in v območju Inštituta za geografijo Zavod za kartografijo. Inštituti s samostojnim računovodstvom so: Kemični inštitut »Borisa Kidriča«, Fizikalni inštitut »Jožefa Stefana«, Inštitut za elektriško gospodarstvo in Inštitut za turbinske stroje. Za ostale opravlja zadevne posle osrednje računovodstvo na Akademiji. Inštituta s samostojnim financiranjem sta: od 1. januarja 1953 Inštitut za turbinske stroje, od 1. septembra 1953 pa Kemični inštitut.

Fizikalni inštitut »Jožefa Stefana« se je med letom 1953 naselil oziroma se je preselil v svojo novo veliko zgradbo na Mirju, ki jo je predsednik Akademije svečano oprl 8. februarja 1953; tamošnja velika predavalnica je pa bila s primerno slovesnostjo predana svojemu namenu 3. novembra 1953.

Kemični inštitut je bil s sklepom Izvršnega sveta LRS z dne 12. junija 1953 v počastitev umrlega člana Akademije preimenoval v Kemični inštitut »Borisa Kidriča«. Tudi ta inštitut se je naselil oziroma se je preselil v svojo veliko novo stavbo na Mirju.

Inštitut za elektriško gospodarstvo se je v del prostorov v svoji novi stavbi ob Hajdrihovi ulici vselil 1. decembra 1952, v nekatere druge prostore pa med letom 1953. Stavba v celoti pa je bila še v stadiju dograjevanja. S pogodbo, sklenjeno 23. aprila 1953 z Elektroenergetskim sistemom Slovenije, je ta postal organ upravljanja Inštituta do ene idealne polovice stavbe, praktično s tem solastnik stavbe, za katere izgraditev in vzdrževanje bo nosil del bremen.

Z izselitvijo Kemičnega in Fizikalnega inštituta iz poslopja na dvorišču glavnega poslopja Akademije so tamkaj postali razpoložljivi prostori, v katere so se vselili Biološki inštitut, Geološki inštitut, Inštitut za literature, Sekcija za arheologijo Inštituta za zgodovino in pravna sekcija Terminološke komisije. V hiši Akademije na Novem trgu 4, v kateri imajo sedaj svoje prostore Inštitut za slovenski jezik, Inštitut za geografijo, Inštitut za slovensko narodopisje, Inštitut za zgodovino (sekcija za občo in narodno zgodovino, sekcija za zgodovino umetnosti) ter tehnična sekcija Terminološke komisije, so nekateri teh inštitutov pridobili nekaj novih prostorov. Streha in fasada te hiše sta bili obnovljeni že leta 1952, dočim čaka nujno potrebne obnove njena notranjost.

Zavod za raziskovanje krasi v Postojni si je uredil svoje delovne in muzejske prostore v stavbi Titov trg 1, katere upravni organ je Akademija. V delu stavbe v pritličju je na-

stanjen Notranjski muzej. Poslopje je nujno potrebno popravil in obnove; nekaj se je storilo, vendar ne toliko, da bi bilo zadoščeno potrebam tega Zavoda in njegovih bogatih zbirk, ki naj bi bile čimprej dostopne širši javnosti.

Za *Speleobiološki laboratorij* v Postojnski jami je v pripravi nov prostor, ki ga je dala na razpolago Uprava kraških jam v poslopju jamske restavracije v Postojni.

V okrilju *Inštituta za slovenski jezik* sta bili ustanovljeni sekcija za slovensko sintakso in dialektološka sekcija.

V strokovni svet *Terminološke komisije* so bili imenovani prof. dr. R. Sajovic, prof. ing. A. Struna in prof. dr. A. Košir.

Za glavno poslopje Akademije na Novem trgu 3, za hišo na Novem trgu 4 in za stavbo ob Salendrovi ulici je bila urejena nova hišna telefonska centrala s 23 priključki; dobavila jo je tovarna Iskra v Kranju.

Publikacije

Akademija je v letu 1953 objavila v tisku 9 knjig publikacij v skupnem obsegu okoli 150 tiskovnih pol. Publikacije so naslednje:

V razredu za zgodovinske in družbene vede:

Razprave, 2. knjiga, 365 str. in 3 priloge (avtorji: J. Korošec, Mal, Blaznik, Cevc, Rostohar).

Razprave, 3. knjiga, 335 + 19 str. in 9 prilog (avtorji: Brodar, J. Korošec, P. Korošec, Stare, Dolinar, Škerlj).

Dela, 8. knjiga (A. Trstenjak, Psihologija umetniškega ustvarjanja), 151 str.

Arheološki vestnik, IV/1, 192 str. in 1 priloga.

Arheološki vestnik, IV/2, 174 str. in 3 priloge.

V razredu za matematične, fizikalne in tehnične vede:

Eno razpravo iz Razprav, serija A, 4. knjiga (M. Ferlan, Sinteza novih spojin s področja simetričnih derivatov bencila).

Razprave, serija A, 5. knjiga, 72 str. (avtorji: Lebez, Havliček, Samec, Skledar, Gasparini).

Dela, 1. knjiga (M. Vidmar, Neuartige Aluminiumleiter in Starkstromleitungen), 208 in 3 str.

Dela, 2. knjiga (J. Plemelj, Teorija analitičnih funkcij), 16 + 516 + 1 str.

Večje število del in razprav, sprejetih v razredih, je deloma še v tisku, deloma pa čaka v rokopisu, da pride na vrsto.

Tisk publikacij. Glede tiska svojih publikacij je imela Akademija nemajhne težave. Triglavska tiskarna, ki je bila 1950 dodeljena Akademiji kot tiskarna, ki naj prvenstveno tiska naše edicije, po spremembah v našem gospodarstvu ni več Akademija zanjo upravni organ. Vkljub temu pa Triglavska tiskarna še vedno stavi in tiska večino naših publikacij in nam skuša pri tem kar se da ustreči. Njeni izdelki so na lepi višini, so skrbno postavljeni in iztiskani, njeno delo vobče — med drugim prav ob akademjskih publikacijah — je dobilo že večkrat javno priznanje. Razumljivo je, da gleda tiskarna kot samostojno gospodarsko podjetje, da dobi v tisk tudi vse tisto, kar ji po principu rentabilnosti more po nuji bolje služiti kot so to akademjske publikacije. Te, s svojim večkrat kompliciranim stavkom in sorazmerno majhno naklado to večkrat niso. Zanje vrhtega primanjkuje specialen tiskarski material, zlasti znaki potrebni za lingvistični in matematično-fizikalni stavek; pa tudi tožbe o pomanjkanju izvežbanega kadra so na dnevnem redu. Tako prihaja Akademija s svojim tiskom večkrat v težave. Rokopisi zastajajo, ne prihajajo na vrsto, oziroma mora Akademija zanje iskati tudi možnosti natisa izven Triglavske tiskarne. Vendar tudi pri ostalih tiskarnah v Sloveniji te možnosti niso velike. Preobloženost z delom ali pa tehnična nemogućnost, to sta navadno odgovora na trajna prizadevanja Akademije spraviti svoje publikacije v tisk tudi pri tiskarnah izven Triglavske tiskarne. Eno večjih del (knjigo prof. Plemlja) je letos natisnila tiskarna Ljudske pravice, knjigo prof. Nahtigala (*Slovo o polku Igorevč*) smo pa zaradi kompliciranega stavka morali dati ob koncu leta v delo tiskarni Izdajalnega zavoda Jugoslavske akademije v Zagrebu. Eden nujnih problemov, ki ga bo Akademija v bližnji bodočnosti morala rešiti, je vprašanje vsestranskih možnosti za natis njenih publikacij. Drugi, prav tako važen problem, je pa smotrna organizacija prodaje njenih publikacij, eventualno v lastni njigarni.

Počitniški domovi

V vili na Bledu — Mlinem (bivša Šverljugova) so bile za bivanje opremljene za silo nekatere sobe in kuhinja. Izvršenih je bilo tudi nekaj popravil. Slejkoprej je pa potrebno misliti na popolno in Akademije dostojno opremo tega doma; šele tak bo mogel povsem služiti svojemu namenu.

Mimo te vile ima Akademija za počitniško bivanje na razpolago še vilo v Ratečah-Planici, kjer so bila potrebna nekatera popravila, in 6 sob v vili Perun (Plemelj) na Bledu-Gradu.

Akademijski svet

Preko svojih delegatov je Akademija sodelovala v Akademijskem svetu FLRJ. Zasedanja Akademijskega sveta v l. 1953 so bila: 20. in 21. februarja v Beogradu, 4. in 5. junija v Ljubljani in 27. novembra v Beogradu. Dne 19. februarja 1953 pa se je vršil v Beogradu sestanek glavnih sekretarjev naših akademij, ki je bil zlasti koristen za medsebojno poznavanje glede dela, potreb, organizacije in načrtov naših akademij, je pa tudi iniciativno razpravljalo o znanstvenih problemih in podjetjih, ki so in bi mogli biti predmet skupnega dela. Glavna vprašanja, o katerih se je razpravljalo na zasedanjih Akademijskega sveta, so bila: reorganizacija in bodoče naloge Akademijskega sveta, organizacija znanstvenega dela v Jugoslaviji vobče, medakademijske koordinacijske naloge Akademijskega sveta in delo Nacionalnih komitejev. Zlasti pa se je tudi sklepalo o udeležbi na znanstvenih kongresih, o študijskem bivanju naših znanstvenikov v zamejstvu in o kotizacijah za inozemske znanstvene ustanove ter publikacije.

Na predlog naše Akademije so se po sklepih Akademijskega sveta iz Ljudske republike Slovenije v letu 1953 inozemskih kongresov in Zborovanj udeležili naslednji delegati:

Akad. prof. dr. Maks Samec, Kongres Arbeitsgemeinschaft für Getreideforschung, Detmold, april.

Prof. dr. Vladimir Guzelj, Nemški kirurški kongres, Frankfurt am Main, april.

Prof. dr. Rudolf Sajovic, Kongres učiteljev civilnega prava, Würzburg, april.

Akad. prof. dr. Milko Kos, Mednarodno zborovanje za študij srednjeveških virov za zgodovino Evrope, Rim, april.

Akad. prof. dr. Anton Peterlin, II. mednarodni reološki kongres v Oxfordu, julij.

Ing. Drago Leskovšek, III. mednarodni kongres fizikalne kemije in konferenca unije za čisto in aplicirano kemijo, Stockholm, julij-avgust.

Akad. prof. dr. Jovan Hadži, IV. mednarodni kongres zoologov, Kopenhagen, avgust.

Akad. prof. dr. Srečko Brodar, IV. mednarodni kongres za kvartarno geologijo in paleolitik, Rim-Pisa, avgust-september.

Prof. dr. Lado Vavpetič, IX. mednarodni kongres za upravno pravo, Carigrad, september.

Prof. dr. Roman Savnik in strokovni sodelavec Egon Pretner, I. mednarodni kongres za speleologijo, Pariz, september.

Docent dr. Franc Čelešnik, Stomatološki kongres, Pariz, oktober.

Razen tega so se od članov naše Akademije udeležili še:

Akad. dr. Maks Samec, Kongresa o celulozi in lesu, Gradec, julij.

Akad. dr. Anton Kuhelj, Zasedanja stalnega odbora Mednarodnega združenja za mostove in konstrukcije, Zürich, julij.

Akad. dr. Anton Peterlin, Makromolekulskega simposiuma v Uppsali, avgusta; Konference o reaktorjih na težko vodo v Oslu, avgusta; Kongresa nemške in avstrijske fizikalne družbe v Innsbrucku, septembra.

Akad. Hadži je zastopal Akademijo in se udeležil I. kongresa biologov Jugoslavije v Zagrebu, julija.

Akad. Melik in asistent Gams sta se udeležila kot zastopnika Geografskega inštituta Akademije III. kongresa geografov Jugoslavije, septembra, asistent Hribar pa istega kongresa kot zastopnik Zavoda za raziskovanje krasa.

Zaradi študija so se na predlog naše Akademije in s podporo Akademijskega sveta iz LRS v letu 1953 mudili v inozemstvu: akad. prof. dr. Milan Vidmar (Avstrija, Zahodna Nemčija, Švica), akad. prof. dr. Božigar Lavrič (Švedska), prof. dr. Ivan Vidav (Francija), prof. dr. Vladimir Murko (Avstrija), strokovni sodelavec Milko Matičetov (Avstrija), strokovni sodelavec ing. Franc Špiler (Švedska, Zahodna Nemčija) in asistent Anton Ramovš (Avstrija).

Z deviznimi sredstvi, ki jih je Akademiji dal na razpolago Svet za prosveto in kulturo LRS, so se v študijske namene mudili v inozemstvu: akad. prof. dr. Milko Kos (Avstrija), prof. dr. Josip Klemenc (Zahodna Nemčija), prof. dr. Pavle Blaznik (Zahodna Nemčija), ing. Marjan Plaper (Zahodna Nemčija, Avstrija), ing. Srečko Sajovic (Francija), asistent France Hribar (Trst), Rafael Ajlec (Zahodna Nemčija, Avstrija).

V letu 1943 so izšli prvi trije zvezki znanstvenega Biltena Akademijskega sveta, ki prinaša v tujih jezikih izvlečke iz znanstvenih publikacij naših akademij in poročila o znanstvenem delu v Jugoslaviji. Urednik Biltena je akad. A. Peterlin.

Proračun

Podrobne podatke o uporabi kreditov za 1953 obsega zaključni račun, ki bo predložen današnji skupščini.

V proračunu LRS za 1953 pa so bile odobrene Akademiji naslednje globalne postavke:

osebni izdatki	9,524.394 din
materialni izdatki	2,000.000 din
funkcionalni izdatki	8,990.500 din
Skupaj	20,514.894 din

Poleg tega še posebej za inštitute z lastnim računovodstvom:

Kemični inštitut	21,360.660 din
Fizikalni inštitut	20,827.000 din
Inštitut za elektriško gospodarstvo	7,480.000 din
Inštitut za turbinske stroje	6,446.000 din

Skupaj je v letu 1953 imela Akademija iz rednega kredita LRS na razpolago vsoto 76,428.554 din.

Investicijskih kreditov je Akademija v letu 1953 porabila za 142,416.839 din.

Ker je Fizikalni inštitut prešel v okvir proračuna Izvršnega sveta FLRJ, je odpadla postavka zanj v proračunu LRS, v znesku 20,827.000 din.

Izrednih kreditov in podpor je Akademija v teku leta 1953 prejela: 4,000.000 din od Gospodarskega sveta LRS, prvenstveno za tisk namenjenih, od Izvršnega sveta LRS pa izredno dotacijo 5,500.000 din, določeno za publikacije in druge potrebe Akademije, od Ministrstva za finance 1,000.000 din, od MLO Maribor je prejel Geološki inštitut 50.000 din, od LOMO Kranj pa 40.000 din. Svet za prosveto in kulturo je dal za potrebe Zavoda za raziskovanje krasa v Postojni znesek 20.000 din, OLO Ljubljana okolica pa Sekciji za arheologijo 400.000 din.

DELO V INŠTITUTIH V LETU 1953 IN DELOVNI NAČRTI ZA LETO 1954

KEMIČNI INŠTITUT »BORISA KIDRIČA«

Med letom 1953 so se postopoma preselili vsi oddelki tega inštituta iz zgradbe v Salendrovi ulici v novo poslopje v Hajdrihovi ulici. Ta selitev je bila potrebna glede na stalno naraščajoče naloge našega inštituta, bila pa je prenaplajena, kajti nova zgradba še ni dovršena in tudi ni docela opremljena. Predvsem niso izpeljani ventilacijski rovi posameznih laboratorijev in odduhov čez strehe, tudi ni vzpostavljena projektirana zračna kurjava laboratorijev in predavalnice, tako da so ti prostori deloma le slabo kurjeni, deloma pa jih sploh kuriti ni mogoče. Izgotovljeni niso prostori v kleti, druga polindustrijska hala pa je dograjena le v surovem stanju.

Vsi ti nedostatki delo zelo ovirajo.

Glavne smeri naših raziskav so bile iste kakor v letu 1952. Na področju premoga in koksa smo v poizkusni koksarni serijsko izdelovali koks iz mešanic domačih in uvoženih premogov, in to s posebnim ozirom na potrebe koksarne Lukavac in Zenica. Mnogo važnosti smo polagali na primerjavo rezultatov, ki jih daje koksiranje premogov v Jenknerjevi retorti z rezultati, dobljenimi v poizkusni komori.

V koksarni Lukavac so nekateri člani našega Inštituta sodelovali pri upostavitvi obrata z mešanicami domačega in uvoženega premoga ter z mešanicami domačih premogov.

Na novo smo načeli dve vprašanji na področju koksanja, in sicer: 1. uporabnost bertiniranih ali švelovanih lignitov kot materiala za fabrikacijo koksa in 2. uporaba hidriranih lignitov v koksni industriji. Ta dva problema, ki sta v laboratorijskem merilu videti zelo dobro rešljiva, sta posebno važna v zvezi z nastajanjem tretje koksarne v državi, v Kosovem (ing. Lavrenčič in ing. Kavčič).

Ker pod določenimi pogoji dobljene huminske kisline omogočajo nastajanje trdega koksa, smo kemično in fizikokemično karakterizirali več zastopnikov te skupine spojin (ing. Čeh).

Mnogo pozornosti smo polagali na bitumen v raznih za kokiranje uporabnih premogih. Predvsem smo preiskali 21 slojev iz premogovnika Raša, dalje preloge Banovići, Kakanj, Kosovo in Kreka. Zanimivo je dejstvo, da vsebuje premog Kosovo montanski vosek.

Študirali smo dalje katrane iz naših premogovnih mešanic in ostanke nafte, predvsem iz vodika, kolikor frakcije teh produktov delujejo uspešno na tvorbo trdega koksa (profesor dr. Jenčič).

V zvezi s temi problemi je potrebno veliko število raznih analitičnih opredelb, ki jih izvršujemo skupno v analitičnem oddelku inštituta (ing. Dermelj).

Že lani začete študije na reakcijah pirita s posebnim ozirom na usposabljanje tega minerala za metalurške namene smo nadaljevali in dosegli do sedaj vrsto teoretično zanimivih uspehov (ing. Skledar).

Na področju biokemije in mikrobiologije smo predvsem nadaljevali v letu 1952 začete preiskave, posvečali smo se pa tudi nekaterim novim problemom. Na iniciativo Komisije za naučna istraživanja smo prevzeli mikrobiološko kontrolo v ljubljanske magazine dohajajoče moke in študij, kako očuvati kruh pred okvaro zaradi infekcij. Nekateri nizkomolekularne organske kisline in bakterije propionske kisline so se izkazale kot zelo učinkovito sredstvo proti tem okvaram. Proučevanje problema oktanskega benzina s pomočjo bakterij maslene kisline smo nadaljevali.

V večjem obsegu zasledujemo izrabo lesnih odpadkov in odpadkov koruze in slame za dobivanje beljakovinske hrane s pomočjo kvasnih glivic. Delo poteka laboratorijsko zelo ugodno. V sledečih mesecih bomo razširili te eksperimente na polindustrijske dimenzije.

Naša zbirka mikrobov se je povečala na 350 vrst; njihove antibiotične učinke sistematično zasledujemo (dr. M. Blinc).

V letu 1952 začete endokrinološke preiskave o steroidih urina in o hormonih hipofize smo nadaljevali. Izdelana je metoda za elektroforezo hipofiznega ekstrakta; posrečilo se je na papirnem kromatogramu frakcionirati urinske ekstrakte (inženir Andreč).

Na novo smo začeli s preiskavo digitalisa in njegovih galeničnih preparatov (ing. Repič) ter z infrardečo spektroskopijo, s pomočjo katere smo karakterizirali večje število snovi (dr. Hadži).

Kot gostje našega inštituta so predavali: Dr. Sheppard, Cambridge; Prof. O. Kratky, Graz; Prof. Pelshenke, Detmold; Dr. E. Lindemann, Detmold.

Zaključena in v letu 1953 objavljena dela:

Über das Verkoken nicht backender Kohlen (D. Hadži, R. Kavčič, M. Samec). *Brennstoffchemie* 35, 44 (1954).

Opredelba pepela v žvepla bogatih premogih in koksih (A. Gasparini, M. Samec, Š. Skledar). *Razprave razreda za matematične, fizikalne in tehnične vede SAZU V/4*, 53—72.

Opredelba celokupnega žvepla v premogu po Rothejevi metodi (M. Samec, Š. Skledar). *Razprave razreda za matematične, fizikalne in tehnične vede SAZU V/3*, 43—51.

Utjecaj ostataka molekul na apsorpcijsku frekvenciju karbonilne skupine kinona (D. Hadži), *Arkiv za kemiju* 25.

Verfahren zur Gas und Kokserzeugung aus unter normalen Bedingungen nicht verkokbaren Kohlen (B. Popović, M. Samec), *D. R. P. No. 830635*.

Über Wasserstoff-Bindungen und der Stärke (M. Samec). *Die Stärke* 5, 105.

Investigations on Various Substances Having Coking Properties (D. Hadži, B. Popović, M. Samec). *Bulletin Scientifique, Yougoslavie I* (1953), No. 1, 14—15.

Investigations of the Mechanism of the Coking Process at the Addition of Certain Chemical Compounds to Non-Coking Coal (B. Popović, M. Samec). *Bulletin Scientifique, Yougoslavie I* (1953), No. 1, 15.

Fettanreicherung in *Rhodotorula gracilis* (M. Blinc, B. Hočevar), *Monatshefte für Chemie* 1953. Akademie der Wissenschaften, Wien.

D. Hadži, N. Sheppard: The infra-red absorption bands associated with the COOH and COOD groups in dimeric carboxylic acids. (*Proc. Roy. Soc. Ser. A* 216, 247, 1953.)

D. Hadži: Structure of possible intermediates in carbon formation during pyrolysis of organic compounds. (*Fuel* 32, 112, 1953.)

S. Bratož, D. Hadži, N. Sheppard: The 3μ -region infra-red absorption bands associated with the COOH group in dimeric carboxylic acids. (*Bulletin scientifique, Yougoslavie I*, 71, 1953.)

V letu 1954 bomo nadaljevali s študijem vseh tu navedenih problemov, postavili bomo polindustrijske naprave za hidrolizo lesa in slame ter naprave za pridobivanje krme iz teh hidrolizatov.

FIZIKALNI INŠTITUT »JOŽEFA STEFANA«

Iz poročila upravnika Fizikalnega inštituta »Jožefa Stefana« o delu inštituta v letu 1953, ki ga je podal na letni skupščini inštituta 28. novembra 1953.

Glavni dogodki

Proslavo državnega praznika dne 29. novembra 1952 je imel inštitut že v predavalnici nove inštitutske stavbe. Dne 8. februarja 1953 pa je v isti predavalnici predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Josip Vidmar, ob prisotnosti številnih gostov iz Beograda, Zagreba in Ljubljane, svečano odprl glavno inštitutsko zgradbo. Ob tej priliki smo priredili razstavo jedrske fizike v visokonapetostnem stolpu. Ob koncu maja je bila ekskurzija v Pariz, ki se je udeležila večina članov inštituta. V juniju so se vselile delavnice v svoje nove prostore. Udeležili smo se razstave elektronskih instrumentov na Mariborskem tednu od 15. do 19. julija in mednarodne radijske razstave v Ljubljani od 29. avgusta do 6. septembra 1953. V glavnem smo razstavljali masni spektrometer in delilnike. Novi inštitutski pravilnik je stopil v veljavo 1. septembra; z njim so določene kompetence sveta, zbora in letne skupščine. Dne 3. novembra pa se je vršilo prvo predavanje v veliki predavalnici šolske stavbe, v katero sta se do takrat že vselila Fizikalna inštituta Tehniške visoke šole in Prirodoslovno matematične fakultete.

Skoraj so zaključena dela na stavbi za elektrolizo; dela pa se še na bunkerju za vnetljive kemikalije, na kolesarnici in na ograji. Od teh del bo verjetno še nekaj ostalo za prihodnje leto. Dalje sta bili med letom izročeni svojemu namenu 4. in 5. stanovanjska hiša, verjetno pa bo skončana do konca koledarskega leta tudi zadnja, to je šesta hiša.

Ob tej priliki, ko skoraj končujemo z gradbenimi deli, se mi zdi smiselno omeniti, da je bilo za zidavo in opremo doslej porabljenih okoli 400 milijonov dinarjev, pri čemer ne smemo pozabiti, da je bil inštitut oproščen faktorjev in uvoznih carin.

V preteklem letu smo imeli v gosteh predavatelje profesorja Kratkyja iz Gradca, dr. Lundbyja iz Kjellerja in zastopnika firme Edwards.

Iz inštituta je v letošnjem letu izšlo 21 razprav, od teh 9 v Bulletin Scientifique, 11 pa v inozemskih revijah. Za tisk je pripravljenih 8 razprav, ki bodo izšle v inštitutskem zborniku (Reports), katerega urednik je dr. Havliček. Dalje je pripravljena za tisk knjiga »Uporaba radioaktivnosti«, pri kateri sodelujejo s članki 4 člani inštituta in 3 pisci izven inštituta. Inštitutski člani Čopič, Kosta in Osredkar so za Prešernovo družbo spisali knjigo »Skrivnosti atoma«, ki je izšla v 50.000 izvodih.

Precej pa je bila doslej zanemarjena dokumentacija v inštitutu izvršenih del. Zato je odslej vsak član inštituta obvezan, da o vsakem izvršenem delu, večjem aparatu in predavanju napravi pismen referat v 3 izvodih, iz katerega so razvidni problematika, merska priprava, rezultati in zaključki izvršenega dela v tako skrbni obliki, da je mogoče na podlagi tega referata rekonstruirati izvršeno delo.

V novembru so se začeli spet redni znanstveni kolokviji, na katere so poleg članov inštituta vabljeni zainteresirani laboranti po predhodnem dovoljenju svojih šefov, in znanstveni sodelavci zunanjih inštitutov.

Pregled dela v laboratorijih v preteklem letu

(Razdelitev Inštituta na laboratorije glej na str. 45 in 46.)

V tem splošnem pregledu bomo navedli samo najbolj značilne rezultate. Omenim naj:

1. provizorna organizacija jedrskega praktikuma (Moljk);
2. masni spektrometer po Bennettu (Dekleva-Vrščaj);
3. merilnik za magnetno poljsko jakost na principu jedrske indukcije (Štrukelj);
4. referat o perspektivi atomske energije (Osredkar);
5. pogostnostni merilnik, delilniki, monitor (Bremščak, Vrščaj, Humar);
6. analiza jedrskih plošč iz Lunda in Harwella (Dobovišek);
7. zaključni načrti za Van der Graaffa in prva dela na posameznih elementih (Cilenšek, Pečnikar);
8. prvi poskus z radioaktivnim jodom na zajcih (Moljk, A. Župančič);
9. aparaturna za stružni dvojni lom, izvršene meritve na PVC (Čopič);

10. aparatura za sipanje svetlobe (Jamnik);
11. meritve sipanja svetlobe na polielektrolitih in PVC (Marinković);
12. aparatura za meritve planparalelnih plošč (Havliček);
13. izdelava prvih planparalelnih plošč (Židanek);
14. RaBe nevtronski izvor (Kosta);
15. zaključne metode za analizo revnih uranovih rud (Kosta);
16. fluorimeter (Kosta, Pirš);
17. aparatura za določevanje koncentracije težke vode (Knop);
18. aparatura za velike organske kristale, s katero so bili izdelani kristali iz naftalina (Mohorčič).

Ob zaključku svojega pregleda o delu, opravljenem v preteklem letu, naj še omenim število vseh rednih in honorarnih uslužbencev inštituta. V laboratorijih, knjižnici, konstrukciji in delavnicah je zaposlenih 89 ljudi, v upravnem sektorju s šoferji, vratarji, kurjači in snažilkami pa 25 ljudi.

Program za leto 1954

V prihodnjem letu bi laboratoriji v glavnem delali na problematiki, ki so jo obdelovali že v preteklem letu, z nekaterimi razširitvami. Naj omenim tu glavne naloge, ki bi jih radi izvedli.

Še v decembru bodo prispeli v Ljubljano prvi deli betatrona, ki bo verjetno dograjen do konca februarja. Naša naloga bo, da dotlej pripravimo aparature, ki bodo dovoljevale raziskave fotoefekta na Cl2 in O16 v jedrskih ploščah (Dobovišek) in eventualno nastajanje kratkoživih izotopov pri obsevanju z betatronom (Jamnik). Onkološki inštitut pa bo moral v sodelovanju z našim laboratorijem za dozimetrijo (Moljk) urediti vse za medicinsko uporabo betatrona.

Treba bo sestaviti in spraviti v pogon Van der Graaff s pospeševalno cevjo, tako da bi po možnosti še v tem letu prišli do prvih meritev (Cilenšek, Zupančič, Pečnikar). Mali 150 kV nevtronski generator bo treba še v tem letu spraviti v pogon in povečati njegovo napetost na 450 kV pri čim večjem toku, vsaj nekaj mA, da bi nam mogel s pridom služiti za izdelavo umetno radioaktivnih izotopov (Havliček, Ramšak). Oba RaBe nevtronska izvora bo treba po možnosti absolutno izmeriti in ugotoviti prostorsko in spektralno porazdelitev nevtronov brez moderatorja in z moderatorjem. Verjetno se bodo dali na njem

tudi izdelovati umetno radioaktivni izotopi (Kuščer). V medicinsko in tehniško prakso bo treba uvesti tehniko radioaktivno zaznamovanih atomov (Moljk) in izdelati za to potrebno mersko aparaturo (Bremšak). Masno spektrometrijo bo treba izdelati za tehniške namene (Dekleva), izdelati masni spektrometer po Nieru (Furman) in poskusiti z delom na masnih spektrometrih velike ločljivosti (Dekleva) za precizijsko merjenje atomskih mas. Kot kolektorski instrument uporabljena elektronska pomnoževalka bo izdelana doma in razvita v taki meri, da bomo lahko z instrumenti te vrste postregli tudi drugim interesentom.

Posebno važno je delo pri koncentraciji izotopov, kar bo predstavljalo v nekem smislu skoraj centralno nalogo inštituta v prihodnjem letu. Gre tu za koncentracijo težke vode (Knop), U 235 (Havliček) in drugih važnih izotopov Li6, B10 (Mohorčič). Stremeti je za tem, da v vseh teh problemih pridemo preko laboratorijskih orientacijskih poskusov do prvih merljivih množin koncentrata.

Predračuni za uransko kopo s koncentriranim gorivom naj bi obsegli termično in splošno tehnično analizo homogenega reaktorja (Havliček).

V optičnem laboratoriju se bodo izdelali interferometrski instrumenti za merjenje lomnega količnika in viskoznosti, eventualno bi se izdelal Fabry Perrotov etalon za meritev fine strukture spektralnih črt (Havliček). Z izvršenimi instrumenti in z drugimi uslužnostnimi deli za zunanje naročnike naj bi se po možnosti krili stroški za optični laboratorij z delavnico.

V spektroskopskem laboratoriju se bo skušala doseči semikvantitativna analiza rudnih vzorcev in analiza jedrske čistosti urana (Perman).

Analizni laboratorij (Kosta) bo skušal dobiti standardne metode za določevanje torija v rudah in izvršiti totalne analize rdečih blat ter preskusiti metode za jedrsko čiščenje urana. Čimprej pa naj bi se dokončala aparatura za meritev emanacije in postavila diferencialna aparatura za določevanje deleža urana in torija iz razmerja žarkovja beta in gama. Laboratorij za UF₆ (Brčić), ki je šele pravkar začel s svojim delom, je prav posebne važnosti za delo pri koncentriranju U 235. Zato bi bilo želeti, da v čim krajšem času pripravi vsaj gramske količine tega materiala, s katerim bi se mogla začeti orientacijska dela pri koncentriranju.

Organski laboratorij (Mohorčič) naj bi nadaljeval svoje delo gojitve organskih kristalov in poskusil eventualno tudi z izdelavo anorganskih kristalov za scintilacijske števec. Pri

preiskavi polimerov bo treba čimprej zaključiti frakcioniranje tehniških produktov, ki bi jih mogli potem preiskati z razpoložljivimi fizikalnimi metodami (Čopič), t. j. na sipanju svetlobe (Marinković), strujni dvojni lom, osmozo in viskoznost. Dalje naj bi se poskusila sinteza dobro definiranih polimerov in polimernih elektrolitov, na katerih bi se lahko preizkusila uporabnost obstoječih teorij za obliko makromolekul. Kot nova metoda raziskovanja makromolekul naj bi se uvedla tudi preiskava elastoviskoznega vedenja plastičnih materialov in jedrska indukcija. Slednja metoda bi v laboratoriju za preiskavo materiala mogla služiti tudi za druge raziskave o strukturi trdnega telesa in tekočine.

V novoustanovljeni delavnici za električne instrumente (Štrukelj, Avbelj) naj bi se poleg popravil začelo tudi delo s posebnimi instrumenti, ki jih potrebujejo posamezni laboratoriji inštituta. Gre tu predvsem za mehanske termoregulatorje, za registrirane instrumente in za instrumente na svetlobni kazalec.

Deloma je bila že v letošnjem letu začeta organizacija izdelovanja vakuumskih črpalk, tako difuzijskih kot rotacijskih. V prihodnjem letu bo treba izdelovanje izvesti, in sicer v veliki meri s pritegnitvijo zunanjih delavnic in manjših industrijskih podjetij, ki bi prevzela izdelavo posameznih delov v večjih količinah.

Kot novo raziskovalno smer v inštitutu, ki se mi zdi potrebna glede na splošni razvoj znanstvenega dela v Ljubljani, bi bilo pametno uvesti delo z elektronskim mikroskopom. Na današnji stopnji razvoja je taka aparatura potrebna vsakemu večjemu raziskovalnemu središču, tako da sem prepričan, da ga bodo v nekaj letih imeli Beograd, Zagreb in Ljubljana. To danes ni več luksuz, ampak osnovni pogoj za smotno raziskovalno delo v kemiji, metalurgiji, biologiji in medicini, brez katerega Ljubljana ne more ostati. Po izkustvih po svetu pa je najbolj pametno, da je taka aparatura postavljena v fizikalnem inštitutu, kjer ji streže fizik, ki pozna zakonitost zgradbe instrumenta in ki more na podlagi tega razumevanja skrbeti za potrebne modifikacije in razširitve raziskovalnih možnosti. Predvsem v zvezi za možnosti elektronske interferometrije bi bil tak instrument, ki bi ga vodil fizik, vsestransko uporaben in res v veliko korist ostalim panogam v Ljubljani. Zato se mi zdi pravilno, da stavim elektronski mikroskop v program inštituta in da se potegujemo za dodelitev potrebnih sredstev.

Poleg programa v posameznih laboratorijih inštituta se moram dotakniti tudi tistih del, ki bi se izvršila v prihodnjem letu v sodelovanju s sorodnimi inštituti v Ljubljani. Naš inštitut je sodeloval s temi institucijami že doslej, v prihodnjem letu naj bi pa to sodelovanje dobilo mnogo konkretnjšo obliko in bi bilo vezano s praviimi delovnimi pogodbami. Tako bi Kidričev kemični inštitut Slovenske akademije znanosti in umetnosti obdeloval kemijske probleme z radioaktivno zaznamovanimi atomi, Inštitut za elektrovezve bi razvijal terenski monitor in druge instrumente za detekcijo na eni strani šibkega žarkovja, na drugi strani žarkovja velikih jakosti, kar je potrebno za prospekcijsko službo in za instrument za zaščito pred radioaktivnim sevanjem. Elektronski inštitut na Tehniški visoki šoli pa bi delal na instrumentariju za meritev vakuumu in na fotokatodah, ki bi se potrebovale pri foto pomnoževalkah. Ta vrsta sodelovanja bo gotovo rodila zelo pozitivne uspehe in nas v hitrejšem tempu približala izpolnitvi naših nalog.

Publikacije članov Fizikalnega inštituta

1. B. Dobovišek: Splitting of a Fast Carbon Nucleus in the Collision with a Hydrogen Nucleus in the Nuclear Emulsion. — Bulletin Scientifique, Yougoslavie 1 (1953), 58—59.
2. J. Dekleva: An All Metal A. C. Operated Radiofrequency Mass Spectrometer. — Bulletin Scientifique, Yougoslavie 1 (1953), 70—71.
3. F. I. Havliček: Zur Bestimmung asphärischer Korrektionsflächen. — Bulletin Scientifique, Yougoslavie 1 (1953), 15.
4. F. I. Havliček: Über die Korrektur von anastigmatischen Tripletten mittels der Differentialausdrücke der Seidelschen Theorie. — Bulletin Scientifique, Yougoslavie 1 (1953), 39—40.
5. F. I. Havliček: Zur Auslegung optischer Systeme. — Bulletin Scientifique, Yougoslavie 1 (1953), 69—70.
6. F. I. Havliček: Sistematična raziskovanja mikroobjektivov — Razprave. Razred za matematične, fizikalne in tehnične vede, serija A V/2, 27—41.
7. F. I. Havliček: Über die Verwendung von Differenzen der Seidelschen Koeffizienten bei der Korrektur von optischen Systemen. — Optik 10 (1953).
8. L. Kosta: Determination of Uranium in Low Grade Silicious Material. — Bulletin Scientifique, Yougoslavie 1 (1953), 41—42.
9. G. Mohorčič: Über die Züchtung grosser Naphtalinkristalle. — Bulletin Scientifique, Yougoslavie 1 (1953), 43—44.
10. I. Perman: Unterwassererregung von Lösungsspektren. — Bulletin Scientifique, Yougoslavie 1 (1953), 42—43.
11. A. Peterlin: Das viskose Verhalten von Hochpolymeren und Polyelektrolyten. Kunststoffe 42 (1952), 437—444.

12. A. Peterlin: Light Scattering by very Stiff Chain Molecules. — *Nature* 171 (1953), 259.

13. A. Peterlin: Viskosität, Physik der Hochpolymeren, II. Band, 5. Kapitel (J. Springer Verlag, Heidelberg), 280—332 (1953).

14. A. Peterlin: Lichtzerstreuung in Mischungen und Lösungen von Makromolekülen. Einfachstreuung und Mehrfachstreuung, Physik der Hochpolymeren, II. Band, 6. Kapitel (J. Springer Verlag, Heidelberg), 333—354 (1953).

15. A. Peterlin: Viskosität und Form, Physik der Hochpolymeren, II. Band, 11. Kapitel (J. Springer Verlag, Heidelberg), 535—568 (1953).

16. A. Peterlin-H. A. Stuart: Künstliche Doppelbrechung, Physik der Hochpolymeren, II. Band, 12. Kapitel (J. Springer Verlag, Heidelberg), 569—617 (1953).

17. A. Peterlin: Lichtzerstreuung an ziemlich gestreckten Fadenmolekülen. — *Makromol. Chem.* 9 (1953), 244—268.

18. A. Peterlin: Modèle statistique des grosses molécules à chaînes courtes: V. Diffusion de la lumière. — *J. Polymer Sci.* 10 (1953), 425—436.

19. A. Peterlin: La biréfringence d'écoulement des solutions concentrées des macromolécules linéaires. *Bulletin Scientifique, Yougoslavie* 1 (1953), 40—41.

20. A. Peterlin-R. Signer: Viskosität und Strömungsdoppelbrechung mässig konzentrierter Lösungen hochmolekularer Stoffe. — *Helv. Chim. Acta* 36 (1953), 1575—1597.

21. T. Huus-Č. Zupančič: Excitation of Nuclear Rotational States by the Electric Field of Impinging Particles. — *Dan. Mat. Fys. Medd.* 28, No. 1 (1953), 19 str.

INŠTITUT ZA ELEKTRIŠKO GOSPODARSTVO

I. Inštitut je v letu 1953 po sili razmer predvsem skrbel za *dovršitev glavne inštitutske zgradbe*, zavoljo česar je izgradnja laboratorijev napredovala precej manj in je bilo treba odložiti več najnujnih del na prihodnje leto. Da omogoči nadaljnjo gradnjo, je Inštitut sklenil solastniško pogodbo z Elektroenergetskim sistemom Slovenije. Prav do zime je bila končana kotlovnica, ki je omogočila vselitev Elektroprojekta in Elektroenergetskega sistema v gornji dve nadstropji. Tako je bila ostvarjena prvotna zamisel, da združi zgradba vse tri vodilne organizacije elektriškega gospodarstva Slovenije pod eno streho. Na prihodnje leto odpade dovršitev prvega nadstropja, stopnišč in fasade.

II. *Gradnjo laboratorijev* je bilo treba spričo finančnih težav omejiti v glavnem na delo v lastni režiji in izdelovati celó priprave za izgradnjo potrebnih aparatov.

Opremljen je *merilni laboratorij* (pohištvo in instrumenti), izdelani mostič za merjenje induktivnosti, uporovne deкаде in trije trifazni obremenilni upori. Znatno je napredovalo delo na *analizatorju* (izdelava in sestava elementov, priprava ogrodja, predalov in merilnega pulta, adaptacija in montaža motor-generatorjev). Izdelan je vezalni načrt strojnice analizatorja.

Laboratorij za visoke napetosti je začel v avgustu provizorično obratovati v glavni inštitutski zgradbi. V ta namen je bil v lastni delavnici izdelan regulator napetosti 0-260 V 2,5 kVA, ki je omogočil obratovanje preskusnega transformatorja 20 000 V in *Scheringovega mostiča* z normalnim kondenzatorjem za 300 kV. Trenutno je v delu krogelno iskrišče $\varnothing$ 250 mm, pripravlja pa se gradnja preskusnega transformatorja 160 kV.

Laboratorij za energetske kemije je po dovrstitvi instalacijskih in montažnih del začel redno obratovati 2. marca 1953. Naročila za analize olj prihajajo iz Slovenije in iz drugih republik v tolikšnem številu, da sedanji obseg laboratorija še daleč ne zadostuje, zavoljo česar pripravlja inštitut njegovo razširitev.

Delavnica je seveda pri tem načinu temeljne važnosti. Treba pa je bilo celo štiri mesece, da je lahko začela obratovati — z enim samim delavcem. Kajpada je takrat lahko izvrševala samo manjše stvari, predvsem številna drobna popravila za kemični laboratorij i. p. Oktobra je dobila še elektromonterja in je močnejše zaživela. Nabavljena je stiskalnica in material za njeno dovršitev. Rabila bo predvsem za obdelavo pločevine, n. pr. za izbijanje utorov indukcijskih regulatorjev. Ob koncu leta je to obširno delo v zaključni fazi. Izgotovljeni so kompresor za lakirnico in tri trifazne peči kot bremenilni upori za meritve.

III. *Število strokovnega osebja* je znašalo v začetku (ob koncu) leta: upravnik, 7 (7) znanstvenih sodelavcev, 6 (5) strokovnih sodelavcev, 1 (0) asistent.

IV. *Opravljeno delo:*

1. *Ekspertize:*

Med letom je inštitut izdal tele ekspertize:

Št. 54, prof. dr. techn. Milan Vidmar: Problem upravljanja elektrifikacijskega aparata.

Št. 56, prof. dr. techn. Milan Vidmar in dr. ing. Marjan Plaper: Recenzije knjige dr. Vidmarja: »Die Gestalt der elektrischen Freileitung« (Birkhäuser, Basel), I. del.

Na osnovi ekspertize št. 50 »Problematika naravne moči v tehniki prenašanja električne energije« je ing. Marjan Plaper izdelal doktorsko disertacijo in z njo 14. maja 1953 promoviral na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti za doktorja tehniških znanosti.

Št. 55, ing. Ožbolt Gros: Prečrpavanje v Mostah.

Št. 26, ing. Janko Rudolf: Homogeni vodniki enake varnosti proti trajnim deformacijam.

Št. 35, ing. Edvard Höfler: Priključek 2 petersenk na en transformator.

Št. 52, ing. Jurij Detiček: Študijsko potovanje po Avstriji in Zapadni Nemčiji.

2. *Interni referati:*

i-22, Ferdinand Živic: Idejni projekt vakuumske čistilne naprave za izolirna olja,

i-23, ing. Željko Maver: Elektrolitsko korito.

i-24, ing. Franc Mlakar: Mostič za merjenje dušilk za analizator.

i-25, ing. Janko Rudolf: Vrednost v elektrarni producirane kWh in instaliranega kW.

i-26, ing. Janko Rudolf: Nadzemna prenosna proga 220 kV.
i-27, inženir Bogdan Remše: Karakteristika sinhronskih strojev.

i-28, ing. Edvard Höfler: Poročilo o službenem potovanju v Avstrijo 1953.

3. Laboratorijsko delo in preiskave:

Laboratorij za visoke napetosti je opravil 2 preizkušnji izolacijskega materiala za »Peta«, Radeče in kontrolne meritve s Scheringovim mostom.

Laboratorij za energetske kemije je izvršil 57 analiz izolirnih olj, 4 analize olj za parne turbine, 6 analiz olj za vodne turbine, 3 analize raznih olj. Skupno 70 analiz.

Izvedeni so poizkusi razprševanja olja v vakuumu in raziskave površinske napetosti olja v zvezi s konstrukcijo naprave za vakuumsko sušenje olja.

Merilni laboratorij je umeril številne elemente analizatorja, razen tega pa nekaj meritev za zunanje naročnike. Preizkušen je enosmerni generator za galvanizacijo, kontroliran shunt za HE Mariborski otok.

4. Predavanja:

Inštitutski strokovni delavci so predavali na več mestih: prof. dr. techn. Milan Vidmar na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti 2. aprila 1953: Problemi upravljanja elektrifikacijskega aparata;

ing. Ožbolt Gros: Električna — gospodinjska pomočnica (Ljudska univerza — Zavod za gospodinjstvo, 23. marca 1953);

ing. Edvard Höfler: Sodobni električni aparati v gospodinjstvu (prav tam, 30. marca 1953);

ing. Ožbolt Gros: O kavitacionim korozijama (Centar za zaščito od korozije, Beograd, 24. in 25. oktobra 1953).

5. Knjige, publikacije in članki:

Prof. dr. Milan Vidmar: Neuartige Aluminiumleiter in Starkstromleitungen (Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Razred za matematične, fizikalne in tehnične vede, Delo 1, 1953).

Ing. Edvard Höfler: Električna v kmetijstvu (Založba Kmečka knjiga, Ljubljana 1953).

Prof. dr. Milan Vidmar: Oblikovanje električnih nadzemnih prog (Državna založba Slovenije, 1953), prevod knjige »Die Gestalt der elektrischen Freileitung«, poslovenil dr. ing. Marjan Plaper.

Prof. dr. Milan Vidmar: O elektrifikacijskih problemih Jugoslavije (Elektrotehniški vestnik 7. avgusta in 9. oktobra 1953).

Prof. dr. Milan Vidmar: Mechanische Probleme beim Bau von Starkstromfreileitungen, Elektrotechnische Zeitschrift 18, 1953.

Ing. Ožbolt Gros: Prispevek k vprašanju o razvoju znanstvenega dela pri nas (Naši razgledi, št. 6, 28. marca 1953).

Ing. Ožbolt Gros: O kavitacionim korozijama (Bilten Centra za zaščito od korozija 1953 — v tisku).

Ing. Marjan Plaper: Pogled v ozadje znanim in manj znanim obrazcem za ocenjevanje značilnosti trifaznih daljnovodov (Elektrotehniški Vestnik 1953, št. 5/6).

Ing. France Mlakar: Usmerniki omrežne napetosti za radijske sprejemnike (Elektrotehniški Vestnik 1953, str. 13—16, 33—34, 86—92).

Ing. France Mlakar: Indukcijsko segrevanje s srednjo in visoko frekvenco (Elektrotehniški Vestnik 1953, str. 249—256).

Ing. Edvard Höfler: Jugoslovenski propisi za izvodjenje električnega postrojenja visokog napona (Elektroprivreda 1953, št. 6).

Manjša poročila v Elektrotehniškem Vestniku: ing. Vajda, ing. Mlakar, ing. Sajovic, ing. Plaper, Ivan Erceg.

Ing. Edvard Höfler: Nova pridobitev našega elektriškega gospodarstva (Slovenski Poročevalec, št. 54, 5. marca 1953).

6. Sodelovanje članov inštituta v komisijah in na konferencah:

Prvemu strokovnemu posvetovanju jugoslovanskega komiteja CIGRE je predsedoval upravnik Inštituta prof. dr. Milan Vidmar, ki je bil ponovno izvoljen za njegovega predsednika. Ing. Ožbolt Gros je bil izvoljen za strokovnega vodjo 4. komisije (komisija za nadbrzine, reaktancije in brzine vzbujanja generatorjev) in za člana 2. komisije (za ozemljevanje nevtralne točke). Na tem posvetovanju je bil v razpravi tudi referat ing. Edvarda Höflerja »Problem standardizacije napetosti 35 ali 30 kV«. Člani inštituta so se udeležili diskusij o obravnavanih problemih.

Jugoslovanski elektrotehniški komite (Nacionalni komite IEC) je priredil zasedanje Mednarodne elektrotehniške komisije (IEC) v Opatiji. Sodelovali so:

prof. dr. Milan Vidmar,

ing. Branko Vajda kot jugoslovanski zastopnik TO 39 (odvodniki prenapetosti).

Člani so: ing. Jurij Detiček, sekretar tehniškega odbora TO 10 (izolirna olja),

ing. Edvard Höfler, sekretar TO 28 (koordinacija izolacije),

ing. Edvard Höfler, redni član TO 8 (normalne napetosti, toki in frekvence — z referati na konferencah 11. maja in 14. decembra 1953 v Zagrebu),

ing. Branko Vajda v odboru in v tehničnih komisijah.

V Sekretariatu za narodno gospodarstvo FLRJ za izdelavo elektrotehniških predpisov in v komisijah Zvezne komisije za standardizacijo sodelujeta kot člana ing. Branko Vajda in ing. Edvard Höfler.

V Savetu za primenu naftinih derivata v Zagrebu 29. junija in 25. novembra 1953, udeležba na posvetovanjih, ing. Jurij Detiček.

Pri Elektrogospodarskem sistemu LRS posvetovanje o povezavi visokonapetostnega omrežja Slovenije (ing. Höfler, ing. Sajovic) in na sestankih glede tarif (ing. Sajovic).

V tehniški sekciji terminološke komisije Slovenske akademije znanosti in umetnosti sta člana ing. Srečko Sajovic in ing. France Mlakar.

Pri komisiji za revizijo programov in projektov pri Sekretariatu za gospodarstvo LRS: HE Vuhred, TE Šoštanj, Industrijski laboratorij tovarne Litostroj (ing. Ožbolt Gros), prenosna proga 110 kV Maribor—Kidričevo (ing. Janko Rudolf s posebnim poročilom).

V komisijah za ocenjevanje osnovnih sredstev (HE Vuzenica in HE Vuhred: ing. Ožbolt Gros, Elektro-Celje in Elektro-Maribor: ing. Srečko Sajovic).

V strokovni komisiji »Elektroprojekta« (HE Krško, o zaščiti daljnovoda Maribor—Pekre: ing. Edvard Höfler).

V komisiji za prevzem I. agregata HE Medbode in II. agregata HE Mariborski otok: ing. Edvard Höfler.

Sodelovanje pri Centru za dokumentacijo inozemske strokovne literature (ing. Edvard Höfler).

7. Referati na mednarodnih konferencah:

Sprejeta za razpravo na zasedanju CIGRE leta 1954 v Parizu sta referata (predložena že leta 1952):

Ing. Janko Rudolf: Conducteurs homogènes ayant le même taux de sécurité par rapport aux déformations permanentes;

Ing. Milan Vidmar: Comparaison de quatre types principaux des excitatrices tournantes, utilisés dans l'électrotechnique moderne, par rapport à leur efficacité d'excitation.

8. Študijska potovanja v inozemstvo:

V inozemstvo so potovali člani inštituta v študijske namene:

prof. dr. techn. Milan Vidmar v Švico k tvrdki Motor Columbus; v Nemčijo k AEG, Frankfurt in Siemens, Erlangen; v Avstrijo k Elektrobau A. G., Linz ter Elin, Weiz; obravnaval je vprašanja aluminjskih vodnikov in transformatorske probleme;

dr. techn. ing. Marjan Plaper v Nemčijo k Siemens Schuckert Werke, Nürnberg in k AEG Kassel ter v Avstrijo k Elektrobau, Linz in Elin, Weiz (ogled tovarn in visokonapetostnih laboratorijev);

ing. Franc Špiler — štirimesečno potovanje na Švedsko in v Zahodno Nemčijo, združeno s prakso na Inštitutu za visoko napetost v Uppsali;

ing. Srečko Sajovic — 14-dnevno potovanje v Francijo k Electricité de France v vprašanjih energetike in tarif;

ing. Edvard Höfler — 3-dnevno potovanje v Avstrijo v zvezi s problemom elektrifikacije raztresenih naselij.

INŠTITUT ZA TURBINSKE STROJE

1. Inštitut je nadaljeval z raziskavami na raznih vrstah črpalk; na podlagi teh raziskav je izdelal podloge za konstrukcijo črpalk v proizvodnji;
2. izvršil je raziskavo lastnosti črpalke pri prehodu črpalnega delovanja k turbinskemu;
3. določil je školjčni diagram za razne variante Kaplanove turbine;
4. izvršil je raziskavo na modelu cevovoda za 4-šobno Peltonovo turbino;
5. nadaljeval je raziskave na aksialnih ventilatorjih;
6. vršil je preizkuse na raznih vrstah materiala glede na odpornost proti kavitacijski koroziji;
7. nadaljeval je raziskave na pretočni turbini;
8. v svoji delavnici je nadaljeval z izdelavo opreme in merilnih instrumentov za novi laboratorij v Šentvidu.

Program dela za leto 1954

1. Nadaljevanje raziskav na črpalkah, in sicer v glavnem raziskovanja trodimenzionalnega strujanja propelerne črpalke;
2. raziskovanja na modelu Kaplanove turbine z visoko obremenjenimi lopaticami;
3. izdelava predloga za tipizacijo aksialnih ventilatorjev na podlagi rezultatov raziskav;
4. začetek raziskav na turbokompresorjih;
5. raziskave na stacionarnih kaskadah krožnoločnih profilov za razna strujanja;
6. nadaljevanje izdelave opreme in merilnih instrumentov za novi laboratorij v Šentvidu.

Inštitut vrši raziskovanja še vedno v svojem začasnem laboratoriju na Celovski cesti. Delo v tem laboratoriju je zelo oteženo zaradi provizornih preizkusnih naprav, kjer je tudi nadaljnji razvoj raziskovalnega dela skoraj nemogoč. Potrebna je čimprejšnja dograditev novega laboratorija v Šentvidu.

ZAVOD ZA RAZISKOVANJE KRASA

Organizacijsko delo. Vzdrževali smo dosedanje stike in navezali nove doma in v tujini. Skupaj z Društvom za raziskovanje jam Slovenije smo dali pobudo za sklicanje prvega speleološkega kongresa Jugoslavije, ki bo januarja 1954 v Postojni. Po dveh svojih članih se je naš Zavod kot edini predstavnik Jugoslavije udeležil prvega mednarodnega speleološkega kongresa v Parizu septembra 1953 in ob tej priložnosti navezal stike s skoraj vsemi predstavniki speleologije na svetu, posebej še s francoskimi in švicarskimi. Asistent Zavoda Hribar je v coni A Svobodnega tržaškega ozemlja izdelal program tesnejšega sodelovanja s slovenskimi jamarji, ki bodo delali po naših napotkih. Naš Zavod so obiskali mnogi poedini znanstveniki in skupine iz Zagreba, Beograda, Ljubljane, Avstrije, Anglije, Grčije, Francije, Nizozemske, Švedske, Švice in Zahodne Nemčije.

Muzejske prostore smo opremili z novimi eksponati. Izdelali smo veliko pregledno karto slovenskega ozemlja, iz katere je razvidna geografska razširjenost doslej znanih jam in njihovih pglavitnih tipov. Ker je vprašanje temeljitega popravila strehe in notranjih prostorov Zavoda še vedno odprto, muzejske zbirke še niso dostopne javnosti.

Terensko delo. Nadaljevali smo s podrobnim proučevanjem kraške pokrajine v ožjem in širšem okolišu Postojne ter deloma usmerjali delo na Trnovski gozd, okoliš Idrije, Hotedršice, Loške doline in Sežane. Pri tem smo često delali skupno s podružnico Jamskega društva v Postojni in z Upravo hidrometeorološke službe v Ljubljani. Ekskurzije so bile naslednje:

Od januarja do novembra 1953 skupno 24 ekskurzij v Predjamo, kjer smo prodrli v sistemu jam daleč v doslej še neraziskane prostore.

V marcu 10 dni podrobnega proučevanja periodičnega bruhalnika Fužine pri Stari vasi poleg Postojne, kjer smo opazovali nihanja ob črpanjih vode.

Aprila, maja in julija podrobna proučevanja novoodkritih brezen nad Staro vasjo pri Postojni.

21.—24. aprila, pregled kraških vodotokov in jam v okolišu Idrije in Koševnika.

16.—18. maja, proučevanje kraških voda in jam v okolišu Hotedršice in Novega sveta.

Od maja do novembra vrsta večdnevniških ekskurzij v Trnovski gozd zaradi proučevanja inverzije vegetacije in flore, menjave ledu v ledenih jamah in raziskovanja nekaterih jam.

29. junija, preiskava manjših spodmolov v okolišu Prestranka.

6.—12. julija, ogled nekaterih dolov in jam v okolišu Sežane.

9. avgusta, raziskovanje Vodne jame v Lozi pri Slavini.

11.—13. avgusta, raziskovanje nekaterih jam, zlasti Dolence pri Brestovici na Krasu, kjer smo opazovali nihanje vode po ponovnih črpanjih.

25. avgusta, delo v okolišu Prestranka.

27. avgusta, delo v okolišu Studenega pri Postojni.

Oktober in novembra več ekskurzij v okoliš Slavine in Prestranka zaradi podrobnega raziskovanja novonajdenih jam.

4.—7. novembra, ogledi kraških vodotokov in nekaterih jam v Loški dolini in na Babnem polju.

23.—24. novembra, ogled nekaterih jam v okolišu Rogaške Slatine.

14.—15. decembra, ogled nekaterih jam v okolišu Kostanjevice ob Krki.

V decembru več terenskih ogledov v okolišu Pivke jame pri Postojni.

Rezultati navedenega terenskega dela so naslednji: dosedanje preiskave podzemeljskega sistema pri Predjami so pokazale, da se tod pretakata razen Lokve še vsaj dva druga potoka, ki verjetno prihajata iz okoliša Belskega. Nadaljnje prodiranje smo začasno ustavili, ker trenutno ne razpolagamo z gumastimi čolni. Nad Staro vasjo pri Postojni je bilo med drugim najdeno nad 70 m globoko vodno brezno v Kobiljih grižah, kar kaže na to, da imamo v tej smeri opraviti z nekim stalnim vodnim pretakanjem. To potrjujejo tudi črpanja vode v bližnjih Fužinah pri Stari vasi, kamor doteka voda tudi v najdalgotrajnejši suši, dasi v majhnih količinah. V bližini končnega sifona Pivke smo našli ozko in globoko brezno, ki utegne voditi do podzemeljske Pivke. V Novem svetu in na Babnem polju smo se lotili prvega pionirskega dela, ker je to področje doslej še docela nepreiskano.

Interno znanstveno delo. Ugotovitve na terenu smo v Zavodu preverili in prineseni material pregledali in sortirali. Rezultate

smo vnesli v zapisnike ter izdelali potrebne skice in načrte. Materiala za kataster kraških objektov smo zbrali toliko, da smo z njim na tekočem. S postojnsko sekcijo Jamskega društva smo organizirali redne delovne sestanke, kjer smo obravnavali rezultate terenskega dela in nekatera strokovna teoretična vprašanja.

Arheološki ekipi pod vodstvom akademika dr. Brodarja smo pomagali pri najdbi Tomažkove jame v bližini Sežane. Znanstveni sodelavec dr. Valter Bohinec je nadaljeval z izpisovanjem kraške literature. Število kartotečnih listov se je zvišalo na 4800. V maju t.l. se je dr. Bohinec mudil z nekaterimi člani Jamskega društva v Avstriji, kjer je predaval o geografiji našega podzemlja. Jeseni je prevzel vodstvo tega društva in je osebno zelo udeležen pri pripravi za prvi speleološki kongres Jugoslavije v Postojni.

Delovni načrt za leto 1954

Organizacijsko delo. V mejah možnosti bomo popravili stavbo in notranje prostore ter zatem odprli zbirke javnosti. Organizirali bomo prvi speleološki kongres Jugoslavije in koordinirali delo ne le v Sloveniji, temveč v vsej državi z društvi in ustanovami, ki kakorkoli proučujejo kras. Stike s tujino bomo poglobili zlasti z zamenjavo literature.

Terensko delo. Nadaljevali bomo z raziskovanjem krasa v okolišu Slavine, Predjame, Pivške kotline ob robu Javornikov in med Planino in Postojno. Tu bomo skušali predvsem razvozlati problem vodotokov, zlasti Lokve in podzemeljske Pivke. Lotili se bomo podrobnejšega proučevanja Novega sveta in Babnega polja. Nadaljevali bomo s študijem v Trnovskem gozdu in skušali registrirati čim več jam, ki jih navajajo Italijani pod izkrivljenimi imeni. Delo na Tržaškem bomo skušali usmerjati tudi z večkratnim osebnim udejstvovanjem na tem področju.

Interno znanstveno delo. Lotili se bomo sistematične izdelave katastra kraških objektov. Muzejske zbirke bomo dopolnili s profili nekaterih jam, z izdelavo nekaterih kart, ki naj pokažejo hidrografske razmere na našem krasu, in z biološkim materialom. Rezultate terenskega dela bomo pripravili tako, da bodo godni za objave. Zavod bo izdal svoja prva tiskana poročila, česar doslej ni mogel storiti spričo priprav za prvi mednarodni speleološki kongres v Parizu in naš kongres v Postojni.

INSTITUT ZA GEOGRAFIJO

V okviru načrtnega geomorfološkega proučevanja Vzhodne Slovenije, zlasti panonskega obrobja, se je v letošnjem letu vršilo proučevanje razvoja površja v Prekmurju, Slovenskih goricah in na Pohorju. V prihodnjem letu se bo delo na teh področjih nadaljevalo. Tudi v Primorju so se vršila proučevanja na geomorfološkem področju, zlasti na Šavrinskem in v Vipavski dolini, kjer smo omogočili nadaljevanje proučevanj, ki so se pričela že v lanskem letu.

Tudi na področju glacialne geomorfologije smo v tem letu prišli do zanimivih novih rezultatov, zlasti v Julijskih Alpah, kjer smo nadaljevali z raziskovanjem sledov diluvialne poledenitve, predvsem v Posočju in v vzhodnem delu. Ugotoviti je bilo mogoče morenske nasipe würmske zaledenitve v južnih pobočjih in v vzhodni Spodnji Bohinjski gori od Ratitovca do gorske okolice Tolmina. Našli smo morenske nasipe tretje faze bohinjskega ledenika na bühlski štadij v okolici Bohinjske Bistrice in Jereke kakor tudi v obrobju Bovške kotline. Doseženi so zanimivi rezultati v proučevanju konglomerata v Bohinju in dognani krajevni pogoji njegovega nastanka. Vsi ti rezultati so že obdelani za objavo v Geografskem zborniku.

Kakor v prejšnjih letih, tako je inštitut tudi v tem letu nadaljeval merjenja in proučevanja Triglavskega ledenika in ledenika na Skuti, obenem pa pripravil za objavo v Geografskem zborniku širše poročilo o dosedanjih rezultatih teh opazovanj.

Vzporedno s proučevanjem erozije prsti po vsej Jugoslaviji smo pregledali, kateri kraji v Sloveniji zaslužijo proučitev tega pojava.

Tudi v letošnjem letu je nadaljeval inštitut opazovanja snežnih plazov. Rezultati o dosedanjem opazovanju teh so pripravljeni za tisk. Razprava bo obsegala tudi meteorološke proučitve zadnjih zim.

S področja gospodarske geografije se proučujejo nekdanje in sedanje oblike pašnega gospodarstva na Notranjskem in v severni Istri, a izsledki o planšarstvu v vzhodnih Savinjskih Alpah bodo kmalu tiskani.

S proučevanjem slovenskih mest in trgov, ki smo ga pričeli že v prejšnjih letih, smo nadaljevali tudi v letošnjem letu. V tisku je že izšla razprava o mestni geografiji Tržiča kakor tudi o urbanizaciji Kamnika.

V tem letu smo dali pobudo za proučevanje slovenskih izseljencev in začeli na tem področju s sistematičnim raziskovanjem posameznih področij oziroma vasi.

Od regionalnih proučitev so pravkar izšla v tisku dela o Brdih pri Gorici, Soči v Zahodnih Julijskih Alpah in za področje med Sotlo in spodnjo Savo. V pripravi pa je proučitev Pohorskega Podravja in Vipavske doline, ki se je tudi v tem letu nadaljevala, kakor tudi še nekaterih drugih slovenskih predelov.

Geografsko bibliografsko kartoteko smo izpopolnili s starejšimi deli in jo dopolnjevali z novejšo literaturo. Sestava te kartoteke, ki smo jo pričeli v letu 1951, se tako bliža koncu.

Delovni načrt za leto 1954

Naš delovni načrt pomeni na nekaterih področjih nadaljevanje dosedanjih raziskovalnih akcij, medtem ko v drugih pričnemo z delom na novo.

V območju geomorfologije bomo nadaljevali z raziskovanjem morfogeneze Slovenskega Primorja, to je v Vipavski dolini, na Krasu, v Posočju (kjer želimo osvetliti problem razvoja pliocenske Soče), na Snežniških planotah in v severni Istri. V geomorfološkem proučevanju imamo namen, delo koncentrirati zlasti na panonsko obrobje, predvsem na Prekmurje, na Slovenske gorice ter na pokrajino med zgornjim Sotelskim in Celjsko kotlino. Nadaljevali bomo s proučevanjem kvartarne glaciacije v naših Alpah in pleistocenskega razvoja na nezaledenelih področjih Slovenije, zlasti v kraških poljih. Posebno pozornost nameravamo posvetiti proučitvi morfogeneze v porečju Krke, bodisi ob spodnjem toku, zlasti v Novomeški kotlini, kakor tudi v Suhi krajini, posebno med Krko in Temenico, pa v območju Idrijskih planot in v Notranjskem podolju.

Kakor v zadnjih letih bomo tudi letos nadaljevali z opazovanjem Triglavskega ledenika in ledenika na Skuti. Prav tako bomo nadaljevali s proučevanjem snežnih plazov, o katerih smo že do sedaj dobili precej pregledno sliko. Pri tem opazovanju se bomo, kakor v zadnjih letih, v znatni meri naslonili na gozdarje, lovce in nekatere druge stalne vestne opazovalce. Zlasti želimo raztegniti opazovanja in proučevanja na snežišča

v naših Alpah, da doženemo njihovo poletno razprostranjenost in persistenco ter njihovo strukturo in odnošaj do eventualne trajne zaledenitve.

Veliko pozornost nameravamo posvetiti gospodarsko-geografskemu študijskemu področju. Proučevanje planin bo ostalo v osredju našega zanimanja, bodisi v celoti, posebej pa v notranjskem in primorskem območju. V načrtu imamo proučitev Kočevskega, tako novo kolonizacijo kakor agrarno problematiko. Začeto imamo proučevanje Halož s posebnim zanimanjem za problematiko viničarjev v starem in novem položaju. Veliko pozornost bi radi posvetili proučevanju problematike Trsta, razširjenju urbanizacije na okolico, gospodarskemu sožitju med Trstom in okolico, ribištvu ob Tržaškem zalivu in drobni ekonomski strukturi izbranih naselij v neposrednem zaledju našega morja.

Nadaljevati in dovršiti nameravamo že lani začeto študijo o razmerju med krajem dela in bivanja pri delavcih in nameščencih naše industrije in sploh urbanskih naselij, s ciljem, da o tem izdelamo in objavimo karte, ki obetajo biti zelo informativne, pomembne tudi za našo družbeno in upravno problematiko. Problemu gospodarskega sožitja med našimi mesti in okolico bi radi posvetili veliko pozornost, s študijem na konkretnih primerih. Oskrbo naših mest z živili bi radi osvetlili s konkretnimi študijami, kakor smo lani v sodelovanju z Geografskim inštitutom univerze začeli s proučevanjem oskrbe z mlekom za vodilna mesta LRS. Proučevanje gospodarsko-geografske strukture našega podeželja nameravamo nadaljevati na nekaterih izbranih področjih, kakor so Mirenska dolina, Kras v okolici Tomaja in Komna itd.

Posebno pozornost nameravamo koncentrirati na študij izseljenstva. Že letos smo začeli s poskusom, da doženemo slovenska področja najintenzivnejšega izseljevanja v preteklosti in njegovih vzrokov v dobi kapitalističnega gospodarstva. V delu imamo študijo o sezonskem izseljevanju v Prekmurju. Radi bi sodelovali v proučevanju naših sedanjih izseljencev in njihovih potomcev, toda za tako akcijo bi potrebovali pomoči in sodelovanja še mnogih drugih posameznikov, kolektivov in organizacij, ki bi jih bilo treba v ta namen združiti v delovno skupnost. S tem bi radi združili geografsko proučevanje zemlje in rojakov onstran naših sedanjih meja.

Zastavili smo si za cilj tudi proučevanje oskrbe Slovenije z vodo. Ker pa se zavedamo, da je to velika in težavna naloga, bi se radi tega dela lotili v sodelovanju z drugimi faktorji in

delovnimi kolektivi. V letošnjem letu bi radi to akcijo vsaj proučili in pripravili.

Kakor do sedaj, nameravamo tudi v bodoče večino naših delovnih programov realizirati v najtesnejšem sodelovanju z Geografskim inštitutom univerze ter njegovimi in drugimi strokovno geografskimi delovnimi močmi. Na tak način nameravamo izvesti proučitev Slovenije glede izkoriščanja zemlje, kar predstavlja del mednarodno zasnovane in organizirane delovne akcije v okviru Mednarodne geografske zveze.

Docela specifična je naša namera, izvesti terensko raziskovalno delo na planini Lipanci, da doženemo za razvoj kultivacije važne stvari.

ZAVOD ZA KARTOGRAFIJO

Delo v tem zavodu je bilo v letu 1953 v glavnem še vedno ustanovno. Opremljali smo se v glavnem s kartografskimi tehničnimi potrebščinami, aparati in instrumenti, ki so potrebni za uspešno izvedbo kartografskih del. Razen tega smo si nabavili nekaj potrebščin in instrumentov fotografske stroke, potrebnih za izvajanje kartografskega dela in za sistematično ustvarjanje geografskih pokrajinskih, naselbinskih in drugih slik ter ponazoritev razne vrste. Ker Inštitut za geografijo pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti in prav tako tudi Zavod za kartografijo nimata svoje lastne fotografske temnice in lastnega fotografskega laboratorija, smo se naslonili na že obstoječi, a v bistvu še skromni fotografski laboratorij v Geografskem inštitutu univerze, tako da v skupnem delu omogočimo izvrševanje kartografskih in fotografsko-geografskih nalog.

V izvrševanju kartografskih del samih smo imeli v l. 1953 težave v tem, ker še nimamo izvežbanih kartografskih delovnih moči. Šele proti koncu proračunskega leta smo dosegli ugoditev za sistemizacijo enega mesta kartografa, kar pa je seveda za trajno — vsekakor premalo. Toda na razpis se nam do konca leta 1953 ni nihče javil. Spričo tega smo morali izdelovati geografske karte, ki so bile potrebne kot osnovni, sestavni del geografskih razprav, izvršenih v Inštitutu za geografijo Slovenske akademije znanosti in umetnosti, na ta način, da smo najemali honorarne moči ali pa jih dajali v izvedbo kartografskim strokovnjakom izven našega zavoda.

Načrt dela za leto 1954

Predvsem bi radi, da bi v letu 1954 dopolnili opremo Kartografskega zavoda vsaj glede osnovnih potrebščin, aparatov in instrumentov, ki so nam potrebni, da preidemo iz pripravljalnega stadija v resnično, nepretrgano in neokrnjeno možnost kartografskega dela.

Drugo osnovno važno, kar nam je potrebno za dosego tega cilja, so kartografske delovne moči. Zato smo uvrstili v naš

proračunski zahtevek postavke, ki naj nam materialno omogočijo nabavo stvarnih tehničnih sredstev in pridobitev stalnih kartografskih sodelavcev.

Potreba po kartografski ponazoritvi v okviru geografskih razprav, ki jih je organiziral naš Inštitut za geografijo in ki jih je več že pripravljenih, je tako velika, da bomo mogli biti zadovoljni, ako bomo v tekočem letu 1954 zadostili tem zahtevam in izdelali vse karte, ki so bistveni tehnični in vsebinski del teh študij. Šele po tem bomo mogli preiti k izdelovanju posebnih, samostojnih kart, ki jih imamo za območje Slovenije v načrtu.

V sodelovanju z Inštitutom za geografijo Slovenske akademije znanosti in umetnosti in z Geografskim inštitutom univerze bomo v letu 1954 izvedli ustvaritev velike, sistematično pripravljene in zbrane kolekcije pokrajinskih, naselbinskih, gospodarskih, demogeografskih in drugih geografskih slik, skic, risb in kart, bodisi da jih bomo sami izdelali ali da jih bomo pridobili od drugih, kjer že obstajajo.

INŠTITUT ZA GEOLOGIJO

Geološko-paleontološka sekcija. Upravnik inštituta akademik Rakovec je nadaljeval s proučevanjem geneze Ljubljanskega polja in Barja ter njiju medsebojnega odnosa. Z novimi stratigrafskimi izsledki je bilo omogočeno rešiti glavne probleme in tako do še večje podrobnosti zasledovati paleogeografski razvoj obeh področij. Med drugim je bil pojasnjen nastanek številnih ojezeritev na Barju in ugotovljeno njih časovno zaporedje.

Številna podrobna raziskovanja v ljubljanskem prostoru, potrebna za zaključek navedenega dela, pri katerih sta sodelovala strokovni sodelavec C. Germovšek in univ. asistent A. Ramovš, so bila omogočena z znatno podporo MLO Ljubljane. Tako je moglo biti izdelanih več podrobnih geoloških kart in profilov ter pregledna tektonska karta vsega ljubljanskega prostora. Omeniti je še treba, da je rastlinske ostanke iz gline v viškem Brdu in iz kulturnih plasti na Barju prevzela v določevanje prof. dr. Elisa Hofmann z dunajske univerze. Nekaj razprav s tega področja bo objavljenih v Razpravah IV. razreda in drugih strokovnih revijah, monografska obdelava ljubljanskega prostora pa je predložena Mestnemu arhivu MLO Ljubljane za objavo v I. zvezku Zgodovine Ljubljane.

Nadalje je upravnik inštituta akad. Rakovec proučeval slonove ostanke, ki so jih odkrili v letu 1953, in sicer v aprilu pri gradbenih delih za hidrocentralo v Janževem vrhu pri Vuhredu in v juniju pri kopanju gline v opekarni v Bobovku pri Kranju. Nabavo potrebne literature, med tem nekaterih redkih in dragih del, sta omogočila s podporo MLO Maribor in MLO Kranj. Hkrati so bili obdelani še ostanki slona iz Kostanjevice, shranjeni v zbirki geološko-paleontološkega inštituta na univerzi, in molar, ki ga je poslal v obdelavo mariborski Pokrajinski muzej. Izvedla se je tudi primerjava bobovskega mamuta z neveljskim, razstavljenim v ljubljanskem Prirodoslovnem muzeju. Delo je že skoraj zaključeno in bo natisnjeno v Razpravah IV. razreda.

Prav tako bo v kratkem dovršena obdelava ostankov povodnega konja iz Pivške kotline in študija o širokočelnem losu z viškega Brda.

O novi najdbi mastodontovih ostankov na Slovenskem, katerih obdelava je že zaključena, bo upravnik inštituta razpravljajal v geološki reviji, ki jo izdaja Geološki zavod LRS v Ljubljani.

Podrobna raziskava fosilnega materiala iz Betalovega spodmola se nadaljuje. V ta namen se je nabavila že skoraj vsa važnejša literatura, primanjkuje pa še komparativni material. Geološki inštitut se je zato obrnil na dr. Theniusa z dunajske univerze, ki je prevzel v determinacijo nekaj slabo ohranjenih in zato težko določljivih kosti ter zob.

Strokovni sodelavec Cveto Germovšek je nadaljeval z geološkim kartiranjem specialke Novo mesto (sekcija 2). Med Novim mestom in Mokronogom je pregledal okoli 200 km² tako, da je že dovršil večji del terenskih del na terenu s te specialke. Geološko karto Novega mesta (sekcija 2) bo bržkone že prihodnje leto pripravil za tisk. Dognal je, da je večina klastičnih kamenin, katere so dosedanji raziskovalci prištevali triadnim velikotrniskim skladom, v resnici zgornjekredne starosti. V litološkem oziru so podobni gosauskim skladom. Na geološki karti v merilu 1 : 10.000 je izločil različne horizonte spodnje, srednje in zgornje triade ter spodnje in zgornje jure. Terensko delo je bilo izvršeno deloma s podporo Akademije, deloma s podporo Geološkega zavoda LRS.

Nadalje je geološko preiskal južnovzhodno obrobje Ljubljanskega barja in izdelal ustrezno geološko karto s komentarjem. Pokazalo se je, da je bila dosedanja omejitev posameznih stratigrafskih členov netočna in tektonska razlaga zgrešena.

Za tisk je pripravil naslednje razprave: Geološke razmere med Stično in Šentrupertom na prehodu posavskih gub v Dolenjski Kras ter Nekaj podatkov o mladopaleozojskih in mejnih mezozojskih skladih na listu Novo mesto (sekcija 3).

V juniju in novembru je bil pet tednov na Dunaju pri prof. dr. O. Kühnu, predstojniku Paleontološkega inštituta dunajske univerze. Pri njem je obdelal paleontološki material s področja hidrozoov, tabulatnih koral in apnenih alg. Določil je 20 vrst in podvrst, od katerih je 16 novih.

Slednjič je nadaljeval s proučevanjem mezozojskih koral.

Za Zavod za preiskavo materiala LRS v Ljubljani je izdelal dve geološki poročili z geološkima kartama ozemlja, po katerem bo tekla nova avtomobilska cesta Ljubljana—Zagreb.

Sodeloval je pri dvotedenskih geoloških preiskavah v Coni B (lapor za cement, okolica premogovnika Sečovlje).

Anton Ramovš, asistent geološko-paleontološkega inštituta na univerzi, je raziskoval belerofonske sklade v okolici Polhovega gradca, Samije in Žažarja ter nabral mnogo fosilnega materiala. Pri Žažarju je mogel dokazati edmondijsko cono, v Sloveniji doslej še neznan horizont, na več krajih preiskanege ozemlja pa je ugotovil richthofenijski horizont, ki je bil pri nas prav tako še neznan stratigrafski člen v belerofonskih skladih. Novoodkriti edmondijski horizont pri Žažarju je obdelal v razpravi *Edmondia permiana bisulcata* n. subsp. v zgornjepermjskih skladih pri Žažarju, ki bo objavljena v geološki reviji Geološkega zavoda LRS v Ljubljani.

Nadalje je raziskoval permske sklade pri Volaki v zgornji Poljanski dolini. Nabrali fosilni material je obdelal v juniju pri prof. dr. K. Metzu na graški univerzi. Določil je več novih vrst in podvrst in dognal nov horizont belerofonske stopnje.

Raziskoval je trogkofelske sklade v okolici Bleda in Bohinjske Bele in zbral obsežno paleontološko gradivo. Na več krajih je mogel ugotoviti tudi trbiško brečo.

Slednjič je proučeval kostne breče na otoku Ižu in še na nekaterih drugih otokih v bližini in nabral precej sesalskih kosti in zob.

Mineraloško-petrografska sekcija. Strokovni sodelavec Cveto Germovšek je nadaljeval s petrografskimi preiskavami triadnih prodornin na Štajerskem. S terenskimi preiskavami je že končal. Letos si je ogledal geološki položaj in nabral za mikroskopsko in kemično preiskavo vzorce prodornin in njihovih grohov z Rudnice, Bohora, Orlice, iz okolice Rogaške Slatine ter med Ponikvo in Vojnikom. Na Rudnici, Bohoru in Orlici se pojavljajo le bazične wengenske prodornine in njihovi grohi, v glavnem avgitovi porfiriti. Ponovno je dokazal, da so tako imenovani vojniški kristalasti skrilavci grohi wengenskih prodornin. Dokončal je petrografsko preiskavo tistih vzorcev, ki jih je nabral na Štajerskem v letu 1952.

Za tisk je pripravil obsežno poročilo o petrografskih preiskavah Pohorja v letu 1952.

Prazgodovinska sekcija. Akademik Srečko Brodar je izkopaval v Parski golobini v Parjah pri Pivki od 1. do 22. avgusta. Pri izkopavanju sta vodilno sodelovala Franc Osole, asistent Inštituta za prazgodovino človeka na univerzi, in ing. Mitja Brodar od arheološke sekcije Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Pomagali so še trije študenti in Silvo Modrijan,

kvalificirani delavec Zavoda za raziskovanje kraja Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Postojni. Akademik Brodar je izkopavanje dvakrat nadzoroval. Izkopavanje se je pričelo s ciljem, da se pridobi čim več paleontološkega gradiva. Skupno je bilo odkritih 555 kostnih fragmentov in zob pa tudi več celih kosti pleistocenskih sesalcev. Razen že prej znanih vrst je bila na novo ugotovljena jamska hijena in še nekatere druge vrste (predvsem cervidi), ki jih bo še treba določiti.

Že po prvem dnevu izkopavanja, ki je zavzelo desni del predjamskega prostora in je seglo 3 m globoko v jamo (skupno 45 m² do povprečne globine 2 m), je bila Parska golobina ugotovljena kot nova kraška paleolitska postaja. Skupno je bilo odkritih okrog 100 kamenih artefaktov, odbitkov in odcepkov. Največ kostnih fragmentov in tudi artefaktov je bilo odkritih v zgornji, pod humusom ležeči gruščasti rdeči ilovnati plasti. Redkejšo dvakratno naselitev pa izpričuje sledeča, precej debelo gruščasta plast, pomešana z rumenkasto-zelenkasto ozioroma rdečkasto ilovico (v spodnjem delu). Podlago tvori doslej še sterilna, intenzivno rdeča ilovica, pomešana s kosi prepereelih, od stropa odluščenih sigastih skorij in stalaktitov, ležeča na debeli stalagmitni skorji. Ta siga se razprostira še najmanj 4 metre pred jamskim vhodom in jasno dokazuje znatno razpadanje jamskega stropa v dobi zadnje poledenitve.

Nadalje je akademik Brodar proučil mamutove kosti iz glinokopa Bobovek pri Kranju glede sledov, ki naj bi pokazali morebitno navzočnost ledenodobnega človeka. V glavnem so bile kosti fragmentirane pri izkopu z bagrom, v manjši meri pa gre za stare prelome, ki pa ne zadostujejo za dokaz o navzočnosti človeka. Vendar nekatere okoliščnosti (lega, razprostranjenost kosti itd.) tudi te možnosti popolnoma ne izključujejo. Ugotovljena je bila tudi stratigrafija najdišča.

Zbral je gradivo za historično obravnavo kraškega paleolitika in ga uporabil v aprilu 1953 v predavanju Paleolitik na Krasu v okviru predavanj Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Za IV. mednarodni kongres INQUA (Association Internationale pour l'Étude du Quaternaire) v Rimu in Pizi l. 1953 je izdelal referat Donesek h kraškemu paleolitiku severozahodne Jugoslavije.

V članku Ledenodobni človek na ljubljanskih tleh, napisanem za I. zvezek Zgodovine Ljubljane, ki jo bo izdal Mestni arhiv MLO Ljubljane, je izvedel na osnovi dosedanjih ugotovitev poskus časovne in kulturne opredelitve vseh doslej znanih paleolitskih postaj slovenskega ozemlja.

Program dela za leto 1954

Geološko-paleontološka sekcija. Dokončna obdelava pleistocenske favne iz Betalovega spodmola. Proučevanje bobrovih ostankov iz mostiščarske dobe na Ljubljanskem Barju. Geološko kartiranje specialke Novo mesto (sekcija 1), južno od železniške proge Ljubljana—Novo mesto. Določevanje hidrozoov, koral in spongij. Geološki ogledi v zvezi s sestavkom o mezozoiku Slovenije. Razni inženirsko-geološki ogledi. Kartiranje permških skladov zahodno od Vrzenca. Kartiranje belerofonskih skladov na področju Ločnice, v zgornjem delu Poljanske doline in v okolici Cerknega.

Mineraloško-petrografska sekcija. Dokončna preiskava štajerskih mezozojskih prodornin. Dokončna preiskava magmatskih kamenin v severozahodnem delu Pohorja. Petrografska in kemična preiskava vzorcev, nabranih pri geoloških raziskovanjih Pohorja v letu 1952. Nadaljevanje petrografskega kartiranja Pohorja.

Prazgodovinska sekcija. Izkopavanje v Parski golobini v večjem obsegu. Raziskan bo še levi del predjamskega terena do istega nivoja, kot ga je doseglo letošnje raziskovanje desnega dela. Po možnosti bo segal izkop tudi več metrov v jamo. S sondo bodo pregledane tudi globlje plasti. — Raziskovanje in morebitno sondiranje v jamah pri Razdrtem, pri Podkraju in na Hrušici. — Enotedensko sondiranje v Srebotovem spodmolu pri Senožčah. — Dela po potrebi in v okviru dodeljenih sredstev. — Obdelovanje in proučevanje gradiva iz Betalovega spodmola, iz Županovega spodmola in iz Parske golobine.

INŠTITUT ZA BIOLOGIJO

I. Splošno stanje glede prostorov, osebja in opreme inštituta, o katerem je bilo poročano v začetku leta 1953 za leto 1952, se v letu 1953 ni bistveno spremenilo. Inštitut je imel poleg dveh delovnih sob pri Inštitutu za morsko biologijo v Rovinju in podzemskega laboratorija ter sobice v Postojni le eno eno-okensko sobo v dvoriščnem poslopju Akademije, enega asistenta in dva honorarna znanstvena sodelavca. Tudi v preteklem letu ni uspelo dobiti deviz za nabavo modernejših instrumentov iz inozemstva. Inštitut je s pičlimi denarnimi sredstvi lahko nabavil le nekaj literature in navadne, v tuzemstvu dosegljive opreme.

Ob koncu 1953 je inštitut končno le dobil v dvoriščnem poslopju Akademije sicer skromne, vendar za sedaj zadostne in za delo primerne prostore. Sedaj bo mogoča namestitvev nadaljnjih delovnih moči in pa uspešno delo že postavljenih.

II. Kljub različnim omejitvam in oviram je bilo delo inštituta na različnih področjih biologije uspešno opravljeno, četudi niso bile v letu 1953 dovršene razprave za »Razprave« razreda, kar pa bo v letu 1954 nadomeščeno.

Upravitelj inštituta akademik Hadži, ki aktivno deluje na Univerzi, mora večino časa uporabiti za delo v Zoološkem inštitutu univerze, v fakulteti in v številnih komisijah in odborih. V laboratoriju Biološkega inštituta v Inštitutu za morsko biologijo v Rovinju, ki je po zaslugi znanstvenega sodelavca Biološkega inštituta prof. M. Zeja izvrstno opremljen in urejen, je akademik Hadži delal spomladi in jeseni. Izvršena je bila analiza epifitske favne hidroidov na morskih cvetnicah (*Zostera* in *Posidonia*) v okolici Rovinja. Rezultati bodo objavljeni v novi periodični publikaciji rovinjskega zavoda. Razen tega je raziskoval na živih objektih folikulinide in dosegel ugodne rezultate, o katerih bo napisal razpravo; šlo je za izpopolnitev našega znanja o infuzorijih, o katerih je akademik Hadži napisal monografijo. Ob nadaljevanju študija na jadranskih hidroidih je akademik Hadži odkril nov tip atekatnih hidroidov brez lovk; razprava je v delu.

Raziskovanju kopenske domače favne sta bili posvečeni dve poletni ekskurziji: ena v dolino Drage pod Begunjščico; v glavnem je šlo za zoogeografske probleme opilionidov in psevdoskorpionidov. Druga ekskurzija se je vršila v dolino Tamar pod Jalovcem z enakim namenom. Zbrani bogati material je v obdelavi.

Poleg tega je upravnik inštituta nadaljeval svoje študije o nekaterih perečih, bolj teoretskih problemih, o katerih je bodisi referiral na kongresih, in sicer na XIV. internacionalnem zoološkem kongresu v Kopenhagenu (O problemu drobnosti v živalstvu in Predlog za izgraditev standardnega sistema živalstva), na I. jugoslovanskem kongresu biologov v Zagrebu (Izvajanje metazojev iz protozoev), ali pa v manjših publikacijah izven akademije.

Inštitutski asistent Janez Matjašič je proučeval sestav favne gozdnih tal okolice Kamnika in začel enako analizo tal v kraških jamah. Delo te vrste zahteva dalj časa. Za tem je proučeval notranjo anatomijo in ekologijo naše značilne in primitivne vrste opilionov: *Siro duricorius*. Z gojitvijo v laboratoriju je asistent Matjašič začel študirati vpliv jamskega okolja na organizacijo jamskih živali, predvsem kolepteroev (*Leptoderus sp.*). Literarni študij se nanaša na določitev sorodstvenih odnošajev jamskih z nadzemno živečimi sorodnimi vrstami živali. Po naročilu glavne redakcije »Bulletin scientifique« pripravlja bibliografijo jugoslovanske biologije po letu 1945 in sodeluje pri pripravi za prirodoslovni slovar, ki ga ima v načrtu Prirodoslovno društvo v Ljubljani.

Znanstveni sodelavec prof. dr. Albin Seliškar je z uspehom nadaljeval z gojitvijo več vrst jamskih živali v speleobiološkem laboratoriju v Postojnski jami. V ta namen je s podporo Akademije prinesel iz naše največje jame Vjetrnice v Hercegovini velike amfipodne rake, da jih goji. Razen tega dela eksperimente v jamskem laboratoriju. Delo te vrste, naporno in zamudno (stalna potovanja v Postojno in dolgo bivanje v jamskem laboratoriju), zahteva dolgotrajna opazovanja in dolgo trajajoče poskuse (»aklimatizacije«, pojavi sprememb ali novih znakov), zato še ni rezultatov za objavljanje. Vodstvo inštituta je nabavilo tako imenovano fleš pripravo za trenutno avtomatsko osvetlitev pri fotografiranju v jami, kar bo zelo koristno. Manjka pa še marsikaj glede opreme laboratorija, zlasti zanesljiv vodovod in pa poseben vod za električno razsvetljavo (rdeča luč).

Prof. Seliškar obljublja, da bo kmalu strnil v razpravo rezultate svojih številnih poskusov o refleksnih odgovorih jam-

skih živali. Uspel je v tem, da je našel ustrezno zmes kemično definiranih hranil za rejo občutljivih vrst jamskih živali, kar je osnovnega pomena za uspešno eksperimentalno delo.

Honorarni znanstveni sodelavec inštituta prof. dr. Miro Zei je, kakor že omenjeno, vložil mnogo truda in zelo lepo uredil obe delovni sobi našega laboratorija v poslopju Inštituta za morsko biologijo v Rovinju. Nadaljuje svojo že prej začeto analizo favne podmorskih trat cvetnic (zostere in posidonije), delo, ki zahteva dolgotrajne raziskave.

S podporo inštituta je docent dr. Ernest Mayer tudi v pretekli seziji izvršil obsežna in intenzivna raziskovanja flore Slovenije s posebnim ozirom na fitogeografijo. Prehobil in nabiral je botanični material iz sedmih krajev širom po Sloveniji. Posebno pozornost posveča tistim rodovom, ki na našem ozemlju niso bili dovolj in sodobno obdelani, tako da bodo lahko polagoma v raznih študijah, ki jih pripravlja, dokončno razjasnjeni. Nadaljeval je tudi z revizijo naše flore na terenu, preverjal zastarele ali dvomljive navedbe in študiral razširjenost raznih flornih elementov, predvsem mediteranskih in ilirsko-panonskih v območju naših Alp. Odkril je številna nova nahajališča, ki bodo omogočala izdelavo bolj popolnih in bolj zanesljivih modernih arealnih kart.

III. Delovni načrt za leto 1954

V letu 1954 ima inštitut v načrtu končno ureditev laboratorijev v novih prostorih, zlasti novega oddelka za hidrobiologijo. Novo bo adaptiran in urejen prostor v poslopju pri vhodu v Postojnsko jamo, ki ga dobi inštitut od Uprave kraških jam kot nadomestilo za sobico v malem poslopju nedaleč od vhoda v jamo. Priprave so že izvršene in kmalu bo adaptacija smotrno urejena. Tudi podzemski laboratorij terja modernizacijo, kakor je bilo že omenjeno.

Raziskovalno delo se bo nadaljevalo v vseh že začelih smereh, ki jih ni malo. Na novo se moramo lotiti v sporazumu s pristojnimi zdravstvenimi ustanovami problema gostiteljev in prenašalcev virusov vedno bolj razširjajoče se nalezljive bolezni meningo-encefalitisa, ki ogroža vse, ki imajo opravka v naših gozdovih ter je tudi za turizem postala nevarna. Inštitut je prevzel nalogo, da prouči klope in gozdne sesalce, ki predstavljajo rezervoar za viruse. Raziskana bo v prvi vrsti okolica Kamnika.

V načrtu je tudi, kolikor bo uspelo, dobiti sposobno delovno moč, ki bi se hitro specializirala za začetek raziskovalnega dela biologije naših sladkih voda, predvsem Blejskega in Bohinjskega jezera. Blejsko jezero je ogroženo zaradi procesa eutrofizacije, Bohinjsko pa zaradi izrabe v elektrotehniške namene.

Za »Razprave« IV. razreda je v pripravi vsaj pet razprav (tri zoološke in dve botanični).

ODBOR ZA UREJANJE FAVNE, FLORE IN GEJE SLOVENIJE

Tudi v preteklem letu ni bila ustanovljena organizacija zveznega merila (pri Akademijem svetu FLRJ v Beogradu) za floro in favno; le pripravljala dela so bila opravljena. Zato tudi Odbor ni mogel preiti od pripravljanih del na definitivno obliko dela.

Opravljeno je bilo mnogo koristnega dela. Predvsem je bila izdelana prva kartoteka za en red žuželk, in sicer za *pravokrilce* (*Orthoptera*) celotne Jugoslavije (okrog 300 kartonov z literaturo do konca leta 1953). Kartoteko je izdelal dunajski specialist dr. Max Beier.

Začeta je bila in na provizorne listke izpisujeta domačo favno metuljev tov. Cernelutti in Michieli. Docent dr. Mayer je že izdelal popolno kartoteko za floro cvetnic Slovenije. Akademik I. Rakovec je izdelal kartoteko fosilne favne Slovenije in jo izpopolnjuje. Akademik Hadži je začel sestavljati kartoteko Opilionov cele Jugoslavije ter izpisuje posamezne listke s podatki iz najnovejše literature.

INŠTITUT ZA MEDICINSKE VEDE

Interni oddelek

1. Humoralna zaščita endokarda desnega srca. V letih 1952 in 1953 so se na kliniki vršili poskusi na pacientih, ki dokazujejo specifične substance v venozni krvi (predvsem v venozni krvi jeter), zaradi katerih so obolenja endokarda v desnem srcu tako redka. Obdukcijski in klinični material zadnjih petih let nas je napotil na iskanje vzroka redkosti vnetnih obolenj desnega srca. Na to vprašanje v doslej objavljeni medicinski literaturi še ni najti odgovora, razen ugotovitve manjšega odstotka pozitivnih hemokultur v venozni krvi. Zaradi tega je bila postavljena delovna hipoteza, dokazati najprej biološko te aktivne substance, nato pa tudi biokemično. Potek poskusov: na nešteti primerih revmatičnih bolnikov smo s pomočjo srčnega katetra vršili odvzeme krvi iz jetrne vene ali desnega srca in jo nato neposredno injicirali v arterialni sistem revmatično obolele okončine. Z izboljšanjem objektivne in subjektivne simptomatike je bil podan indirektni dokaz za obstoj takih substanc, ki ščitijo endokard desnega srca. Za leto 1954 imamo v programu s sodelovanjem biokemičnega laboratorija oziroma Kemičnega inštituta Slovenske akademije znanosti in umetnosti kvalitativni in kvantitativni biokemični dokaz domnevnih substanc.

Ta problem proučujeta doc. dr. Volavšek in asistent dr. Var-gazon. Originalni problem je bil preliminarно predložen internacionalnemu sestanku kardiologov na Rabu in publiciran v internacionalnem arhivu za krvotok »Cardiologia« (1952, Vol. XXI/2).

2. Diagnostična in biokemična raziskovanja beljakovin krvnega seruma. Poleg klinično-kemičnih in flokulacijskih poskusov za določevanje kemijsko-serumskih beljakovinskih frakcij itd. je na kliniki uvedena od avgusta 1951 elektroforeza na filtrirnem papirju po Tiseliusu (publikacija: Zdravstveni vestnik št. 3—4/1952). Sedaj je v kritični obdelavi vse gradivo elektroforetično preiskanih serumov zadnjega leta, ki ima za cilj, da prikaže vrednost starejših flokulacijskih metod, pred-

vsem reakcije Takata Ara in Weltmannovega koagulacijskega traka, o katerih čitamo iz različnih šol različna mnenja (delo bo izšlo v Zdravstvenem vestniku). V načrtu imamo točno analizo Thymolove flokulacijske probe. Elektroforetično hočemo dokazati, katera frakcija je predvsem povečana pri tako izrazito visokih Thymolih (prognostična in klinična vrednost). Po možnosti bomo preiskali te serume tudi serološko glede na nosilce protiteles in določili njih titer. V načrtu je študij kretanja serumskih beljakovin glede na hemopoezo, posebno pri retikulocitnih krizah megaloblastnih anemij, pri močnih akutnih regeneracijah po akutnih krvavitvah, pomen beljakovinskega stanja sploh itd.

Kolikor bi dobili izotope, n. pr. jod₁₃₁, bi z elektroforezo in z njimi lahko raziskovali določujoče lastnosti vehikla posamezne frakcije, tudi določne beljakovinske interfrakcije, kajti frakcijska določitev beljakovin zanesljivo ni končana. S tem bi izpopolnili tudi samo tehniko oziroma detajlirali čitanje elektroforetičnega hromatograma. Raziskovalno delo humoralnih elementov krvi, to je predvsem krvnih beljakovin, je zaradi njihove fiziološke oziroma patološke pomembnosti izredno važno in obširno. Vsekakor bi zaradi tega potrebovali natančnejših modernih raziskovalnih pripomočkov, v prvi vrsti aparature za elektroforezo.

Ta problem proučujeta asistent dr. Mahkota in asistent ing. Dolar.

III. Študij megaloblastnih anemij. Megaloblastne anemije se v praktičnem delu navadno klasificirajo kot kriptogenetska perniciozna anemija, kljub temu da je mnogo znanih faktorjev sprožilec tovrstnih anemij. Zaradi tega smo pričeli s sistematično obdelavo naših primerov megaloblastnih anemij, in to s stališča etiologije in patogeneze z istočasnim opazovanjem retikulocitnih kriz pri posameznih etiološko različnih megaloblastnih anemijah. Pri obdelovanju megaloblastnih anemij na splošno so nekateri opazovali, da je včasih potrebna v terapiji le-teh le enkratna količina oziroma aplikacija vitamina B₁₂ in ne, kot se to do sedaj izvaja, terapija v smislu substitucije. Do sedaj je bilo na naši kliniki že nekaj primerov tako tretiranih, ki nam gornje mnenje potrjujejo. Zaradi tega domnevamo, da je pri nekaterih megaloblastozah potreben le neki ponoven dražljaj kostnega mozga, ki na to reagira z urejenim rojevanjem rdečih krvnih elementov. V prihodnjem letu nameravamo ta opažanja sistematično slediti.

Poleg tega imamo v načrtu za prihodnje leto preiskave krvi z ultrazvočnimi valovi ter raziskovanje eventualne tera-

pevske uporabe le-teh (s sodelovanjem fizikalnega inštituta Medicinske visoke šole).

Ta problem proučujeta asistent dr. Accetto in asistent Jožica Oblak (kot morfogolog).

Ortopedski oddelek

1. Sinovialni eksudati. V letu 1950 započeto delo s sinovialnimi eksudati se je nadaljevalo v letu 1953 na ta način, da so se klinična zapazovanja na za to izbranih primerih vodila naprej na Ortopedski kliniki Medicinske fakultete, medtem ko je biokemično plat raziskovanj prevzel Kemični inštitut Medicinske fakultete. Z namenom nadaljnjega proučevanja sinovialnih eksudatov je bila v tem letu na Kemičnem inštitutu izolirana hyaluronska kislina, ki je bila nato analizirana in v kateri se je določala: a) strukturna viskoznost, b) glukozamin in c) žveplo.

Vzporedno z zgoraj navedenim so se vršile analize sinovialnih tekočin, v katerih so se poleg prejšnjih določale vrednosti za: a) strukturno viskoznost, b) hyaluronsko kislino, c) kloride in d) proteine. Zadnji dve komponenti se določata istočasno tudi v serumu. Proučuje se možnost izdelave nove metode za določanje hyaluronske kisline v sinovialni tekočini.

Delo v zvezi s hyaluronsko kislino in metodiko njenega določanja vrši doc. ing. Dušan Stucin, analize izvaja ing. Maja Hudnik, kateri je v pomoč en laborant.

2. Konserviranje in uporaba kostnih homoio-transplantatov v sodobni kirurgiji. Delo s problemom konserviranja kostnega tkiva se je pričelo v letu 1952. V ta namen je bila potrebna najprej sinteza ustrežajočega kemičnega sredstva za konserviranje, ki ga v inozemstvu ni bilo mogoče nabaviti. Sledeč sugestiji F. C. Reynoldsa (1949) smo se odločili za kemični način konserviranja. Sintezo na soli etilmerkurijsalicilne kisline je izvedel doc. ing. Dušan Stucin na Kemičnem inštitutu Medicinske fakultete, proizvodnjo je nato prevzela firma »Lek«, Ljubljana. Sredstvo je danes razpoložljivo pod imenom »Mertiosal«.

Za konserviranje kostnega tkiva smo uporabljali 1% vodno raztopino omenjenega sredstva, ki smo jo s sistematskimi bakteriološkimi preiskavami preizkušali na njeno baktericidnost. Na osnovi teh poizkusov je bila nato izdelana standardna metoda konserviranja kostnih avto- in homoio-transplantatov, ki jo imamo sedaj v uporabi drugo leto.

Ker so potrebe po kostnem materialu v plastični kirurgiji kosti in sklepov velike in tega materiala stalno primanjkuje, smo se odločili uporabljati material od svežih mrličev (post-travmatski letalni primeri). V literaturi najdemo opisane posamezne primere take uporabe, manjka pa doslej širših izkušenj na tem področju.

V enem letu je bilo izvršenih 89 homoio-transplantacij v mertiolatu konservirane kosti, od katerih je doslej 69 klinično in rentgenološko observiranih preko pol leta. Študija o teh primerih obenem z objavo metode konserviranja je v tisku.

Sodelavci: doc. ing. Dušan Stucin in ing. I. Belič.

Serijske bakteriološke preiskave: prof. dr. M. Valentinčič.

Tehnično vodstvo bone-banka, kartoteka dajalcev, registracija kliničnih in rentgenskih kontrol: M. Klemenc.

3. Sledovi kongenitalnih deformacij na okostjih praslovanskega grobišča v Kranju. V zvezi z vprašanjem pogostnosti nekaterih kongenitalnih deformacij, ki jih klinično opazujemo skozi desetletja na področju Slovenije, smo ob odkopavanju praslovanskega grobišča v Kranju julija 1953 naleteli na nekaj okostij, ki bi nam utegnili služiti za nadaljnji študij nastanka teh deformitet. V ta namen smo odbrali ostanke skeletov št. 279, 283, 284, 286 in 302, kjer so deloma ohranjeni kolčni sklepi, medenica in lumbosakralni predel hrbtenice. Rekonstrukcija omenjenih delov skeletov, ki jo imamo v programu, bo pokazala, koliko bo ta, žal, močno okvarjeni material uporabljen za navedene namene.

Proučevanje problematike, ki je nakazana v omenjenih treh točkah, se nadaljuje in predstavlja obenem program dela v letu 1954.

INŠTITUT ZA ZGODOVINO

Sekcija za občo in narodno zgodovino

Glavno kolektivno delo sekcije je bil slej ko prej *Leksikon gospodarske in socialne zgodovine Slovencev*. Ožji organizacijsko-vodilni odbor, izbran že leta 1952 (dr. Blaznik, dr. Grafenauer, dr. Vilfan, dr. Žontar) je z delom nadaljeval in se lotil potrebnih priprav, ki naj realizirajo v okviru leksikona najprej obdelavo agrarne skupine. V ta namen se je pristopilo konkretni izdelavi osnutkov nekaterih gesel, tako najprej Kmetška naselja in Poljska razdelitev (dr. P. Blaznik, dr. J. Žontar) in Poljedelski delavci (dr. S. Vilfan). Izdelki so se na širših sestankih prediskutirali z namenom doseči pravilno merilo za vsebinsko in tehnično obdelavo posameznih oddelkov agrarne skupine. Nekatere v letu 1953 na sestankih še ne obravnavane obdelave gesel te skupine so bile tekom leta v delu.

Dr. Žontar je v zvezi z delom okrog leksikona nadaljeval z raziskavami o zgodovini komerčnega konsesa na Kranjskem, Akademiji pa izročil rokopis o zgodovini svilarstva na Slovenskem. Za namene leksikona je bila v delu obdelava Valvasorja (prof. B. Teply), v pripravah je pa pregled zakonodajnih virov.

Srednjeveški urbarji za Slovenijo. V pozni jeseni je šel v tisk drugi del Urbarjev Slovenskega Primorja, ki bo dotiskan v prvi polovici leta 1954. V zvezi s to edicijo je akad. M. Kos, zaradi proučitve še nekaterih tekstov, delal v arhivih na Dunaju in v Gradcu. V pripravah je edicija starejših urbarjev za freisinško gospostvo Loka na Gorenjskem in za freisinško gospostvo na Dolenjskem. V ta namen je delal v arhivih v Münchenu znanstveni sodelavec prof. dr. P. Blaznik. Kolacioniral je starejše edicije tekstov, kar se je izkazalo kot zelo koristno, in zbral doslej neobjavljeno novo arhivalno gradivo iz 14., 15. in 16. stoletja za Loko in Dolenjsko. V nadaljnji pripravi je edicija starejših urbarjev za Bled in Bohinj (akademik M. Kos). V zvezi s pripravami za edicijo freisinških urbarjev za Loko in Dolenjsko sta razpravi dr. P. Blaznika, objavljeni v Razpravah 1. razreda Akademije: Kolonizacija in kmetско podložništvo na Sorškem polju in Zemljiška gospostva na besniškem

ozemlju, dočim je razprava o freisinškem gospodstvu na Dolenjskem, Akademiji že predložena, še v rokopisu.

Za *Historično-topografski leksikon Slovenije* je bil preverjen in urejen del že zbranega gradiva zlasti za Primorje, novo gradivo pa je bilo nabrano v arhivih na Dunaju in v Gradcu (akad. M. Kos).

Lepo je napredovalo delo pri *slikovni kartoteki gradov na Slovenskem*, ki je pod vodstvom dr. J. Mala. Zbirka je dosegla po številu 324 fotografskih posnetkov.

Dr. Sergij Vilfan, upravnik Mestnega arhiva v Ljubljani, je s podporo sekcije proučeval arhive, zgodovinske spomenike in zgodovinsko izročilo na terenu v slovenskem delu Istre (izven cone B). Cilj tega proučevanja je študija o preteklosti tega dela slovenske zemlje, zlasti od 16. stoletja dalje, delo, ki bo prav prišlo tudi za namene Leksikona gospodarske in socialne zgodovine Slovencev.

V *knjižnici* je bil katalogiziran pretežni del knjižnice Kmetijske družbe, katalogizirana je zbirka zemljevidov in katalogiziran je tekoči dotok. Za kartoteko inozemskih zgodovinskih del v znanstvenih bibliotekah Slovenije je bilo pregledanih 5000 signaturnih števil v Narodni in univerzitetni knjižnici, za »primorsko« kartoteko pa Naučna biblioteka na Reki (dr. M. Pivec-Stelè).

Nadaljevalo se je delo na retrospektivni slovenski zgodovinski bibliografiji z izpisovanjem literature; izpisane jo je bilo na nekaj nad 4000 listih. Započeta je zbirka *mikrofilmskih posnetkov* iz arhivov v zamejstvu (München, Dunaj, Gradec).

Kot v prejšnjih letih so tudi v letu 1953 sodelavci sekcije intenzivno sodelovali pri raznih ustanovah, akcijah in glasilih, ki jim je smer napredek zgodovinske znanosti. Marsikatera razprava je izšla kot preddelo večjega dela, ki je v pripravi za Akademijo. Tako je bilo zlasti živahno in uspešno sodelovanje pri Zgodovinskem društvu in njegovem glasilu *Zgodovinskem časopisu*, pri zborovanju slovenskih zgodovinarjev v Ptuj, pri Kroniki, pri vprašanjih o problemih naših arhivov, pri Zgodovini narodov Jugoslavije, pri zgodovini Ljubljane, ki jo pripravlja Mestni ljudski odbor v Ljubljani in pri Enciklopediji Jugoslavije.

Tudi za leto 1954 so v načrtu nadaljevanja ter pospešena dejavnost na področju znanstvenih in strokovnih prizadevanj, ki so bila vsebina dela že v letu 1953.

Terenska raziskovanje:

Raziskovanje v Goriških Brdih je odprlo nekaj novih, doslej še ne do kraja razrešenih vprašanj primorske srednjeveške arhitekture, v kateri se posebno odraža skupina Sv. Križ nad Kojskim-Nozno. Inventar slovenske srednjeveške plastike je to raziskovanje obogatilo s šestimi novoodkritimi reliefi iz časa okoli let 1520—30, ki so zdaj shranjeni v Kožbani, izvirajo pa menda iz cerkve na Gluhem Vrhovlju. Za umetnostni krog Goriških Brd so zelo važni, ker so produkt iste delavnice kot štiri plastike na Golem Brdu pri Mirniku, obenem pa osvetljujejo tudi nekatere momente v razvoju poznogotske plastike na Kranjskem (v zvezi z »Mojstrom škofa Rauberja«).

V Beneški Sloveniji smo našli doslej v naši umetnostno-zgodovinski evidenci neznan napis stavbarja Andreja iz Loke iz leta 1477, in sicer v Rakjuzu (Racchiuso), poznogotske freske iz Svin pri Kobaridu pa so našle svojega dvojnika v freskah v Ramandolu.

Raziskovanje slovenske srednjeveške arhitekturne plastike je dalo najlepši rezultat v razširitvi opusa ptujske arhitekturne oziroma kamnoseške delavnice 15. stoletja, ki je zrasla iz parlerjanske tradicije in smo jo doslej poznali le v okrasju dominikanskega križnega hodnika in krstne kapele proštije cerkve v Ptuj. Zdaj pa se je pokazalo, da je segalo njeno področje tudi v Haloze in v Slovenske Gorice in odmevalo še sredi 15. stoletja pri zidavi cerkve sv. Barbare pri Slovenskih Konjicah. Ta raziskovanja se bodo še nadaljevala. Prvi izsledki o tem problemu so bili objavljeni v »Ptujskem zborniku 1953« (dr. E. Cevc: Parlerjanske maske v Ptuj in okolici).

Zelo važna je bila tudi ugotovitev, da hrani Slovenska Bistrica (privatna last) sicer zelo poškodovan, toda ikonografsko in stilno zgovoren kip Sočutne iz srede 14. stoletja, ki je drugi svoje vrste na naših tleh.

Topografsko smo pregledali kraje slovenskega dela Cone B STO, pri čemer smo pazili predvsem na spomenike kraškega primitivnega kamnoseštva. Posebne pozornosti je vreden pokončni kamen s primitivno vklesanimi reliefi, ki stoji pri Krkavcah in čaka še na podrobnejšo opredelitev.

Plodni so bili stiki z našimi podeželskimi muzeji, posebno še z muzejem v Kopru. V prvi vrsti pa moramo na tem mestu omeniti stike z Jadranskim inštitutom in s Konservatorskim zavodom na Reki pri komparativnem študiju istrskega srednjeveškega spomeniškega gradiva. V tej zvezi smo letos pregle-

dali okolico Reke, posebno novoodkrite freske v Lovranu. To odkritje odpira z istočasnimi odkritji v Hrastovlju jasnejše poglede na nastanek in značaj istrske freskantske skupine, ki se opira na slikarije prezbiterija župne cerkve v Pazinu in katere glavni predstavnik je slikar Vincenc iz Kastva.

Nadaljevali smo z revizijo srednjeveških fresk v zvezi z izdajo njih izčrpnega kataloga.

Ob robu našega delovnega programa se je ob oljnatih, Bergantovemu krogu pripisanih slikah iz Žalca ponovno odprlo tudi vprašanje štajerskega baročnega slikarja Gesorja in s tem v zvezi problem mojstra fresk v Petrovčah in v Galiciji pri Celju itd.

Kabinetno delo:

Končan je tekstnokritičen prepis Dolničarjevega rokopisa »Historia cathedralis ecclesiae Labacensis« in pripravljen za izdajo.

Začeli smo z ekscerpiranjem in prepisovanjem še drugih starejših virov za slovensko umetnostno zgodovino.

Nadaljevali smo z zbiranjem gradiva za strokovno terminologijo.

Za topografsko kartoteko so bile ekscerpirane najvažnejše slovenske umetnostne in umetnostnozgodovinske periodične publikacije (Zbornik za umetnostno zgodovino, Umetnost, Izvestja Društva za krščansko umetnost, Ljubitelj krščanske umetnosti, večina letnikov Doma in sveta itd.). Za strokovne revije so bili sestavljeni tudi alfabetski registri.

Stalna fototeka slovenskih umetnostnih spomenikov se je izpopolnjevala po razpoložljivih sredstvih.

Od zvez s tujino so bili plodni predvsem stiki z Umetnostnozgodovinskim inštitutom Zveznega spomeniškega urada na Dunaju in z muzejem v Boznu.

Načelnik sekcije akademik prof. dr. Francè Stelè je dne 12. novembra 1953 predaval v dvorani Slovenske akademije znanosti in umetnosti o novih umetnostnozgodovinskih odkritjih na Slovenskem po letu 1945.

Sekcija je sodelovala tudi pri delu za Leksikon likovnih umjetnosti, ki ga bo izdal Leksikografski zavod FLRJ.

Delovni načrt za leto 1954

Terensko delo se bo nadaljevalo z lanskim programom, predvsem z revizijo slovenskega srednjeveškega slikarstva in kiparstva ter s topografskimi terenskimi raziskavami.

Nadaljevali bomo s pripravami za izdajo virov za slovensko umetnostno zgodovino. V ta namen bomo še razširili delo pri ekscerpiranju in prepisovanju rokopisnih virov.

Nadaljevali bomo z ekscerpiranjem za strokovno terminologijo in bibliografijo ter topografijo.

V načrtu je izdaja Dolničarjevega rokopisa »*Historia cathedralis ecclesiae Labacensis*« in kataloga slovenske srednjeveške plastike.

Kakor doslej bomo sodelovali tudi pri Leksikonu likovnih umjetnosti.

Sekcija za arheologijo

Sekcija za arheologijo je v letu 1953 raziskovala na terenu, obravnavala pa tudi čisto znanstvena vprašanja, ki so jih reševali člani sekcije oziroma tisti, ki jim je sekcija poverila posamezna dela.

Terenska dela:

Paleolitska raziskovanja v Betalovem spodmolu pri Postojni je vodil akademik dr. Srečko Brodar, sodelovali pa so ing. Mitja Brodar, asistent Franc Osole in slušatelji univerze. Namen izkopavanja je bil, odkriti še nepreiskani del jame, da bi dobili podatke o genezi jame. Pri izkopavanjih se je našlo večje število ostankov pleistocenske favne pa tudi nekaj kamenitih artefaktov.

V Parski golobini pri Pivki so odkrili novo paleolitsko postajo z okoli sto artefakti, poleg večjega števila ostankov pleistocenske favne. Rezultate izkopavanja, katerega stroške je kril Geološki inštitut Akademije, bo podal akademik dr. Brodar.

Nekolikokrat je bil pregledan glinokop Bobovek pri Kranju, kjer so našli delavci mamutove kosti.

Prazgodovinska izkopavanja na Ljubljanskem barju, pri Blatni Brezovici blizu Vrhnike, je vodil dr. Josip Korošec. Po enomesečnem izkopavanju je bil odkrit del kolišča z večjim številom kulturnih ostalin. Poleg zanimivih stratigrafskih momentov je bil ugotovljen tudi način postavljanja kolišč, ki v popolnoma novi luči kaže celotni koliščarski problem. Kulturne ostaline niso enake starejšim najdbam z Iga; časovno so nekoliko mlajše; vendar pa bo moči podati končno sodbo šele, ko bodo končana preparatorska dela. Med vsemi predmeti so najbolj zanimivi leseni ostanki, kot lesene jagode in posode, vesla in leseno kopje.

Pri rekognosciranju je bilo ugotovljeno novo kolišče pri Preserju ob Šivčevem grabnu; kolišča so odkrili delavci pri

kopanju novega jarka. Žal na tem mestu ni bilo mogoče sondirati.

V enomesečnem sondiranju na barju v okolici Iga jeseni leta 1953 so odkrili dve kolišči, od katerih je zlasti eno zelo zanimivo. Keramika enega je podobna že znani ižanski keramiki. Sondiranja je, ob sodelovanju članov Arheološkega seminarja, vodil tov. Jesse pod nadzorstvom prof. dr. Korošca. Ekipa je v tem času napravila 36 večjih in manjših sond.

Narodni muzej je, z denarno podporo Sekcije za arheologijo, pod vodstvom dr. Kastelica nadaljeval raziskovanje ilirskega tumula v Stični. Med izkopavanji, ki so trajala en mesec, so prekopali severovzhodni kvadrant. Ob tej priliki so ugotovili genezo tumula in našli večje število pokopov. Najdbe v grobovih so dokaj skromne, vendar pa mestoma zelo dragocene.

Leta 1953 so bila najpomembnejša raziskovanja v Šempetru ob Savinji, ki so se sicer začela že leta 1952, ko so odkrili nekaj grobnih edikul z bogatimi reliefi in dragocenimi arhitektonskimi deli. Vodstvo izkopavanj je tudi v letu 1953 imel profesor dr. Josip Klemenc; sodeloval pa je Arheološki seminar univerze in Mestni muzej v Celju s svojim predstavnikom tov. Alojzijem Bolto. Cilj izkopavanj je bil, preiskati še neprekopani del zemljišča, vzhodno od prekopanega. Kot kažejo profili, bo potrebno prekopati tudi cesto, pod katero leže še številni objekti.

Pri izkopavanjih so odkrili več marmornih blokov raznih gradbenih objektov. Med vsemi so najbolj zanimivi: del novega baldahina, več profiliranih plošč in steber, ki je nosil baldahin. Naleteli pa so tudi na temeljne zidove ograje, ki je verjetno obdajala grobne edikule. Delno je bilo preiskano tudi zemljišče južno od prekopanega in so tu odkrili nekaj novih gradbenih ostankov.

Zaščitna dela niso napredovala, kljub želji, da se utrdijo temelji prve grobne kapelice; pomanjkanje cementa, ki ga ni bilo mogoče dobiti, je onemogočilo vsako nadaljnje zaščitno delo.

Na vrtu ob župnijski cerkvi sv. Petra v Ljubljani je sekcija spomladi izvršila poizkusni kop ob cerkvi in je bil pri tem odkrit en staroslovanski grob köttlaške kulturne skupine; nadaljnje delo pa je bilo zaradi tehničnih vzrokov prekinjeno.

Notranje znanstveno delo:

V letu 1953 je sekcija nadaljevala z izdelavo arheološke karte Slovenije; pokazale pa so se nekatere tehnične ovire zaradi nabave potrebne literature, ki je v Ljubljani ni. Isto-

časno smo nadaljevali z evidentiranjem posameznih arheoloških spomenikov, ki do sedaj še niso bili objavljeni. Nadaljevali smo tudi s kartoteko evidence izkopanih predmetov, prvenstveno s kolišča na Igu. Tudi letos je pričela sekcija z izdelavo kataloga koliščarskega materiala, izkopanega na Igu.

Pelodne analize zemeljskih sedimentov in ugotavljanje raznih vrst lesa barjanskega kolišča Blatne Brezovice je izvršil prof. Alojzij Šercelj.

V laboratoriju so bili preparirani in restavrirani arheološki predmeti iz Dobove in Ljubljane; trenutno pa so v prepariranju predmeti, izkopani na Blatni Brezovici in Igu.

Antropološki laboratorij sekcije je končal z merjenji osteološkega gradiva staroslovanske nekropole v Dobrači pri Kragujevcu; prav tako je končal s primerjalnim študijem gradiva ptujske in blejske nekropole. Medtem ko so stomatološke preiskave končane, se anatomske-patološke še nadaljujejo.

V letu 1953 sta izšla dva zvezka Arheološkega vestnika (III/2 in IV/1), IV/2 pa je v tisku. V tisku je tudi zbornik Razprav in delo dr. Franceta Stareta: Ilirske najdbe železne dobe iz Ljubljane. V tisk je oddana številka V/1 Arheološkega vestnika in razprava dr. Stareta: Ilirsko grobišče pri Dobovi.

Biblioteka sekcije ima 817 inventarnih števil z 2313 zvezki. Fototeka ima 1564 negativov s pripadajočimi pozitivni.

Zbirka klišejev obsega 1408 inventarnih števil.

V zbirki planov, zemljevidov itd. je: 368 zemljevidov oziroma specialk Slovenije raznega merila; 113 ozalitnih kopij specialk Slovenije; 103 plani raznih arheoloških najdišč.

Leta 1953 smo nabavili razno tehnično-terensko in laboratorijsko opremo (vodno črpalko, gumijaste škornje, malo orodje za izkopavanja itd.); ob selitvi v nove laboratorijske prostore smo nabavili laboratorijsko opremo za pelodne analize, vrtni stroj za čiščenje kovinskih predmetov in ostali drobni inventar, ki je potreben pri konservaciji ali preparaciji arheoloških predmetov.

V mesecu novembru se je v nove prostore selil upravnik sekcije in laboratorij; pisarna oziroma biblioteka sekcije je do nadaljnjega še v starih prostorih.

Načrt dela za leto 1954

Po dogovoru bodo člani sekcije v letu 1954 vodili sledeča terenska raziskovanja:

1. dr. Josip Klemenc bo nadaljeval z izkopavanji na antičnem grobišču v Šempetru ob Savinji;

2. dr. Srečko Brodar namerava izkopavati v Parski golobini pri Pivki, v Županovem spodmolu pri Hruševju, sondirati pa v Bobovku pri Kranju, v dolini Soče in v dolini Krke;

3. dr. Josip Kastelic bo izkopaval ilirsko gomilo pri Stični in naselbino istega obdobja v bližini gomile;

4. dr. Josip Korošec bo nadaljeval izkopavanja na Ljubljanskem barju, v mestu Ljubljani in najbrž tudi v okolici Ptuja;

5. v okviru sekcije bo izkopaval ilirsko naselbino nad Žrečami in neolitsko naselbino na Zbelovski gori tov. Stanislav Pahič;

6. dr. France Stare bo izkopaval v Ljubljani (ugotovitev mesta ilirske naselbine v Ljubljani); v Dobovi in Mokronogu bo pa izkopaval na predzgodovinskih grobiščih;

7. v okviru sekcije bodo posamezni člani vršili topografska raziskovanja v raznih delih Slovenije.

Glede notranjega oziroma znanstvenega dela namerava sekcija v letu 1954 nadaljevati z:

1. izdelavo arheološke karte Slovenije;

2. inventariziranjem izkopanega gradiva raznih najdišč oziroma muzejev;

3. risanjem barjanskega koliščarskega gradiva;

4. izdelovanjem raznih profilov in planov izkopavanj;

5. prepariranjem novoodkritih arheoloških predmetov;

6. kontrolnimi merjenji osteološkega gradiva raznih nekropol;

7. pelodnimi analizami zemeljskih sedimentov arheoloških najdišč.

INŠTITUT ZA SLOVENSKI JEZIK

V okviru danih kreditnih možnosti proračuna za leto 1953 so se naloge inštituta (gl. Letopis SAZU III, 41 sl.) izpolnjevale takole:

1. Delo za *slovar slovenskega knjižnega jezika* je skoraj popolnoma počivalo, ker ni bilo pravega vodje zanj. Le nekaj redkih ekscerptorjev je še zbiralo gradivo oziroma končevalo ekscerpiranje iz revij. Z dnem 15. decembra 1953 pa je bil imenovan za urednika tega slovarja znanstveni sodelavec Božo Vodušek, ki je do konca leta komaj pregledal tehnično plat dosedanjega dela in zato še ne more dati poročila.

2. *Historični slovar*. V letu 1953 je nadaljevala ekscerpiranje Kreljeve Hifhne poftille honorarna sodelavka inštituta dipl. phil. Zlata Zajec, ki zbira obenem tudi gradivo za slovenistično bibliografijo (gl. točko 10). Primerjalno ekscerpiranje rokopisnih prepisov Kastelčevega slovarja je tudi v letu 1953 nadaljevala asistentka inštituta Joža Pograjc, ki pa zaradi naraslega administrativnega dela za inštitut in daljše bolezni ni mogla opravljati tega dela v toliki meri kot doslej. Do sedaj obsega ekscerpiranje Kastelca okoli 28.000 listkov s pripisano eventualno razliko iz drugega rokopisnega slovarja.

3. Gradivo za *etimološki slovar slovenskega jezika* je honorarni znanstveni sodelavec dr. France Bezljaj iz praktičnih razlogov dela združil letos s toponomastičnim gradivom. Skupna kartoteka šteje okoli 60.000 listkov. Zbiralec sam pa je v letu 1953 večji del delovnega časa posvetil dovrstitvi svoje študije »Slovenska vodna imena«, ki jo sedaj prireja za tisk, hkrati pa je za etimološki in toponomastični slovar ekscerpiral za svojega dvomesečnega študijskega bivanja na Dunaju in pozneje doma vso novo literaturo in strokovna periodika, ki prihajajo v Ljubljano.

4. *Onomastični slovar*. Delo zanj še nadalje vodi dr. Suyer, stalno pa mu pomaga dr. Bartol. V letu 1953 se je opravilo sledeče delo:

Obdelani so fascikli 169—184 rektificiranih dominikalnih aktov za gorenjsko okrožje; iz teh so sodelavci izpisali pri-

bližno 30.000 kartotečnih lističev. Do sedaj je pregledanih in izpisanih 184 fasciklov (dr. Bartol).

V letu 1953 so sodelavci pregledali in izčrpali nadalje naslednje urbarje:

Sestavili so pregled imen in kartoteko po tolminskem urbarju iz leta 1377 in po urbarju za Sevnico 1448. Na isti način so obdelali tudi gornjegrajski urbar za leto 1426 (po Orožnu). Pregledani so tudi urbarji Meščanskega špitala ljubljanskega za leta 1659, 1707, 1725 (iz Mestnega arhiva); imenska kartoteka pa je združena z imensko kartoteko Meščanskega špitala ljubljanskega, sestavljeno na podlagi rektificiranih dominikalnih aktov. Obdelana sta tudi urbarja Kapelj za leti 1494 in 1582 (zadnji le delno).

Sodelavci so uredili nadalje kartotečne lističe, izpisane na podlagi krstnih in poročnih knjig ljubljanske stolne župnije (krstne iz let 1595—1643, poročne iz let 1605—1659). Konec oktobra se je začelo zopet z izpisovanjem kartotečnih lističev za okraje, o katerih manjka material ljudskega štetja 1931, na podlagi gradiva ljudskega štetja z dne 15. marca 1948. Tako je izpisanih v letu 1953 za bivši srez Maribor levi breg 10.862 lističev.

Ker se nekdanji srezi ne ujemajo s sedanjimi okraji, je bilo potrebno material pregledati in pripraviti, da se prepreči dvakratno izpisovanje podatkov za isti kraj. Zadevno gradivo je bilo pripravljeno za bivše sreze Maribor levi breg, Konjice, Gornji grad in mesto Ptuj ter za Primorsko (okraj Postojna, Idrija, Gorica, Ilirska Bistrica, Sežana in Tolmin). V teh okrajih je približno 220.000 prebivalcev, katerih imena še niso obdelana. Za izpisovanje zadevnih kartotečnih lističev in za prenašanje podatkov s strojem na liste imenske kartoteke bo najbrž potrebno še ca. 200.000 din kredita. S tem bo sestavljena osnovna kartoteka vseh priimkov na slovenskem ozemlju v FLRJ (brez Koroške in Italije oziroma Trsta).

V imensko kartoteko so preneseni v letu 1953 podatki iz kartotečnih lističev za sledeče sreze: Ljubljana okolica, črke R—S, Novo mesto R—Š, Radovljica R—Š, Kočevje L—P in T—Ž, Maribor mesto A—F.

5. *Lingvistični atlas Slovenije*. — Zbiranje gradiva se je v letu 1953 nadaljevalo v istem tempu kot doslej. Eksplorator dr. Tine Logar je to pot posvetil pogloblitno zanimanje srednji Savinjski dolini, področju južno od Pohorja, centralni Štajerski in predelom ob srednji Sotli. Na tem terenu je zapisal 11 govorov (Gomilsko, Kaseze; Vitanje, Vojnik; Žiče, Poljčane; Št. Jurij, Šmarje, Planina nad Sevnico, Pilštanj, Bistrica ob

Sotli). Da ne bi izgubil orientacije in pregleda, dalje zaradi eventualne izpremembe eksploracijske točke itd. je povsod upošteval tudi bližnjo okolico omenjenih krajev in določil njihov glasovni sistem. Pri zapisovanju ob Sotli je zato hočeš nočeš vsaj bežno prestopil slovensko-hrvatsko politično mejo in se zanimal tudi za sosednje kajkavske hrvatske govore (Kumrovec, Skrnik, Lenišče), da je tako ugotovil obseg nekaterih skupnih hrvaško-slovenskih pojavov.

Razen na Štajerskem je eksplorator letos zapisal še tri govore na Gorenjskem (Kropa, Tržič, Jezersko), enega na rovtarskem dialektičnem področju (Logatec) in tri na Primorskem (Ajdovščina, Šempas, Trnovo). Pri študiju govorice v spodnji Vipavski dolini je prišel do zanimivih rezultatov glede na notranjsko-kraško dialektično mejo: notranjščina sega namreč tu prav do Vrtovina, kjer prvič zaslišimo podobno kraško govorico kot v okolici Gorice. Ker za to dialektično razmejitve ni geografske podlage, gre tu verjetno za neko staro politično mejo, ki se je odločilno odrazila v današnji govorici tega področja.

Potemtakem se je gradivo za Lingvistični atlas Slovenije to leto pomnožilo s podatki iz 18 slovenskih govorov in je tako doslej opravljenega približno tretjina v načrtu predvidenega dela. Vendar to še ni vse. Poleg glavnega eksploratorja sta v letu 1953 zapisovala gradivo za atlas tudi asistentka Joža Pograjc in prof. dr. Rudolf Kolarič. Pograjc se je posvetila terenu, ki ji je že sicer dobro znan, namreč Prekmurju. Tu je zapisala govor Beltinec, hkrati pa je podrobno zasledovala potek posameznih izoglos v bližnji okolici (Bratonci, Bakovci, Dokležovje, Odranci, Zgornja Bistrica). Nabrala je tudi bogato, doslej še neregistrirano leksikalno gradivo in nekaj obsežnejših dialektičnih tekstov. Svoje delo bo v letu 1954 nadaljevala in ga geografsko razširila. Dr. Rudolf Kolarič pa je zapisal govor Ljutomera in Hardeka pri Ormožu.

Doslej je zapisanih za Lingvistični atlas Slovenije 108 govorov. Honorarna sodelavka inštituta dipl. phil. Saša Sernec prenaša dialektično gradivo sproti v kartoteko.

6. *Narečno gradivo* za pripravo monografij vseh važnejših slovenskih dialektov se je pomnožilo: a) z zapisom srednjeprekmurskega narečja asistentke Jože Pograjc (gl. točko 5), b) s podrobnim zapisom govorov na črti Cven ob Muri—Ljutomer—Ivanjkovci—Pavlovci—Ormož (dr. Kolarič), da se je pri tem natančno ugotovila južnovzhodna izoglosa rëko/rëka. Pri vsem tem se je pokazalo, da je treba do končne knjižne obdelave prleškega narečja zbrati še gradivo do izoglos e/ei za

prvotni ê in ou za psl. o, ki sega mnogo niže, kakor je mislil prof. Ramovš. To je tudi eden izmed razlogov, da napovedana monografija še ni dovršena.

7. Za predvideni slovenski *narečni slovar* smo v preteklem letu dobili prvo obširno zbirko (616 strani) črnovrškega dialektta. Gradivo je zbral prof. v p. Ivan Tominec. Material je zelo dober in bo služil za podlago nadaljnjemu delu. Podrobni načrt za izdajo takega slovarja bo mogoče izdelati, ko bomo imeli več gradiva na razpolago in tudi več vpogleda v metodo takega dela pri drugih narodih.

8. Za zbornik *dialektičnih tekstov* ima inštitut 20 strani tekstov iz Velikih Lašč in okolice (prof. Pacheiner). Da bi mogli izdati tudi samo prvo knjigo zbornika, bi morali zbrati vsaj še petkrat toliko gradiva. Ljudi za zbiranje takih tekstov si moramo šele dobiti in izšolati. Za tako delo nam je nujno potreben magnetofon, za katerega inštitut že nekaj let prosi in daje primerno vsoto zanj v proračun. Vsaj nekaj obsežnejših tekstov iz vsakega govora bi morali imeti tudi na ploščah, da bi si tako ustvarili v programu inštituta predvideni fonogramski arhiv dialektov.

Inštitut je s sodelovanjem Radia Ljubljane, ki ima magnetofon, tudi v letu 1953 napravil za Slovanski seminar univerze v Göttingenu magnetofonske posnetke slovenskega knjižnega govora s posebnim ozirom na stavčno intonacijo in melodiko. Göttingenski Slovanski seminar bo te posnetke analiziral z melografofom ter bo fotografije zapisov poslal našemu inštitutu, da si oskrbi kopije za fonetični in fonološki študij.

9. *Sekcija za kulturo slovenskega jezika*, ki je nastala s priključitvijo bivšega Zavoda za kulturo slovenskega jezika (glej Letopis SAZU III, 275), je bila zelo delavna. Znanstveni sodelavec dr. R. Kolarič je bil že leta 1952 imenovan za člana Pravne sekcije Terminološke komisije, leta 1953 pa še Tehniške sekcije Terminološke komisije. Zlasti druga, ki ima vsakih 14 dni seje, je zahtevala od njega kot jezikovnega svetovalca veliko časa in dela, saj se vse tehniške panoge neprestano obračajo nanj ali direktno ali po sekciji za nasvete oziroma odločitve v terminoloških vprašanjih. Tudi podjetja in posamezni strokovnjaki se obračajo po jezikovno pomoč na inštitut, bodisi osebno, pismeno ali telefonično. Izdatno je bilo treba pomagati tudi medicinski terminologiji, Zavodu za statistiko in raznim drugim institucijam. Tako delo pa silno absorbira in zahteva več kot enega samega človeka, če se hoče resno opraviti. Je pa nujno potrebno. Zato predlagamo, da se Sekcija za kulturo

slovenskega jezika osamosvoji, kakor je bil nekoč samostojen Zavod za kulturo slovenskega jezika. Ta sekcija naj dobi svojega vodjo in svoje sodelavce ter prevzame vso skrb za kulturo slovenskega knjižnega jezika: slovar slovenskega knjižnega jezika in vse delo pri terminologijah. Te naloge namreč niso predvidene v programu Inštituta za slovenski jezik, s svojo veliko zahtevnostjo in nujnostjo pa zelo ovirajo izpolnitev znanstvenih nalog inštituta, posebno, ker manjka sodelavcev. Znanstveni sodelavec dr. Rudolf Kolarič prav zavoljo preobremenitve s takim delom ne pride več do svojega pravega znanstvenega dela.

10. Od načrta za leto 1953 smo začeli uresničevati sestavljanje *bibliografije vse slovenistike*. Honorarni sodelavki Saša Serbec in Zlata Zajec sta v letu 1953 ekscerpirali: Slavistično revijo I—IV, Slovenski jezik I—IV, ČJKZ I—VIII, ČZN 1904 do 1940, Razprave ZDHV 1—17, Letopis SAZU 1—4, Razprave AZU 1—2, Stritarjev Zvon I—VI, LZ I—XX, Južnoslovenski filolog I—XVIII, Arhiv za arbanasku starinu, jezik i književnost I—II in Etnolog I—IX. Delo se vrši popolnoma tako kakor v Narodni in univerzitetni knjižnici.

11. Precej se je razširilo gradivo *ledinskih imen*. Eksterni honorarni sodelavec ing. Milan Mikuž je zapisal ledinska imena tolminskih vasi Modrejce, Čiginj, Volče, Kozaršče, Sela pri Volčah, Podsela, Modrej in Stopc. Dodal jim je kopije katastralnih kart in reliefne slike krajev z okolicami za orientacijo.

Načrt dela za leto 1954

V letu 1954 bo inštitut v okviru proračunskih možnosti nadaljeval vsa začeta dela; v prvi vrsti pa upa, da bo v polnem teku zaživelo zopet delo za:

1. *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Vendar pa bo v ta namen potrebno nastaviti še več ljudi, tako za ekscerpiranje in urejanje gradiva kakor tudi za čisto tehnična opravila. En sam človek tega ne bo zmogel. Glavni urednik bo pač mogel izdelati smernice za nadaljevanje začetega dela in delo koordinirati ter napraviti končni načrt, kakšen naj bi bil ta slovar.

2. Prav tako namerava inštitut intenzivirati zbiranje narečnega gradiva tako za *Lingvistični atlas Slovenije* kakor tudi za vse druge panoge *slovenske dialektologije* (zbornik dialektičnih tekstov, narečni leksikon, monografsko obravnavanje posameznih govorov, dialektično geografijo vseh gramatičnih po-

javov in razširjenosti posameznih besed). To delo je zaradi naglega stapljanja slovenskih narečij v koiné najbolj nujno in upravnikov namestnik skuša zanje pridobiti mlajše moči med svojimi univerzitetnimi slušatelji.

3. Za študij slovenske *sintakse*, zlasti knjižnega jezika, bomo (če bodo na razpolago sredstva) skušali zainteresirati mlajše moči.

4. S študijem *slovenskega otroškega govora*, ki je v marsičem važen za fonološki in historični razvoj slovenskega jezika, smo začeli že v preteklem letu. Znanstveni sodelavec dr. R. Kolarič zapisuje že eno leto govor nekaterih otrok. Razvoj govora vsakega otroka je treba spremljati vsaj od končanega prvega pa do konca petega leta starosti. Za točnost zapisov in kasnejšo analizo otroškega govora je neobhodno potrebno, da ta govor stalno spremljamo s snemanjem na magnetofonski trak.

5. Program za *tisk*, ki smo ga dali v poročilu za leto 1952, je bil mišljen za daljšo dobo in ostane v veljavi še za naprej. Njegova izvršitev zahteva večjih priprav in več sodelavcev, teh pa nimamo na razpolago. Pač pa se je v okviru inštituta oskrbel prepis vseh tistih *Kopitarjevih* člankov, ocen in poročil za 1. knjigo njegovih *Zbranih spisov*, ki jih v Ljubljani ni dobiti. Vse prepise je dr. R. Kolarič kritično kolacioniral in opremil s tekstnimi opozorili. V letu 1954 bo treba prepisati in podobno opremiti tisti del *Kopitarjevih* spisov, ki so na razpolago v Ljubljani, da bo mogoče pristopiti k redakciji in izdaji te knjige, po kateri je od zunaj že veliko povpraševanje.

INŠTITUT ZA LITERATURE

1. Bibliografska komisija je pod vodstvom Janeza Logarja nadaljevala s svojim delom, tako da je bil v tem letu obdelan in pregledan knjižni fond Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani od št. 57.831 do 75.400 in vsa čitalniška priročna knjižnica v omarah št. 31 do 56. Kartoteka šteje sedaj 14.780 glavnih in 4796 pomožnih listkov.

Hkrati je komisija uredila in alfabetirala gradivo za retrospektivno bibliografijo člankov in leposlovnih prispevkov v časopisju in zbornikih do leta 1945. Gradivo obsega okrog 250.000 listkov.

Komisija je pripravila za tisk *Slovensko bibliografijo za leto 1951*.

2. V okviru Inštituta poteka tudi urejanje *Slovenskega biografskega leksikona*. Uredništvo je v letu 1953 prevzel profesor Alfonz Gspan. Uredništvo je pripravilo alfabetarij za naslednje zvezke in pričelo z ekscerpiranjem že izišlih snopičev za razna kazala, ki jih bo prinesla zadnja knjiga.

3. V okviru Inštituta se je pričelo pod vodstvom prof. Antona Ocvirka z zbiranjem gradiva za primerjalno književnost in literarno teorijo. Ekscerpirani so bili vsi letniki *Slovenskega glasnika* in prvi letniki *Zvona* in *Kresa*.

Načrt dela za leto 1954

Inštitut ima za leto 1954 tele načrte, za katerih izvedbo so bile predpriprave izvršene že v preteklem letu:

1. Bibliografska komisija bo nadaljevala z delom po dosedanjih načelih in v dosedanjem obsegu.

2. Inštitut bo zbral gradivo in izdal popis inkunabul na Slovenskem.

3. Zbiranje gradiva za primerjalno književnost in literarno teorijo bo zavzelo večji obseg, hkrati pa bo Inštitut organiziral eksperimentalno raziskovanje ritma slovenskega verza in proze.

4. Inštitut je prevzel v svoj načrt tudi kritične izdaje naj-starejših spomenikov slovenske pismenosti, del avtorjev, ki ne bodo zastopani v zbirki Slovenskih pesnikov in pisateljev, in vseh najpomembnejših korespondenc. V ta namen sta bili osnovani dve uredništvu: prvo za starejše obdobje, vodi ga upravnik dr. Mirko Rupel; drugo za novejši čas, vodi ga profesor dr. Anton Slodnjak.

5. Za leto 1954 ima inštitut v načrtu tele publikacije:

Kritična izdaja Brižinskih spomenikov.

Kritična izdaja starejših spomenikov slovenske pismenosti.

Korespondenca Emila Korytky.

Izbrane razprave Franceta Kidriča.

Dva snopiča Slovenskega biografskega leksikona.

INŠTITUT ZA SLOVENSKO NARODOPISJE

V skladu s svojimi načrti in z določenim bližnjim smotrom (gl. Letopis IV, 193) je Inštitut za slovensko narodopisje v letih 1952—1953 opravil naslednje delo:

Nadaljeval je v prejšnjih letih začeto načrtno zbiranje gradiva iz časnikov in časopisov. Izpisani so bili (bibliografsko, pravlјice in pripovedke tudi z motivnimi označitvami ali vsaj s kratko vsebinsko oznako):

Besednik 1869—1878, Kres 1882—1886, Slavjan 1873—1875, Slovenski narod 1897—1906, Ljubljanski Zvon 1891—1931, Pravi Slovenec 1849, Slovenski učitelj 1872—1877, 1900—1920, Soča 1871—1873, 1882—1888, 1893—1900, 1902, Slovenski gospodar 1867—1872, Popotnik 1880—1949, Učiteljski tovariš 1861—1900, Torbica jugoslavjanske mladosti 1862—1864, (Musi-Slomšek), Navod v branje 1832.

Nabralo se je ($2 \times$) 1427 malih listkov in okoli ($2 \times$) 1100 večjih listkov. Leta 1952 sta delala na tem honorarna sodelavca Alojzij Bolhar in Niko Kuret, 1953 pa nameščenka inštituta Albina Štrubelj.

Potem ko je inštitut leta 1952 dobil prve stalne sodelavce in prve stalne prostore, se je začelo prepisovanje našega ljudskega pripovednega gradiva v prozi iz starejših časnikov in časopisov, kakor tudi iz redkih ali težko dostopnih domačih in tujih zbirk. V inštitutu so bile prepisane (in povečini tudi že kolacionirane) pravlјice in pripovedke — skupaj okoli 920 tekstov — iz naslednjih periodičnih in drugih publikacij:

Novice 1843—1881, Slovenija, Ljubljanski časnik, Ve-dež 1848, Slovenska čbela, Slovenska bčela, Slovenski Glasnik, Zora 1852, Zora 1872—1877, Besednik, Slavjan, Kres, Zvon (Dunajski), Ljubljanski Zvon, Dom in svet, Šolski prijatelj, Časopis za zgodovino in narodopisje, Neven 1858, Arkiv za po-viestnico jugoslavensku, Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena; Krainz, Sagen aus Steiermark (Wien 1879); Hans von der Sann (= J. Krainz), Sagen aus der grünen Mark (Graz 1912); T. Vernaleken, Alpensagen (1938); Podšavniški-Križnik, Slovenske pripovedke iz Motnika (Celovec 1874).

Iz raznih javnih in zasebnih knjižnic v Ljubljani so bile zbrane samostojne knjižne izdaje (doslej okoli 80 kosov) našega ljudskega pripovednega gradiva v prozi, ki bodo v Inštitutu pregledane, strokovno ocenjene in izpisane.

Poleg izpisovanja in prepisovanja gradiva iz tiskanih virov si inštitut prizadeva priti do raznih rokopisnih zbirk, ki jih hranijo zasebniki, da bi dragoceno gradivo ne ležalo neizkoriščeno. Deloma je bila prepisana večja zbirka etnografskega gradiva s Krasa (Veliki Dol, Avber, Ponikve, Dobravlje in druge vasi), nastala v letih med obema vojnama. Prepisana je bila tudi krajša zbirka pravljič in pripovedk, zapisanih 1936—1940 v Mirnu pri Gorici (Efrem Mozetič).

Lastnikom podobnih zbirk gradiva se Inštitut za slovensko narodopisje toplo priporoča, da bi jih odstopili ali posodili v prepis, saj so nastale pač za to, da bi čemu koristile in prišle v znanstveno evidenco, ne pa ležale pozabljene in večkrat v nevarnosti pred uničenjem. Po strokovni oceni je Inštitut seveda pripravljen posebno dragocene zbirke tudi odkupiti ali nagraditi.

Posebno skrb posveča Inštitut tudi zapisovanju pripovednega gradiva na terenu — iz neusahljivega ustnega vira. V letu 1952 so bili odkriti štirje boljši hranitelji pripovednega izročila: to so pravljičarji Joza Marinčič, mali posestnik iz Soče, mizar Peter Jakelj iz Kranjske gore, mala posestnika Vinci Aužerov in Naci Martinov iz Bogojine v Prekmurju, leta 1953 pa Vincenc Pečnik v Rutah nad Bistrico pri Pliberku na Koroškem. Peter Jakelj je v decembru 1952 in v februarju 1953 povedal 20 pravljič, pri Pečniku v Podjuni pa je M. Matičetov oktobra 1953 zapisal okoli 40 krajših tekstov, ki so deloma pripovedne vsebine, deloma pa nazorni opisi običajev in verovanj. Strokovni sodelavec Matičetov je razen tega v Beli krajini (januarja 1953) iskal in našel nekaj motivov, ki jih ima Trdina v »Verskih bajkah«. Na Gorenjskem je po sledovih Matevža Ravnikarja-Poženčana (v Poženku in na Pšati, v Selski fari v Tuhinjski dolini in v Mengšu) zasledoval usodo starih pripovednih pesmi iz rokopisne zbirke »Slavenske narodne pesme, 1845«. Pri tem sta med drugim prišli na dan zanimivi varianti pesmi o sv. Barbari (Štrekelj I, 641) in o svetem Urhu (Štrekelj I, 201); zadnja je bila zapisana tudi v notah (J. Bezič, študent Glasbene akademije v Ljubljani). Študentka etnografije (zdaj asistent Etnografskega muzeja v Ljubljani) Marija Jagodic, ki je v Podgorju pri Kamniku leta 1952 odkrila pravljičarja Fr. Brganta, p. d. Jefarja, je po naročilu

inštituta zapisala, kar je mož vedel, in deponirala v inštitutu 25 tekstov z življenjepisom pravljíčarja.

Da bi prišli hitreje do določenih podatkov v zvezi s tem ali onim vprašanjem, je Inštitut sklenil izvesti nekaj anket. Prva poizkusna anketa je bila pripravljena v začetku januarja 1953. Na 33 srednjih šol po Primorskem smo razposlali vprašalnico št. 1 (naslovi dobrih pravljíčarjev — zažiganje božičnega »čoka« — stari ljudski napisi) tik pred semestralnimi počitnicami. Odgovore je poslalo 15 šol, to je 45,5 %. Odgovori so bili včasih površni, vendar se je nabralo tudi nekaj zanimivega gradiva, posebno od tam, kjer so se za stvar zavzeli ravnatelji šol ali pa profesorji slovenščine in primerno obrazložili stvar dijakom.

Ta prvi uspeh je dal vzpodbudo za novo anketo v širšem merilu. Posebna vprašalnica za zbiranje otroških iger, pesmi in igrač (sestavil jo je prof. N. Kuret) je bila natisnjena na 4 straneh male osmerke in jo je Inštitut razposlal ob koncu maja približno v 4000 izvodih 125 vrtcem in 1145 osnovnim šolam na ozemlju LRS in cone B Tržaškega ozemlja, pa tudi med zamejske Slovence je šla (na Koroško in med Slovence v Italiji). Akcijo je prof. Kuret populariziral s predavanjem v radiu in s članki v raznih listih, kljub temu pa se ni obnesla, saj je odziv minimalen: 17 šol!

Ker je anketni sistem drugod po svetu dal že odlične uspehe, bo inštitut pri tem vztrajal, vendar bo treba razmisliti, kakšni prijemi bi bili pri nas najprimernejši.

Leta 1952 je bil položen temelj listkovni Slovenski narodopisni bibliografiji (abecedno in po panogah). Honorarni strokovni sodelavec Niko Kuret, ki je prevzel to delo, je doslej zbral in uredil okoli 1300 listkov, ki obsegajo delno leti 1942 in 1943, popolno pa čas 1945—1951 (le za zamejski tisk so še vrzeli).

Sodelavci (redni in honorarni) Inštituta za slovensko narodopisje so veliko pripomogli k uspehu terenskih raziskovanj Etnografskega muzeja v Ljubljani: na Bovškem 1952 M. Matičetov in dr. V. Novak, v okolici Šentjerneja na Dolenjskem 1952 dr. S. Vilfan, v Goriških Brdih 1953 M. Matičetov. Pod vodstvom honorarnega znanstvenega sodelavca dr. Fr. Kotnika je posebna skupina Celjskega muzeja etnografsko raziskovala v šmarnskem okraju (1952) in v Podsredi (1953). Honorarni strokovni sodelavec dr. S. Vilfan je s pomočjo dveh študentov etnografije tri tedne raziskoval na področju nekdanjega deželskega sodišča Socerb (posebej v trikotu Klanec—Črni kal—Podgorje), koliko so se gospodarske, socialne in kulturne razmere spreme-

nile v primerjavi z arhivskim gradivom iz prejšnjih stoletij; ker je Inštitut finančno podprl to raziskovanje, se je dr. Vilfan obvezal, da bo objavil poročilo v razrednih »Razpravah« SAZU. Inštitut je iz svojih skromno odmerjenih sredstev denarno podprl tudi vsa zgoraj omenjena raziskovanja, čeprav ne v taki meri, kakor bi rad in kakor bi bilo potrebno.

Upravnik inštituta in sodelavci so bili tudi 1952—1953 znanstvenoliterarno delavni in so objavili ali pripravili za objavo naslednje:

Akademik dr. Ivan Grafenauer je po izidu knjige »Slovenske pripovedke o Kralju Matjažu« (januarja 1952) objavil: *Matiji Murku v spomin*, Slovenski etnograf V (1952), 197—207; *Ali je praslovanska beseda »bogū« iranska izposojenka*, Slovenski etnograf V, 237—250; *Slovenska pripovedka o ujetem divjem možu*, Zgodovinski časopis VI—VII (1952/53), 124—153; *L'origine, lo sviluppo e la dissoluzione della ballata popolare slovena »Lepa Vida« (La bella Vida)*, »LARES«, Organo della Società di Etnografia Italiana XIX, 1953, 8—18. Pripravil pa je tele spise: *Zmaj v slovenskih pripovedkah* — za razredne »Razprave«; *Hrvatske inačice praobrazcu balade »Kralj Matjaž v turški ječi«* — za Slovenski etnograf VI; *Dostavek k razpravi »Slovenska pripovedka o ujetem divjem možu« (Schnellerjevo besedilo)* — za Zgodovinski časopis VIII.

Strokovni sodelavec Milko Matičetov je objavil: *Utrinki iz ljudskega pesništva*, Novi svet VII, 1952, 186—192, 378—384 in 474—7; *Ziva slovenska pravljica*, Novi svet VII, 1952, 542—553; *Slovensko Primorje (Etnografski pregled)*, v zborniku »Istra i Slov. Primorje«, Zagreb 1952, 37—44 (v slovenski izdaji, Ljubljana 1953, 33—39); *Sp. Tilih s Krasa*, Razgledi VII, 1952, 179 do 181; *Rezija in Rezijani v romantični povesti iz leta 1827*, Razgledi VII, 1952, 335—342; *Le rotelle infuocate nelle Alpi Orientali*, »Ce fastu« XXVII—XXVIII, 1951—1952 (Udine 1953); *Per l'interpretazione di usi di confine*, »Il Tesaur« IV, 26. Pripravil je, razen nekaj ocen in knjižnih poročil, spis o »Poprtniku« za Slovenski etnograf VI. Pripravlja doktorsko disertacijo »Sežgani in prerojeni človek v slovenskem in tujem izročilu«.

Honorarni znanstveni sodelavec dr. J. Kelemina je ocenil »Narodopisje Slovencev« — za Slovenski etnograf.

Honorarni znanstveni sodelavec dr. France Kotnik: *Letnice*, Celjski zbornik 1951, 94; *Potašnica*, Celjski zbornik 1951, 97; *Makalonca*, Ptujski zbornik 1893—1953, 73—76.

Honorarni strokovni sodelavec Alojzij Bolhar je izbral in uredil *Slovenske narodne pravljice*, Mladinska knjiga v Ljubljani 1952, 8°, 214 strani.

Honorarni strokovni sodelavec Niko Kuret je oskrbel slovensko gradivo za International Folklore Bibliography (CIAP — UNESCO, Basel) za leti 1950 in 1951 z dodatki za prejšnja leta; kopijo — 543 listkov — je deponiral v Inštitutu za slovensko narodopisje; *O mekinjski zibelki in začetkih slovenskega ljudskega gledališča* — za Slovenski etnograf VI, poleg nekaj poročil in knjižnih ocen. Mariborska založba »Obzorja« je sprejela rokopis »*Nekaj leंबरških*«, to je zbirko slovenskih ljudskih anekdot o Lemberžanih, z uvodom in opombami.

Honorarni strokovni sodelavec dr. Vilko Novak: *Ljudsko stavbarstvo v naši etnografiji*, Slovenski etnograf V, 1952, 14—17; *Etnografsko delo Franceta Kotnika*, Slovenski etnograf V, 1952, 179—194; *Der Aufbau der slowenischen Volkskultur*, Zeitschrift für Ethnologie 77/2, 227—237. V rokopisu je pripravil za Slovenski etnograf VI — *Odkup in dodelitev služnostnih pašnih pravic v Bohinju*.

Honorarni strokovni sodelavec dr. Sergij Vilfan: *Od vinskega hrama do bajte*, Prispevki k zgodovini bajtarstva in goštaštvu v dolenskih vinogradih. Slovenski etnograf V, 1952, 107 do 142; *Novo gradivo iz Brownovega potopisa*, »Kronika« I, 1953, 57—60; *Zgodovinske slike iz Brkinov*, »Kronika« I, 1953, 120 s. Za Slovenski etnograf VI je oddal rokopis: *Ženitni običaji beneških Slovencev*.

Inštitut za slovensko narodopisje je udeležen pri urejevanju Slovenskega etnografa po strokovnem sodelavcu M. Matičetovem.

V prizadevanju, da bi priročno knjižnico inštituta opremili vsaj z osnovnimi pripomočki za folklorno primerjalnoraziskovalno delo, je bil porabljen lep del letnega kredita za nabavo strokovne literature. Kot posebno dragocena pridobitev naj bo omenjena kompletna serija Folklore Fellows Communications (FFC) Finske akademije znanosti, ki nam jo je uspelo dobiti s prijaznim posredovanjem jugoslovanskega veleposlanika dr. Slavka Zoreta, in sicer v obliki zamenjave za slovenska in druga jugoslovanska folklorna dela.

Strokovni sodelavec M. Matičetov je bil jeseni 1952 na študijskem potovanju v Italiji (Neapelj, Rim, Benetke, Videm), jeseni 1953 pa v Avstriji (Gradec, Dunaj, Celovec, Podjuna). Mudil se je v etnografskih muzejih ali v knjižnicah in navezal nekaj koristnih stikov z italijanskimi in avstrijskimi etnografi.

Pričakovanje (izraženo na skupščini 1951), da bi Glasbeno-narodopisni inštitut prišel pod okrilje Slovenske akademije znanosti in umetnosti, se do sedaj ni uresničilo.

TERMINOLOŠKA KOMISIJA

Pravna sekcija

Ker je bilo zbiranje gradiva za pravno terminologijo že v prejšnjih letih skorajda dokončano, se je v letu 1953 nadaljevalo v glavnem le z izpisovanjem novih pravnih virov in pravnega slovstva. To delo je opravljal nekaj mesecev en honorarni ekscerptor, skozi vse leto pa asistent sekcije. Dne 1. decembra 1953 je znašalo število vseh dotlej oddanih listkov 230.250. Terminov (izpisanih besed) pa je dejansko dokaj več, ker je na mnogih listkih nabranih po več izrazov.

Pravna sekcija je imela šest sej, na katerih se je na podlagi referatov, izdelanih od članov te sekcije, ustanovilo v prvem osnutku besedišče za črke A, B, C in Č. Razen tega je že skoraj izdelano besedišče za črke E, F, H, J in L.

Načrt dela za leto 1954

Pravna sekcija bo skušala izpopolniti dosedanje delo do čim večje popolnosti, na novo pa bo skušala obdelati vsaj še drugo tretjino zbranega gradiva. Hkrati bo nadaljevala z izpisovanjem novega pravnega gradiva (pravnih virov in pravnega slovstva), ki bo izšlo v letu 1954.

Tehniška sekcija

Na pobudo in predlog Terminološke komisije v začetku leta 1953 se je njena Tehniška sekcija znatno razširila z imenovanjem posebnega strokovnega sodelavca za jezikovna vprašanja.

Tako razširjena sekcija je pri presoji do sedaj zbranega gradiva, in sicer:

1. za slovenski tehniški slovar izbranega izrazja v kartotekah od A do Ž in
2. večjezičnega dela slovarja, prilagojenega vrstnemu redu v tej kartoteki,

načelno sklenila, da bo opustila vsako togo oslanjanje na tuje slovarje in v osnovi preusmerila delo za »Slovensko tehniško terminologijo« tako, da bodo izrazom dodane kratke definicije, sicer pa bo sestavljena po vzorcu »Slovenskega pravopisa«.

V izvajanju tega sklepa je delo v letu 1953 obsegalo preurejanje pod 1. omenjenega gradiva in zbiranje dopolnilnega izrazja po metodi, ki je bila sprejeta kot najustreznejša. Pri izbiri najboljših metode je dobro služila prva povezava z mednarodnim sekretariatom tehniškega komiteja (ISO/TC 37) »Terminologija«, ki nam je pomagala do dveh posebno dragocenih ugotovitev, da rešitev podobnih problemov po vsem sodobnem svetu po dolgih letih še ni dospela do zaključne faze in da delo za znanstveno strokovne terminologije tudi tam presega umske in materialne moči posameznika.

V letih 1952 in 1953 je Tehniška sekcija zaradi še ožjih stikov s tehniško javnostjo priobčevala izvlečke iz zbranega slovarskega gradiva v »Novi proizvodnji« in v »Slovenskem poročevalcu«, slednje pod naslovom »Brusimo tehniško besedo«. Uspeh teh objav je bil koristen; že v vsej javnosti znana »bitka« za lot in proti spajki, o zakovici in rezkanju je izzvala v krogu sodelujočih načelen sklep, da more in sme po strokovni proučitvi pojma oziroma izraza po jezikovni strani odločati le jezikoslovec.

Načrt dela za leto 1954
obsega:

1. zbiranje, urejanje in dokončno sestavljanje terminološkega gradiva za izdelavo rokopisa »Slovenske tehniške terminologije«;

2. nadaljnjo obdelavo spornega izrazja in izbiranje najbolj perečih primerov za časopisne objave;

3. proučevanje vseh možnosti, da bi se delo čimbolj pospešilo, ker je potreba po takem slovarskem delu vsak dan večja.

Medicinska sekcija

V letu 1953 je bilo izvršeno naslednje delo:

Ekscerptor dr. Lovro Sušnik je ekscerpiral I. Pintarjevo *Kratko zgodovino medicine* (9875 listkov) in I. Žnidaršičevo knjigo *Oko in vid* (2010 listkov).

Ekscerptor dir. Ivo Škerlj je ekscerpiral I. Robide knjigo *Alkoholne motnje* (1248 listkov) in 4 separata istega avtorja,

izšla v Liječniškem vjesniku (772 listkov), nadalje A. Šerka knjigo Psihoanaliza (511 listkov).

Sodelavec dr. Fran Smerdu je ekscerpiral F. Hribarjevo Patološko anatomijo (1271 listkov) in del dr. V. Lavričevega Porodništva (598 listkov).

Predsednik sekcije dr. Alija Košir je ekscerpiral dr. B. Škerljevo knjigo Razvoj človeka in deloma lastno knjižico Človeško telo. Ti listki so kar sproti uvrščeni v urejeno Terminološko kartoteko.

Celotna Terminološka kartoteka, kolikor je urejena, obsega 6 velikih kartonov; niso pa vanjo še vneseni listki raznih ekscerptorjev, razen listkov dr. A. Koširja.

BIBLIOTEKA

Slovenske akademije znanosti in umetnosti

1. *Stari knjižni fond.* — Vpisovanje Robidove biblioteke v signaturni katalog je skoraj zaključeno. Od ostalega starega knjižnega fonda smo v začetku leta mogli urediti le majhen del. Zaradi povečanja prometa smo potem morali s tem urejevanjem prenehati. Tako je ostala neurejena še večina knjig in revij, ki jih je Akademija prejela v zameno iz inozemstva pred letom 1949, vsa astronomska knjižnica pok. inspektorja Ivana Tomca, knjižnica Znanstvenega društva za humanistične vede ter okoli 2000 knjig, ki so shranjene v Inštitutu za raziskovanje krasa v Postojni kot dediščina po bivšem italijanskem Speleološkem zavodu. Od okoli 3000 knjig, ki smo jih prejeli od Kmetijskega znanstvenega zavoda, urejujejo v Sekciji za občo in narodno zgodovino Inštituta za zgodovino tisti del (to je veliko večino), ki ga bodo prevzeli v svojo biblioteko; kolikor knjig pa bo dodeljeno drugim inštitutom, še nismo mogli določiti. Tako cenimo vso še neurejeno zalogo skupaj na približno 8000 zvezkov.

2. *Akcesija.* — Vsa literatura, ki je prispela v letu 1953, je urejena in inventarizirana, nismo pa še utegnili katalogizirati večine knjig, ki so prišle od oktobra dalje; deloma je temu kriva dvomesečna bolezen uslužbenke biblioteke Olge Maleševe, deloma pa izredno povečanje prometa, zlasti še v zadnjih mesecih zaradi deviznega prometa. Vse prej došle knjige in revije so pa bibliotekarsko popolnoma obdelane v centralnem abecednem imenskem katalogu in v centralnem stvarnem sistematičnem katalogu ter postavljene oziroma dodeljene inštitutskim bibliotekam. V centralnih katalogih Akademije so upoštevani vsi akademijski inštituti in sekcije, 17 po številu, razen Inštituta za elektriško gospodarstvo in Inštituta za turbinske stroje, katerih knjižnega fonda doslej še nismo mogli vpisati v kataloge.

Prirastek v letu 1953 znaša 4479 knjig oziroma letnikov revij, ki smo jih prejeli bodisi v zameno, kot nakup ali kot dar.

Vse knjige, ki smo jih prejeli v zameno, so knjižene še v posebni kartoteki, urejeni po naslovih ustanov.

3. *Celotni knjižni fond* je potemtakem znašal konec leta 1953 okoli 52.000 zvezkov (24.000 zvezkov, izkazanih po inventarnih knjigah + 8000 zvezkov še neurejene zaloge).

4. *Mesečni sezname*. — Centralna biblioteka je vsak mesec izdelala seznam novodošle literature, ki jo je obdelala. Vsak tak seznam je razmnožila v 62 izvodih in ga poslala v vednost vsem akademjskim inštitutom, vsem rednim in dopisnim članom Akademije v Ljubljani ter Narodni in univerzitetni knjižnici. Ti lanski sezname obsegajo skupaj 128 strani.

5. *Kredit*. — Za nabavo znanstvene literature je bilo odobrenega kredita 730.000 *din. Ta kredit smo morali med letom povečati za 773.070 din, tako da je znašal celotni razpoložljivi kredit na poziciji 2—72—01 »Nabava znanstvene in umetniške literature« v letu 1953 — 1.503.070 din. Jeseni pa je bilo dodeljenih biblioteki 321.737 deviznih dinarjev. Potrošnja na zgoraj omenjeni poziciji je znašala 1.503.063 din, oziroma, če prištejemo še vsoto 1.212.187 din, ki so jo potrošili inštituti s posebnim proračunom (Fizikalni, Kemični, Inštitut za elektriško gospodarstvo in Inštitut za turbinske stroje), je znašala celotna potrošnja za nabavo knjig in revij v letu 1953 — 2.715.250 din. Od tega odpade 321.735 din na izplačilo v deviznih dinarjih.

6. *Zamena*. — V letu 1953 smo zaprosili za novo zameno 231 ustanov (225 v inozemstvu in 6 v tuzemstvu). Zaprošili smo predvsem vse akademije in najvažnejše znanstvene ustanove vsega sveta, s katerimi še nismo bili v stikih in na predlog Inštituta za geografijo SAZU ter Sekcije za arheologijo SAZU več strokovnih ustanov. Doslej nam je približno ena tretjina od teh odgovorila pozitivno. Nekaj nam jih je poslalo negativen odgovor, drugi pa doslej še niso odgovorili. Pač pa so v preteklem letu odpadle skoraj vse zamene, ki smo jih imeli s CSR, Bolgarijo in Madžarsko. Tako znaša stanje zamen ob koncu leta 1953: 93 ustanov v FLRJ in 336 v inozemstvu, to je skupaj 429 ustanov.

7. *Ekspedit*. — Biblioteka je poslala v zameno, prodala ali darovala lani 8087 akademjskih publikacij. Stanje zaloge akademjskih publikacij v skladišču znaša na zadnji dan preteklega leta 36.770 publikacij.

8. *Administracija*. — Biblioteka je v letu 1953 rešila 2187 spisov. V zvezi s prodajo akademjskih publikacij je izstavila 283 računov v skupni vrednosti 668.431.50 din.

9. *Izposojevanje.* — Centralna biblioteka je v letu 1953 posodila na dom 855 zvezkov. Evidence za število obiskovalcev čitalnice ne vodimo. Biblioteke inštitutov in sekcij izposojajo knjige same.

10. *Stanje prostorov in opreme.* — Ker se je promet v zadnjem času silno povečal v vseh smereh, so postali prostori biblioteke, tako pisarniški kot delovni in skladišča, pretesni. V dveh sobah (1 velika in 1 manjša), ki sta biblioteki na razpolago, je zaposlenih 7 oseb; v teh prostorih je nameščena tudi še znanstvena pisarna, dalje čitalnica biblioteke in vskladiščen ves tekoči knjižni fond. Obe skladišči biblioteke (v pritličju stavbe Novi trg št. 3 in v podprtičju Gosposka 13 a) sta polni. Prav tako so polne tudi vse police v centralni biblioteki, tako da bo treba čimprej nabaviti nove police in jih namestiti v kakem novem prostoru.

Oprema je prav tako zelo pomanjkljiva, saj mora delati na primer 5 uslužbencev biblioteke za dvema pisalnima mizama. Vendar pa pri prostorih, ki jih biblioteka zdaj ima, sploh ni mogoče primerno namestiti vsega potrebnega pohištva in bi bilo treba, zlasti še, če upoštevamo stalno naraščanje poslovanja, da biblioteka dobi nove prostore.

VI

IZVLEČKI IZ FINANČNIH POROČIL
IN ZAKLJUČNI RAČUNI

IZVLEČEK IZ FINANČNEGA POROČILA ZA LETO 1951

ki ga je sprejel nadzorni odbor dne 17. oktobra 1952
in odobrila skupščina dne 27. oktobra 1952

I. Proračunski dohodki

a) dohodki iz prodaje publikacij	680.171	
b) razni dohodki (najemnine itd.)	27.789	707.960

II. Proračunski izdatki

A.

Rednega proračunskega kredita so potrošili

Akademija

1. za osebne izdatke	5,952.022	
2. za operativne izdatke	892.190	
3. za funkcionalne izdatke	8,371.226	15,215.438

Inštitut za elektriško gospodarstvo

1. za osebne izdatke	2,260.153	
2. za operativne izdatke	618.640	
3. za funkcionalne izdatke	397.821	3,276.614

Skupaj 18,492.052

B.

Iz proračunske rezerve je bilo porabljeno

1. za poravnavo obveznosti iz leta 1950	7.704	
2. za nabavo papirja za tisk akad. publikacij	1,491.197	1,498.901

C.

Investicijskih kreditov iz proračuna LRS so porabili

a) Akademija

1. za gradnje	3,266.063	
2. za opremo	2,361.117	
3. za montažo opreme	65.039	
4. za študije in raziskovanja	239.483	5,931.702

b) Inštitut za elektriško gospodarstvo

1. za gradnje	7,932.152	
2. za domačo opremo	1,182.684	

Odnos 9,114.836 5,931.702

	Prenos	9,114.836	5,931.702
3. za izventržno opremo		849.734	
4. za uvoženo opremo		1,718.980	
5. za študij in raziskovanja		644.344	
6. za odkupe in odškodnine		10.732	
7. za tržni dobiček		21,293.294	
8. za conto separato		37.033	33,668.953
Skupna potrošnja investicij v breme proračuna LRS			<u>39,600.655</u>

Č.

Investicijski kredit zvezne vlade

Inštitut za elektriško gospodarstvo	<u>15,571.873</u>
---	-------------------

Rekapitulacija porabljenih kreditov

a) v breme proračuna LRS

1. za osebne, operativne in funkcionalne izdatke	18,492.052	
2. za neporavnane obveznosti iz leta 1950 in za nabavo papirja za tisk publikacij	1,498.901	
3. za investicije	<u>39,600.655</u>	59,591.608

b) v breme proračuna FLRJ za investicije	<u>15,571.873</u>
--	-------------------

Vsi proračunski izdatki	<u>75,163.481</u>
-----------------------------------	-------------------

III. Izvenproračunska sredstva

Izvenproračunska sredstva Akademije na depozitnem računu pri podružnici Državne investicijske banke v Ljubljani so 31. decembra 1950 izkazovala:

1. na računu »lastna imovina«, kreditni saldo 31. decembra 1950	36.062
---	--------

Dohodki v letu 1951 so znašali:

a) izkupiček za prodane publikacije bivšega Znanstvenega društva	3.777	
b) refundacije	<u>146.539</u>	150.316
Skupaj		186.378

Izdatki:

a) stvarni izdatki	18.700	
b) začasna izplačila	<u>147.612</u>	166.312
kreditni saldo 31. decembra 1951		<u>20.066</u>
Skupaj		<u>186.378</u>

2. na računu »razni depoziti«, kreditni saldo na dan 31. decembra 1950	<u>1.497</u>
--	--------------

Odnos	1.497
-----------------	-------

D o h o d k i :		Prenos	1.497
a)	zavarovalna odškodnina »DOZ«-a	16.027	
b)	prehodna vplačila	14.800	
c)	pologi začasno neizplačanih honorarjev	32.980	63.807
		Skupaj	65.304
I z d a t k i :			
a)	razni preodkazi v proračun LRS	16.297	
b)	dvigi pologov	7.240	23.537
		kreditni saldo 31. decembra 1951	41.767
		Skupaj	65.304
3. na računu »prispevek Triglavske tiskarne Akademiji kot upravnemu operativnemu voditelju«, kreditni saldo 31. decembra 1950			139.917
		I z d a t k i : vplačilo v proračun LRS	139.917
		saldo 31. decembra 1951	—
4. na računu »prispevek za osrednji sklad vodstva«, kreditni saldo 31. decembra 1950			28.316
		D o h o d k i : vplačila Triglavske tiskarne	12.124
		Skupaj	40.440
I z d a t k i :			
a)	izplačilo nagrad vodilnemu osebju Triglavske tiskarne	26.600	
b)	vračilo razlike Triglavski tiskarni	13.711	40.311
		kreditni saldo 31. decembra 1951	129
		Skupaj	40.440
5. na računu »Dom SAZU v Planici«			
		Saldo 31. decembra 1950	—
		I z d a t k i : nabava kuriva	24.128
		Debetni saldo 31. decembra 1951	24.128

ZAKLJUČNI RAČUN PRORAČUNSKIH IZDATKOV

za leto 1951

24. razdelek — Svet za prosveto in kulturo LRS

Poglavje 1 — Slovenska akademija znanosti in umetnosti

2. del — Ostale družbeno koristne investicije gradnje v korist družbenega standarda

	odobreno	izvršeno
a) Gradnje	3.273.000	3.266.063
b) Oprema	2.362.500	2.361.117
c) Montaža opreme	125.000	65.039
č) Studije in raziskovanja	240.000	239.483
Skupaj 2. del	6.000.500	5.931.702

3. del — Prosveta in ljudska kultura

Osební izdatki

Plače in dodatki	odobreno	izvršeno
1. Osnovne plače	2,542.000	2,406.799
2. Rodbinske doklade	48.900	46.525
3. Stalni mesečni posebni osebni dodatek	465.100	228.570
4. Občasni osebni dodatki (nagrade)	57.200	16.000
5. Funkcijski dodatki	837.400	837.400
6. Honorarji	2,108.000	2,108.000
7. Plače tehničnega osebja	317.800	308.728
Skupaj	6,356.400	5,952.022

Materialni izdatki

Operativni izdatki

1. Pisarniške potrebščine	56.000	55.144
2. Kurjava s prevozom in sečnjo	120.000	111.544
3. Razsvetljava	90.000	89.521
4. Nabava in tisk obrazcev	16.655	16.655
5. Službeni listi, časopisi in strokovne knjige	14.000	13.421
6. Potni in selitveni stroški	75.000	59.725
7. Čiščenje zgradb in inventarja	75.000	74.948
8. Vzdrževanje zgradb in inventarja	190.000	185.151
9. Poštni, telegrafski in telefonski stroški	176.000	176.000
10. Zavarovalnina	45.083	43.083
11. Dopolnitev inventarja	10.000	7.092
12. Vzdrževanje prevoznih sredstev	49.262	46.857
13. Transportni stroški	15.000	13.051
Skupaj	930.000	892.190

Funkcionalni izdatki

1. Nabava znanstvene in umetniške literature	494.000	472.082
2. Znanstvena raziskovanja	4,000.000	3,927.550
3. Znanstvene podpore	51.000	51.000
4. Stroški za izdajo in tisk publikacij	4,000.000	3,860.594
5. Stroški za svečanosti in obiske tujih znanstvenikov in akademikov	105.000	80.000
Skupaj	8,630.000	8,371.226

Skupaj 3. del (part. 302—304) 15,916.400 15,215.438

Skupaj po 2. in 3. delu 21,916.900 21,147.140

7. del — Proračunska rezerva vlade LRS

1. Za obveznosti iz prejšnjih let	7.704	7.704
2. Za nabavo papirja	1,500.000	1,491.197
Skupaj	1,507.704	1,498.901

Skupaj po 2., 3. in 7. delu 23,424.604 22,646.041

Poglavje 34 — Inštitut za elektriško gospodarstvo

2. del — Ostale družbeno koristne investicije		odobreno	izvršeno
1. Gradnje objektov	9,835.000	7,932.152	
2. Domača oprema	1,347.081	1,182.684	
3. Izventrčna oprema	850.419	849.734	
4. Uvožena oprema	1,718.980	1,718.980	
5. Študij in raziskovanja	645.000	644.344	
6. Odškodnine	30.000	10.732	
7. Tržni dobiček	21,293.294	21,293.294	
8. Conto separato	37.033	37.033	

Skupaj 2. del 35,756.807 33,668.953

3. del — Prosveta in kultura

Osební izdatki

Plače in dodatki

1. Osnovne plače	1,574.600	1,567.385
2. Rodbinske doklade	56.000	55.675
3. Stalni mesečni posebni osebni dodatki	215.924	210.425
4. Občasni osebni dodatki	24.076	8.736
5. Funkcijski dodatki	136.300	135.700
6. Honorarji	179.100	178.962
7. Plače tehničnega osebja	104.000	103.270

Skupaj 2,290.000 2,260.153

Materialni izdatki

Operativni izdatki

1. Pisarniške potrebščine	135.000	107.400
2. Kurjava s prevozom in sečnjo	50.000	48.831
3. Razsvetljava	36.000	32.120
4. Nabava in tisk obrazcev	10.000	4.664
5. Službeni listi, strokovne knjige, časopisi	32.000	22.532
6. Potni in selitveni stroški	144.000	171.675
7. Čiščenje poslopij in inventarja	18.000	14.916
8. Vzdrževanje poslopij in inventarja	38.000	37.595
9. Poštno telegrafsko telefonski stroški	45.000	69.471
10. Zavarovanje zgradb in inventarja	45.000	29.698
11. Dopolnitev inventarja	20.000	17.436
12. Vzdrževanje prevoznih sredstev	50.000	55.735
13. Transportni stroški	8.000	6.567

Skupaj 631.000 618.640

Funkcionalni izdatki

1. Nabava znanstvene in umetniške literature	100.000	83.047
2. Znanstvena raziskovanja	390.000	240.884
3. Stroški za tisk znanstvenih publikacij	86.000	73.890

Skupaj 576.000 397.821

Skupaj 3. del (part. 305—307) 3,497.000 3,276.614

Skupaj 2. in 3. del 39,253.807 36,945.567

Investicijski zvezni kredit

Gradnja objektov 15,641.755 15,571.873

IZVLEČEK IZ FINANČNEGA POROČILA ZA LETO 1952

ki ga je sprejel nadzorni odbor dne 6. maja 1953
in odobrila skupščina dne 2. junija 1953

I. Proračunski dohodki

a) Dohodki od prodaje publikacij	555.062	
b) Razni dohodki (najemnine itd.)	86.442	641.504

II. Proračunski izdatki

Akademiji je bil odobren proračunski kredit v okviru Sveta za prosveto in kulturo LRS.

Računovodstveno poslovanje v zvezi s potrošnjo proračunskih sredstev je izvajalo pet samostojnih odredbodajalcev:

- predsednik Akademije,
- upravnik Kemičnega inštituta,
- upravnik Fizikalnega inštituta,
- upravnik Inštituta za elektriško gospodarstvo,
- upravnik Inštituta za turbinske stroje.

Ta inštitut je bil priključen Akademiji 1. aprila 1952.

A.

Rednega proračunskega kredita so potrošili

Akademija

1. za osebne izdatke	9,181.740	
2. za operativne izdatke	2,519.675	
3. za funkcionalne izdatke	9,169.626	20,671.041

Kemični inštitut

1. za osebne izdatke	6,553.655	
2. za operativne izdatke	2,681.256	
3. za funkcionalne izdatke	10,087.866	19,322.777

Fizikalni inštitut

1. za osebne izdatke	4,646.080	
2. za operativne izdatke	2,589.291	
3. za funkcionalne izdatke	11,889.187	19,124.558

Inštitut za elektriško gospodarstvo

1. za osebne izdatke	4,216.798	
2. za operativne izdatke	1,800.914	
3. za funkcionalne izdatke	778.430	6,796.142

Inštitut za turbinske stroje

1. za osebne izdatke	4,641.372	
2. za operativne izdatke	551.827	
3. za funkcionalne izdatke	811.205	6,004.404

Skupaj 71,918.922

B.

Iz proračunske rezerve sta dobila:

1. Fizikalni inštitut za poravnavo obveznosti iz leta 1951	4,331.627	
2. Inštitut za turbinske stroje	401.344	
Skupaj	<u>4,732.971</u>	

C.

Investicijskih kreditov iz proračuna LRS so porabili

a) Akademija		
1. za opremo	149.978	
2. za študije in raziskovanja	779.483	929.461
b) Inštitut za elektriško gospodarstvo		
1. za gradnjo inštituta	23,737.634	
2. za opremo	2,850.000	
3. za študij in raziskovanja	1,423.568	28,011.202
c) Inštitut za turbinske stroje		
1. za gradnjo inštituta	4,999.399	
Skupna potrošnja investicij v breme proračuna LRS	<u>33,940.062</u>	

Č.

Investicijski krediti Zvezne vlade

Inštitut za elektriško gospodarstvo za gradnjo inštituta	<u>7,000.000</u>
--	------------------

Rekapitulacija porabljenih kreditov

a) v breme proračuna LRS		
1. za osebne, operativne in funkcionalne izdatke	71,918.922	
2. za plačilo obveznosti iz leta 1951	4,732.971	
3. za investicije	33,940.062	110,591.955
b) v breme proračuna vlade FLRJ za investicije		
	7,000.000	
Vsi proračunski izdatki	<u>117,591.955</u>	

III. Izvenproračunska sredstva

Izvenproračunska sredstva Akademije na depozitnem računu pri Narodni banki FLRJ so 31. decembra 1951 izkazovala:

1. na računu »lastna imovina«, kreditni saldo		
31. decembra 1951		20.066
D o h o d k i v l e t u 1952:		
a) izkupiček za prodane publikacije	702	
b) refundacije	103.070	103.772
Skupaj		123.838

Izdatki:			
a) stvarni izdatki	21.146		
b) začasna izplačila	32.180	53.326	
kreditni saldo 31. decembra 1952		70.512	
Skupaj		123.838	
2. na računu »razni depoziti«			
kreditni saldo 31. decembra 1951		41.767	
D o h o d k i: pologi in razne subvencije		628.534	
Skupaj		670.301	
Izdatki: začasna zaloga, predhodna izplačila, sub-			
vencije in honorarji za prevode za Archaeologico Jugo-			
slavico		566.704	
kreditni saldo 31. decembra 1952		103.597	
Skupaj		670.301	
3. na računu »Triglavska tiskarna v Ljubljani«			
kreditni saldo na dan 31. decembra 1951		129	
D o h o d k i: vplačilo Triglavске tiskarne za Osrednji			
sklad vodstva		19.600	
Skupaj		19.729	
Izdatki: izplačilo nagrad			
preodkaz salda	19.500		
	229	19.729	
4. na računu »Dom SAZU v Planici«			
debetni saldo 31. decembra 1951		24.128	
D o h o d k i: vplačilo nočnin		9.750	
Skupaj		14.378	
Izdatki: plačilo raznih uslug			
Debetni saldo 31. decembra 1952		600	
		14.978	
5. na računu »Subvencija Inštituta za turbinske stroje			
SAZU«			
D o h o d k i: subvencija Inšt. za turbinske stroje SAZU		200.000	
Izdatki: poravnava raznih računov sekcij, nabava			
pisalnih strojev itd.		140.270	
kreditni saldo 31. decembra 1952		59.730	

ZAKLJUČNI RAČUN PRORAČUNSKIH IZDATKOV za leto 1952

13. razdelek — Svet za prosveto in kulturo LRS

Poglavje 2 — Slovenska akademija znanosti in umetnosti

1. del — Investicije in financiranje gospodarstva

Investicije za družbeni standard

	odobreno	izvršeno
1. Oprema	150.000	149.978
2. Študije in raziskovanja	780.000	779.485
Skupaj	930.000	929.461

2. del — Prosveta in ljudska kultura

Osební izdatki

Plače in dodatki	odobreno	izvršeno
1. Osnovne plače	4,296.612	4,296.444
2. Osební dodatki	176.140	176.140
3. Funkcijski dodatki	709.156	709.156
4. Honorarji	4,000.000	4,000.000
Skupaj part. 2—411	9,181.908	9,181.740

Materialni izdatki

Operativni izdatki

1. Pisarniške potrebščine	171.209	170.785
2. Kurjava s prevozom in sečnjo	567.558	567.558
3. Razsvetljava	216.995	216.995
4. Potni in selitveni stroški	17.428	17.428
5. Čiščenje, vzdrževanje in zavarovanje zgradb in inventarja	560.060	560.060
6. Poštni, telegrafski in telefonski stroški	512.669	512.669
7. Izpopolnitev inventarja	30.000	29.558
8. Vzdrževanje prevoznih sredstev	229.330	229.258
9. Najemnine	3.664	3.564
10. Transportni stroški	12.000	12.000
Skupaj part. 2—412	2,320.913	2,319.675

Funkcionalni izdatki

1. Nabava znanstvene in umetniške literature	730.147	726.995
2. Znanstvena raziskovanja	3,908.353	3,908.353
3. Avtorski honorarji	800.000	800.000
4. Stroški za izdajo in tisk znanstvenih in umet- niških publikacij	3,474.280	3,474.280
5. Stroški za svečanosti in obiske tujih akade- mikov in znanstvenikov	260.000	259.998
Skupaj part. 2—413	9,172.780	9,169.626
Skupaj po 1. in 2. delu	21,605.601	21,600.502

Poglavje 3 — Kemični inštitut

2. del — Prosveta in ljudska kultura

Osební izdatki

Plače in dodatki

1. Osnovne plače	5,884.782	5,884.782
2. Osební dodatki	340.551	340.551
3. Funkcijski dodatki	86.344	86.344
4. Honorarji	241.978	241.978
Skupaj part. 2—414	6,553.655	6,553.655

Materialni izdatki

Operativni izdatki

1. Pisarniške potrebščine	99.568	99.568
2. Kurjava s sečnjo in prevozom	979.999	979.999
3. Razsvetljava	419.782	419.782
4. Potni in selitveni stroški	249.701	249.701
5. Čiščenje in vzdrževanje ter zavarovanje zgradb in inventarja	549.428	549.428
6. Poštni, telegrafski in telefonski stroški	173.893	173.893
7. Izpopolnitev inventarja	39.767	39.767
8. Vzdrževanje prevoznih sredstev	369.118	369.118
Skupaj part. 2—415	2.681.256	2.681.256

Funkcionalni izdatki

1. Študije in raziskave	9.754.872	9.754.872
2. Obiski tujih znanstvenikov	98.036	98.036
3. Nabava znanstvene literature	234.958	234.958
Skupaj part. 2—416	10.087.866	10.087.866
Skupaj pogl. 3 (part. 2—414—416)	19.322.777	19.322.777

Poglavje 4 — Fizikalni inštitut

2. del — Prosveta in ljudska kultura

Osební izdatki

Plače in dodatki

1. Osnovne plače	3.905.001	3.900.750
2. Dodatki v industrijskih bonih	—	—
3. Osební dodatki	354.250	354.250
4. Funkcijski dodatki	53.930	53.930
5. Honorarji	337.150	337.150
Skupaj part. 417	4.650.331	4.646.080

Materialni izdatki

Operativni izdatki

1. Pisarniške potrebščine, službeni listi, časopisi in strokovne knjige	211.512	211.512
2. Kurjava s prevozom in sečnjo	716.000	716.000
3. Razsvetljava	367.629	367.629
4. Potni in selitveni stroški	212.400	212.400
5. Stroški čiščenja, vzdrževanje zgradb	380.000	379.346
6. Poštnina, telegrafski in telefonski stroški	103.709	98.650
7. Izpopolnitev inventarja	—	—
8. Vzdrževanje prevoznih sredstev	285.883	281.704
9. Transportni stroški	30.049	29.685
Skupaj part. 418	2.605.932	2.589.291

Funkcionalni izdatki

1. Nabava znanstvene literature	608.149	608.149
2. Znanstvena raziskovanja	11.089.430	11.089.430
3. Stroški za svečanosti in obiske tujih znan- stvenikov in akademikov	191.608	191.608
Skupaj part. 419	11.889.187	11.889.187
Skupaj pogl. 4 (part. 417—419)	19.145.450	19.124.558

8. del		
Proračunska rezerva		
7. Proračunska rezerva	4,331.627	4,331.627
Skupaj 2. in 8. del	23,477.077	23,456.185

Poglavje 5 — *Inštitut za elektriško gospodarstvo*

1. del — Investicije in financiranje gospodarstva

Investicije za družbeni standard

1. Gradnje	23,737.634	23,737.634
2. Oprema	2,850.000	2,850.000
3. Studij in raziskovanja	1,423.568	1,423.568
Skupaj	28,011.202	28,011.202

2. del — Prosveta in ljudska kultura

Osební izdatki

Plače in dodatki

1. Osnovne plače	4,019.451	3,819.451
2. Dodatki v industrijskih bonih	—	—
3. Osební dodatki	178.000	177.930
4. Funkcijski dodatki	140.000	139.680
5. Honorarji	80.000	79.737
Skupaj part. 2—420	4,417.451	4,216.798

Materialni izdatki

Operativni izdatki

1. Pisarniške potrebščine in drugo	171.199	171.199
2. Kurjava s prevozom in sečnjo	620.000	618.856
3. Razsvetljava	97.741	97.741
4. Potni in selitveni stroški	183.212	181.357
5. Stroški čiščenja in vzdrževanja	297.704	297.417
6. Poštni, telegrafski in telefonski stroški	188.060	186.109
7. Izpopolnitev inventarja	106	106
8. Vzdrževanje prevoznih sredstev	165.000	163.737
9. Najemnina	43.643	43.643
10. Transportni stroški	40.936	40.749
Skupaj part. 2—421	1,807.601	1,800.914

Funkcionalni izdatki

1. Nabava znanstvene literature	180.000	179.716
2. Znanstvena raziskovanja	588.753	588.714
3. Stroški za tisk in vezavo	10.000	10.000

Skupaj part. 2—422 778.753 778.450

Skupaj 2. del (part. 2—420—422) 7,003.805 6,796.142

Skupaj 1. in 2. del 35,015.007 34,807.344

Investicijski zvezni kredit 7,000.000 7,000.000

Poglavje 8 — *Inštitut za turbinske stroje*

1. del — Investicije in financiranje gospodarstva

	odobreno	izvršeno
Gradnje	5,000.000	4,999.399
Skupaj	5,000.000	4,999.399

Osební izdatki

Plače in dodatki

1. Osnovne plače	4,507.839	4,507.839
2. Dodatki v industrijskih bonih	—	—
3. Osební dodatki	99.600	99.600
4. Funkcijski dodatki	—	—
5. Honorarji	34.000	33.933
Skupaj part. 2—429	4,641.439	4,641.372

Materialni izdatki

Operativni izdatki

1. Pisarniški material	80.028	80.028
2. Kurjava s prevozom in sečnjo	72.000	72.000
3. Razsvetljava	70.000	69.278
4. Potni in selitveni stroški	100.000	99.391
5. Stroški čiščenja, vzdrževanja in zavarovanja zgradb	54.994	54.032
6. Poštni, telegrafski in telefonski stroški	71.972	71.908
8. Vzdrževanje prevoznih sredstev	99.020	98.890
9. Najemnine	7.000	6.300
Skupaj part. 2—430	555.014	551.827

Funkcionalni izdatki

1. Stroški laboratorija	760.000	759.178
2. Prevozi	53.403	52.027
Skupaj part. 2—431	813.403	811.205
Skupaj 2. del (part. 2—429—431)	6,009.856	6,004.404

8. del — Proračunska rezerva

Proračunska rezerva	401.344	401.344
Skupaj 1., 2. in 8. del	11,411.200	11,405.147

VII

PUBLIKACIJE IN
ZAMENJAVA PUBLIKACIJ

PUBLIKACIJE

Slovenske akademije znanosti in umetnosti
v letih 1952—1953

I. SPLOŠNE IZDAJE

Letopis Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Četrta knjiga 1950—1951. (Uredil *Milko Kos.*) V Ljubljani 1952. 254 + (II) str. 8°.

Biblioteka 1. *Primož Ramovš*: Biblioteka in publikacije Slovenske akademije znanosti in umetnosti v letih 1938—1951. Ljubljana 1952. 140 str. 8°.

Slovenski biografski leksikon. S sodelovanjem uredniškega odbora urejuje *Franc Ksab. Lukman.* Osmi zvezek. Pregelj Ivan—Qualle. V Ljubljani 1952. Str. (VIII) + 481—611. 4°.

II. IZDAJE RAZREDA ZA ZGODOVINSKE IN DRUŽBENE VEDE

Razprave II. Ljubljana 1953. 365 str. + 3 pril. 8°.

Vsebina:

Viktor Korošec: Zakonik mesta Ešnunné in Lipit-Ištarjev zakonik.

Josip Mal: Slovenska Karantanija in srednjeveška nemška država.

Pavle Blaznik: Kolonizacija in kmetско podložništvo na Sorškem polju.

Pavle Blaznik: Zemljiška gospodstva na besniškem ozemlju.

Emilijan Cevc: Ob problemu Hansa iz Judenburga.

Mihajlo Rostohar: Stavek in misel.

Razprave III. Ljubljana 1953. 335 + (XIX) str. + 9 pril. 8°.

Vsebina:

Srečko Brodar: Ajdovska jama.

Josip Korošec: Kulturne ostaline v Ajdovski jami pri Nemški vasi.

Franc Starè: Ilirsko grobišče pri Dobovi. Izkopavanje leta 1952.

Josip Korošec-Pavla Korošec: Predzgodovinsko in staroslovansko grobišče pri Turnišču v bližini Ptuja.

Zlata Dolinar: Antropološka obdelava nekropole Turnišče pri Ptuj.

Božo Škerlj: Srednjeveška okostja z Bleda, izkopana leta 1949.

Dela 7. Inštitut za zgodovino, Sekcija za občo in narodno zgodovino 1.

Bogo Grafenauer: Ustoličevanje koroških vojvod in država karantanskih Slovencev. Ljubljana 1952. 624 str. 8°.

Dela 8. *Anton Trstenjak*: Psihologija umetniškega ustvarjanja. Ljubljana 1953. 151 str. 8°.

Arheološki vestnik III/1. Ljubljana 1952. 165 + (I) str. + 1 pril. 8°.

Vsebina:

Josip Korošec: Statuete s posebej izdelano glavo v vinčanski kulturni skupini.

Draga Garašanin: Jedan primerak monumentalne preistoriske plastike. Glava neolitske figure iz Prištine.

Mirko Šeper: Neolitičko naselje na Kormadinu.

Josip Klemenc: Figuralni fragment kasnoantičnega reliefa iz Celja.

Božo Škerlj: Orientacije grobov v nekaterih srednjeveških nekropolah Slovenije.

Vida Starè: Pozno antično grobišče na Ravnem brdu.

Knjižna in druga poročila.

Arheološki vestnik III/2. Ljubljana 1952. Str. 169—359. 8°.

Vsebina:

Francè Starè: Dekoracija pravokotnih pasnih spon na Kranjskem.
Emilijan Cevc: Dvoje zgodnj srednjeveških figuralnih upodobitev na slovenskih tleh.

Božo Škerlj: Prispevek k srednjeveški demografiji.

Ivan Rakovec: Bizon iz mostiščarske dobe na Ljubljanskem barju.

Josip Korošec: Fragment vaze kulturne skupine Bükk, najden v Vlaški jami (?).

Francè Starè: Kamnitno kladivo iz Velikega Kamna.

Francè Starè: Bronasta sekira iz Kranja.

Rudolf Bratanič: Rimske najdbe iz Poetovione.

Josip Klemenc: Bronast medaljon M. Aurela iz Ptuja.

Franc Leben: Najdba antičnih grobov v Ljubljani.

Knjižna in druga poročila.

Arheološki vestnik IV/1. Ljubljana 1953. 192 str. + 1 pril. 8°.

Vsebina:

Josip Korošec: Delitev vinčanske kulturne plasti.

Francè Starè: Bronaste najdbe iz pečine Hrustovače.

Hermann Müller-Karpe: Zum Beginn der Kahnfibel mit profilier-tem Fuss.

Anton Smodič: Rimska ključavnica z masko iz Poetovija.

Jovan Hadži: Lupine kavrijev v grobovih starih Slovanov na Ptujskem gradu.

Milutin Garašanin: Preistoriski nalazi iz Crnobuki kod Bitolja.

Francè Starè: Pomemben zaklad z Vrhnike (Nauportus).

Rudolf Bratanič: Poročilo o najdbah na Hajdinskem grobišču.

Alojzij Bolta: Rimske in srednjeveške najdbe v Prešernovi ulici v Celju.

Francè Grafenauer: Rimski grob, najden pri Skaručni.

Knjižna in druga poročila.

Arheološki vestnik IV/2. Ljubljana 1953. Str. 193—365 + (I) + 3 pril. 8°.

Vsebina:

Francè Starè: Bronasti figuralni ročaj iz Brežic.

Francè Starè: Meč z okrašeno nožnico s Cveteža.

Duje Rendić-Miočević: Srebrne naušnice nepoznatih japodskih radionica u splitskom Arheološkom muzeju.

Josip Klemenc: Kronologija dveh rimskih napisov iz Sv. Vida nad Vitanjem.

Josip Korošec: Datacija slovanskih ostalin v okolici Skadra v Albaniji.

Josip Korošec: Nova kolišča na Ljubljanskem barju.

Francè Starè: Trije prazgodovinski grobovi iz Zasavja.

Rudolf Bratanič: Nove najdbe iz Ptuja.

Jaroslav Šašel: Nov nagrobnik iz Emone.

Jaroslav Šašel: Prerez severnih utrdb Emone.

Jaroslav Šašel: Spodnja Hajdina, parcela 1076/2.

Alojzij Bolta: Nov rimski nagrobnik iz Celja.

Alojzij Bolta: Nova rimska najdba na Mariborski cesti v Celju.

Paola Korošec: Staroslovanski grob pri cerkvi sv. Petra v Ljubljani.

Knjižna in druga poročila.

III. IZDAJE RAZREDA ZA FILOLOŠKE IN LITERARNE VEDE

Dela 5. Inštitut za slovenski jezik 3. *Radivoj Franciscus Mikuš*: À propos de la syntagmatique du professeur A. Belič. Ljubljana 1952. 197 + (II) str. + 1 pril. 8°.

Dela 6. Inštitut za slovenski jezik 4. *Anton Bajec*: Besedotvorje slovenskega jezika. II. Izpeljava slovenskih pridevnikov. III. Zloženke. Ljubljana 1952. 135 str. 8°.

IV. IZDAJE RAZREDA ZA MATEMATIČNE, FIZIKALNE IN TEHNIČNE VEDE

Razprave. Serija A: Matematične, fizikalne in kemične vede. IV. Ljubljana 1952. (IV) + 80 str. 8°.

Vseбина:

Jelena Komar: Nova aparatura za elektroforezo na papirju.

Ivan Vidav: Elementaren dokaz neke formule za površino lika na kroglu.

Maks Ferlan: Sinteza novih spojin s področja simetričnih derivatov bencila.

Djuro Kurepa: O reflektivnim simetričnim relacijama i grafovima.

Razprave. Serija A: Matematične, fizikalne in kemične vede. V. Ljubljana 1953. 72 str. 8°.

Vseбина:

Drago Lebez: Papirna kromatografija beljakovin in encimov. Hemoglobin.

Franjo Ivan Havliček: Sistematična raziskovanja mikroobjektivov. I. Objektivni srednjih apertur.

Maks Samec in Štefan Skledar: Opredelba celokupnega žvepla v premogu po Rothejevi metodi.

Ante Gasparini, Maks Samec in Štefan Skledar: Opredelba pepela v žvepla bogatih premogih in koksih.

Dela 1. Inštitut za elektriško gospodarstvo 1. *Milan Vidmar*: Neuartige Aluminiumleiter in Starkstromfreileitungen. Ljubljana 1953. 208 + (III) str. 8°.

Dela 2. *Josip Plemelj*: Teorija analitičnih funkcij. Ljubljana 1953. XVI + 516 + (I) str. 8°.

V. IZDAJE RAZREDA ZA PRIRODOSLOVNE IN MEDICINSKE VEDE

Dela 5. Inštitut za biologijo 3. *Ernest Mayer*: Seznam praprotnic in cvetnic slovenskega ozemlja. Ljubljana 1952. 428 str. + 1 pril. 8°.

Geografski zbornik I. Ljubljana 1952. 166 + (I) str. + 3 pril. 8°.

Vsebina:

Anton Melik: Zasnova ljubljaničinega porečja.

Ivan Gams: Človek na zemlji Slovenjgraške kotline.

Vladimir Klemenčič: Agrarna geografija Tuhinjske doline.

Polde Oblak: Morfogeneza dna Ljubljanske kotline.

VI. IZDAJE RAZREDA ZA UMETNOSTI

Dela 1. Serija za glasbeno umetnost 1. *Anton Lajovic*: Tri pesmi za visoki glas s spremljevanjem klavirja. Ljubljana 1952. 18 + (I) str. 4°.

Dela 2. Serija za glasbeno umetnost 2. *Lucijan Marija Škerjanc*: Šest klavirskih skladb za eno roko. Ljubljana 1952. (II) + 23 + (I) str. 4°.

ZAMENJAVA PUBLIKACIJ

Biblioteka Slovenske akademije znanosti in umetnosti je v letih 1952—1953 pošiljala akademijske publikacije spodaj navedenim ustanovam in v zameno prejela naslednje:

La Bibliothèque de l'Académie Slovène des sciences et des arts entretenait dans les années 1952—1953, un service d'échange de publications avec les Institutions ci-dessous mentionnées; elle en a reçu en échange:

JUGOSLAVIJA — YUGOSLAVIE

Beograd:

Arheološki institut Srpske akademije nauka:

Starinar I/3, II/4, V/2—4, VI/1—4, VII/1—2, IX/2—3, X/1—2.

Starinar, Treća serija V, X—XI.

Starinar, Nova serija II.

Povremena izdanja Arheološkog instituta I.

Posebna izdanja CXCVIII.

Gradja I, IX.

Garašanin, M.: Arheološka nalazišta u Srbiji.

Astronomska opservatorija Srpske akademije nauka:

Bulletin de l'Observatoire Astronomique VIII—XIII, XV, XVI/1—4, XVII/1—4.

Godišnjak našeg neba za god. 1952.

Mémoires V.

Djurković, P. M.: Odredjivanje geografske širine Astronomske opservatorije u Beogradu, 1947.

Društvo matematičara i fizičara NRS:

Vesnik Društva matematičara i fizičara NR Srbije III/1—4, V/1—2.

Peyovitch, T.: Sur les Solutions Asymptotiques des Equations Differentielles.

Geografski institut Srpske akademije nauka:

Posebna izdanja CLXXXIV, CLXXXV, CXCVI, CCXI.

Zbornik radova XV, XXVI, XXVII, XXXII.

Ustanove, s katerimi se je zamena v letu 1952 oziroma 1953 opustila, so označene z zvezdico.

Les Institutions avec lesquelles les échanges en 1952 ou en 1953 ont été suspendus sont marquées d'un astérisque.

Geološki institut Srpske akademije nauka:

Posebna izdanja CLXXIV, CLXXXVII, CLXXXIX, CXCVII.
Zbornik radova III, XVI, XXII, XXIII, XXXIII, XXXIV.

Institut za ekologiju i biogeografiju Srpske akademije nauka:

Posebna izdanja CLIX, CLX, CLXI.
Zbornik radova XI, XXIX, XXXI.
Naučno popularni spisi I.

Institut za fiziologiju razvića, genetiku i selekciju:

Posebna izdanja CLXXXII.
Zbornik radova XIII, XXV.

Institut za ispitivanje materije:

Recueil de travaux de l'Institut de recherches sur la structure de la matière I, II.
Bulletin of the Institute of Nuclear Sciences »Boris Kidrič« III.

Institut za zaštitu bilja:

Zaštita bilja 1950—1953/1—14, 15, 16—17, 18, 19.

Istorisko društvo N. R. Srbije:

Istoriski glasnik 1948/1—2, 1949/1—4, 1951/1—4, 1952/1—4, 1953/1—2.

Matematički institut Srpske akademije nauka:

Zbornik radova XVIII.
Publications de l'Institut mathématique IV, V.

Narodni muzej:

Narodni muzej Beograd.
Kolarić, M.: Srpska grafika XVIII veka.
Izložba engleskih akvarela i crteža.
Kolarić, M.-Stevanović, M.: Pavel Djurković kao portretista.

Prirodnjački muzej srpske zemlje:

Glasnik Prirodnjačkog muzeja srpske zemlje. Serija A, IV.

Redakcija »Naš jezik«. Filozofski fakultet, Seminar za lingvistiku:

Naš jezik, Nova serija III/1—4.

Savezna uprava hidrometeorološke službe FNRJ:

Maksić, B.: Prilog teoriji i primjeni gradijentskog vetra.
Prilozi poznavanju klime Jugoslavije I.
Godišnjak Aerološke opservatorije u Beogradu 1951.

Savezni institut za zaštitu spomenika kulture:

Zbornik zaštite spomenika kulture I/1, II/1, III/1.
Benac, A.: Olovo. Srednjovekovni nadgrobni spomenici Bosne i Hercegovine II.

Srpska akademija nauka:

Godišnjak LIV, LV, LVI, LVII.
Glasnik Srpske akademije nauka II/2, III/1—2, IV/1—2.
Glas Srpske akademije nauka CXCIX, CC, CCI, CCII, CCIII, CCIV, CCV, CCVI, CCVIII, CCIX, CCX.

Bulletin de l'Académie Serbe des Sciences, Nouvelle série IV, V, VI, VII, VIII, IX, XII.

Naš jezik, Nova serija II/7—10, III/1—10, IV/1—10.

Istoriski časopis II, III.

Zbornik radova VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII, XVIII, XIX, XX, XXI, XXII, XXIII, XXIV, XXV, XXVI, XXVII, XXIX, XXXI, XXXII.

Gradja I, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX.

Posebna izdanja Srpske akademije nauka CLXXVIII, CLXXIX, CLXXX, CLXXXI, CLXXXII, CLXXXIII, CLXXXIV, CLXXXV, CLXXXVI, CLXXXVII, CLXXXVIII, CLXXXIX, CXC, CXCI, CXCII, CXCIII, CXCIV, CXCV, CXCVI, CXCVII, CXCVIII, CXCIX, CC, CCI, CCII, CCIII, CCIV, CCV, CCVI, CCVII, CCVIII, CCIX, CCX, CCXI, CCXII, CCXIII.

Zbornik za istoriju, jezik i književnost srpskog naroda XIII—XIV, XV, XVI.

Srpski etnografski zbornik LXII, LXIV, LXV, LXVI.

Spomenik CI, CII, CIII.

Starinar, Nova serija II.

Zbornik u čast šeste stogodišnjice zakonika cara Dušana.

Godišnjak našeg neba za god. 1952.

Publications de l'Institut Mathématique IV, V.

Južnoslovenski filolog XIX/1—4.

Glasnik Etnografskog instituta Srpske akademije nauka I/1—2.

Zbornik za istočnjačku istoriku i književnu gradju; Serija proa I/1—2.

Pregled razmene 1950.

Odeljenje za likovnu i muzičku umetnost, Muzička izdanja 1. Konjović, P.: Dva gudačka kvarteta d-moll, f-moll (Partitura in material).

Povremena izdanja Arheološkog instituta I.

Parry M. & Lord, A. B.: Srpskohrvatske junačke pjesme II.

Klasični naučni spisi III, IV.

Bulletin de l'Observatoire Astronomique de Beograd XVII/1—4.

Srpsko hemisko društvo:

Glasnik Hemiskog društva, Jubilarni broj 1897—1947, 13/1—4, 14/1—4, 15/1—4, 18/1—4.

Srpsko lekarsko društvo:

Srpski arhiv za celokupno lekarstvo XLIX/7—12, LXXX/1—12, LXXXI/1—11.

Tehnička velika škola. Gradjevinski fakultet:

Zbornik Gradjevinskog fakulteta 1952—1953.

Univerzitetska biblioteka »Svetozar Marković«:

Beogradski Univerzitet, Tehnička velika škola, Medicinska velika škola, Publikacije rektorata 1, 2, 3.

Zbornik Mašinskog fakulteta 1952—1953.

Godišnjak Tehničkog fakulteta Univerziteta u Beogradu za 1946 i 1947.

Zbornik Pravoslavnog bogoslovnog fakulteta I, II.

Od Tehnološkog oteka do Tehnološkog fakulteta 1925—1950.

Doktorske disertacije na beogradskom univerzitetu 1905—1950.

Anal. Pravnog fakulteta u Beogradu, Knjiga I/1.

Pregled predavanja za školsku 1952/53 godinu.
Pregled predavanja za zimski semestar školske 1953—1954 godine.

Zbornik Filozofskog fakulteta, Knjiga I, II.
Godišnjak Poljoprivrednog fakulteta 2, 3, 4.

Zavod za geološka i geofizička istraživanja NRS:
Geološki vesnik IX.

Brežice:

Posavski muzej.

Celje:

Družba sv. Mohorja:

Koledar družbe sv. Mohorja za prestopno leto 1952.
Stoti koledar Mohorjeve družbe 1953.
Koledar Družbe sv. Mohorja za navadno leto 1954.
Meško, Ks.: Mladim srcem, 5. zvezek.
Fakin, A.: Iz življenja rastlin.
Sket, A.: Miklova Zala, 7. izdaja.
Cajncar, St.: Križnarjevi.
Sever, S.: Kamenček sreče.
Moder, J.: Iz zdravih korenin močno drevo I. del/1—2.
Janežič-Repanšek-Simonič: Za boljši pridelek.
Finžgar, F.S.: Mirna pota.
Dickens, Ch.: Cvrček na ognjišču.
Mihelčič, A.: Gori na planine. Moški, mešani in ženski zbori.
Pressinger, E.: Gospodinjski nasveti.
Remec, A.: Veliki punt.

Cetinje:

Istoriski institut Crne gore:

Istoriski zapisi. Godina VI, Knjiga IX/1.

Naučno društvo:

Jovanović, J.: Marko Miljanov.

Dubrovnik:

Državni arhiv:

Foretić, V.: Ugovor Dubrovnika sa srpskim velikim županom Stefanom Nemanjom i stara dubrovačka djedina.

Naučna biblioteka:

Vekarić, Ž.: Dubrovnik.
Jireček, K.: Važnost Dubrovnika u trgovačkoj povijesti sred. vijeka.
Belas, A.: Hrvatska povijest u Vojnovićevoj: Histoire de Dalmatie.
Adamović, V.: Gradja za istoriju Dubrovačke pedagogije.
Bjelovučić, N.Z.: Etnografske granice Slovenaca, Hrvata, Srba i Bugara.
Stari i novi Dubrovnik.
Alačević, F.: Memorie della famiglia Allačević.
Gelcich, G.: Dello Sviluppo Civile di Ragusa.

Rešetar, P.: La Zecca della Repubblica di Ragusa.
Budapesti Illusztralt Szalon Lapok XXIX.
Glasnik Dubrovačkog učenog društva »Sveti Vlaho«. I.
Bjelovučić, N. Z.: Zahumska pravoslavna episkopija u XIII. do XIV. v.
Resti, G.: Chronicle di Ragusa.
Gelcich, G.: Dello sviluppo civile di Ragusa considerato ne' suoi monumenti istorici ed artistici.
Katić, E.: Cvijeta Zuzori.
Vučetić, A.: Sv. Vlaho u Dubrovniku.
Deveterodnevne olli duhovna priprava devet danaa prid svetkovinom s. Josefa Calasanzia — Sasdateglia popovaa redovnjeh.
Bjelovučić, N. Z.: Katolička crkva na Pelješcu.
Perić, J.: Sibenik u kugi za Kandijskog rata god. 1649.
Chersa, T.: Degli illustri Toscani stati in diversi tempi a Ragusa.
Bjelovučić, N. Z.: Poluotok Rat ili Pelješac.
Alibranti, A.: Sulla vita e sugli scritti di Luca Svilović.
Spomenica Dubrovačke filharmonije. 1925—1935.
Jurić, F.: Povjesno-opisni prikaz franjevačkog samostana u Dubrovačkoj Rijeci.
Adamović, V.: O bedenima grada Dubrovnika.
Adamović, L.: Die Pflanzenwelt Dalmatiens.
Deg'Ivelli, A.: Saggio d'uno studio storico-critico sulla colonia e sul contadinaggio nel territorio di Ragusa.
Copioso ristretto degli annali di Ragusa di Giacomo di Pietro Luccari.
Neke žalosne pojave prigodom 500-godišnjice utemeljenja Dubrovačke gimnazije.
Skurla, S.: Ragusa. Cenni storici.
Cusmich, G. E.: Cenni storici sui minori osservanti di Ragusa.
Jurić, F.: Vodj po franjevačkom samostanu Male Braće u Dubrovniku.
Kaznačić, A.: Bosnia, Hercegovina e Croazia-Turca.
Budmani, P.: Pet pripovijedaka iz sanskrta.
Pozza, O.: La Serbia e l'Impero d'Oriente.

Koper:

Mestna knjižnica:

Delle Opere del Signor Commendatore Don Gianrinaldo Conte Carli. Tomi I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII, XVIII, XIX.
Bonfiglio, S.: Italia e Confederazione Germanica.
Tedeschi, P.: Degli Errori sull'Istria.
Sticotti, P.: Di alcuni oggetti del gabinetto archeologico.
Taramelli, T.: Territorio di Capodistria.
Tamaro, M.: Nel primo centenario della morte di Gian-Rinaldo Carli.
Programma per l'Esposizione agricola-industriale e de belle arti che si terra nella città di Trieste nei mesi di settembre e ottobre 1871.
Buonfiglio, A.: Le bellezze della natura.
Pasini, F.: Spigolature montiane.

De Franceschi, C.: L'Italianità di Pisino nei secoli decorsi.
Bratti, R.: Prete Benleva e i Canonici di Montona d'Istria.
Osti, C.: Adelaide Ristori.
Benussi, B.: Frammento demografico (Capodistria).
Benussi, B.: Manuale di geografia, storia e statistica del litorale ossia della conta principesca di Gorizia e Gradisca, della città immediata di Trieste e del nargraviato d'Istria.
Statuto del Consorzio per la bonifica dei fondi ex saliferi di Capodistria e delle valli marine di Stagnone e di Campi.
Foratti, A.: L'arte italiana dalle origini al Rinascimento.
Colombo, A.: Carlo Alberto.
Ricci, S.: Leonardo, Raffaello, Michelangelo.
Bernardi, J.: Lettere sull'Istria.
Tedeschi, P.: Del decadimento dell'Istria.
Cobol, N.: Alpi Giulie.
L'Attività svolta del Consiglio di Liberazione della Città di Trieste.
Zamboni, F.: Ricordi del battaglione universitario romano.
Veruda, U.: Trieste.
Discorsi dell'assessore prof. Carlo Combi e dell'Ispettore scolastico prof. G. Abelli alla distribuzione dei premi delle scuole elementari di Venezia.
Volontari delle Giulie e di Dalmazia.
L'Assassinio di Fiume.
Guida-Ricordo del Museo civico di storia e d'arte di Capodistria.
De Amicis, E.: L'esercito italiano durante il coléra del 1867.
Ricciardi, G.: Cenni storici intorno agli ultimi casi d'Italia e documenti da Ricavarsene.
La Concordia. Anno IV.
Pagine di passione Giuliana.
Gallo, N.: La congiura del venerdì santo e Dante Alighieri.
De Hassek, O.: Besenghi degli Ughi. Poesie e prose.
Schiavi, F.: Le politiche autorità.
Zambelli, G.: Racconto storico delle feste di Udine nei giorni 10, 11 e 12 luglio 1847.
Venturini, D.: Sulla riviera liburnica.
Majer, F.: Inventario dell'antico archivio municipale di Capodistria.
Luciani, T.: L'Istria. Schizzo storico etnografico.
Lovisato, D.: Cenni geografico - etnografico - geologici sopra l'Istria.
Cobol, G.: Istantanee di viaggio.
Stancovich, P.: Biografia degli uomini distinti dell'Istra. Tomi I, II, III.
Compendio di disposizioni elettorali.
Cobol, N.: Memorie del mio esilio.
Quarantotto, G.: Nazario Sauro.
Pel fausto ingresso di monsignore illustr. e reverend. D. Bartolomeo Legat vescovo di Trieste e Capodistria.
Porta Orientale.

Zgodovinsko društvo:

Istrski zgodovinski zbornik I.
Facchinetti, G.: Gli Slavi Istriani.

Ljubljana:

Arheološki seminar Univerze:

Benac, A., Prehistorijsko naselje Nebo i problem butmirske kulture.

Garašanin, M.: Hronologija vinčanske grupe.

Elektrotehniški vestnik:

Elektrotehniški vestnik XIX/10—12, XX/1—12, XXI/1—10.

Etnografski muzej:

Slovenski etnograf III—IV, V.

Etnolog, I, III, IV/1—2, V—VI, VII, VIII—IX, X—XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII.

Gavazzi, M.: Godina dana hrvatskih narodnih običaja. I, II.

Geografsko društvo:

Geografski vestnik XXIII, XXIV.

Gozdarski inštitut Slovenije:

Gozdarski in lesnoindustrijski priročnik I.

Narodni muzej:

Sveto pismo Nove zaveze. I. in II. del.

Prirodoslovni muzej.

Prirodoslovno društvo:

Proteus XIV/6—10, XV/1—10, XVI/1—5.

Biološki vestnik I.

Slovenska Matica:

Cankar, Izidor: Zgodovina likovne umetnosti v zahodni Evropi III/2.

Murko, M.: Spomini.

Vodnik, A.: Zlati krogi.

Jastrun, M.: Mickiewicz.

Rupel, M.: Drugi Trubarjev zbornik.

Izbrani eseji in razprave Ivana Prijatelja.

Šlebinger, J.: Publikacije Slovenske Matice od l. 1864—1950.

Šlebinger, J.: Slovenska bibliografija za l. 1907—1912.

Uprava »Planinskega vestnika«:

Planinski vestnik LI/12, LII/1—12, LIII/1—12.

Mrakar, J.: Jakob Aljaž. Triglavski župnik.

Zavod za statistiko in evidenco:

Premog in nekovine.

Mesečni statistični pregled LR Slovenije II/1—12.

Površine zemljiških kategorij, rastlinskih skupin in posameznih posevkov v letu 1952.

Pridelki ranih posevkov v letu 1952.

Pridelki in površine poznih, naknadnih in strniščnih posevkov v letu 1952.

Popis živine, perutnine in čebelnih panjev po stanju na dan 15. januarja 1952. Splošni del, razširjeni del.

Industrijska proizvodnja LR Slovenije v l. 1939—1952.

Družbeni proizvod in narodni dohodek LR Slovenije.

Splošno izobraževalne, strokovne in umetniške šole v l. 1952/53.

Popis strokovnih šol v šolskem letu 1950/51 s kratkim pregledom razvoja strokovnega šolstva.

Osnovne i srednje škole za opšte obrazovanje na kraju 1951/52 i početkom 1952/53 školske godine. Rezultati popisa škola 30-VI-1952 i 30-IX-1952 god.

Srednje stručne škole na kraju 1951/52 i početkom 1952/53 školske godine.

Niže stručne škole na kraju 1951/52 i početkom 1952/53 školske godine.

Sluša telji fakultet, akademij in višjih šol v LR Sloveniji — v poletnem semestru šolskega leta 1951/52.

Umetničke škole na kraju 1951/52 i početkom 1952/53 školske godine.

Splošno izobraževalne šole v šolskem letu 1951/52.

Škole i zavodi za defektnu decu. Škole za odrasle na kraju 1951/52 i početkom 1952/53 školske godine.

Škole za spremanje nastavnog kadra na kraju 1951/52 i početkom 1952/53 školske godine.

Strokovne in umetničke škole ob zaključku šolskega leta 1951/52.

Stipendisti visokih i srednjih škola u FNRJ školske 1951/52 godine.

Zaposleno osoblje u budžetskim ustanovama i nadležnostima. Konačni rezultati popisa od 1. XII. 1951 god.

Priročnik za vodenje Registra stalnega prebivalstva.

Naravno gibanje prebivalstva LR Slovenije v letu 1951.

Letni pregled izvoza 1952.

Statistično poročilo. Trgovina, gostinstvo in turizem št. 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Statistično poročilo. Cene na veliko št. 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.

Statistično poročilo. Gradbeništvo št. 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Statistično poročilo. Industrija št. 1, 2, 4, 5, 6.

Statistično poročilo. Kmetijstvo št. 1, 2, 3, 4, 5.

Statistično poročilo. Živiljenjski standard št. 1, 2.

Statistično poročilo. Izvoz št. 6, 7, 9, 10.

Statistično poročilo. Cene na drobno št. 2, 4, 5, 6.

Statistično poročilo. Finance št. 1, 2, 3, 4.

Statistično poročilo. Uvoz št. 2, 3.

Zgodovinsko društvo:

Zgodovinski časopis V, VI—VII.

Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo. Letn. XXV—XXVI.

Znanstveni bilten:

Bulletin Scientifique I/1—2.

Maribor:

Pokrajinski muzej.

Novi Sad:

Matica Srpska:

Letopis Matice Srpske God. 127 — knjiga 368, sv. 4. God. 128

— knjiga 369/1—6, God. 128 — knjiga 370/1—6, God. 129 —

knjiga 371/1—6, God. 129 — knjiga 372/1—5.

Zbornik Matice Srpske. Serija prirodnih nauka 2, 3, 4.

Zbornik Matice Srpske. Serija društvenih nauka 2, 3, 4.

Izveštaji Matice Srpske za 1949/50, 1950/51, 1951 (od 1. VIII. do 31. XII. 1951), 1952 (od 1. I. do 31. XII. 1952).

Posebna izdanja Naučnog odeljenja. Sekcija za likovnu umetnost. Knjiga 5.

Flaubert, G.: Gospodja Bovary.

Bokšan, Sl.: Pupin i njegovo delo.

Zmaj, Jovan J.: Deca, ptice i zverčice.

Turgenjev, I.: Očevi i deca. Dim. III.

Turgenjev, I.: Novina. Prolećne vode. IV.

Majtényi, M.: Vrelo tle.

Petrović, K.: Istorija Srpske pravoslavne velike gimnazije Karlovačke.

Rajković, Dj.: Izabrani spisi I. Biografije književnika.

Jokai, M.: Novi spahija.

Marić, Sp.: Na izvorima fizike.

Maksimović, B.: Velika putovanja i otkrića u starom veku.

Traven, B.: Mrtvački brod.

Stendhal, H.: Italijanske hronike.

Vinaver, St.: Jezik naš nasušni.

Ignjatović, J.: Clanci.

Leskovac, M.: Na našoj postojbini.

Leonov, L.: Lopov.

Dokumenti o Svetozaru Miletiću.

Orfelin, Z.: Zrcalo nauke.

Georgijević, K.: Književne studije i ogledi.

Filipović, M.: Srpske narodne nošnje u Vojvodini.

Amber, A.: David. Slikar i član konventa.

Vojvodjanski muzej:

Vojvodina II.

Rad Vojvodjanskih muzeja 1.

Osijek:

Muzej Slavonije:

Pinterović, D.: Povijest namještaja.

Buntak, F.: Osiječki Gradski muzej.

Brlić, A.: Zbirka poviestnih natpisa grada Osieka.

Bösendorfer, J.: Divaldiana u Osijeku.

Bösendorfer, J.: Nešto malo o našoj Baranji.

Bösendorfer, J.: Parba radi osječke carine medju opatijom u Cikadoru i porodicom Korogji.

Bösendorfer, J.: Diarium sive prothocollum venerabilis conventus s. Crucis Inventae Essekini intra muros ab anno 1686. usque ad annum 1851.

Pula:

Arheološki muzej Istre.

Rovinj:

Institut za biologiju mora.

Sarajevo:

Biološki institut:

Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu. God. III/1—2, IV/1.

Institut za naučna šumarska istraživanja NR BiH:

Godišnjak 1.

Institut za proučavanje folklor:

Bilten Instituta za proučavanje folklor u Sarajevu. 1951.

Institut za savremeni jezik.

Istorisko društvo Bosne i Hercegovine:

Godišnjak Istoriskog društva Bosne i Hercegovine III, IV, V.

Naučno društvo NR Bosne i Hercegovine.

Orientalni institut:

Uhlik, R.: Prepozitivni i postpozitivni član u Gurbetskom.

Zemaljski muzej:

Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu. Nova serija II, III, IV—V, VII, VIII.

Glasnik Državnog muzeja u Sarajevu. Nova serija I.

Srednjovekovni nadgrobni spomenici Bosne i Hercegovine III, IV.

Zemaljski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirodnih rijetkosti NR BiH:

Naše starine I.

Skopje:

Filozofski fakultet.

Folkloren institut.

Institut za geografija na Univerzitetot:

Godišen zbornik. Prirodnomatemički oddel I, II.

Godišen zbornik. Istorisko-filološki oddel III, IV, V.

Stojadinović, Č.: Tragovi pregrabenske djavatske doline od predsedline Djavata do Bitolja i razvitak doline Šemnice i Dragora.

Trifunoski, J.: Sela koi sela ne postoat vo Polog.

Posebna izdanja. Istorisko-filološki oddel 3.

Institut za matematika na Univerzitetot:

Godišen zbornik. Prirodno-matematički oddel 3, 4.

Bilten na Društvo to na matematičarite i fizičarite od Narodna republika Makedonija II/2, III.

Institut za šumarski eksperimentalni ispituvanja na NRM:

Godišnik I.

Naučen institut za nacionalna istorija na makedonskiot narod:

Domašni izvori za makedonskata istorija I.

Dimče, M.: Vostanija i dviženja vo Makedonija vo vtorata polovina na XVI i početkot na XVII vek.

Taškovski, D.: Karpoševoto vostanie.

Abadžiev, G.: Borbite vo jugozapadna Makedonija.

Ilindenski zbornik 1903—1953.

Ilinden 1903—1953.

Mitrev, A.: Hristo Uzunov.

Stranskiot pečat za ilindenskoto vostanie. (Materijali.)

Seminarot za istorija na Univerzitetot:

Godišen zbornik. Knjiga 3, 4, 5.

Lisičar, P.: Crna Korkira i kolonije antičkih Grka na Jadranu.

Seminarot za jugoslavenska književnost na Univerzitetot.

Seminarot za makedonski jazik i literatura na Univerzitetot:

Godišen zbornik. Istorisko-filološki oddel 3, 4, 5.

Makedonski jazik I/1—10, II/1—10, III/1—10, IV/1—7.

Koneska, M.: Mariovskiot govor.

Vidolski, B.: Porečkiot govor.

Ugrinova, R.: Govorite vo skopsko.

Tahovski, A.: Grčki zborovi vo makedonskiot naroden govor.

Filiposki, I.: Negotinskiot govor.

Prličev, G.: Serdatot.

Zemjodelsko-šumarski fakultet na Univerzitetot Skopje:

Godišen zbornik na Zemjodelsko-šumarskiot fakultet na Univerzitetot Skopje. Sumarstvo II, III.

Godišen zbornik na Zemjodelsko-šumarskiot fakultet na Univerzitetot Skopje. Zemjodelstvo II, III.

Split:

Arheološki muzej:

Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku LIII.

Arheološki muzej u Splitu. 1821—1951.

Državna galerija umjetnina:

Prijatelj, K.: Tri splitska slikara iz XIX. stolj.

Prijatelj, K.: Crteži Miroslava Kraljevića u Splitskoj galeriji.

Etnografski muzej:

Processo del »Nazionale«. Zara 1869.

Gradska biblioteka:

Illustrierter Führer durch Spalato.

Girometta, U.: Velikom paklenicom na Vaganski vrh.

Caterini, O.: Visioni Dalmate.

Urbani, U.: Le grotte di Postumia.

Leontić, L.: Zašto sam tražio da se raspusti jugoslovensko Narodno vijeće.

Marki, E.: Klimatske prilike Dalmacije.

Zschokke, H.: Dioklecijan u Saloni.

Jotić, A.: Istorija slovenačke književnosti po Grafenaueru i drugima.

Institut za oceanografiju i ribarstvo:

Acta Adriatica IV/9, 10, 11, 12, 13; V/1, 2, 3, 4.

Izvoješća-Reports. Vol. VI/1.

Bilješke 2, 3, 4, 5.

Fauna i flora Jadrana. II.

Pax, F.: Des Zoanthaires de l'Afrique Equatorial Française.

Morović, D.: Composition mécanique des sédiments au large de l'Adriatique.

Muzej grada Splita:

Čičin-Sain, Č.: Oporuka Jerolima Kavanjina.

Čičin-Sain, Č.: Ilirska akademija u Splitu. Njeno vrijeme i sjedište. *J. Kavanjin:* Baštinicima.

Muzej hrvatskih starina u Splitu:

Starohrvatska prosvjeta III/2.

Šibenik:

Muzej grada Šibenika.

Zadar:

Arheološki muzej:

Atti della R. Accademia dei Lincei. Serie terza. Memorie della Classe di scienze morali, storiche e filologiche. Vol. I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII.

Atti della R. Accademia dei Lincei. Serie quinta. Classe di scienze morali, storiche e filologiche. Vol. I, II, III, IV, V, VI, VII, XI, XV, XVI, XVII.

Atti della R. Accademia dei Lincei. Serie quarta. Classe di scienze morali, storiche e filologiche. Vol. I, II, III, VIII, IX, X.

Atti della R. Accademia Nazionale dei Lincei. Serie sesta. Memorie della Classe di scienze morali, storiche e filologiche. Vol. I, II, III, IV, V, VI, VIII, IX.

Atti della R. Accademia dei Lincei. Serie quinta. Notizie degli Scavi di antichità. Vol. I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV in XXI.

Atti della Reale Accademia Nazionale dei Lincei. Serie sesta. Notizie degli Scavi di antichità. Vol. I, III.

Atti della Reale Accademia d'Italia. Serie settima. Notizie degli Scavi di antichità. Vol. I.

Notizie degli scavi di antichità. Indici generali 1876—1930.

Atti della Reale Accademia dei Lincei. Serie Quarta. Rendiconti. Vol. I, II, III, IV, V, VI, VII.

Rendiconti della R. Accademia dei Lincei. Classe di scienze morali, storiche e filologiche. Serie quinta. Vol. I, II, III, IV, V, VI, VII, X, XI, XV, XVI, XVII, XIX, XX, XXI, XXII, XXIII, XXIV, XXVI, XXVII, XXVIII, XXIX, XXX, XXXI, XXXII, XXXIII.

Rendiconti della R. Accademia Nazionale dei Lincei. Classe di scienze morali, storiche e filologiche. Serie sesta. Vol. I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV.

Državni arhiv.

Zagreb:

Arheološki muzej.

Arheološki zavod. Filozofski fakultet Sveučilišta.

Botanički zavod Prirodoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Društvo matematičara i fizičara:

Glasnik matematičko-fizički i astronomski. Serija II. VI/5, VII/1—4, VIII/1—2.

Državni arhiv.

Fizički institut Prirodoslovno-matematičkog fakulteta.

Geofizički zavod:

Izvoješće o potresima 1950/1—6.
Meteorološki izvoještaj 1949/7—12, 1950/1—2.
Motrenja sunčevih pjega 1949/6—12, 1949/50/Decembar-Januar.
Radovi. III. serija 1, 2.

Geografsko društvo Hrvatske:

Geografski glasnik. 1951/13.

Hrvatsko prirodoslovno društvo:

Arhiv za kemiju. XXIII/1—4.
Glasnik Biološke sekcije. T. 4—6, 1950—1952.

Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti:

Predavanja održana u Jugoslavenskoj akademiji I, II, III, IV, V, VII, VIII, IX, X.
Hrvatski latinisti I, II, III.
Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Knj. 271, 273, 277, 279, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291.
Gradja za gospodarsku povijest Hrvatske. Knj. I, II, III, IV.
Stari pisci hrvatski, knj. 29, 30.
Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena 34, 35, 36.
Popis izdanja Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu 1867—1950.
Bibliografija knjiga tiskanih u NRH za god. 1948.
Hrvatska bibliografija. Niz B. Knj. 4, Niz C. Knj. 3.
Zbornik jugoslavenskih narodnih pobjevaka. 5.
Marjanović, M.: Hrvatska moderna I, II.
Arhiv za higijenu rada II/1—5.
Izložba u čast desetgodišnjice nar. ustanka u Hrvatskoj.
Katalog zbirke kopija srpskih i makedonskih fresaka.
Oštrić, G.: Zlato i srebro Zadra.
Moderna galerija Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.
Pomorsko pravo. Knjiga I.
Kotorski spomenici. Volumen I.
Hektorović, P.: Ribanje i ribarsko prigrivanje.
Skok, P.: Slavenstvo i romanstvo na Jadranskim otocima 1, 2.
Barada, M.: Trogirski spomenici I/2, II/1.
Andrassy, J.: Epikontinentalni pojas.
Čremošnik, G.: Spisi dubrovačke kancelarije I.
Libar Marca Marula Splitchianina.
Zoranić, P.: Planine.
Noviji pisci hrvatski. Knjiga 4, 5, 6, 7, 8, 9.
Gradja za povijest književnosti Hrvatske. Knjiga 20, 21, 22, 23.
Bulletin International de l'Académie Yougoslave des Sciences et des Beaux Arts. Nouvelle Série. Livre 3, 4, 5, 6, 7, 8.
Starine. Knjiga 43, 44.
Gradja za noviju povijest Hrvatske. Knjiga I.
Djela Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti 41, 42, 43, 44, 45, 46.
Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. Svezak 51, 52, 53, 54, 55, 56.
Prirodoslovna istraživanja. Knj. 25.

Prilozi uz Rad, knjiga 279.

Simposion o alergiji.

Breyer, M.: O starim i rijetkim jugoslavenskim knjigama.

Zbornik radova I. naučnog sastanka ginekologa u Zagrebu od 9.—11. XI. 1950.

Planovi rada Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti za 1953. godinu.

Izvoješća Dermatovenerološke klinike u Zagrebu. Knjiga 1—2.

Krizman, T.: O grafičkim vještinama.

Mošin, V.: Cirilski rukopisi Jugoslavenske akademije. II.

Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti za godine 1946—1948/Knjiga 55, za godine 1949—1950/Knjiga 56, za godine 1949—1950/Knjiga 57.

Spomenica Miše Kišpatića povodom stogodišnjice njegova rođenja.

Bulletin. Institut za likovne umjetnosti Jugoslavenske akademije 1953/1—2.

Razprave Odjela za matematičke, fizičke i tehničke nauke I/1, 2, 3.

Muzej grada Zagreba:

Vijesti Društva muzejsko-konzervatorskih naučnih radnika NRH I/1—6, II/1—6.

Povijesni spomenici grada Zagreba 19.

Povijesno društvo Hrvatske:

Historijski zbornik III/1—4, IV/1—4, V/1—2.

Staroslavenski institut:

Slovo I, II.

Radovi Staroslavenskog instituta I.

Šumarski institut:

Podhorski, I.: Uzgoj topola.

Lončar, I.: Njega šuma proredom.

Spaić, I.: Suzbijanje gubara aviometodom.

Zavod za geološka istraživanja:

Geološki vjesnik II—IV.

EVROPA — EUROPE

A a r a u (Suisse):

Aargauische Naturforschende Gesellschaft:

Mitteilungen der Aargauischen Naturforschenden Gesellschaft XII, XIII, XIV, XVI, XVII, XVIII, XIX, XX, XXI, XXII, XXIII, XXIV.

A a r h u s (Danemark):

Slavisk Institut.

Statsbiblioteket.

A b e r d e e n (Grande Bretagne):

University Library:

Henderson, G.: Chevalier Ramsay.

Amersfoort (Pays-Bas):

Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek:

Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek in Nederland. III/1, 2, 3; IV/1.

Amsterdam (Pays-Bas):

Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen:

Verhandelingen der Kon. Nederl. Akademie van Wetenschappen, Afdeling Natuurkunde, Eerste Sectie. XX/1, 2, 3.

Verhandelingen der Kon. Nederlandse Akademie van Wetenschappen, Afdeling Natuurkunde, Tweede Sectie. XLVIII/2, 3; XLIX/1, 2, 3.

Verhandelingen der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, Afd. Letterkunde, Nieuwe Reeks LVII/4, 5; LVIII/2; LIX/1.

Reijnders, A.: Recherches sur le Developpement des Carpo-phores dans les Agaricales.

Jaarboek der Kon. Nederlandse Akademie van Wetenschappen 1951—1952, 1952—1953.

Nederlandsche Entomologische Vereeniging:

Entomologische Berichten Deel XIV/319—342.

Verslag en Wetenschappelijke Mededelingen der Negende Vergadering 7. III. 1941, 25. XI. 1950, 1. IV. 1951.

Verslag en Wetenschappelijke Mededelingen 30. VI. 1951.

Verslag en Wetenschappelijke Mededelingen van de elfte Herfstvergadering der Nederl. Entomologische Vereeniging. 14. II. 1948, 14. X. 1948, 9. XI. 1948, 24. XI. 1951.

Verslag en Wetenschappelijke Mededelingen 27. V. 1949, 26. XI. 1949, 24. II. 1952.

Aquileia (Italie):

Associazione Nazionale per Aquilea.

Athènes (Grèce):

Akadimia Athinon.

American School of Classical Studies:

Hesperia. Journal of the American School of Classical Studies at Athens. XIX/1—4, XX/1—4, XXI/1—4, XXII/1—3.

Ecole Française d'Athènes.

Bad Godesberg bei Bonn (Allemagne):

Deutsche Forschungsgemeinschaft:

Bericht der Deutschen Forschungsgemeinschaft 1952, 1953.

Gnomon. Kritische Zeitschrift für die gesamte klassische Altertumswissenschaft 24/1—8, 25/1—5.

Præhistorische Zeitschrift XXXIV/V.

Honegger, A.: Ich bin Komponist.

Dikemmann-Balmer: Beethovens Missa Solemnis und ihre geistigen Grundlagen.

Hartlaub, G.F.: Zauber des Spiegels.
Müller, T.: Alte Bairische Bildhauer.
Sedlmayr, H.: Die Entstehung der Kathedrale.

Bad Homburg (Allemagne):

Staatliches Saalburgmuseum:

Schönberger, H.: Führer durch das Römerkastell Saalburg.
Saalburg Jahrbuch X, XI, XII.

Barcelona (Espagne):

»Afinidad«. Asociación de Químicos:

Afinidad III/129, 130, 131, 132.

Basel (Suisse):

Geographisch-ethnologische Gesellschaft:

Korrespondenzblatt der Geographisch-Ethnologischen Gesellschaft Basel I/1—2, II/1—2, III/1.
Mitteilungen der Geographisch-Ethnologischen Gesellschaft in Basel V, VI, VII, VIII.

Historische und antiquarische Gesellschaft:

Basler Zeitschrift für Geschichte und Altertumskunde 49, 50, 51.

Institut für Ur- und Frühgeschichte der Schweiz:

Ur-Schweiz XVI/1—4, XVII/1—4.

Naturforschende Gesellschaft:

Verhandlungen der Naturforschenden Gesellschaft in Basel.
Band LXI, LXII, LXIII.

Slawisches Seminar der Universität.

Belfort (France):

Société Belfortaine d'Émulation:

Bulletin de la Société Belfortaine d'Émulation 57, 58.

Bergen (Norvège):

Universitetsbiblioteket:

Arsmelding 1950/1951, 1951/1952.
Arbok, Naturvitenskapelig Rekke 1950, 1951, 1952.
Arbok, Medisinsk Rekke 1951.
Rokstad, I.: Skin Reactions Caused by Fractions of Oil of Turpentine and Hexaintrodiphenylamine.

Berlin (Allemagne):

Deutsche Akademie der Wissenschaften.

Bern (Suisse):

Bernisches historisches Museum.

Naturforschende Gesellschaft:

Mitteilungen der Naturforschenden Gesellschaft 5, 6, 7, 8, 9, 10.
Heierli, J.: Das Kesslerloch bei Thaingen.

Bibliographie der Schweizerischen Naturforschenden Gesellschaft 1817—1930, 1931—1940.
Verhandlungen der Schweizerischen Naturforschenden Gesellschaft 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 129, 131, 132.
Jahresbericht der Geographischen Gesellschaft von Bern XL, XLI.

Schweizerische entomologische Gesellschaft:

Mitteilungen der schweizerischen entomologischen Gesellschaft XXIII/3, XXIV/1—4, XXV/1—4, XXVI/1—5.

Besançon (France):

Université de Besançon:

Annales Littéraires de l'Université de Besançon IV, VI—VII.
Annales Scientifiques de l'Université de Besançon. Zoologie et Physiologie V/1—2, VI—VII/1—2.
Annales Scientifiques de l'Université de Besançon. Botanique V/1—2, VI—VII/1—2.
Annales Scientifiques de l'Université de Besançon. Physique V, VI.
Annales Scientifiques de l'Université de Besançon. Météorologie V.
Annales Scientifiques de l'Université de Besançon. Géologie V/1—2, VI.
Annales Scientifiques de l'Université de Besançon. Hydrographie VI—VII.
Annales Littéraires de Franche-Comté I, II, IV.
Annales Scientifiques de Franche-Comté II, III, IV.
Annales Scientifiques de Franche Comté IV. Botanique.
Annales Scientifiques de Franche Comté IV. Zoologie.

Birmingham (Grande-Bretagne):

Birmingham Natural History and Philosophical Society:

Proceedings of the Birmingham Natural History and Philosophical Society XVIII/5.

Blindern (Norvège):

Det Norske Geografiske Selskab:

Norsk Geografisk Tidsskrift VII/5—8, XIII/1—2, XIV/1—4.

Det Norske Meteorologiske Institutt:

Meteorologiske Annaler 3/7, 8, 9, 10, 11, 12.
Geofysiske Publikasjoner Vol. XVII/10,11; XVIII/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10; XIX/1—I—II.

Bologna (Italie):

Istituto di Archeologia dell'Università:

Emilia Preromana 1, 2.
Ducati, P.: Su alcune fiaschette bronzee di provenienza Etrusca.
Ducati, P.: Nota Partenonica.
Ducati, P.: Sui primi tre documenti di lingua latina.
Ducati, P.: Brevi osservazioni sul ceramista Attico Brigo.

Ducati, P.: Tito Livio e le origini di Roma.
Zuffa, M.: Spigolature Bassiane.
Zuffa M.: Vincenzo Gemito e Bologna.
Zuffa, M.: Il museo civico a Vienna per il IV congresso internazionale di antropologia ed etnologia.

*Istituto di filologia slava.

Bonn (Allemagne):

Geographisches Institut der Universität:

Colloquium Geographicum I, II, III.

Institut für Vor- und Frühgeschichte:

Rheinische Vierteljahrsblätter 17, 18.

Jahresschrift für Mitteldeutsche Vorgeschichte 37.

Naturhistorischer Verein der Rheinlande und Westfalens:

Kümmel, K.: Die Stellung Südfrankreichs und der Krim im west- und ostmediterranen Vegetationsstufenprofil.

Decheniana. Verhandlungen des Naturhistorischen Vereins der Rheinlande und Westfalens 105/106.

Verein von Altertumsfreunden in Rheinlande:

Bonner Jahrbücher des Rheinischen Landesmuseums in Bonn und des Vereins von Altertumsfreunden im Rheinlande 150, 151.

Bordighera (Italie):

Istituto Internazionale di Studi Liguri:

Rivista di studi Liguri XVIII/1—4.

Bratislava (République Tschécoslovaque):

*Bratislavský lingvistický krúžok.

*Historický seminár Slovenskej univerzity.

Knížnica Slovenskej univerzity:

Slovenská bibliografia 1948/1—4.

Slovenská kniha II/21—75, III/36—60.

Prirodné vedy pro každého 1953.

*Ruský seminár Slovenskej univerzity.

*Slovanský seminár filozofickej fakulty Slovenskej univerzity.

*Slovenská akadémia vied a umení.

Bremen (Allemagne):

Museum für Natur-, Völker- und Handelskunde:

Veröffentlichungen aus dem Museum für Natur-, Völker- und Handelskunde in Bremen. Reihe A. II/1, 2.

Veröffentlichungen aus dem Museum für Natur-, Völker- und Handelskunde in Bremen. Reihe B. I.

Veröffentlichungen aus dem Deutschen Kolonial- und Überseemuseum in Bremen. I/1, 2, 3.

Brno (République Tschécoslovaque):

Československá společnost biologická:

Scripta Medica facultatum medicinae Universitatis Masarykianae et Palackyanae XXIII.

Faculté des Sciences de l'Université Masaryk:

Spisy vysoké školy veterinární XVII, XVIII, XIX, XX.

Spisy vydávané Přírodovědeckou fakultou Masarykovy Univerzity, Rada M 4/330, Rada F 1/331, Rada K 3/332, Rada K 6/333, Rada K 7/335, Rada M 5/336.

Grolig, A.: Podstata a pojem absentizmu a nebezpečí jeho rozšíření v socialistické zemědělské výrobě.

Kratochvíl, J.: Kolčavy a kolčavky v Československu.

Lošáková, A.: Výskum stupňa zbožtnania soriet soje ako podklad pre skoré siatie, jarovizáciu a varivosť.

Novák, V.: Zahradnické zeminy.

Zvanovec, V.: Studie o vlivu kationů Ca, Na, Nh₄ a H na konsistenci půdy.

Tomšík, B.: Možnosti výsadbu moruše bílé do dalších oblastí Čech a Moravy, s přihlédnutím k její ekologii.

Povolný, D.: Příspěvek k poznání našich drvopleňů (Cossidae).

Nosek, J.: K biocenologii fauny Ipidů v Jeseníkách.

Kostroň, L.: Význam výroby lesních trav, drog a lesního ovoce pro pokrokové lesnictví a stát.

Časopis Moravského musea v Brně. Vědi společenské XXXVII.
Prace Moravskoslezské Akademie věd přírodních XXIII, XXIV.

*Moravskoslezská akademie věd přírodních.

*Zemský archiv.

Bruxelles (Belgique):

Association des Conservateurs d'Archives, de Bibliothèques et de Musées de Belgique:

Archives, Bibliothèques et Musées de Belgique XXIII/1—2, XXIV/1.

Institut Royal des Sciences naturelles de Belgique:

Bulletin d'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique XXVI, XXVII, XXVIII, Table analytique des Tomes XVI à XXIV.

Koninklijke Vlaamse Academie:

Colloquium over Ultrasonore Trillingen.

Verhandelingen van de Kon. Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Klasse der Schone Kunsten 6, 7.

Verhandelingen van de Kon. Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Klasse der Letteren 15, 18.

Verhandelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Klasse der Wetenschappen 38, 39, 41.

Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Klasse der Schone Kunsten XIV/2, 3, 4; XV/1, 2, 4, 5.

Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Klasse der Letteren XIV/3, 4, 5, 6, 7, 8; XV/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.

Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Klasse der Wetenschappen XIV/7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15; XV/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Jaarboek. Vertiende Jaar.

Verslagen en Voorstellen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België Nr. 3.

Laboratoire de Physiques Nucléaire:

Bulletin de Centre de Physique Nucléaire de l'Université libre de Bruxelles. Nos. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 15, 17, 18, 21, 23, 25, 27, 28, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40.

Les Musées Royaux d'Art et d'Histoire:

Bulletin des Musées Royaux d'Art et d'Histoire XXII/1—6, XXIII/1—6, XXIV/1—3.

Secrétariat de la Revue »La Nouvelle Clio«:

La Nouvelle Clio IV/5—8.

Société Royale zoologique de Belgique:

Annales de la Société Royale Zoologique de Belgique 82/I, 82/II, 83/1—2.

B u d a p e s t (Hongrie):

Institut géologique hongrois:

Évkönyv XL/1—3.

C a m b r i d g e (Grande-Bretagne):

University Library:

Fuhrken, G.: Standard English Speech.

Jones, D.: The Pronunciation of English.

Bury, J.: The Cambridge Medieval History III, V, VII, VIII.

The Year's Work in Modern Language Studies.

Report of the Library Syndicate for the Year 1950—1951, 1951—1952.

Childe, G.: The Bronze Age.

Cook, A.: The Rise and Progress of Classical archaeology.

Burkitt, M.: Our Early Ancestors.

Burkitt, M.: Prehistoric Macedonia.

Wace, A.: Prehistoric Thessaly.

Manton, I.: Problems of Cytology and Evolution in the Pteridophyta.

Wace, A.: A Cretan Statuette in the Fitzwilliam Museum.

Lamb, W.: Excavations at Thermi in Lesbos.

Pârvan, V.: Dacia. An Outline of the Early Civilisations of the Carpatho-Danubian Countries.

Nicoll, A.: A History of English Drama 1660—1900. II.

Cardiff (Grande-Bretagne):

National Museum of Wales: Department of Archaeology:

Grimes, W.: The Prehistory of Wales.

Nash-Williams, V.: The Roman Legionary Fortress at Caerleon, Monmouthshire.

Charlottenlund (Danemark):

Danmarks Geologiske Undersøgelse:

Danmarks Geologiske Undersøgelse II. Nr. 78.

Coimbra (Portugal):

Museu zoológico da Universidade de Coimbra:

Memorias e estudos do Museu zoológico da Universidade de Coimbra 202—205, 206—207, 208—209, 210—211—212, 213, 214—215—216, 217—218.

Sociedade Broteriana:

Boletim da Sociedade Broteriana XXV, XXVI.

Memórias da Sociedade Broteriana Vol. VII, VIII.

Cremona (Italie):

Biblioteca Governativa di Cremona:

Annali della Biblioteca Governativa e Libreria Civica di Cremona II, IV/1, 2, 3.

Zanoni, F.: Il Duomo di Cremona.

Den Helder (Pays-Bas):

Nederlandsche Dierkundige Vereeniging:

Archives Néerlandaises de Zoologie IX/4, X/1.

Dublin (Irlande):

Royal Dublin Society:

The Scientific Proceedings of the Royal Dublin Society. 25/1—25, 26/1—12.

The Economic Proceedings of the Royal Dublin Society. Vol. IV/2.

Royal Irish Academy:

Proceedings of the Royal Irish Academy. Section A. Vol. 54/13—22, 55/1—11.

Proceedings of the Royal Irish Academy. Section B. Vol. 54/5—11, 55/1—15.

Proceedings of the Royal Irish Academy. Section C. Vol. 54/2—5, 55/1—6.

Proceedings of the Royal Irish Academy. Minutes of Proceedings. Session 1950—51, 1951—1952.

The Royal Society of Antiquaries of Ireland:

The Journal of the Royal Society of Antiquaries of Ireland. LXXXIII/1.

Edinburgh (Grande-Bretagne):

Royal Society of Edinburgh:

Proceedings of the Royal Society of Edinburgh. Section A. 63/3, 4.

Proceedings of the Royal Society of Edinburgh. Section B. 64/3, 4; 65/1.

Year Book of the Royal Society of Edinburgh 1949—1950, 1950—1951, 1951—1952.

Eisenstadt (Autriche):

Burgenländisches Landesmuseum:

Burgenländische Forschungen: 4, 5, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20.

Burgenländische Heimatblätter I/1—4, II/1—4, III/1—4, IV/1—4, V/1—4, VI/1—4, VII/1—4, XI/1—4, XII/1—4, XIII/1—4, XIV/1—4, XV/1—2.

Tauber, A.: *Tripneustes ventricosus Austriacus* nov. ssp. ein tropischer Seeigel aus dem Torton des Wiener Beckens.

Foltiny, S.-Ohrenberger, A.: Neue Funde aus dem Bezirk Neusiedel am See.

Sauerzopf, F.: Beitrag zur Entwicklungsgeschichte des Süd-burgenländischen Pannons.

Burgenländische Vierteljahrshefte für Landeskunde, Heimatschutz und Denkmalpflege II/1.

Burgenland III/1, 2, 4—5; IV/1—4.

Ohrenberger, A.: Grabfunde aus der frühen Bronzezeit im Burgenland.

Tauber, A.: Grundzüge der Geologie von Burgenland.

Ohrenberger, A.: Grabreste der Urnenfelderkultur aus St. Georgen bei Eisenstadt, Burgenland.

Csatkai, A.: Die Denkmale des politischen Bezirkes Eisenstadt und der freien Städte Eisenstadt und Rust.

Barb, A.: Zwei burgenländische Münzfunde.

Erlangen (Allemagne):

Slawisches Seminar der Universität.

Ferrara (Italie):

Istituto Ferrarese di Paleontologia Umana.

Firenze (Italie):

Accademia della Crusca:

Studi di filologia italiana. Volume IX, X, XI.

Accademia Toscana di Scienze e Lettere:

Atti e Memorie dell'Accademia Toscana di Scienze e Lettere. XVII. Nuova Serie III.

Rivista di Scienze Preistoriche:

Rivista di Scienze Preistoriche V, VI, VII/1—4, VIII/1—2.

Frankfurt a. M. (Allemagne):

Deutsches Archäologisches Institut. Römisch-Germanische Kommission:

Germania 29/3—4, 30/1—4, 31/1—2.

Mitteilungsblatt des Deutschen Archäologischen Instituts 1, 2, 3, 4.

Sechzehnter Bericht 1925/1926.

33. Bericht 1943—1950.

Senckenbergische Naturforschende Gesellschaft:

Senckenbergiana. Band 32/1—6, 33/1—6, 34/1—3.

Frauenfeld (Suisse):

Schweizerische Gesellschaft für Urgeschichte:

31. Jahrbuch der Schweizerischen Gesellschaft für Urgeschichte. 1939.

41. Jahrbuch der Schweizerischen Gesellschaft für Urgeschichte. 1951.

42. Jahrbuch der Schweizerischen Gesellschaft für Urgeschichte. 1952.

43. Jahrbuch der Schweizerischen Gesellschaft für Urgeschichte. 1953.

Freiburg i. Brg. (Allemagne):

Badische Geologische Landesanstalt:

Mitteilungsblatt der Badischen Geologischen Landesanstalt 1950.

Historisches Seminar der Universität.

Institut für Ur- und Frühgeschichte:

Badische Fundberichte 19. Jhg./1951.

Universitäts-Bibliothek:

Berichte der Naturforschenden Gesellschaft zu Freiburg i. Br. 27, 41/1—2, 42/2.

Genève (Suisse):

Bibliothèque, Nations Unies:

Liste Mensuelle d'Articles Sélectionnés XXIV/10—11.

Société de Physique et d'Histoire Naturelle:

Archives des Sciences 4/6, 5/1—6, 6/1—4.

Société Entomologique de Genève:

Mitteilungen der Schweizerischen entomologischen Gesellschaft XXV/1.

Société genevoise de linguistique:

Cahiers Ferdinand de Saussure 10, 11.

Genova (Italie):

Museo Civico di Storia Naturale »Giacomo Doria«:

Annali del Museo Civico di Storia Naturale »Giacomo Doria«.
Vol. LXV.
Doriana I/15—40.

Gent (Belgique):

Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde.

Seminarie voor Archaeologie:

Dissertationes Archaeologicae Gandenses I.

Göteborg (Suède):

Göteborgs Stadsbibliotek:

Göteborgs Kungl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhälles Handlingar. Sjätte Följden. Ser. A. Band 4/5, 6.

Göteborgs Kungl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhälles Handlingar. Sjätte Följden. Ser. B. Band 6/2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; Band 7.

Göteborgs Högskolas Arsskrift. LVII—1951, 3, 4, 5; LVIII—1952, 1, 2, 3, 4.

Göteborgs Högskolas Arsredogörelse 1949—1950, 1950—1951.

Acta Universitatis Gotoburgensis. Göteborgs Högskolas Arsskrift LIX—1953/1.

Bihang till Göteborgs Kungl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhälles Handlingar 70/1951, 71/1952.

Göttingen (Allemagne):

Akademie der Wissenschaften:

Göttingische Gelehrte Anzeigen 196/6, 207/1—4.

Nachrichten der Akademie der Wissenschaften in Göttingen. Philologisch-Historische Klasse 1951/2, 3, 4; 1952/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9; 1953/1, 2.

Nachrichten der Akademie der Wissenschaften in Göttingen. Mathematisch-Physikalische Klasse. II a. Mathematisch-Physikalisch-Chemische Abteilung 1951/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 1952/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13; 1953/1, 2, 3, 4.

Nachrichten der Akademie der Wissenschaften in Göttingen. Mathematisch-Physikalische Klasse. II b. Biologisch-Physiologisch-Chemische Abteilung 1951/1; 1952/1, 2; 1953/1, 2, 3, 4.

Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften in Göttingen. Philologisch-Historische Klasse. Dritte Folge. 33.

Geographisches Institut der Universität:

Göttinger geographische Abhandlungen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14.

Slawisches Seminar der Universität.

Graz (Autriche):

Historischer Verein für Steiermark:

Zeitschrift des Historischen Vereines für Steiermark XLII, XLIII, XLIV.

Blätter für Heimatkunde 25/3, 4; 26/1—4; 27/1, 2.

*Alte Kunst in Steiermark. Landesmuseum Joanneum.
Mitteilungen des steiermärkischen Landesarchivs 1952.*

Institut für allgemeine und vergleichende Sprachwissenschaft:
Studien zur indogermanischen Grundsprache. Heft 4.

Landesmuseum »Joanneum«:

Schild von Steier. Beiträge zur steirischen Vor- und Frühgeschichte und Münzkunde, Heft 3.

Naturwissenschaftlicher Verein für Steiermark:

Mitteilungen des Naturwissenschaftlichen Vereines für Steiermark 79/80, 81/82, 83.

Seminar für alte Geschichte der Universität.

Seminar für slawische Philologie der Universität:

Blick nach Osten II/4.

Universitas. Zeitschrift für Wissenschaft, Kunst und Literatur 8/11.

Universitätsbibliothek:

Schriften der Universität Graz I. Meinong-Gedenkschrift.

Grenoble (France):

Société Scientifique du Dauphiné.

Groningen (Pays-Bas):

Biologisch-Archaeologisch Instituut:

Palaeohistoria I. 1951.

Hallstatt (Allemagne):

Museum in Hallstatt:

Morton, F.: Hallstatt und die Hallstattzeit.

Morton, F.: Das Goldarmband von Hallstatt.

Morton, F.: Neue Bronzefunde aus dem Salzkammergut.

Morton, F.: Neues aus der römischen Niederlassung in der Lahn bei Hallstatt.

Hell, M.: Zum Typenschatz des Sigillatatöpfers Germanus.

Morton, F.: Hipposandalen aus Hallstatt, Oberösterreich.

Innerebner, G.: Die Bergsonnenuhr von Hallstatt.

Mitteilungen aus dem Museum in Hallstatt. A: Vorgeschichtliche Reihe. Nr. 2, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 20.

Hamburg (Allemagne):

Geologisches Staatsinstitut:

Mitteilungen aus dem Geologischen Staatsinstitut in Hamburg 21, 22.

Museum für hamburgische Geschichte:

»Hammaburg« 3/7, 8; 4/9.

Hamburger Beiträge zur Numismatik 5, 6/7.

Museum für Völkerkunde und Vorgeschichte:

Archaeologia geographica II—1951/3—4, III—1952/1—4.

Atlas der Urgeschichte.

Staats- und Universitätsbibliothek:

The Music Review 1/1—4, 11/1—4.

Hamburger Universitätsreden 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15.

*Probleme des Wiederaufbaus im wissenschaftlichen Bibliotheks-
wesen.*

Zehn Jahre Hamburger Bibliotheksarbeit 1917—1926.

Schubart, W.: *Acta Pauli.*

Beethoven: *Das Heiligenstädter Testament. Faksimile.*

*Hamburgische Universität. Abhandlungen aus dem Gebiet der
Auslandskunde* 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 22,
24, 26, 27, 28, 29, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 42, 45, 48, 50, 51, 53,
54, 55, 56, 57, 58.

Führer durch die Hamburger Bibliotheken.

Heidelberg (Allemagne):

Universitäts-Bibliothek:

*Sitzungsberichte der Heidelberger Akademie der Wissenschaften.
Philosophisch-historische Klasse. Jahrgang 1952/1, 2, 3, 4.*

*Sitzungsberichte der Heidelberger Akademie der Wissenschaften.
Mathematisch-naturwissenschaftliche Klasse. Jahrgang 1951/1,
2, 3, 4, 5, 6, 7; 1952/1, 2, 3; 1953/1.*

*Abhandlungen der Heidelberger Akademie der Wissenschaften.
Philosophisch-historische Klasse. Jahrgang 1951/1; 1952/1, 2.
Verhandlungen des Naturhistorisch-Medizinischen Vereins zu
Heidelberg. Neue Folge XIX/3.*

Neue Heidelberger Jahrbücher. Neue Folge. 1952/53.

Kähler, H.: *Römische Gebäcke. II. Teil, Lieferung 1.*

Helsinki (Finlande):

Academia Scientiarum Fennica:

*Suomalaisen Tiedeakatemian Toimituksia. Sarja A. I. Mathe-
matica-Physica* 92—100, 101—121, 122—144.

Suomalaisen Tiedeakatemian Toimituksia. Sarja A. II. Chemica
28—36, 37—45.

*Suomalaisen Tiedeakatemian Toimituksia. Sarja A. III. Geo-
logica-Geographica* 25—29.

*Suomalaisen Tiedeakatemian Toimituksia. Sarja A. V. Medica-
Anthropologica* 20—28, 29—38.

Suomalaisen Tiedeakatemian Toimituksia. Sarja B. T. 65/2;
71/1; 72/2, 3; 73/1, 2, 3, 4; 74/2; 75/1, 2; 76/1, 2; 77/1, 2; 78/1, 2;
79/1, 2; 80/2; 81/1, 2, 3; 82/1; 83/1.

Salonen, A.: *Die Landfahrzeuge des alten Mesopotamien.*

Sitzungsberichte der Finnischen Akademie der Wissenschaften
1951, 1952.

FF Communications 5—7, 8—12, 17—21, 22—25, 26—29, 30—33,
34, 35—39, 40—41, 42, 43, 44, 45—46, 47—48, 49—50, 51—52, 53,
54, 55, 56, 57—60, 61, 62, 63, 64—66, 67, 68—69, 70, 71, 72, 73,
74, 75, 76, 77, 78—80, 81—82, 83, 84, 85, 86—87, 88, 89, 90, 91,
92—93, 94—95, 96, 97, 98, 99, 100, 101—102, 103, 104, 105, 106,
107, 108, 109, 110, 111—113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121,
122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135,
136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145.

The Entomological Society of Finland:

Suomen Hyönteistieteellinen Aikakauskirja 17/2, 3, 4; 18/1, 1 a, 2, 3, 4; 19/1, 1 a, 2.

Acta Entomologica Fennica 10.

Acta Zoologica Fennica 65—67, 68.

Memoranda Societatis pro Fauna et Flora Fennica 27. 1950—51.

Game Research Institute of the Finnish Foundation for Game Preservation:

Finskt Villebråd. Suomen Riista 5, 6, 7, 8.

Siivonen, L.: Über den Einfluss regionaler Bestandesverschiebungen auf die lokale Vogeldichte.

Siivonen, L.: On the Influence of the Climatic Variations of Recent Decades on Game Economy.

Siivonen, L.: Hunting and Game Economy.

Riistatieteellisiä Julkaisuja. — Papers on Game Research 8, 9, 10.

Korpenkontio, V.: Eine albanistische Bismratte.

Eräiden riistaeläinten nykyinen esiintyminen maassamme.

Grenquist, P.: On the Recent Fluctuations in Numbers of Waterfowl in the Finnish Archipelago.

Virkki, N.: Suomalaisen oravan pääkallon mitoista.

Societas pro Fauna et Flora Fennica:

Acta Zoologica Fennica 69, 70.

Acta Societatis pro Fauna et Flora Fennica 24/I — 1902—1909, 59 — 1901—1930, 1931—1940.

Memoranda Societatis pro Fauna et Flora Fennica 28/1951—52.

Societas Scientiarum Fennica:

Commentationes Humanarum Litterarum. Tomus XVII/1—5, XVIII/1—4.

Societas Zoologica-Botanica Fennica »Vanamo«:

Suomen Eläimet 6, 7.

Archivum Societatis Zoologicae Botanicae Fennicae »Vanamo« 5/2; 6/1, 2; 7/1, 2; 8/1.

Artimo, A.: A case of malocclusion in the muskrat, *Ondatra z. zibethica* L.

Annales Botanici Societatis Zoologicae-Botanicae Fennicae »Vanamo« 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21/1—6, 22/1—2, 23/1—6, 24/1—2, 25/1—6, 26/1.

Annales Zoologici Societatis Zoologicae Botanicae Fennicae »Vanamo« 13/8, 14/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 15/1—2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 15 Beiheft, 16/1.

Virkki, N.: Über die Verknöcherung einiger Schädelsuturen beim Eichhörnchen, *Sciurus vulgaris* L.

Société Finlandaise d'Archéologie:

Kansatieteellinen Arkisto IX.

Finska Fornminnesföreningens Tidskrift I, LI, LII.

Suomen Museo LIX.

Finskt Museum LIX.

Karlsruhe (Allemagne):

Naturwissenschaftlicher Verein:

Beiträge zur naturkundlichen Forschung in Südwestdeutschland X/1—2, XI/1—2, XII/1.

Kiel (Allemagne):

Seminar für Ur- und Frühgeschichte der Universität:

Offa 9, 10, 11.

Klagenfurt (Autriche):

Geschichtsverein für Kärnten:

Paschinger, V.: Landeskunde von Kärnten und Osttirol 1—4.

Paschinger, V.: Des Glockners Eisgefilde.

Carinthia I. 133/2—3, 141/1—3, 142, 143/1—2.

Carinthia II. 137—138 (57), 139—140 (58/60), 141 (61), 142 (62).

Carinthia II. 14. Sonderheft, 15. Sonderheft, 16. Sonderheft.

Niederl, R.: Kärnten.

Archiv für vaterländische Geschichte u. Topographie 33, 36/37.

Der Karinthin. Beiblatt der Fachgruppe für Mineralogie und

Geologie des Naturwissenschaftlichen Vereines für Kärnten zur

Carinthia II. Register der Folgen 1—22, Folge 13—18, 19—23.

Nachrichten-Blatt der Fachgruppe für Entomologie des Natur-
wissenschaftlichen Vereines für Kärnten 1951.

Beiträge zur älteren europäischen Kulturgeschichte I.

København (Danemark):

Botanisk Centralbibliotek:

Botanisk Tidsskrift 44/1—4, 45/1—4, 46/1—4, 47/1—4, 48/1—4,
49/1—4.

Dansk Naturhistorisk Forening:

Videnskabelige Meddelelser fra Dansk Naturhistorisk Forening
i København 113, 114.

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab:

Arkaeologisk-Kunsthistoriske Meddelelser III/4.

Biologiske Meddelelser 21/8.

Matematisk-fysiske Meddelelser 28/1.

Historisk-filologiske Meddelelser 34/1.

Fortegnelse over det Kongelige Danske Videnskabernes Sels-
kabs Publikationer 1946—1950.

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab Bytteforbin-
delse. Juni 1953.

Det Kongelige Nordiske Oldskriftselskab.

Entomologisk Forening:

Entomologiske Meddelelser XXVI/2, 3, 4, 5.

Nationalmuseet:

Nationalmuseets Skrifter, Arkaeologisk-Historisk Raekke
I, II, III.

Köln (Allemagne):

Geographisches Institut der Universität:

Kölner Geographische Arbeiten 1, 2, 3, 4.

Kraków (Pologne):

Institut Ochrony Przyrody:

Chrońmy przyrodę ojczystą VII/9—10, VIII/2—6, IX/1—6.
Ochrona przyrody 20, 21.

Polska akademie umiejętności:

Wydawnictwa śląskie. Prace biologiczne 1, 2.
Wydawnictwa śląskie. Prace prehistoryczne 6.
Archivum Neophilologicum III/1, 2.
Prace Komisji Orientalistycznej 37, 38, 39.
Archivum Filologiczne 22, 23, 24.
Wydawnictwa Komisji Historycznej 87, 88, 89, 90, 91.
Prace prehistoryczne 4.
Prace Komisji Historii Medycyny i nauk Matematyczno-Przyrodniczych II; III/1, 2, 3, 4; IV/1, 2.
Prace i materiały antropologiczne II/1, 2.
Prace Komisji historii sztuki IX.
Prace Komisji językowej 33, 35, 36.
Prace onomastyczne 1, 2, 3.
Prace Komisji higieny I/1.
Prace Komisji Nauk Farmaceutycznych I, II, III, IV.
Prace Komisji Prawniczej 3, 4, 5.
Prace Rolniczo-leśne 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68.
Historia nauki polskiej w monografiach I, II, III, IV, V, VI, VIII, IX, X, XI, XII, XIV, XVI, XVII/a, XVII/b, XVII/c, XVII/d, XVIII, XIX/a, XX, XXI, XXII, XXIII, XXVI, XXVIII, XXIX, XXXI, XXXII, XXXIII.
Rocznik Polskiej Akademii umiejętności 1946/47.
Biblioteka pisarzy polskich 88, 89, 90, 91.
Skimina, S.: Ioannis Dantisci poetae laureati carmina.
Borowy, W.: O poezji polskiej w wieku XVIII.
Ingarden, R.: Spor o istnienie Świata. II.
Dobrowolski, T.: Polskie malarstwo portretowe.
Dutkiewicz, J. E.: Małopolska rzeźba średniowieczna 1500—1450.
Papée, F.: Aleksander Jagiellończyk.
Grappin, H.: Les noms de nombre en Polonais.
Mikulaszek, E.: Immunologiczne czynne wielocukrowce.
Kuntze, E.: Monumenta Poloniae Vaticana VII/3—1, VII/3—2.
Starunia 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30.
Przyboś, A.: Akta sejmikowe województwa Krakowskiego II, 1621.
Studia i materiały do historii ustawodawstwa synodalnego w Polsce 4.
Słownik staropolski I/1.
Katalog wydawnictw Polskiej Akademii umiejętności 1873—1947. I, II.
Źródła do historii sztuki i cywilizacji w Polsce V/1, 2, 3.
Rozprawy wydziału filologicznego 67/6, 7; 68/1, 2, 3.
Rozprawy wydziału matematyczno-przyrodniczego. Dział A. 72/5, 6, 7; 73/1, 2, 3, 4; 74/1, 2, 3.
Rozprawy wydziału matematyczno-przyrodniczego. Dział B. 72/4, 5, 6, 7, 8; 73/1, 2, 3, 4, 5; 74/1, 2, 3, 4, 5, 6.

Rozprawy wydziału lekarskiego 8/2, 3, 4, 5; 9/1—4; 10/1—12; 11/1—13; 12/1—15; 13/1—7.

Rozprawy wydziału historyczno-filozoficznego. Ser. II XLVI/4, 5.
Bulletin international de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des sciences mathématiques et naturelles. Série A. No. Sommaire Janvier 1940 — Décembre 1946, 1947/1—10, 1948/1—10, 1949/1—10, 1950/1—10, 1951/1—6.

Bulletin international de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des sciences mathématiques et naturelles. Série B. (I) 1947/1—10, 1948/1—10, 1949/1—10, 1950/1—10, 1951/1—10.

Bulletin international de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des sciences mathématiques et naturelles. Série B (II) 1947/1—10, 1948/1—10, 1949/1—10, 1950/1—10, 1951/1—3.

Bulletin international de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de Médecine. 1947/1—10, 1948/7—10, 1949/1—10, 1950/1—10, 1951/1—10, 1952/1—6.

Bulletin international de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des sciences mathématiques et naturelles. Série A. Supplément No. 2, 3, 4.

Bulletin international de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de Philologie. Classe d'Histoire et de Philosophie. No. sommaire 1945, No. supplémentaire 6, 7.

Archivum Komisji historycznej. Seria 2. Tom IV/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Sprawozdania z czynności i posiedzeń Polskiej Akademii umiejętności XLVIII/7, 8, 9, 10; XLIX/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10; L/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10; LI/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10; LII/1—8.

Materiały do fizjografii kraju 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31.

Comptes rendus mensuels des séances de la Classe des sciences mathématiques et naturelles 1947/4—10, 1948/1—10, 1949/1—10, 1950/1—10, 1951/3—10.

Comptes rendus mensuels des séances de la Classe de médecine 1947/1—10, 1948/1—10, 1949/1—10, 1950/1—10, 1951/1—10, 1952/1—6.

Mémoires de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des sciences mathématiques et naturelles. Série B.

No. 16, 17, 18.

Polskie Towarzystwo Filozoficzne.

Polskie Towarzystwo Geologiczne:

Rocznik Polskiego towarzystwa geologicznego XX/3, 4; XXI/1—4; XXII/1.

Friedberg, W.: Mięczaki mioceńskie ziem polskich i krajów przyległych I/1.

Regionalna geologia Polski. Tom I. Karpaty, Zeszyt 2.

Polskie Towarzystwo Historyczne.

Rédaction »Życie nauki«.

Studium Słowiańskie Uniwersytetu Jagiellońskiego:

Horodysky, B.: Podręcznik Paleografii Roskiej.

Towarzystwo miłośników historii i zabytków Krakowa:

Biblioteka Krakowska Nr. 107.

Towarzystwo miłośników języka polskiego:

Sławski, F.: Słownik etymologiczny języka polskiego I, II.
Język polski. Rocznik XXXI/5, XXXII/1—5, XXXIII/1—3.

Krefeld (Allemagne):

Verein Linker Niederrhein e. V. — V. L. N.:

Niederrheinisches Jahrbuch. Festschrift für Albert Steeger.
Band III.

Jorn, W.: Neue Bodenkunden aus Starkenburg.

Roth, H.: Wetterauer Fundberichte 1941—1949.

Lausanne (Suisse):

Société Vaudoise des Sciences naturelles:

Bulletin de la Société Vaudoise des Sciences naturelles 64/277,
65/278—283.

Mémoires de la Société Vaudoise des Sciences naturelles 10/2—5.

Leiden (Pays-Bas):

Bibliotheek der Rijksuniversiteit.

Bibliotheek van het Kamerlingh Onnes Laboratorium:

Communications from the Kamerlingh Onnes Laboratory 282,
283, 284, 285, 286, 287, 288, 289.

*Communications from the Kamerlingh Onnes Laboratory of
the University of Leiden. Supplement* No. 105, 104.

Koninklijke Nederlandsche Botanische Vereeniging:

Acta Botanica Neerlandica Vol. I/1—4, II/1—3.

Rijksmuseum van Natuurlijke historie:

Zoologische Verhandelingen No. 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.

Zoologische Mededelingen XXXI/12—17, 18—24, 25—26, 27, 28,
29, XXXII/1—8, 9—15.

Rijksmuseum van Oudheden:

*Oudheidkundige Mededelingen uit het Rijksmuseum van Oud-
heden te Leiden. Nieuwe Reeks* XXXIII, XXXIV.

Leipzig (Allemagne):

Deutsches Institut für Länderkunde.

Sächsische Akademie der Wissenschaften:

*Abhandlungen der Philologisch-Historischen Klasse der Säch-
sischen Akademie der Wissenschaften.* Band XL/II, III, IV, V;
Band XLI/I, II, III, IV, V, VI; Band XLII/I, II, III, IV, V, VI;
Band XLIII/I, II.

*Abhandlungen des Sächsischen Akademie der Wissenschaften
zu Leipzig. Philologisch-historische Klasse.* Band 46/1, 2, 3, 4.
*Abhandlungen der Sächsischen Akademie der Wissenschaften
zu Leipzig. Mathematisch-naturwissenschaftliche Klasse.* Band
44/1, 2, 3.

Berichte über die Verhandlungen der Sächsischen Akademie der Wissenschaften zu Leipzig. Mathematisch-naturwissenschaftliche Klasse 99/3, 4, 5; 100/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Berichte über die Verhandlungen der Sächsischen Akademie der Wissenschaften zu Leipzig. Philologisch-historische Klasse 83/1, 2, 3, 4, 5; 84/1, 2, 3, 4, 5, 7; 85/1, 2, 3; 86/2, 3, 4, 5; 87/1, 2, 3; 88/1, 2, 3, 5; 89/1, 2, 3, 4, 5; 90/1, 2, 3; 91/1, 2, 3; 92/1, 2, 3; 94/3; 95/4, 5; 96/1, 2, 3; 97/8; 98/3, 6; 99/2, 3; 100/1, 2, 3, 4.

Liberec (République Tschécoslovaque):

Severočeské Museum:

Zprávy památkové péče XI—XII/1—10.

*Severočeský přírodovědecký klub:

Liberecký kraj v pravěku.

Liège (Belgique):

Institut Archéologique Liégeois:

Bulletin de l'Institut Archéologique Liégeois LXVIII, LXIX.

Chronique Archéologique du Pays de Liège 41e Année.

Linz (Autriche):

Oberösterreichisches Landesmuseum:

Jahrbuch des Oberösterreichischen Musealvereines 96, 97, 98.

Lisboa (Portugal):

Museu e Laboratório Mineralógico e Geológico:

Boletim do Museu e Laboratório Mineralógico e Geológico
19. 6. a Série 1951.

Sociedade Portuguesa de Ciências Naturais:

Boletim da Sociedade Portuguesa de Ciências Naturais Vol.
III/2, IV/1.

Liverpool (Grande-Bretagne):

The Prehistoric Society:

Proceedings of the Prehistoric Society for 1951, New Series
Vol. XVII/1—2.

Proceedings of the Prehistoric Society for 1952, New Series,
Vol. XVIII/1—2.

Łódź (Pologne):

Biblioteka Uniwersytecka:

Łódzkie Towarzystwo Naukowe.

London (Grande-Bretagne):

British Institute of Archaeology at Ankara:

Anatolian Studies III.

The Department of Scientific and Industrial Research.

Geologist's Association.

Institute of Archaeology:

- Third Annual Report 1946.*
- Fourth Annual Report 1946—1947.*
- Fifth Annual Report 1947—1948.*
- Sixth Annual Report 1948—1949.*
- Seventh Annual Report 1949—1950.*
- Eighth Annual Report 1952.*
- Ninth Annual Report 1951—1952.*

The Linnean Society of London.

The Royal Anthropological Institute:

- Man. A monthly record of anthropological science* Vol. L/4—12, LI/12, LII/1—12, LIII/1—8.

The Royal Institution of Great Britain:

- Proceedings of the Royal Institution of Great Britain* Vol. XXXV/I—158, XXXV/II—159.

The Royal Society:

- Proceedings of the Royal Society. Series A.* Vol. 210/1103, 211/1104—1107, 212/1108—1111, 213/1112—1115, 214/1116—1119, 215/1120—1123, 216/1124—1127, 217/1128—1131, 218/1132—1135, 219/1136—1139, 220/1140—1143.
- Index to the Proceedings, Philosophical Transactions and Obituary Notices of the Royal Society of London 1941—1950.*

School of the Slavonic and East European Studies:

- The Slavonic and East European Review* Vol. XXX/74, 75; Vol. XXXI/76.

Society for the Promotion of Hellenic Studies:

- The Journal of Hellenic Studies.* Vol. LXXIII.

Victoria & Albert Museum:

- Fifty Masterpieces of Metalwork.*
- Pope-Hennessy: The Raphael Cartoons.*
- Masterpieces in the Victoria & Albert Museum.*
- Robinson, B.W.: Persian Paintings.*
- Pope-Hennessy: Italian Gothic Sculpture in the Victoria & Albert Museum.*
- Rosner, Ch.: Art of the Bookjacket.*
- Harthan, J.: Bookbindings.*
- The Development of European Book-Binding.*
- Glass Table-Ware.*
- Victorian and Edwardian Decorative Arts.*

Louvain (Belgique):

Centre International de Dialectologie Générale près Université Catholique de Louvain:

- Orbis. Bulletin International de Documentation Linguistique* Tome II—1953/1—2.

Lublin (Pologne):

Acta microbiologica polonica:

- Acta microbiologica polonica* I/1—4, II/1—3.

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej:

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio A. Mathematica. Vol. V. 1951.

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio AA. Physica et Chemia. Vol. V. 1950.

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio C. Biologia. Vol. V/9—12, VI/1—14, Supplementum VI, VII/1—8, VIII/1—6.

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio D. Vol. V/7—20, VI/1—22, VII/1—10.

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio DD. Vol. VI/6—22.

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio E. Vol. VI/1—15, VII/1—9.

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio F. Vol. IV. 1949.

Lund (Suède):

Universitetsbiblioteket:

Kungl. Fysiografiska Sällskapets i Lund Förhandlingar Band 21, 22.

Fahlin, C.: Chronique des Ducs de Normandie par Benoit. Tome I.

Acta Universitatis Lundensis. Nova Series. Teologi, Juridik och Humanistiska Ämnen. Band 47, 48.

Lyon (France):

Société Géographique de Lyon. Institut des Études Rhodaniennes:

Revue de Géographie de Lyon. Vol. XXVIII/1—4.

Société Linnéenne de Lyon:

Bulletin Mensuel de la Société Linnéenne de Lyon 19/1—10, 20/1—10, 21/1—10.

Madrid (Espagne):

Real Academia Española.

Mainz (Allemagne):

Akademie der Wissenschaften und der Literatur:

Jahrbuch 1950, 1951, 1952.

Abhandlungen der Klasse der Literatur. Jg. 1950/1—3, 1951/1—5, 1952/1—5.

Abhandlungen der Mathematisch-naturwissenschaftlichen Klasse. Jg. 1950/1—18, 1951/1—7, 1952/1—12, 1953/1—5.

Abhandlungen der Geistes- und Sozialwissenschaftlichen Klasse. Jg. 1950/1—26, 1951/1—15, 1952/1—11, 1953/1—7.

Römisch-Germanisches Zentralmuseum:

Volbach, W.: Elfenbeinarbeiten der Spätantike und des frühen Mittelalters.

Mainzer Zeitschrift Jg. 46/47.

Marburg/Lahn (Allemagne):

Vorgeschichtliches Seminar der Universität:

Schriften zur Urgeschichte. Band III/1.
Kurhessische Bodenaltertümer II/1, 2.

Westdeutsche Bibliothek:

Jahresbericht 1950/51, 1951/52, 1952/53.

Milano (Italie):

Università degli Studi:

ACME. Vol. IV/2—3, V/1—3, VI/1—2.
Corpus Statutorum I.

München (Allemagne):

Bayerische Akademie der Wissenschaften:

Sitzungsberichte der Bayerischen Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Klasse. Jg. 1950/11, 12; 1951/1, 2, 3, 4, 5, 6; 1952/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; 1953/ 1, 2, 3, 4, 5.

Sitzungsberichte der mathematisch-naturwissenschaftlichen Klasse der Bayerischen Akademie der Wissenschaften. Jg. 1951, 1952.

Abhandlungen der Bayerischen Akademie der Wissenschaften. Mathematisch-naturwissenschaftliche Abteilung. Neue Folge. Heft 42.

Abhandlungen der Bayerischen Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Klasse. Neue Folge. Heft 30.

Jahrbuch 1951, 1952.

Bayerische Biologische Versuchsanstalt:

Ehinger, T.: Der Einfluss des metallischen Aluminiums auf die Vorgänge der Wundheilung.

Furchner, H.: Über die Lebensfähigkeit von Askarideneiern in Hauskläranlagen.

Boch, J.: Versuche über die Bekämpfung des Fischegels (*Piscicola Geometra*) mit Hilfe von Kupferverbindungen.

Heuschmann, O.: Bauchwassersucht bei Regenbogenforellen?
Demoll, R.: Bemerkungen über »Abwasserlast« und »Abwasserlastenplan«.

Demoll, R.: Grundwasser — eine Lebensfrage.

Demoll, R.: Biologische Folgen eines gestörten Wasserhaushaltes.

Probst, E.: Das Preisrichten von Karpfen und Schleien Ausstellungen.

Probst, E.: Ein Beitrag zur Pockenerkrankung des Karpfens.

Brunner, G.: Die Widerstandsfähigkeit von Enteritisebakterien gegen die Klärschlammfäulnis und gegen das Eintrocknen in ausgefaultem Schlamm.

Ammon-Wieselsberger: Über die Chlorung von städtischem Abwasser-Faulschlamm.

Heuschmann, O.: Fischkrankheiten und Fischparasiten.

Brunner-Striegel-Jaxtheimer: Zur Bakteriologie der infektiösen Bauchwassersucht der Karpfen (*Cyprinus carpio*).

Liebmann, H.: Mikrobiologische Untersuchungen der Bodenablagerungen in Teichen, Seen und Flusstauen.

Zartner, H.: Untersuchungen über die Anzahl und den Verbleib von Eiern des Spulwurms »*Ascaris lubricoides*« in den Münchner Kläranlage.

Roegner-Aust & Deubner: Weitere Untersuchungen über die Pockenkrankheit des Karpfens.

Probst, E.: Leistungsprüfungen am Hofer-Institut in Wielenbach.

Heuschmann, O.: Zur Frage der Verwendung fremder Besatzfische bei Verseuchung einer Teichwirtschaft mit Bauchwassersucht.

Ammon & Roegner-Aust: Fischereischädigungen in Bayern in den Jahren 1950 und 1951.

Heuschmann, O.: Geheimrat Professor dr. Reinhard Demoll. Zum 70. Geburtstag.

Zöbe, E.: Histologische Untersuchungen über die infektiöse Bauchwassersucht des Karpfens (*Cyprinus carpio*).

Demoll, R.: Abwasser bedroht unsere Gewässer.

Heuschmann, O.: Das Problem der Entschädigung der Fischerei.

Brunner, G.: Die Fluorescens-Epidemie der Karpfen im Lichte neuerer Bauchwassersucht-Forschungen.

Ammon, F.: Abwasserprobleme der Färbereien und chemischen Reinigungsanstalten.

Abwasserbiologischer Kursus an der Bayerischen Biologischen Versuchsanstalt.

Chormann, E.: Eine Methode zur Herstellung von Mikrophotographien lebender Wasserorganismen am Entnahmeort.

Institut für Erforschung der Geschichte und Kultur der UdSSR e. V.:

Vestnik Instituta po izučeniju istorii i kul'tury SSSR 1, 2, 3, 4, 5.

Materialy konferencii naučnyh rabotnikov, I, II, III, V, VI. Kovan'kovskij, P. L.: Finansy SSSR vo vtoruju mirovuju vojny.

Grečko, M.: Kommunističeskoe vospitanie v SSSR.

Saarunu, G.: Bor'ba Armjanskoj cerkvi protiv bol'sevizma.

Mikorskij, P.: Razrušenie kul'turno-istoričeskikh pamjatnikov v Kieve v 1934—1936 godah.

Galín, B.: Kak proizvodilis' perepisi naselenija v SSSR.

Legostaev, F.: Fizičeskoe vospitanie i sport v SSSR.

Sul'c, G.: Sanitarnaja i protivoepidemičeskaja rabota v SSSR.

Rževskij, N.: Jazyk i totalitarizm.

Semenov, N.: Sovetskij sud i karatel'naja politika.

Issledovanija i materialy No. 1, 2, 3, 4, 5.

Materialy Konferencii Instituta po izučeniju istorii i kul'tury SSSR, sostojavšejsja v Nju Jorke (STA) 20—22 marta 1953.

SSSR segodnja i zavtra.

Slawisches Seminar der Universität.

Südost-Institut:

Südost-Forschungen Band XI. 1946/52.

Wissenschaftlicher Dienst Südeuropa. 1952/1—3, 1953/1—9.

Glonar, J.: Die Slowenen im Schrifttum 1914—1940.

Südosteuropäische Arbeiten 40, 41.

Universitäts-Institut für Vor- und Frühgeschichte:

Bayerische Vorgeschichtsblätter Heft 18/19/1, 2.

Haseloff, G.: Der Tassilo-Kelch.

Keim, J. & Klumbach, H.: Der römische Schatzfund von Straubing.

Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege vom 9. Mai 1945 bis 30. April 1950.

Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege vom 1. Mai 1950 bis 30. April 1951.

Coblenz, W.: Grabfunde der Mittelbronzezeit Sachsens.

Materialhefte zur Bayerischen Vorgeschichte, Heft 2.

Mildenberger, G.: Studien zum mitteldeutschen Neolithikum.

Holste, F.: Die bronzezeitlichen Vollgriffschwerter Bayerns.

Grosser Historischer Weltatlas I. Teil, Vorgeschichte und Altertum.

Grosser Historischer Weltatlas. I. Teil. Erläuterungen.

Zoologische Sammlung des Bayerischen Staates:

Veröffentlichungen der Zoologischen Staatssammlung München, Band 2.

Haaf, E.: Über die Genitalmorphologie der Zygänen (Lep.).

Hagen, B.: Die bestimmenden Umweltsbedingungen für die Weichtierwelt eines süddeutschen Flusuferkiefernwaldes.

Boessneck, J.: Die Haustiere in Ägypten.

Krieg, H.: Vom Sinn und Unsinn der Museen.

Münster i. Westfalen (Allemagne):

Landesmuseum für Vor- und Frühgeschichte.

Westfälisches Landesmuseum für Naturkunde:

Abhandlungen aus dem Landesmuseum für Naturkunde zu Münster in Westfalen. Jg. 14/2, 3; 15/1, 2, 3.

Natur und Heimat. Blätter für den Naturschutz und alle Gebiete der Naturkunde. Jg. 11/2, 3, Beiheft; 12/1, 2, 3, Beiheft; 13/1.

Nantes (France):

Société des Sciences naturelles de l'Ouest de la France.

Napoli (Italie):

Seminario di Slavistica.

Società Nazionale di Scienze, Lettere ed Arti:

Rendiconti ed Atti dell'Accademia di Scienze Mediche e Chirurgiche CIII.

Atti dell'Accademia di Scienze Morali e Politiche di Napoli 62.

Rendiconti dell'Accademia di Archeologia, Lettere e Belle Arti Vol. XXIV—XXV.

Rendiconto dell'Accademia delle Scienze Fisiche e Matematiche. Serie IV. Vol. XV, XVI, XVII, XVIII, XIX.

Pompeiana. Biblioteca della parola del passato. No. 4.

Accademia di Archeologia, Lettere e Belle Arti di Napoli. Memorie I, II.

Neuchâtel (Suisse):

Société Neuchâteloise des Sciences Naturelles:

Bulletin de la Société Neuchâteloise des Sciences Naturelles.
54, 55, 73, 74, 75, 76.

Mémoires de la Société Neuchâteloise des Sciences Naturelles.
VIII/L.

Nice (France):

Association des Naturalistes de Nice et des Alpes Maritimes:

Riviera Scientifique 38me et 39me Années, 40me Année.

Olomouc (République Tchécoslovaque):

**Academia Velehradensis.*

**Universitas Palackiana.*

Opava (République Tchécoslovaque):

Slezské Museum:

Časopis Slezského Musea v Opavě. Series A. 1951/I/1—2,
1952/II/1—2.

Časopis Slezského Musea v Opavě. Series B — Historia.
1951/I/1—2.

Oslo (Norvège):

The Faculty of Mathematics and Sciences:

Norsk Matematisk Tidsskrift 31/1, 2, 3, 4; 32/1, 2, 3, 4; 33/1,
2, 3, 4.

Nordisk Matematisk Tidsskrift I/1.

*Comptes Rendus du Congrès International des Mathématis-
ciens.* Tome I, II.

Archiv for Matematik og Naturvidenskab. B. XLVII/1—14,
B. XLVIII/1—7, B. IL (49.)/1—8, B. I/1—6, B. LI/1—7.

Norsk Matematisk Forenings Skrifter. Serie I. Nr. 1—5, 7—10,
11—14, 15, 16, 17, 18. Serie II. Nr. 1—12.

Universitetets Oldsaksamling:

Universitetets Oldsaksamlings Skrifter. Bind III, IV.

Fischer, G.: *Middel Alderen.*

Blindheim, C.: *Vikingetiden.*

Gjessing, G.: *Die Winger Schiffsfunde.*

Hougen, B.: *The Migration Style of Ornament in Norway.*

Norske Oldfund III, IV, V, VI, VII, VIII.

Oxford (Grande Bretagne):

Ashmolean Museum:

Report of the Visitors. 1951, 1952.

Sir Arthur Evans Centenary Exhibition.

The Alfred and Minster Lovel Jewels.

A Summary Guide to the Collections.

Proceedings of the Prehistoric Society. Vol. XVII/1—2,
XVIII/1—2.

Atkinson-Piggott-Sandars: Excavations at Dorchester, Oxon.

Bodleian Library:

- Glover, T.*: The ancient World.
Colliard, C.: Droit international et histoire diplomatique.
Niese, W.: Finalität, Vorsatz und Fahrlässigkeit.
Makarov, A.: Internationales Privatrecht und Rechtsvergleichung.
Plooij, B.: Euclid's Conception of Ratio.
Unesco Bulletin for Libraries Vol. I/1, 6; IV, V/2.
Catalogue de Reproductions en Couleur de Peintures Antérieures à 1860. Unesco.
Catalogue de Reproductions en Couleur de Peintures Antérieures de 1860 à 1949. Unesco.
Walter, F.: Die Österreichische Zentralverwaltung. II. Abt., 4. Band.
Manteuffel-Szoegé: Geschichte des polnischen Volkes.
Gilson, E.: Jacques Maritain. Son oeuvre philosophique.
Schelling, A.: Russland und Europa.
Worcester Cathedral Library. Incunabula.
Hadrovics, L.: Le peuple Serbe et son église sous la domination turque.
Loofs, F.: Leitfaden zum Studium der Dogmengeschichte.
Manoir, J.: Marie.
Human Rights. Unesco.
Universal Declaration of Human Rights.
A Short History of Human Rights.
Aubert, M.: La cathédrale Notre-Dame de Paris.
Dumaine, C.: Conversations Latines (Texte et traduction).
Reischauer, E. & Yamaguchi, J.: Translations from Early Japanese Literature.
Sturtevant, E.: A Comparative Grammar of the Hittite Language. Vol. I.
Zeitschrift für Assyriologie und Vorderasiatische Archäologie. Neue Folge 13—1941/1—2.
Aristophanes. The Frogs of Aristophanes.
Boeckler, A.: Deutsche Buchmalerei vorgotischer Zeit.
Clark, A.: The Cursus in Mediaeval and Vulgar Latin.
Dörner, F.-Naumann, R.: Forschungen in Kommagene.
Fraser, J.: History and Etymology.
Gardner, P.: Classical Archeology at Oxford.
De Groot, J.: Chinesische Urkunden zur Geschichte Asiens. II. Teil.
Hentze, C.: Frühchinesische Bronzen und Kultdarstellungen. Textband, Abbildungen.
Hind, A.: The Graphic Arts New and Old.
Karge, P.: Rephaim. Die vorgeschichtliche Kultur Palästinas und Phöniziens.
Koethe, H.: Scavi e Ritrovamenti d'Interesse Romano nella Germania Occidentale e Meridionale.
Lynam, C.: The Crypts of the Churches of St. Peter in the East, and of St. George within the Castle, Oxford.

Taylor Institution:

Oxford Slavonic Papers Vol. I, II, III.

Padova (Italia):

Istituto di antropologia:

Battaglia, R.: Nuove statue antropomorfe scoperte nell'Alto Adige.

Guarnieri, M.: Le antiche popolazioni della regione Tridentina.

Guarnieri, M.: Osservazioni sulla statura delle antiche popolazioni italiane.

Scarpa-Corrain: Osservazioni sulla carie dentaria della popolazione infantile e giovanile della provincia di Rovigo.

Battaglia, R.: La »Vecchia col fuso« e la filatura del lino nel tradizioni popolari.

Battaglia, R.: L'Origine delle feste delle Strenne.

Acanfora, O.: Le statue antropomorfe dell'Alto Adige.

Istituto di filologia slava.

Istituto geologico:

Malaroda, R.: Segnalazione di nuove impronte nelle arenarie del flysch eocenico della Conca di Trieste.

Mallaroda, R.: Morfologia e terreni quaternari nella zona ad oriente del Passo del Tonale con particolare trattazione del morenico stadiale.

Mallaroda, R.: Le Pleurotomarie del terziario veneto.

Leonardi, P.: I Mosasauri del Veneto.

Dal Piaz, G.: Un problema di sistematica petrografica.

Cadrobbi, M.: Risultati preliminari dei rilevamenti compiuti nelle valli di Ledro, Bondo e S. Giovanni (Limone del Garda).

Cadrobbi, M.: Nuovo affioramento del Retico lungo la riva nordoccidentale del Garda.

Cadrobbi, M.: Su di un nuovo giacimento fossilifero del Retico lungo la strada Gardesana occidentale, in località Gola.

Cadrobbi, M.: Contributi per la conoscenza della linea tettonica di Ballino.

Cadrobbi, M.: La regione tra il solco di Ballino, la catena Gaverdina-Cadria e la valle di Ledro.

Bianchi-Dal Piaz, G.: Metamorfismo sellettivo e processi metasomatici di contatto nel massiccio dell'Adamello.

Bianchi-Dal Piaz, R.: Centro di studio per la petrografia e la geologia, 1948, 1949, 1950.

Accordi, B.: Rilevamento geologico nella zona del Pizzo Badile (Adamello sud-occidentale).

Accordi, B.: Appunti geologici sul versante sinistro della media Val Camonica, dalla Val Palobbia alla Valle di Fa.

D'Ambrosi, C.: Sull'età e sul significato geologico dei calcari brecciati di Orsera in Istria e delle loro bauxiti.

D'Ambrosi, C.: Scoperta di un lembo di calcare eocenico presso punta Merlera a se di Pola.

Leonardi, P.: Resti fossili di rinoceronti del Museo di Storia Naturale di Trieste.

Dal Piaz, G.: Carta tettonica d'Italia e delle regioni circostanti.

Dal Piaz, G.: Avanzi morenici prewürmiani allo sbocco della valle del Brenta presso Bassano.

- Dal Piaz, G.*: Sui depositi morenici prewürmiani dei Colli Berici e sulla loro provenienza.
- Venzo, S.-Maglia, L.*: Lembi carboniferi trasgressivi sui micascisti alla »Fronte sedimentaria sudalpina« del Comasco e del Varesotto.
- Dal Piaz, G.*: Nuova scaglia di Trias e pieghe trasversali dei calcescisti nella gola della dora di Verney presso Chapontaille.
- Schiavinato, G.*: Il giacimento a Wollastonite ed altri minerali di contatto presso Alpe Bazena.
- Hieke, O.*: I giacimenti di contatto del Monte Costone.
- Albertini, G.*: Sui brachiopodi di Val di Sogno nel Baldo occidentale e sul riferimento cronologico del loro giacimento.
- Boni, A.*: Notizie preliminari sulla stratigrafia del margine sud-orientale della regione fra il Sebino e l'Eridio.
- Malaroda, R.*: Segnalazione di un nuovo crinoide comatulide nel paleogene veneto.
- Malaroda, R.*: Il lattorfiano del Monteccio di Costozza.
- Malaroda, R.-Coen, G.-Pasa, A.*: Un pozzetto carsico nei pressi di Monrupino.
- Malaroda, R.*: La suscettività magnetica delle rocce in Italia.
- Leonardi, P.*: Una nuova forma werfeniana del Cadore: »Myophoria costata Zenk. n. var. ognibeni«.
- Leonardi, P.*: Novità geopaleontologiche dolomitiche.
- Leonardi, P.*: Stratigrafia del deposito quaternario della grotta Marilisa da Schio nei Colli Berici.
- Leonardi, P.*: Sintesi stratigrafico-tettonica e nuova carta geologica al 50 000 della Val Gardena e dei gruppi dolomitici circostanti.
- Leonardi, P.*: Lo scheletro di *Leithia melitensis* del Museo geologico di Padova e il problema delle faune insulari pleistoceniche del Mediterraneo.
- Leonardi, P.-Fiscon, F.*: Nuove forme di gasteropodi della fauna sassiana di Cortina d'Ampezzo.
- Riedel, A.*: Primi risultati di uno studio geologico sulla media Val Camonica a sinistra del fiume Oglio.
- Riedel, A.*: Resti di animali domestici neo-eneolitici della caverna Pocala (Aurisina) conservati nel Museo dell'Istituto Geologico dell'Università di Padova.
- Riedel, A.*: Su di una faunetta sassiana della Valle di Zoldo.
- Riedel, A.*: Geologia degli Eugamei Nord-Occidentali.
- Riedel, A.*: La Fauna Olocenica della Stazione Preistorica di S. Briccio di Lavagno.
- Riedel, A.*: La Fauna Olocenica della Torbiere dei Colli Berici.
- Riedel, A.*: Resti di animali olocenici delle Torbiere di Brunn-dorf (Lubiana).
- Riedel, A.*: Recenti studi e ricerche sugli animali domestici olocenici della regione veneta.
- Malaroda, R.*: Su alcune porfiriti compresse nella serie del Tonale e, in particolare, su un filone di notevole significato geologico.
- Malaroda, R.*: Condizioni tettoniche della zona di Prestine (media Valcamonica).
- Leonardi, P.*: Nuove ricerche geologiche nel gruppo della Marmolada (Dolomiti).

- D'Ambrosi, C.: Considerazioni in merito a una dolina dimezzata da una faglia presso Portole in Istria.
- D'Ambrosi, C.: Cenni geologici sull'Istria nord-occidentale con particolare riguardo alla scoperta di nuovi affioramenti eocenici.
- D'Ambrosi, C.: Uno sguardo al carsicismo senoniano in Istria.
- Leonardi, P.: Notizie sui primi resti di castoreo rinvenuti nelle torbiere delle Valli di Fimon (Colli Berici).
- Leonardi, P.-Malaroda, R.: Prima segnalazione di un mosasauro del genere *Globidens* nel Cretaceo dell'Egitto.
- Boni, A.: Notizie preliminari sulla tettonica del margine sud-orientale della regione fra il Sebino e l'Eridio.
- Bianchi, A.-Dal Piaz, G.: Centro di studio per la petrografia e la geologia. Attività svolta durante l'anno 1950.
- Selli, R.: Nuove ricerche sul Permo-carbonifero Pontebbano.
- Schiapinato, G.: Sulla costituzione geologico-petrografica dei Colli Euganei e sui caratteri del Vulcanismo Terziario nel Veneto Sud-Occidentale.
- Bianchi, A.-Dal Piaz, G.: Centro di studio per la petrografia e la geologia. Attività svolta durante l'anno 1951.
- Malaroda, R.: Nuovi lembi di terreni permo-triassici lungo la linea del Tonale nell'Alta di Sole.
- Dal Piaz, G.: Descrizione geologica del bacino del Piave.
- Schiapinato, G.: La provincia magmatica del Veneto Sud-Occidentale.
- Ogniben, G.: I giacimenti piombo-zinciferi dell'aiarnola di Monte Rusiana nella regione di Auronzo.
- Fabiani, R.: Gli odontoceti del miocene inferiore della Sicilia.
- Wenz, W.: Zur Kenntnis der Fossilen Land- und Süßwasser-mollusken Venetiens.

Paris (France):

Académie des Sciences:

- Comptes rendus hebdomadaires des séances de l'Académie des Sciences.* 234/1—27, 235/1—25, 236/1—26, 237/1—25.
- Tables des Comptes rendus* Tome 228, 229, 232, 235.
- Bulletin bibliographique des publications périodiques reçues pendant l'année 1951, 1952.*

Bibliothèque Centrale du Muséum National d'Histoire Naturelle:

- Bulletin du Muséum National d'Histoire Naturelle* XXII/6, Supplément I, Supplément II, XXIII/1, 2, 5, 6, XXIV/1—6, XXV/1—4.
- Annuaire du Muséum National d'Histoire Naturelle pour l'Année 1953, 7me Année.*

Bibliothèque Nationale:

- Brelet, G.: Esthétique et création musicale.
- Grainsaignes d'Hauterive, R.: Dictionnaire d'ancien français.
- Claudel, P.: L'Annonce faite à Marie.
- Valéry, P.: Mélange.
- Goguel, M.: Église primitive.
- Mémorial des Sciences Physiques.* Fasc. XLVIII, XLIX, L, LI, LII, LIII, LIV, LV.

Mémorial des Sciences Mathématiques. Fasc. CV, CVI, CVII, CVIII, CIX, CX, CXI, CXII, CXIII, CXIV, CXV, CXVI, CXVII, CXVIII, CXIX, CXX, CXXI, CXXII, CXXIII, CXXIV.

Centre National de la Recherche Scientifique:

Bulletin Analytique du C.N.R.S. Mathématiques pures et appliquées. Mécanique — Physique mathématique. Vol. XII/9, XIII/1—9, XIV/1—12.

L'Institut d'Éthnologie. Musée de l'Homme:

Travaux et Mémoires de l'Institut d'Éthnologie LVI.

Institut d'Études Slaves:

Revue des Études Slaves. Tome 28/1—4, 29/1—4.

Bibliothèque de l'Institut Français de Léninegrad continuée par la Bibliothèque Russe de l'Institut d'Études Slaves. T. XXV.

Vaillant, A.: *Le Livre des secrets d'Hénoch.*

Collection historique de l'Institut d'Études Slaves XV/1, XV/2, XVI.

Travaux publiés par l'Institut d'Études Slaves II, XII, XVI.

Collection de manuels publiée par l'Institut d'Études Slaves III, VI/1, 2.

Bibliothèque de l'Institut Français de Léninegrad XIV, XVI.

Société Française de Minéralogie et de Cristallographie:

Bulletin de la Société Française de Minéralogie et de Cristallographie. Vol. 74/7—12, 75/1—12, 76/1—9.

Société Géologique de France:

Compte rendu. Sommaire des Séances de la Société Géologique de France. 1949/1—16, 1950/1—17, 1951/13—16, 1952/1—16, 1953/1—12.

Liste des Membres de la Société Géologique de France 1950.

Société Préhistorique Française.

Union Géodésique et Géophysique International:

Bulletin d'Information de l'U. G. G. I. 2/1, 2, 3.

Pavia (Italie):

Istituto di Geologia dell'Università degli Studi:

Atti dell'Istituto Geologico della Università di Pavia 1950.

Pino Torinese (Italie):

Osservatorio Astronomico di Torino.

Pisa (Italie):

Società Toscana di Scienze Naturali:

Atti della Società Toscana di Scienze Naturali. Memorie. A. Vol. 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58.

Atti della Società Toscana di Scienze Naturali. Memorie. B. Vol. 55, 56, 57, 58.

Atti della Società Toscana di Scienze Naturali. Processi verbali. Vol. 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55.

Porto (Portugal):

Faculdade de Ciências:

Anais da Faculdade de Ciências do Porto. Vol. XXXIV/3—4, XXXV/1—4, XXXVI/1—2.

Poznań (Pologne):

Administracya »Slavia Antiqua«:

Slavia Antiqua Tom II/1, III.

Administracya »Studia Logica«.

Instytut Zachodni:

Janowicz, Z.: Ustrój administracyjny ziem polskich wcielonych do rzeszy niemieckiej 1939—1945.

Instytut Zachodnio-Słowiański przy Uniwersytecie Poznańskim.

Muzeum Archeologiczne:

Fontes Praehistorici. Annales Musei Archaeologici Posnaniensis. Vol. I, II.

III Sprawozdanie z prac wykopaliskowych w powiecie Żnińskim za lata 1938—1939 i 1946—1948.

Przegląd Archeologiczny VI/1—3, VII/1.

Z Otchłani Wieków. Rok XV—1946/1—12, XVI—1947/1—12, XVII—1948/1—12, XVIII—1949/1—12, XIX—1950/1—12, XX—1951/1—12, XXI—1952/1—2.

Biblioteka Prehistoryczna — Tom I, II, V.

Hensel, W.: Studia i materiały do osadnictwa wielkopolski wczesnohistorycznej. Tom I.

Rukówna, J.: Słowniczek Prehistoryczny. Francusko-polski i polsko-francuski.

Hensel, W.: Słowiańszczyzna wczesnośredniowieczna.

Polskie Towarzystwo Antropologiczne:

Przegląd antropologiczny Tom XVII, XVIII, XIX.

Polskie Towarzystwo Ludoznawcze:

Atlas polskich strojów ludowych. Część II. Wielkopolska. Zeszyt 1, 2.

Atlas polskich strojów ludowych. Część IV. Masowskie. Zeszyt 1, 2.

Atlas polskich strojów ludowych. Część V. Małopolska. Zeszyt 7, 13.

Prace etnologiczne. Tom III.

Lud. Organ polskiego Tow. ludoznawczego XXXIX.

Prace i materiały etnograficzne. Tom VIII—IX.

Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk:

Kowarzyk, H.: Badania nad mechanizmem konwersji protrombiny w trombinę.

Cimochowski, W.: Le dialecte de Dushmani.

Jakóbczyk, W.: Studia nad dziejami Wielkopolski w XIX w.

Kubiski, S.: Patologia wątroby w świetle badań biopłucznych.

Zabrocki, L.: Usiłnienie i Lenicja.

Glixelli, S.: Z badań nad składem chemicznym drewna niektórych drzew krajowych.
Wójciak, W.: Światłoczułość hydrozoli halogeno-srebrowych.
Schramm, R.: Badania nad strukturą i właściwościami hydrozoli srebra paala. III.
Bulletin de la Société des amis des sciences et des lettres de Poznań. Série B. XI, XII.
Bulletin de la Société des amis des sciences et des lettres de Poznań. Série C: Médecine. III. Livraison.
Kramiecowa, A.: Analiza geograficzna flory synantropijnej miasta Poznania.
Czosnowski, J.: Kilka spostrzeżeń nad *Hydrurus foetidus* Kirchner.
Szweykowski, J.: Rozmieszczenie zborowisk mszaków w potokach Gór Stołowych.
Kastowski, W.: Podział roku na fenologiczne sezony.
Roczniki dziejów społecznych i gospodarczych. 1951.
Słomska, J.: O rozprzestrzenieniu czynnika RH w ustroju ludzkim.
Kopczyk, H.: Niektóre zagadnienia związane z otowicą w Przemysle.
Rafinski, R.: Zagadnienia pneumatyzacji.
Westfal, I.: Wpływ kwasu para-aminosalicylowego na metabolizm prątka gruźliczego.
Czasopismo prawno-histeryczne. Tom IV, V.
Prace Komisji medycyny doświadczalnej (d. lekarskiej) IX/6, 7, 8, 9; X/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.
Prace Komisji historii sztuki. Tom II/3, III.
Prace Komisji historycznej. Tom XVI/3, XVII/1, 2.
Prace Komisji matematyczno-przyrodniczej VI/13, 14, 15, 16.
Prace Komisji filologicznej XI/5, XIV/2, XV/2, XVI/1.
Prace Komisji biologicznej XIII/4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11; XIV/1, 2, 3, 4, 5.
Prace Komisji nauk rolniczych i leśnych I/5, 6; II/1, 2.
Wydawnictwa Źródłowe Komisji historycznej. Tom XI.
Roczniki historyczne XIX—1950.
Studia nad historią prawa polskiego. Tom XVIII B/2, XXI/1, 2.
Roczniki dziejów społecznych i gospodarczych. Tom XIV—1952.
Lingua Posnaniensis. Revue de philologie comparée et de linguistique générale. IV. Zeszyt dodatnowy-supplément.
Prace monograficzne nad przyrodą wielkopolskiego parku narodowego pod Poznaniem. Tom II/8.
Badania z dziejów społecznych i gospodarczych nr. 39.

Redakcja Roczników Historycznych.

Praha (République Tschécoslovaque):

Československá akademie věd. Archeologický ústav:

Archeologické rozhledy 1949/1—4, II/1—4, III/1—4, IV/1—6, V/1—5.
Anthropozoikum I, II.
Památky archeologické XLII—1939—46.
Památky. Pravěk. XLIII—1947/48.
Památky (Historie) XLIII—1948.
Památky archeologické 1. Ročník XLIV—1953.

Böhm, J.: Naše nejstarší města.
 Dekan, J.: Začiatky slovenských dějin a říša Veľkomoravská.
 Dubský, B.: Pravěk Jižních Čech.
 Eisner, J.: Devínska Nová ves.
 Filip, J.: Počátky slovanského osídlení v Československu.
 Filip, J.: Praha pravěká. Díl první.
 Filip, J.: Pravěké Československo. (Výhledy do pravěku evropského lidstva. Svazek 5—6.)
 Chaloupecký, V.-Kořet, J.-Mencl, V.: Praha románská. Díl druhý.
 Poulik, J.: Jižní Morava země dávných Slovanů.
 Švoboda, B.: Čechy a římské Imperium.
 Šolte, M.: Počátky helénské civilisace.
 Turek, R.: Prachovské skály na úsvitě dějin.
 Turek, R.: Posvátný háj na Chocholíku.
 Význam objevu nejstaršího kostelíka na Pražském hradě.
 Československo. Ročník V/9.

Ceskoslovenská akademie věd. Ústav technické fyziky:

Czechoslovak Journal of Physics. Vol. I/2—4, II, III/1—3.

*Československá společnost entomologická.

*Jednota Čsl. Matematiků a Fysiků.

*Komitét pro přírodovědecký Výzkum Čech.

*Královská Česká společnost nauk.

*Národní Museum.

*Slovanský seminář University.

*Slovanský ústav.

*»Slovo a slovesnost«.

*Státní archeologický ústav.

Ústřední ústav geologický Československé republiky:

Bartušek, V.: Mineralogicko-geologická bibliografie ČSR za rok 1951.

Havlíček, V.: A Paleontological Study of the Devonian of Čelechovice-Brachiopods (Pentameracea, Rhynchonellacea, Spiriferacea).

Havlíček, V.: Paleontologická studie z čelechovického devonu — Brachiopoda (Pentameracea, Rhynchonellacea, Spiriferacea).

Kalibová, M.: Megaspores of the Radnice Coal Measure Zone of the Kladno-Rakovník Coal Basin.

Vašíček, M.: Zástupci rodu *Stensioina* z moravského flyše.

Němec, F.: On the Mutual Relations of the Fossil Floras of the Coal Basin of Handlová and of Several Sediments of the Rhyolitic Mountain Region S. of Kremnica (Slovakia).

Němec, F.: K vzjemnému poměru fosilních květen handlovské hnědouhelné pánve a některých uloženin z oblastí rhyolitových vyvřelin jižně od Kremnice na Slovensku.

Prantl, F.: The Genera *Endophyllum* Edwards & Haime and *Spongophyllum* Edwards & Haime in the Silurian and Devonian of Bohemia.

Prantl, F.: Rod *Endophyllum* Edwards a Haime a *Spongophyllum* Edwards a Haime v českém siluru a devonu.

*Historický ústav.

*Státní sbírka mapová ČSR.

Základní knihovna Československé akademie věd.

Rennes (France):

Société Scientifique de Bretagne:

Bulletin de la Société Scientifique de Bretagne. (Sciences mathématiques, physiques & naturelles.) T. XXV/1—4, XXVI/1—4, XXVI/Fascicule hors Série, XXVII/1—4.

Reykjavík (Islande):

Societas Scientiarum Islandica:

Greinar III/1.

The Eruption of Hekla 1947—1948. II/4, V/2.

The Eruption of Hekla 1947—1948. Þorarinsson: The Approach and Beginning of the Hekla Eruption Eyewitness Accounts. Þorkeiðsson, T.: Serial Relations and Symbolic Calculus.

Einarsson, T.: Chemical Analyses and Differentiation of Hekla's Magma.

Roma (Italie):

Accademia Nazionale dei Lincei:

Atti della Accademia Nazionale dei Lincei. Serie Ottava. Vol. V/1—12, VI/1—6.

Consiglio Nazionale delle Ricerche:

La Ricerca Scientifica 22/1—12, 23/1—11.

Convegno sulla Difesa del Suolo e le Sistemazioni Fluviali e Montane.

Convegno di Studio sulla Propulsione a Reazione. Supplemento a »La Ricerca Scientifica«.

Istituto di Archeologia dell'Università:

Archeologia classica III/2, IV/1—2.

Istituto di filologia slava:

Ricerche Slavistiche Vol. I.

Istituto Nazionale d'Archeologia e Storia dell'Arte:

Rivista dell'Istituto Nazionale d'Archeologia e Storia dell'Arte. Nuova Serie-Anno I.

Tanfani, C.-Roselli, F.: Catalogo dei periodici.

Bollettino dell'Istituto Nazionale di Archeologia e Storia dell'Arte. Anno XI.

Servizio Geologico d'Italia:

Bollettino del Servizio Geologico d'Italia. Vol. LXXII/1, 2; LXXIII/1.

Schaffhausen (Suisse):

Naturforschende Gesellschaft:

Neujahrsblatt 4. Stück, 5. Stück.

Mitteilungen der Naturforschenden Gesellschaft Schaffhausen Bd. XXIV—1951/52.

Schleswig (Allemagne):

Schleswig-Holsteinisches Landesmuseum für Vor- und Frühgeschichte.

Seckau bei Knittelfeld (Autriche):

Abtei:

Reetz, B.: Liturgie und Streben nach Vollkommenheit.

Siena (Italie):

Accademia Musicale Chigiana:

Bollettino dell'Accademia Musicale Chigiana V/3—4, VI/1—3.

Sofija (Bulgarie):

Blgarska Akademija na naukit'.

Blgarski arheologičeski institut.

Stockholm (Suède):

Kungl. Vetenskaps Akademien:

Hubendick, B.: Recent Lymnaeidae.

Hägquist, G.: Bane, A.: Kolchizinduzierte Heteroploidie beim Schwein.

Arkiv för Fysik. Band 2/2—3, 3/4—6, 4/1—6, 5/1—6, 6/1—6.

Lehmann, J. P.: Etude Complémentaire des Poissons de l'Eotrias de Madagascar.

Kjellberg, L.: Catalogue des Imprimés Slavons des XVIe, XVIIe et XVIIIe Siècles Conservés à la Bibliothèque de l'Université Royale d'Uppsala.

Kungl. Svenska Vetenskapsakademiens Handlingar. Fjärde Serien B. 2/1, 2, 3, 4, 5; B. 3/3, 4, 5; B. 4/2, 3, 6.

Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien:

Aberg, N.: The Occident and the Orient in the Art of the Seventh Century. P. I, II, III.

Beskow, H.: Bidrag till studiet av övre Norrlands Kyrkor.

Handlingar Del 80, 81, 82, 84.

Stuttgart (Allemagne):

Verein für vaterländische Naturkunde in Württemberg:

Jahreshefte des Vereins für vaterländische Naturkunde in Württemberg 106—1950, 107—1951, 108—1953.

Festliche Operntage im Schwetzingen Schloss — Mai-Juni 1952.

Beilage zu Jahreshefte des Vereins für vaterländische Naturkunde in Württemberg. 108. Jg. 1952.

Württembergisches Landesmuseum:

Fundberichte aus Schwaben umfassend die vorgeschichtlichen, römischen und merowingischen Altertümer VI/1898, VII/1899, VIII/1900, IX/1901, X/1902, XI/1903, XVI/1908, XVII/1909.

Beilageheft zu Fund-Berichte aus Schwaben XV/1907.

Fundberichte aus Schwaben. Neue Folge II—1924, III—1926, IV—1928, V—1930, VI—1931, VII—1932, VIII—1933, IX—1938, X—1941, XI—1938—1950, XII—1938—1951.

Świder (Pologne):

Obserwatorium geofizyczne im. prof. St. Kalinowskiego.

Toruń (Pologne):

*Ruch Filozoficzny.

Towarzystwo Naukowe:

Sprawozdania Towarzystwa Naukowego w Toruniu 3—1949, 4/1—4—1950.

Zapiski Tow. naukowego w Toruniu XVII/1—2.

Studia Societatis Scientiarum Torunensis. Sectio D. (Botanica) I. *Bulletin of the Astronomical Observatory of N. Copernicus University in Toruń.* Nr. 9.

Prace wydziału filologiczno-filozoficznego III/2.

Lechicka, J.: Rola Dziejowa Stanisława Leszczyńskiego oraz wybór z jego pism.

Biskup, M.: Stosunek Gdańska do Kazimierza Jagiellończyka w okresie wojny trzynastoletniej.

Trier (Allemagne):

Rheinisches Landesmuseum:

Trierer Zeitschrift 19/1—2, 20/1—2.

Trst (Trieste):

Istituto di Geografia dell'Università:

Pubblicazioni dell'Istituto di Geografia dell'Università di Trieste N. 10, 11.

Cucagno, A.: La vita pastorale nel Bacino dell'Uqua (Val Canale).

Bonetti, E.: La Produzione della Stagno. Origine e Sviluppo. *Notiziario dell'Istituto di Geografia dell'Università di Trieste* N. 3.

Museo Civico di Storia Naturale:

Atti del Museo Civico di Storia Naturale di Trieste; Vol. XVIII/3, 4, 5.

Società Adriatica di Scienze naturali:

Bollettino della Società Adriatica di Scienze naturali in Trieste. Vol. XLV/1949—1950, Vol. XLVI/1951—1952.

Università degli studi di Trieste:

Annali Triestini. Sezione 1^a Vol. XIX (Ser. IV, vol. III), Fasc. III—IV.

Annali Triestini. Sezione 1^a Vol. XX (Ser. IV, vol. IV), Fasc. I—IV.

Annali Triestini. Sezione 1^a Vol. XXI (Ser. IV, vol. V).

Annali Triestini a cura della Università di Trieste. Sezione 1^a. Vol. XXII. 1952.

Benco, S.: Trieste e il suo diritto all'Italia.

Scritti in onore di Camillo de Franceschi.

Notiziario dell'Istituto di Geografia dell'Università di Trieste N. 1, 2.

Cucagno, A.: I »Cargnelli« in Istria.

Schiffner, C.: Aperçu Historique sur les Rapports entre Italiens et Slaves dans la Venetie Julienne.

Bonetti, E.: La Geografia del Nichelio.

Bonetti, E.: Rapporti tra Popolamento Urbano e Popolamento Rurale in Istria.

Bonetti, E.: Il Movimento Commerciale del Porto di Trieste nell'Immediato Dopoguerra.

Roletto, G.: Il Problema Geografico di Trieste.

Bonetti, E.: Alcune Caratteristiche dell'Insediamento Umano nel Medio Cadore.

Bonetti, E.: Alcune Considerazioni Antropogeografiche sulla Valle del Degano. (Carnia.)

Cucagna, A.: Note Antropogeografiche sulla Conca di Sauris. (Carnia.)

Roletto, G.: Sull'utilità di fissare i tipi antropogeografici del settore alpino.

Tromsø (Norvège):

Tromsø Museum:

Tromsø Museums Arshefter. Naturhistorisk Abd. Nr. 33. Vol. 66/1945/1, Nr. 37, Vol. 69/1946/1.

Tromsø Museums Arshefter. Humanistisk Avd. Nr. 12.

Acta Borealia. A. Scientia No. 1, 2, 3.

Acta Borealia. B. Humaniora No. 1, 2.

Astarte No. 1 (1951), No. 2 (1952), No. 3 (1952), No. 4 (1953), No. 5 (1953), No. 6 (1953).

Trondheim (Norvège):

Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab:

Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Forhandlinger Bd. XXIV.

Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab Museet. Årsberetning for 1950.

Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Skrifter 1950—51.

Tübingen (Allemagne):

Oberrheinischer Geologischer Verein.

Turčiansky Svätí Martin (République Tchécoslovaque):

*Matica Slovenská.

*Muzeálna slovenská spoločnosť.

Udine (Italie):

Società Alpina Friulana:

«In Alto». Cronaca della Società Alpina Friulana. 1951—XLVII, 1952—XLVIII.

Uppsala (Suède):

Universitetsbiblioteket:

Eklblom, R.: Die Namen der siebenten Dneprstromstelle.

Folejevski, Z.: Sur la question de l'assimilation consonantique progressive dans les langues slaves.

Gren, E.: Les périodiques grecs dans les grandes bibliothèques de recherche en Suède.

Ekblom, R.: Der Inselname Fehmarn.

Uppsala Universitets Årsskrift 1952/7, 1953/4.

Publications de l'Institut Slave d'Upsal VI.

Bulletin of the Geological Institution of the University of Upsala. Vol. XXXIII.

Skrifter utgivna av Kungl. Humanistiska Vetenskapssamfundet i Uppsala. Band 39, 40.

Zoologiska Bidrag från Uppsala. Band XXIX—1949—1952.

Trypućko, J.: Milosirdy ou milosirdny „misericors”?

V a d u z (Liechtenstein):

Historischer Verein für das Fürstentum Liechtenstein:

Jahrbuch des Historischen Vereins für das Fürstentum Liechtenstein. 52. Band.

V e n e z i a (Italie):

Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti:

Atti CX/1947—48, Tomo CVI.

Atti CXIII/1950—51, Tomo CIX.

Atti. Tomo CX—1952.

Museo Civico di Storia Naturale:

Bolletino della Società veneziana di storia naturale e del Museo civico di storia naturale. Vol. IV, V, VI/1—2.

W a r s z a w a (Pologne):

Państwowe muzeum archeologiczne:

Sprawyozdania P. M. A. — Comptes Rendus M. A. P. IV/3—4, V/1—2.

Materiały Wczesnośredniowieczne I—1949, II—1950.

Wiadomości Archeologiczne Tom XVIII/3—4, XIX/1.

Gieysztor, A.: Polskie Milennium z zagadnień współpracy Historii i Archeologii Wczesnodziejowej.

Kowalski, K.: Jaskinie Polski I.

Polskie Towarzystwo Archeologiczne:

Archeologia III/1949, IV/1950—1951.

Biblioteka Archeologiczna 3, 4.

Polskie Towarzystwo Geograficzne:

Fleszarowa, R.: Polska. Informator geograficzny I. Fizjografia.

Bandtkie, J.: Wiadomości o języku polskim w Ślązakach.

Przegląd geograficzny XXIV/1—4, XXV/1—2.

Milewski, M.: Geografia Wyżywienia.

Seminarium Slawistyczne, Uniwersytet.

Towarzystwo Naukowe Warszawskie:

Nauka Polska. Kwartalnik. Rok I/1—2.

Wien (Auriche):

Anthropologische Gesellschaft.

Anthropologisches und Urgeschichtliches Institut der Universität:
Archaeologia Austriaca H. 9, 10, 11, 12.

Bundesdenkmalamt:

Österreichische Zeitschrift für Kunst und Denkmalpflege 1953/
VII/1—2.

Geographische Gesellschaft:

Mitteilungen der Geographischen Gesellschaft Wien Band 94/
1—12, 95/1—6.

Geologische Bundesanstalt:

Verhandlungen der geologischen Bundesanstalt 1950—51, Heft 2,
Sonderheft C—1952, 1952, Heft 1—4, 1953/1—2.

Cornelius, H.: Die Geologie des Schneeberggebietes.

Noth, R.: Foraminiferen aus Unter- und Oberkreide des Österreichischen Anteils an Flysch, Helvetikum und Vorlandvor-
kommen.

Jahrbuch der Geologischen Bundesanstalt 1952—XCV/1—2,
1953—XCVI/1.

Jahrbuch der Geologischen Bundesanstalt. Sonderband 1.
1951/52.

Geologische Gesellschaft:

Mitteilungen der Geologischen Gesellschaft in Wien 42—43, 44.

Naturhistorisches Museum:

Annalen des Naturhistorischen Museums in Wien 58. Band.

Niederösterreichische Landesbibliothek:

Unsere Heimat. Monatsblatt des Vereines für Landeskunde von
Niederösterreich und Wien. Jg. 24—1953/1—12.

Jahrbuch für Landeskunde von Niederösterreich. Neue Folge
XXIX/1944—1948, XXX/1949—1952.

Österreichische Akademie der Wissenschaften:

Pfister, F.: Die Reisebilder des Herakleides.

Radermacher, R.: *Artium Scriptores*.

Archiv für österreichische Geschichte 118—1951, 119—1952.

Almanach für das Jahr 1950, 100. Jhg.

Almanach für das Jahr 1951, 101. Jhg.

Almanach für das Jahr 1952, 102. Jhg.

*Sitzungsberichte. Abt. I. Biologie, Mineralogie, Erdkunde und
verwandte Wissenschaften* 160. Band/1—10, 161. Band/1—10.

*Sitzungsberichte. Abteilung II a. Mathematik, Astronomie, Phy-
sik, Meteorologie und Technik* 159. Band/7—10, 160. Band/1—10,
161. Band/1—10.

Sitzungsberichte. Philosophisch-historische Klasse 227. Band/4,
5; 228. Band/1, 2, 3.

Anzeiger 88—1951/1—15, 89—1952/1—15 (Mathematisch-natur-
wissenschaftliche Klasse).

Anzeiger 89—1952/1—25 (Philosophisch-historische Klasse).

Meister, R.: Die Orakelsprüche in St. Galler Palimpsestcodex 908.

Österreichische Nationalbibliothek:

- Brunner, O.: Adeliges Landleben und europäischer Geist.
Gerhardinger, H.: Tiroler Wirtschaft in Vergangenheit und Gegenwart. Bd. II.
Wiessner, H.: Gurker Urbare (Bistum und Kapitel) 1285—1502.
Santifaller, L.: Das Institut für österreichische Geschichtsforschung.
Fichtenau, H.: Urkundenbuch zur Geschichte der Babenberger in Österreich.
Biblos Jg. I/1—4, II/1—2.
Wirl, J.: Politisches Englisch.
Wetter, A.: Der dialektische Materialismus.
Donin, R.: Zur Kunstgeschichte Österreichs.
Hammer, H.: Kunstgeschichte der Stadt Innsbruck.
Denkmäler der Tonkunst in Österreich, Band 85, 86, 87, 88.
Decker, H.: Salzburger Flügelaltar des Veit Stoss.
Abendländische Buchmalerei (Katalog der Ausstellung im Prunksaal, Mai-Oktober 1952).
Archiv für österreichische Geschichte 114/2.
Schlern-Schriften 77.
Duerst, U.: Vergleichende Untersuchungsmethoden am Skelett bei Säugern. Abt. VII/2.
Mitteilungen der Vereinigung österreichischer Bibliothekare Jg. VI/1.
Buchkunst des Morgenlandes (Katalog der Ausstellung im Prunksaal, Juni-Oktober 1953).

Österreichisches Archäologisches Institut:

- Praschniker, C.: Der Bäderbezirk von Virunum.
Bakalakis, G.: Grabaltar aus Komotini.
Barb, A.: Mensa Sacra. Der Marmordiskus von Donnerskirchen.
Praschniker, C.: Das Basisrelief der Parthenos.
Hild, A.: Ausgrabung Villa Zardetti in Bregenz.
Kaff, L.: Die Cornu-Fragmente von Ovilaba.
Thaller, H.: Fragment eines Militärdiplomes von Mautern a. d. D.
Vetters, H.: Ein neues Denkmal des Sicherheitsdienstes in den Provinzen?
Polaschek, E.: Zwei Steindenkmäler in Tulln bei Wien.
Welkov, I.: Ein Pferdeparadeschmuck aus Moesia inferior.
Zontschew, D.: Ein neues Denkmal des Donauländischen Reiters.
Sunkowsky, R.: Zur Schwärzung von Bucchero-nero.
Saria, B.: Römische Grabara in Celeia.
Betz, A.: Ein neues Fragment der Lex Lauriacensis.
Svoboda, E.: Ein tessera militaris aus Carnuntum.
Egger, R.: Epikureische Nachklänge aus Aquincum.
Keil, J.: Skulpturengruppen in Ephesos.
Braun, E.: Eine Alexanderlegende.
Hell, M.: Römischer Grabtempel in Oberndorf an der Salzach.
Noll, R.: Ein Verwahrfund aus Seewalchen am Attersee, Oberösterreich.

Detschew, D.: Ein zusammengesetzter Beiname der Göttin Hera.

Vetter, E.: Die vermeintliche Gliederung der Bürgerschaft von Alt-Iguvium.

Österreichisches Museum für angewandte Kunst:

Schlosser, I.: Venezianer Gläser.

Troll, S.: Altorientalische Teppiche.

Mrazek, W.: Wiener Porzellan aus der Manufaktur Du Paquiers.

Seminar für slavische Philologie:

Wiener slavistisches Jahrbuch. Zweiter Band, 1952, Ergänzungsband 1.

Speläologisches Institut beim Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft:

Mitteilungen der Höhlenkommission beim Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft. Jg. 1952.

Zoologisch-Botanische Gesellschaft:

Ehrenberg, K.: Die Fuchs- oder Teufelslücken bei Eggenburg Niederdonau.

Wiesbaden (Allemagne):

Hessisches Landesamt für Bodenforschung:

Abhandlungen des Hessischen Landesamtes für Bodenforschung, Heft 3, 4, 5, 6, 7.

Bodenkundliche Übersichtskarte von Hessen.

Abhandlungen der Hessischen Geologischen Landesanstalt VII/1.

Hessisches Lagerstättenarchiv, Heft 1, 2.

Notizblatt des Hessischen Landesamtes für Bodenforschung zu Wiesbaden, VI. Folge, Heft 3, 4.

Geologische Übersichtskarte von Hessen.

Wrocław (Pologne):

Polski Związek entomologiczny:

Polskie pismo entomologiczne T. XX—1950, XXI—1951.

Polskie Towarzystwo Zoologiczne.

Wrocławskie Towarzystwo Miłośników Historii:

Sobotka. Organ Wrocławskiego Towarzystwa Miłośników Historii VII/1952.

Zürich (Suisse):

Geobotanisches Forschungsinstitut Rübel:

Bericht über das Geobotanische Forschungsinstitut Rübel in Zürich für das Jahr 1951, 1952.

Lüdi, W.: Mikroklimatische Untersuchungen an einen Birnbaum.

Lüdi, W.: Bericht über den 9. Kurs in Alpenbotanik.

Blank, F.-Lüdi, W.: Fünfjährige Beobachtungen über die Anthocyanbildung in Blütenblättern in den Alpen und im Alpenvorland.

Naturforschende Gesellschaft:

Vierteljahrsschrift der Naturforschenden Gesellschaft in Zürich
84/1—4, 96/1—4, Beiheft 1, 2, 97/1—4, Beiheft 1, 2, 3, 98/1—2,
Beiheft 1.

Mohlberg, C.: Mittelalterliche Handschriften.

Brandenberger, E.: Auftrag und Gegenstand, Methoden und
Mittel der Materialprüfung.

Schweizerisches Landesmuseum:

Jahresbericht 1949/50, 1951.

Zeitschrift für Schweizerische Archäologie und Kunstgeschichte,
Band 12/1—4, 13/1—4.

AMERIKA — AMÉRIQUE

Albuquerque (États-Unis):

The University of New Mexico.

Baltimore (États-Unis):

The Library, The Johns Hopkins University:

Lancaster, H.: French Tragedy in the Time of Louis XV and
Voltaire 1715—1774, Vol. I, II.

Peacock, M.: The Critical Opinions of William Wordsworth.

Nobutaka, I.: The Beginnings of Political Democracy in Japan.

Williams, C.: Hugo L. Black.

Gatzke, H.: Germany's Drive to the West.

Carr, E.: German-Soviet Relations between the two World
Wars, 1919—1939.

Feise, E.: Xenion. Themes, Forms and Ideas in German Lite-
rature.

Cairns, H.: Legal Philosophy from Plato to Hegel.

Phosphorus Metabolism. A Symposium. Vol. I, II.

Copper Metabolism. A Symposium on Animal, Plant and Soil
Relationships.

Oliver, J.: The Athenian Expounders of the Sacred and An-
cestral Law.

Kirby, T.-Woolf, H.: Philologica. The Malone Anniversary
Studies.

Berkeley (États-Unis):

University of California:

Anderson, B.: Economics and the Public Welfare. Financial
and Economic History of the United States 1914—1946.

Neustadter, S.: Multiple Valued Harmonic Functions with
Circle as Branch Curve.

Anderson, B.: Economics and the Public Welfare.

Mueller, W.: The Anatomy of Robert Burton's England.

Stafford, J.: The Literary Criticism of «Young America».

Essays Critical and Historical. Dedicated to Lily B. Campbell.
Publications in History, Vol. 40, 41, 42, 43, 44.

Publications in Classical Philology, Vol. 14/2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

Publications in Modern Philology, Vol. 28/7; 33/5; 34/2, 3; 35/1, 2, 3; 36/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13; 37; 38/1; 39; XXXVI/1952 — In Honorem Lawrence Marsden Price.

Publications in Zoölogy Vol. 47/11, 12, 14, 15; 50/3, 4, 5, 6; 52/1, 2, 3; 53/11; 55/1, 3, 4, 5, 6—8, 9—11; 57/1, 2, 3, 4, 5, 6; 59/1, 2, 3.

Publications in Microbiology Vol. I/1.

Publications in Linguistics Vol. 4/3; 6/2, 8, 9.

Publications in Mathematics. New Series. Vol. I/11, 2/1.

Publications in Librarianship Vol. 1/1.

Publications in Botany Vol. 24; 25/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 26/1, 2, 4, 5, 6.

Publications in Entomolgy Vol. 9/1, 2, 3, 4, 5.

Publications in Geological Sciences Vol. 29/1, 2, 3, 4, 5, 6.

Publications in Classical Archaeology Vol. 2/4, 5; 3/1.

Publications in American Archaeology and Ethnology Vol. 40/7; 44/2; 45.

Publications in Music Vol. 4.

Anthropological Records Vol. 11/2; 12/5; 13/4, 5, 6; 14/1, 2; 15/1.

English Studies Vol. 4, 5.

Bogotá (Colombie):

Academia Colombiana de Ciencias Exactas, Físico-Químicas y Naturales:

Revista de la Academia Colombiana de Ciencias Exactas, Físicas y Naturales Volumen VII—1950, VIII—1950/52, IX—1953.
Boletín de la Sociedad Geográfica de Colombia, Vol. XI/1.

Instituto Colombiano de Antropología:

Revista de Folklore. Número 7—1951.

Buenos Aires (Argentine):

Archivos Ethnos:

Archivos Ethnos, Serie B, Vol. I/2.

Archivos Ethnos, Serie D, No. 1/1952.

Instituto de Antropología:

Runa. Archivo para las Ciencias del Hombre, Vol. IV/1—2, V/1—2.

Sociedad Científica Argentina.

Cambridge (États-Unis):

American School of Prehistoric Research:

Palaeobotany and the Bronze Age. Vol. LXXXI/1.

Proceedings of the Royal Irish Academy. Vol. LIII, Section C, No. 1.

American School of Prehistoric Research. Bulletin 17.

Peabody Museum of Archaeology and Ethnology:

Papers of the Peabody Museum of American Archaeology and Ethnology, Harvard University Vol. XXV; XXXV/3; XXXVII; XL/3, 4; XLI/1; XLVI/1, 2—3; XLVII/1.

Old World Bibliography No. 3, 4, 5, 6.
86. *Report on the Peabody Museum of Archaeology and Ethnology*, Harvard University.

Caracas (Venezuela):

Facultad de Ciencias Matemáticas y Naturales:

Centeno, M.-Zagustin, A.: Interflectancia en dos Dimensiones.

Cincinnati (État-Unis):

Lloyd Library and Museum:

Lloydia Vol. 14/1—4, 15/1—4, 16/1.

The Library, University of Cincinnati:

Blegen, C.: Troy. III. The Sixt Settlement, Part I, II.

Anderson, O.: Refrigeration in America.

Columbia (États-Unis):

Archaeology:

Archaeology Vol. 3/1—4; 4/2, 3, 4; 5/1—4; 6/1—3.

Columbus (États-Unis):

Ohio State Museum:

Museum Echoes Vol. 24—1951/12, Vol. 25—1952/1—12, Vol. 26—1953/1—10.

Eva Perón (Argentine):

Facultad de Ciencias Fisicomatemáticas:

Revista. Publicaciones de la Facultad de Ciencias Fisicomatemáticas Vol. IV/4, 5.

Indianapolis (États-Unis):

Indiana State Library:

Proceedings of the Indiana Academy of Sciences Vol. 61.

Ithaca (États-Unis):

Acquisitions Division. Albert R. Mann Library:

Memoir 301, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318.

Bulletin 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 893.

Cornell University Library.

Kansas City (États-Unis):

Linda Hall Library:

Proceedings of the American Academy of Arts and Sciences Vol. 79/4, 5; 80/1—3; 81/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 82/2, 3, 4, 5, 6.

Lawrence (États-Unis):

University of Kansas:

The University of Kansas Science Bulletin Vol. XXX/1, 2; XXXIV/1, 2.
University of Kansas Publications, Museum of Natural History.
Volume 1—1946—1950/1—26, Volume 2—1948, Volume 3—1951/1—4, Volume 4—1951, Volume 5—1951—1952/1—30, Volume 6—1952, Volume 7—1952/1.

Los Angeles (États-Unis):

Southwest Museum:

The Masterkey Vol. XXVIII—1953/4.

The University of California Library:

Haupt, A.: Fundamentals of Biology.

Mexico (Mexique):

**Revista da Estudos Eslavos.*

Minneapolis (États-Unis):

Laboratory of Physiological Hygiene:

Neroman, H.: Evolution, Genetics and Eugenics.
Howard, L.: A History of Applied Entomology.
Lecomte du Noüy, C.: Human Destiny.
Perry, R.: General Theory of Value.
Wooster, H.-Nlanck, F.: Nutritional Data.

Morgantown (États-Unis):

Southern Appalachian Botanical Club:

Castanea Vol. 14/4, 16/3—4, 17/1—4, 18/1—3.

New Haven (États-Unis):

Yale University Library:

Yale University Publications in Anthropology Nr. 40, 41—42, 43, 44—45, 46, 47, 48.
Transactions of the Connecticut Academy of Arts and Sciences, Volume 38.

New York (États-Unis):

American Geographical Society:

Geographical Review, Vol. XLII/1—4, XLIII/1—4.

The American Museum of Natural History:

American Museum Novitates 1949/1426—1432, 1951—52/1509—1626.
Anthropological Papers of the American Museum of Natural History Vol. 41/1947—1949; 43/1, 2, 3, 4; 44/1, 2, 3.
Contents of American Museum Novitates, Number 1544—1603.

Columbia University of the City of the New York:

The American Assembly in Action.
Scientific Method in Research and Discussion in International Relations. Division of International Relations of the Social Science Research Council.

Woodbridge, G.: A Chronological List of Certain Selected Incidents 1914—1959.

McJimsey, B.: Chaucer's Irregular -E.

Schilt, J.-Hill, S.: Contributions from the Rutherford Observatory of Columbia University, No. 31.

Köhler, L.: The Administration of the Occupied Territories. Volume I — Belgium.

Ariga, N.: Extracts from La Guerre Russo-Japonaise au point de vue continental et le droit international d'après les documents officiels du grand État-major Japonais.

McBain, H.-Rogers, L.: Proportional Representation.

The Tiffany Studios Collection of Antique Chinese Rugs.

Shotwell, J.: Intelligence and Politics.

Robin, R.: Extracts Translated from the Occupations Militaires en dehors des Occupations de Guerre.

Inflation.

Final Report of the American Assembly on Inflation, its Causes, Consequences, Cures.

Inflation, its Causes, Consequences, Cures.

The New York Academy of Sciences:

Annals of the New York Academy of Sciences Vol. 54/3—6; 55/1—6; 56/1, 2, 3, 4, 6; 57/1—5.

Transactions of the New York Academy of Sciences, Ser. II, Vol. 15/1—8.

The New York Public Library:

Schenck, H.: Shallow Water Diving.

Planning the Older Years.

Dugdale, G.: Whitehall through the Centuries.

Dey, H.: Policy of Protection in India.

Mehtâ, N.: Gujarati Painting in the Fifteenth Century.

Wilson, A.: Paddy Wilson's Meeting-House in Providence Plantations.

Lister, S.: »Conversion«.

Kunin, R.: Ion Exchange Resins.

Bailey, A.: Tu and Other Receiving Antennas.

Wallich, H.: Monetary Problems of an Export Economy.

Palmer, C.: Practical Mathematics.

Clapham, A.: Oxford 1936.

Tilak, L.: I Follow After.

Lipset, S.: Agrarian Socialism.

Stears, F.: Mechanics, Heat and Sound.

Wenk, E.: Automotive Engines.

Dunlop, J.: The Wage Adjustment Board.

Norman (États-Unis):

Departement of Modern Languages, University of Oklahoma.

Ottawa (Canada):

National Research Council:

Canadian Journal of Chemistry, Volume 29/1—12, 30/1—12, 31/1—11.

Philadelphia (États-Unis):

The Academy of Natural Sciences of Philadelphia:

Notulae Naturae 1951/229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241; 1952/242, 243, 244, 245, 246.

Proceedings of the Academy of Natural Sciences of Philadelphia Volume CIII—1951, CIV—1952.

Departement of Slavic and Baltic Studies, University of Pennsylvania:

Niedermann, M.-Senn, A.-Salys, A.: Wörterbuch der litauischen Schriftsprache. Litauisch-Deutsch.

The Franklin Institute:

Journal of the Franklin Institute Vol. 252/6, 253/1—6, 254/1—6, 255/1—6, 256/1—5.

University Museum.

University of Pennsylvania:

Nieminen, E.: Litauische Volkslieder aus dem handschriftlichen Nachlass Prof. J. J. Mikkolas.

Bibliography of Publications of Members of the Faculty 1948, 1950, 1951.

The Library Chronicle.

Pittsburgh (États-Unis):

The Carnegie Museum:

Annals of the Carnegie Museum Vol. 31—1948—1951/14—18, Vol. 32—1951/1—9, Vol. 33—1952—1953/1—4.

Princeton (États-Unis):

American Journal of Archaeology:

American Journal of Archaeology Vol. 56/1—4, 57/1—4.

Rio de Janeiro (Brésil):

Academia Brasileira de Ciencias:

Anais da Academia Brasileira de Ciencias 1951, Vol. 23/3—4, 1952, Vol. 24/1—4, 1953, Vol. 25/1—3.

Biblioteca do Serviço Florestal. Jardim Botânico:

Rodriguésia, Ano XIII—1950/25, XIV—1951/26.

Arquivos do Serviço Florestal Vol. 3/1947, 4/1950, 5/1951.

Arquivos do Jardim Botânico do Rio de Janeiro Vol. X/1950, XI/1951.

Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística:

Boletim Geográfico Ano X/1952/106—107.

Revista Brasileira de Geografia Ano XIV/1952/1—2.

Santiago (Chili):

Instituto de Geografia:

Informaciones Geograficas, Año II—1952/3, 4; III—1953/1—2.

St. Andrews (Canada):

Atlantic Biological Station:

- Circular. General Series* No. 19, 20, 21.
Journal of the Fisheries Research Board of Canada Vol. VIII/4—7, IX/1—9, X/1—7.
Annual Report of the Fisheries Research Board of Canada, 1950, 1951.
Bulletin No. 87, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98.
Progress Reports of the Pacific Coast Stations No. 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95.
Progress Reports of the Atlantic Coast Stations No. 52, 53, 54, 55, 56.
Publications and Reports 1950, 1951.
Studies 1951.

Washington (États-Unis):

American Geophysical Union:

- Transactions of the American Geophysical Union* Vol. 32/2—6; 33/1—3; 34/1, 3, 4.

Library, National Academy of Sciences:

- Proceedings of the National Academy of Sciences* Vol. 38/1—12, 39/1—10.
The United States Quarterly Book Review Vol. 8/4.

Library of Congress:

- Information Bulletin* Vol. X/23, 24, 33—36, 39—45, 47, 49—52; Vol. XI/1—43, 45—53; Vol. XII/1—7, 9—39, 41—47.
Quarterly Journal of Current Acquisitions Vol. 7/1—4; Vol. 8/1—3; Vol. 9/3, 4; Vol. 10/1—4.
The United States Quarterly Book Review Vol. 6/1—4, 7/1—4, 8/1—4, 9/1—5.
Glick, D.: Techniques of Histo- and Cystochemistry.
Elson, H.: History of the United States of America.
Cairns, H.: Legal Philosophy from Plato to Hegel.
Pratt, R.: Antibiotics.
Commager, H.: The American Mind.
Hart, J.: The Popular Book. A History of America's Literary Taste.
Lawler, J.: The H. W. Wilson Company.
Botkin, B.: Treasury of Southern Folklore.
Trees, R.: The Yearbook of Agriculture.
Cohen, I.: Some Early Tools of American Science.
Burlingame, R.: Backgrounds of Power.
Binkley, W.: A Grammar of American Politics.
Krantz, J.: The Pharmacologic Principles of Medical Practice.
Burns, E.: The American Social Security System.
Black, J.: The Rural Economy of New England.
Hurst, J.: The Growth of American Law.
Machining-Theory and Practice.
Fromm-Reichmann, F.: Principles of Intensive Psychotherapy.
Palmer, E.: Fieldbook of Natural History.
Brogan, D.: The Era of Franklin D. Roosevelt.
Lieberman, E.: Unions before the Bar.

Statistical Abstract of the United States.
Kluckhohn, C.: Mirror for Man.
The Cambridge History of American Literature.
The Idea and Practice of General Education.
Barnes, J.: Wealth of the American People.
Holcombe, A.: Our More Perfect Union.
Bridenbaugh, C.: The Colonial Craftsman.
International Organizations in which the United States Participates.
Centennial of the Settlement of Utah.
Wisconsin Centennial Exhibition.
Rules for Descriptive Cataloging in the Library of Congress.
The Story up to Now.
Historical Statistics of the United States 1789—1945.
The Library of Congress and its Work.
Library of Congress. Sesquicentennial Exhibit.
Annual Report of the Librarian of Congress 1946, 1947, 1948, 1951, 1952.
Centennial of the Oregon Territory.
Florida's Centennial.
An Exhibition Commemorating the Settlement of Georgia 1733—1948.
California. The Centennial of the Gold Rush and the First State Constitution.
Centennial of the Territory of Minnesota.
Iowa Centennial Exhibition.
Indiana. The Sesquicentennial of the Establishment of the Territorial Government.
Tennessee's Sesquicentennial Exhibition.
District of Columbia.
Texas Centennial Exhibition.
Dohr, J.: Cost Accounting.
Essential Human Rights.
The Disabled Veteran.
Education Directory.
Harris, G.: Civilization Considered as a Science, in Relation to its Essence, its Elements, and its End.
Woolsey, T.: Riding the Chuck Line.
Nolen, H.: Sales Management.
Crockett, C.: Elements of Plane and Spherical Trigonometry.
Rogers, J.: World Policing and the Constitution.
Morris, L.: A Threshold in the Sun.
Auden, W.H.: The Enchafed Flood or the Romantic Iconography of the Sea.
The Statesman's Year-Book. For the Year 1945.
Dean, V.: One the Threshold of World Order.
Bibliography of Agriculture. Vol. 7/4.
Irrigation in Agricultural Production I.
Dampier, W.: A History of Science and its Relations with Philosophy and Religion.
Graubard, M.: Man the Slave & Master.
Lincoln, E.-Workman, L.: Testing and the Uses of Test Results.
Goheen, H.-Kavruck, S.: Selected References on Test Construction Mental Test Theory and Statistics. 1929—1949.

Mallory, W. H.: Political Handbook of the World.
 Lippmann, W.: Public Opinion.
 Geist, O.-Froelich, G.: Archaeological Excavations at Kukulik.
 Donovan, C.: Section Tuberarium of the Genus Solanum of North America and Central America.
 Annual Report of the Board of Regents of the Smithsonian Institution.
 McConnell, W.: The United States in the Modern World.
 Schwarz, S.: Labor in the Soviet Union.
 The Library of Congress Quarterly Journal of Current Acquisitions. Vol. 10—1952/53, Number 1, 2, 3, 4.
 Microfilming Clearing House Bulletin, Supplement No. 1.
 Stevens, R.: The Role of the Library of Congress in the International Exchange of Official Publications.

United States National Museum. Smithsonian Institution:

Bulletin 200, 201.
 Proceedings of the United States National Museum, Vol. 100/3254, 3257, 3258; 101/3287, 3288, 3290; 102/3291—3310; Vol. 99/Index.
 Contributions from the United States National Herbarium. Vol. 29, Part 7; Vol. 50, Part 4.
 Smithsonian Miscellaneous Collections, Vol. 121, Number 5.

AZIJA — ASIE

Ankara (Turquie):

Türk Dil Kurumu:

Türk Dili I/1—15; II/16, 18, 26; III/27.
 Türk Dili Belleten, Seri III—1950/14—15.
 Türkiyede Halk Ağzından: Söz Derleme Dergisi.
 Emre, A.: Sur l'Origine de l'Alphabet Vieux-Turc.
 Saim, A.: Les Affixes Indo-Européens.
 Türk Dili Bibliyografyası 1928—1940, 1941, 1942, 1943.
 Dilaçar, A.: Les Bases Bio-Psychologiques de la Théorie Günes-Dil.
 Dilmen, I.: Les Lignes Mères et Essentielles de la Théorie »Günes-Dil«.
 Tankut, H.: Le Mot »Alp« et le Foyer de la Race Alpine.
 La Méthode d'analyse de la langue Turque du point de vue étymologique, morphologique, phonétique et sémantique.
 Emre, A.: Sur la formation du langage.
 Türk Dilbilgisi.
 Dalkılıç, M.: Étude sur la théorie Günes-Dil.
 Danismend, I.: Étude sur la langue mimée de l'homme primitif et sur les verbes sans conjugaison.
 Türk Dil Kurumu Yayınları 1952—1952.
 Türk Lehçelerinin Mukayeseli Grameri (İlk Deneme).

Baghdad (Irak):

Iraq Museum Library:

Sumer. A Journal of Archaeology in Iraq, Vol. IX/1.

Bangalore (Inde):

The Indian Academy of Sciences:

Proceedings of the Indian Academy of Sciences, Section A,
Vol. XXXIV/6, XXXV/1—6, XXXVI/1—6, XXXVII/1—6,
XXXVIII/1—4.

Proceedings of the Indian Academy of Sciences, Section B,
Vol. XXXIV/6, XXXV/1—6, XXXVI/1—6, XXXVII/1—6,
XXXVIII/1—4.

Calcutta (Inde):

Zoological Survey of India:

Records of the Indian Museum Vol. XLV—1947/Index, XLVII—
1949—1950/1, 3—4; XLVIII—1950/1.

Haifa (Israel):

Israel Institute of Technology:

In the Field of Building. Bulletin No. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10.

Hiroshima (Japon):

Botanical Club:

Hikobia. Journal of the Hiroshima Botanical Club. Vol. I/1, 2,
3—4. 1950—1952.

Jerusalem (Israel):

Department of Antiquities:

*Bulletin of the Department of Antiquities of the State of
Israel*, No. 1, 2, 3, 4.

Kyoto (Japon):

The Phytogeographical Society:

Acta Phytotaxonomica et Geobotanica Vol. XIV—1951/52, No.
3, 4, 5, 6; Vol. XV—1953, No. 1, 2.

Sapporo (Japon):

Tensor Society:

Tensor, New Series, Vol. I/5, II/1—3, III/1.

Tokyo (Japon):

Anthropological Society of Nippon:

Zinruigaku Zasshi. The Journal of the Anthropological Society
of Nippon, Vol. LXII/694, 695, 696, 697.

Kobayasi Institute of Physical Research.

AFRIKA — AFRIQUE

Alger (Algérie):

Société d'Histoire Naturelle de l'Afrique du Nord:

*Bulletin de la Société d'Histoire Naturelle de l'Afrique du
Nord*, Tome 41/1—8, 42/6—8, 43/1—9, 44/1—6.

Bulawayo (Rhodésie):

The National Museum of Southern Rhodesia:

Occasional Papers of the National Museum of Southern Rhodesia, Vol. 2/17.

Dakar (Sénégal):

Institut Français d'Afrique Noire:

Bulletin de l'Institut Français d'Afrique Noire, Tome XIV/1—4, XV/1—4.

Holas, B.: Mission dans l'Est Libérien.

Alibert, H.: Les Insectes vivant sur les cacaoyers en Afrique Occidentale.

Le Caire (Égypte):

Institut d'Égypte:

Index des Communications et Mémoires publiés par l'Institut d'Égypte 1859—1952.

Bulletin de l'Institut d'Égypte, Tome XXXIII, 1950/51.

Lourenço Marques (Afrique Orientale Portugaise):

Museu Dr. Alvaro de Castro:

Memórias do Museu Dr. Alvaro de Castro, No. 1, 2.

Nairobi (Kenya):

The East Africa Natural History Society:

Journal of the East Africa Natural History Society 1952—XXI/1, 2; 1953—XXII/1.

Pretoria (Transvaal):

Transvaal Museum:

Annale van die Transvaal Museum, Vol. 22, Part. I, II.

Verlag van die Raad van Kuratore vir die Jaar geëindig 31 Mart 1953.

Rabat (Maroc):

Société des Sciences Naturelles du Maroc:

Comptes rendus des séances mensuelles, Vol. XVII—1951/7—8, XVIII—1952/1—8, 8 bis, XIX—1953/1—6.

Bulletin de la Société des Sciences Naturelles du Maroc. Tome XXX; XXXI/1, 2; XXXII/1, 2.

Panouse, J.: Les chauves-souris du Maroc.

Travaux de la Section de Pédologie 1951/2, 3; 1952/4, 5.

Travaux de l'Institut Scientifique Chérifien No. 2; No. 3/I, II; No. 4; No. 5; No. 7.

Mémoires de la Société des Sciences Naturelles du Maroc No. 50.

Tunis (Tunisie):

Société des Sciences Naturelles de Tunisie:

Bulletin de la Société des Sciences Naturelles de Tunisie. Tome I/1—2, II/1—4, III/1—4, IV/1—4, V/1—4.

Mémoires de la Société des Sciences Naturelles de Tunisie. No. 1.

AVSTRALIJA, INDONEZIJA IN OCEANIJA —
AUSTRALIE, INDONÉSIE ET OCÉANIE

Bandung (Indonésie):

Faculty of Mathematics and Natural Sciences:

O. S. R. News Vol. III/10—12.
Journal for Scientific Research, Vol. I/1—12.
Eisses, J.: The Mucilages of Some Indonesian Seaweeds.
Compilation of Herbs, Plants, Crops supposed to be Effective in Various Complaints and Illnesses.
Bulletin No. 11, 12, 13, 14, 15, 17.
O. S. R. Publication 34, 35, 36, 37, 38.

Koninklijke Natuurrkundige Vereeniging in Indonesie:

Madjalah Ilmu Alam Untuk Indonesia (Indonesian Journal for Natural Science) Vol. 107/4—6, 108/1—6, 109/1—3.

Hobart (Tasmanie):

The Royal Society of Tasmania:

Papers and Proceedings of the Royal Society of Tasmania for the Year 1950.
Papers and Proceedings of the Royal Society of Tasmania, Vol. 86.

Jocjakarta (Indonésie):

Gadjah Mada University:

The Medical Faculty. 1950.
Sardjito, M.: On the Breeding of Fish in the Slow Sand Filters at Macassar, Celebes.

Melbourne (Australie):

Commonwealth Scientific and Industrial Research Organization:

Australian Journal of Scientific Research, Series A, Physical Sciences Vol. I/1—4, II/1—4, III/1—4, IV/1—4, V/1—4.
Australian Journal of Physics. Vol. VI/1—3.
Australian Journal of Scientific Research, Series B, Biological Sciences Vol. I/1—4, II/1—4, III/1—4, IV/1—4, V/1—4.
Australian Journal of Biological Sciences. Vol. VI/1—3.
Australian Journal of Zoology. Vol. I/1, 2.
Australian Journal of Botany. Vol. I/1—3.

Mines Department.

Royal Society of Victoria:

Proceedings of the Royal Society of Victoria, New Series. Vol. 63; 64/1, 2; 65/1.

Sidney (Australie):

Fisher Library. University.

Nicholson Museum of Antiquities:

Handbook to the Nicholson Museum 1948.

VSEBINA

I. Zakoni — ukazi — statuti — pravilniki — poslovniki	
Zakon o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti	7
Statut Slovenske akademije znanosti in umetnosti	14
Pravilnik za tisk publikacij Slovenske akademije znanosti in umetnosti	30
Sprememba v pravilniku Kemičnega inštituta »Borisa Kidriča«	33
Poslovnik biblioteke Slovenske akademije znanosti in umetnosti	33
II. Organizacija	
Predsedstvo	41
Vodilni uslužbenci uprave Akademije	42
Uprava inštitutov in komisij	43
III. Člani	
Častni člani	57
Redni in dopisni člani	57
Novi člani	
Razred za zgodovinske in družbene vede	
Izidor Cankar	67
Marko Kostrenčič	74
Fran Zwitter	76
Razred za filološke in literarne vede	
Karel Oštir	83
Anton Sovrè	86
Petar Skok	89
Lucien Tesnière	92
Razred za matematične, fizikalne in tehnične vede	
Venče A. Koželj	95
Razred za prirodoslovne in medicinske vede	
Srečko Brodar	98
Fran Kogoj	101
Siniša Stanković	103
Alojz Tavčar	105
Kosta Todorović	107
Vale Vouk	108

Razred za umetnosti

France Bevk	110
Pavel Golia	116
Boris Kalin	121
Marjan Kozina	123
Miško Kranjec	125
Ivo Andrić	133
Milan Bogdanović	133
Lojze Dolinar	137
Miroslav Krleža	139

IV. Umrli člani

Umrli člani	145
Fran Ramovš	148
Boris Kidrič	161
Matija Murko	168

V. Poročila o delu Akademije

Delo Akademije v letu 1952	181
Delo v inštitutih v letu 1952 in delovni načrti za leto 1953	188
Delo Akademije v letu 1953	253
Delo v inštitutih v letu 1953 in delovni načrti za leto 1954	264

VI. Izolečki iz finančnih poročil in zaključni računi

331

VII. Publikacije in zamenjava publikacij

345

LETOPIS
SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI

Peta knjiga
1952—1953

Izdala
Slovenska akademija znanosti in umetnosti
v Ljubljani

Natisnila
Triglavska tiskarna v Ljubljani
v juliju 1954

Obseg 26¼ pole
Naklada 800 izvodov

